

PRELIMINÆR

**BETENKNING ANGÅENDE NORDISK
PATENTLOVGIVNING**

AVGITT AV
SAMARBEIDENDE DANSKE, FINSKE, NORSKE
OG SVENSKE KOMITÉER

TRYKT I
OSCAR ANDERSENS BOKTRYKKERI
OSLO 1962

PRELIMINÆR
BETENKNING ANGÅENDE NORDISK
PATENTLOVGIVNING

Innholdsfortegnelse

Förord	9
Lovutkast	14
Inledande översikt och sammanfattning av komitéernas förslag	62
 Bemerkninger til de enkelte paragrafer:	
§ 1. Den patenterbare opfindelse. Patentrettens subjekt	81
§ 2. Nyhed. Opfindeshøjde. Kollision	103
§ 3. Patents verkan	121
§ 4. Forbenyttelsesretten	133
§ 5. Uppfinnings utnyttjande vid samfärdsmedel	138
§ 6. Konventionsprioritet	142
§ 7. Företagsuppfinnning (etablissementsopfindelse, bedriftsopfindelse)	148
§ 8. Patenttiden. Sløyfingen av tilleggspatentordningen	155
§§ 9–11. Patentsøknaden	161
§ 12. Fullmektigplikten på patentsøknadsstadiet	169
§ 13. Ändring i patentansökan	172
§ 14. Förskjutning av ansökningsdag (løpedag)	176
Inledande anmärkningar angående patentansökans behandling (§§ 15–25)	181
§§ 15–16. Behandlingen då patenthinder föreligger	182
§ 17. Påstående om bättre rätt till patentsökt uppfinning	193
§ 18. Överförande av patentansökan	195
§§ 19–21. Utläggning (fremlæggelse, utlegning) och framställande av invändning (indsigelse, innsigelse)	199
§ 22. Offentliggörande av patentansökan	217
§ 23. Behandlingen efter utläggning	227
§§ 24–25. Anke (Besvær)	230
§ 26. Kungörelser om patentansökans avgörande m. m. Patentbrev	237
§ 27. Patentregistret	238
§§ 28–35. Nordisk patentansökan	241
§§ 36–37. Årsavgifter	250
§ 38. Frivilliga licenser	254
§ 39. Patentregistrets retsvirkning	257
§§ 40–43. Forudsætningerne for meddelelse af tvangslicens	262
§ 44. Personlige betingelser for opnåelse af tvangslicens. Tvangslicensens karakter	274
§ 45. Meddelelse og ophævelse af tvangslicens m. v.	277
§ 46. Påföljd av försummelse att erlagga årsavgift	279
§ 47. Ugyldigkjennelse av patent	282
§ 48. Överföring av patent	290
§ 49. Afkald på patent	293
§ 50. Kungöranden	296

§§ 51–55.	Påföljder av intrång	297
§§ 56–57.	Meddelelser om patentvern	321
§ 58.	Fullmektigplikten på patentstadiet	327
§ 59.	Administrativt fastställande av avgifter	329
§ 60.	Administrativa föreskrifter	330
§ 61.	Försvarsuppfinningar	333
§ 62.	Expropriation	334
Utkast til forskrifter		336

Bilag:

1.	De nordiska patentmyndigheternas organisation och deras handläggning av patentansökningar	367
2.	Avgifter i samband med ansökan om patent m. m.	378
3.	Draft convention on the unification of certain points of substantive law on patents for invention	384
4.	Draft european convention for facilitating the filing of application for patents in respect of the same invention in several states and the examination thereof	386

Förkortningar

AIPPI	Association Internationale pour la Protection de la Propriété Industrielle.
Blatt	Blatt für Patent-, Muster- und Zeichenwesen, Tyskland.
EEC	European Economic Community (till det s.k. Romavtalet anslutna staterna).
GRUR	Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht, Tyskland.
HFD	Dom av Högsta förvaltningsdomstolen i Finland.
HRD	Dom av Høyesterett i Norge.
NIR	Nordiskt Immaterieellt Rättsskydd (tidigare Nordiskt Industriellt Rättsskydd).
NJA	Nytt Juridiskt Arkiv Del I (domar av Högsta domstolen i Sverige).
Patentlagstift- ningskommittén	Patentlagstiftningskommitténs betänkande nr. 6, Stockholm 1919.
Prop. Ind.	La Propriété Industrielle, Genève.
RA	Regeringsrättens årsbok (domar av Regeringsrätten i Sverige).
SOU	Statens offentliga utredningar (Sverige).
SÖ	Sveriges överenskommelser med främmande makter.
Ufr	Ugeskrift for Retsvæsen, Köpenhamn.
USC Title 35	Gällande patentlag i USA.
<i>Blum-Pedrazzini</i>	Blum-Pedrazzini, Das Schweizerische Patentrecht, Bern 1957 – 61.
<i>Bryn</i>	Bryn, Alf B., Patentloven med kommentarer, Oslo 1938.
<i>Casalonga I</i>	Casalonga, Traité technique et pratique des brevets d'invention, Paris 1949, del I.
<i>Isay</i>	Isay, Patentgesetz, 6 uppl., Berlin 1932.
<i>Knoph</i>	Knoph, Åndsretten, Oslo 1936.
<i>Pietzcker</i>	Pietzcker, Patentgesetz, Berlin und Leipzig 1929.
<i>Reimer</i>	Patentgesetz und Gebrauchsmustergesetz, 2 uppl., München 1958.
<i>Roubier</i>	La droit de la propriété industrielle, Paris 1951, del II.
Rules of Practice	Rules of Practice of the United States Patent Office in Patent Cases, Washington 1960.
<i>Terrel</i>	Terrel and Shelley, On the Law of Patents, 9 uppl., London 1951.
dpl	Gällande danska patentlag.
fpl	Gällande finska patentlag.
npl	Gällande norska patentlag.
spl	Gällande svenska patentlag.

Förord

På initiativ av det gemensamma nordiska utskottet för ekonomiskt samarbete tillsattes under åren 1949 – 50 en nordisk kommitté med uppdrag att verkställa en förberedande utredning angående möjligheterna till nordisk patentgemenskap. Kommittén, som var sammansatt av danska, norska och svenska delegerade, slutförde sitt arbete under senare delen av år 1952, då likalydande betänkanden avgavs till vederbörande myndigheter i Danmark, Norge och Sverige.

Kommittén lade vid utredningen huvudvikten vid att undersöka möjligheterna för en nordisk patentgemenskap på det administrativa området och redovisade i sina betänkanden olika tänkbara lösningar. I första hand förordades ett system med nordiska patent till närmare utredning.

Sedan kommitténs betänkanden remissbehandlats i vanlig ordning, behandlades frågan om en nordisk patentgemenskap vid ett nordiskt justitieministermöte i Stockholm i december 1953. Härvid beslöts att hemställa till svenska regeringen att påtaga sig uppgiften att samordna det fortsatta arbetet med frågan. Efter svenskt initiativ kom därefter denna att behandlas vid nordiska rådets andra session i Oslo 1954 med resultat att rådet hemställde hos regeringarna i Danmark, Island, Norge och Sverige att snarast söka genomföra ett system med nordiska patent. Finland var vid nämnda

tid ej representerat i rådet men inbjöds sedermera att deltaga i det utredningsarbete, som kom till stånd med anledning av rådets hemställan.

Härefter utsågs i Danmark, Finland, Norge och Sverige sakkunniga för fortsatt utredning rörande frågan om nordiska patent. De sakkunniga antog som benämningar danska, finska, norska resp. svenska kommittén för nordiska patent.

I Danmark utsågs den 12 februari 1955 som sakkunniga afdelingschefen i handelsministeriet P. Villadsen, tillika ordförande, direktøren i direktoratet for patent- og varemærkevæsenet F. Neergaard-Petersen, overingeniøren där N. A. H. Holm och direktøren i A/S Burmeister & Wain H. Carstensen samt 1958 overingeniøren i patent- og varemærkevæsenet C. A. Sander.

I Norge utsågs den 4 februari 1955 som sakkunniga direktøren i styret for det industrielle rettsvern J. Helgeland, tillika ordförande, ekspedisjonssjefen i industri- og håndverksdepartementet E. Hammel, sjefsingeniøren i styret for det industrielle rettsvern K. Ueland och overingeniøren hos Norsk hydro-elektrisk kvælstofaktieselskab E. Uri.

I Sverige utsågs den 21 januari 1955 som sakkunniga justitieombudsmannen A. Bexelius, tillika ordförande, generaldirektören B. Lindskog, chefen för patent- och registreringsverket generaldirektören A. C. von Zweigbergk och direktøren i Sveriges indu-

striförbund G. C. A. Settergren. Sedan Lindsbog den 2 maj 1958 avlidit, utsågs den 20 maj 1958 som sakkunnig byrachefen i patent- och registreringsverket L. A. G. Reiland. Denne hade dessförinnan från den 20 januari 1956 biträtt den svenska kommittén sasom expert. Som ytterligare expert at den svenska kommittén utsågs den 22 april 1955 expeditionschefen i handelsdepartementet R. Hermansson, som efter utnämning till statsråd entledigades den 25 november 1960. Vid Hermanssons entledigande förordnades expeditionschefen i handelsdepartementet G. R. Borggård till expert.

I Finland utsågs den 4 oktober 1956 som sakkunnig professorn vid Helsingfors universitet B. Godenhielm, tillika ordförande, överingenjören i patent- och registerstyrelsen R. Koristo och verkställande direktören i Finlands Metallindustriförening V. Reinikainen. Dessförinnan hade professor Godenhielm och överingenjör Koristo från början av 1956 på grund av särskilt uppdrag deltagit i det nordiska samarbetet.

Sekreterare at den danska kommittén har varit kontorchef E. Tuxen och ekspeditionssekreterer fru D. Simonsen, at den finska kommittén sekreteraren i Finlands industriförbund S. Finne, at den norska kommittén byråsjef A. G. Modal och at den svenska kommittén Reiland till den 20 januari 1956, da han efterträddes av byrådirektören S. Lewin.

Island har icke önskat deltaga i utredningen men den isländska regeringen har under arbetets gång av den danska kommittén hållits underrättad om detta.

Kommittéerna har hallit plenarsammanträden i Stockholm i maj 1955, i Köpenhamn i januari 1956, i Oslo i maj 1956, Stockholm i november 1956, i Köpenhamn i mars 1957, i Helsingfors i juni 1957, i Oslo i september-oktober 1957, i Stockholm i

juni 1958, i Köpenhamn i april 1959, i Helsingfors i november 1959 och i Oslo i april 1961.

Förutom vid plenarsammanträdena har kommittéernas arbete utförts dels vid sammanträden med mindre delegationer (s.k. ordförandemöten), dels inom tva arbetsutskott, det ena huvudsakligen för förberedande av utkast till lagtext och det andra, sammansatt av expertis från de olika patentmyndigheterna, för beredande av olika praxisfrågor i samband med patentansökningars beskaffenhet och behandling, dels ock inom de nationella kommittéerna, mellan vilka fortlopande kontakt har hallits.

Kommittéerna framlägger nu ett preliminärt betänkande med förslag till nordiskt patentsamarbete enligt vilket patent på en uppfinning kan på ansökan (s.k. nordisk patentansökan) efter behandling i endast ett av de fyra nordiska patentverken av detta patentverk meddelas även för de andra länderna. Denna ordning förutsätter emellertid en mycket langt gaende enhetlighet beträffande patentlagstiftningen i Danmark, Finland, Norge och Sverige. En sådan enhetlighet får också ur allmänna synpunkter anses i hög grad önskvärd som ett led i de pågående strävandena för nordisk enhetlighet i lagstiftningen, vilka på immaterialrättens område för närvarande är särskilt aktuella. Av stor betydelse för den föreslagna samlarbetsformen är vidare att överensstämmelse erhålles också i praxis vid patentansökningarnas bedömning och behandling i de olika patentverken.

Det preliminära betänkandet omfattar saledes förslag till nya patentlagar i alla de nordiska länderna med gemensamma motiv till huvuddelen av lagparagraferna samt tillämpningsföreskrifter. Lagförslagen är vad beträffar de civilrättsliga bestämmelserna i allt väsentligt överensstämmande icke blott

vad beträffar sakinnehållet utan såvitt möjligt även till avfattningen. Att vissa smärre skillnader icke kunnat undvikas beror på att hänsyn har mest tagas till den allmänna lagstiftningen i de olika länderna. Dessa olikheter avser dock endast vissa detaljfrågor samt sådana spørsmål som sammanhänger med skillnader i processordningarna i de olika länderna. Av sistnämnda anledning har kapitlet om rättegång i patentmål icke kunnat göras överensstämmande. Enhetlighet har dock även härvidlag kunnat uppnås i väsentliga frågor. Exempelvis upptager samtliga lagförslag bestämmelse om att de ur patentsynpunkt viktigaste målen skall handläggas av ett specialforum, i vilket ingår tekniskt sakkunniga ledamöter. Då kommittéerna bedömt det vara i nuvarande skede bradskande att i första hand framlägga motivering till de civilrättsliga, i allt väsentligt överensstämmande delarna av lagförslaget, innehåller föreliggande betänkande icke motiv till rättegångskapitlet, som måste utarbetas särskilt för varje land och som självfallet kommer att ingå i det slutliga betänkandet. Med hänsyn till vikten att snarast få kännedom om myndigheters och intresserade kretsars inställning till de föreslagna materiella lagbestämmelserna, har kommittéerna ansett att utsändandet av en preliminär remiss icke bör fördröjas av utarbetandet av erforderliga övergångsbestämmelser.

Tillämpningsföreskrifter angående patentansökans beskaffenhet och handläggning erfordras för astadkommande av överensstämmande praxis. Da såsom ovan berörts enhetlighet i dessa avseenden är nödvändig för genomförande av kommittéernas förslag rörande det nordiska patentsamarbetet, har det ansetts att förslag till sådana föreskrifter redan nu bör föreligga för att giva vederbörande remissinstanser en mer fullständig

överblick över systemets verkningssätt i praktiken. Då kommittéernas slutliga utformning av tillämpningsföreskrifterna är beroende på den omfattning i vilken ändringar i lagförslaget anses nödvändiga efter den preliminära remissen, har här bifogade förslag till föreskrifter icke underkastats en mer ingående detaljgranskning utöver den som skett i ovannämnda arbetsutskott.

För genomförandet av det av kommittéerna föreslagna systemet har det icke ansetts erforderligt att patentmyndigheterna i de olika länderna har samma organisation och arbetssätt. Det är en fördel med systemet att patentmyndigheternas nuvarande organisation i stort sett kan lämnas orörd, vilket underlättar ett snabbt genomförande av det åsyftade samarbetet. Bestämmelser angående patentmyndigheternas organisation och arbetssätt har därför lämnats utanför det gemensamma lagförslaget. I Finland och Norge har bestämmelser angående patentmyndigheten hänförs till särskilda lagar och detsamma kan befinnas lämpligt även för de övriga länderna. Det är att märka att, även om det interna arbetssättet kan vara olika inom de skilda patentverken, genom gemensamma bestämmelser i lagförslaget angående patentansökningarnas behandling samt tillämpningsföreskrifterna avses att tillförsäkra, att handläggningen av patentansökningar i de nordiska länderna sker enligt enhetliga grundsatser.

Genomförandet av det föreslagna systemet med nordiska patentansökningar förutsätter en konvention där överenskommelse beträffande detsamma stadfästes. Det huvudsakliga innehållet i den avsedda konventionen framgår av kapitlet nordiska patentansökningar i lagförslaget. Kommittéerna har därför ansett att framläggandet av en utarbetad konvention bör kunna anstå till det slutliga betänkandet.

Det nära samarbetet mellan de danska, finska, norska och svenska kommittéerna för nordiska patent samt det förhållandet, att så hög grad av överensstämmelse uppnåtts i de civilrättsliga delarna av patentlagen, har gjort att det blivit möjligt att fördela arbetet med motivskrivningen mellan de olika kommittéerna. Som följd härav föreligger motiven på skilda språk; vissa delar är författade på danska, andra på norska eller svenska. Endast lagtexten och tillämpningsföreskrifterna presenteras i förslaget i form av parallelltexter på de olika språken. Nu berörda förhållande understryker ytterligare enhetligheten i lagverket.

Nu föreliggande preliminära betänkande fastställdes till sitt innehåll i huvudsak vid kommittéernas senast avhållna plenarmöte i Oslo i april 1961. Därigenom att vissa omarbetningar särskilt beträffande motiven då beslöts, samt genom den därpå följande redaktionella överarbetningen av betänkandet m.m., har det preliminära betänkandet icke kunnat färdigställas för tryckning förrän i slutet av innevarande år. Kommittéerna har ansett sig böra beakta den fortsatta utveckling, som under denna tid ägt rum inom det internationella patentsamarbetet. Särskilt aktuellt är härvid det arbete som bedrivits inom Europarådets patentkommitté och den patentkommitté som upprättats av de länder som genom anslutning till det s.k. Romavtalet tillhör EEC. I betänkandet har därför i största möjliga utsträckning hänsyn tagits till resultaten av det sålunda pågående internationella patentsamarbetet fram till början av december 1961 i den mån detta påverkar den planerade nordiska patentgemenskapen och de nu framlagda förslagen. Två inom Europarådets patentkommitté utarbetade utkast till konventioner har i sin engelska version fogats vid betänkandet som bilagor. Den

ena konventionen åsyftar förenhetligande av patentlagstiftningen i vissa huvudfrågor, den andra åsyftar att reducera dubbelarbetet i fråga om uppfinningar, som patentsöks i flera länder.

För att skapa förutsättningar för att de lagar, som sedermera kommer att antagas av folkrepresentationerna i de fyra länderna, skall kunna bli i sak lika, är det nödvändigt för kommittéerna att känna och i tillbörlig utsträckning beakta de synpunkter och önskemål med avseende å patentlagstiftningen som myndigheter och sammanslutningar i de fyra länderna kan ha. Kommittéerna har visserligen under hand inhämtat synpunkter på vissa av i förevarande sammanhang mer betydelsefulla frågor från vederbörande myndigheter och från representanter för näringslivet och den patentsökande allmänheten. Det har emellertid därvid betonats att förfrågningarna varit av förberedande karaktär och att vad som därvid framförts icke var att tolka som ett mer definitivt ställningstagande. Sedan kommittéernas förslag utarbetats i detalj och underbyggs av mer utförlig motivering är det nu angeläget att kommittéerna får del av synpunkter från intresserade institutioner och sammanslutningar i de fyra länderna. Innan kommittéerna tager slutlig ställning i alla de för en ny patentlagstiftning och för det nordiska patentsamarbetet aktuella frågorna, har kommittéerna därför ansett sig böra bereda sådana institutioner och sammanslutningar tillfälle att inkomma med yttrande över bifogade preliminära betänkande. Det är kommittéernas förhoppning att dessa organ skall hörsamma kommittéernas begäran om yttrande över det preliminära betänkandet och därigenom medverka till att skapa förutsättningar för den enhetlighet i lagstiftningen som är grunden för det patentsamarbete som föreslås av kommittéerna.

Det är kommittéernas avsikt att på förslag och vidtaga de kompletteringar av betänkandet, som enligt vad ovan sagts är erforderliga, samt därefter avgiva slutligt förslag.

Köpenhamn, Helsingfors, Oslo och Stockholm i december 1961.

Peter Villadsen

Harald Carstensen

Niels Holm

Frantz Neergaard-Petersen

Carl Sander

/Dagmar Simonsen

Erik Tuxen

Johan Helgeland

Egil M. Hammel

Knut Ueland

Einvald Uri

/Arne Modal

Berndt Godenhielm

Reino Koristo

Veikko Reinikainen

/Sten Finne

Alfred Bexelius

Gunnar Reiland

Gustaf Settergren

Ake v. Zweigbergk

/Saul Lewin

Danmark.

Udkast til patentlov.

Kapitel 1.

Almindelige bestemmelser.

§ 1

Den, som har gjort en opfindelse eller den, til hvem opfinderens ret er overgået, har i overensstemmelse med denne lov ret til efter ansøgning at få patent på opfindelsen og derved opnå enerett til erhvervsmæssigt at udnytte den.

Stk. 2. Patent meddeles ikke på opfindelser, hvis udnyttelse ville stride mod gode sæder eller offentlig orden.

§ 2.

Patent meddeles kun på opfindelser, som væsentlig adskiller sig fra, hvad der var kendt før patentansøgningens indlevering.

Stk. 2. Som kendt anses alt, hvad der er blevet almindelig tilgængeligt gennem skrift, foredrag, udnyttelse eller på anden måde. Også en opfindelse, der ikke er blevet almindelig tilgængelig, anses som kendt, hvis den er genstand for en anden patentansøgning her i landet, og denne ansøgning fører til patent på opfindelsen.

Stk. 3. Patent kan dog meddeles på en opfindelse, uanset at den indenfor de sidste 6 måneder før ansøgningens indlevering er blevet almindelig tilgængelig, når dette er en følge af

1) at ansøgeren eller nogen, fra hvem hans ret hidrører, har udstillet en genstand på en officiel eller officielt anerkendt international udstilling, eller

Norge.

Utkast til patentlov.

Kapitel 1.

Alminnelige bestemmelser.

§ 1.

Den som har gjort en oppfinnelse eller den som oppfinnerens rett er gatt over til, har i overensstemmelse med denne lov rett til etter søknad å få patent på oppfinnelsen og derved oppnå enerett til yrkesmessig å utnytte den.

Patent meddeles ikke på en oppfinnelse dersom utnyttelsen av den ville stride mot gode seder eller offentlig orden.

§ 2.

Patent meddeles bare på oppfinnelser som vesentlig skiller seg fra hva som var kjent før patentsøknaden ble inngitt.

Som kjent anses alt som er blitt alment tilgjengelig, enten dette er skjedd ved skrift, foredrag, utnyttelse eller på annen måte. Også en oppfinnelse som ikke er blitt alment tilgjengelig, anses som kjent når den er genstand for en annen patentsøknad her i riket, og denne søknad fører til patent på oppfinnelsen.

Patent kan dog meddeles uten hinder av at oppfinnelsen i løpet av de siste seks måneder før patentsøknadens inngivelse er blitt alment tilgjengelig når dette er en følge av

1) at søkeren, eller noen som denne utleder sin rett fra, har stilt ut en genstand på en offisiell eller offisielt anerkjent internasjonal utstilling, eller

Finland.

Utkast till Patentlag.

Sverige.

Utkast till Patentlag.

1 kap.

Allmänna bestämmelser.

1 §.

Den som gjort en uppfinning eller den till vilken uppfinnarens rätt övergått äger enligt vad i denna lag stadgas efter ansökan erhålla patent på uppfinningen och därigenom förvärva ensamrätt att yrkesmässigt utnyttja denna.

Patent meddelas icke på uppfinning vars utnyttjande skulle strida mot goda seder eller allmän ordning.

2 §.

Patent meddelas allenast på uppfinning som väsentligen skiljer sig från vad som blivit känt innan patentet söktes.

Såsom känt anses allt som blivit allmänt tillgängligt, vare sig detta skett genom skrift, föredrag, utnyttjande eller på annat sätt. Jämväl uppfinning vilken icke blivit allmänt tillgänglig anses som känd, såframt den är föremål för annan patentansökan här i riket och denna ansökan leder till patent på uppfinningen.

Patent må dock meddelas utan hinder av att uppfinningen inom sex månader före patentansökningen blivit allmänt tillgänglig till följd av

1) att sökanden eller någon från vilken denne härleder sin rätt utställt föremål på officiell eller officiellt erkänd, internationell utställning eller

2) att kännedom om uppfinningen uppenbart missbrukats gentemot sökanden eller någon från vilken denne härleder sin rätt.

Danmark.

2) at kendskab til opfindelsen er åbenbart misbrukt i forhold til ansøgeren eller nogen, fra hvem hans ret hidrører.

§ 3.

Den ved patent opnåede eneret indebærer, at andre end patenthaveren ikke uhjemlet ma udnytte opfindelsen erhvervsmæssigt ved tilvirkning, indførsel, anvendelse, afgivelse af tilbud, falholdelse, overdragelse, overladelse til brug eller på anden made.

Stk. 2. Angår patentet en opfindelse af en fremgangsmåde til fremstilling af et produkt, omfatter eneretten også de ved anvendelsen af fremgangsmåden fremstillede produkter.

Stk. 3. Eneretten omfatter ikke standardvarer, der her i landet er erhvervet i butik eller tilsvarende udsalgs- eller udleveringssted under sådanne forhold, at erhververen ikke havde rimelig anledning til at antage, at nogen bestående patentret krænkedes.

§ 4.

Uanset et meddelt patent må den, som, da patentansøgningen blev indleveret, her i landet erhvervsmæssigt udnyttede opfindelsen, fortsætte udnyttelsen med bibeholdelse af dennes almindelige karakter, såfremt udnyttelsen ikke i forhold til ansøgeren eller nogen, fra hvem hans ret hidrører, udgjorde et åbenbart misbrug af kendskab til opfindelsen. Sådant forbenyttelsesret tilkommer under tilsvarende forudsætninger også den, som havde truffet væsentlige foranstaltninger til erhvervsmæssig udnyttelse af opfindelsen her i landet.

Stk. 2. Forbenyttelsesret kan kun overgå til andre sammen med den virksomhed, hvori den er opstået, eller hvori udnyttelsen var tilsigtet.

§ 5.

Uanset et meddelt patent må en opfindelse udnyttes på et ikke her hjemmehørende køretøj, fartøj eller luftfartøj ved brugen af sådant samferdselsmiddel under dets midlertidige eller tilfældige tilstedeværelse her i landet.

Stk. 2. Handelsministeren kan bestemme, at reservedele og tilbehør til luftfartøjer uanset et meddelt patent må indføres og anvendes

Norge.

2) at kjennskap til oppfinnelsen er åpenbart misbrukt i forhold til søkeren eller noen som denne utleder sin rett fra.

§ 3.

Den ved patent oppnådde enerett innebærer at andre enn patenthaveren ikke uhjemlet ma utnytte oppfinnelsen yrkesmessig ved tilvirkning, innførsel, anvendelse, avgivelse av tilbud, falholdelse, overdragelse, overlattelse til bruk eller på annen måte.

Er patent meddelt på en fremgangsmåte til fremstilling av et produkt, omfatter eneretten også de ved fremgangsmåten fremstilte produkter.

Eneretten omfatter ikke standardvarer som her i landet er ervervet i butikk eller tilsvarende utsalgs- eller utleveringssted under sådanne forhold at erververen ikke hadde rimelig grunn til å anta at noen bestående patentrett ble krenket.

§ 4.

Den som yrkesmessig utnyttet oppfinnelsen her i riket da patentsøknaden ble inngitt, kan uten hinder av patent fortsette utnyttelsen med bibehold av dennes alminnelige karakter, såfremt utnyttelsen ikke i forhold til søkeren eller noen som denne utleder sin rett fra, utgjorde et åpenbart misbruk av kjennskap til oppfinnelsen. Sådant forbenyttelsesrett tilkommer under tilsvarende forutsetninger også den som hadde truffet vesentlige foranstaltninger til yrkesmessig utnyttelse av oppfinnelsen her i riket.

Forbenyttelsesretten kan bare overgå til andre sammen med den virksomhet hvori den er oppstått, eller hvori utnyttelsen tok sikte på å skje.

§ 5.

Uten hinder av patent kan en oppfinnelse utnyttes på et ikke her i riket hjemmehørende kjøretøy, fartøy eller luftfartøy ved bruken av sådant samferdselsmiddel under dets midlertidige eller tilfældige tilstedeværelse her i riket.

Når et fremmed land innrømmer tilsvarende rett for norske luftfartøy, kan Kongen

*Finland.**Sverige.*

3 §.

Den genom patent förvärvade ensamrätten innebär att annan än patenthavaren icke olovligen må yrkesmässigt utnyttja uppfinningen genom tillverkning, införsel, användande, utbudande, saluhallande, överlatande, upplåtande eller annorledes.

Avser patentet uppfinning av sätt att tillverka alster, omfattar ensamrätten jämväl alster som tillverkats på detta sätt.

Ensamrätten omfattar icke standardvaror som någon här i riket köpt i butik eller på därmed jämförligt sätt, därest han vid köpet saknade skälig anledning antaga att ensamrätten kränkts.

4 §.

Utan hinder av patent må den som, när patentansökningen gjordes, här i riket yrkesmässigt utnyttjade uppfinningen fortsätta utnyttjandet med bibehållande av dess allmänna art, såframt utnyttjandet icke gentemot patentsökanden eller någon från vilken denne härleder sin rätt utgjorde uppenbart missbruk av kännedom om uppfinningen. För användarrätt som nu sagts tillkommer under motsvarande förutsättningar även den som vidtagit väsentliga åtgärder för yrkesmässigt utnyttjande här i riket av uppfinningen.

För användarrätt må övergå till annan allenast tillsammans med rörelse, vari den uppkommit eller utnyttjandet avsetts skola ske.

5 §.

Utan hinder av patent må uppfinning utnyttjas på fartyg, luftfartyg eller fordon för dess behov när sådant samfärdsmedel utan att vara hemmahörande här i riket vid regelbunden trafik eller eljest tillfälligt inkommer hit.

Genom förordning kan stadgas, att reservdelar och tillbehör till luftfartyg må utan

5 §.

Utan hinder av patent må uppfinning utnyttjas på fartyg, luftfartyg eller fordon för dess behov när sådant samfärdsmedel utan att vara hemmahörande här i riket vid regelbunden trafik eller eljest tillfälligt inkommer hit.

Konungen äger förordna, att reservdelar och tillbehör till luftfartyg må utan hinder

Danmark.

her til reparation af luftfartøjer, hjemmehørende i en fremmed stat, der indrømmer tilsvarende rettigheder for danske luftfartøjer.

§ 6.

Handelsministeren kan bestemme, at ansøgning om patent på en opfindelse, som tidligere er angivet i en ansøgning om beskyttelse i et fremmed land, i forhold til bestemmelserne i § 2, stk. 1 og 2, og § 4 skal anses indleveret samtidig med ansøgningen i vedkommende fremmede land (konventionsprioritet).

Stk. 2. Handelsministeren fastsætter de nærmere vilkår for retten til at gøre konventionsprioritet gældende.

§ 7.¹⁾

(Er en opfindelse blevet til ved samarbejde mellem flere indenfor en virksomhed på en sådan måde, at det ikke er muligt at angive bestemte personer som opfindere, er virksomheden eller den, til hvem dens ret er overgået, berettiget til at få patent på opfindelsen.)

§ 8.

Patent meddeles som gældende for tiden, indtil 17 år er forløbet fra den dag, da patentansøgningen blev indleveret.

Kapitel II.

Patentansøgninger og deres behandling m. v.

§ 9.

Ansøgning om patent indleveres skriftligt til patentmyndigheden. Ansøgningen skal indeholde en sa tydelig beskrivelse af opfindelsen, at en fagmand på grundlag deraf kan udøve denne, samt en bestemt angivelse af, hvad der søges beskyttet ved patentet (patentkrav). Endvidere skal opfinderens angives (eller udtrykkelig erklæring afgives om, at opfindelsen er blevet til på den i § 7 angivne måde).

¹⁾ Se bemærkning til den finske og svenske § 7.

Norge.

bestemme at reservedeler og tilbehør til luftfartøy uten hinder av patent kan innføres og anvendes her til reparasjon av luftfartøy hjemmehørende i vedkommende land.

§ 6.

Kongen kan bestemme at søknad om patent på en oppfinnelse som tidligere er angitt i en søknad om beskyttelse i et fremmed land, i forhold til bestemmelsene i § 2, 1. og 2. ledd, samt § 4 skal anses inngitt samtidig med søknaden i vedkommende fremmede land (konvensjonsprioritet).

Kongen fastsetter de nærmere vilkår for retten til å gjøre konvensjonsprioritet gjeldende.

§ 7.¹⁾

(Er en oppfinnelse kommet i stand ved samarbeide mellom flere innen en virksomhet på sådan måte at det ikke er mulig å angi bestemte personer som oppfinnere, kan virksomheten, eller den som dennes rett er gått over til, få patent.)

§ 8.

Patent meddeles for et tidsrom hvis utløp er 17 år etter patentsøknadens inngivelse.

Kapitel 2.

Patentsøknaden og dens behandling m. m.

§ 9.

Søknad om patent inngis skriftlig til Styret for det industrielle rettsvern. Søknaden skal inneholde en sa tydelig beskrivelse av oppfinnelsen at en fagmann på grunnlag deraf kan utøve den, samt en bestemt angivelse av hva som søkes beskyttet ved patentet (patentkrav). Videre skal oppfinneren angis (eller, i tilfelle som omhandlet i § 7, uttrykkelig erklæring avgis om at oppfinnel-

*Finland.**Sverige.*

hinder av patent till riket införs och här användas för reparation av luftfartyg, hemmahörande i visst främmande land i vilket motsvarande förmåner medgivnas för finska luftfartyg.

6 §.

Genom förordning kan stadgas, att ansökan om patent på uppfinning, vilken tidigare angivits i ansökan om skydd i visst främmande land, skall vid tillämpning av 2 §, 1 och 2 mom., samt 4 § anses gjord samtidigt som ansökningen i det främmande landet (konventionsprioritet).

I förordningen skola angivas de närmare villkor, under vilka konventionsprioritet må åtnjutas.

av patent till riket införs och här användas för reparation av luftfartyg, hemmahörande i visst främmande land i vilket motsvarande förmåner medgivnas för svenska luftfartyg.

6 §.

Konungen äger förordna, att ansökan om patent på uppfinning, vilken tidigare angivits i ansökan om skydd i visst främmande land, skall vid tillämpning av 2 § första och andra styckena samt 4 § anses gjord samtidigt som ansökningen i det främmande landet (konventionsprioritet).

I förordnande skola angivas de närmare villkor, under vilka konventionsprioritet må åtnjutas.

7 §¹⁾.

(Har uppfinning tillkommit genom samarbete mellan flera inom ett företag på sadant sätt att det icke är möjligt att angiva bestämd person eller bestämda personer som uppfinnare, äger företaget eller den till vilken dess rätt övergatt erhålla patent.)

8 §.

Patent meddelas för tiden till dess 17 år förflutit från den dag patentansökningen gjordes.

2 kap.

Patentansökan och dess handläggning m. m.

9 §.

Ansökan om patent göres skriftligen hos patentmyndigheten. Ansökningen skall innehålla så tydlig beskrivning av uppfinningen att en fackman med ledning därav kan utöva denna samt bestämd uppgift om vad som sökes skyddat genom patentet (patentkrav). Vidare skall uppfinnaren angivas (eller, i fall som avses i 7 §, uttrycklig förklaring lämnas att uppfinningen tillkommit på sätt där sägs).

9 §.

Ansökan om patent göres skriftligen hos patentmyndigheten. Ansökningen skall innehålla så tydlig beskrivning av uppfinningen att en fackman med ledning därav kan utöva denna samt bestämd uppgift om vad som sökes skyddat genom patentet (patentkrav). Vidare skall uppfinnaren angivas (eller, i fall som avses i 7 §, uttrycklig förklaring lämnas att uppfinningen tillkommit på sätt där sägs).

¹⁾ Paragrafen presenteras endast som ett alternativ (se motiven) och har liksom hänvisningar till densamma i följande paragrafer därför satts inom parentes.

Danmark.

Stk. 2. Ansøgeren skal erlægge den fastsatte ansøgningsafgift.

§ 10.

I samme ansøgning må ikke søges patent på to eller flere af hinanden uafhængige opfindelser.

§ 11.

Søges patent af en anden end opfinderen (eller, i det i § 7 nævnte tilfælde, virksomheden), skal ansøgeren godtgøre sin ret til opfindelsen.

§ 12.

Har ansøgeren ikke bopæl her i landet, skal han have en herboende fuldmægtig, som kan repræsentere ham i alt vedrørende ansøgningen.

§ 13.

En ansøgning om patent må ikke ændres således, at patent søges på noget, som ikke fremgik af ansøgningen, da den blev indleveret, eller på det tidspunkt, da ansøgningen efter § 14 skal anses for indleveret.

§ 14.

Foretager ansøgeren inden 6 måneder fra ansøgningsdagen ændring i ansøgningen, skal ansøgningen, hvis han begærer dette, anses som indleveret på det tidspunkt, da ændringen indkom til patentmyndigheden.

Stk. 2. Begæring som i stk. 1 omhandlet kan ikke fremsættes mere end een gang og kan ikke tilbagetages.

§ 15.

Har ansøgeren ikke iagttaget de om ansøgningen givne forskrifter, eller finder patentmyndigheden, at der af andre grunde er noget til hinder for at imødekomme ansøgningen, skal ansøgeren underrettes herom og opfordres til inden en nærmere angiven frist at udtale sig eller berigtige ansøgningen.

Norge.

sen er kommet i stand på den der angitte måde).

Søkeren skal betale fastsatt søknadsavgift.

§ 10.

I samme søknad må ikke søkes patent på to eller flere oppfinnelser som er uavhengige av hverandre.

§ 11.

Søkes patent av en annen enn oppfinneren (eller, i tilfelle som omhandlet i § 7, av en annen enn virksomheten), skal søkeren godtgøre sin rett til oppfinnelsen.

§ 12.

Patentsøker som ikke har bopel her i riket, skal ha en her bosatt fullmektig som kan representere ham i alt som angår søknaden.

§ 13.

Søknad om patent må ikke endres slik at det søkes patent på noe som ikke fremgikk av søknaden da den ble inngitt, eller på det tidspunkt da den etter § 14 skal anses som inngitt.

§ 14.

Foretar søkeren innen seks måneder fra søknadsdagen endring i søknaden, skal søknaden på hans begjæring anses inngitt på det tidspunkt da endringen innkom til Styret.

Begjæring som omhandlet i første ledd, kan ikke fremsettes mer enn en gang og kan ikke tas tilbake.

§ 15.

Har søkeren ikke iaktatt det som er foreskrevet om søknaden, eller finner Styret at det for øvrig er noe til hinder for å imødekomme søknaden, skal søkeren underrettes om dette og oppfordres til innen en nærmere angitt frist å uttale seg eller foreta rettelse.

*Finland.**Sverige.*

Patentkraven skola avfattas på finska och svenska.

Är sökanden utländsk medborgare och bosatt i utlandet, skall beskrivningen av uppfinningen vara avfattad på finska.

Sökanden skall erlägga fastställd ansökningsavgift.

Sökanden skall erlägga fastställd ansökningsavgift.

10 §.

I samma ansökan må icke sökas patent på två eller flera av varandra oberoende uppfinningar.

11 §.

Sökes patent av annan än uppfinnaren (eller, i fall som avses i 7 §, företaget), skall sökanden styrka sin rätt till uppfinningen.

12 §.

Saknar patentsökanden hemvist här i riket, skall han hava ett härstädes bosatt ombud, som äger företräda honom i allt som rör ansöknungen.

13 §.

Ansökan om patent må icke ändras så att patent sökes på något som ej framgick av ansöknungen när denna gjordes, eller vid den tidpunkt då ansöknungen enligt 14 § skall anses gjord.

14 §.

Vidtager sökanden inom sex månader från ansökningsdagen ändring i ansöknungen, skall ansöknungen, där han så begär, anses gjord vid den tidpunkt, då ändringen gjordes.

Framställning som avses i 1 mom. må icke göras mera än en gång och må ej återtagas.

14 §.

Vidtager sökanden inom sex månader från ansökningsdagen ändring i ansöknungen, skall ansöknungen, där han så begär, anses gjord vid den tidpunkt, då ändringen gjordes.

Framställning som avses i första stycket må icke göras mera än en gång och må ej återtagas.

15 §.

Har sökanden icke iakttagit vad om ansökan är föreskrivet eller finner patentmyndigheten eljest hinder föreligga för bifall till ansöknungen skall sökanden föreläggas att inom viss tid avgiva yttrande eller vidtaga rättelse.

Underlåter sökanden att inom förelagd tid inkomma med yttrande eller vidtaga åtgärd för att avhjälpa anmärkt brist, skall ansöknungen avskrivas.

Prövningen av ansöknungen återupptages dock, därest sökanden inom fyra månader efter

Danmark.

Stk. 2. Undlader ansøgeren inden fristens udløb at afgive den begærede udtalelse eller at træffe foranstaltninger til berigtigelse af ansøgningen, henlægges denne.

Stk. 3. Behandlingen af ansøgningen genoptages dog, hvis ansøgeren inden fire måneder efter udløbet af den fastsatte frist fremkommer med sine ytringer eller træffer foranstaltninger til berigtigelse af ansøgningen samt erlægger den fastsatte genoptagelsesafgift.

§ 16.

Er der, også efter at ansøgerens besvarelse er indkommet, noget til hinder for at imødekomme ansøgningen, og har ansøgeren haft lejlighed til at udtale sig om hindringen, skal ansøgningen afslås, medmindre patentmyndigheden finder grund til påny at give ansøgeren opfordring som omhandlet i § 15, stk. 1.

§ 17.

Pastar nogen overfor patentmyndigheden, at han og ikke ansøgeren er berettiget til opfindelsen, kan patentmyndigheden, hvis den finder spørgsmålet tvivlsomt, opfordre ham til inden en nærmere angiven frist at anlægge retssag herom. Efterkommes opfordringen ikke, kan pastanden lades ude af betragtning ved afgørelse af patentansøgningen. Underretning herom skal gives i opfordringen.

Stk. 2. Er et spørgsmål om retten til en opfindelse, på hvilken der søges patent, under behandling ved domstol, kan behandlingen af patentansøgningen stilles i bero, indtil retssagen er endelig afgjort.

§ 18.

Godtgør nogen, at han og ikke ansøgeren er berettiget til opfindelsen, skal patentmyndigheden, såfremt det begæres, i stedet for af den grund at afslå ansøgningen overføre denne til den berettigede. Den, til hvem patentansøgningen således overføres, skal erlægge ny ansøgningsafgift.

Stk. 2. Er der fremsat begæring om overførelse af en patentansøgning, må ansøgningen ikke henlægges eller afslås, før der er taget endelig stilling til begæringen.

Norge.

Unnlater søkeren innen fristens utløp å avgi uttalelsen eller foreta handling for rettelse av en anmerket mangel, skal søknaden henlegges.

Behandlingen av søknaden gjenopptas dog hvis søkeren innen fire måneder fra utløpet av den nevnte frist innkommer med uttalelsen eller foretar handling for rettelse samt innen samme tid betaler fastsatt gjenopptakelsesavgift.

§ 16.

Foreligger det også etter at søkerens svar er innkommet hinder for å imøtekomme søknaden, og har søkeren hatt anledning til å uttale seg om hindringen, skal søknaden avslås, medmindre Styret finner at søkeren bør tilskrives på nytt.

§ 17.

Pastår noen overfor Styret at det er han og ikke søkeren som har retten til oppfinnelsen, kan Styret, hvis det finner spørsmålet tvivlsomt, oppfordre ham til innen en nærmere angitt frist å reise søksmål for å få spørsmålet prøvet ved domstolene. Etterkommes ikke oppfordringen, kan påstanden settes ut av betraktning ved søknadens avgjørelse. Opplysning om dette skal gis i oppfordringen.

Er spørsmålet om hvem som har retten til en patentsøkt oppfinnelse under behandling ved domstol, kan behandlingen av patent-søknaden stilles i bero inntil søksmålet er endelig avgjort.

§ 18.

Godtgjør noen at det er han og ikke søkeren som har retten til en patentsøkt oppfinnelse, skal Styret, dersom han begjærer det, i stedet for av den grunn å avslå søknaden, overføre den til den berettigede. Den som patentsøknaden overføres til, skal betale ny søknadsavgift.

Er overføring av en patentsøknad begjært, må søknaden ikke henlegges eller avslås før begjæringen er endelig avgjort.

*Finland.**Sverige.*

utgången av den förelagda tiden inkommer med yttrande eller vidtager åtgärd för att afhjälpa brist och inom samma tid erlägger fastställd återupplivningsavgift.

16 §.

Föreligger även efter det yttrande inkommit hinder för bifall till ansökningen och har sökanden haft tillfälle att yttra sig över hindret, skall ansökningen avslas, där ej anledning förekommer att ånyo giva sökanden föreläggande.

17 §.

Pastar någon inför patentmyndigheten bättre rätt till uppfinningen än sökanden och finnes saken tveksam, må patentmyndigheten förelägga honom att inom viss tid väcka talan vid domstol. Efterkommes ej föreläggandet, må påståendet lämnas utan avseende vid patentansökningens avgörande. Underrättelse därom skall intagas i föreläggandet.

Är tvist om bättre rätt till patentsökt uppfinning anhängig vid domstol, må patentansökningen förklaras vilande i avbidan på att målet slutligt avgöres.

18 §.

Visar någon att han äger bättre rätt till patentsökt uppfinning än sökanden, skall, där han så begär, patentmyndigheten i stället för att på den grund avslå ansökningen överföra denna på honom. Den som sålunda får patentansökan överförd på sig skall erlägga ny ansökningsavgift.

Har överföring av patentansökan yrkats, må ansökningen icke avskrivas eller avslas, förrän yrkandet blivit slutligt prövat.

Danmark.

§ 19.

Er ansøgningen i behørig orden, og er intet fundet til hinder for meddelelse af patent, godkendes ansøgningen til fremlæggelse i henhold til § 21.

Stk. 2. Efter at ansøgningen er godkendt til fremlæggelse, må patentkravene ikke udvides eller begæring som i § 14 omhandlet fremsættes.

§ 20.

Inden to måneder efter, at patentmyndigheden har givet ansøgeren underretning om, at ansøgningen er godkendt til fremlæggelse, skal ansøgeren erlægge den fastsatte trykningsafgift. Sker dette ikke, henlægges ansøgningen. Behandlingen genoptages dog, når ansøgeren inden fire måneder efter udløbet af fristen erlægger trykningsafgiften samt den fastsatte genoptagelsesafgift.

Stk. 2. Søges patent af opfinderen selv, og begærer han inden to måneder efter, at ansøgningen er godkendt til fremlæggelse, fritagelse for betaling af trykningsafgiften, kan patentmyndigheden indrømme sådan fritagelse, når det skønnes, at det vil være forbundet med store vanskeligheder for ham at erlægge afgiften. Afslås begæringen, anses betaling inden to uger derefter for rettidig.

§ 21.

Når trykningsafgift i henhold til § 20 er betalt, eller fritagelse for betaling af trykningsafgift indrømmet, skal patentmyndigheden fremlægge ansøgningen til almindeligt eftersyn for at give almenheden lejlighed til at fremsætte indsigelse imod den. Fremlæggelsen skal bekendtgøres.

Stk. 2. Indsigelse skal fremsættes skriftligt til patentmyndigheden inden to måneder fra bekendtgørelsesdagen.

Stk. 3. Fra og med den dag, da ansøgningen fremlægges til almindeligt eftersyn, skal der hos patentmyndigheden kunne erholdes trykte eksemplarer af beskrivelsen af opfindelsen med tilhørende patentkrav. Skriftet skal indeholde oplysning om ansøgeren samt om opfinderen (eller i det i § 7 nævnte tilfælde om virksomheden).

Norge.

§ 19.

Er søknaden i foreskreven stand, og finnes ikke hinder for patent å foreligge, skal søknaden godkjennes til utlegning etter § 21.

Etter at beslutning om søknadens godkjennelse til utlegning er truffet, kan patentkravene ikke utvides eller begjæring etter § 14 fremsettes.

§ 20.

Innen to måneder etter at melding om søknadens godkjennelse til utlegning ble sendt til søkeren, skal denne betale fastsatt trykningsavgift. I motsatt fall henlegges søknaden. Behandlingen av søknaden gjenopptas dog hvis søkeren innen fire måneder etter utløpet av fristen betaler trykningsavgiften samt den fastsatte gjenopptakelsesavgift.

Søkes patentet av oppfinneren selv, og søker han innen to måneder etter at meldingen om søknadens godkjennelse til utlegning ble sendt til ham, om fritakelse for trykningsavgiften, kan Styret innrømme ham sådan fritakelse dersom det finnes forbundet med stor vanskelighet for ham å betale avgiften. Avslås søknaden om fritakelse, skal avgift som betales innen to uker deretter, anses som betalt i rett tid.

§ 21.

Når trykningsavgift etter § 20 er betalt eller fritakelse for trykningsavgiften er innrømmet, skal Styret legge søknaden ut til alminnelig ettersyn for å gi almenheten anledning til å fremkomme med innsigelse mot den. Utlegningen skal kunngjøres.

Innsigelse skal fremsettes skriftlig til Styret innen to måneder fra kunngjøringsdagen.

Samtidig med at søknaden utlegges, skal Styret utgi trykte eksemplarer av beskrivelsen av oppfinnelsen med tilhørende patentkrav. Skriftet skal inneholde opplysning om søkerens og oppfinnerens (eller, i tilfelle som omhandlet i § 7, virksomhetens) navn.

*Finland.**Sverige.*

19 §.

Äro ansökningshandlingarna fullständiga och finnes ej hinder för patent föreligga, skall ansökningshandlingen godkännas för utläggning enligt 21 §.

Sedan beslut fattats om ansökningshandlingen godkännande för utläggning, må patentkraven icke utvidgas eller framställning enligt 14 § göras.

20 §.

Inom två månader efter det ansökningshandlingen godkänts för utläggning skall sökanden erlägga fastställd tryckningsavgift. Sker det ej, avskrives ansökningshandlingen. Prövningen återupptages dock, därest sökanden inom fyra månader efter utgången av sagda tid erlägger tryckningsavgiften jämte fastställd återupplivningsavgift.

Sökes patentet av uppfinnaren och begär han inom två månader efter beslutet om ansökningshandlingen godkännande för utläggning befrielse från tryckningsavgiften, må patentmyndigheten medgiva honom sådan befrielse, därest det finnes förenat med stor svårighet för honom att erlägga avgiften. Avslås framställningen, skall avgift som erlägges inom två veckor därefter anses erlagd i rätt tid.

21 §.

Efter det tryckningsavgift enligt 20 § erlagts eller befrielse från tryckningsavgiften medgivits, skall patentmyndigheten utlägga ansökningshandlingen för att bereda allmänheten tillfälle att inkomma med invändning däremot. Utläggningen skall kungöras.

Den som vill framställa invändning mot ansökningshandlingen har att göra detta skriftligen hos patentmyndigheten inom två månader från kungörelsedagen.

Från och med den dag då ansökningshandlingen utlägges skola hos patentmyndigheten finnas att tillgå tryckta exemplar av beskrivningen av uppfinningen jämte patentkrav, innehållande uppgift om sökanden samt om uppfinnaren (eller, i fall som avses i 7 §, företaget).

Danmark.

§ 22.

Fra og med den dag, da ansøgningen fremlægges, skal akterne i ansøgningssagen holdes tilgængelige for enhver.

Stk. 2. Når 18 måneder er forløbet fra ansøgningsdagen eller, hvis der er begæret konventionsprioritet, fra den dag, fra hvilken prioriteten er begæret, skal akterne, selvom ansøgningen ikke er fremlagt, holdes tilgængelige for enhver. Er ansøgningen tilbagetaget eller beslutning om henlæggelse eller afslag truffet, skal akterne dog ikke holdes tilgængelige, medmindre ansøgeren begærer genoptagelse eller påklager den trufne beslutning.

Stk. 3. På begæring af ansøgeren skal sagens akter gøres tilgængelige tidligere end iøvrigt foreskrevet.

Stk. 4. Når akterne bliver tilgængelige i henhold til stykke 2 eller 3, skal patentmyndigheden udfærdige bekendtgørelse herom.

Stk. 5. Patentmyndigheden kan, når særlige grunde foreligger, efter ansøgning bestemme, at akter, som angår en opfindelse, på hvilken der ikke i sagen søges patent, ikke skal være tilgængelige.

§ 23.

Efter udløbet af den i § 21, stk. 2, fastsatte frist optages ansøgningen til fortsat behandling med henblik på, om patent skal meddeles. Ved denne behandling finder bestemmelserne i §§ 15, 16, 17 og 18 tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Er indsigelse fremkommet, skal ansøgeren gøres bekendt med indsigelsen og have lejlighed til at udtale sig om denne.

§ 24.

Afgørelser, hvorved en patentansøgning eller en begæring om genoptagelse af en henlagt ansøgning er afslået, eller hvorved begæring om overførelse af ansøgningen er imødekommet, kan påklages af ansøgeren.

Stk. 2. Afgørelser, hvorved en begæring om overførelse af ansøgningen er afslået, kan påklages af den, der har fremsat begæringen.

Stk. 3. Afgørelser, hvorved patent meddeles, kan påklages af den, som i overensstemmelse med bestemmelsen i § 21 har fremsat

Norge.

§ 22.

Fra og med den dag da søknaden utlægges, skal dokumentene i saken holdes tilgjengelige for enhver.

Når atten måneder er gått fra søknadens inngivelsesdag eller, hvis konvensjonsprioritet er begjært, fra den dag prioriteten begjæres fra, skal dokumentene holdes tilgjengelige for enhver selv om søknaden ikke er utlagt. Er søknaden tilbakekalt eller er beslutning truffet om henleggelse eller avslag, skal dog dokumentene ikke holdes tilgjengelige medmindre søkeren begjærer gjenopptakelse eller fremsetter anke.

Når søkeren begjærer det, skal dokumentene holdes tilgjengelige tidligere enn ovenfor fastsatt.

Når dokumentene blir tilgjengelige etter annet eller tredje ledd, skal Styret utferdige kunngjøring om det.

Styret kan når særlige grunner foreligger, etter søknad bestemme at dokumenter som angår en oppfinnelse som det ikke søkes patent på i saken, ikke skal være tilgjengelige.

§ 23.

Etter utløpet av den i § 21, 2. ledd, fastsatte frist opptas søknaden til fortsatt prøving for avgjørelse av spørsmålet om patent skal meddeles. Ved denne prøving får §§ 15, 16, 17 og 18 anvendelse.

Er innsigelse innkommet, skal den meddeles søkeren, og det skal gis ham anledning til å uttale seg om den.

§ 24.

Avgjørelser hvorved en patentsøknad eller en begjæring om gjenopptakelse av en henlagt søknad blir avslått, eller hvorved en begjæring om overføring av søknaden blir imøtekommet, kan søkeren innanke for Styrets annen avdeling.

Avgjørelser hvorved en begjæring om overføring av en søknad blir avslått, kan den som har fremsatt begjæringen, innanke for annen avdeling.

Avgjørelser hvorved patent meddeles, kan

Finland.

22 §.

Från och med den dag då ansökningen utlägges skola handlingarna rörande ansökningen hållas tillgängliga för envar.

När aderton månader förflutit från den dag då patentansökningen gjordes, eller, om konventionsprioritet yrkas, den dag från vilken prioriteten begäres, skola handlingarna, även om ansökningen icke utlagts, hållas tillgängliga för envar. Har ansökningen återkallats eller har beslut fattats om avskrivning eller avslag, skola handlingarna dock icke hållas tillgängliga med mindre sökanden begär återupplivning eller anför besvär.

På framställning av sökanden skola handlingarna hållas tillgängliga tidigare än eljest skulle gälla.

När handlingarna enligt 2 eller 3 mom. bliva tillgängliga, skall patentmyndigheten utfärda kungörelse därom.

Patentmyndigheten äger, där särskilda skäl äro därtill, på ansökan förordna, att handling rörande uppfinning på vilken patent icke sökes i ärendet icke må utlämnas.

23 §.

Efter utgången av den i 21 § 2 mom. stadgade tiden upptages ansökningen till fortsatt prövning för avgörande av frågan huruvida patent skall meddelas. Vid denna prövning äga 15, 16, 17 och 18 §§ tillämpning.

Har invändning inkommit, skall den delgivas sökanden och tillfälle beredas denne att yttra sig däröver.

24 §.

I beslut, varigenom ansökan om patent eller begäran om återupplivning av sådan ansökan avslagits eller yrkande om överföring av ansökan bifallits, må ändring sökas av sökanden.

I beslut, varigenom yrkande om överföring av ansökan avslagits må ändring sökas av den som framställt yrkandet.

I beslut, varigenom patent meddelats, må ändring sökas av den som enligt 21 § 2 mom. inkommit med invändning. Åter-

Sverige.

22 §.

Från och med den dag då ansökningen utlägges skola handlingarna rörande ansökningen hållas tillgängliga för envar.

När aderton månader förflutit från den dag då patentansökningen gjordes, eller, om konventionsprioritet yrkas, den dag från vilken prioriteten begäres, skola handlingarna, även om ansökningen icke utlagts, hållas tillgängliga för envar. Har ansökningen återkallats eller har beslut fattats om avskrivning eller avslag, skola handlingarna dock icke hållas tillgängliga med mindre sökanden begär återupplivning eller anför besvär.

På framställning av sökanden skola handlingarna hållas tillgängliga tidigare än eljest skulle gälla.

När handlingarna enligt andra eller tredje stycket bliva tillgängliga, skall patentmyndigheten utfärda kungörelse därom.

Patentmyndigheten äger, där särskilda skäl äro därtill, på ansökan förordna, att handling rörande uppfinning på vilken patent icke sökes i ärendet icke må utlämnas.

23 §.

Efter utgången av den i 21 § andra stycket stadgade tiden upptages ansökningen till fortsatt prövning för avgörande av frågan huruvida patent skall meddelas. Vid denna prövning äga 15, 16, 17 och 18 §§ tillämpning.

Har invändning inkommit, skall den delgivas sökanden och tillfälle beredas denne att yttra sig däröver.

24 §.

Mot beslut, varigenom ansökan om patent eller begäran om återupplivning av sådan ansökan avslagits eller yrkande om överföring av ansökan bifallits, må talan föras av sökanden.

Mot beslut, varigenom yrkande om överföring av ansökan avslagits må talan föras av den som framställt yrkandet.

Mot beslut, varigenom patent meddelats, må talan föras av den som enligt 21 § andra stycket inkommit med invändning. Åter-

Danmark.

indsigelse mod patentansøgningen. Klagen skal påkendes, uanset om den senere frafaldes.

Stk. 4. Afgørelser, hvorved patent nægtes, kan ikke indbringes for domstolene.

§ 25.

Klage indgives til handelsministeren senest to måneder efter, at patentmyndigheden har givet den pågældende underretning om afgørelsen.

Stk. 2. Inden samme frist skal den derfor fastsatte afgift erlægges. Sker dette ikke, skal klagen afvises.

§ 26.

Nar endelig afgørelse om meddelelse af patent foreligger, skal dette bekendtgøres og patentbrev udfærdiges. Beskrivelse og patentkrav, som er ændret, skal i trykte eksemplarer foreligge i deres endelige form.

Stk. 2. Bliver en ansøgning, som er tilgængelig for enhver, endeligt afslået eller henlagt, skal bekendtgørelse herom udfærdiges.

§ 27.

Patentmyndigheden fører et patentregister, hvori indføres oplysninger om meddelte patenter og rettigheder til disse i det omfang, det følger af denne lov eller foreskrives i henhold til denne.

Kapitel III.

Nordisk patentansøgning.

§ 28.

I henhold til derom mellem Danmark, Finland, Norge og Sverige truffet overenskomst kan patent på en opfindelse meddeles enten for alle de nævnte lande eller for Danmark, Norge og Sverige på grundlag af en

Norge.

innankes for annen avdeling av den som i henhold til § 21 har fremsatt innsigelse mot søknaden. Tilbakekaller innsigeren sin anke, skal den likevel prøves.

Avgjørelser hvorved patent nektes, kan ikke innbringes for domstolene.

§ 25.

Anke må være innkommet til Styret innen to måneder fra den dag melding om avgjørelsen ble sendt vedkommende part. Innen samme frist skal fastsatt ankeavgift betales. I motsatt fall skal anken ikke opptas til behandling.

§ 26.

Nar det foreligger endelig avgjørelse om meddelelse av patent, skal dette kunngjøres og patentbrev utferdiges. Beskrivelse og patentkrav som er endret, skal i trykte eksemplarer foreligge i sin endelige form.

Blir en søknad som er tilgjengelig for enhver, endelig avslått eller henlagt, skal dette kunngjøres.

§ 27.

I Styret føres et patentregister, som skal inneholde opplysninger om meddelte patenter og rettigheter til disse i det omfang som følger av denne lov eller som foreskrives i henhold til denne.

Kapitel 3.

Nordiske patentsøknader.

§ 28.

På grunnlag av inngått overenskomst mellom Norge, Danmark, Finnland og Sverige kan patent på en oppfinnelse samtidig oppnås for samtlige nevnte land eller for Norge, Danmark og Sverige etter søknad om alle de an-

Finland.

kallar invändaren sin talan, skall denna likväl prövas.

Annat beslut än nu sagts, vilket meddelats av patentmyndigheten i ärende rörande ansökan om patent, må icke överklagas.

25 §.

Ändring i beslut av patentmyndigheten i ärende rörande ansökan om patent sökes hos patentmyndighetens besväravdelning genom besvär inom två månader från beslutets dag. Den som vill anföra besvär skall inom samma tid erlægga fastställd besväravgift vid äventyr att besvären eljest icke upptagas till prövning.

Ändring i beslut av besväravdelningen sökes hos högsta förvaltningsdomstolen genom besvär inom två månader från beslutets dag.

26 §.

Bifalles ansökan om patent, skall beslutet härom, sedan det vunnit laga kraft, kungöras samt patentbrev utfärdas. Beskrivning och patentkrav som ändrats skola i tryckta exemplar föreligga i slutligt skick.

Bliver ansökan, som är allmänt tillgänglig, slutligt avskriven eller avslagen, skall kungörelse därom utfärdas.

27 §.

Hos patentmyndigheten föres patentregister, i vilket skall antecknas uppgifter om meddelade patent och rättigheter till dessa i den omfattning som följer av denna lag eller föreskrives med stöd därav.

3 kap.

Nordisk patentansökan.

28 §.

På grund av därom med Danmark, Norge och Sverige träffad överenskommelse kan patent på en uppfinning samtidigt erhållas förutom för Finland jämväl för nyssnämnda länder efter en ansökan om alla patenten

Sverige.

kallar invändaren sin talan, skall denna likväl prövas.

Annat beslut än nu sagts, vilket meddelats av patentmyndigheten i ärende rörande ansökan om patent, må icke överklagas.

25 §.

Talan mot beslut av patentmyndigheten i ärende rörande ansökan om patent föres hos patentmyndighetens besväravdelning genom besvär inom två månader från beslutets dag. Den som vill anföra besvär skall inom samma tid erlægga fastställd besväravgift vid äventyr att besvären eljest icke upptagas till prövning.

Talan mot beslut av besväravdelningen föres hos Konungen genom besvär inom två månader från beslutets dag.

28 §.

På grund av därom med Danmark, Finland och Norge träffad överenskommelse kan patent på en uppfinning samtidigt erhållas förutom för Sverige jämväl antingen för nyssnämnda länder eller för Danmark

Danmark.

ansøgning om alle de pågældende patenter (nordisk patentansøgning) i et af de af ansøgningen omfattede lande.

§ 29.

En nordisk patentansøgning, som indleveres her i landet, behandles og afgøres med de afvigelser, som følger af dette kapitel eller foreskrives i henhold til denne lov, efter de for andre her indleverede patentansøgninger fastsatte regler. Et på grundlag af ansøgningen meddelt patent har her i landet samme gyldighed som andre her meddelte patenter.

Stk. 2. Meddeles på grundlag af en nordisk patentansøgning i Finland, Norge eller Sverige patent for Danmark, gælder patentet her i landet, som om det var ansøgt og meddelt her. Er patent meddelt i Finland, og foreligger beskrivelse og patentkrav både på svensk og på finsk, og er den svenske tekst ikke i henhold til finsk lovgivning afgørende i tilfælde af uoverensstemmelse mellem teksterne, omfatter beskyttelsen her i landet kun det, som fremgår af begge teksterne.

§ 30.

Ved behandling af en nordisk patentansøgning, som er indleveret her i landet, finder bestemmelsen i § 2, stk. 2, sidste pkt., tilsvarende anvendelse med hensyn til opfindelser, som er genstand for patentansøgning i et andet af ansøgningen omfattet land.

Stk. 2. Ved behandlingen af patentansøgninger, der alene omfatter Danmark, finder bestemmelsen i § 2, stk. 2, sidste pkt., tilsvarende anvendelse med hensyn til opfindelser, der er genstand for en nordisk patentansøgning, som er indleveret i Finland, Norge eller Sverige.

§ 31.

En nordisk patentansøgning, som er indleveret her i landet, skal fremlægges samtidig i alle af ansøgningen omfattede lande.

Stk. 2. Bekendtgørelser ansøgningen vedrørende skal udfærdiges i alle de nævnte lande.

Norge.

gjældende patenter (nordisk patentsøknad) i et af de land som søknaden omfatter.

§ 29.

Nordisk patentsøknad som er inngitt her i riket, behandles og avgjøres, med de avvikelser som følger av dette kapitel eller er foreskrevet med hjemmel i denne lov, etter samme bestemmelser som de der gjelder for andre patentsøknader som inngis her. Patent som meddeles på grunnlag av søknaden, har her i riket samme gyldighet som annet patent meddelt her.

Meddeles på grunnlag av en nordisk patentsøknad i Danmark, Finnland eller Sverige patent for Norge, gjelder patentet her i riket som om det var søkt og meddelt her. Er patentet meddelt i Finnland og foreligger beskrivelse og patentkrav både på svensk og finsk, og er den svenske tekst ikke i henhold til finsk lovgivning avgjørende i tilfelle av uoverensstemmelse mellom tekstene, omfatter beskyttelsen her i landet kun det som fremgår av begge tekstene.

§ 30.

Ved behandlingen av en nordisk patentsøknad som er inngitt her i riket, får bestemmelsen i § 2, 2. ledd, siste punktum, tilsvarende anvendelse med hensyn til oppfinnelser som er gjenstand for patentsøknad i annet land som omfattes av søknaden.

Ved behandlingen av en patentsøknad som bare gjelder Norge, får bestemmelsen i § 2, 2. ledd, siste punktum, tilsvarende anvendelse med hensyn til oppfinnelser som er gjenstand for nordisk patentsøknad i Danmark, Finnland eller Sverige.

§ 31.

Nordisk patentsøknad som er inngitt her i riket, skal utlegges samtidig i alle de land som søknaden omfatter.

Kunngjøringer angående søknaden skal utferdiges i alle de nevnte land.

Finland.

(nordisk patentansökan) i ett av de nämnda länderna.

Göres nordisk patentansökan här i riket skola beskrivningen av uppfinningen och patentkraven avfattas på såväl finska som svenska språket.

29 §.

Nordisk patentansökan som gjorts här i riket behandlas och avgöres, med de avvikelser som följa av detta kapitel eller föreskrivits med stöd av denna lag, enligt de bestämmelser som gälla för annan härstädes gjord patentansökan. Patent som meddelats på grund av sådan ansökning, äger här i riket samma giltighet som annat härstädes meddelat patent.

Meddelas på grund av nordisk patentansökan i Danmark, Norge eller Sverige patent för Finland, gäller patentet här i riket som om det sökts och meddelats härstädes. Har patent meddelats i Danmark, Norge eller Sverige och föreligger beskrivning och patentkrav på såväl finska som på danska, norska eller svenska språket, omfattar patentskyddet här i riket icke annat än vad som framgår av båda texterna.

30 §.

Vid prövningen av nordisk patentansökan, som gjorts här i riket, äger bestämmelsen i 2 § 2 mom. sista punkten motsvarande tillämpning i fråga om uppfinning, som är föremål för patentansökan i annat av den nordiska ansökningen omfattat land.

Vid prövning av patentansökan som omfattar enbart Finland äger bestämmelsen i 2 § 2 mom. sista punkten motsvarande tillämpning i fråga om uppfinning, som är föremål för nordisk patentansökan i Danmark, Norge eller Sverige, därest denna avser även Finland.

31 §.

Nordisk patentansökan som gjorts här i riket skall samtidigt utläggas i alla av ansökningen omfattade länder.

Kungörelser rörande ansökningen skola utfärdas i sagda länder.

Sverige.

och Norge efter en ansökan om alla patenten (nordisk patentansökan) i ett av de av ansökningen omfattade länderna.

29 §.

Nordisk patentansökan som gjorts här i riket behandlas och avgöres, med de avvikelser som följa av detta kapitel eller föreskrivits med stöd av denna lag, enligt de bestämmelser som gälla för annan härstädes gjord patentansökan. Patent som meddelats på grund av sådan ansökning, äger här i riket samma giltighet som annat härstädes meddelat patent.

Meddelas på grund av nordisk patentansökan i Danmark, Finland eller Norge patent för Sverige, gäller patentet här i riket som om det sökts och meddelats härstädes. Har patent meddelats i Finland och föreligger beskrivning och patentkrav på såväl svenska som finska språket utan att den svenska spraktexten enligt finsk lag äger företräde, omfattar patentskyddet här i riket icke annat än vad som framgår av båda texterna.

30 §.

Vid prövningen av nordisk patentansökan, som gjorts här i riket, äger bestämmelsen i 2 § andra stycket sista punkten motsvarande tillämpning i fråga om uppfinning, som är föremål för patentansökan i annat av den nordiska ansökningen omfattat land.

Vid prövning av patentansökan som omfattar enbart Sverige äger bestämmelsen i 2 § andra stycket sista punkten motsvarande tillämpning i fråga om uppfinning, som är föremål för nordisk patentansökan i Danmark, Finland eller Norge.

31 §.

Nordisk patentansökan som gjorts här i riket skall samtidigt utläggas i alla av ansökningen omfattade länder.

Kungörelser rörande ansökningen skola utfärdas i sagda länder.

Danmark.

Stk. 3. De trykte eksemplarer af beskrivelsen med tilhørende patentkrav, som omhandles i § 21, stk. 3, skal kunne fås i alle landene. Af de trykte eksemplarer skal fremgå, hvilke lande ansøgningen omfatter.

Stk. 4. Er akterne vedrørende en nordisk patentansøgning, der er indleveret i Finland, Norge eller Sverige, ikke tilgængelige for enhver i det land, hvor ansøgningen behandles, er de heller ikke her i landet tilgængelige.

§ 32.

Er en indsigelse mod en nordisk patentansøgning, som er indleveret her i landet, eller en klage fra nogen, som har fremsat indsigelse, over en afgørelse af en sådan ansøgning inden den foreskrevne frist indkommet til patentmyndigheden i et andet land, som omfattes af ansøgningen, skal den anses indkommet i rette tid.

Stk. 2. Indkommer der til patentmyndigheden her i landet en indsigelse imod en nordisk patentansøgning, der behandles i Finland, Norge eller Sverige, eller en klage fra nogen, der har fremsat indsigelse over en afgørelse af en sådan ansøgning, skal patentmyndigheden uden ophold oversende dokumentet til den patentmyndighed, der behandler ansøgningen, med angivelse af, hvilken dag det indkom.

§ 33.

En nordisk patentansøgning, som er indleveret her i landet, kan ændres til en patentansøgning alene for Danmark. Er ansøgningen tilgængelig for enhver, skal ændringen bekendtgøres.

Stk. 2. Er en nordisk patentansøgning, som er indleveret her i landet, ændret til en patentansøgning alene for Danmark, eller er den tilbagetaget, for så vidt angår Danmark, skal den anses tilbagetaget for de øvrige lande. Har ansøgeren samtidig med ændringen eller tilbagetagelsen erklæret, at han agter i et af de andre af ansøgningen omfattede lande at opretholde ansøgningen som en patentansøgning alene for dette land, skal ansøgningen dog ikke anses for tilbagetaget for dette lands vedkommende, såfremt ansøgeren der inden den frist og på den made,

Norge.

De trykte eksemplarer av beskrivelsen med patentkrav som er omhandlet i § 21, 3. ledd, skal være tilgjengelige i alle landene. Av de trykte eksemplarer skal fremgå hvilke land søknaden omfatter.

Er dokument angående nordisk patentsøknad som er inngitt i Danmark, Finnland eller Sverige, ikke tilgjengelig for enhver i det land hvor søknaden behandles, skal det heller ikke være tilgjengelig her i riket.

§ 32.

Er innsigelse mot en her i riket inngitt nordisk patentsøknad eller anke fra en innsiger over avgjørelse i en sådan søknad innen foreskrevne frist innkommet til patentmyndigheten i et annet land som søknaden omfatter, skal den anses som innkommet i rett tid.

Innkommer til Styret innsigelse mot nordisk patentsøknad som behandles i Danmark, Finnland eller Sverige, eller anke fra en innsiger over avgjørelse i sådan søknad, skal Styret uten unødige opphold oversende dokumentet til den patentmyndighet som behandler søknaden, med angivelse av dagen da dokumentet innkom.

§ 33.

Nordisk patentsøknad som er inngitt her i riket, kan endres til patentsøknad bare for Norge. Er søknaden tilgjengelig for enhver, skal endringen kunngjøres.

Er nordisk patentsøknad som er inngitt her i riket, blitt endret til patentsøknad bare for Norge, eller er den blitt tilbakekalt for så vidt Norge angår, skal den anses som tilbakekalt for de øvrige land. Har søkeren samtidig med endringen eller tilbakekallelsen erklært at han akter å opprettholde søknaden i et annet land som patentsøknad bare for dette land, skal søknaden dog for så vidt nevnte land angår, ikke anses som tilbakekalt såfremt søkeren forfølger søknaden der innen den tid og på den måte som angis i vedkommende lands lov. Har søkeren avgitt sådan erklæring, skal dette angis i den kunngjøring

Finland.

De tryckta exemplar av beskrivning jämte patentkrav, som avses i 21 § 3 mom. skola finnas att tillgå i alla länderna. Av de tryckta exemplaren skall framgå vilka länder ansökningen omfattar.

Är handling rörande nordisk patentansökan, som gjorts i Danmark, Norge eller Sverige, icke tillgänglig för envar i det land, där ansökningen prövas, må den ej heller utlämnas här i riket.

32 §.

Har invändning mot här i riket gjord nordisk patentansökan eller besvär av invändare över beslut i anledning av sådan ansökan inom föreskriven tid inkommit till patentmyndigheten i annat av ansökningen omfattat land, skall den anses inkommen i rätt tid.

Inkommer till finska patentmyndigheten invändning mot nordisk patentansökan, som behandlats i Danmark, Norge eller Sverige, eller besvär av invändare över beslut i anledning av sådan ansökan, skall patentmyndigheten ofördröjligen med angivande av dagen då handlingen inkom översända denna till den patentmyndighet, där ansökningen prövas.

33 §.

Nordisk patentansökan, som gjorts här i riket, må ändras till patentansökan enbart för Finland. Är ansökningen tillgänglig för envar, skall ändringen kungöras.

Har nordisk patentansökan, som gjorts här i riket, ändrats till patentansökan enbart för Finland eller har sådan ansökan återkallats i vad avser Finland, skall den anses återkallad för övriga länder. Har sökanden samtidigt med ändringen eller återkallelsen förklarat, att han ämnar i visst av ansökningen omfattat land fullfölja denna som patentansökan enbart för det landet, skall dock ansökningen såvitt avser sagda land icke anses återkallad såframt sökanden därstädes fullföljer ansökningen inom tid och på sätt som angives i dess lag. Har sökanden gjort sådan förklaring, skall detta angivas i

Sverige.

De tryckta exemplar av beskrivning jämte patentkrav, som avses i 21 § tredje stycket, skola finnas att tillgå i alla länderna. Av de tryckta exemplaren skall framgå vilka länder ansökningen omfattar.

Är handling rörande nordisk patentansökan, som gjorts i Danmark, Finland eller Norge, icke tillgänglig för envar i det land, där ansökningen prövas, må den ej heller utlämnas här i riket.

32 §.

Har invändning mot här i riket gjord nordisk patentansökan eller besvär av invändare över beslut i anledning av sådan ansökan inom föreskriven tid inkommit till patentmyndigheten i annat av ansökningen omfattat land, skall den anses inkommen i rätt tid.

Inkommer till svenska patentmyndigheten invändning mot nordisk patentansökan, som behandlas i Danmark, Finland eller Norge, eller besvär av invändare över beslut i anledning av sådan ansökan, skall patentmyndigheten ofördröjligen med angivande av dagen då handlingen inkom översända denna till den patentmyndighet, där ansökningen prövas.

33 §.

Nordisk patentansökan, som gjorts här i riket, må ändras till patentansökan enbart för Sverige. Är ansökningen tillgänglig för envar, skall ändringen kungöras.

Har nordisk patentansökan, som gjorts här i riket, ändrats till patentsökan enbart för Sverige eller har sådan ansökan återkallats i vad avser Sverige, skall den anses återkallad för övriga länder. Har sökanden samtidigt med ändringen eller återkallelsen förklarat, att han ämnar i visst av ansökningen omfattat land fullfölja denna som patentansökan enbart för det landet, skall dock ansökningen såvitt avser sagda land icke anses återkallad såframt sökanden därstädes fullföljer ansökningen inom tid och på det sätt som angives i dess lag. Har sökanden gjort sådan förklaring, skall detta

Danmark.

som er angivet i vedkommende lands lov, tager skridt til opretholdelse af ansøgningen. Har ansøgeren afgivet en sådan erklæring, skal dette angives i den bekendtgørelse, som udfærdiges i henhold til stk. 1 eller i henhold til § 21, stk. 1. Af bekendtgørelsen skal det ligeledes fremgå, inden hvilken tidsfrist ansøgeren skal have taget skridt til opretholdelse af ansøgningen, for at den ikke skal anses tilbagetaget.

Stk. 3. Er en nordisk patentansøgning, der er indleveret i et andet land, ændret til en patentansøgning alene for vedkommende land eller tilbagetaget, for så vidt angår dette land, og har ansøgeren samtidig med ændringen eller tilbagetagelsen overfor patentmyndigheden der erklæret, at han agter at opretholde ansøgningen for Danmark, skal behandlingen af ansøgningen fortsættes her i landet, såfremt ansøgeren inden 2 måneder fra ændringen eller tilbagetagelsen gør anmeldelse herom hos den danske patentmyndighed. Ansøgningen skal behandles og afgøres, som om den var indleveret her som alene vedrørende Danmark. Ansøgeren skal dog, selv om han har erlagt ansøgningsafgift i det land, hvor ansøgningen indleveredes, her erlægge foreskreven ansøgningsafgift. Var ansøgningen tilgængelig for enhver, skal anmeldelsen bekendtgøres.

§ 34.

Handelsministeren kan bestemme, at nordiske patentansøgninger, der indleveres af nogen, som ikke er bosat her i landet, under nærmere angivne forudsætninger skal overføres til behandling af patentmyndigheden i et andet land, som omfattes af ansøgningen. Ansøgninger, som omfattes af en sådan bestemmelse, skal snarest med angivelse af tidspunktet for ansøgningen oversendes til den patentmyndighed, der skal behandle ansøgningen.

Stk. 2. Overføres der til patentmyndigheden her i landet fra patentmyndigheden i Finland, Norge eller Sverige en nordisk patentansøgning, som er indleveret der, skal ansøgningen behandles her i landet, som om den var indleveret her.

Norge.

som utferdiges etter første ledd eller etter § 21, 1. ledd. Av kunngjøringen skal det likeledes fremgå innen hvilken tidsfrist søkeren må ha truffet foranstaltninger for opprettholdelse av søknaden for at den ikke skal anses tilbakekalt.

Er nordisk patentsøknad som er inngitt i annet land, blitt endret til søknad bare for vedkommende land eller blitt tilbakekalt for så vidt dette land angår, og har søkeren samtidig med endringen eller tilbakekallelsen erklært at han akter å forfølge søknaden videre som patentsøknad for Norge, skal søknadens behandling fortsettes her i riket såfremt søkeren gjør anmeldelse herom til Styret innen to måneder fra endringen eller tilbakekallelsen. Sådan søknad skal behandles og prøves som om den var inngitt her i riket som patentsøknad bare for Norge. Søkeren skal dog, selv om han har betalt søknadsavgift i det land hvor søknaden ble inngitt, betale fastsatt søknadsavgift her i riket. Er søknaden tilgjengelig for enhver, skal anmeldelsen kunngjøres.

§ 34.

Kongen kan bestemme at nordiske patentsøknader som inngis her i riket, i det omfang og under de forutsetninger som angis i bestemmelsen, skal overføres til behandling av patentmyndigheten i et annet land som søknaden omfatter. Søknader som sådan bestemmelse gjelder for, skal Styret uten unødig opphold oversende til den patentmyndighet som skal behandle søknaden, med angivelse av tidspunktet for søknadens inngivelse. Bestemmelse som her omhandlet kan ikke gjelde søknader som innehas av her i riket bosatte seekere.

Overføres til Styret fra patentmyndigheten i Danmark, Finnland eller Sverige nordisk patentsøknad som er inngitt der, skal søknaden behandles og avgjøres her i riket som om den var inngitt her.

Finland.

kungörelse som utfärdas enligt 1 mom. eller enligt 21 § 1 mom. Av kungörelsen skall även framgå inom vilken tid ansökningen skall fullföljas för att icke anses återkallad.

Har nordisk patentansökan, som gjorts i annat land, ändrats tili ansökan enbart för det landet eller återkallats i vad avser sagda land och har sökanden samtidigt med ändringen eller återkallelsen förklarat, att han ämnar fullfölja ansökningen som patentansökan enbart för Finland, skall ansökningens prövning fortsättas här i riket såvitt avser Finland, såframt sökanden härstädes gör anmälan härom inom två månader från ändringen eller återkallelsen. Sådan ansökan skall behandlas och prövas som om den gjorts här i riket såsom patentansökan enbart för Finland. Sökanden skall dock, även om han erlagt ansökningsavgift i det land där ansökningen gjordes, här i riket erlägga fastställd ansökningsavgift. Är ansökningen tillgänglig för envar, skall anmälningen kungöras.

34 §.

Genom förordning kan stadgas, att nordiska patentansökningar som göras här i riket skola, i den omfattning och under de förutsättningar som angivas i förordningen, överlämnas tili patentmyndigheten i annat av ansökningen omfattat land; ansökan som avses i förordningen skall så snart ske kan, med angivande av tidpunkten för ansökningen, av patentmyndigheten översändas till patentmyndigheten i land som framgår av förordningen. Förordningen må icke avse ansökan av den som är bosatt här i riket.

Överlämnas till den finska patentmyndigheten från patentmyndigheten i Danmark, Norge eller Sverige därstädes gjord nordisk patentansökan, skall ansökningen behandlas och avgöras här i riket som om den gjorts härstädes.

Sverige.

angivas i kungörelse som utfärdas enligt första stycket eller enligt 21 § första stycket. Av kungörelsen skall även framgå inom vilken tid ansökningen skall fullföljas för att icke anses återkallad.

Har nordisk patentansökan, som gjorts i annat land, ändrats till ansökan enbart för det landet eller återkallats i vad avser sagda land och har sökanden samtidigt med ändringen eller återkallelsen förklarat, att han ämnar fullfölja ansökningen som patentansökan enbart för Sverige, skall ansökningens prövning fortsättas här i riket såvitt avser Sverige, såframt sökanden härstädes gör anmälan härom inom två månader från ändringen eller återkallelsen. Sådan ansökan skall behandlas och prövas som om den gjorts här i riket såsom patentansökan enbart för Sverige. Sökanden skall dock, även om han erlagt ansökningsavgift i det land där ansökningen gjordes, här i riket erlägga fastställd ansökningsavgift. Är ansökningen tillgänglig för envar, skall anmälningen kungöras.

34 §.

Konungen äger förordna, att nordiska patentansökningar som göras här i riket skola, i den omfattning och under de förutsättningar som angivas i förordnandet, överlämnas till patentmyndigheten i annat av ansökningen omfattat land; ansökan för vilken sådant förordnande gäller skall så snart ske kan, med angivande av tidpunkten för ansökningen, av patentmyndigheten översändas till patentmyndigheten i land som framgår av förordnandet. Förordnande som nu sagts må icke avse ansökan av den som är bosatt här i riket.

Överlämnas till den svenska patentmyndigheten från patentmyndigheten i Danmark, Finland eller Norge därstädes gjord nordisk patentansökan, skall ansökningen behandlas och avgöras här i riket som om den gjorts härstädes.

Danmark.

§ 35.

Bevilges en her indleveret nordisk patentansøgning, skal det af patentbrevet fremgaa, for hvilke lande patentet er meddelt.

Kapitel IV.

Årsafgifter.

§ 36.

For et patent skal erlægges en nærmere fastsat årsavgift for hvert år regnet fra den dag, patentansøgningen blev indleveret (patentår). Handelsministeren kan bestemme, at et eller flere af de første patentår skal være afgiftsfrie.

§ 37.

Arsafgiften forfalder den første dag i det patentår, den vedrører, eller, hvis afgiften vedrører patentår, der er påbegyndt før patentets meddelelse eller inden 2 måneder derefter, den dag, da 2 måneder er forløbet efter patentets meddelelse. Arsavgift kan ikke erlægges før patentets meddelelse og kan tidligst erlægges 6 måneder inden det pågældende patentårs begyndelse.

Stk. 2. Indehaves patentet af opfinderen, og begærer han senest den dag, da arsavgift første gang forfalder, henstand med betaling af årsavgift, kan patentmyndigheden meddele ham sådan henstand, dog højst 3 år fra patentets meddelelse, når det skønnes, at det ville være forbundet med store vanskeligheder for ham at betale årsafgiften. Afslås begæringen, anses betaling inden to uger derefter for rettidig.

Stk. 3. Arsafgiften kan med en nærmere fastsat forhøjelse erlægges inden 6 måneder efter patentårets begyndelse eller, hvis afgiften vedrører patentår, der er påbegyndt før patentets meddelelse, efter sidstnævnte tidspunkt. Arsavgift, med hvis erlæggelse der er givet henstand efter stk. 2, kan med den nævnte forhøjelse erlægges inden 6 måneder efter det tidspunkt, til hvilket henstand er givet.

Norge.

§ 35.

Godkjennes en nordisk patentsøknad som er inngitt her i riket, skal det fremgaa av patentbrevet hvilke land patentet er meddelt for.

Kapitel 4.

Årsavgifter.

§ 36.

For patent skal for hvert år regnet fra den dag patentsøknaden ble inngitt (patentår), betales fastsatt årsavgift. Kongen kan bestemme at ett eller flere av de første patentår skal være avgiftsfrie.

§ 37.

Arsavgift skal betales senest den første dag av det patentår den angår. Arsavgift for patentår som er begynt før patentet er meddelt eller innen to måneder deretter, forfaller dog først på den dag da to måneder er gatt fra patentets meddelelse. Arsavgift kan ikke betales før patent er meddelt og heller ikke tidligere enn seks måneder før patentårets begynnelse.

Innehas patentet av oppfinneren, og søker han senest den dag da arsavgift første gang forfaller, om henstand med betaling av årsavgift, kan Styret innrømme ham henstand inntil tre år fra patentets meddelelse, når det finnes forbundet med stor vanskelighet for ham å betale årsavgift. Avslås søknaden om henstand, skal avgift som betales innen to uker deretter, anses som betalt i rett tid.

Med fastsatt forhøyelse kan arsavgift betales innen seks måneder etter patentårets begynnelse, eller når det gjelder patentår som er begynt innen patentet ble meddelt, etter sistnevnte tidspunkt. Arsavgift, hvis betaling det etter annet ledd er innrømmet henstand med, kan med den nevnte forhøyelse betales innen seks måneder etter det tidspunkt som henstand er innrømmet til.

*Finland.**Sverige.*

35 §.

Bifalles nordisk patentansökan, som gjorts här i riket, skall av patentbrevet framgå för vilka länder patent meddelats.

4 kap.

Arsavgifter.

36 §.

För patent skall för varje år räknat från den dag patentansökningen gjordes (patentar) erläggas fastställd arsavgift. Genom förordning kan bestämmas att ett eller flera av de första patentären skola vara avgiftsfria.

36 §.

För patent skall för varje år räknat från den dag patentansökningen gjordes (patent-år) erläggas fastställd arsavgift. Konungen äger förordna att ett eller flera av de första patentären skola vara avgiftsfria.

37 §.

Årsavgift skall erläggas senast första dagen av det patentar den avser. Arsavgift för patentar, som börjat innan patentet meddelats eller inom två månader därefter, förfaller dock först den dag, då två månader förflutit efter patentets meddelande. Arsavgift må icke erläggas före patentets meddelande och ej heller mera än sex månader före patentårets början.

Innehaves patentet av uppfinnaren och finnes det förenat med stor svarighet för honom att erlägga arsavgift, må, därest han gör framställning därom senast den dag då arsavgift första gången förfaller, patentmyndigheten medgiva honom anstånd med arsavgifts erläggande under högst tre år från patentets meddelande. Avslås framställningen, skall avgift som erlägges inom två veckor därefter anses erlagd i rätt tid.

Årsavgift må, med den förhöjning som må vara fastställd, erläggas inom sex månader efter patentårets ingång eller ifråga om patentår, som börjat innan patentet meddelats, efter sistnämnda tidpunkt. Arsavgift med vars erläggande anstånd enligt 2 mom. medgivits må med angivna förhöjning erläggas inom sex månader efter den tidpunkt till vilken anstånd erhållits.

37 §.

Årsavgift skall erläggas senast första dagen av det patentar den avser. Arsavgift för patentar, som börjat innan patentet meddelats eller inom två månader därefter, förfaller dock först den dag, då två månader förflutit efter patentets meddelande. Arsavgift må icke erläggas före patentets meddelande och ej heller mera än sex månader före patentårets början.

Innehaves patentet av uppfinnaren och finnes det förenat med stor svarighet för honom att erlägga arsavgift, må, därest han gör framställning därom senast den dag då arsavgift första gången förfaller, patentmyndigheten medgiva honom anstånd med arsavgifts erläggande under högst tre år från patentets meddelande. Avslås framställningen, skall avgift som erlägges inom två veckor därefter anses erlagd i rätt tid.

Årsavgift må, med den förhöjning som må vara fastställd, erläggas inom sex månader efter patentårets ingång eller ifråga om patentår, som börjat innan patentet meddelats, efter sistnämnda tidpunkt. Arsavgift med vars erläggande anstånd enligt andra stycket medgivits må med angivna förhöjning erläggas inom sex månader efter den tidpunkt till vilken anstånd erhållits.

Danmark.

Kapitel V.

Overdragelse, licens m. m.

§ 38.

Har patenthaveren givet en anden ret til erhvervsmæssigt at udnytte opfindelsen (licens), kan licenshaveren ikke overdrage denne ret til andre, med mindre andet måtte være aftalt.

§ 39.

Er patent overdraget til eje eller licens givet, skal dette på begæring indføres i patentregistret.

Stk. 2. Søgsmål vedrørende et patent kan altid anlægges mod den, som i registret er indført som patenthaver, og meddelelser fra patentmyndigheden kan sendes til ham.

(Stk. 3. Overdragelse til eje af patent eller indrømmelse af licens, som ikke er indført i patentregistret, har ikke beskyttelse mod den, som ved aftale har erhvervet ret til patentet og faet denne indført i patentregistret, safremt han ved begæringen om registrering var i god tro.)

§ 40.

Hvis en patenteret opfindelse, når der er forløbet tre år fra patentets meddelelse og fire år fra patentansøgningens indlevering, ikke udøves her i landet i et rimeligt omfang, kan den, som her i landet vil udøve opfindelsen, opnå tvangslicens dertil, med mindre der foreligger skellig grund til undladelsen.

Stk. 2. Handelsministeren kan under forudsætning af gensidighed bestemme, at udøvelse i et fremmed land ved anvendelsen af bestemmelsen i stk. 1 skal sidestilles med udøvelse her i landet.

§ 41.

Indehaveren af patent på en opfindelse, hvis udnyttelse er afhængig af et en anden tilhørende patent, kan opnå tvangslicens til udnyttelse af den ved det sidstnævnte patent beskyttede opfindelse, hvis det under hensyn til den førstnævnte opfindelses betydning eller af andre særlige grunde må anses for rimeligt.

Stk. 2. Indehaveren af patentet på den op-

Norge.

Kapitel 5.

Overdragelse, licens m. m.

§ 38.

Har patenthaveren gitt en annen rett til yrkesmessig å utnytte oppfinnelsen (lisens), kan denne ikke overdra sin rett til andre medmindre annet er eller må anses å være avtalt.

§ 39.

Er patent overdratt eller lisens meddelt, skal dette på begjæring anmerkes i patentregistret.

Søksmål som gjelder et patent, kan alltid reises mot den som i registret står som innehaver, og meldinger fra Styret kan sendes til ham.

Overdragelse av patent eller meddelelse av lisens som ikke er blitt anmerket i registret, gjelder ikke mot den som har ervervet rett til patentet og fått denne anmerket i registret, safremt han ved begjæringen om registrering var i god tro.

§ 40.

Er tre år gått fra patentets meddelelse og fire år fra patentsøknadens inngivelse uten at oppfinnelsen utøves innen riket i et rimelig omfang, kan den som vil utøve oppfinnelsen her i riket, få tvangslisens til dette, såfremt det ikke foreligger godtakbar grunn for unnlatelsen.

Kongen kan under forutsetning av gjensidighet bestemme at ved anvendelsen av første ledd skal utøvelse i et fremmed land likestilles med utøvelse her i riket.

§ 41.

Innehaver av patent på oppfinnelse hvis utnyttelse er avhengig av patent som tilhører en annen, kan få tvangslisens til å utnytte den oppfinnelse som beskyttes av sistnevnte patent når dette finnes rimelig på grunn av den førstnevnte oppfinnelses betydning eller av andre særlige grunner.

Innehaveren av patentet på den oppfinnelse som tvangslisensen gjelder, kan få

*Finland.**Sverige.*

5 kap.

Överlåtelse, licens m. m.

38 §.

Har patenthavaren medgivit annan rätt att yrkesmässigt utnyttja uppfinningen (licens), äger denne ej överlåta sin rätt vidare, med mindre avtal träffats därom.

39 §.

Har patent överlåtits eller licens upplåtits, skall på begäran anteckning därom göras i patentregistret.

I mål och ärenden angående patent skall den anses som patenthavare, vilken senast blivit införd i patentregistret i sådan egenskap.

Överlåtelse av patent eller upplåtelse av licens, som icke blivit antecknad i patentregistret, gäller ej mot annan, vars rätt till patentet antecknats i registret därest denne vid begäran om anteckningen var i god tro.

40 §.

Hava tre år förflutit sedan patent meddelades och tillika fyra år sedan patentansökningen gjordes och utövas icke uppfinningen inom riket i skäligt omfång, äger den som här i riket vill utöva denna erhålla tvångslicens därtill, såframt godtagbar anledning till underlåtenheten saknas.

Under förutsättning av ömsesidighet kan genom förordning stadgas att vid tillämpning av 1 mom. utövning i visst främmande land skall jämföras med utövning här i riket.

41 §.

Innehavare av patent på uppfinning, vars utnyttjande är beroende av annan tillhörigt patent, äger erhålla tvångslicens att utnyttja den uppfinning som skyddas därav, därest detta finnes skäligt på grund av den förstnämnda uppfinningens betydelse eller eljest särskilda skäl äro därtill.

Innehavaren av patent, till vilket tvångslicens enligt 1 mom. åtnjutes, äger erhålla

40 §.

Hava tre år förflutit sedan patent meddelades och tillika fyra år sedan patentansökningen gjordes och utövas icke uppfinningen inom riket i skäligt omfång, äger den som här i riket vill utöva denna erhålla tvångslicens därtill, såframt godtagbar anledning till underlåtenheten saknas.

Konungen äger under förutsättning av ömsesidighet förordna att vid tillämpning av första stycket utövning i visst främmande land skall jämföras med utövning här i riket.

41 §.

Innehavare av patent på uppfinning, vars utnyttjande är beroende av annan tillhörigt patent, äger erhålla tvångslicens att utnyttja den uppfinning som skyddas därav, därest detta finnes skäligt på grund av den förstnämnda uppfinningens betydelse eller eljest särskilda skäl äro därtill.

Innehavaren av patent, till vilket tvångslicens enligt första stycket åtnjutes, äger

Danmark.

findelse, til hvis udnyttelse der er meddelt tvangslicens i medfør af bestemmelsen i stk. 1, kan opnå tvangslicens til udnyttelse af den anden opfindelse, med mindre særlige hensyn taler imod det.

§ 42.

Når tungtvejende almene interesser gør det påkrævet, kan den, der erhvervsmæssigt vil udnytte en opfindelse, på hvilken en anden har patent, få tvangslicens hertil.

§ 43.

Den, som, da en patentansøgning blev gjort tilgængelig for enhver, her i landet erhvervsmæssigt udnyttede den opfindelse, på hvilken patent søges, kan, hvis ansøgningen fører til patent, få tvangslicens til udnyttelsen, når ganske særlige grunde taler herfor, og han ikke havde kendskab til ansøgningen og ej heller med rimelighed har kunnet skaffe sig sadant kendskab. Ret til sådan tvangslicens tilkommer under tilsvarende forudsætninger også den, som havde truffet væsentlige foranstaltninger til erhvervsmæssig udnyttelse af opfindelsen her i landet.

§ 44.

Tvangslicens må kun meddeles den, som kan antages at være i stand til at udnytte opfindelsen på rimelig og forsvarlig måde og i overensstemmelse med licensen.

Stk. 2. Tvangslicens er ikke til hinder for, at patenthaveren selv udnytter opfindelsen eller meddeler licens til andre. Tvangslicens kan kun overgå til andre sammen med den virksomhed, hvori den udnyttes.

§ 45.

Tvangslicens meddeles af retten, som ligeledes bestemmer, i hvilket omfang opfindelsen må udnyttes, samt fastsætter vederlaget og de øvrige vilkår for tvangslicensen. For så vidt forholdene måtte ændre sig væsentlig, kan retten på begæring af hver af parterne ophæve tvangslicensen, fastsætte nye eller ændre tidligere fastsatte vilkår.

Norge.

tvangslicens til å utnytte den annen oppfinnelse, medmindre særlige hensyn taler imot det.

§ 42.

Når det finnes påkrevet av hensyn til tungtveiende almene interesser, kan den som yrkesmessig vil utnytte en oppfinnelse som en annen har patent på, få tvangslicens hertil.

§ 43.

Den som da en patentsøknad ble gjort tilgjengelig for enhver, her i riket yrkesmessig utnyttet den oppfinnelse det søkes patent på, kan, hvis søknaden fører til patent, få tvangslicens til utnyttelsen når særlige grunner herfor foreligger, og han ikke hadde kjennskap til søknaden og heller ikke med rimelighet kunne ha skaffet seg sådant kjennskap. Rett til sådan tvangslicens tilkommer under tilsvarende forutsetninger også den som hadde truffet vesentlige foranstaltninger til yrkesmessig utnyttelse av oppfinnelsen her i riket.

§ 44.

Tvangslicens kan bare meddeles den som kan antas å være i stand til å utnytte oppfinnelsen på en måte som er forsvarlig og i overensstemmelse med lisensen.

Tvangslicens er ikke til hinder for at patenthaveren selv utnytter oppfinnelsen eller meddeler lisenser. Den kan overgå til andre bare i forbindelse med den virksomhet hvori den utnyttes.

§ 45.

Tvangslisens meddeles av retten, som også bestemmer i hvilket omfang oppfinnelsen kan utnyttes, samt fastsetter vederlaget og de øvrige vilkår for lisensen. Dersom forholdene endrer seg vesentlig, kan retten på begjæring av hver av partene oppheve lisensen, fastsette nye vilkår eller foreta endringer i de allerede fastsatte vilkår.

Finland.

tvångslicens att utnyttja den andra uppfinningen, såframt icke särskilda skäl äro däremot.

Sverige.

erhålla tvångslicens att utnyttja den andra uppfinningen, såframt icke särskilda skäl äro däremot.

42 §.

Där hänsyn till allmänt intresse av synnerlig vikt så kräver, äger den som vill yrkesmässigt utnyttja uppfinning, vara annan har patent, erhålla tvångslicens därtill.

43 §.

Den som, när handlingarna i ärende rörande ansökan om patent blevo tillgängliga för envar, härstädes yrkesmässigt utnyttjade den patentsökta uppfinningen äger, om ansökningsen leder till patent, erhålla tvångslicens till utnyttjandet, såframt synnerliga skäl äro därtill samt han saknat kännedom om ansökningen och ej heller skäligen kunnat skaffa sig sådan kännedom. Rätt till tvångslicens som nu sagts tillkommer under motsvarande förutsättningar även den som vidtagit väsentliga åtgärder för yrkesmässigt utnyttjande här i riket av uppfinningen.

44 §.

Tvångslicens må icke meddelas annan än den som kan antagas äga förutsättningar att utnyttja uppfinningen på godtagbart sätt och i överensstämmelse med licensen.

Tvångslicens utgör ej hinder för patenthavaren att själv utnyttja uppfinningen eller att upplåta licens. Den må övergå till annan allenast tillsammans med rörelse, vari den utnyttjas.

45 §.

Tvångslicens meddelas av rätten, som ock bestämmer i vilken omfattning uppfinningen må utnyttjas samt fastställer vederlaget och övriga villkor för licensen. Där väsentligt ändrade förhållanden så påkalla, må på talan av endera parten licensen upphävas, nya villkor fastställas eller fastställda villkor ändras.

Danmark.

Kapitel VI.

Patentrettens ophør m. v.

§ 46.

Erlægges arsavgift ikke i overensstemmelse med reglerne i §§ 36 og 37, bortfalder patentet fra og med begyndelsen af det patentar, for hvilket afgift ikke er betalt.

Stk. 2. Et patent, der er bortfaldet i henhold til bestemmelsen i stk. 1, kan sættes i kraft påny, når patenthaverens undladelse af at erlægge afgiften findes undskyldelig. Ansøgning om, at patentet må blive sat i kraft påny, skal fremsættes skriftligt overfor patentmyndigheden uden ophold og inden 6 måneder efter den dag, da afgiften senest skulle have været betalt. Inden udløbet af den nævnte frist skal arsavgiften med en nærmere fastsat forhøjelse og den fastsatte ikraftsættelsesavgift være betalt. Om ansøgningen finder bekendtgørelse sted.

Stk. 3. Den, som, efter at patentet er bortfaldet, men før ansøgning om fornyet ikraftsættelse er bekendtgjort, her i landet har påbegyndt en erhvervsmæssig udnyttelse af opfindelsen eller foretaget væsentlige foranstaltninger til sådan udnyttelse, har, hvis patentet sættes i kraft påny, ret som i § 4 anført.

§ 47.

Er patent meddelt i strid med §§ 1, 2 (eller 7), skal patentet ved dom kendes ugyldigt. Et patent kan dog ikke kendes ugyldigt i dets helhed af den grund, at patenthaveren var blot delvis berettiget til at få patent på opfindelsen.

Stk. 2. Sagen kan bortset fra de i stk. 3 nævnte tilfælde rejses af enhver.

Stk. 3. Sager, som begrundes med, at patent er meddelt en anden end den i henhold til §§ 1 (eller 7) til patentet berettigede, kan alene rejses af den, der påstår sig berettiget til patentet. Sagen skal rejses inden et år efter patentets meddelelse eller, hvis den berettigede først efter patentets meddelelse har fået kundskab om de forhold, på hvilket søgsmålet støttes, inden et år efter, at han fik sådan kundskab. Var patenthaveren i

Norge.

Kapitel 6.

Patentets ophør m. m.

§ 46.

Betales ikke årsavgift i overensstemmelse med §§ 36 og 37, bortfaller patentet fra og med inngangen av det patentar som avgift ikke er betalt for.

Patent som er bortfalt i henhold til første ledd, kan gjenopprettes når patenthaverens unnlatelse av a betale avgiften er unnskyldelig. Søknad om gjenoprettelse skal fremsættes skriftlig overfor Styret uten opphold og senest 6 måneder etter den dag da avgiften senest skulle ha vært betalt. Innen samme frist skal årsavgiften med fastsatt forhøyelse og fastsatt gjenopprettelsesavgift betales. Behørig inngitt gjenopprettessøknad skal Styret kunngjøre.

Den som etter at patentet er bortfalt, men før søknad om gjenoprettelse er kunngjort, har begynt yrkesmessig å utnytte oppfinnelsen her i riket eller har truffet vesentlige foranstaltninger hertil, har i tilfelle patentet gjenopprettes, rett som omhandlet i § 4.

§ 47.

Er patent blitt meddelt i strid med §§ 1, 2 (eller 7), kan patentet kjennes ugyldig ved dom. Patentet kan dog ikke kjennes ugyldig i sin helhet av den grunn at patenthaveren er bare delvis berettiget til patentet.

Søksmål etter denne bestemmelse kan med det unntak som er fastsatt i tredje ledd, reises av enhver.

Søksmål som grunner seg på at patentet er meddelt til en annen enn den som etter §§ 1 (eller 7) er berettiget til det, kan bare reises av den som påstår seg berettiget til patentet. Sådant søksmål må være reist innen ett år etter ervervet kjennskap til de omstendigheter som det grunner seg på, dog således at det alltid vil kunne reises innen ett år etter patentets meddelelse. Mot patenthaver i god tro kan ikke i noe tilfelle søksmålet reises

*Finland.**Sverige.*

6 kap.

Patentets upphörande m. m.

46 §.

Erlägges icke årsavgift enligt vad i 36 och 37 §§ stadgas, är patentet förfallet fran och med ingången av det patentår, för vilket avgiften icke erlagts.

Patent, som förfallit enligt 1 mom. må återupprättas, därest patenthavaren har godtagbar ursäkt för sin underlåtenhet. Ansökan om återupprättande skall göras skriftligen hos patentmyndigheten utan dröjsmål och senast sex månader från den dag då avgiften senast skolat erläggas. Inom samma tid skall årsavgiften med den förhöjning, som må vara fastställd, och fastställd återupprättningsavgift erläggas. Behörigen gjord ansökan skall kungöras.

Den som efter det patent förfallit men innan ansökan om återupprättande kungjorts börjat här i riket yrkesmässigt utnyttja uppfinningen eller vidtagit väsentliga åtgärder därför äger, om patentet återupprättas, rätt som sägs i 4 §.

47 §.

Har patent meddelats i strid mot 1, 2 (eller 7) § skall rätten, på därom förd talan, förklara patentet ogiltigt; dock må patent ej förklaras ogiltigt på den grund att den som erhållit patentet varit berättigad till blott viss andel däri.

Talan må, med det undantag som stadgas i 3 mom., föras av envar, vars rätt eller fördel saken kan röra så ock, då det allmännas fördel det påkallar, av särskilt statens ombud.

Talan som grundas på att patent meddelats annan än den enligt 1 (eller 7) § till patentet berättigade, må föras allenast av den som påstår sig berättigad till patent. Talan skall väckas inom ett år efter erhållen kännedom om de omständigheter, på vilka talan grundas, dock må talan alltid väckas inom ett år efter patentets meddelande. Var

46 §.

Erlägges icke årsavgift enligt vad i 36 och 37 §§ stadgas, är patentet förfallet fran och med ingången av det patentår, för vilket avgiften icke erlagts.

Patent, som förfallit enligt första stycket, må återupprättas, därest patenthavaren har godtagbar ursäkt för sin underlåtenhet. Ansökan om återupprättande skall göras skriftligen hos patentmyndigheten utan dröjsmål och senast sex månader från den dag då avgiften senast skolat erläggas. Inom samma tid skall årsavgiften med den förhöjning, som må vara fastställd, och fastställd återupprättningsavgift erläggas. Behörigen gjord ansökan skall kungöras.

Den som efter det patent förfallit men innan ansökan om återupprättande kungjorts börjat här i riket yrkesmässigt utnyttja uppfinningen eller vidtagit väsentliga åtgärder därför äger, om patentet återupprättas, rätt som sägs i 4 §.

47 §.

Har patent meddelats i strid mot 1, 2 (eller 7) § skall rätten, på därom förd talan, förklara patentet ogiltigt; dock må patent ej förklaras ogiltigt på den grund att den som erhållit patentet varit berättigad till blott viss andel däri.

Talan må, med det undantag som stadgas i tredje stycket, föras av envar, så ock då det allmännas fördel det påkallar av myndighet som Konungen bestämmer.

Talan som grundas på att patent meddelats annan än den enligt 1 (eller 7) § till patentet berättigade, må föras allenast av den som påstår sig berättigad till patentet. Talan skall väckas inom ett år efter erhållen kännedom om de omständigheter, på vilka talan grundas, dock må talan alltid väckas inom ett år efter patentets meddelande. Var patent-

Danmark.

god tro, kan sagen ikke rejses senere end 3 ar efter patentets meddelelse.

§ 48.

Er patent meddelt en anden end den i henhold til §§ 1 (eller 7) til patentet berettigede, skal retten, hvis den berettigede nedlægger påstand herom, overføre det til denne.

Stk. 2. Bestemmelserne i § 47, stk. 3, om tidspunktet for sagens anlæg finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Den, hvem patentet frakendes, er, når han i god tro her i landet erhvervsmæssigt har udnyttet opfindelsen eller truffet væsentlige foranstaltninger hertil, berettiget til mod rimeligt vederlag og iøvrigt på rimelige vilkår at fortsætte den påbegyndte eller iværksætte den planlagte udnyttelse med bibeholdelse af dennes almindelige karakter. Sadan ret tilkommer under samme forudsætninger også indehavere af registrerede licensrettigheder.

§ 49.

Giver patenthaveren skriftligt overfor patentmyndigheden afkald på patentet, skal patentmyndigheden erklære patentet for ophævet.

Stk. 2. Er der rejst søgsmål om overførelse af patent, kan patentet ikke erklæres ophævet, før søgsmålet er endelig afgjort.

§ 50.

Når et patent er bortfaldet, erklæret ugyldigt, overført eller erklæret ophævet, skal patentmyndigheden udfærdige bekendtgørelse herom. Bekendtgørelse skal ligeledes udfærdiges om afgørelsen af en ansøgning om, at et bortfaldet patent må blive sat i kraft påny.

Kapitel VII.

Bestemmelse om retsbeskyttelse m. m.

§ 51.

Gør nogen indgreb i den eneret, som patent medfører (patentindgreb), og sker dette for-

Norge.

senere enn tre ar etter patentets meddelelse.

§ 48.

Er patent meddelt til en annen enn den som etter §§ 1 (eller 7) er berettiget til det, skal retten, hvis den berettigede nedlegger påstand om det, overføre patentet til ham.

Søksmålfristene i § 47, 3. ledd, kommer tilsvarende til anvendelse på søksmål som her omhandlet.

Har den som frakjennes patentet, i god tro begynt yrkesmessig å utnytte oppfinnelsen her i riket, eller har han truffet vesentlige foranstaltninger hertil, er han berettiget til mot rimelig vederlag og på rimelige vilkår for øvrig å fortsette den foretatte eller igangsette den forberedte utnyttelse med bibehold av dennes alminnelige karakter. Sådan rett tilkommer under samme forutsetninger innehavere av registrerte lisenser.

§ 49.

Avstar patenthaveren skriftlig overfor Styret fra patentet, skal Styret erklære patentet for opphørt.

Er det reist søksmål om overføring av patentet, kan patentet ikke erklæres for opphørt før søksmålet er endelig avgjort.

§ 50.

Når et patent bortfaller, ugyldigkjennes, overføres eller erklæres opphørt, skal Styret utfærdige kunngjøring om det. Kunngjøring skal også skje når søknad om gjenopprettelse av patent er avgjort.

Kapitel 7.

Bestemmelser om rettsvern m. m.

§ 51.

Gjør noen inngrep i den enerett patent medfører (patentinnngrep), og skjer dette forsettlig,

*Finland.**Sverige.*

patenthavaren i god tro må i intet fall talan väckas senare än tre år efter patentets meddelande.

havaren i god tro må i intet fall talan väckas senare än tre år efter patentets meddelande.

48 §.

Har patent meddelats annan än den enligt 1 (eller 7) § till patentet berättigade, skall rätten, på talan av den berättigade överföra patentet på honom.

Vad i 47 § 3 mom. är stadgat om tidpunkten för talans väckande äger motsvarande tillämpning på talan som nu sagts.

Den som fränkännes patentet äger, därest han i god tro här i riket börjat yrkesmässigt utnyttja uppfinningen eller vidtagit väsentliga åtgärder därför, mot skäligt vederlag och på skäliga villkor i övrigt fortsätta det påbörjade eller igångsätta det tillämnade utnyttjandet med bibehållande av dess allmänna art. Rätt, som nu sagts, tillkommer under samma förutsättningar innehavare av licens som var antecknad i patentregistret.

48 §.

Har patent meddelats annan än den enligt 1 (eller 7) § till patentet berättigade, skall rätten på talan av den berättigade överföra patentet på honom.

Vad i 47 § tredje stycket är stadgat om tidpunkten för talans väckande äger motsvarande tillämpning på talan som nu sagts.

Den som fränkännes patentet äger, därest han i god tro här i riket börjat yrkesmässigt utnyttja uppfinningen eller vidtagit väsentliga åtgärder därför, mot skäligt vederlag och på skäliga villkor i övrigt fortsätta det påbörjade eller igångsätta det tillämnade utnyttjandet med bibehållande av dess allmänna art. Rätt, som nu sagts, tillkommer under samma förutsättningar innehavare av licens som var antecknad i patentregistret.

49 §.

Avstår patenthavaren skriftligen hos patentmyndigheten från patentet, skall myndigheten förklara patentet upphört.

Är patent utmätt eller är tvist om överförande av patent anhängig, må patentet icke förklaras upphört så länge utmätningen består eller tvisten icke blivit slutligt avgjord.

50 §.

När patent förfallit, förklarats ogiltigt, överförts eller förklarats upphört, skall patentmyndigheten utfärda kungörelse därom. Kungörelse skall ock utfärdas, när ansökan om återupprättande av patent avgjorts.

7 kap.

Bestämmelser till skydd för patenträtt.

51 §.

Den som gör intrång i den ensamrätt som patent medför (patentintrång) må genom

51 §.

Gör någon intrång i den ensamrätt som patent medför (patentintrång) och sker det

Danmark.

sætligt, straffes han med bøde eller under skærpende omstændigheder med hæfte i indtil 6 måneder.

Stk. 2. Er patentindgreb begået til fordel for et aktieselskab el. lign., kan bødeansvar pålægges virksomheden som sådan.

Stk. 3. Påtale sker ved den forurettede.

§ 52.

Den, som forsætligt eller uagtsomt begår patentindgreb, er pligtig at udrede en rimelig erstatning for udnyttelsen af opfindelsen samt erstatning for den yderligere skade, som indgrebet måtte have medført. Foreligger kun ringe uagtsomhed, kan erstatningen nedsættes.

Stk. 2. Begår nogen patentindgreb, uden at det sker forsætligt eller uagtsomt, og har han derved haft vinding, er han, om og i det omfang, det skønnes rimeligt, pligtig at udrede erstatning efter bestemmelserne i stk. 1, dog ikke udover den vinding, han må antages at have haft ved patentindgrebet.

Stk. 3. Krav efter denne paragraf forældes efter lovgivningens almindelige regler.

§ 53.

Foreligger patentindgreb, kan retten i den udstrækning, det skønnes rimeligt, efter påstand træffe bestemmelser til forebyggelse af misbrug af produkter, der er fremstillet i henhold til den patenterede opfindelse, eller af apparat, redskab eller andet, hvis anvendelse ville indebære patentindgreb. Det kan således bestemmes, at genstanden skal ændres på nærmere angivet måde eller tilintetgøres eller, hvor det drejer sig om en patentbeskyttet genstand, udleveres til den forurettede mod vederlag. Når særlige grunde dertil foreligger, kan retten meddele tilladelse til at råde over patentbeskyttede genstande i patentets gyldighedstid eller en del af denne mod rimeligt vederlag og iøvrigt på rimelige vilkår.

§ 54.

Udnytter nogen uhjemlet erhvervsmæssigt en opfindelse, efter at akterne i ansøgnings-

Norge.

straffes han med bøter eller fengsel inntil 3 måneder.

Offentlig påtale finner sted bare etter begjæring av den forurettede.

§ 52.

Den som forsettlig eller uaktsomt begår patentinnngrep, er pliktig til å betale erstatning for utnyttelsen av oppfinnelsen samt erstatning for den ytterligere skade som inngrepet måtte ha medført. Erstatningen kan av retten nedsettes under hensyn til den utviste skyld.

Er inngrepet skjedd i god tro, kan retten om og i den utstrekning det finnes rimelig, tilplikte inn griperen å erstatte skaden, dog ikke utover den vinning som han antas å ha hatt ved inngrepet.

§ 53.

Foreligger patentinnngrep, kan retten i den utstrekning det finnes rimelig, etter påstand treffe bestemmelser til forebyggelse av misbruk av produkter som er fremstilt i henhold til den patenterte oppfinnelse, eller av apparat, redskap eller annet hvis anvendelse ville innebære patentinnngrep. Det kan således bestemmes at gjenstanden skal endres på nærmere angitt måte, tas i betryggende forvaring for den gjenstående del av patenttiden, tilintetgjøres eller, hvor det dreier seg om en patentbeskyttet gjenstand, utleveres til den forurettede mot vederlag. Når særlige grunner foreligger, kan retten meddele tillatelse til mot vederlag og på passende vilkår for øvrig å råde over patentbeskyttede gjenstander i patentets gyldighetstid eller en del av denne.

§ 54.

Utnytter noen uhjemlet en patentsøkt oppfinnelse yrkesmessig etter at søknads-

Finland.

domstols beslut förbjudas att fortsätta eller upprepa handlingen. Gör någon uppsåtliga patentintrång straffes med böter eller med fängelse i högst sex månader.

Brottet må åtalas av allmän åklagare endast om det av målsäganden angives till åtal.

52 §.

Den som uppsåtliga eller av oaktsamhet begår patentintrång är skyldig utgiva skälig ersättning för utnyttjandet av uppfinningen så ock ersättning för den ytterligare skada som intrånget må hava medfört. Föreligger endast ringa oaktsamhet, må ersättningen därefter jämkas.

Begår någon patentintrång utan uppsåt eller oaktsamhet och har han därav haft vinning, är han, om och i den mån det finnes skäligt, skyldig att intill vinstens belopp utgiva ersättning enligt 1 mom.

Talan om ersättning för patentintrång må endast avse skada under de senaste fem åren innan talan väcktes. För skada, varom talan ej förts inom tid som nu sagts, är rätten till ersättning förlorad.

53 §.

På yrkande av den som lidit patentintrång äger rätten efter vad som finnes skäligt till förebyggande av fortsatt intrång förordna att föremål, som obehörigen framställts eller vars användande skulle innebära patentintrång, skall på visst sätt ändras eller sättas i förvar för återstoden av patenttiden eller förstöras eller ock, ifråga om patentskyddat alster, mot lösen utlämnas till den som lidit intrånget. Där skäl äro därtill må rätten ock förordna att viss person må mot skälig ersättning och på skäliga villkor i övrigt förfoga över sådant patentskyddat alster under återstoden av patenttiden eller del därav.

54 §.

Utnyttjar någon yrkesmässigt patentsökt uppfinning efter det ansökningshandlingarna

Sverige.

uppsåtliga, straffes med dagsböter eller med fängelse i högst sex månader.

Brottet må ej åtalas av annan än målsäganden.

52 §.

Den som uppsåtliga eller av oaktsamhet begår patentintrång är skyldig utgiva skälig ersättning för utnyttjandet av uppfinningen så ock ersättning för den ytterligare skada som intrånget må hava medfört. Föreligger endast ringa oaktsamhet, må ersättningen därefter jämkas.

Begår någon patentintrång utan uppsåt eller oaktsamhet och har han därav haft vinning, är han, om och i den mån det finnes skäligt, skyldig att intill vinstens belopp utgiva ersättning enligt första stycket.

Talan om ersättning för patentintrång må endast avse skada under de senaste fem åren innan talan väcktes. För skada, varom talan ej förts inom tid som nu sagts, är rätten till ersättning förlorad.

54 §.

Utnyttjar någon yrkesmässigt patentsökt uppfinning efter det ansökningshandlingarna

Danmark.

sagen er gjort tilgængelige for enhver, og fører ansøgningen til patent, finder bestemmelserne om patentindgreb tilsvarende anvendelse; dog kan straf ikke idømmes, og erstatning for skade som følge af indgreb, der er sket før bekendtgørelsen om ansøgningens fremlæggelse efter § 21, kan kun gives efter reglerne i § 52, stk. 2.

Stk. 2. Uanset bestemmelsen i § 52, stk. 3, indtræder forældelse dog ikke før et år efter, at patentet er meddelt.

§ 55.

Under sager vedrørende patentindgreb kan sagsøgte påstå patentet kendt ugyldigt. Kendes patentet ugyldigt, kommer bestemmelserne i §§ 51–54 ikke til anvendelse.

§ 56.

En patentansøger, som overfor en anden påberåber sig en ansøgning om patent, inden ansøgningen er blevet tilgængelig for enhver, er pligtig på begæring at give den pågældende adgang til at gøre sig bekendt med akterne i ansøgningssagen.

Stk. 2. Den, som iøvrigt enten ved direkte henvendelse til en anden eller i annoncer eller ved påskrift på varer eller deres indpakning eller på anden måde angiver, at patent er meddelt eller ansøgt, uden samtidig at angive patentets eller ansøgningens nummer, er pligtig at give den, der begærer dette, oplysning om nummeret.

Stk. 3. Indeholder en angivelse vel ikke bestemt oplysning om, at patent er meddelt eller ansøgt, men er den egnet til at fremkalde den opfattelse, at dette er tilfældet, er den, som har givet meddelelsen, pligtig på begæring at oplyse, hvorvidt patent er meddelt eller ansøgt.

§ 57.

Den, som i de i § 56 nævnte tilfælde undlader uden unødigt ophold at give oplysning eller at give en anden adgang til at gøre sig bekendt med akterne i ansøgningssagen eller giver urigtig oplysning, straffes med bøde

Norge.

dokumentene er blitt tilgjengelige for enhver, skal bestemmelsene om patentinngrep få tilsvarende anvendelse såfremt søknaden fører til patent på oppfinnelsen, dog således at straff ikke kan idømmes og erstatning for skade som følge av inngrep før kunngjøringen av søknadens utlegning kun kan idømmes etter § 52, 2. ledd.

Foreldelsesfristen for krav etter denne bestemmelse begynner ikke å løpe før patentet er meddelt.

§ 55.

I søksmal vedrørende patentinngrep kan saksøkte påstå patentet kjent ugyldig. Kjenner patentet ugyldig, kommer bestemmelsene i §§ 51–54 ikke til anvendelse.

§ 56.

En patentsøker som påberoper seg søknaden overfor en annen før den er blitt tilgjengelig for enhver, er pliktig til på begjæring å gi vedkommende adgang til å gjøre seg kjent med dokumentene i søknadssaken.

Den som ellers enten ved direkte henvendelse til en annen eller i annonser eller ved påskrift på varer eller deres innpakning eller på annen måte angir at patent er meddelt eller søkt, uten samtidig å angi patentets eller søknadens nummer, er pliktig til å gi den som begjærer det, opplysning om nummeret.

Inneholder angivelsen ikke bestemt opplysning om at patent er meddelt eller søkt, men er den egnet til å fremkalle den oppfatning at så er tilfelle, er den som har gitt meddelelsen, pliktig til på begjæring å opplyse hvorvidt patent er meddelt eller søkt.

§ 57.

Den som forsettlig eller ved uaktsomhet unnlater uten unødig opphold å gi opplysninger eller la andre få gjøre seg kjent med dokumenter som angitt i § 56, og likeledes den som i tilfelle som omhandlet i § 56 gir

Finland.

blivit tillgängliga för envar, skall därest ansökningen leder till patent på uppfinningen, vad om patentintrång stadgas äga motsvarande tillämpning; dock må ej till straff dömas och må ersättning för skada på grund av intrång innan patentansökningens utläggning kungjorts enligt 21 § bestämmas endast enligt 52 § 2 mom.

Utan hinder av vad i 52 § 3 mom. sägs må talan väckas inom ett år efter patentets meddelande.

Sverige.

blivit tillgängliga för envar, skall, därest ansökningen leder till patent på uppfinningen, vad om patentintrång stadgas äga motsvarande tillämpning; dock må ej till straff dömas och må ersättning för skada på grund av intrång innan patentansökningens utläggning kungjorts enligt 21 § bestämmas endast enligt 52 § andra stycket.

Utan hinder av vad i 52 § tredje stycket sägs må talan väckas inom ett år efter det patentet meddelades.

55 §.

Har patent förklarats ogiltigt må, sedan domen därom vunnit laga kraft, påföljd för intrång i patenträtten enligt 51 - 54 §§ ej adömas.

(I mål om sådant intrång skall rätten, på yrkande av den mot vilken talan föres, förklara målet vilande i avbidan på att talan om ogiltighetsförklaring av patentet slutligt avgöres. Är talan härom icke väckt skall rätten i samband med vilandeförklaringen förelägga honom viss tid inom vilken sådan talan skall väckas.)

56 §.

Aberopar patentsökande, innan ansökningshandlingarna blivit tillgängliga för envar, ansökningen gentemot annan, är han skyldig att på begäran låta denne taga del av handlingarna i ärendet.

Den som eljest, vare sig genom direkt hänvändelse till annan eller i annons eller genom påskrift på vara eller dess förpackning eller annorledes, utan uppgift om patentets eller ansökningens nummer angiver att patent meddelats eller sökts i visst avseende, är skyldig att giva den som det begär uppgift om numret.

Innehåller meddelande icke bestämd uppgift att patent meddelats eller sökts men är det ägnat att framkalla uppfattningen att så är fallet, är den som lämnat meddelandet skyldig att på begäran av envar uppgiva, huruvida patent meddelats eller sökts.

57 §.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet som ej är ringa underlåter att utan dröjsmål lämna uppgift eller låta annan taga del av handlingar enligt 56 §, så ock den som i fall som avses i nämnda paragraf lämnar felaktig

57 §.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet som ej är ringa underlåter att utan dröjsmål lämna uppgift eller låta annan taga del av handlingar enligt 56 §, så ock den som i fall som avses i nämnda paragraf lämnar fel-

Danmark.

og er pliktig at erstatte derved forvoldt skade, i det omfang dette skønnes rimeligt.

Stk. 2. Bestemmelserne i § 51, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

Kapitel. VIII

Forskellige bestemmelser.

§ 58.

En patenthaver, der ikke har bopæl her i landet, skal have en her bosat, i patentregistret indført fuldmægtig, som på hans vegne kan modtage forkyndelser og andre processuelle meddelelser.

Stk. 2. Har patenthaveren ikke sådan fuldmægtig, kan forkyndelser m. v. iværksættes ved to gange foretagen indrykkelse i stats-tidenden. Det er tilstrækkeligt, at udfærdigelsen indhold indrykkes i udtog med bemærkning, at den henligger til modtagelse på vedkommende retsskriverkontor. Udfærdigelsen skal tillige tilstilles vedkommende med posten i betalt brev, der skal anbefales. Postembedsmanden har at forsyne et eksemplar af udfærdigelsen med patengning om, at ligelydende eksemplar er afsendt til nærmere betegnet adresse i betalt og anbefalet brev.

Stk. 3. Handelsministeren kan under forudsætning af gensidighed bestemme, at reglerne i stk. 1 ikke skal finde anvendelse overfor patenthavere, der er hjemmehørende i andre lande, eller som har en i disse lande bosat, i patentregistret registreret fuldmægtig, der på hans vegne kan modtage forkyndelser og andre processuelle meddelelser m. v. overfor sådanne patenthavere i overensstemmelse med retsplejelovens almindelige regler.

§ 59.

Handelsministeren fastsætter størrelsen m. v. af de i loven omhandlede afgifter.

§ 60.

Handelsministeren fastsætter nærmere bestemmelser om patentansøgninger og deres behandling, om patentregistrets indretning og førelse, om patenttidendes udgivelse og

Norge.

feilaktige opplysning, straffes med bøter og er pliktig til i den utstrekning som finnes rimelig, a erstatte derved forvoldt skade.

Offentlig påtale finner sted bare etter begjæring av den forurettede.

Kapitel 8.

Forskjellige bestemmelser.

§ 58.

Patenthaver som ikke har bopel her i riket, skal ha en her bosatt, i patentregistret innført fullmektig som på hans vegne kan motta forkynnelser og andre prosessuelle meddelelser vedrørende patentet.

Har patenthaveren ikke sådan fullmektig, kan forkynnelse m. v. iverksettes ved at det dokument som skal forkynnes eller meddeles, sendes ham ved anbefalt brev under den adresse som er innført i patentregistret. Domstolslovens § 178 kommer i så fall til anvendelse. Finnes fullstendig adresse ikke antegnet i registret, kan forkynnelsen eller meddelelsen skje ved at angjeldende dokument eller et utdrag av det innrykkes i Norsk Lysningsblad og Norsk tidende for det industrielle rettsvern, med angivelse av at dokumentet vil kunne avhentes på rettens kontor.

Kongen kan under forutsetning av gjensidighet bestemme at reglene i første og annet ledd ikke skal finne anvendelse overfor patenthavere som er hjemmehørende i vedkommende fremmede land, eller som har en der bosatt og i patentregistret innført fullmektig med fullmakt som omhandlet i første ledd. Forkynnelsen eller meddelelsen iverksettes i sa fall etter de alminnelige bestemmelser i domstolslovens kap. 9.

§ 59.

Kongen fastsetter de avgifter som er omhandlet i denne lov.

§ 60.

Kongen fastsetter de nærmere bestemmelser om patentsøknadene og deres behandling og om gjennomføringen av denne lov for øvrig. Det kan herunder bestemmes at Styrets

*Finland.**Sverige.*

uppgift straffes med böter och är skyldig att efter vad som finnes skäligt ersätta därav uppkommen skada.

Brottet må åtalas av allmän åklagare endast om det av malsäganden angives till åtal.

aktig uppgift straffes med dagsböter och är skyldig att efter vad som finnes skäligt ersätta därav uppkommen skada.

Brottet må åtalas av allmän åklagare endast om det av malsäganden angives till åtal.

8 kap.

Särskilda bestämmelser.

58 §.

Patenthavare som saknar hemvist här i riket skall hava ett härstädes bosatt, i patentregistret antecknat ombud som äger för honom med laga verkan mottaga delgivning rörande patentet.

Har patenthavaren ej ombud som sägs i 1 mom., må delgivning med honom ske genom att den handling som skall delgivas avsändes till honom med posten under hans i patentregistret antecknade adress. Finnes fullständig adress ej antecknad i registret, må delgivning ske genom kungörelse i officiella tidningen. Delgivningen anses hava skett när vad som nu sagts blivit fullgjort.

Under förutsättning av ömsesidighet kan genom förordning stadgas att vad i 1 och 2 mom. sagts icke skall äga tillämpning i fråga om den som har hemvist i viss främmande stat eller har ett därstädes bosatt, i patentregistret här i riket antecknat ombud med behörighet som sägs i 1 mom.

58 §.

Patenthavare som saknar hemvist här i riket skall hava ett härstädes bosatt, i patentregistret antecknat ombud som äger för honom med laga verkan mottaga delgivning rörande patentet.

Har patenthavaren ej ombud som sägs i första stycket, må delgivning med honom ske genom att den handling som skall delgivas avsändes till honom med posten under hans i patentregistret antecknade adress. Finnes fullständig adress ej antecknad i registret, må delgivning ske genom att handlingen anslås i patentmyndighetens lokal. Om delgivningen skall kungörelse införas i allmänna tidningarna. Delgivningen anses hava skett när vad nu sagts blivit fullgjort.

Konungen äger under förutsättning av ömsesidighet förordna att vad i första och andra styckena stadgas icke skall äga tillämpning i fråga om den som har hemvist i viss främmande stat eller har ett därstädes bosatt, i patentregistret här i riket antecknat ombud med behörighet som sägs i första stycket.

59 §.

Avgifter enligt denna lag fastställas genom förordning.

59 §.

Avgifter enligt denna lag fastställas av Konungen.

60 §.

De ytterligare bestämmelser som erfordras rörande ansökan om patent, kungörelser i patentärenden, tryckning av ansökningshandlingarna, patentregistret och dess förande

60 §.

De ytterligare bestämmelser som erfordras rörande ansökan om patent, kungörelser i patentärenden, tryckning av ansökningshandlingarna, patentregistret och dess förande

Danmark.

indhold samt om patentmyndighedens forretningsgang. Det kan herunder bestemmes, at patentmyndighedens journaler over indkomne ansøgninger skal være tilgængelige for enhver.

Stk. 2. Handelsministeren kan udfærdige bestemmelser om, at patentmyndigheden på begæring af et andet lands myndighed kan give dette oplysning om behandlingen af her indleverede patentansøgninger.

§ 61.

På opfindelser, der vedrører krigsmateriel eller fremgangsmåder til fremstilling af krigsmateriel, kan der meddeles hemmeligt patent i overensstemmelse med de herom givne særlige regler.

Kapitel IX.

Retsplejebestemmelser.

§ A.

Nedennævnte søgsmål skal anlægges ved sø- og handelsretten i København:

1) Søgsmål vedrørende retten til en opfindelse, på hvilken der ikke er meddelt patent,

2) søgsmål om et patents ugyldighed eller om overførelse af patent,

3) søgsmål om meddelelse af tvangslicens, fastsættelse af nye eller ændring af tidligere fastsatte vilkår for tvangslicens, ophævelse af tvangslicens og om rettigheder i henhold til § 48, stk. 3.

4) søgsmål om forbenyttelsesret og om rettigheder i henhold til § 46, stk. 3, samt

5) søgsmål vedrørende patentindgreb.

Stk. 2. Søgsmål om overdragelse af patent

Norge.

journaler over innkomne søknader skal være tilgjengelige for enhver.

Kongen kan gi bestemmelser om at Styret på begjæring av et annet lands myndighet kan gi denne opplysning om behandlingen av her inngitte patentsøknader.

§ 61.

På oppfinnelser som angår krigsmateriell eller fremgangsmåter til fremstilling av krigsmateriell, kan det meddeles hemmelig patent i overensstemmelse med de herom gitte særlige regler.

§ 62.

Når Kongen finner at almene hensyn gjør det påkrevd, kan han bestemme at en patentert oppfinnelse skal stilles til almenhetens frie bruk eller utnyttes for statens regning. Treffes sådan bestemmelse, er patenthaveren berettiget til full erstatning, som kan kreves fastsatt av domstol dersom han ikke godtar den erstatning som tilbys ham.

Kapitel 9.

Rettergangsforskrifter m. v.

§ A.

Følgende søksmål reises ved Oslo byrett:

1) Søksmål angående retten til en patent-søkt oppfinnelse,

2) søksmål angående ugyldigkjennelse eller overføring av patent,

3) søksmål angående meddelelse av tvangslisens, endring av de fastsatte vilkår for sådan lisens, eller dens opphevelse, og søksmål angående rett som omhandlet i § 48, 3. ledd,

4) søksmål angående forbenyttelsesrett og om rettigheter i henhold til § 46, 3. ledd, samt

5) søksmål angående patentinngrep.

Oslo byrett er verneting for patentsøkere og patenthavere som ikke har bopel her i landet.

Finland.

samt patentmyndigheten utfärdas genom förordning. I den utsträckning genom förordning bestämmes skola diarier hos patentmyndigheten vara tillgängliga för envar.

Genom förordning må ock förordnas om utlämnande till myndighet i annat land av handlingar i ärenden angående ansökan om patent.

61 §.

Beträffande uppfinningar av betydelse för rikets försvar skall gälla vad därom särskilt stadgas.

62 §.

Därest det finnes nödigt, att patenterad uppfinning skall upplåtas till allmänhetens fria begagnande eller utnyttjas för statens räkning, äger statsrådet förordna, att patentet icke skall utgöra hinder därför. Meddelas sådant förordnande, är patenthavaren berättigad till full ersättning, vilken om han ej åtnöjes med vad som erbjudes honom bestämmes av domstol.

9 kap.

**Föreskrifter angående
rättegång i mål rörande patent.**

A §.

Laga domstol i mål, som angå patent eller licens eller rätt som i övrigt bestämmes enligt denna lag, är rådstuvurätten i Helsingfors.

I 1 mom. nämnda ärenden böra handläggas vid samma avdelning av rätten.

Sverige.

samt patentmyndigheten utfärdas av Konungen. I den utsträckning Konungen bestämmer skola diarier hos patentmyndigheten vara tillgängliga för envar.

Konungen äger ock förordna om utlämnande till myndighet i annat land av handlingar i ärenden angående ansökan om patent.

61 §.

Beträffande uppfinningar av betydelse för rikets försvar skall gälla vad därom särskilt stadgas.

62 §.

Därest det finnes nödigt, att patenterad uppfinning skall upplåtas till allmänhetens fria begagnande eller utnyttjas för statens räkning, äger Konungen förordna, att patentet icke skall utgöra hinder därför. Meddelas sådant förordnande, är patenthavaren berättigad till full ersättning, vilken om han ej åtnöjes med vad som erbjudes honom bestämmes av domstol.

9 kap.

Bestämmelser om rättegång i patentmål.

A §.

Stockholms radhusrätt är rätt domstol i mål som gäller:

1. bättre rätt till patentsökt uppfinning;
2. patents ogiltighet eller överföring av patent;
3. meddelande av tvangslicens, ändring av därför fastställda villkor eller upphävande av sådan licens eller ock rätt som avses i 48 § tredje stycket, eller
4. ansvar eller ersättning på grund av patentintrång.

Danmark.

samt andre sager vedrørende licens end de i stk. 1, nr. 3, nævnte kan hver af parterne anlægge ved eller fordre henvist til sø- og handelsretten i København.

Stk. 3. Sø- og handelsretten i København er for sager, der rejses efter denne lov, værneting for ansøgere og patenthavere, der ikke er bosat her i landet.

§ B.

I de i § A, stk. 1, angivne sager finder behandlingen sted under medvirken af teknisk kyndige dommere.

Stk. 2. Såfremt en af parterne begærer det, eller retten iøvrigt finder det hensigtsmæssigt, kan også de i § A, stk. 2, nævnte sager behandles under medvirken af teknisk kyndige dommere.

§ C.

Den, som rejser sag om et patents ugyldighed, om tilkendelse af et patent eller om meddelelse af tvangslicens, skal samtidig anmelde dette til patentmyndigheden samt i anbefalet postforsendelse give meddelelse om sagsanlægget til enhver i patentregistret indført licenshaver, hvis adresse er angivet i registret. En licenshaver, der vil anlægge sag om indgreb i patentet, skal på tilsvarende måde give meddelelse herom til patenthaveren, såfremt dennes adresse er angivet i registret.

Stk. 2. Dokumenterer sagsøgeren ikke på sagens første tægtedag, at anmeldelse og meddelelse som i stk. 1 angivet har fundet

Norge.

§ B.

Den som reiser søksmål om et patents ugyldighet, om overføring av et patent til seg eller om meddelelse av tvangslisens, skal samtidig gi melding herom til Styret samt i anbefalt brev gi meddelelse om saksanlegget til enhver i patentregistret innført lisenshaver, hvis adresse er angitt i registret. En lisenshaver som vil reise søksmål om inngrep i patentet, skal på tilsvarende måte gi meddelelse herom til patenthaveren, såfremt dennes adresse er angitt i registret.

Dokumenterer saksøkeren ikke at han har gitt sådanne meddelelser som omhandlet i første ledd, kan retten gi ham en frist til å foreta meddelelsene. Oversittes fastsatt frist, skal saken avvises.

§ C.

Under saker vedrørende patentrettigheter kan vedkommende domstol fastsette at offentligheten av hensyn til en parts eller et vitnes drifts- eller forretningshemmeligheter skal utelukkes fra forhandlingene eller noen del av disse.

*Finland.***B §.**

Vid handläggning av patentmal bör rätten bistas av tvenne i tekniska fragor inkomna, av densamma tillkallade sakkunniga, vilka över frågor, som rätten förelagt dem, äga avgiva yttrande för att intagas i protokollet. Sakkunnig är berättigad att framställa fragor till part och vittne.

Rätten bör, efter att hava inhämtat utlatande av statens tekniska forskningsantalt och centralhandelskammaren, före ingangen av varje kalenderar för följande år förordna nödigt antal personer att anlitas sasom sådana sakkunniga, som avses i 1 mom. Ingen må utan laga skäl vägra att emottaga nu nämnt uppdrag.

Förrän sakkunnig skrider till fullgörande av sitt uppdrag bör han avlägga lämplig ed.

Sakkunnig erhåller i enlighet med vad i förordning närmare föreskrives för varje mal skäligt arvode, som bestämmes av rätten. Arvodet och resekostnadsersättning utbetalas av statsmedel.

C §.

I mal, som anga tvangslicens, förverkande eller ogiltigförklarande av patent eller bättre rätt till patent må domstolen icke upptaga huvudsaken till behandling, om icke kâranden visar att han underrättat alla dem, som enligt patentregistret erhållit rätt till patentet, om talans anhängiggörande.

I mal, som anga patentintrång och där patenthavaren icke är kârande bör kâranden med avseende a honom på motsvarande sätt iakttaga vad i 1 mom. är sagt.

*Sverige.***B §.**

Patenthavare äger, där ovisshet rader och den länder honom till förfang, föra talan om fastställelse, huruvida han på grund av patentet atnjuter skydd gentemot annan.

Den som utnyttjar eller avser att utnyttja uppfinning, äger, under enahanda villkor, föra talan mot patenthavare om fastställelse, huruvida hinder däremot föreligger på grund av visst patent.

Stockholm radhusrätt är rätt domstol i mal om fastställelse enligt första och andra styckena.

C §.

I mal som avses i A och B §§ skall radhusrätten, utom i fall som nedan sägs, bestå av sex ledamöter, av vilka tre skola vara lagfarna och tre tekniskt sakkunniga. Har sedan huvudförhandling påbörjats förfall uppkommit för en av ledamöterna, är dock rätten domför med övriga fem ledamöter. En av de lagfarna ledamöterna skall vara rättens ordförande.

Vid mals avgörande utan huvudförhandling samt handläggning, som ej sker vid huvudförhandling eller syn a stället, skall radhusrätten bestå av en ledamot eller, där så finnes lämpligt, av en lagfaren och en tekniskt sakkunnig ledamot, varvid den

Danmark.

sted, kan retten fastsætte en frist til opfyldelse af betingelserne i stk. 1. Oversiddes den fastsatte frist, afvises sagen.

§ D.

Udskrift af domme i de i § A, 1. stk., omhandlede sager tilstilles ved rettens foranstaltning patentmyndigheden.

Norge.

§ D.

I søksmal som er omhandlet i § A skal Styret på rettens begjæring avgi uttalelse.

§ E.

Retten tillister Styret utskrift av de dommer som er omhandlet i § A.

*Finland.**Sverige.*

lagfarna ledamoten skall vara rättens ordförande.

D §.

I patentmal kan domstolen inhämta utlatande av patentverket.

I mal, som anga ogiltigförklarande av patent bör domstolen inhämta patentverkets utlatande.

E §.

Domstol kan på anhallan av kåranden förordna att i 53 § avsett föremål skall temporärt under tiden för rättegången tagas i beslag.

Har domstol medgivit i 1 mom. avsett beslag, kan kåranden därförinnan förståndigas att ställa nöjaktig säkerhet för skada och olågenhet, som genom åtgården till åventyrs kan drabba vederparten.

F §.

I brottmal ångaende intrång i patenträtt kan domstol på anhallan av klaganden förordna, att dess beslut skall på den skyldiges bekostnad publiceras i en eller flere tidningar antingen helt och hållet eller till nödigbefunna delar. Har klaganden icke inom tre månader från det beslutet vunnit laga kraft latit publicera detsamma, skall detta förordnande förfalla.

D §.

Hovrätten är i mal, i vars avgörande i rådhusrätten tekniskt sakkunnig ledamot deltagit, domför med fyra lagfarna och två tekniskt sakkunniga ledamöter. Ej må flera än fem lagfarna och tre tekniskt sakkunniga ledamöter sitta i rätten.

E §.

Konungen förordnar för tre år i sänder minst femton personer för rådhusrätten och minst tio personer för hovrätten att tjänstgöra som tekniskt sakkunniga ledamöter. Uppkommer under nämnda tid behov av tillgång till flera tekniskt sakkunniga ledamöter, förordnar Konungen därom för återstående del av samma tid.

Rättens ordförande utser bland de salunda förordnade, med hänsyn till önskvärd teknisk sakkunskap och övriga förhållanden, för varje särskilt mål dem som skola inträda i rätten.

Avgången tekniskt sakkunnig ledamot är skyldig att tjänstgöra vid fortsatt behandling av mål, i vars handläggning han förut deltagit.

F §.

Den som vill väcka talan om patents ogiltighet, överföring av patent eller meddelande av tvångslicens skall anmäla detta till patentmyndigheten samt med posten avsända underrättelse om talan till envar som enligt patentregistret innehar licens till patentet och för vilken postadress finnes antecknad i registret. Vill licenshavare väcka talan om intrång i patent skall han med posten avsända underrättelse därom till patenthavaren, såframt dennes postadress finnes antecknad i patentregistret.

Underrättelseskyldighet enligt första stycket anses fullgjord, då underrättelsen i betald rekommenderad försändelse avsänts under den i patentregistret antecknade adressen.

Visas ej, när talan väckes, att anmälan eller underrättelse skett enligt vad i första

*Danmark.**Norge.***Patentmyndigheden.¹⁾****Styret for det industrielle rettsvern.¹⁾****Overgangsbestemmelser.****Overgangsbestemmelser.**

Ikke udarbejdede.

Ikke utarbeidet.

¹⁾ Patentmyndigheden tænkes organiseret på samme måde som efter den gældende lov, således at afgørelsen af ansøgninger om patent henlægges under en patentkommission, der består af et antal på åremål udnævnte medlemmer, og som har adgang til eventuelt at tilkalde andre særlige sagkyndige. Patentkommissionen har som bistand direktoratet for patent- og varemærkevæsenet.

Den gældende adgang til efter patentlovens § 19, 1. stk., at forlange sagen taget under fornyet behandling af patentkommissionen tænkes ophævet. Patentkommissionens afgørelser skal som nu kunne indbringes for en særlig kommission, og der gives nærmere regler om, i hvilket omfang der er adgang til at fremføre nova under appellen.

¹⁾ Se Lov om Styret for det Industrielle Retsvern av 1910.

*Finland.***G §.**

Dom i mål som avses i A § skall av rätten i avskrift översändas till patentmyndigheten. Därvid skall uppgivas huruvida domen vunnit laga kraft.

Patentmyndigheten.¹⁾

Patentombud.²⁾**X §.**

Berättigad att allmänt utöva patentombudsmannaskap är endast den, som är antecknad sasom patentombud i det register över patentombud, som patentverket äger föra. Till patentombudsmannaskap anses höra företrädande av annan person och

¹⁾ Se F angående patent- och registerstyrelsen av den 27. februari 1959. I samband med införandet av systemet med nordiska patentansökningar förutses viss omarbetning av denna lagstiftning.

²⁾ Motsvarande bestämmelser äro ej avsedda att inflyta i de övriga ländernas lagstiftning.

Sverige.

stycket stadgas, skall käranden givas nödig tid därtill; försittes denna tid må hans talan icke upptagas till prövning.

G §.

I mål som avses i A § 2. och 4. samt i B § bör, där ej anledning därtill saknas, yttrande inhämtas från patentmyndighetens besvärsavdelning.

H §.

Dom i mål som avses i A och B §§ skall av rätten i avskrift översändas till patentmyndigheten.

Patentmyndigheten.¹⁾

Övergångsbestämmelser.

Icke utarbetade.

¹⁾ Bestämmelser om patentmyndigheten, som nu innehållas i patentförordningen, tänkas eventuellt inflyta i särskild lagstiftning.

Danmark.

Norge.

Finland.

avfattande på hans vägnar av skrivelser i patentärenden, som handläggas vid patentverket eller i högsta förvaltningsdomstolen.

Föreskrifter angående kompetens, som fordras av patentombud och av deras ställföreträdare, samt om förande av register över patentombud och registreringsavgifter meddelas genom förordning¹⁾.

Y §.

Patentverket och högsta förvaltningsdomstolen övervaka iakttagandet av stadgandena i X §. De kunna förvägra den att företräda sakägare, som utan att vara antecknad i registret över patentombud allmänt utövar patentombudsmannaskap.

Z §.

Använder den, som icke är antecknad i registret över patentombud, om sig benämningen patentombud eller giver han eljest sådana upplysningar om sitt yrke, att han på grund därav kan antagas vara i registret antecknat ombud, straffes med böter.

Yrkande på straff, som i 1 mom. avses, kan framställas av envar i registret som patentombud antecknad, så ock av allmänna åklagaren.

Övergångsbestämmelser.

Icke utarbetade.

¹⁾ Se F om patentombud av den 19. november 1943 (917/43).

Sverige.

Inledande översikt och sammanfattning av kommittéernas förslag

För närvarande gäller i de nordiska länderna följande patentlagar:

- i Danmark: Patentlov af 1. sept. 1936;
- i Finland: Lag om patent av den 7 maj 1943;
- i Norge: Lov om patenter av 2. juli 1910;
- i Sverige: Förordningen angående patent av den 16 maj 1884, reviderad genom lag av den 22 juni 1944.

Patent på en uppfinning ger uppfinnaren eller den, till vilken uppfinnarens rätt övergått, ensamrätt att utnyttja uppfinningen. Den som gjort en uppfinning av sådan karaktär, att den kan betecknas som patenterbar, samt iakttagit vad som är föreskrivet om hur ansökan om patent skall göras, har laglig rätt att erhålla patent.

Den ensamrätt att yrkesmässigt utnyttja uppfinningen, som tillkommer en patenthavare, är begränsad i vissa avseenden. Ett patent hindrar andra att olovligen utnyttja uppfinningen men eliminerar ej eventuella hinder för patenthavaren att utnyttja den. Salunda kan lag eller av myndigheter utfärdade föreskrifter hindra ett utnyttjande. Innehavaren av ett patent på en förbättring av en tidigare patenterad uppfinning kan av det tidigare patentet hindras att fritt utnyttja förbättringsuppfinningen.

Ej alla tekniska nyheter är patenterbara utan endast de som kan betecknas som uppfinningar. Själva uppfinningsbegreppet medför att nyhet måste föreligga. I flertalet länder, bl.a. de nordiska, kräves icke endast formell nyhet utan också att den patenterbara uppfinningen väsentligen skiljer sig från vad som blivit känt innan patentet söktes, således besitter uppfinningshöjd.

Vederbörande patentmyndighet prövar att den patentsökta uppfinningen är patenterbar och att ansökan om patent gjorts på föreskrivet sätt. En sådan förprövning göres även av exempelvis patentmyndigheterna i Förbundsrepubliken Tyskland, Nederländerna, Storbritannien, Österrike och USA samt tillsvidare i begränsad omfattning (uppfinningar rörande urtillverkning och inom textilbranschen) i Schweiz. Enligt ett annat system, anmälningssystemet, som bl.a. tillämpas i Frankrike och Italien, är patentmeddelandet ett rent registreringsförfarande, vilket föregas av en mer eller mindre ingående formell prövning.

I kombination med ett förprövningsförfarande tillämpas av de nordiska länderna och exempelvis de ovan angivna förprövande länderna med undantag för USA ett invändningsförfarande. Enligt detta måste en patentansökning utläggas för allmänheten före patentmeddelandet, varigenom möjlighet lämnas att var och en att under viss tid hos patentmyndigheten göra invändning mot att patent beviljas. Som stöd härfor har man då att påvisa nyhetshinder eller annat hinder för patent.

Intrång i patenthavarens ensamrätt (patentintrång) medför påföljder, varom stadganden finnes i patentlagarna. Domstol handlägger intrångsmål och kan även på talan härom förklara patent helt eller delvis ogiltigt.

Patentmyndighet i Danmark är patentkommissionen, särskilda kommissioner och patettdirektoratet. Patentmyndighet i Norge är Styret for det Industrielle Rettsvern (patentstyret). I Finland är patent- och registerstyrelsen (patentverket) och i Sverige patent- och registreringsverket (patentverket).

patentmyndighet. Patentmyndighetens beslut kan i Finland överklagas hos Högsta förvaltningsdomstolen och i Sverige hos Regeringsrätten. I Island behandlas patentansökningar i *Íðnaðarmalaraðuneytið* (industriministeriet); den danska patentmyndigheten avgiver efter anhållan härom i varje enskilt ärende ett utlatande som beaktas då ministeriet avgör ärendet.

Internationellt patentsamarbete.

De i olika länder med ett ordnat patentväsende tillämpade kraven på den uppfinning, som kan vara föremål för giltigt patent, är icke identiskt lika men skiljer sig icke principiellt från varandra i mera väsentliga avseenden. Patentväsendet har härigenom fått en internationell karaktär. Denna framgår även av att ett femtiotal stater (dels samtliga europeiska stater med undantag av Albanien, Island och Sovjetunionen dels något över tjugo utomeuropeiska stater, bl.a. USA, Canada, Brasilien, Mexico, Israel, Japan, Australien, Nya Zeeland och Sydafrika) är anslutna till en konvention till skydd för den industriella äganderätten, Pariskonventionen av år 1883, och därmed medlemmar av Parisunionen. Den ursprungliga konventionstexten har reviderats genom beslut vid konferenser i Washington 1911, Haag 1925, London 1934 och Lissabon 1958¹⁾. Enligt konventionen skall i varje unionsland finnas ett särskilt organ för

ärenden rörande det industriella rättsskyddet. Unionsländerna har ett gemensamt organ för skyddande av denna rätt (*Bureau international pour la protection de la propriété industrielle*) med säte i Genève. Detta organs arbetsuppgifter är angivna i konventionstexten (art. 13).

Ett organ med liknande arbetsuppgifter är inrättat enligt Pariskonventionens systerkonvention på immaterialrättens område, alltså 1886 års Bernkonvention rörande upphovsrätt. De båda byråerna, som i stort sett har samma personal, uppträder utåt i viss mån som en enhet och som beteckning för de förenade Genèvebyråerna användes förkortningen BIRPI.

De som tillhör ett unionsland skall i samtliga övriga unionsländer ifråga om skyddet av den industriella äganderätten åtnjuta de förmåner, som de särskilda lagstiftningarna tillerkänner landets egna medborgare (art. 2). Den som i ett av unionsländerna i behörig ordning gjort ansökan om patent skall för en motsvarande ansökan i de övriga länderna äga prioritetsrätt intill tolv månader efter det den ursprungliga ansökningen gjordes (art. 4). Prioritetstiden skall ej inverka på patenttidens längd (art. 4 bis). Uppfinnaren har rätt att omnämnas som sådan i patentet (art. 4 ter). Patent får ej förvägras eller förklaras ogiltigt på grund av att i den inhemska lagstiftningen stadgas förbud för eller begränsningar i fråga om försäljningen av den patenterade produkten

¹⁾ Vid utgången av 1960 voro 49 länder anslutna till konventionen, därav 40 till Londontexten, 6 till Haagtexten och 3 till Washingtonstexten (se Prop. Ind. 1961 s. 1–2). Alla de nordiska länderna ha anslutit till Londontexten. Denna text jämte översättning till landets språk återfinnes för Danmark i udenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 26, 1938, för Finland i Finlands författningssamlings fördragsserie nr. 14/1953, för Norge i «Overenskomster med fremmede stater» nr. 8 for 29. november 1938 och för Sverige i SÖ 1953:24.

Den vid Lissabonkonferensen antagna reviderade konventionstexten undertecknades av 33 länder, däribland alla de nordiska. Den nya texten kräver ratifikation. Den ordinära ratifikationsfristen utgår den 1 maj 1963 och även efter denna dag kan anslutning ske. Emellertid kan den nya texten träda i kraft före ratifikationsfristens utgång, nämligen om sex länder dessförinnan verkställt ratifikation. I december 1961 förelåg ratifikation från sex länder, nämligen Frankrike, Förbundsrepubliken Tyskland, Monaco, Storbritannien, Tjeckoslovakien och USA, varjämte Haiti och Iran — som ej tidigare tillhört konventionen — anslutit sig till Lissabontexten. Denna text träder i januari 1962 i kraft mellan dessa åtta länder. Utom den franska originaltexten finns av Parisunionens byrå år 1961 publicerade engelska, italienska och tyska översättningar av Lissabontexten. Någon officiell översättning av texten till nordiskt språk föreligger däremot icke men torde vara utarbetad innan kommittéernas slutliga förslag avgives. I fortsättningen citeras Lissabontexten av Pariskonventionen, där intet annat säges.

De viktigaste av de länder som står utanför Parisunionen är utom Sovjetunionen Indien och Kina. Åtminstone ifråga om de båda förstnämnda länderna har visst intresse visats för en anslutning till unionen. Sådan anslutning är vidare aktuell beträffande Island.

eller produkt som erhållits medelst det patenterade förfarandet (art. 4 quater).

Vissa regler om vad som i de nationella lagstiftningarna får medtagas rörande förverkande av patent eller meddelande av tvångslicens (rätt att utan tillstånd av patenthavaren men mot ersättning till denne utnyttja uppfinningen) finnes i konventionen (art. 5). Ytterligare bestämmelser berör användande av patenterade anordningar på i unionsland tillfälligtvis eller tidvis inkommande fartyg och luft- eller lantfordon, som tillhör annat unionsland, vilket icke skall anses som patentintrång (art. 5 ter). En regel finnes, enligt vilken provisoriskt skydd meddelas åt uppfinningar avseende varor, som utställas på internationella, officiella eller officiellt erkända utställningar (art. 11). Vissa föreskrifter finnes om tidsfrister i samband med återopande av konventionsprioritet (art. 4), meddelande av tvångslicens (art. 5) och erläggande av avgifter (art. 5 bis).

Ett internationellt patentsamarbete har också ägt rum utanför Parisunionen. För samarbetet mellan de nordiska länderna skall redogöras i det följande. Under tiden efter det andra världskriget har vidare ett regionalt samarbete inom olika grupper av länder, särskilt de europeiska, kommit till stånd i olika former. Delvis har dessa strävanden redan lett till praktiska resultat, men övervägande befinner sig arbetet ännu på förberedelsestadiet. Här skall något nämnas om detta samarbete och om det aktuella läget¹⁾.

Åtskilliga förslag har framlagts om gemensamma europeiska patentinstitutioner, framför allt i syfte att undvika dubbelarbete vid förprovning av uppfinningar, som patentsökes i flera länder. En sådan institution kom till stånd 1947, då Internationella patentinstitutet i Haag (i fortsättningen kallat Haaginstitutet) inrättades genom en överenskommelse mellan Beneluxländerna (Belgien, Nederländerna och Luxemburg) samt Frankrike. Haaginstitutets uppgift är att utföra nyhetsgranskning, antingen på

officiellt uppdrag ifråga om patentansökning i medlemsland eller på privat uppdrag, varvid sadana kan lämnas även från dem som ej tillhör medlemsländerna. Till Haaginstitutet har anslutit sig bl.a. Schweiz, och institutets verksamhet har delvis utvidgats genom en 1961 träffad reviderad konvention²⁾. Institutet har vuxit fram i intimt samarbete med det holländska patentverket och utnyttjar detta patentverks granskningsmaterial och lokaler. Enligt inhämtade uppgifter utgjorde antalet granskande ingenjörer vid institutet omkring 120 vid utgången av 1960, och institutet utförde under 1960 bortot 9.000 nyhetsgranskningssuppdrag.

Europarådet upptog tidigt frågan om patentsamarbete på sitt program och tillsatte 1951 en särskild patentkommitté. Genom dess försorg har tillkommit två konventioner på patentområdet, nämligen 1953 års europeiska konvention angående patentformaliteter och 1954 års europeiska konvention angående internationell patentklassificering. Formalitetskonventionen anger de maximala formaliteter, som medlemsstaterna får kräva rörande ansökningshandlingarnas beskaffenhet m.m. Klassificeringskonventionen anger klasser och subklasser i ett enhetligt internationellt system. Konventionen innehåller stadganden om utbyggnad och finindelning av klassificeringssystemet. Arbetet härmed fortgår inom ett arbetsutskott av Europaradskommittén. Danmark, Norge och Sverige har anslutit sig till båda konventionerna³⁾. I Finland tillämpade formella fordringar håller sig inom den ram som är fastlagd genom formalitetskonventionen. Även bestämmelserna i klassificeringskonventionen följes i Finland.

Inom Europarådets patentkommitté eftersträvas att ernå förenhetligande av patentlagsstiftningen i vissa huvudfrågor. Redan 1955 fann kommittén, att sådant förenhetligande var av värde både i och för sig och sasom en förutsättning för en mer intim patentgemenskap. Först 1960 skapades emellertid genom en serie rapporter underlag för

¹⁾ v. Zweigbergk i NIR 1960 s. 1 ff. och 1961 s. 97 ff.

²⁾ Bulletin Officiel de la Propriété Industrielle 1961 nr. 22, s. III.

³⁾ Se för Danmark udenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 49, 1957 och nr. 8, 1958, för Norge «Overenskomsten med fremmede stater» for 1955, s. 742 och för Sverige: SÖ 1957 nr 97 och 98 (s. 873 – 999).

att förbereda en konvention om vissa grundläggande patentlagstiftningsfrågor. Under 1961 har därefter utarbetats utkast till en konvention, avsedd att gälla regler om patenterbarhet och undantag från huvudregeln härom, nyhet och äldre rätt, uppfinningshöjd samt patentanspråk.

Europarådets patentkommitté har vid ett möte i november 1961 ansett att arbetet på denna konvention nu fortskridit så långt, att det skulle vara önskvärt att inhämta opinionen inom intresserade kretsar i Europaradsländerna innan kommittén tar slutlig ställning till konventionen och översänder konventionsförslaget till Europarådets ministerkommitté för vidare behandling. Medan arbetet hittills bedrivits mer eller mindre under sekretess, anser Europaradskommittén det alltså numera önskvärt att detaljerna i den planerade konventionen får en vidsträckt spridning. Yttranden och synpunkter på de olika förslagen skulle därigenom kunna föreligga då Europaradskommittén vid sitt nästa sammanträde i juli 1962 tar slutlig ställning till konventionsförslaget. Som ett led i denna informationsverksamhet har kommittéerna ansett lämpligt att föga den engelska originaltexten av konventionsutkastet som en särskild bilaga (bilaga 3) vid detta betänkande. Till denna bilaga får kommittéerna alltså hänvisa och de olika enskildheterna i konventionsutkastet upptas i specialmotiveringen på de ställen där de får anses höra hemma.

Här må dock sägas några allmänna ord om innebörden av konventionsförslaget. Detta avser förenhetligande av vissa huvudfrågor i den materiella patentlagstiftningen, men konventionens bestämmelser har icke i och för sig karaktären av lagtext. För de länder som ansluter sig till konventionen blir det på vanligt sätt möjligt att med annan formulering införliva konventionens regler med den inhemska lagstiftningen, om man blott tillser att denna lagstiftning i sak kommer att stå i överensstämmelse med konventionsbestämmelserna.

Artikel 1 i konventionsutkastet innehåller i första stycket själva grundregeln. Där sägs i första punkten att i alla till konventionen anslutna länder, patent skall ges på alla uppfinningar som kan utnyttjas «industriellt», är nya och företer uppfinningshöjd. I andra

meningen tillägges att en uppfinning som icke uppfyller dessa fordringar ej i ett konventionsland kan ge upphov till ett giltigt patent. Konventionsländerna blir alltså genom dessa regler bundna i två hänseenden. Man förbinder sig att ge patent på alla uppfinningar som fyller kraven enligt konventionens detaljbestämmelser, och man blir å andra sidan förhindrad att under några förhållanden ge patent på uppfinningar som inte står i överensstämmelse med dessa krav. Goda förutsättningar för enhetligheten föreligger alltså, men atskilliga modifikationer är tillåtna och i några fall möjliggörs reservationer vid anslutning till konventionen. Det är uppenbart att den åstundade enhetligheten därigenom inte blir så stor som ur vissa synpunkter kunde ha varit önskvärt.

Med hänsyn till att en vittgående administrativ patentgemenskap knappast syntes möjlig förrän på längre sikt, upptogs under 1956 ett samarbete med mer begränsad målsättning mellan de västeuropeiska länder, som verkställer förprovning. Inom denna krets, som kommit att benämnas Wiengemenskapen och som inrymmer företrädare jämväl för Haaginstitutet, har man undersökt olika möjligheter att undvika dubbelarbete. Man eftersträvar för närvarande en konvention, som man hoppas skall medföra att resultatet av nyhetsgranskning, företagen av patentmyndigheten i det första ansökningslandet eller av Haaginstitutet, i flertalet fall skall vara tillgänglig för patentverken i övriga länder, där samma uppfinning patentsökes. De patentsökandes medverkan härtill skulle uppnås genom att i dylika fall ordinär patentansökning icke skulle behöva inges inom den i Pariskonventionen stadgade tiden av 12 månader från tidpunkten för den ursprungliga ansökningsutskastet utan först efter 18 månader från denna tidpunkt. Utkast till en konvention i ämnet har under 1961 utarbetats inom Wiengemenskapen. Dess arbete avslutades med ett möte i Wien i juni 1961, och den vidare behandlingen har övertagits av Europarådets patentkommitté. En subkommitté till Europaradskommittén överarbetade Wiengemenskapens konventionsutkast vid ett sammanträde i början av november 1961 och överlämnade därefter omedelbart utkastet i fullbordat skick till

Europarådets patentkommitté. Denna kommitté ansåg sig emellertid inte omedelbart vilja ta ställning till Wiengemenskapens och subkommitténs förslag. Särskilt representanterna för vissa till EEC hörande länder önskade att man skulle avvakta fortgången av arbetet inom EEC:s patentkommitté, då man ansåg det svårt att dessförinnan bedöma om det förelåg något större praktiskt behov av den planerade specialkonventionen vid sidan av den mer långtgående patentgemenskap som man inom EEC strävar till. Det bestämdes därför att den vidare behandlingen skulle uppskjutas till Europarådets patentkommittés nästa sammanträde i juli 1962 och att man dessförinnan skulle – på samma sätt som ifråga om konventionen rörande förenhetligande av patentlagstiftning – inhämta opinionen från intresserade kretsar i de olika Europaråds-länderna. Läget är alltså även i fråga om detta konventionsutkast, att det numera lämpligen bör göras tillgängligt för alla intresserade, och de nordiska kommittéerna har därför ansett lämpligt att foga även detta konventionsutkast i engelsk originaltext som en särskild bilaga (bilaga 4) till betänkandet.

På sina hall har en viss otalighet gjort sig gällande med att det europeiska patent-samarbetet visat sig vara så tidskrävande. Bl.a. framlades 1960 från engelskt hall ett förslag om att Europarådets patentkommitté borde undersöka möjligheten att utan vidlyftigare förarbeten med förenhetligande av lagstiftning m.m. komma fram till en gemensam europeisk patentinstitution. Förslaget har inom kommittén upptagits till förberedande behandling, men på yrkande av den engelske förslagsställaren har det för närvarande lagts åt sidan i avvaktan på resultatet av det långsiktiga patentsamarbete, som inletts av de till den gemensamma marknaden genom Romavtalet anslutna länderna (EEC).

Dessa länder beslöt i slutet av 1959 att upptaga ett omfattande arbete på det industriella rättsskyddets område. En serie kommittéer tillsattes i detta syfte, däribland en för patentfrågor. Sedan denna kommitté uppdragit vissa riktlinjer för verksamheten och fattat dessa godkända, har detaljarbetet påbörjats under 1961¹⁾. Detta arbete är ännu i ett förberedande skede. Enligt lämnade preliminära upplysningar är avsikten, att det i framtiden skall – i viss överensstämmelse med det nordiska utkastet – finnas två slag av patentansökningar och patent, gemensamma («europeiska») och nationella. De nationella patentansökningarna skulle alltså handläggas av de nuvarande nationella patentverken och regleras av de nationella patentlagarna. För de europeiska däremot skulle tillskapas en ny gemensam patentlag. Europeiska patentansökningar skulle behandlas vid gemensamma institutioner. Den första nyhetsgranskningen skulle ske genom Haaginstitutets försorg. Ansökningarnas prövning i övrigt och patentbeviljande skulle ske vid ett därifrån skilt europeiskt patentverk.

Enligt de föreliggande planerna skulle inkomna europeiska patentansökningar till en början blott underkastas formell granskning vid det europeiska patentverket. Sedan detta skett och Haaginstitutet verkställt nyhetsgranskning, skulle ansökningshandlingarna offentliggöras tillsammans med institutets granskningsrapport. Detta beräknas normalt kunna ske inom 18 månader från ansökningsdagen, och åtgärden skulle innefatta meddelande av provisoriskt europeiskt patent. Verklig förprövning, alltså patentverkets bedömning av uppfinningshöjd och patenterbarhet i övrigt, skulle blott ske på hemställan antingen av sökanden eller någon utomstående. Om sådan hemställan ej skett inom fem år från det nyssnämnda meddelandet av provisoriskt patent, skulle detta utslockna. Det påtänkta systemet liknar ett

¹⁾ EEC-kommitténs första sammanträde på detta stadium hölls i april 1961 och ägnades åt de lagstiftningsfrågor, som upptagits i Europarådskommitténs utkast till konvention om förenhetligande av vissa grundläggande frågor. EEC-kommitténs preliminära arbetsresultat formulerades i lagtext, som ställdes till Europarådskommitténs förfogande vid dess möte i maj 1961. EEC-kommitténs andra sammanträde, som ägnades åt spörsmål om de europeiska patentansökningarnas behandling, hölls i juli och det tredje i september-oktober 1961. De nordiska kommittéerna har redan från 1960 fått vissa meddelanden om arbetet inom EEC-kommittén och i gengäld lämnat denna besked om det nordiska kommittéarbetet.

i Nederländerna nyligen framlagt förslag men avviker från detta i vissa avseenden. Enligt det holländska förslaget skall ingivna patentansökningar nyhetsgranskas endast om detta begärts av sökanden själv eller någon utomstående, varvid särskild avgift skall erläggas. Jämväl fortsatt förprovning av nyhetsgranskad ansökning förutsätter enligt det holländska förslaget särskild hemställan och erläggande av avgift. Det holländska förslaget innefattar vidare, att handlingarna till ingivna patentansökningar skall publiceras senast 18 månader från ansökningsdagen, bortsett från fall där ansökningen redan da atertagits eller avslagits, samt att patentansökning avföres, om ej begäran om nyhetsgranskning skett senast 7 år från ansökningsdagen¹⁾.

EEC-kommittén torde också avse att föresla en gemensam domstol, åtminstone i sista instans, för behandling av frågor om europeiska patent.

EEC-kommittéens arbete är helt naturligt avsett att resultera i en för EEC-länderna avsedd konvention och lagstiftning. Men det har uttalats, att avsikten är att göra konventionen öppen även för utomstående och att möjliggöra även delvis anslutning genom någon form av associering. Kommittén har vidare förklarat sig intresserad av fortlöpande kontakt med andra organ, såsom Europarådets patentkommitté och de nordiska patentkommittéerna, och sådan kontakt har redan förekommit.

Det angivna samarbetet under efterkrigstiden har väsentligen gällt europeiska länder, men observatörer från USA och andra utomeuropeiska länder har i viss utsträckning deltagit i arbetet.

Nordiskt patentsamarbete

Tanken på ett nordiskt patentsamarbete framfördes så tidigt som 1881 vid ett nordiskt juristmöte i Köpenhamn, där man diskuterade förutsättningarna för erhållande av överensstämmande patentlagar för de nordiska länderna. Officiella överläggningar kom

till stånd 1922 med ledde ej till resultat. Samarbetet återupptogs 1938 men avbröts av andra världskriget. På initiativ av det gemensamma nordiska utskottet för ekonomiskt samarbete aktualiserades efter krigets slut frågan om ett nordiskt patent-samarbete.

Åren 1950–52 verkställdes en förberedande utredning av möjligheterna till nordisk patentgemenskap. Sverige, Danmark och Norge men ej Finland deltog i denna utredning. År 1952 överlämnade den kommitté, som verkställde den förberedande utredningen, till respektive regeringer betänkanden med helt överensstämmande innehåll²⁾. Utredningen resulterade i att av olika undersökta samsarbetsalternativ ett, som betecknades som alternativet med nordiska patent, föreslogs att närmare utredas. Detta alternativ karakteriserades på följande sätt:

Enligt detta alternativ skulle, vid sidan av nationella patent, möjliggöras att genom en ansökning i ett nordiskt patentverk begära patent med giltighet i Danmark, Norge och Sverige (nordiskt patent). Sådan ansökning skulle på vanligt sätt förprövas i det land, där den ingivits (primärlandet). Om prövningen ger till resultat, att ansökningen synes kunna bifallas och alltså skall utläggas för allmänhetens granskning, skulle sökande, som vill fullfölja ansökningen såsom nordisk, ha att inkomma med patentanspråk (däremot ej övriga handlingar) på de båda andra ländernas (sekundärländernas) språk. Sedan i sekundärländernas patentverk skett viss granskning, begränsad till den språkliga avfattningen av patentanspråken och i sekundärländerna förekommande kolliderande ansökningar, skulle ansökningen utläggas i alla tre patentverken. Hela behandlingen av därvid inkomna invändningar skulle ske i primärlandets patentverk, som också skulle äga bevilja patent med nordisk giltighet eller avslå ansökningen härom. Nordiskt patent skulle alltså i ett land kunna ogiltigförklaras eller på grund av underlåten betalning av årsavgift förfalla, medan det kvarstode i övriga länder. Överlåtelse eller licensupplåtelse blott för visst land skulle också kunna ske.

Alla patentsökande, även sådana som ej äro hemmahörande i de nordiska länderna, skulle få begära nordiskt patent. Verkställda undersökningar har visat, att det stora flertalet av dublettansökningarna torde härröra från utom-

¹⁾ Holländska regeringen har 1961 framlagt förslaget för parlamentet, se proposition av den 31 juli 1961. Förslaget är för närvarande föremål för behandling därstädes.

²⁾ Se för Danmark «Betænkning med forberedende undersøgelse og forslag vedrørende nordisk patentsamarbejde», för Norge «Betenkning med forberedende utredning og forslag vedrørende nordisk patentsamarbejde» av 8. desember 1952, för Sverige SOU 1952:43.

nordiska patentsökande. Varje sökande skulle vidare få fritt bestämma, i vilket land han vill inlämna ansökning om nordiskt patent.

Meningen är, att den som blott har intresse av skydd i ett nordiskt land skulle kunna nöja sig med ansökning härom. Den skulle behandlas på hittills vanligt sätt, med utläggning blott i ansökningslandet. Det nya institutet nordiskt patent torde därför väsentligen komma att anlitas i sådana fall, där dublettansökning nu förekommer. Om så sker, skulle man enligt kommitténs beräkningar, som dock är i flera avseenden osäkra, kunna på lång sikt räkna med en reduktion av ungefär 10 % av de sammanlagda kostnaderna för patentmyndigheterna i Danmark, Norge och Sverige. I den mån införandet av nordiska patent kan föranleda reducering av det allmännas kostnader för patentväsendet i de nordiska länderna, anses detta böra komma patentsökandena och patenthavarna tillgodo vid bestämmandet av patentavgifterna. Den som eljest skulle inlämnat dublettansökning kan dock komma att göra en mer väsentlig besparing genom reducering av utgifterna för patentombud. (SOU 1952:43 s. 10.)

Kommittén undersökte även andra alternativ till patentsamarbete, av vilka tva, systemet med provisoriska patentansökningar och ett tillvägagångssätt, enligt vilket resultat av nyhetsgranskning skulle meddelas annat lands patentverk, hade som uppgift att reducera granskningsarbetet. Enligt systemet med provisoriska patentansökningar skulle den patentsökande, som önskar skydd i mer än ett nordiskt land, få en ansökning i visst av de nordiska länderna (primärlandet) behandlad i vanlig ordning under det att i övriga länder (sekundärländerna) endast s.k. provisoriska ansökningar behövde inlämnas. Dessa ansökningar skulle först tagas upp till behandling sedan ansökningen i primärlandet slutbehandlats och resultatet av behandlingen delgivits sekundärländernas patentmyndigheter.

Även mera långtgående samarbetsalternativ undersöktes, sasom inrättandet av ett nordiskt patentverk eller ett nordiskt nyhetsgranskningsinstitut, ävensom en utbyggnad av systemet med nordiska patent med en gemensam nordisk besvärinstans. Av skäl som framgår av det av kommittén avlämnade betänkandet ansags inga av de alternativ vid sidan av systemet med nordiska patent, som undersökts, böra komma ifråga för närmare utredning.

Kommitténs betänkande remissbehandlades i vanlig ordning.

I Danmark förordade flertalet remissinstanser att det fortsatta utredningsarbetet koncentrerades till systemet med nordiska patent. Från olika håll hävdades, att ett gemensamt nordiskt patentverk var den enda rationella lösningen. Det rådde enighet om värdet av lika nordiska patentlagar. På vissa håll befarades att systemet med nordiska patent i första hand skulle vara till nytta för utländsk industri. Några instanser ville ej ta ställning förrän ett mera detaljerat förslag var utarbetat. Ett flertal remissinstanser påpekade, att en gemensam nordisk besvärinstans var önskvärd.

Flera av dem som uttalade sig i Norge gav uttryck för en positiv inställning till ett nordiskt patentsamarbete. Av de utpekade samarbetsalternativen fick dock intet särskilt stor tillslutning. Man kan knappast tala om någon utpräglad majoritet för något av dessa alternativ. Det synes dock som om alternativen med provisoriska patentansökningar och nordiska patent föredrogs i något större utsträckning än övriga alternativ. Betänkligheter hystes inför flera av alternativen; även inför systemet med nordiska patent. I flera av yttrandena, såsom från Den Norske Ingeniørforening, Norsk Forening for Industriell Rettsbeskyttelse och Den Norske Sakførerforening, gavs uttryck för önskvärheten av att en möjligast likartad patentlagstiftning kom till stånd i de nordiska länderna. I vissa yttranden framhölls att man ej borde överväga att införa något av de omnämnda samarbetsalternativen förrän ett förenhetligande av lagstiftningen skett. I överensstämmelse med en sådan åsikt underlät enstaka av remissinstanserna att taga ståndpunkt till de föreliggande samarbetsalternativen.

I Sverige instämde flertalet remissinstanser i de sakkunnigas åsikt att systemet med nordiska patent i första hand borde upptagas till fortsatt utredning. I några fall framfördes åsikten att systemet med provisoriska patentansökningar också borde närmare utredas. Betydelsen av ett förenhetligande av patentlagstiftningen underströks. Som slutmal för ett nordiskt patentsamarbete utpekades i flera fall inrättandet av ett gemen-

samt nordiskt patentverk. Kritiska röster saknades dock icke. En av landets handelskammare ansåg det tveksamt, huruvida utredningen om nordiskt patentsamarbete borde fortsätta.

Efter remissbehandlingen behandlades det nordiska patentsamarbetet på ett nordiskt justitieministermöte i december 1953 varvid beslöts att frågan om riktlinjerna för det fortsatta arbetet på en nordisk patentgemenskap skulle underställas Nordiska rådet. Mötet hemställde tillika till svenska regeringen att pataga sig uppgiften att samordna det fortsatta arbetet med frågan.

Frågan togs från svensk sida upp i Kungl. Maj:ts skrivelse till Nordiska rådet den 4 juni 1954. Om den därav föranledda behandlingen i Nordiska rådets juridiska utskott (i nedanstående citat benämnt komitéen) anföres med hänsyftning till det arbete, som utförts av kommittén för förberedande utredning av möjligheterna till nordisk patentgemenskap (i citatet benämnd kommissionen), följande:

Komitéeen har dröftat de af nämnte kommission opstillede alternativer for nordisk patentsamarbejde. I lighed med kommissionen er komitéen standset ved systemet med nordisk patent som det alternativ, hvis gennemførelse efter komitéens opfattelse ligger nærmest for. Dette er ligeledes i overensstemmelse med de respektive regerings indstilling til sagen og med udtalelser fra flertallet af de organisationer og institutioner, der har været afæsket erklæring om spørgsmålet. Det er komitéens opfattelse, at dette system snarest muligt bør søges gennemført.

Med hensyn til militære patenter gør særlige forhold sig gældende, og sådanne patenter må formentlig holdes udenfor det påtænkte fællesskab.

Komitéeen er selvsagt enig med kommissionen i, at gennemførelse af systemet med nordisk patent vil kræve en nærmere udredning af de problemer af lovgivningsmæssig, økonomisk og administrativ karakter, der rejser sig i forbindelse med spørgsmålets praktiske løsning, forinden den endelige gennemførelse kan ske. I denne forbindelse er der navnlig grund til at fremhæve, at indførelse af nordisk patent forudsætter vidtgående overensstemmelse mellem landenes patentlovgivninger, især forsåvidt angår de almindelige patentbarhedsregler, undtagelserne fra patenbarhed, bestæmmelserne om nyheds- og kollisionshindringer samt reglerne om, hvem der subjektivt set ejer retten til at få patent. Man forudsætter, at denne

udredning snarest påbegyndes af en fællesnordisk kommission.

Såfremt resultaterne efter gennemførelsen af nordisk patent viser sig gunstige, bør efter komitéens opfattelse det næste skridt være, at muligheden for at indrette en fælles nordisk patentinstitution undersøges.

På grundlag af ovenstående instiller komitéen til rådet at vedtage følgende rekommandation:

Nordisk Råd henstiller til regeringerne snarest at søge gennemført et system med nordisk patent. (Citat ur juridiska utskottets betänkandet nr. 14 den 16 augusti 1954.)

Nordiska rådet beslöt den 18 augusti 1954 i överensstämmelse med utskottets rekommandation. I anledning av Nordiska rådets beslut tillsattes i de nordiska länderna särskilda kommittéer, kommittéerna för nordiska patent, för fortsatt behandling av frågan.

Allmänt om de sakkunnigas uppdrag.

Kommittéerna för nordiska patent erhöi vid tillsättningen direktiv att fullfölja det arbete med att skapa en nordisk patentgemenskap, som påbörjats genom den förberedande utredningen. De olika kommittéerna fick salunda till uppgift att utföra en närmare utredning av de problem av lagstiftningsmässig, ekonomisk och administrativ natur, som kan framkomma i samband med införandet av ett system med nordiska patent. Det förutsattes vid tillsättningen av kommittéerna att i uppdraget ingick utarbetande av förslag till ändringar i lagar och administrativa föreskrifter.

Finland var icke representerat i kommittén för förberedande utredning av möjligheterna till nordisk patentgemenskap men deltar i kommittéernas nu pågående arbete. Kommittéernas förslag innebär, att en patentgemenskap kommer till stand inom hela den nordiska region, som innefattar Danmark, Finland, Norge och Sverige. Hänsyn har därvid måst tagas till tvaspråkigheten i Finland samt till att finska språket ej allmänt förstås i övriga nordiska länder. Detta har bland annat medfört problem, som den förberedande utredningen ej haft anledning att överväga.

Bortsett från de särbestämmelser, som föranletts av Finlands deltagande i samarbetet, bygger kommittéernas förslag i allt väsentligt på de av den förberedande utred-

ningen uppdragna riktlinjerna för systemet med nordiska patent. Kärnpunkten i detta system är ju, att patentansökning i ett nordiskt land skall kunna göras med verkan även för övriga nordiska länder och att om så skett ansökningen i stort sett skall prövas blott av ansökningslandets patentmyndighet under det att ett beviljat patent får samma giltighet som nationellt patent i alla de nordiska länder som ansökningen omfattar. Kommittéerna har i sitt förslag mer konsekvent än den förberedande utredningen genomfört grundsatsen att prövningen principiellt skall ske vid en enda patentmyndighet. Den besparing i arbete för patentmyndigheterna och kostnader för de sökande, som systemet kan medföra, torde därför kunna beräknas högre än den förberedande utredningen gjorde. En närmare redogörelse för detta och för huvuddragen i systemet lämnas i följande avsnitt av detta kapitel, «Systemet med nordiska patentansökningar».

Det följer redan av de lämnade direktiven för arbetet, att kommittéerna ej haft anledning att närmare överväga de övriga alternativa former för nordiskt patentsamarbete, som undersöktes vid den förberedande utredningen eller i övrigt framförts. Däremot har kommittéerna självfallet haft att taga ställning till frågan, om systemet med nordiska patentansökningar kan förmodas även i nu rådande läge vara den lämpligaste formen för en patentgemenskap mellan de nordiska länderna. I detta avseende hyser kommittéerna ej någon tvekan. Den valda samarbetsformen synes med hänsyn till de nordiska patentverkens redan etablerade intima samarbete och till de garantier för enhetlig administrativ praxis, som förslaget innebär, kunna ge goda resultat. Endast den praktiska erfarenheten kan visa, om dessa förhoppningar kommer att infrias eller om systemet bör modifieras och måhända påbyggas med gemensamma institutioner.

En närliggande påbyggnad av detta slag, nämligen inrättande av en gemensam nord-

isk besvärsinstans, kan möjligen sägas stå i viss särställning. Inom kommittéerna finns starka sympatier för en sådan tanke. Kommittéerna anser dock, att genomförandet av kommittéernas nu framlagda förslag ej bör fördröjas för att lösa denna fråga, som lämpligen kan upptagas till särskild behandling.

Kommittéernas förslag innefattar ny patentlagstiftning, avsedd att helt ersätta nu gällande patentlagar i Danmark, Finland, Norge och Sverige. I detta avseende har kommittéernas arbete kommit att få en mer generell karaktär än den förberedande utredningen räknade med. I ett följande avsnitt av detta kapitel utvecklas skälen härför och lämnas en översikt över huvuddragen i den föreslagna lagstiftningen. Här må blott påpekas, att en generell revision av lagstiftningen på immaterialrättens (ändsrettens) område för närvarande är i gang i de nordiska länderna och delvis genomförs. Salunda har kommittéer i de nordiska länderna efter samarbete framlagt väsentligen överensstämmande förslag till nya lagar om upphovsrätt och varumärkesrätt. I anslutning härtill har nya varumärkeslagar och upphovsrättslagar redan kommit till stand i Danmark, Norge och Sverige samt ny upphovsrättslag i Finland¹⁾. Danska, norska och svenska kommittéer har vidare 1960 framlagt delvis överensstämmande förslag till lagstiftning på namnrättens område, och i anslutning härtill har ny namnlag kommit till stand i Danmark²⁾. Vidare pågår för närvarande utredning genom nordiska kommittéer om ny lagstiftning rörande mönsterskydd, firma och illojal konkurrens, varvid nordisk enhetlighet i lagstiftningen eftersträvas. Nordiskt samarbete pågår också beträffande lagstiftningen om arbetstagares uppfinningar.

Redan med hänsyn till det anförda skulle det tätt sig egendomligt, om man icke även på patentområdet begagnat tillfället att åstadkomma en enhetlig nordisk lagstift-

¹⁾ Dansk varemærkelov av 11 juni 1959, norsk lov om varemerker av 3 mars 1961 och svensk varumärkeslag av 2 december 1960 samt dansk lov om ophavsretten til litterære og kunstneriske værker av 31 maj 1961, finsk lag om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk av den 8 juli 1961, norsk lov om opphavsrett till åndsverk m.v. av 12 maj 1961 och svensk lag om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk av 30 december 1960.

²⁾ Dansk lov om personnavne av 17 maj 1961.

ning. Kommittéernas förslag härom kan alltså ses som ett led i det pagaende arbetet på nordisk enhetlighet i lagstiftningen och motiveras redan med de allmänna skäl, som föranlett det nordiska lagstiftningssamarbetet över huvud taget. Kommittéerna har också ifråga om lagförslagets innehåll och formulering i flera fall kunnat utnyttja de nya varumärkes- och upphovsrättslagarna. I visst avseende har emellertid de nordiska patentkommittéerna befunnit sig i ett speciellt läge. I regel har det nordiska lagstiftningssamarbetet icke förbundits med någon särskild gemenskap i fråga om tillämpningen. Olikheter i de nordiska lagarna har därför kunnat accepteras utan mer vittgående praktiska olägenheter, ehuru man självfallet alltid eftersträvat att göra enhetligheten så stor som möjlig. Med själva systemet med nordiska patentansökningar följer emellertid, att den nya patentlagstiftningen i allt som gäller patentbeviljandet måste vara *hell* överensstämmande, om systemet skall kunna fungera på avsett sätt.

Det pågående europeiska patentsamarbetets inverkan på den nordiska patentgemenskapen.

Kommittéerna har ägnat särskild uppmärksamhet åt frågan, om den planerade nordiska patentgemenskapen lämpligen bör genomföras i betraktande av de aktuella strävandena till internationellt patentsamarbete. Resultatet har blivit, att detta samarbete icke skulle försvaras utan tvärtom torde underlättas genom införandet av systemet med nordiska patentansökningar och ny nordisk patentlagstiftning i övrigt. I det föregående har lämnats en redogörelse för det internationella patentsamarbetets läge. I anslutning härtil må framhållas följande.

Strävandena inom Europarådet på för enhetligande av patentlagstiftningen är för närvarande inriktade blott på att få till stand en konvention om vissa särskilt viktiga lagstiftningsfrågor. Utkast till sådan konvention har upprättats med beaktande bl.a. av det nordiska lagutkastet. De nordiska länderna skulle med nu gällande patentlagstiftning icke kunna ansluta sig till den planerade konventionen, medan en lagstiftning enligt kommittéernas förslag torde möjliggöra en sådan anslutning.

De aktuella strävandena till administrativt samarbete inom Europarådets länder är tämligen blygsamma och avser blott en konvention om utbyte av granskningsresultat. Kommittéernas lagförslag har tagit hänsyn till den planerade konventionen och innehåller bestämmelser, som torde möjliggöra omedelbar anslutning till denna, da den blivit antagen. Sådan anslutning torde däremot ej kunna ske på grundval av gällande nordisk patentlagstiftning. Praktiskt skulle det planerade europeiska utbytet av granskningsresultat väl kunna kombineras med systemet med nordiska patentansökningar och kunna utnyttjas för att förstärka den arbetsbesparing, som detta innebär.

Det sistnämnda europeiska konventionsförslaget förutser samarbete med Internationella patentinstitutet i Haag och visst utnyttjande av dess nyhetsgranskning. Skulle man i de nordiska länderna finna lämpligt att även i övrigt utnyttja Haaginstitutets granskning, mot erläggande av därmed förbundna ganska dryga kostnader, innebär systemet med nordiska patentansökningar och den föreslagna nya lagstiftningen självfallet intet hinder mot att sådan åtgärd självständigt genomföres. Kommittéerna anser sig ej ha någon anledning att förorda, att frågan om en anslutning till Haaginstitutet – utöver vad som erfordras på grund av den planerade Europaradskonventionen – aktualiseras för närvarande. Men frågan härom torde kunna komma i nytt läge, särskilt om de främst i USA pagaende strävandena till maskinell nyhetsgranskning leder till så gynnsamma resultat, att det ter sig rationellt att inrätta en europeisk central för dylik granskning. Savitt nu kan bedömas, torde tidpunkten härför dock vara tämligen avlägsen.

Mer vittgående internationell patentsamverkan med införande av gemensamma patentansökningar och patent, för vilka en gemensam lagstiftning skall gälla och som skall behandlas av en gemensam patentmyndighet och kanske också någon form av gemensam patentdomstol, är som i det föregående nämnts för närvarande föremål för ingående överväganden inom EEC, varvid detaljarbetet påbörjats under 1961. I vad mån detta arbete kan komma att

utvidgas till en större krets, innefattande även de nordiska länderna, är för närvarande ovisst. Spörsmålet sammanhänger delvis, ehuru icke helt, med den större frågan om EFTA-ländernas planerade anslutning till EEC i en eller annan form. För de nordiska ländernas del gäller härvidlag, att Danmark redan upptagit förhandlingar om fullt medlemskap i EEC. På officiellt svenskt håll har man förklarat sig föredra en associering, och da detta skrives är det ännu ovisst, huruvida Norge kommer att söka fullt medlemskap eller blott associering. I Finland har man ställt sig avvaktande till hela frågan om anslutning till EEC.

Enligt kommittéernas mening skulle det strida mot de nordiska ländernas intressen att uppskjuta den planerade nordiska lagstiftningen och därmed systemet med nordiska patentansökningar av hänsyn till det pagaende arbetet inom EEC. Först och främst kan påpekas, att detta arbete nyligen påbörjats och kan beräknas bli vidlyftigt. Vidare går planerna inom EEC, som framgår av den lämnade redogörelsen, ut på att tillskapa en gemensam europeisk patenträtt för de europeiska patentansökningarna, medan vid sidan härav de nationella patentlagarna och patentverken skulle bestå för nationella patentansökningar och patent. Nuvarande EEC-länder har därför ej dragit i betänkande att trots det inledda samarbetet införa ganska genomgripande ändringar i patentlagstiftning och patentförfarande. Sadana ändringar har under 1961 genomförts i Västtyskland och framlagts för parlamentet i Nederländerna. Själva systemet med nordiska patentansökningar innehåller ingenting som skulle strida mot riktlinjerna för EEC-arbetet. Systemet är tvärtom väl förenligt med den planerade europeiska gemenskapen och skulle, även om detta genomfördes och blev tillämpligt också i alla de nordiska länderna, behålla åtminstone en del av sin arbetsbesparande effekt. För att genomföra systemet med nordiska patentansökningar krävs emellertid, som tidigare påpekats, under alla förhållanden full harmonisering av stora delar av de nordiska ländernas patentlagstiftning. Ändringar i patentlagstiftningen krävs också, som antytts i betänkandet, för att de nordiska länderna

skall kunna biträda de planerade båda nya Europarådskonventionerna, liksom för övrigt också för ländernas anslutning till Lissabontexten av Pariskonventionen. En betydande revision av patentlagstiftningen skulle alltså i varje fall erfordras i alla de nordiska länderna, och en sådan torde bli mer tidskrävande än att på grundval av nu framlagda lagförslag antaga helt nya patentlagar i dessa länder. I den mån utvecklingen kommer att leda till att företrädare för nordiska länder kommer att aktivt medverka i fortsatt EEC-arbete på en europeisk patentlagstiftning, torde vidare våra länder ha större utsikter att få sina synpunkter beaktade, om de enats om en modern patentlag. Skulle den europeiska patentlagen i vissa stycken komma att skilja sig från den nordiska, blir läget för de nordiska länderna inte annorlunda än för andra EEC-länder, där den nya gemensamma lagstiftningen avviker från den nuvarande nationella. Anses i en sådan situation önskvärt med en ändring av den nationella resp. nordiska lagstiftningen för att uppnå full enhetlighet, kan så ske. Men i förutsättningarna för det pagaende EEC-arbetet ingår att sadana skiljaktigheter skall kunna fortbestå.

Sammanfattningsvis kan sägas, att arbetet på internationellt patentsamarbete just nu är livligt och bedrives i olika former och inom olika regionala kretsar. Det kan förtjäna påpekas, att arbetet inom t.ex. Europarådet påbörjades redan för ett tiotal år sedan utan att hittills mer än blygsamma resultat vunnits. Även om det kan förmodas, att atmosfären för ett mer omfattande samarbete nu är gynnsammare än tidigare, får det anses ovisst när och i vilken utsträckning detta arbete kan föra till målet. De nordiska länderna torde ha all anledning att liksom hittills aktivt deltaga i det internationella arbetet och söka göra konstruktiva insatser i detta. Men sadana strävanden torde snarast underlättas, om den nordiska gemenskapen fullföljes i enlighet med kommittéernas nu framlagda förslag.

Det sagda utesluter självfallet ej, att det kan vara lämpligt att under hela tiden fram till den nya nordiska patentlagstiftningens genomförande fortlöpande beakta den internationella utvecklingen på patentområdet

inom EEC och i övrigt samt överväga i vad man där vunna arbetsresultat bör föranleda jämkning i det nordiska lagförslaget. Det synes praktiskt att så sker, i den man det ej medför försening i det nordiska patent-samarbetet.

Systemet med nordiska patentansökningar.

I den föreslagna patentlagens tredje kapitel §§ 28–35 har sammanförts bestämmelser, vilka medför införandet av det system, som av den förberedande utredningen rubricerades som systemet med nordiska patent. Detta system, som kommittéerna haft till uppgift att närmare utreda, har avseende endast på ansökningsstadiet. Det innebär, att den som vill erhålla patent på en och samma uppfinning i alla de av samarbetet omfattade länderna kan göra en ansökan i ett av länderna, primärlandet, där patent kan meddelas även för övriga länder, sekundärländerna. Systemet har däremot icke någon betydelse för tiden efter det patent meddelats. Ansökningen leder till ett särskilt patent för varje land för sig och dessa patent är i och för sig lika oberoende av varandra som om de meddelats efter ansökan i varje land. Det är salunda möjligt att patentet i ett av länderna upphör att gälla, medan patentet i övriga länder lever vidare.

Da beteckningen nordiska patent salunda icke är helt adekvat och möjligen kan medföra risk för missförstånd¹⁾, har kommittéerna valt att tala om nordiska patentansökningar, vilket uttryck helt täcker systemets reella innebörd.

Förutom överensstämmelse i fråga om de i lag och föreskrifter upptagna patenterbarhetskraven och reglerna beträffande handläggningen av ansökningsärenden förutsätter systemet med nordiska patentansökningar en vittgående överensstämmelse beträffande den praxis som tillämpas vid patenterbarhetsbedömningen och handläggningen i övrigt av ärendena. Däremot kräves icke överensstämmelse i fråga om det sätt på vilket patentmyndigheterna är organiserade. För att erna och vidmakthålla överensstämmelse beträffande praxis och parallellitet i fråga om utvecklingen av patentväsendet kräves ett samarbete mellan myndigheterna samt

att härvid dessas chefer och viss personal vid myndigheterna periodiskt sammanträffar för konsultationer och planläggning. Genom det nu pagaende samarbetet mellan de nordiska patentmyndigheterna såväl på chefsplanet som beträffande personalen (regelbundet återkommande tjänstmannamöten har ägt rum sedan 1953) är för övrigt ett samarbete av detta slag redan igångsatt.

Det föreslagna systemet saknar motstycke såväl i andra länders patentlagstiftning som inom andra rättsområden. Kommittéerna har därför icke kunnat tillgodogöra sig tidigare erfarenheter vid lagtextens utformning.

Kommittéerna förordar, att de grundläggande föreskrifterna om de nordiska patentansökningarna utformas som direkta regler. Dessa bör träda i kraft den dag vederbörande högsta administrativa myndighet bestämmer.

Förslaget innebär, att nationella patentansökningar fortfarande skall finnas vid sidan av de nordiska. Lagarna måste alltså fortfarande innehålla regler för de nationella ansökningarna. I princip skall bada typerna av ansökningar i primärlandet behandlas på samma sätt. De föreskrifter som gäller för nationella ansökningar kan därför göras tillämpliga även på de nordiska ansökningarna. På grund härav kan särbestämmelserna om sistnämnda ansökningar begränsas till ett fåtal paragrafer i lagen.

De bestämmelser som erfordras är i första hand sådana som ger varje lands patentmyndighet befogenhet att pröva ansökningar, som gäller jämväl övriga länder. Vidare måste i varje land ges föreskrifter om verkan av att nordisk patentansökan ingives i och bifalles i annat land. Härutöver bör vissa föreskrifter lämnas om samarbetet mellan patentverken m.m. Vid utformande av dessa regler har kommittéerna eftersträvat att i varje lands lag först ges den föreskrift som skall tillämpas, da landet är primärland, och därefter i samma paragraf motsvarande bestämmelse för det fall att landet är sekundärland.

Enligt förslaget finnes två typer av nordiska patentansökningar, den ena ledande till patent i Danmark, Norge och Sverige, den andra till patent i dessa länder och Finland.

¹⁾ Jfr SOU 1952:43 s. 26 not 1.

Vid den första typen erfordras enligt förslaget ej någon flerspråkighet vid utläggningen eller i patentskriften. Enligt den förberedande utredningen skulle patentanspraken föreligga på samtliga skandinaviska språk. Detta har kommittéerna ej ansett erforderligt. Däremot måste, då patent meddelas även för Finland, text föreligga såväl på finska som på annat nordiskt språk, som är danska eller norska om Danmark respektive Norge är primärland och svenska om Finland eller Sverige är primärland. Detta medför att utgifterna i samband med nordisk patentansökan även omfattande Finland blir större än då ansökningen endast omfattar de återstående tre länderna, vilket är anledningen till att man vill införa de två typerna av nordiska patentansökningar. Det har ansetts obilligt att betunga en patentsökande, som önskar patent för de nordiska länderna utom Finland, med de utgifter som översättningen till finska för med sig.

Då nordisk patentansökan göres hos finska patentmyndigheten skall beskrivning och patentkrav föreligga både på finska och svenska. Göres ansökning även omfattande Finland hos annat lands patentmyndighet skall, då ansökningen godkännes för utläggning, översättning till finska av den härvid aktuella beskrivningen jämte patentkraven vara ingiven. Motsvarande gäller även senare ingivna exemplar av beskrivning och patentkrav. Översättningen skall göras genom sökandens försorg och på dennes ansvar. Någon granskning av översättningens riktighet är ej alagd primärlandets patentmyndighet. Ej heller finska patentmyndigheten är ansvarig för översättningen, men har dock möjlighet att, om den finner anledning härtill, i samband med utläggningen inkomma med positiva ändringsförslag för översättningens beriktigande. Risker för bristande överensstämmelse med den av primärlandet granskade språktexten måste dock falla på sökanden. Om patentskyddet framstår som mer omfattande i den ena språktexten än den andra får därvid i Finland den text, som vid patentkravens tolkning ger det mest inskränkta skyddet äga vitsord. Patentverket i Finland har givetvis större möjlighet att granska även

på svenska språket ingivna handlingar än vad fallet är i de övriga länderna vad beträffar det finska språket. I Danmark, Norge och Sverige bör emellertid motsvarande tolkningsregel gälla där Finland varit primärland vid patentets meddelande, dock med undantag för det fall att i Finland enligt där gällande sprakregler (se vidare specialmotiveringen till § 9) den svenska texten äger företräde. I det senare fallet skall endast den svenska språktexten gälla i de övriga länderna.

Det allmänna önskemålet om överensstämmande rättsregler inom de nordiska länderna har medfört att likformighet eftersträfvats rörande patents rättsverkan och övrigt som är aktuellt efter patents beviljande även i de fall likformighet icke är en nödvändig förutsättning för systemet med nordiska patentansökningar. Bestämmelserna i de olika länderna om rättegång i patentmal har icke kunnat göras lika med hänsyn till förefintliga nationella skiljaktigheter på det judiciella området.

Beträffande den närmare innebörden av de i kapitlet om nordiska patentansökningar ingående reglerna (§§ 28–35) hänvisas till lagtexten och specialmotiveringen.

I det följande skall ett försök göras att uppskatta antalet ansökningar per år, därest systemet med nordiska patentansökningar införts. Som utgångspunkt väljes förhållandena år 1960. Det läge, som skulle föreligga, om systemet varit infört detta år, har konstruerats. Därjämte har försök gjorts att förutse läget 1965; det första år då systemet med nordiska patentansökningar kan beräknas ha trätt i kraft. Utgangsläget och de beräknade värdena framgår av tab. 1, s. 75. I tabellen anges under A antalet ansökningar 1960. Hade systemet med nordiska patentansökningar varit infört detta år, torde man ej behövt räkna med ansökningar från nordiska grannar, vilka då förmodligen gjort sina ansökningar som nordiska ansökningar i hemlandet. Ansökningar från övriga utlänningar förutsattes 1960 ha i Danmark, Finland och Norge gjorts som dubletter till ansökningar i Sverige, dvs. man räknar med att det ej förekommer ansökningar från utomnordiska sökande som blott ingives i

annat nordiskt land än Sverige. I det konstruerade läget, som framgår av kolumnerna under B, har det totala antalet utlandsansökningar antagits vara 9200, således lika med antalet sadana ansökningar i Sverige, 8350, med ett tillägg av 10 %. Anledningen till tillägget är att det förmodats att det i det konstruerade läget skulle ha varit mer attraktivt för utlänningar att söka patent i Norden än vad det var i det läge som verkligen förelåg. I det konstruerade läget är antalet ansökningar per år i samtliga nordiska länder tillsammans omkring en tredjedel mindre än vad det verkligen var år 1960.

Vid uppskattning av vad som gäller 1965 har räknats med att antalet utlandsansök-

ningar under kommande femårsperiod ökas med omkring en tredjedel, dvs. ökning i samma proportion som förekommit i Sverige under den gångna femårsperioden. Antalet skulle således öka från 9200 ansökningar år 1960 till 12 266 år 1965, vilket värde avrundats uppat till 12 500. Under förutsättning att antalet ansökningar från inlänningar ej ökas – vilket antagande gjorts med utgångspunkt från läget under den föregående femårsperioden – skulle således antalet patentansökningar i Norden vara 19 450 år 1965, om systemet med nordiska patentansökningar är infört, men 29 600 om det nuvarande systemet fatt fortbesta.

Tab. 1. Antalet patentansökningar 1960 och 1965.

A: Ingivna ansökningar 1960, beräknat antal 1965, om systemet med nordiska patentansökningar ej införts.

B: Beräknat antal ansökningar, om systemet med nordiska patentansökningar införts.

	Ansökningar från									Minskning genom nord. patentans.	
	Inhemska sökande		Nordiska grannar		Övriga utlänningar		Samtliga ansökningar				
	A	B	A	B	A	B	A	%	B	A-B	%
1960											
Danmark	1000	1000	500	0	3675	2230	5175	21	3230	1945	38
Finland	700	700	400	0	1050	915	2150	9	1615	535	25
Norge	1250	1250	575	0	2525	1980	4350	18	3230	1120	26
Sverige	4000	4000	375	0	8350	4075	12725	52	8075	4650	37
Totalt	6950	6950	1850	0	15600	9200	24400	100	16150	8250	34
1965											
Danmark	1000	1000	500	0	4900	2890	6400		3890	2510	39
Finland	700	700	400	0	1400	1245	2500		1945	555	22
Norge	1250	1250	575	0	3400	2640	5225		3890	1335	26
Sverige	4000	4000	375	0	11100	5725	15475		9725	5750	37
Totalt	6950	6950	1850	0	20800	12500	29600		19450	10150	34

Man frågar sig: i vilken utsträckning kommer det reducerade antalet ansökningar efter ett införande av ett system med nordiska patentansökningar att motsvaras av personalbesparingar hos patentmyndigheterna?

Ett svar på denna fråga blir lätt vilseledande, om som utgångspunkt väljes det läge som för närvarande faktiskt föreligger. Bristen på ingenjörspersonal är kronisk, och balansen hos myndigheterna av oavgjorda ärenden abnormt stor. Om systemet med nordiska patentansökningar blivit infört just

nu, skulle följden därav ej kunna bli några personalbesparingar utan endast att myndigheterna givits bättre möjligheter att bemästra sina arbetsuppgifter. Vid den i det följande gjorda uppskattningen av möjliga reduktioner av behovet av ingenjörspersonal, bör detta hallas i minnet.

Det räknas med att varje heltidsanställd ingenjör som har att i första instans handlägga patentärenden, har en arbetskapacitet motsvarande 75 avgjorda ansökningar per år¹). Denna kapacitet är något större än

¹) Samma beräkning har tagits till utgångspunkt i ett av den svenska «Patentverksutredningen 1958» den 5 juni 1961 avgivet betänkande om «Patentanmälningsavdelningarnas organisation och arbetssätt».

vad man för närvarande kan räkna med; värdet har dock valts med hänsyn till att det bör vara möjligt att effektivisera ingenjörskapet genom rationalisering, internationellt samarbete o.dyl. Det understrykes att beräkningarna har en schematisk karaktär – något som bl.a. framgår av att besparingarna för danska patentmyndigheten anges på samma sätt som för övriga patentmyndigheter. Hänsyn har således ej tagits till den danska myndighetens säregna uppbyggnad. Det må också för Finlands vidkommande anmärkas, att det merarbete med nordiska patentansökningar, som har sin orsak i tvåspråkigheten i Finland samt av finska språkets olikhet jämfört med de övriga nordiska ländernas språk, medför att besparingen av ingenjörspersonal hos den finska patentmyndigheten ej kan bli lika stor som för de övriga nordiska patentmyndigheterna. Fördelarna för Finland liksom för övriga nordiska länder är ju också i väsentliga delar något annat än besparingen av ingenjörspersonal.

Det har vid övervägandena räknats med att förhållandet mellan arliga antalet ansökningar hos de nordiska patentmyndigheterna förblir detsamma som nu under den kommande perioden, således att approximativt 20 % av ansökningarna gjorts hos danska myndigheten, 10 % hos finska, 20 % hos norska och slutligen 50 % hos den svenska myndigheten. Har varje heltidsanställd ingenjör en arbetskapacitet motsvarande avgörandet av 75 ärenden per år, skulle om systemet med nordiska patentansökningar varit infört 1960 teoretiskt sett en arbetsbesparing motsvarande omkring 110 ingenjörer gjorts i de fyra staterna, nämligen 25 ingenjörer hos danska patentmyndigheten, 7 ingenjörer hos finska, omkring 15 ingenjörer hos norska och slutligen omkring 60 ingenjörer hos svenska patentmyndigheten.

Det må ännu en gång understrykas att någon minskning av personalkadorna genom avskedanden ej torde kunna ske, da systemet med nordiska patentansökningar införes. Den stora balansen oavgjorda ärenden hos patentmyndigheterna kommer att medföra, att besparingarna endast kommer att avspeglas i en minskad nyrekrytering av personal.

För de patentsökande, som önskar patent i mer än ett av de nordiska länderna, medför systemet med nordiska patentansökningar en pataglig fördel genom att kostnaderna för patentombud och även patenteringskostnaderna i övrigt reduceras.

Att systemet med nordiska patentansökningar skulle stimulera utlänningar att söka patent i de nordiska länderna, såsom här ovan antagits, är naturligtvis tänkbart; man fragar sig emellertid i vilken utsträckning en minskning av patenteringskostnaderna kan leda till stegring av ansökningsfrekvensen.

En uppfinningsexploator eftersträvar patent för ett främmande land av två anledningar. Han kan vilja utnyttja sina uppfinningar i landet (genom import dit, anläggande av filialindustrier eller licensupplåtande) och därför genom patent åt sig reservera ensamrätten till sina uppfinningar. Han kan också vilja genom patent begränsa rörelsefriheten för konkurrenter, som i landet producerar varor för export. Laga patenteringskostnader i ett land kan icke enbart vara en anledning att uttaga patent i landet. Endast om uppfinningsexploatorn, med hänsyn till höga kostnader för patentering och ett begränsat intresse för marknaden eller konkurrenterna, ställer sig tveksam, da han överväger att söka patent, kan ett förbilligande medföra, att han övergår till att driva en aktiv eller mera aktiv patentpolitik i landet. Utlandsansökningarna ökar i de nordiska länderna, vilket tyder på att utlandet mer än tidigare räknar med den nordiska marknaden och konkurrenter från det nordiska produktionslivet. Det är ej uteslutet att denna ökning kommer att accelereras intill en viss gräns. Systemet med nordiska patent kan härvidlag bli en pådrivande faktor. Den extra ökning av ansökningsantalet med 10 %, som här ovan räknats med, har en sådan förmodan som grund.

Systemet med nordiska patentansökningar och det nordiska patentsamarbete som detta kan komma att medföra får betraktas som ett led i den internationella utvecklingen på patentväsendets område som pagar. I detta sammanhang kommer det arbete som försiggar inom de till Romavtalet anslutna länderna (EEC) och för vilket tidigare redo-

gjorts in i bilden. Ett eventuellt deltagande i detta arbete från nordisk sida kan som förut framhållits väl förenas med införandet av systemet med nordiska patentansökningar. Så kan ske även om någon eller några av de nordiska staterna ingår som medlemmar i EEC under det att andra väljer en lösare associering, eller ingen associering alls. De patent som kommer att meddelas med anledning av en nordisk patentansökan är nationella patent i respektive länder. Sådana skall enligt planerna även i framtiden kunna meddelas i de stater som är medlemmar i EEC. Införes för den gemensamma marknadens stater ett europeiskt patent, såsom planeras, kommer således icke de patent som meddelas med anledning av nordiska patentansökningar att utgöra ett tredje slag av patent vid sidan av europeiska patent och nationella patent. De fördelar som systemet med nordiska patentansökningar kan medföra blir principiellt desamma oberoende av om i alla eller några av de nordiska staterna uppfinningsskydd även kan erhållas genom ett europeiskt patent. Det är visserligen sant att särskilt utomnordiska sökande då kan väntas komma att utnyttja vägen med europeiska ansökningar i åtskilliga fall, men systemet med nordiska patentansökningar torde även i en sådan situation bli av praktisk betydelse, i varje fall för nordiska sökande och troligen också delvis för de utomnordiska.

Det är naturligtvis omöjligt att i detalj förutse, huru förhållandena inom patentväsendet kommer att gestalta sig under de närmaste årtiondena. Den nya patentlag, som kommittéerna föreslår, och det system med nordiska patent, vars utformning framgår av förslaget, kan icke försvåra men väl underlätta genomförandet av reformer, som kan bli erforderliga men för vilka tiden ännu icke är mogen i de nordiska länderna.

Förenhetligheten av patentlagstiftning och -praxis vid införandet av nordisk patentgemenskap.

En nordisk patentgemenskap, och särskilt systemet med nordiska patentansökningar, förutsätter som förut framhållits en förenhetligad patentlagstiftning och patentpraxis i fråga om patenterbarhetsvillkoren samt

kraven på och handläggningen av patentansökningarna. Däremot anses ej att patentmyndigheternas organisation behöver överensstämman. Man får därför även efter införandet av gemenskapen räkna med skiljaktigheter i handlägningsproceduren, som kan vara en följd av organisatoriska olikheter, exempelvis sådana som för närvarande förekommer.

Kommittéerna har icke ansett sig böra upptaga frågan om själva förprövnings-systemet till behandling. Det förutsättes sålunda, att som hittills i de nordiska länderna varje patentansökning skall underkastas fullständig förprövning samt att utlägningsförfarandet bibehållas. Skulle det i framtiden befinnas nödvändigt med hänsyn till svårigheten att erhålla erforderlig ingenjörspersonal eller av annan anledning att på något sätt inskränka förprövningens omfattning torde det ej komma att erbjuda några större svårigheter att infoga ett sådant system i det administrativa förfarande, som lagförslaget förutsätter.

Det kan synas som om det som berör ett patents rättsverkan skulle kunna lämnas helt utanför den lagrevision, som ett system med nordiska patentansökningar förutsätter. Så är emellertid ej fallet. Ändringar av reglerna om undantag från patenterbarhet, vilka måste vara desamma i alla de länder där systemet tillämpas, nödvändiggör exempelvis en översyn och eventuellt ändringar av tvångslicensbestämmelserna. Patentväsendets internationella karaktär medför att vid utformandet av ny patentlagstiftning hänsyn bör tagas till den lagstiftning som finns i utlandet och till de tendenser, som där gör sig gällande i lagstiftningsarbetet, ävensom till nyare utländsk praxis. Detta och liknande förhållanden samt behovet av sammanhang och konsekvens i lagstiftningen har medfört, att kommittéerna ansett det ändamålsenligt att verkställa en fullständig översyn av patentlagstiftningen. Kommittéerna framlägger således nu förslag till en helt ny patentlagstiftning. Detta hindrar icke att förslagens regler i mycket överensstämmer med vad som nu föreskrives i samtliga nordiska länders patentlagar. De nyheter som föreligger är i en del fall nya endast för visst eller vissa av de nordiska

länderna, men annat är helt nytt för samtliga länder.

Av största betydelse är ej endast att samma patenterbarhetsvillkor är stadgade i de länder patentgemenskapen omfattar utan även att dessa i praxis tillämpas på ett likartat sätt. I nuvarande läge föreligger i dessa avseenden skiljaktigheter mellan de nordiska länderna. Kommittéerna har kommit till den uppfattningen att enhetlighet i praxis måste åstadkommas och framlägger därför utkast till gemensamma tillämpningsföreskrifter för patentmyndigheterna.

Patent får enligt utkastet till patentlag endast meddelas på uppfinning, som väsentligen skiljer sig från vad som blivit känt innan patentet sökes (§ 2).

Genom uttrycket «väsentligen skiljer sig från» i lagtexten markeras att för patenterbarhet kräves mera än formell nyhet. Den patenterbara uppfinningen får icke ligga nära till hands för en genomsnittsfackman, det skall med andra ord föreligga uppfinningshöjd. Vid bedömningen av om så kan anses vara fallet måste hänsyn tagas till vad som blivit känt innan patentet söktes. Som känt skall enligt kommittéernas förslag anses allt som blivit allmänt tillgängligt (§ 2). En absolut eller generell nyhet kräves således till skillnad från vad som är fallet enligt de nuvarande nordiska nyhetsreglerna, vilka blott anger vissa omständigheter (t.ex. att uppfinningen blivit beskriven i allmänt tillgänglig skrift – i vissa länder tryckt sådan skrift – eller blivit känd genom öppen utövning) såsom medförande att uppfinningen ej får anses som ny. Det generella nyhetskravet är bl.a. motiverat av att man numera måste räkna med flera sätt att förmedla nyheter än tidigare och att nya, oförutsedda sadana kan tillkomma. Även möjligheterna till snabb kommunikation mellan avlägsna orter har beaktats vid utformningen av nyhetsregeln. Patent får dock meddelas utan hinder av att uppfinningen inom sex månader före patentansökningen blivit allmänt tillgänglig till följd av att kännedom om uppfinningen uppenbart missbrukats gentemot sökanden eller någon från vilken denne härleder sin rätt (§ 2 sista stycket).

En ny regel om s.k. äldre rätt föreslås,

enligt vilken uppfinning vilken icke blivit allmänt tillgänglig skall anses som känd, saframt den är föremål för annan patentansökan i riket och denna ansökan leder till patent på uppfinningen (§ 2).

En skärpning i kravet på uppfinningshöjd, som kommittéerna anser önskvärd, kommer ej till synes i någon föreskrift härom utan anses böra komma till stånd genom en ändring av praxis vid patenterbarhetsbedömningen.

I lagutkastet har införts vissa regler om patenthavares upplåtande till annan av rätten att utnyttja patenterad uppfinning.

Genom en frivillig licens upplåter patenthavaren helt eller delvis till annan rätten att yrkesmässigt utnyttja uppfinningen. Rätt att utnyttja uppfinningen kan, trots att patenthavarens medgivande saknas, meddelas av domstol (tvångslicens). De fall, da tvångslicens får meddelas, är följande:

1. Den patenterade uppfinningen utövas icke inom riket i skäligt omfång (tvångslicens vid bristande utövning, § 40).

2. Utnyttjandet av patenterad uppfinning är beroende av annan tillhörigt patent (tvångslicens vid beroendepatent, § 41).

3. Hänsynen till ett allmänt intresse av synnerlig vikt kräver att tvångslicens meddelas (tvångslicens da ett allmänt intresse så kräver, § 42).

4. Tvångslicens meddelas för att hindra oskälig förlust (§§ 43, 48).

Förslagens nyhetsregel och regler om licens innebär viktiga nyheter. I det följande skall omnämnas vad lagens olika kapitel innehåller samt sammanfattningsvis lämnas ytterligare uppgifter om sådant, som i ett eller annat avseende innebär ändring av väsentlig innebörd i åtminstone något av de nordiska länderna.

Första kapitlet av patentlagen innehåller allmänna bestämmelser; bl.a. den nyhetsregel, för vilken förut redogjorts. Där stadgas att den som erhåller patent på en uppfinning förvärvar ensamrätt att yrkesmässigt utnyttja denna (§ 1).

Med hänsyn till att enligt nuvarande lagstiftning i Danmark och Finland företag under vissa förutsättningar kan erhålla en självständig rätt till uppfinningar (s.k. företagsuppfinningar), och att även i Norge före-

tag kan erhålla patent utan att frågan om de förvärvat uppfinningen från fysiska personer som uppfinnare särskilt prövas, innehåller lagförslaget en bestämmelse om företagsuppfinningar. Denna bestämmelse (§ 7) begränsar de tillfällen, där patent kan erhållas utan angivande av fysisk person som uppfinnare till vissa undantagsfall. Kommittéerna har likväl för närvarande icke tagit ställning till om företagsuppfinningar ens i denna begränsade utsträckning bör accepteras i en ny lagstiftning, varför bestämmelsen i lagförslaget presenterats inom parentes såsom ett alternativ till att endast erkänna fysiska personer som uppfinnare.

Patent får icke meddelas på uppfinning, vars utnyttjande skulle strida mot allmän ordning eller goda seder (§ 1). I övrigt stadgas inga undantag från patenterbarhet. Undantag från patenterbarhet för vissa uppfinningar fallande inom områdena för kemisk och farmaceutisk industri samt livsmedelsindustrin är således ej medtagna. Da sadana för närvarande är stadgade i de nordiska ländernas patentlagar, innebär förslaget på denna punkt en väsentlig nyhet.

Enligt nuvarande lagstiftning kan innehavaren av patent på en uppfinning erhålla s.k. tilläggspatent på förbättringar och utvecklingsformer av uppfinningen. För tilläggspatent utgår icke arsavgifter, men de utslocknar å andra sidan samtidigt med huvudpatentet. Möjligheten att erhålla tilläggspatent har särskilt av självsökande, för vilka denna lättnad ansetts mest pakallad, utnyttjats endast i ringa omfattning. Kommittéerna har bl.a. inriktat sig på en förenkling av patentsystemet och som ett led i dessa strävanden har avskaffandet av tilläggspatenten ansetts vara motiverat. I remissuttalandena till förslaget om nordiska patent i 1952 års förberedande utredning har på vissa håll framförts, att möjligheten att erhålla nordiska patent skulle gynna särskilt utomnordiska industriföretag. Da dylika företag flitigast kan antagas vilja utnyttja institutet tilläggspatent, har även ett hänsynstagande till denna kritik bidragit till kommittéernas standpunkt i frågan. Enligt förslaget kan alltså patent även på förbättringsuppfinningar endast meddelas som självständiga patent.

Lagens andra kapitel upptager bestämmelser om patentansökan och dess handläggning m.m. En nyhet är att ansökning, som är under behandling, skall göras tillgänglig för envar senast när aderton månader förflutit från den dag då ansökningen gjordes eller, om konventionsprioritet yrkas, från den dag från vilken prioriteten begäres (§ 22).

Sökes patent av annan än uppfinnaren (eller, då företagsuppfinning föreligger, företaget), skall sökanden styrka sin rätt till uppfinningen (§ 11). Detta innebär en nyhet för Norges vidkommande, där för närvarande den som ansöker om patent anses vara uppfinnare intill det annat visas.

Då ansökningshandlingarna ej är i föreskriftsenligt skick eller då eljest hinder för patent föreligger skall sökanden föreläggas att inom viss tid avgiva yttrande eller vidtaga rättelse. Sker ej detta inom förelagd tid avskrivs (henlegges) ansökningen; dock återupptages prövningen om sökanden inom fyra månader efter utgången av den förelagda tiden inkommer med yttrande och erlägger fastställd återupplivningsavgift (gjenopptagelseavgift). Sådan avskrivning har tidigare tillämpats i Norge och Sverige men ej i Danmark och Finland. Föreligger hinder för bifall till ansökningen med anledning av brist, varom sökanden haft tillfälle att yttra sig, skall ansökningen avslås, därest ej anledning förekommer att ånyo giva sökanden föreläggande (§§ 15, 16).

Har patentverket funnit att ansökningshandlingarna är fullständiga och att hinder för patent ej föreligger, skall ansökningen utläggas (§ 19), varefter allmänheten har tillfälle att inom två månader framställa invändning mot ansökningen (§ 21). Sedan beslut fattats om ansökningens godkännande för utläggning får ej sådana ändringar vidtagas i ansökningshandlingarna att det begärda patentskyddets omfattning ökas, d.v.s. patentkraven får ej utvidgas (§ 19). Detta innebär en nyhet för Danmarks och Sveriges vidkommande. Från och med den dag då ansökningen utlägges skall tryckta exemplar av beskrivningen av uppfinningen jämte patentkrav (utläggningsskrift, fremlæggelsesskrift) finnas tillgängliga hos patentmyndigheten (§ 21).

Sökanden har möjlighet att, därest han

inom sex månader från ansökningsdagen vidtagit ändring i sin ansökan, efter framställning härom få denna räknad som gjord da ändringen skedde. Sådan framställning om löpdagsförskjutning får ej göras mer än en gång i varje ärende och ej efter det ansökningen godkänts för utläggning. Gjord framställning får ej återtagas (§ 14).

Lagen föreskriver ett särskilt förfarande, da någon inför patentmyndigheten påstår sig ha bättre rätt till uppfinningen, för att säkerställa att den verkliga uppfinnarens rätt tillgodoses (§§ 17 - 18).

Tredje kapitlet innehåller bestämmelser om nordisk patentansökan, se vad härom anförts i det föregående samt specialmotiveringen för §§ 28 - 35.

Lagförslagets fjärde kapitel innehåller bestämmelser om årsavgift. Sådan skall erläggas varje år från den dag patentansöknungen gjordes (patentår). Vederbörande administrativa myndighet äger dock förordna att ett eller flera av de första patentåren skall vara avgiftsfria (§ 36). Systemet med avgiftsfria patentår tillämpas för närvarande i Sverige samt, beträffande det första patentåret, i Danmark och Norge.

I femte kapitlet stadgas om överlåtelse, frivilliga licenser och tvångslicenser m.m. Har patent överlåtits eller licens upplåtits, skall på begäran anteckning därom göras i det register över patent, som föres i patentverket. Denna anteckning medför vissa rättsverkningar (§ 39). Frågan om tvångslicenser har behandlats i det föregående.

Sjätte kapitlet innehåller bestämmelser om patentets upphörande m.m. Domstol kan på därom förd talan förklara patent ogiltigt endast om det brister i vissa i lagen särskilt utpekade avseenden. Envar kan föra talan, så ock, då det allmännas fördel det påkallar, myndighet som bemyndigats härtill (§ 47). Har patent meddelats annan än den berättigade, kan rätten på yrkande härom förordna att patentet skall tillkomma denne (§ 48).

Sjunde kapitlet innehåller bestämmelse till skydd för patenträtten. Paföljderna av intrång i patenträtten, dvs. ett olovligt utnyttjande av patenterad uppfinning, är i lagen graderade.

Vid uppsåtligt intrång kan straff utmätas (§ 51). Den som begått sadant intrång eller intrång av oaktsamhet är skyldig att utgiva skälig ersättning för utnyttjandet av uppfinningen ävensom ersättning för den ytterligare skada intrånget kan ha medfört. Vid ringa oaktsamhet kan ersättningen jämkas (§ 52 första stycket).

Vid intrång utan uppsåt eller oaktsamhet men med vinst för intrångsgöraren kan denne, om och i den mån så finnes skäligt, dömas att intill vinstens belopp utgiva ersättning (§ 52 andra stycket).

Ersättningsskyldighet kan aläggas den som utnyttjar patentsökt uppfinning under tiden innan patent meddelas. Förutsättning härför är att patent på uppfinningen beviljas och att ansökningen under tiden för utnyttjandet varit tillgänglig för envar. För utnyttjande av uppfinning innan ansökningen blivit utlagd kan intrångsgöraren endast dömas skyldig utgiva ersättning som vid intrång utan uppsåt eller oaktsamhet (§ 54).

Skada kan vallas näringslivet genom vilseledande eller ofullständiga meddelanden om patentskydd. För att hindra att sådana lämnas samt för att framtvunga ett förtydligande eller en komplettering av sådana meddelanden har upptagits vissa stadganden i patentlagen (§§ 57 - 58). Därjämte har föreskrivits att om patentsökande, innan ansökningshandlingarna blivit tillgängliga för envar, aberopar ansökningen gentemot annan, han är skyldig att på begäran låta denne taga del av handlingarna i ärendet (§ 57 första stycket).

I attonde kapitlet återfinnes under rubriken särskilda bestämmelser ett stadgande, enligt vilket patenthavare som saknar hemvist i riket är skyldig att här ha ombud som äger mottaga delgivning rörande patentet. Vidare finnes bl.a. stadgande om hur avgifter i patentärenden skall bestämmas.

Slutligen innehåller förslaget till patentlag bestämmelser om rättegång i patentmål. Som förut nämnts har beträffande dessa likformighet ej ernåtts och ej heller eftersträfvats.

Bemærkninger til de enkelte paragrafer

§ 1.

Den patenterbare opfindelse.

Patentrettens subjekt.

Paragraffen fastslår, at den, som har gjort en opfindelse, eller den, til hvem opfinderens ret er overgået, kan fa patent på opfindelsen i overensstemmelse med forslagets nærmere regler herom. Her angives således, hvad der kan patenteres, patentets objekt, og til hvem patent kan meddeles, patentets subjekt.

Endvidere angives det, at den, der opnår patent, derved får eneret til den erhvervsmæssige udnyttelse af opfindelsen. Enerettens omfang og karakter er nærmere angivet i forslagets § 3. I bemærkningerne til denne paragraf gives en redegørelse for de retsvirkninger, som patentet medfører.

I. Den patenterbare opfindelse.

I nordisk og fremmed patentret har der gennem domstolenes og myndighedernes praksis og den litterære behandling af emnet dannet sig et ret fast opfindelsesbegreb. Visse forudsætninger må være opfyldt, for at der kan foreligge en opfindelse i patentretlig forstand. Der må således bl. a. foreligge teknisk karakter og teknisk effekt, og opfindelsen må være reproducerbar.

Patentlovgivningerne fastsætter sædvanligt, at ikke enhver opfindelse kan patenteres, men at der hertil udkræves, at visse særlige patenterbarhedsbetingelser er opfyldt; opfindelsen må være ny og have en vis opfindelseshøjde. Nogle lovgivninger indeholder endvidere bestemmelser, hvorefter visse nærmere angivne opfindelser ikke kan patenteres. Dette gælder i særlig grad kemiske forbindelser, hvis patentering menes at kunne lægge sig hindrende i vejen for den tekniske udvikling på det pagældende område, samt lægemidler, næringsmidler m. v., hvor op-

findelsen kan være af en sådan betydning, at der kan være betænkeligheder ved gennem en patentering at skabe monopolstilling for en patenthaver. Hertil kommer endelig visse generelle undtagelsesbestemmelser for opfindelser, der måtte stride mod det pagældende lands almindelige lovgivning eller mod offentlig orden.

Medens nyhedsbegrebet og spørgsmålet om opfindelseshøjde, der knytter sig hertil, vil blive behandlet i bemærkningerne til forslagets § 2, skal der i det følgende gøres nogle bemærkninger, først A) om begrebet opfindelse, og dernæst B) om de foran nævnte generelle undtagelsesbestemmelser og eventuelle undtagelser for kemiske forbindelser, lægemidler, næringsmidler etc.

A. Begrebet opfindelse.

Gældende nordisk ret.

Det på grundlag af de gældende love i de nordiske lande udviklede opfindelsesbegreb indeholder et krav om, at opfindelsen skal have *teknisk karakter*. Nogen eksakt bestemmelse af, hvad der ligger heri, kan næppe gives, men der ligger i begrebet i hvert fald et krav om, at der skal være tale om løsning af en opgave ved hjælp af naturkræfter,¹⁾ d.v.s. ved en lovbundet udnyttelse af naturens materie og energi.

Udenfor dette opfindelsesbegreb falder således den *rene opdagelse*, hvor der alene er tale om en erkendelse af noget allerede i naturen foreliggende, som blot ikke hidtil er kendt. En sådan opdagelse af f. eks. et nyt stof eller en hidtil ukendt naturkraft kan ikke i sig selv patenteres. Først i det øjeblik, der på grundlag af opdagelsen, f. eks. i kraft

¹⁾ Sml. B. Godenhjelm: Patentskyddets omfang, side 41, og Blum-Pedrazzini, side 77.

af særlige egenskaber ved det nye stof, kan løses et teknisk problem, der enten ikke hidtil er løst eller er løst på anden måde, således at opdagelsen derved tilgodegøres i den tekniske udvikling, kan der blive spørgsmål om, at der herved kommer til at foreligge en opfindelse. På tilsvarende måde er ej heller en videnskabelig erkendelse i sig selv patenterbar. Men en videnskabelig erkendelse kan danne grundlag for en patenterbar opfindelse, når det drejer sig om en opfindelse, hvor den nye videnskabelige erkendelse gøres anvendelig til løsning af tekniske problemer. Grænsedragningen mellem «opdagelse» og «opfindelse» vil dog ofte frembyde vanskeligheder.¹⁾

Udenfor begrebet «teknik» ligger ligeledes alt, hvad der har karakter af *blotte anvisninger til den menneskelige ånd*. Dette vil således kunne gælde visse undervisningsmetoder, skriftmetoder, stenografi- og bogholderisystemer, reklamemetoder, spilleregler, penge-systemer, byplaner og lign.

Begrebet «teknik» er forstået så vidt, at man herunder til en vis grad også inddrager opfindelser, hvorved man delvis *udnytter den levende natur*, hvad der ofte vil være tilfældet, hvor det drejer sig om opfindelser, der er anvendelige indenfor landbrug, skovbrug m. v. Man har således patenteret fremstilling af antibiotica ved udnyttelse af bakteriers og svampes organismer. Medens opfindelser, der går ud på at fremstille serum indenfor en dyrisk, levende organisme, vil kunne patenteres, har man nægtet at patentere anvendelse af den menneskelige natur, f. eks. ved anvendelse af denne til fremstilling af serum.

Hvor det drejer sig om opfindelser, *gennem hvis udøvelse der indvirkes på den levende organisme*, gælder det i de nordiske lande, at en behandling eller indvirkning på det menneskelige legeme normalt ikke anses at have en sådan karakter, at patent kan meddeles. Dette gælder således enhver helbredelsesmetode, operationsmetode og lignende.²⁾

Man har dog meddelt patent på en fremgangsmåde til permanentbølging af hår. Ligeledes har man meddelt patent på en fremgangsmåde til optagelse af røntgenbilleder under anvendelse af røntgenkontrastmidler.

Også fremgangsmåder til behandling af et dyrisk legeme i helbredelsesøjemed anses for at ligge udenfor begrebet «teknik». Derimod er der i de nordiske lande meddelt patent på opfindelser, der har til formål at fremme dyrs og planters vækstmuligheder, ligesom der er meddelt patent på opfindelser af fremgangsmåder eller stoffer, som forøger frugtbarheden hos dyr eller planter.³⁾

Opfindelsen må have *«teknisk effekt»*, hvilket i og for sig blot er udtryk for, at opfindelsen skal være praktiserbar, den skal kunne udnyttes indenfor produktionslivet til et fornuftigt formål.

Opfindelsen skal være *reproducerbar*. Heri ligger, at den må have en sådan karakter, at man ved den gentagne, rette udøvelse af opfindelsen kan være sikker på at opnå det ved opfindelsen tilsigtede resultat.

Dette krav medfører blandt andet, at en fremgangsmåde til frembringelse af en ny varietet indenfor plantevækster sædvanligvis ikke vil kunne gøres til genstand for patentbeskyttelse. Ved forædlingsarbejde foretages der som bekendt indenfor en række kønnede krydsninger en udvælgelse af de typer, som i en vis henseende anses for at have fortrin, og disse typer fremavles. Ved fremstilling af det materiale, hvoraf udvælgelsen sker, kan forskellige metoder anvendes, men det er ikke – i hvert fald ikke på den biologiske tekniks nuværende standpunkt – praktisk muligt *med sikkerhed* at tilvejebringe flere eksemplarer af den ny sort ved en gentagelse af den fremgangsmåde, ved hvilken det første eksemplar blev tilvejebragt. Derimod kan en ny vækstvarietet, som er frembragt gennem

¹⁾ Jfr. Eberstein i NIR 1932 s. 5f «om uppfinningar og upptäckter såsom föremål för rättsskydd».

²⁾ Der er her tale om tilfælde, hvor selve udøvelsen af opfindelsen indvirker på den levende organisme, ikke tilfælde, hvor det drejer sig om opfindelsen af et stof, der f.eks. som lægemiddel, nærings- eller nydelsesmiddel er bestemt til at indvirke på organismen.

³⁾ Som eksempler på sådanne patenter kan nævnes norsk patent nr. 87471, der vedrører en fremgangsmåde til øgning af udbyttet af nytteplanter, norsk patent nr. 95409 på vækstfremmende dyrefoder, svensk patent nr. 95715 på en fremgangsmåde til at befordre væksten og udviklingen af planter, og svensk patent nr. 170124 vedrørende en fremgangsmåde til at øge effekten ved fodring af dyr.

forædlingsarbejdet, eventuelt vegetativt formeres. Den nye vækstvarietet kan således måske være reproducerbar i biologisk forstand, men den opfundne fremgangsmåde er ikke reproducerbar i patentretlig betydning, og patent på en sådan fremgangsmåde kan derfor ikke gives.

Derimod vil der eventuelt kunne opnås patent på f. eks. en ny måde at udføre podning (ympning) eller plantning på. Ved patent på opfindelsen af en sådan fremgangsmåde vil der muligvis kunne blive tale om en patentbeskyttelse også af de derved fremstillede produkter som følge af den indirekte produktbeskyttelse, der er hjemlet i alle de nordiske patentlove. Nogen sikker praksis på disse områder foreligger imidlertid ikke.

I alle de nordiske patentlove har man søgt udtrykkelig at angive en vis generel præcisering af den patenterbare opfindelse. Den danske patentlovs § 1 taler om «opfindelser, der kan udnyttes i industrien, eller hvis fremstilling kan gøres til genstand for industrielt erhverv». Den finske lovs § 14 har udtrykket «*uppsin*ning, som kan *utövas* i näringsverksamhet». Den norske lovs § 1 taler om «opfindelser, som kan tilgodegjøres i industrien», svensk lovs § 1 om opfindelser, som «*avse alster eller förfarande och kunna utnyttjas i industriell verksamhet*».

I praksis er ordet «industrielt» blevet fortolket meget vidtgaende, i særdeleshed i Norge og Sverige, hvor ordet forstas således, at det faktisk omfatter ethvert næringsområde, altså i nogen grad svarende til det finske «*näringsverksamhet*», medens man i Danmark – støttet på motiverne til den gældende lov – i højere grad har ment at måtte holde sig til den betydning, ordet «industrielt» har i sædvanlig sprogbrug.

Den praksis, der på dette område har udviklet sig i Finland, Norge og Sverige, slutter sig nær til den opfattelse af området for den industrielle ejendomsret, som har fundet udtryk i Pariserkonventionens art. 1, nr. 3, hvorefter begrebet «industriell ejendomsret» skal forstas i videste betydning og finder anvendelse ikke blot på industri og handel i egentlig forstand, men også på landbrugets område og på erhverv, hvis

formal er udvinding af råstoffer, samt på alle fabrikerede eller naturlige produkter, f. eks. vin, korn, tobaksblade, frugt, dyr, mineralier, mineralvand, øl, blomster og mel». For Danmarks vedkommende er opfattelsen som nævnt noget snævrere og omfatter således f. eks. ikke landbrug, skovbrug, havebrug m. v.

Den omstændighed, at opfindelser, der finder anvendelse indenfor disse erhverv, i vidt omfang har en sådan karakter, at de medfører fremstilling af ting, som kan gøres til genstand for industrielt erhverv, har imidlertid ført til, at forskellen i praksis ikke har været særlig betydningsfuld. Til nærmere belysning heraf er der i Sverige foretaget en undersøgelse af de patenterede opfindelser indenfor jordbrug, skovbrug, havebrug, frugtavl, mejeribrug, husdyravl og husdyrbrug m. v. i årene 1951–53. Antallet af bevilgede patenter indenfor disse kategorier udgjorde i de pågældende år ialt 432, af hvilke de 388 vedrørte en genstand, som kunne fremstilles «industrielt». I 11 tilfælde var der patenteret såvel en genstand som en fremgangsmåde, og i alle disse tilfælde var fremgangsmåden en «industrielt» anvendelig metode til at tilvirke genstanden. I 13 tilfælde drejede det sig om såvel en fremgangsmåde som et apparat eller et middel til anvendelse ved fremgangsmåden, og disse apparater eller midler kunne tilvirkes «industrielt». Tilbage bliver indenfor den pågældende 3-årsperiode kun 20 patenter, og indenfor disse var der kun 14, hvor patentet omfattede en fremgangsmåde, der ikke kunne udnyttes «industrielt». En nærmere undersøgelse af de nævnte 14 patenter viser, at også nogle af disse ville kunne meddeles efter gældende praksis i Danmark, eventuelt i en anden form end det pågældende svenske patent. Den i Sverige foretagne undersøgelse peger således i retning af, at den praktiske virkning af den forskellige opfattelse af begrebet «industri» i de nordiske lande er relativt ubetydelig.

Den svenske lovgivning kræver som nævnt, at opfindelsen skal angå en genstand eller en fremgangsmåde, medens en sådan opdeling ikke findes angivet i de øvrige nordiske love. Dette krav, der f. eks. undertiden ikke vil være opfyldt ved opfindelser, hvor nyheden

består i, at et forud kendt middel anvendes til et nyt formål, har man imidlertid i et vist omfang bragt sig udover, således at der heller ikke derved i praksis har vist sig nogen væsentlig forskel i det patenterbares område indenfor de nordiske lande.

Fremmed ret.

I fremmed lovgivning og patentpraksis gælder regler, der i store træk falder sammen med den i de nordiske lande udviklede praksis. Enkelte afvigelser skal dog her fremdrages:

I visse lande, således i Tyskland og i Schweiz, har de senere års udvikling medført en vis udvidelse af begrebet «teknisk karakter» som forudsætning for en opfindelses patenterbarhed. Anvendelsen og behandlingen af det menneskelige legeme betragtes således ikke længere som principielt liggende udenfor det tekniske område¹⁾. Dette betyder imidlertid ikke, at man er påbegyndt en mere almindelig patentering af sådanne opfindelser, som her kommer i betragtning, idet man ud fra andre hensyn opretholder en særstilling for visse af disse opfindelser. Man anfører i så henseende momenter af etisk natur²⁾ eller det forhold, at opretholdelsen af sundheden er af en sådan vigtighed, at foranstaltninger, der er rettet herpå, ikke kan monopoliseres. Anvendelsen af det menneskelige legeme, f. eks. til fremstilling af sera, og anvendelsen af det menneskelige legeme som behandlingsobjekt med henblik på helbredelsesmetoder, er derfor stadig unddraget patentering. I tilfælde, hvor der ikke er tale om nogen fremgangsmåde, der har lægelige formål, vil patentering imidlertid ud fra grundsynspunktet kunne finde sted³⁾. Dette vil således kunne ske i videre omfang, end det hidtil har fundet sted i nordisk praksis. Som eksempler kan nævnes fremgangsmåder til diagnostisering af svulster, analytiske fremgangsmåder til blodundersøgelse, visse kosmetiske frem-

gangsmåder, f. eks. til fjernelse af neglerødde, samt fremgangsmåder til fjernelse af fremmedlegemer, der kan gøres magnetiske.

Det nævnte principielle synspunkt gør sig ligeledes gældende, hvor det drejer sig om dyr, men også her er fremgangsmåder med helbredelsesformål for øje udelukket fra patentering; man påberåber sig til støtte herfor hensynet til almenvellet, idet sygdomsbekæmpelse og sundhedspleje for dyrenes vedkommende spiller en betydelig rolle for folkehusholdningen og folkesundheden.

Indenfor dyre- og planteverdenen er der adgang til patentering – ligesom i visse af de nordiske lande⁴⁾ – for opfindelser af fremgangsmåder eller midler, der påvirker dyr eller planter ved at tilføre bestående arter særlige egenskaber, f. eks. højere vækst eller forøget udbyttegivning. I Tyskland og Schweiz er man imidlertid gået videre og har i et vist omfang patenteret nye plantearter med nye og bedre egenskaber. Man har i denne forbindelse lempet kravet om reproducerbarhed, således at man ikke forlanger nogen egentlig sikkerhed for, at udøvelsen af opfindelsen altid medfører det tilsigtede resultat, men lader sig nøje med en vis overvejende sandsynlighed eller en overvejende statistisk hyppighed⁵⁾. Indenfor den tyske litteratur er der dog stadig delte meninger om, hvorvidt det bør være en forudsætning for patenteringen, at fremstillingen af den nye plante kan gentages med en vis sikkerhed for, at derved opnås det samme resultat, eller om man bør afstå fra dette krav, fordi det ud fra et praktisk synspunkt er meningsløst. En række patenter af denne art er imidlertid udstedt af det tyske patentvæsen, men der ses ikke at være domstolafgørelser for berettigelsen heraf.

I denne forbindelse kan det nævnes, at en række lande i eller udenfor den egentlige patentlovgivning har særlige regler, der muliggør en sortsbeskyttelse for nye planter.

I U.S.A. findes i patentlovens § 161 en

¹⁾ Reimer, side 12.

²⁾ Blum-Pedrazzini, side 85.

³⁾ Reimer, side 13. Blum-Pedrazzini, side 87 f.

⁴⁾ Herunder dog ikke Danmark, hvor sådanne opfinders patenterbarhed normalt vil være udelukket derved, at de falder udenfor det industrielle område, således som det er opfattet i dansk praksis. Dog kan nævnes, at der er meddelt patent på fodermidler for svin indeholdende penicillin med det formål at fremme dyrenes vækst.

⁵⁾ Reimer, side 11.

bestemmelse, der giver adgang til at meddele et såkaldt «plant patent» til den, der opfinder eller opdager og ad ikke kønslig vej reproducerer en tydeligt adskilt, ny plantevarietet m. v., herunder dog ikke planter, der formeres ved rodknolde, eller planter, der findes i vild tilstand. Beskyttelsen er ikke nogen opfindelsesbeskyttelse i sædvanlig forstand, men snarere en sortsbeskyttelse. Sortsbeskyttelse er endvidere ved særlige love hjemlet i Tyskland (lov af 27. juni 1953), i Frankrig (lov af 27. januar 1933) og i Holland (lov af 5. januar 1942)¹⁾.

Efter at forskellige internationale organer, herunder Europarådets patentkomité, havde givet udtryk for ønskeligheden af, at der gennem patentlovgivningen eller på anden måde tilvejebragtes en beskyttelse af nye plantesorter, har en på initiativ af den franske regering i 1957 nedsat ekspertgruppe udarbejdet en konvention om beskyttelse af plantenyheder, der af en række lande – herunder ingen af de nordiske lande – er undertegnet den 2. december 1961. Efter konventionen skal der kunne tildeles den, der har fremstillet en ny sort, som ved et eller flere karakteristika er let at skelne fra de allerede kendte sorter, og som er homogen og stabil, en vis beskyttelse, der skal være gældende for 15 år – for vinranker, frugttræer, skovtræer og prydræer dog 18 år. Beskyttelsen består efter udkastet i, at produktion i erhvervsøjemed, udbud eller salg af den nye sorts formeringsmateriale kun må finde sted efter forud indhentet samtykke fra forædlere.

En lang række lovgivninger indeholder i den ene eller den anden form udtryk, der angiver, at opfindelsen skal være tilknyttet det industrielle område. Dette gælder således de vesteuropæiske lovgivninger og i U.S.A. Den engelske lov udtaler i sec. 101: «Invention» means any manner of new manufacture . . . and any new method or process of testing applicable to the improvement or control of manufacture». Den amerikanske lov udtrykker i § 101 forholdet således: «Whoever invents or discovers any new and useful process, machine, manufac-

ture, or composition of matter . . . may obtain a patent therefor . . .». I Tyskland og Schweiz taler man om «Erfindungen, die eine gewerbliche Verwertung gestatten» og «gewerblich anwendbare Erfindungen». Praxis i de forskellige lande med hensyn til forståelsen af begrebet er imidlertid ikke ganske ens. Forskellen i opfattelsen kommer i særdeleshed til udtryk i forholdet til landbrugsområdet, idet visse lande, f. eks. England og Holland, udelukker patenteringsmuligheden af produkter og fremgangsmåder vedrørende avl eller forædling indenfor dette område.

I det i den almindelige oversigt nævnte, indenfor Europarådets patentkomité udarbejdede konventionsudkast, anføres det, at konventionslandene skal meddele patenter på nye opfindelser, der har opfindelseshøjde og kan udnyttes industrielt. Opfindelser, der ikke opfylder disse betingelser må ikke gøres til genstand for et gyldigt patent. I artikel 2 udtales det at industriel udnyttelse skal forstås i den videste betydning, men der knyttes dog hertil en udtalelse om, at de enkelte lande ikke skal være pligtige at give patent på nye plante- eller dyrevarieteter eller på «essentially biological processes for the production of plants or animals». Der er således i udkastet abnet mulighed for videre begrænsninger i patenteringsadgangen end efter den gældende praksis i Finland, Norge og Sverige.

Forslaget.

I det foreliggende forslag har man benyttet udtrykket «opfindelse» uden nogen særlig tilføjelse til begrænsning eller karakterisering.

Man har overvejet forskellige muligheder for en nærmere karakteristik og har således været inde på i lovteksten at indføre kravet til opfindelsens tekniske karakter. Udtrykket «teknisk» synes dog lidet egnet, idet ordet ikke er entydigt. Ordet «teknik» kan rumme fremgangsmåden ved udførelse af enhver præstation. Det kan også være en sammen-

¹⁾ I Danmark arbejder et særligt udvalg for tiden på et lovforslag om en sortsbeskyttelse for plantevarieteter. I Sverige er der ved forordninger af 12. maj 1961 om obligatorisk statsplombering af udsæd og om vækstforædlingsafgift foretaget en regulering indenfor visse af de her hørende områder.

lattende betegnelse på de handgreb og lignende, som kommer til anvendelse ved en præstation, f. eks. håndværkerens, maskørens, pianistens teknik etc. Anvendelsen af ordet i lovsprog forekommer derfor uhensigtsmæssig, så meget mere, som udviklingen synes at medføre, at ordet i daglig tale finder anvendelse på stadig flere områder, reklameteknik, salgsteknik etc. Disse områder ligger helt udenfor det patentretlige opfindelsesbegreb, som har dannet sig i domstolenes og administrationens praksis.

Med hensyn til udtrykket «industriel» bemærkes først, at der inden for komitéerne er enighed om, at den nu i denne henseende bestående forskel i de nordiske landes praksis ikke bør opretholdes, i særdeleshed ikke under en ordning, der muliggør udfærdigelse af patenter efter de i forslaget kap. III indeholdte regler. Der er derfor enighed om, at den snævrere opfattelse af udtrykkene «industrien» og «industrielt erhverv», som dansk praksis hidtil har knæsat i overensstemmelse med den sædvanlige sproglige forståelse af disse ord, må forlades til fordel for den i de øvrige nordiske lande fastlagte videre forståelse.

Man har imidlertid ikke ment i lovteksten at burde anvende ordet «industri». Det synes på forhand lidet heldigt at anvende en vis betegnelse, samtidig med at man tilkendegiver, at der deri skal indlægges et væsentlig andet indhold, end den efter almindelig sprogbrug har, og navnlig vil det være uheldigt at benytte betegnelsen «industri» i en kommende dansk lov, når man dermed tilsigter en anden forståelse af ordet end den, det har i den nugældende lov.

Ved de fællesnordiske drøftelser med henblik på en ensartet patentlovgivning, der fandt sted i årene 1938–41, naede man til et udkast, der benyttede ordet «næringsvirksomhed», hvilket udtryk senere blev anvendt i den finske patentlov af 1943. Også for dette udtryks vedkommende vil imidlertid anvendelsen i denne forbindelse medføre, at ordet, hvis det skal dække det af komitéerne tilsigtede område, vil få et andet indhold, end det i daglig tale har. Den sædvanlige forståelse af ordet: næringsvirksom-

hed vil dels være for snæver, idet det vil kunne opfattes således, at visse offentlige funktioner, f. eks. forsvarsmagtens virksomhed, ikke skulle være indbefattet, medens tekniske frembringelser, som hører hjemme indenfor dette felt, efter komitéernes mening bør kunne patenteres; dels vil udtrykket være for vidt, idet det let kunne fortolkes som en ikke-tilsigtet udvidelse af det patenterbares område til de tidligere nævnte nyskabelser af rent intellektuelt indhold.

Et udtryk svarende til de i tysk og schweizisk lovgivning indeholdte, d.v.s. et krav om, at opfindelsen skal kunne udnyttes erhvervsmæssigt, ville ikke indeholde noget selvstændigt krav, idet retsvirkningen af patentet efter forslaget er en eneret til den erhvervsmæssige udnyttelse af opfindelsen. Et patent på en opfindelse, der ikke kan anvendes erhvervsmæssigt, ville derfor ikke have nogen mening¹⁾.

Man har været inde på, om man da ikke på anden måde kunne fastlægge begrænsninger i adgangen til patentering af opfindelser. Således har man overvejet muligheden af at foreskrive, at disse for at kunne patenteres skulle være «nyttige», jfr. ordet «useful», som det er anvendt i engelsk og amerikansk lovsprog. Man er dog meget tilbage herfra på grund af dette udtryks uklarhed; en opfindelses nyttighed kan iøvrigt hyppigt først konstateres på et senere tidspunkt. Endvidere har man overvejet, om der burde opstilles et krav om, at opfindelsen skal betegne et teknisk fremskridt. Selv om dette sædvanlig vil være tilfældet, har man dog ikke ment, at det vil være rigtigt at opstille fremskridt (teknisk eller økonomisk) som en legal betingelse for patenterbarhed. Også en opfindelse, der betegner en ringere løsning af et teknisk problem, set i forhold til hidtil kendte løsninger, vil efter omstændighederne kunne patenteres.

Den nugældende svenske patentlovs bestemmelse, hvorefter det er en forudsætning for patenterbarhed, at opfindelsen omfatter en genstand eller en fremgangsmåde, har man ikke ment at burde bibeholde. Visse opfindelser kan ikke efter almindelig sprog-

¹⁾ Om forståelsen af begrebet «erhvervsmæssig» vil der blive redegjort i bemærkningerne til forslaget § 3, der omhandler patentets retsvirkninger.

brug rubriceres indenfor disse to kategorier, f. eks. opfindelser, der består i at anvende hidtil kendte midler til nye formål.

Som det fremgår af foranstaaende, har man ikke ment det muligt med fordel i lovteksten at optage nogen begrænsende eller karakteriserende tilføjelse til ordet «opfindelse». Dette ord giver efter komitéernes mening tilstrækkelig klart udtryk for, hvad der kan patenteres, når henses til det indhold, som begrebet opfindelse i patentretlig forstand har faet gennem teori og praksis.

Der ligger saledes heri, at opfindelsen ma opfylde de betingelser, for hvilke der foran er gjort rede ved gennemgangen af den gældende nordiske ret, først og fremmest at opfindelsen skal have teknisk karakter. Man opgiver, som nævnt, den begrænsede opfattelse af industribegrebet, der hidtil har været antaget i Danmark, og opfindelsens industrielle karakter skal derfor forstås i videste betydning. Nar henses hertil, vil der kun sjældent kunne være tale om, at en opfindelse, der opfylder kravene til teknisk karakter, skulle være afskåret fra patenterbarhed pa grund af dens anvendelsesomrade. Kravet om teknisk karakter må derfor anses som hovedkriteriet for opfindelsens patenterbarhed.

Med denne forståelse af opfindelsesbegrebet mener komitéerne, at man dækker de krav, der har fundet udtryk i Art. 1, jfr. Art. 2 i det af Europarådets patentkomité udarbejdede konventionsudkast.

Kravene om, at opfindelsen skal have teknisk effekt og være reproducerbar, ligger formentlig klart i selve ordet opfindelse.

B. Undtagelser fra patenterbarhed.

1. Opfindelser, hvis udøvelse strider mod lov eller offentlig orden.

Gældende nordisk ret.

Den danske patentlov udelukker efter § 1, 2. stk., punkt 2, fra adgang til patent «opfindelser, hvis udøvelse strider mod lov, sædelighed eller offentlig orden».

Finsk patentlovs § 14, 2. stk., punkt 1, bestemmer, at der ikke meddeles patent pa «uppfinningar, vilkas utövning skulle strida mot lag, allmän ordning och god sed».

Den norske patentlovs § 1, 2. stk., punkt a,

undtager «opppfinnelser, hvis utøvelse ville stride mot lov, sedelighet eller offentlig orden».

Den svenske lov fastsætter i § 2 følgende: «A uppfinningar, vars utövning skulle strida mot lag eller goda seder, må patent ej meddelas».

Alle fire nordiske love indeholder saledes bestemmelser, der hindrer patentering af opfindelser, hvis udøvelse ville stride mod lov eller offentlig orden, og reglerne synes, uanset mindre forskelligheder i formuleringen, forstået og anvendt på samme måde i alle fire lande.

Fremmed ret.

Tilsvarende bestemmelser findes også i andre landes lovgivning, saledes i tysk patentlovs § 1, stk. 2, nr. 1, schweizisk patentlovs art. 2, nr. 1.

Efter den engelske lovs sec. 10 kan en patentansøgning afslås, hvis det viser sig «that it is frivolous on the ground that it claims as an invention anything obviously contrary to well established natural laws; or that the use of the invention in respect of which the application is made would be contrary to law or morality».

Den amerikanske patentlov har ikke nogen tilsvarende bestemmelse, dog synes man i hvert fald i nogle tilfælde at have nægtet patenter af denne art med henvisning til, at den patenterbare opfindelse skal være «useful».

Forslaget.

Bestemmelserne har kun sjældent været anvendt indenfor de nordiske lande, og nogen fastere praksis med hensyn til deres omrade foreligger ikke. Bestemmelserne anvendes ikke, medmindre udøvelsen af opfindelsen nødvendigvis strider mod lov eller offentlig orden. Hvis opfindelsen saledes kan anvendes, uden at dette er tilfældet, er det ikke nogen hindring for patenterbarhed, at den tillige kan anvendes pa ulovlig made. Patent pa opfindelsen af en genstand, der ikke må sælges eller anvendes i vedkommende land, kan saledes meddeles, hvis der er mulighed for eksport til et andet land, hvor genstanden lovlig kan anvendes.

Under udtrykket «lov» har man henregnet

ikke blot egentlige love, men også andre administrative forskrifter, sikkerhedsforskrifter m. v. Sådanne forskrifter har med industrialiseringens udvikling taget et stort omfang og undergår stadige forandringer, således at det er en betydelig arbejdsbyrde for patentmyndighederne, hvis man til stadighed skal være opmærksom på, om de opfindelser, hvorpå der søges patent, kommer i strid med gældende bestemmelser.

Selvom anvendelsen af en opfindelse er forbudt ved lov, ville der ikke ved meddelelse af patent på opfindelsen opstå nogen ret for patenthaveren til at anvende den, og selvom den strider mod sædelighed eller offentlig orden, hindrer den omstændighed, at opfindelsen udelukkes fra patenterbarhed, ikke, at opfindelsen anvendes. Opfindelsen er således, uden hensyn til patentmyndighedernes afgørelse, underkastet de love og forskrifter, der gælder opfindelsens anvendelse. Undtagelsesbestemmelser af den heromhandlede karakter er således i og for sig ikke fornødne.

Med hensyn til opfindelser, hvis udnyttelse ville stride mod lovgivningen, gør der sig yderligere det forhold gældende, at love og forskrifter er genstand for ændringer under hensyn til skiftende tiders tarv, og at det meget vel kan tænkes, at en lov, der på ansøgningstidspunktet hindrer opfindelsens anvendelse, kan være ændret eller bortfaldet, inden et eventuelt patents løbetid er udløbet; den pagældende opfindelses fremkomst kan måske netop være udgangspunkt for sådanne ændringer i sikkerhedsforskrifter og lign., som medfører, at opfindelsen lovlig kan anvendes.

Disse synspunkter har også fundet udtryk i den bl. a. på skandinavisk initiativ ved Pariserkonventionens revision i Lissabon i 1958 i konventionens art. 4 quater optagne bestemmelse. Efter denne kan patent ikke nægtes – eller et udfærdiget patent erklæres ugyldigt – med den begrundelse, at salg af det patenterede produkt eller det ved en patenteret fremgangsmåde fremstillede produkt er underkastet restriktioner eller be-

grænsninger ved den nationale lovgivning¹⁾. Det fremgår modsætningsvis af art. 1, stk. 2, i det af Europarådets patentkomité udarbejdede konventionsudkast, at lande, der tilslutter sig dette, ikke vil kunne nægte patent på grund af, at opfindelsens udøvelse vilde stride mod lov.

Som et særligt forhold kommer hertil, at lovgivningen er forskellig i de forskellige nordiske lande, i særdeleshed når man under udtrykket «lov» indbefatter også administrative forordninger. Ved etableringen af en ordning med nordisk patent må patenterbarhedsbetingelserne være de samme i alle nordiske lande, og dette ville ikke være tilfældet, hvis man som en betingelse for patenterbarhed opretholder en almindelig henvisning til det enkelte lands lovgivning iøvrigt. Man kunne vel tænke sig i stedet for de gældende regler, der hindrer patentering, hvis anvendelsen af opfindelsen ville stride mod lov, at optage som en betingelse, at opfindelsens anvendelse ikke strider mod alment anerkendte nordiske retsgrundsætninger. Sådanne opfindelser synes dog i almindelighed at kunne henføres under opfindelser, hvis anvendelse strider mod offentlig orden.

Komitéerne har under hensyn hertil og i betragtning af, at en udtrykkelig regel som før nævnt ikke er nogen nødvendighed, idet patenteringen ikke giver patenthaveren nogen større ret til udøvelse af opfindelsen, end han iøvrigt efter lovgivningen har, anset det for rettest helt at udelade den særlige regel om undtagelse for opfindelser, hvis anvendelse ville stride mod lov.

Det synes imidlertid lidet rimeligt, at statsmyndighederne giver en beskyttelse af en opfindelse, hvis anvendelse strider mod sædelighed eller offentlig orden, og selvom man muligvis også uden en udtrykkelig bestemmelse herom kunne nægte patent på en sådan opfindelse, har komitéerne anset det for rigtigt at opretholde den gældende undtagelse for så vidt angår opfindelser, hvis udnyttelse ville stride mod gode sæder eller

¹⁾ I den internationale diskussion har berettigelsen af undtagelsen i de senere år været behandlet; således har AIPPI's eksekutivkomité på et møde i 1955 vedtaget en resolution, efter hvilken der i Pariserkonventionen burde indføjes en bestemmelse om, at patent ikke skulle kunne nægtes eller ophæves, blot fordi opfindelsens udøvelse strider mod lov, men at hvert land skulle kunne forbyde patent på opfindelser, hvis anvendelse strider mod sædelighed eller offentlig orden.

offentlig orden. En bestemmelse herom er optaget i paragraffens 2det stykke. Europarådets patentkomité har i konventionsudkastets art. 1, stk. 2, abnet mulighed for en sådan undtagelse.

2. Opfindelser af kemiske forbindelser, lægemidler m. m.

Gældende nordisk ret.

Foruden undtagelsen for opfindelser, hvis udøvelse strider mod lov og offentlig orden, indeholder de gældende nordiske love en række undtagelser for opfindelser vedrørende kemiske forbindelser, lægemidler, næringsmidler og nydelsesmidler.

Efter den gældende *danske* patentlovs § 1 er undtaget fra patenterbarhed «opfindelser af lægemidler, nærings- eller nydelsesmidler og af fremgangsmader ved tilvirkning af næringsmidler». Den *finske* patentlovs § 14 undtager «opfinningar, som avse kemiska föreningar eller närings- eller läkemedel för människor; dock kan patent meddelas a förfarande, som användes vid tillverkning av sadanna alster». Efter den *norske* patentlovs § 1 undtages «oppfinnelser, hvis gjenstand er et nærings-, nytelses- eller legemiddel eller en kjemisk forbindelse; dog kan patent gis pa den særskilte fremgangsmate for fremstillingen», og den *svenske* patentlov udtaler i § 2: «Avser uppfinning livs- eller läkemedel eller kemisk förening, ma patent ej meddelas a själva alstret utan endast a särskilt förfarande för dess framställning».

Som det fremgår af disse regler indeholder undtagelsesbestemmelserne på disse områder selve produkterne samt for Danmarks vedkommende på et enkelt område fremgangsmåder til fremstilling af et sadant produkt. Undtagelserne omfatter:

I samtlige lande lægemidler og næringsmidler.

Undtagelsen for lægemidler omfatter i Danmark, Norge og Sverige også lægemidler for dyr, medens derimod fodermidler ikke er indbefattet i udtrykket «næringsmiddel».

I Danmark og Norge, men ikke i Finland og Sverige: Nydelsesmidler.

I Finland, Norge og Sverige, men ikke i Danmark: Kemiske forbindelser (jfr. dog nedenfor).

I Danmark, men ikke i Finland, Norge og Sverige: Fremgangsmader til fremstilling af næringsmidler.

A. Kemiske forbindelser som sadanne.

Medens kemiske forbindelser, som det fremgår af foranstaaende, i Finland, Norge og Sverige (siden 1944) er udtrykkelig undtagne fra patenterbarhed, indeholder den danske lovgivning intet herom. I dansk praksis har man imidlertid været tilbøjelig til at mene, at en ny kemisk forbindelse ikke i sig selv kan betragtes som en opfindelse, men nærmest må anses for en opdagelse og derfor ikke kan patenteres.

I alle nordiske lande er der imidlertid mulighed for patentering af en fremgangsmåde til fremstilling af en ny kemisk forbindelse. Dette i forbindelse med bestemmelserne om den indirekte produktbeskyttelse, hvorefter patentets virkning, når det drejer sig om en fremgangsmåde til fremstilling af et stof, også omfatter det ved den pagældende fremgangsmåde fremstillede stof, har ført til, at man efter de gældende regler gennem patent på fremgangsmåden til fremstillingen kan opnå en beskyttelse for nye kemiske forbindelser. Man er i praksis gået ret vidt, idet man har patenteret fremgangsmader til fremstilling af nye kemiske forbindelser, selvom fremgangsmåden som sådan ikke er ejendommelig. Analogi-fremgangsmader er således i visse tilfælde patenteret, når de har kunnet anvendes til direkte fremstilling af det pagældende nye stof. Som patentbegrundende har man således anerkendt, at der er anvendt et nyt udgangsmateriale, og selv for dette udgangsmateriale har man ikke altid stillet krav om, at det skulle være nyt i den forstand, at det ikke var nærliggende for en fagmand. Den udvikling af praksis, der har fundet sted i alle de nordiske lande, har således været udtryk for, at det i virkeligheden er nyheden af produktet, som har været patentbegrundende.

Hvor den patenterede fremgangsmåde ikke er ny, og patenterbarheden således skyldes nyheden af det fremstillede produkt, er det dog en forudsætning for patenterbarheden, at der er angivet en særlig anvendelse for det pagældende produkt. Denne anvendelse

må i Danmark fremgå af de i ansøgningen formulerede patentkrav. Som følge af den forskel, der er på de synspunkter, som anlægges i Danmark og i de øvrige nordiske lande, er den foreliggende praksis ved meddelelser af patenter på dette område ikke ens. I Danmark vil man således kunne få patent på et nyt stof knyttet til et bestemt anvendelsesområde, idet der, når anvendelsesområdet er angivet, kan foreligge en på grundlag af »opdagelsen» gjort opfindelse, som kan opfylde betingelserne for at være patenterbar. Som eksempel kan nævnes opfindelsen af en ny kemisk forbindelse XY fremstillet ved en særlig fremgangsmåde og egnet som desinfektionsmiddel. Der vil i et sadant tilfælde i alle nordiske lande være mulighed for patentering af fremgangsmåden til fremstilling af den nye kemiske forbindelse XY eller til fremstilling af et desinfektionsmiddel, der består af stoffet XY. Endvidere vil der i Danmark og Norge, men ikke i Finland og Sverige¹⁾, være mulighed for patentering af anvendelsen af stoffet XY som desinfektionsmiddel. I ingen af de nordiske lande vil der være mulighed for patentering af den kemiske forbindelse XY som sådan, men i Danmark og Norge vil der i modsætning til de øvrige nordiske lande være mulighed for patentering af desinfektionsmidlet XY, et patent der vil give beskyttelse for det pågældende stof, men kun til anvendelse som desinfektionsmiddel.

Den således i de nordiske lande gennemførte praksis har medført, at man i meget vidt omfang har kunnet skabe beskyttelse for kemiske forbindelser, uanset den undtagelsesbestemmelse, der er gældende i Norge, Sverige og Finland, og uanset det synspunkt, der har været hævdet i Danmark, at en kemisk forbindelse må anses for en opdagelse, ikke for en opfindelse. Til belysning af, i hvor høj grad patentbeskyttelse på trods af disse forhold gennemføres, kan nævnes forholdene i Sverige i perioden omkring 1944, hvor den svenske lov indførte undtagelsesbestemmelsen. I 10 ars-perioden før 1944 henførtes 4% af ansøgningerne til den

kemiske hovedklasse. I det første 10-år efter indførelsen var den nævnte procent 4,1. For de indenfor området udfærdigede patenter var de tilsvarende tal i de to perioder henholdsvis 5% og 6%.

B. Lægemidler.

Med hensyn til lægemidler, der jo i vidt omfang vil være kemiske forbindelser, gælder i det hele det foran om kemiske forbindelser anførte. Idet lægemidler i Danmark er undtaget fra patenterbarhed, optræder dog på dette område ikke den foran angivne forskel, og det vil således ikke, ej heller i Danmark, være muligt at patentere et nyt lægemiddel i forbindelse med angivelsen af dets særlige formål.

Man har indenfor denne gruppe i nordisk praksis i vidt omfang meddelt patent på fremgangsmåder, uanset at fremgangsmåden ikke i sig selv er ny og derfor ikke kan anses for en opfindelse, hvis produktet kan påvises at have en overraskende terapeutisk virkning. Der er således ved en dansk højesteretsdom²⁾ statueret indgreb i en patenteret fremgangsmåde til trods for, at denne i sig selv næppe opfyldte betingelserne for at anses som en patenterbar opfindelse. Dommen fremhæver, at det fremstillede produkts terapeutiske virkning (den ved foreningen af insulin og protamin opstaaede tungtopløselighed i blod og vævsvædske) var kernen i opfindelsen og patentet og genfandtes som et væsentligt formål ved indgriberens »præparat». Efter denne dom og patentmyndighedens praksis i de siden da forløbne år er man i Danmark – og noget tilsvarende gælder i de øvrige nordiske lande – nået til i meget vidt omfang at meddele patenter på fremgangsmåder til fremstilling af lægemidler under hensyn til det fremstillede produkts terapeutiske virkning, hvorved man i realiteten har ydet en patentbeskyttelse, der kommer ret nær til den beskyttelse, man ville yde ved et produktpatent. Det forudsættes dog efter dansk og norsk praksis, – men ikke efter svensk praksis – at der, i hvert fald teoretisk, er en anden mulighed for fremstilling af det på-

¹⁾ I Finland og Sverige kan der ikke meddeles patent på anvendelsen af et middel. I praksis har dog også sådanne opfindelser kunnet patenteres, når de formelt har kunnet udtrykkes i patentkrav vedrørende en genstand eller en fremgangsmåde.

²⁾ UfR 1941, side 484.

gældende stof, idet man ikke ved at patentere samtlige mulige fremgangsmåder til fremstilling af stoffet ma kunne fa patent pa dette.

C. Næringsmidler er undtaget fra patentering i samtlige de nordiske lande ud fra sociale betragtninger. Medens de øvrige nordiske lande abner mulighed for patentering af fremgangsmåder til fremstilling af næringsmidler, er også sadanne fremgangsmåder undtagne ved den danske patentlov.

I Danmark og Norge er også nydelsesmidler undtagne fra patentering.

Fremmed ret.

Indenfor fremmede lovgivninger ligger forholdet pa dette område meget forskelligt.

En række lande, således U.S.A., Canada og siden 1949 England, har overhovedet ingen begrænsninger af denne art. I Frankrig, hvor patent pa kemiske produkter, bortset fra lægemidler, længe har været bevilget, er undtagelsen for lægemidler ophævet ved ordonnance af 4. februar 1959.

I Holland er patenterbarhed udelukket for ethvert stof. I denne henseende anses det for at være afgørende, at det drejer sig om et materiale, der ikke er formbestemt, og som er homogent, i hvert fald i det omfang det har betydning for praktiske formål¹⁾. Et sådant stof kan ikke patenteres til noget anvendelsesformal, og det drejer sig således her ikke blot om kemiske forbindelser, lægemidler, næringsmidler etc., men også om stoffer, anvendelige indenfor andre områder. Fremgangsmåden til fremstilling af sådanne stoffer kan derimod patenteres, og patentets virkning omfatter stoffer, der er fremstillet ved den patenterede fremgangsmåde (den indirekte produktbeskyttelse).

En række andre lande har i deres lovgivning undtagelser fra patenterbarhed svarende til dem, der er fastsat i de nordiske lande. For kemiske forbindelser er der således gjort undtagelse i Tyskland, Schweiz og Østrig, derimod f. eks. ikke i Belgien. Fremgangs-

måder til fremstilling af kemiske forbindelser er ikke undtagne fra patenterbarhed.

Undtagelse for lægemidler foreligger foruden i de nordiske lande i Tyskland, Schweiz, Belgien og Italien. Fremgangsmåder til fremstilling af lægemidler kan ej heller patenteres i Italien.

Næringsmidler er undtaget i Østrig, Tyskland og Schweiz. Intet af de undersøgte lande har som Danmark en undtagelse for fremgangsmåder til fremstilling af næringsmidler.

I Schweiz omfatter undtagelsen også foderstoffer.

Nydelsesmidler er undtaget i Østrig, Tyskland og i Schweiz (drikkevarer).

Ved Pariserkonventionens revision i Lissabon i 1958 var der fremsat forslag om i konventionen at optage en bestemmelse, hvorefter unionslandene skulle være pligtige at indrømme patent på kemiske produkter uafhængig af deres fremstillingsmåde. Forslaget blev ikke gennemført. Bl. a. mødte det modstand ud fra det synspunkt, at spørgsmål vedrørende patenterbarhedskrav principielt ligger udenfor konventionens område, hvorfor også lande, der som Frankrig selv patenterer kemiske produkter, stemte imod den foreslåede regel²⁾.

Forhandlingerne om dette spørgsmål resulterede i, at konferencen vedtog en resolution, hvorefter man anbefaler medlemsstaterne at studere muligheden af i deres lovgivning at drage omsorg for patentbeskyttelse af nye kemiske produkter, uanset pa hvilken måde de er fremstillet, dog således at det enkelte land kunne fastsætte sådanne begrænsninger og betingelser, som måtte anses for at være hensigtsmæssige.

I det af Europarådets patentkomité udarbejdede konventionsudkast er der i art. 6 abnet de tilsluttede stater en mulighed for midlertidig at foretage reservationer med hensyn til undtagelser fra patenterbarheden, når det drejer sig om farmaceutiske produkter som sådanne, og for fremgangsmåder indenfor landbrug og gartneri. Derimod om-

¹⁾ Croon: Octrooiwet, Zwolle, 1949, side 25.

²⁾ Ved afstemningen om den foreslåede nye konventionsbestemmelse stemte følgende lande for: Tyskland, Australien, Belgien, Canada, Danmark, U.S.A., Finland, England og Irland, Israel, Japan, Luxemburg, Marokko, Norge, Holland og Sverige, medens Østrig, Brasilien, Bulgarien, Spanien, Frankrig, Ungarn, Italien, Polen, Portugal, Rumænien, Tjekoslovakiet og Jugoslavien var imod. Liechtenstein, Schweiz og Viet-Nam undlod at stemme.

fatter adgangen til reservation ikke kemiske forbindelser, næringsmidler eller fremgangsmåder til fremstilling af lægemidler og næringsmidler. Reservationerne skal som nævnt være midlertidige og skal efter udkastets bestemmelser trækkes tilbage, så snart forholdene tillader det.

Det bemærkes i denne forbindelse, at de seks lande, der er tilsluttet Rom-traktaten, (EEC) som nævnt har påbegyndt et arbejde med henblik på etableringen af et fælles patentsystem. Efter hvad der er oplyst, indeholder de foreløbigt udarbejdede forslag ingen forbud mod patentering af kemiske forbindelser eller af læge- og næringsmidler.

Forslaget.

Først bemærkes, at komitéerne ikke mener at kunne gå ind for det synspunkt, at en kemisk forbindelse som sådan ikke kan anses for en opfindelse, men må anses som en opdagelse. Der er vist nu almindelig enighed om, at en kemisk forbindelse ikke behøver at være et stof af en sådan karakter, at det kan formodes at forekomme i naturen, lige så lidt som en kemisk forbindelse altid kan siges at være noget teoretisk allerede foreliggende derved, at dets eksistens vil kunne beregnes ad videnskabelig vej.

Komitéerne har indgående overvejet og drøftet spørgsmålet om, og i bekræftende fald i hvilket omfang, de pagældende undtagelser fra patenterbarhed bør fastholdes.

Dette spørgsmål har i en længere række været genstand for drøftelse i tale og skrift savel indenfor de nordiske lande som i udlandet.

For så vidt angår spørgsmålet om *kemiske forbindelser* har det været fremholdt, at patentering af en kemisk forbindelse som sådan vil virke hæmmende på det videre forskningsarbejde på det pagældende område, idet andre ikke ville have nogen tilskyndelse til at søge frem til at fremstille materialet ved nye metoder, der måske var bedre eller billigere, ligesom andre ikke havde mulighed for, eller i hvert fald ikke incitament til, at arbejde med henblik på anvendelsen af stoffet på andre områder end det, indenfor hvilket patenthaveren har pavist stoffets anvendelighed. Opfindere indenfor den kemiske industri ville derfor blive mere be-

grænset i deres arbejdsfelt end opfindere indenfor andre industrigræne til skade for udviklingen af den kemiske industri. Samtidig anføres det, at patenthaveren i kraft af sin monopolstilling vil være mindre interesseret i at arbejde videre med opfindelsen, men vil slå sig til ro med at udnytte den i overensstemmelse med det opnaede patent.

Omvendt er det fra anden side anført, at netop beskyttelsen af det nye stof som sadant er en forudsætning for, at industrien kan investere midler i det videre forskningsarbejde, og at patenteringsmuligheden derfor netop virker fremmende på den industrielle udvikling indenfor den kemiske industri. Endvidere fremhæves, at patentering bidrager til fremkomsten af nye, nyttige stoffer, og at man ved at give patent på stoffet undgår den lidet frugtbare anvendelse af værdifuld arbejdskraft til at finde andre fremgangsmåder til fremstilling af et stof for at komme udenom en patenteret fremgangsmåde.

Specielt fra dansk hold er det gjort gældende, at den stimulans, der for industrien ligger i adgangen til beskyttelse af kemiske forbindelser, vil være relativt større for den industri – det industrielle milieu – der har en højere teknisk udvikling. På de områder, hvor de nordiske kemiske industrier trods deres kommercielt store omsætning ikke teknisk set endnu kan måle sig med de store udenlandske koncerner, vil den hjemlige industri derfor kun i ringe grad kunne drage nytte af muligheden for patentering af kemiske forbindelser, medens derimod de store udenlandske koncerner vil få mulighed for gennem patentering indenfor de nordiske lande af nye stoffer at udkonkurrere den nordiske industri. Det er i denne henseende fremhævet, at allerede nu en overvejende del af de patenter, der er givet indenfor det kemiske område, er meddelt ikke-nordiske patenthavere, og at en væsentlig del af disse er givet til store udenlandske koncerner. En videregående adgang til patentering af kemiske forbindelser menes at ville forskyde dette forhold yderligere i ugunstig retning for den nordiske industri.

For en opretholdelse af undtagelsen for kemiske forbindelser m. v. er det endelig anført, at det vil være risikabelt at afskaffe undtagelsen samtidig med, at den bevares i

andre lande, idet man derved ville stille udenlandske opfindere bedre her, end nordiske opfindere stilles i udlandet.

Overfor de således fremdragne argumenter for at udelukke kemiske forbindelser fra patentering ma det fremhæves, at det ligger i patentrettens natur, at den er til fordel for den, der gør opfindelser, og for de virksomheder, der gennem et omfattende forskningsarbejde muliggør den tekniske udvikling. Den omstændighed, at et land indenfor visse industriområder ikke står teknisk på højde med udlandets tilsvarende industri og ikke har økonomiske eller personelle muligheder for at iværksætte et forskningsarbejde af tilsvarende omfang som udenlandske koncerner, synes ikke at kunne begrunde, at sådanne industriområder holdes udenfor patentlovgivningen. Denne bør ikke benyttes til en indirekte beskyttelse af indenlandsk industri. Anses en beskyttelse for fornøden, må den iværksættes gennem told eller andre beskyttelsesforanstaltninger, men ikke derved, at man gennem patentlovgivningen giver den pagældende industrigren mulighed for uden licensbetaling at udnytte det af udenlandske virksomheder iværksatte forskningsarbejde. De argumenter med hensyn til den nordiske kemiske industris stilling i forhold til udenlandske virksomheder, der er fremført fra denne industris side, gælder iøvrigt ikke specielt den kemiske industri, men synes at have gyldighed også på alle andre områder, hvor store udenlandske industrikoncerner udfører et betydeligt forskningsarbejde, og sådanne synspunkter vil derfor ikke kunne begrunde specielle undtagelser på netop de områder, der her drøftes.

Overfor det synspunkt, at en afskaffelse af undtagelsesreglerne, samtidig med at de bevares i andre lande, vil stille udenlandske opfindere bedre i Norden end nordiske opfindere er stillet i udlandet, må det fremhæves, at der er en tendens bort fra disse undtagelsesbestemmelser. De findes som nævnt ikke i U.S.A. England er i 1949 gået bort fra sådanne undtagelser. Frankrig har, efter at der i 1959 er abnet mulighed for patentering af lægemidler, heller ingen undtagelsesbestemmelser. Under disse omstændigheder synes betænkeligheder af denne art ikke at burde være afgørende for en

samlet nordisk stillingtagen til disse spørgsmål, jfr. også det foran anførte om Lissabon-konferencens behandling af spørgsmålet om kemiske forbindelsers patenterbarhed og om den stilling, der i det af Europarådets patentkomité udarbejdede konventionsudkast er taget til spørgsmålet om disse undtagelser fra patenterbarhed. Som foran nævnt ventes E.E.C.'s patentkomité ogsaa at ville foreslå undtagelsesbestemmelserne ophævet. Endelig bemærkes, at AIPPI's exekutivkomité ved sit møde i Ottawa i sept. 1961 har vedtaget en anbefaling af, at der ikke opretholdes sådanne undtagelser fra patenterbarhed.

For lægemidler og næringsmidler – hvad enten det drejer sig om kemiske forbindelser eller ej – er de hovedhensyn, der er fremhævet til støtte for undtagelsesregler, ikke hensyn til industrien, men sociale hensyn, hensynet til, at ingen bør kunne udnytte monopol på et lægemiddel eller et betydningsfuldt næringsmiddel til at fordyre det og således i større eller mindre grad forholde syge mennesker de nødvendige midler til deres helbredelse eller befolkningen værdifulde næringsmidler. Endvidere er det gjort gældende, at det særlig på disse områder er lidet ønskeligt, at patenter og patentansøgninger benyttes i reklamens tjeneste.

Med hensyn til det sidste kan man vel ikke udelukke, at angivelsen i reklameøjemed af, at et lægemiddel eller næringsmiddel er patenteret, kan have indflydelse ved et usagkyndigt publikums bedømmelse af produktets værdi. Dette synspunkt, der iøvrigt også rammer patentering af *fremgangsmåder* til fremstilling af lægemidler og næringsmidler, synes dog ikke at have en sådan vægt, at det kan spille afgørende ind ved bedømmelsen af, om der bør være mulighed for patentering af opfindelser indenfor disse områder.

Men hensyn til det førstnævnte argument, nemlig de sociale synspunkter, må det erkendes, at disse er, og navnlig har været, af betydelig vægt. Med den udvikling, der har fundet sted indenfor de nordiske lande, er betydningen af disse argumenter imidlertid blevet væsentlig reduceret. Gennem social lovgivning, lovgivning vedrørende apotekervarer og kontrol med disse, deres prisforhold etc. vil man kunne sikre sig imod utilbørlig

udnyttelse af et patent. Også monopollovgivningen vil give visse muligheder for at sikre en rimelig prispolitik for virksomheder, som arbejder i kraft af et patent på et lægemiddel eller næringsmiddel. Iøvrigt vil en patentering af et lægemiddel eller et næringsmiddel ofte kunne være en betingelse for, at en industriel fremstilling af dette i væsentlig omfang kan foretages af en enkelt virksomhed, og en patentering kan i sådanne tilfælde netop skabe mulighed for en væsentlig billigere fremstilling og dermed billigere medicin og næringsmidler.

Specielt med hensyn til undtagelsen for næringsmidler fremhæves, at bestemmelserne herom er indkommet i patentlovene på et tidspunkt, da kredsen af gængse næringsmidler var langt mere begrænset end nu. Som forholdene er nu, vil man have svært ved at tænke sig, at der skulle kunne opfindes et nyt næringsmiddel, om hvilket det kan siges at være af afgørende social og ernæringsmæssig betydning, at fremstillingen af det straks kan sættes i gang af alle og enhver. Skulle et patent vise sig at blive udnyttet på en samfundsskadelig måde, har man igennem monopollovgivningerne i langt højere grad end tidligere hold på prisproblemerne, og gennem tvangslicensbestemmelser vil man have mulighed for at skabe en konkurrence.

Den gældende praksis i de nordiske lande har som før nævnt ført med sig, at der i vidt omfang ad patentretlig vej kan skabes en beskyttelse for et nyt stof, en ny kemisk forbindelse. Ved patentering af fremgangsmåder til fremstilling af kemiske forbindelser er der gennem samspillet med reglen om indirekte produktbeskyttelse skabt mulighed for en ikke ringe beskyttelse af selve den kemiske forbindelse. Når patenter meddeles i tilfælde, hvor fremgangsmåden som sådan ikke er ejendommelig, og hvor anvendelsen af nyt udgangsmateriale ikke er anset for en i sig selv tilstrækkelig opfinderisk idé, har man faktisk meddelt patenter, hvor det patentbegrundende ligger i det fremstillede produkts egenskaber. Endvidere har man, som ligeledes nævnt, ved patentering af et nyt stof som middel indenfor et bestemt anvendelsesområde åbnet adgang til en ret vidtgående beskyttelse.

I praksis vil det ofte være afgørende for,

om patentbeskyttelse kan opnås, med hvilken behændighed patentkravene i de enkelte tilfælde er udformet, og det kan derfor ofte være tilfældige og i forhold til patenterbarhedsbetingelserne ikke relevante omstændigheder, der medfører, om en patentretlig beskyttelse kan ydes. Som forholdene har udviklet sig, må man nærmest se den gældende praksis som en legalisering af visse former for omgåelse af lovenes undtagelsesbestemmelser, og selvom visse hovedlinier som foran nævnt kan betragtes som fælles træk i de nordiske lande, er behandlingen af disse spørgsmål selvsagt, når henses til reglernes tilblivelsesmåde, forskelligartede i enkeltheder. Fra komitéernes side har man ikke anset det for muligt, når en fælles nordisk enhed på disse områder skal opnås, at bibeholde en ordning som den gældende.

Komitéerne er derfor af den opfattelse, at man enten må opretholde visse undtagelser fra patenterbarhed og i så fald gøre disse undtagelser effektive eller ophæve undtagelsesbestemmelserne og behandle opfindelser indenfor disse områder efter de almindelige regler om patenterbarhed.

Udviklingen af retspraksis og administrativ praksis indenfor alle de nordiske lande må ses som udtryk for en erkendelse af, at der har foreligget et praktisk behov for beskyttelse af nye kemiske forbindelser, lægemidler m. v. En ændring, hvorefter de heromhandlede undtagelsesregler fremtidig skulle gennemføres effektivt, vil være en alvorlig gene for den del af den kemiske industri og lægemiddelindustrien, der skaber nye opfindelser.

Som det fremgår af foranstående har komitéerne ikke anset de argumenter, der er fremført for opretholdelse af undtagelsesbestemmelserne, for overbevisende. Man må tværtimod være af den opfattelse, at væsentlige og afgørende hensyn taler for at tillade en patentering på disse områder. De grunde, der ligger bag patentinstituttet som sådan – nemlig at opfinderen kan få en vis eneret til udnyttelsen af sin opfindelse, således at den opfinderiske virksomhed derved opmuntres og fremmes, og at hele samfundet gennem den offentliggørelse af opfindelsen, som patenteringen medfører, får adgang til efter patenttidens udløb frit at tilgodegøre sig de

åndelige nyskabelser – gør sig gældende på disse områder med samme vægt som på de øvrige tekniske områder. Man kan vel endog sige, at netop disse områder er i særlig grad vigtige, de kemiske forbindelser på grund af de særlig rige muligheder, nyskabelser her byder på, læge- og næringsmidler på grund af den overordentlige betydning, disse særlige områder har. En fremme af opfindelsesvirksomheden indenfor disse grupper må derfor anses for i ganske særlig grad betydningsfuld. Det er komitéernes opfattelse, at forskningsarbejdet, f. eks. indenfor levnedsmiddelbranchen, vil kunne hæmmes af de gældende regler, og der er en nærliggende mulighed for, at opfindelser af næringsmidler ikke bliver realiseret, fordi risikoen for efterligninger og deraf følgende overproduktion gør det for økonomisk risikabelt at sætte en produktion igang.

Som et særligt forhold kan det bemærkes, at lovgivningen om arbejdstageres opfindelser, som den findes i Danmark, Finland og Sverige, hjemler den arbejdstager, som har gjort en patenterbar opfindelse, adgang til erstatning. Det forekommer komitéerne lidet rimeligt, om opfindere indenfor disse særlige områder skulle gå glip af en rimelig erstatning for de af dem gjorte opfindelser, blot fordi opfindelserne ikke kan patenteres.

Ud fra disse synspunkter har komitéerne ment at måtte gå ind for, at der åbnes mulighed for patentering af opfindelser vedrørende kemiske forbindelser, lægemidler, næringsmidler m. v. Det må dog stærkt fremhæves, at de sædvanlige betingelser for patenterbarhed må være opfyldte. Således kan patent på en fremgangsmåde til fremstilling af en kemisk forbindelse kun gives, når fremgangsmåden i sig selv er en opfindelse og opfylder betingelserne for patentering, således f. eks. nyhedskravet. Endvidere vil valg af et nyt udgangsmateriale ikke være tilstrækkeligt til patentering, hvis valget har været nærliggende for en fagmand.

Endvidere må det fremhæves, at *et nyt stof ikke i sig selv kan anses som en patenterbar opfindelse*. Hertil kræves, som foran fremhævet, at stoffet skal være anvendeligt indenfor det materielle produktionsliv. En opfindelse foreligger først, når stoffets anvendelighed indenfor et bestemt teknisk om-

råde er påvist eller dog sandsynliggjort. En konsekvens heraf må det være, at den beskyttelse, der ydes patenthaveren ved patent på et nyt stof, må begrænses til at omfatte stoffet til anvendelse indenfor et eller flere, af ansøgeren angivne, bestemte anvendelsesområder. Det vil således stå andre frit at opnå et selvstændigt patent på stoffets anvendelse til andre formål. Den første fremstiller af stoffet – dettes «opfinder», om man så vil sige – kan ikke have krav på beskyttelse ud over det anvendelsesområde, han selv har kunnet anføre, og den tekniske udvikling indenfor andre anvendelsesområder må være fri. Det anvendelsesområde, der skal være angivet i eller fremgå af patentkravet, og som i overensstemmelse med det anførte er afgørende for den beskyttelse, som patent på en kemisk forbindelse medfører, må ikke være videre end den af opfinderen påviste anvendelsesmulighed gør rimelig, men må på den anden side også omfatte sådanne andre anvendelser, som må siges at være nærliggende for en fagmand, når den beskrevne anvendelse er kendt. Den, der senere viser, at stoffet kan have en ikke forudset og ikke nærliggende anden anvendelse, har gjort en anden opfindelse, som vil kunne blive genstand for et nyt patent, og dette nye patent er ikke afhængigt af det første patent; den nye patenthaver kan uden at gribe ind i den første patenthavers ret frit anvende stoffet – eller sælge det til anvendelse – på den af ham opfundne måde. Et stof vil således ikke kunne patenteres som lægemiddel i almindelighed, men det må anføres, hvilke egenskaber ved stoffet der medfører en bestemt terapeutisk virkning, og patentet beskytter ikke overfor andre, der påviser, at andre egenskaber medfører andre terapeutiske virkninger. Fra visse sider inden for komitéerne er dog givet udtryk for den opfattelse, at formålsangivelsen i patentkravet ikke behøver at angive anvendelsesområdet så snævert som foran anført, f. eks. skulle man i visse tilfælde kunne patentere et stof som lægemiddel.

Farmaceutiske blandinger, hvor de forskellige ingredienser kun har de for disse i forvejen kendte virkninger, er selvsagt ikke nogen opfindelse og kan ikke gøres til genstand for patentbeskyttelse.

Når de almindelige patenterbarhedsbetingelser overholdes også indenfor dette område, vil der efter komitéernes mening næppe kunne opstå uheldige og urimelige resultater, som støder an mod de synspunkter, der har ligget til grund for de nugældende undtagelsesregler. Skulle det imidlertid vise sig, at der i enkelte tilfælde opstår uønskede virkninger af en stedfunden patentering af en kemisk forbindelse, et lægemiddel m. v., og kan sådanne virkninger ikke afhjælpes gennem monopollovgivningen eller den sociale lovgivning vedrørende apotekervarer, vil sådanne uheldige virkninger i vidt omfang kunne afbødes ved forslagens regler om tvangslicens.

Forslaget indeholder således i § 42 bestemmelse om, at tvangslicens kan meddeles, når tungtvejende almene interesser gør det påkrævet, og § 41 abner mulighed for tvangslicens til fordel for indehavere af patent på en opfindelse, hvis udnyttelse er afhængigt af et en anden tilhørende patent, når dette under hensyn til den senere opfindelses betydning eller af andre særlige grunde må anses for rimeligt. Gennem disse regler mener man at kunne sikre, at en patentering ikke kommer til at virke udviklingshæmmende eller samfundsskadelig. Den, der har opfundet en ny anvendelse af et stof, på hvis fremstilling en anden har fået patent, vil ved hjælp af disse regler kunne få mulighed for at skaffe sig stoffet, og den, der opnår patent på en ny og bedre fremgangsmåde for tilvirkning af en kemisk forbindelse, vil kunne få mulighed for at anvende de ved denne fremgangsmåde fremstillede kvanta af stoffet o.s.v.

For lægemidlernes vedkommende er det særlig fremdraget, at der her vil kunne opstå patenttekniske vanskeligheder, nemlig i spørgsmålet om dokumentationen af opfindelsens tekniske effekt. En klinisk dokumentation for det pagældende lægemiddels terapeutiske virkning vil ofte kræve samarbejde med klinikere, og dette vil, hvis et sådant samarbejde finder sted inden patentansøgningens indlevering, eventuelt kunne medføre, at opfindelsen ikke kan betragtes som ny. Foretages samarbejdet efter ansøgningens indlevering, vil det kunne medføre, at patentsagernes behandling udstrækkes

over et langt tidsrum. Hvis man omvendt tænker sig den mulighed at meddele patent på et lægemiddel uden en sådan klinisk dokumentation, men på grundlag af eksperimentalbiologisk dokumentation, menes det, at dette vil betyde usikkerhed og vilkarlighed på grund af det ufuldstændige kendskab, man har til de dybereliggende fysiologiske og biologiske årsager til medikamenternes virkning.

Disse patenttekniske vanskeligheder kan selvsagt ikke medføre, at lægemidler af den grund skulle undtages fra patentering. Efter komitéernes mening kan man ikke give nogen almindelig regel for, hvilken dokumentation for opfindelsens tekniske effekt der vil kunne kræves. Det må afgøres i det enkelte tilfælde, om en klinisk dokumentation er nødvendig, eller om en eksperimentalbiologisk dokumentation under hensyn til opfindelsens karakter kan anses for tilstrækkelig. Det fremhæves dog, at man, som det fremgår af bemærkningerne til lovforslagets § 2, ikke mener, at nødvendig eksperimentering skulle medføre, at opfindelsens nyhed behøver at bortfalde, selvom den kliniske undersøgelse nødvendigvis må foretages på en sådan måde, at andre bliver bekendt med opfindelsen.

Komitéerne har drøftet spørgsmålet om, hvorvidt der bør gøres undtagelse for foderstoffer, men komitéerne mener, at de hensyn, der kunne tale herfor, vejer endnu mindre end for næringsmidlernes vedkommende, og at en sådan undtagelse derfor ikke vil være begrundet.

For nydelsesmidler vil der selvsagt i langt ringere grad end for næringsmidler være grund til at foretage undtagelse fra patenterbarhed.

Et medlem av den norske komité (Uri) er ikke enig i det side 95 anførte vedrørende beskyttelsens omfang, og udtaler:

Oppfinnelser som gar ut på en kjemisk forbindelse, et legemiddel, et nærings- eller nytelsesmiddel, vil ofte være meget betydningsfulle. Dette tilsier at et patent på sådanne oppfinnelser, et stoffpatent, bør kunne sikre innehaveren en mest mulig omfattende beskyttelse. Derved vil også opp-

finnervirksomheten på disse områder stimuleres effektivt.

Jeg kan ikke akseptere som en ufravikelig regel at *formålet* (anvendelsesområdet) skal angis i patentkravet. Dersom det angis, bør det i ethvert fall formuleres så vidt som overhodet mulig.

Etter min oppfatning bør en formalsangivelse ved de oppfinnelser det her er tale om, tillegges betydning bare ved *granskningen* av patentansøkingen, m. a. o. når det gjelder å avgjøre om det foreligger en ny og patenterbar oppfinnelse. Er patentet først bevilget, og dets beskyttelsesområde i et konkret tilfelle skal fastsettes, bør man ikke være bundet av det som står i beskrivelse eller patentkrav om formål eller anvendelsesområde, unntagen når det er anvendelsen som er aktuell, men generelt legge hovedvekten på *det vesentlige* i saken, hvilket i alminnelighet vil si *det nye stoff*.

Eksempel. Om A har oppfunnet og fått patent på et nytt stoff (han har angitt minst ett teknisk anvendelsesområde), kan B, forutsatt at de vanlige patenterbarhetskriterier er tilfredsstillt, få patent på *anvendelse* av det samme stoff til et formål som ikke er nevnt i A's patent, og B kan da som patenthaver forby A å anvende stoffet *til dette formål*. Men på den annen side bør B's patent være avhengig av A's, dvs. B skal overhodet ikke kunne utnytte sin oppfinnelse uten samtykke fra A. Jeg er m.a.o. av den oppfatning at et patents beskyttelsesområde i slike tilfelle kan omfatte trekk som oppfinneren eller patenthaveren selv ikke var oppmerksom på.

Gar patentet ut på *et legemiddel*, bør det først og fremst tas i betraktning at *anvendelse* av et legemiddel som sådant faller inn under *legens yrke*. Det er vel neppe noen som mener at man ved et patent på et legemiddel skulle skape en enerett som på noen tenkelig måte ville kunne berede vanskeligheter for legen i hans yrke, f. eks. slik at han ikke uten videre kunne foreskrive eller anvende den medisin han for tilfellet ansa som den riktige. I samsvar hermed bør et patent på *anvendelse* av et stoff som *legemiddel* eller et patent på et legemiddel til bruk *mot en bestemt eller bestemte sykdommer* overhodet ikke forekomme. Dreier det seg om patenter på lege-

midler, er det således industrien og de som selger industriens produkter, men ikke legen, som bør kunne rammes av patenthaverens forbud. På grunnlag av dette syn bør et stoffpatents beskyttelsesområde fikseres, og resultatet blir at patenthaveren kan forby *samlige* de handlinger som er nevnt i lovforlaget § 3, for legemiddelpatentenes vedkommende dog unntatt *anvendelse* av legemidlet som sådant.

Jeg er oppmerksom på at det i lovutkastets § 3 står «utnytte *oppfinnelsen* yrkesmessig». Når oppfinnelsen etter patentkravets ordlyd går ut på et stoff som er *forutsatt anvendt til et nærmere angitt formål*, kan det derfor *rent teoretisk* være grunnlag for den oppfatning at patentets *beskyttelsesområde alltid* skal være *begrenset tilsvarende*. Jeg mener imidlertid at de praktiske konsekvenser av en slik tolkning er av den art at den bør forkastes.

Eksempel. A har oppfunnet og fått patent på en ny kjemisk forbindelse X. Som anvendelsesområde er angitt a. B finner en *ny* anvendelse (b) av det samme stoff. B produserer stoffet X og selger det. I sin reklame nevner han anvendelsen b, men aldri a (A's patent).

Ifølge den foran omtalte teoretiske tolkning begar B da ikke inngrep i A's patent. Men hvis en tredje person C, produserer stoffet X og selger det idet han i sin reklame nevner anvendelsen a, som er angitt i A's patent, begar han inngrep i patentet. Det som foregår i de to *fabrikker* tilhørende B og C, kan være nøyaktig det samme, og begge får som resultat det samme stoff X.

Meg forekommer det høyst eiendommelig og uriktig at den ene skal kunne bli dømt for patentinngrep, den annen ikke. For å unngå den slags urimeligheter bør grensene for patentets beskyttelsesområde når det gjelder patent på et nytt stoff, trekkes opp slik at innehaveren av patentet kan forby andre enhver produksjon og import, og likeledes salg av stoffet, også når patentkravet er begrenset til et visst eller visse anvendelsesområder. Denne oppfatning mener jeg finner støtte i det faktum at selve *produksjonen* av et stoff prinsipielt ikke har noe med *anvendelsen av det ferdige stoff* å gjøre. Det samme antas også, om enn ikke i sa

utpreget grad, å gjelde innførsel og salg i relasjon til anvendelse.

Når den patenterte oppfinnelse er et nytt stoff, mener jeg at det *vesentlige* ved oppfinnelsen er det nye stoff, uansett hva som står i patentet om formålet. Praktisk sett, blir det derfor en *utnyttelse av oppfinnelsen* når man tilvirker, innfører, anvender etc. (jfr. lovutkastets § 3) *det nye stoff*. Beskyttelsesområdet for et stoffpatent bør fastsettes i samsvar hermed.

Et så snevert beskyttelsesomfang som anført foran på side 95, passer etter min mening på et *anvendelsespatent*, men ikke på et stoffpatent.

Et af den danske komités medlemmer (Carstensen) har ikke ment for sit vedkommende at kunne tiltræde de øvrige komitémedlemmers synspunkter vedrørende undtagelser fra patenterbarhed, men har afgivet følgende særudtalelse:

Som repræsentant for dansk industri kan jeg ikke dele flertallets opfattelse vedrørende fjernelsen af de i den nuværende danske lov gældende bestemmelser om undtagelser fra patentering.

Det forekommer mig ikke godtgjort, at der foreligger tilstrækkelige grunde til at foretage et så vidtgaende skridt som at fjerne samtlige undtagelser, og jeg mener at man bør søge dem bevaret i det omfang, hensynet til ensartethed i de fire landes love gør det muligt, og således at færrest mulige ændringer i den enkelte lov bliver påkrævede.

Jeg er af den opfattelse, at den patentbeskyttelse, der inden for disse områder kan opnås med den i Danmark nugældende praksis, yder opfinder en rimelig beskyttelse, men at den kun i visse tilfælde kommer i nærheden af den dækning, som et fuldstændigt produktpatent ville yde.

De nordiske lande bør efter min mening ikke føle sig kaldet til at være pionerer på dette område, så længe undtagelsesbestemmelserne stadig findes i en række lande, der har en langt mere udviklet kemisk industri af den art, hvor patenteringsvirksomheden er særlig betydningsfuld, f. eks. inden for farvestof-, lægemiddel- og plantebeskyttelsesmiddelindustrierne.

Ved fjernelse af undtagelsesbestemmelserne

stilles udenlandske opfindere bedre, end danske opfindere vil være stillet i disse lande.

Jeg mener ikke, at den af flertallet omtalte tendens bort fra undtagelser fra patentering bør føre til nogen ændret indstilling i Danmark, før denne tendens har givet sig udtryk i faktiske ændringer i en række af de nævnte, stærkt industrialiserede landes patentlove.

Endvidere er jeg af den opfattelse, at udenlandske industrivirksomheder ved deres bedre økonomiske vilkår, f. eks. i form af et større – i mange tilfælde oven i købet beskyttet – hjemmemarked, vil kunne skaffe sig en meget vidtgaende patentbeskyttelse i Danmark til stor skade for den danske industri. Man kan efter min mening ikke afvise dette argument blot ved at henvise til, at denne betragtning jo kan gøres gældende for patentering overhovedet. Det må nemlig her fremhæves, at den i Danmark hidtil fulgte praksis, der forøvrigt er i fuld overensstemmelse med de i flertallet af lande gældende regler, har givet mulighed for udviklingen af betydelige industrier, f. eks. lægemiddelindustri, netop inden for områder, hvor de omhandlede undtagelsesbestemmelser har været gældende, og man må nære alvorlig frygt for, at en sådan udvikling vil blive hæmmet ved pludseligt bortfald af undtagelsesbestemmelserne.

Det forekommer mig ligeledes mindre sandsynligt, at den i den øvrige lovgivning foreliggende mulighed for at afbøde den stærkere markedsmæssige monopolstilling, som en formalsbestemt stofbeskyttelse givetvis vil medføre, vil være særlig effektiv over for netop denne gruppe af patenthavere. Mulighederne for at gøre sådanne socialt sigtende bestemmelser gældende over for store udenlandske virksomheder er små.

II. Hvem kan opnå patent?

Gældende nordisk ret.

Efter gældende ret i de nordiske lande tilkommer retten til at få patent opfinderen, men retten kan af ham overdrages til andre. Retten til at opnå patent på opfindelsen kan endvidere overgå til andre ved arv eller anden succession; dog indeholder den danske

og den norske lov bestemmelser, som i et vist omfang hindrer kreditorforfølgning i retten til at få patent.

I den danske patentlovs § 3 siges det således, at retten til at få patent alene tilkommer opfinderen eller den, til hvem hans ret efter reglerne om formuerettigheders overgang lovlig er overgået. Kreditorer kan dog ikke søge fyldestgørelse i retten til at få patent, derimod vel i den ved et sådant erhvervede ret.

Den finske lovs § 21 udtaler:

«Rätt att erhålla patent har, för såvitt icke nedan annorlunda stadgas, endast uppfinnare eller den, till vilken hans rätt övergått.» Endvidere siges det i lovens § 6, 1. stk., at den med opfindelsen følgende ret til at erholde patent, ligesom rettigheder, der flyder af et meddelt patent, kan overlades til andre.

Den norske lovs § 3 bestemmer, at retten til patent alene tilkommer opfinderen eller den, til hvem hans ret er overgået, medens det i § 4, 1. stk., siges, at «retten til å la inngi patentkrav på en oppfinnelse kan ikke noen fordringshaver skaffe seg ved noen art av rettsforfølgning mot den, som har gjort oppfinnelsen».

Den svenske patentlovs § 1 lyder således:

«Till patents erhållande vare endast uppfinnare, svensk eller främmande, eller uppfinnares rättsinnehavare berättigad.»

Som det vil ses, gælder i alle lande, at retten til at søge patent på en opfindelse primært tilkommer opfinderen. Hvis den, der ansøger om patent på en opfindelse, derfor ikke selv er opfinder, må han angive, hvem opfinderen er, og ved overdragelsesdokumenter eller lign. godtgøre, at retten til opfindelsen er overgået til ham.

I norsk ret findes en særlig præsumptionsregel (norsk patentlovs § 3), der går ud på, at den, som først indgiver patentansøgning, formodes at være opfinder, indtil andet godtgøres. Reglen fortolkes således, at præsumptionen ikke nødvendigvis gælder den pågældendes egenskab af opfinder, men at han præsumeres enten at være opfinder eller at have erhvervet retten til opfindelsen.

Som følge af denne præsumptionsregel i norsk ret stilles der ikke krav om, at en bestemt fysisk person angives som opfinder.

Også en juridisk person kan indgive ansøgning om patent og præsumeres da at være opfinder. Også i dansk ret anerkendes en sådan «etablisementsopfindelse» (svensk: «företagsupppfinning», norsk: «bedriftsopppfinnelse») i tilfælde, hvor en opfindelse er blevet til ved samarbejde mellem flere indenfor en virksomhed på en sådan måde, at det ikke er muligt at angive bestemte personer som opfindere. I finsk ret anerkendes ligeledes «etablisementsopfindelsen», idet den finske patentlov i § 25 udtaler, at arbejdsgiverens ret til en opfindelse i henhold til lovens regler om arbejdstagerens opfindelser ikke må hindres af, at nogen bestemt opfinder ikke kan angives af ham ved ansøgning om patent. I svensk ret anerkendes begrebet etablisementsopfindelse ikke, men det kræves, at en eller flere bestemte fysiske personer skal angives som opfindere. Om dette spørgsmål, der behandles i forslagets § 7, henvises til bemærkningerne til denne paragraf.

Opfinderens ret til at opnå patent på opfindelsen kan som anført overgå til en anden. Dette kan ske ved overdragelse eller legal succession, f. eks. arv, samt i Sverige og Finland ved kreditorforfølgning (utmåtning). I Norge kan kreditorforfølgning foretages i retten til at opnå patent, når ansøgning herom er indgivet, og også inden dette tidspunkt, hvis opfindelsen af opfinderen er overdraget til en anden. Kun hvis opfindelsen er på opfinderens hånd, er hans personlige ret til opfindelsen beskyttet mod kreditorforfølgning. Den i Danmark gældende regel er betydelig mere vidtgående, idet den undrager opfindelsen fra kreditorforfølgning, indtil patent er meddelt, og uanset om opfindelsen før dette tidspunkt måtte være gjort til genstand for omsætning, idet også opfinderens retsefterfølgere er sikret mod kreditorforfølgning.

Fremmed ret.

I fremmed ret behandles spørgsmålet om retten til at få patent på forskellig måde, idet retten enten kan tilkomme opfinderen alene, opfinderen eller den, til hvem hans ret er overgået, eller ansøgeren.

I U.S.A. er forholdet det, at alene opfinderen kan ansøge om patent og udfærdige de fornødne ansøgningspapirer. Safremt op-

finderen er afgået ved døden, kan dog hans bo (executor, administrator eller anden «legal representative») indgive ansøgning og opnå patent på boets vegne. Hvis opfinderen er sindssyg eller umyndiggjort, kan hans værge eller anden legal repræsentant indgive ansøgning for ham.

I Tyskland, Østrig, Holland, Schweiz og England tilkommer retten til at søge patent opfinderen eller hans retsefterfølger. I tysk retslitteratur antages overvejende, at tvangsforfølgning ikke kan finde sted i retten til at indgive ansøgning om patent, så længe opfindelsen er på opfinderens eller hans arvingers hånd.

I tysk ret findes en med den norske præsumptionsregel beslægtet bestemmelse, der, for ikke at forhale sagsbehandlingen med spørgsmålet om dokumentation for, hvem opfinderen er, fastslår, at anmelderen *under sagsbehandlingen* betragtes som den berettigede til patent. I modsætning til, hvad der gælder i Norge, foreskriver imidlertid den tyske patentlov, at opfinderens navn skal angives inden patentansøgningens fremlægelse (§ 36).

I de lande, der ikke foretager nogen forundersøgelse, anses principielt ansøgeren som den til patentet berettigede. Forholdet er imidlertid kun af betydning i relation til selve ansøgningsbehandlingen, men det udfærdigede patents gyldighed vil kunne anfægtes, såfremt det viser sig, at ansøgeren ikke har været berettiget til opfindelsen.

Forslaget.

Forslaget opretholder de gældende hovedbestemmelser i de nordiske lande, hvorefter opfinderen eller hans retsefterfølger er berettiget til patent på opfindelsen.

Med hensyn til spørgsmålet om angivelsen af opfinderen og dermed spørgsmålet om den norske præsumptionsregel har man fra svensk, finsk og dansk side ment at måtte fastholde, at det ved ansøgningen om patent må angives, hvem opfinderen er, og at der således, når dette er en anden end ansøgeren, må tilvejebringes fornøden dokumentation for, at retten til at søge patent er overgået til ansøgeren. Man har ikke ment, at der forelå afgørende grunde for en præsumptionsregel som den norske, når kravene til dokumenta-

tion af opfindelsens overgang til ansøgeren holdes indenfor rimelige grænser, og man har ikke ment, at der, selvom opfinderen i givet fald kunne ønske at være anonym, kunne være noget berettiget behov for at efterkomme et sådant ønske. Fra norsk side har man erklæret at kunne tilslutte sig disse synspunkter, og forslaget har derfor ikke optaget nogen præsumptionsregel som den i gældende norsk lov indeholdte.

Med hensyn til spørgsmålet om retsforfølgning i patentansøgninger og i opfindelser, på hvilke der ikke er søgt patent, er man i komitéerne enige om, at den omstændighed, at de nye nordiske love og lovforslag vedrørende ophavsret indeholder regler, der forbyder kreditorforfølgning, ikke nødvendiggør, at tilsvarende regler indføres indenfor det her omhandlede retsområde. Man skal herved pege på, at den særlige personlige interesse, der for forfattere og kunstnere foreligger i at forhindre ændringer og forvanskninger af deres værk, ikke eller dog kun i begrænset grad vil kunne foreligge for opfinderen, hvis interesse, bortset fra interessen i at blive angivet som opfinder, i det væsentlige er af økonomisk art. De forhold, der skulle begrunde en særlig undtagelsesregel for opfindelser, skulle da være, at den eksekutive fremgangsmåde ofte vil kunne medføre, at nyheden og dermed patenterbarheden går tabt, og at det vil kunne være vanskeligt, før patentansøgningen er indgivet, at tage stilling til, om en opfindelse foreligger, hvad denne går ud på, og hvilken værdi den kan have.

Fra komitéernes side er man af den opfattelse, at disse forhold ikke er tilstrækkelig tungtvejende til, at man af den grund bør indføre eller opretholde særlige regler, der unddrager opfindelser fra retsforfølgning. Den omstændighed, at det, før patentansøgning foreligger, kan være vanskeligt at erkende, om en opfindelse foreligger, og hvori den består, såvel som de rent praktiske vanskeligheder i forbindelse med anvendelsen af de almindelige regler om retsforfølgning på disse tilfælde, vil formentlig medføre, at spørgsmålet har yderst ringe praktisk betydning. Man har i denne henseende også taget i betragtning, at en særregel næppe altid ville være i opfindernes interesse, men

måske tværtimod vil kunne være en ulempe i tilfælde, hvor den opfinderiske virksomhed udgør et overvejende led i opfinderens kreditmulighed, og at derfor en adgang til eventuelt at kunne gøre sig betalt i foreliggende opfindelser kan have betydning for opfinderens mulighed for at få sin virksomhed finansieret.

Et specielt spørgsmål er, i hvilket omfang tjenestemænd under patentmyndigheden bør kunne optræde som patentansøgere, eller om andre kan få patent på de af sådanne tjenestemænd gjorte opfindelser.

I de nordiske lande gælder i denne henseende forskellige regler.

I *Danmark* siges det i patentlovens § 10, at patentkommissionens medlemmer ikke, enten selv eller gennem andre, må udtage patent på nogen opfindelse eller optræde som andres fuldmægtig i patentsager. Forbudet omfatter ikke de i direktoratet for patent- og varemærkevæsenet ansatte tjenestemænd. Disse er undergivet de almindelige regler i loven om arbejdstageres opfindelser, og staten vil saledes som arbejdsgiver i henhold til denne lov eventuelt være berettiget til de af tjenestemændene gjorte opfindelser.

Efter den *norske* patentlovs § 4 har medlemmer af styret ikke adgang til selv eller gennem andre at opnå patent. I loven om styret findes endvidere forbud mod, at de nævnte medlemmer optræder som fuldmægtige for andre i sager vedrørende industriel retsbeskyttelse. Ved tjenesteinstruks er der givet yderligere bestemmelser, som også omfatter andre tjenestemænd inden for styret. Vil disse opnå eller erhverve patent, skal de straks give meddelelse herom, og departementet afgør da i hvert enkelt tilfælde, om tjenstlige hensyn er til hinder for, at den pågældende opnar eller erhverver patent. Sådanne tjenestemænd kan kun påtage sig private opdrag vedrørende industriel retsbeskyttelse, når de har samtykke dertil fra styrets chef.

Den *finske* lov har i § 10 følgende bestemmelse:

«Innehavare av tjänst eller befattning vid patentverket eller den, till vilken hans rätt till uppfinning övergatt, är icke berättigad att ansöka om patent, innan två ar förflutit,

sedan hans tjänst eller befattning i sagda ämbetsverk upphört. Den som innehar sådan tjänst eller befattning må ej heller på grund av överlåtelse eller upplåtelse förvärva rättigheter, vilka härflyta av patent.»

I *Sverige* er forholdet ordnet i instruktionen for patent- og registreringsverket, der forbyder tjenestemænd ved patentmyndigheden mod vederlag at bistå en anden «vid uppfinnings utarbetande eller tillgodogörande» eller «tillhandagå enskilda i ärende inom ämbetsverkets arbetsområde». Det er ikke forbudt patentmyndighedens tjenestemænd selv at søge patent, men de skal i givet fald anmelde dette til patentværkets chef. Anmeldelse skal også gøres i tilfælde af, at tjenestemanden står som opfinder i en andens patentansøgning.

I fremmed patentlovgivning finder man sædvanlig ikke bestemmelser om det heromhandlede forhold. Som et eksempel på en udførlig behandling af spørgsmålet kan dog nævnes følgende regel i den amerikanske lovs § 4:

«Officers and employees of the Patent Office shall be incapable, during the period of their appointments and for one year thereafter, of applying for a patent and of acquiring, directly or indirectly, except by inheritance or bequest, any patent or any right or interest in any patent, issued or to be issued by the Office. In patents applied for thereafter they shall not be entitled to any priority date earlier than one year after the termination of their appointment.»

Spørgsmålet om patenttjenestemænds adgang til at erhverve patent var genstand for forhandlinger allerede under de fællesnordiske drøftelser med henblik på en ensartet patentlovgivning, der fandt sted i arene 1938–41. Man naede fra dansk og norsk side til enighed om en regel om, at patent ikke kan meddeles på en opfindelse, der er gjort af nogen ved patentmyndigheden ansat person eller af et medlem af patentkommissionen (styret), så længe ansættelsen varer, og at disse personer heller ikke kunne søge patent eller være indehavere af patent i ansættelsestiden. Den svenske formulering gik ud på, at tjenestemænd ved patentmyndigheden eller sådanne tjenestemænds retsefterfølgere ikke måtte erholde patent og havde saledes stort set samme indhold.

I komitéerne har der været enighed om, at der for at undgå uheldig mistanke bør fastsættes visse restriktioner i patenttjenestemænds adgang til erhvervelse af patent, dog saledes at der abnes adgang til dispensation for tilfælde, hvor det under hensyn til den pågældendes virksomhed indenfor patentmyndigheden, den måde hvorpå patentrettigheden er erhvervet, eller andre foreliggende omstændigheder, må skønnes, at misbrug ikke vil kunne foreligge. Sådanne regler behøver dog efter komitéernes mening ikke at optages i patentloven, men vil kunne fastsættes administrativt som disciplinære bestemmelser. En eventuel overtrædelse af sådanne administrative forskrifter vil kunne medføre disciplinære sanktioner overfor vedkommende tjenestemand, men behandlingen

af den indgivne patentansøgning finder sted på sædvanlig måde efter lovens forskrifter.

Arbejdstagernes opfindelser.

Komitéerne har ikke ment i loven at burde optage bestemmelser om, i hvilket omfang en af en arbejdstager gjort opfindelse i henhold til kontrakt eller i kraft af selve arbejdsforholdet eventuelt kan søges patenteret af arbejdsgiveren. Regler herom findes i den finske patentlov §§ 23–28; i Danmark og Sverige indeholdes de i særlove. I Finland, Norge og Sverige arbejdes der for tiden med lovregler på dette område.

Komitéerne anser det for naturligt, at bestemmelser af denne karakter holdes udenfor den egentlige patentlovgivning.

§ 2.

Nyhed. Opfindeshøjde. Kollision.

§ 2 fastslår, at patent kun kan meddeles på nye opfindelser, og udformer en nærmere angivelse af, hvorledes begrebet nyhed i patentretlig forstand skal opfattes. Endvidere omfatter paragraffen to dermed beslægtede spørgsmål, nemlig dels spørgsmålet om opfindeshøjde, dels spørgsmålet om en ældre rets indflydelse på mulighederne for at meddele patent på en opfindelse.

I. Nyhed.

Gældende nordisk ret.

I intet af de nordiske lande findes noget krav om absolut nyhed, for at en opfindelse kan patenteres, men der er angivet bestemte forhold, som udelukker, at en opfindelse i patentretlig henseende kan betragtes som ny. Med hensyn til tidspunktet gælder i alle lande, at det afgørende er stillingen ved ansøgningens indlevering (jfr. dog i bemærkningerne til § 6 om visse særlige omstændigheder, som kan medføre, at et tidligere tidspunkt bliver afgørende). Reglerne fastsætter de omstændigheder, der, når de foreligger på dette tidspunkt, vil være patenthindrende. Disse omstændigheder er:

1) Opfindelsen findes beskrevet i almindelig tilgængeligt skrift.

I denne henseende kræves det i dansk og svensk lov, at der skal være tale om et trykt skrift. Dog har man i praksis under særlige forudsætninger¹⁾ hermed ligestillet også andre former for reproduktion. Den norske og den finske lov kræver ikke nogen særlig reproduktionsmåde, men bruger udtrykket «skrift eller reproduktion» henholdsvis «skrift eller billede».

¹⁾ I svensk praksis forudsættes således f. eks. et oplag, som det er sædvanligt ved trykning, jfr. NIR 1960, side 64.

²⁾ Spørgsmålet opstår ikke i Danmark og Sverige, hvor bestemmelserne kun gælder trykte skrifter.

2) Beskrivelse i offentligt foredrag.

Denne hindring findes kun udtrykkeligt nævnt i den finske lov, men ikke i de øvrige nordiske lovgivninger.

3) Åbenlys udøvelse.

En sådan udøvelse er i dansk, norsk og finsk ret alene patenthindrende, hvis den har fundet sted indenfor det egne land, medens denne begrænsning ikke findes i den svenske patentlov.

Den norske og den finske lov sidestiller udstillelse eller forevisning med udøvelse, hvilket imidlertid næppe er udtryk for nogen væsentlig reel forskel.

I samtlige love er det optaget som en forudsætning for, at de nævnte omstændigheder kan være patenthindrende, at de oplysninger, som derved er bragt frem, er tilstrækkelige til, at en sagkyndig på grundlag heraf er i stand til at udøve opfindelsen. I Norge og Finland, hvor det som nævnt ikke kræves, at det nyhedshindrende skrift skal være trykt eller reproduceret, er optaget særlige bestemmelser om virkningen af en fremlæggelse i henhold til patentlovgivningen²⁾. Den norske bestemmelse fastslår, at patentbeskrivelser, som udlægges til almindeligt eftersyn enten i Norge eller i fremmed stat, ikke henregnes til almindelig tilgængelige skrifter. I tilslutning hertil er der yderligere en bestemmelse om, at kongen under forudsætning af gensidighed kan fastsætte, at de i en fremmed stat embedsmæssig udgivne patentbeskrivelser først efter en vis tid bliver at ligestille med almindelig tilgængeligt skrift i lovens forstand. Denne bestemmelse er dog ikke blevet benyttet. I Finland er sådanne skrifter

og afbildninger, som er fremlagt i forbindelse med behandlingen af en patentansøgning, derimod nyhedshindrende, dog kun for så vidt fremlæggelsen har fundet sted i Finland, og reglen gælder ikke til skade for senere ansøgninger fra den samme ansøger eller nogen, hvis ret hidrører fra hans, når den sidste ansøgning indgives inden 6 måneder efter fremlæggelsen.

Fremmed ret.

Fremmed lovgivning udviser på dette område et broget billede.

Nogle lande, sasom Holland, Frankrig og Italien, har en ganske generel bestemmelse. Fra patenterbarhed undtages opfindelser, hvis de ved ansøgningens indlevering var saledes bekendt, at sagkyndige kunne udøve dem, uden at det i denne henseende har nogen betydning, på hvilken måde opfindelsen er blevet kendt (jfr. som eksempel den hollandske lovs § 2 «ved en beskrivelse eller på anden måde»).

Den schweiziske lov har en tilsvarende generel regel, dog kun for så vidt angår det, der er blevet kendt i Schweiz. medens der af udenlandske nyhedshindringer kun tages hensyn til offentliggjorte skrifter og billedværker.

Andre lande har som de nordiske en særlig angivelse af, at nyhedshinder kun foreligger, når opfindelsen ved visse særlige omstændigheder er blevet almindelig tilgængelig, saledes at en sagkyndig er i stand til at udøve opfindelsen. Dette gælder saledes f. eks. i Tyskland og Østrig. De omstændigheder, der her er tale om, er i større eller mindre grad de samme som for de nordiske landes vedkommende: offentlig tilgængelige skrifter og udøvelse. I Tyskland er ligesom i Danmark og Sverige kun trykte skrifter nyhedsskadelige, men i praksis er bestemmelsen udvidet betydeligt, navnlig under hensyn til, at fremlagte patentansøgninger fik en ret stor udbredelse gennem mikrofotografering og på anden måde. Fra 1955 er man imidlertid gået over til at trykke de fremlagte patentskrifter, jfr. herom nærmere i motiverne til § 19. For Tysklands vedkommende findes en særlig regel, hvorefter trykte skrifter, der på ansøgningens tidspunkt er over 100 år gamle, ikke tages i betragtning.

Den engelske lov giver en generel bestemmelse, der som nyhedshindring anfører alt, hvad der var «known or used» før ansøgningens prioritetstidspunkt, men kun indenfor kongeriget. Der findes også her en særlig regel om forældelse af nyhedsskadelige omstændigheder, idet patentskrifter, der ligger mere end 50 år tilbage, ikke tages i betragtning ved nyhedsundersøgelsen.

De amerikanske regler er væsensforskellige fra de forannævnte. Det afgørende tidspunkt er her tidspunktet, da opfindelsen er gjort, og nyhedshindrende er det, der på dette tidspunkt var kendt eller brugt af andre i U.S.A. eller patenteret eller beskrevet i en trykt publikation i U.S.A. eller et fremmed land. Det er tillige nyhedshindrende, hvis opfindelsen mere end 1 år før ansøgningdagen var patenteret eller beskrevet i en trykt publikation i U.S.A. eller et fremmed land eller var abent udøvet i U.S.A.

Forslaget.

Komitéerne har indgaende drøftet spørgsmålet om, hvorvidt man bør opstille et absolut eller generelt nyhedskrav, saledes at enhver i tid og sted nok så fjern oplysning kan indvirke på muligheden for patentering, eller om man skal begrænse de nyhedshindrende omstændigheder til bestemte, klart afgrænsede forhold.

De hensyn, der ligger til grund for patentretten – såvel det synspunkt, at patentet er et slags vederlag, som samfundet yder den, der tilfører den tekniske udvikling noget nyt, som det synspunkt, at samfundet er interesseret i at fremme andelige nyskabelser ved at beskytte ophavsmanden i besiddelsen af sin nyskabelse, saledes at han kan nyde frugterne af sin virksomhed uden frygt for indgreb fra anden side – taler for at gå vidt i kravene til nyhed, idet man ikke kan have nogen samfundsmæssig interesse i at tilgodese den, som blot har bragt noget frem, som sagkyndige allerede kender eller har kunnet skaffe sig kendskab til. Patentrettens formal taler saledes i og for sig for at anse enhver omstændighed, der har muliggjort kendskab til opfindelsen, for nyhedshindrende.

Praktiske hensyn taler vel i nogen grad imod dette strenge standpunkt. Der er en ikke uvæsentlig interesse i, at kredsen af

nyhedshindrende omstændigheder er saledes begrænset, at den forundersøgelse, der foretages, forinden patent meddeles, bliver overkommelig, og at de efter undersøgelse og offentlig indkaldelse af indsigelser udfærdigede patenter har en rimelig sikkerhed for at kunne bestå uanfægtet. Dette er af betydning for patenthaverne og dem, med hvem de træder i kontraktmæssig forbindelse, f. eks. licenshavere og andre, der opnår rettigheder over patentet. Det er ligeledes af betydning – omend i modsat retning – for dem, for hvem patentet spiller en rolle i deres virksomhed derved, at de må tage hensyn til patentets eksistens.

Overfor disse hensyn til retssikkerheden står imidlertid hensynet til almenheden. Komiteerne har ment, at man ikke bør opstille regler, som kan medføre, at man ved et patent berøver almenheden en adgang, denne i forvejen havde, til at udøve en opfindelse.

En undersøgelse af berettigelsen af de nu i de nordiske landes lovgivning bestående begrænsninger i det materiale, der betragtes som nyhedshindrende, har ført til, at man ikke har fundet nogen rimelig begrundelse for at begrænse de skrifter, hvis indhold kan være hindring for meddelelse af patent, til trykte skrifter. Et krav om, at sådanne skrifter skal være mangfoldiggjort, lader sig også vanskeligt begrunde. Det afgørende må være, at det pagældende skrift har været almindelig tilgængeligt. Er dette tilfældet med et ikke mangfoldiggjort skrift, kan det ikke anses for rimeligt at lade det ude af betragtning, blot fordi det ikke er mangfoldiggjort. Som eksempel på et skrift af denne art kan man tænke sig et manuskript, der i et bibliotek vil kunne lanes af enhver eller måske ligger opslået i en montre eller foreligger i form af opslag under sådanne forhold, at det er tilgængeligt for almenheden. Som andre – og mere praktiske – eksempler kan nævnes skrifter, der er fremlagt i henhold til patentlovgivningen med henblik på indkaldelse af indsigelser, eller patentansøgninger, der er gjort offentlig tilgængelige.

Med hensyn til disse har man særlig drøftet, om de også burde være nyhedshindrende i forhold til en senere ansøgning fra samme ansøger. Det kan vel tænkes, at en opfinder, efter at have indgivet ansøgning om patent på en «hoved»-opfindelse, ved sit fortsatte arbejde med denne finder løsninger, som, selvom de ikke kan betragtes som selvstændige opfindelser i forhold til hovedopfindelsen, fortjener patentbeskyttelse. Man har dog ikke ment, at dette forhold kan begrunde afvigelse fra de almindelige nyhedsregler. I de nærmere bestemmelser vedrørende fremlæggelse af patentansøgninger er det tanken at åbne en vis adgang for ansøgeren til at få udsat fremlæggelsen, således at han derigennem eventuelt får mulighed for at hindre, at fremlæggelsen finder sted, førend den senere ansøgning er indgivet¹⁾. Denne mulighed for udsættelse med fremlæggelse får dog kun praktisk betydning for sager, der er færdige til fremlæggelse inden 18 måneder efter ansøgningens indlevering, thi efter reglen i forslaget § 22 er en ansøgning senest offentlig tilgængelig, når der er gået 18 måneder fra ansøgningdagen eller en eventuel tidligere prioritetsdag.

Med hensyn til spørgsmålet om den nyhedshindrende virkning af en tidligere åbenlys udøvelse har komitéerne fundet, at det ikke vil være rimeligt at opretholde de i dansk, finsk og norsk ret gældende begrænsninger til udøvelse indenfor det egne land. De stærkt udviklede kommunikationer og de store muligheder, der herigennem er for, at en ansøger kan have set den opfindelse, han nu udgiver for sin egen, f. eks. på messer i udlandet, taler imod denne begrænsning, og man finder, at det vil være lidet rimeligt, om en udlænding indenfor de nordiske lande skulle kunne få patent på en opfindelse, han har set udøvet – måske endog selv udøvet åbenlyst – i sit hjemland, hvor han ikke ville kunne få et tilsvarende patent.

Endvidere er man indenfor komitéerne enige om, at også offentlige foredrag, udstilling og forevisning bør være til hinder for patentering.

Komitéerne har saledes ment, at man på

¹⁾ Behovet for en sådan udsættelse med fremlæggelsen vil imidlertid næppe blive stort, når der – som det foreslås – skal erlægges trykningsafgift inden fremlæggelsen og gives en rimelig frist til betalingen af denne afgift.

væsentlige punkter bør udvide kredsen af de omstændigheder, der har en nyhedshindrende virkning.

Disse udvidelser vil imidlertid medføre, at forhold, som ikke kan ventes at kunne findes frem af patentmyndighedernes forundersøgere, og som heller ikke bringes frem af indsigere under patentsagens behandling, i større omfang end hidtil kan bringes frem og medføre ugyldighed af et allerede udfærdiget patent. Hermed må man affinde sig for ikke at risikere at skulle fastholde enerettigheder på opfindelser, som i forvejen var kendt og derfor frit tilgængelige for almindelig udnyttelse¹⁾.

En naturlig følge af de anførte synspunkter er imidlertid, at man opgiver den hidtidige opregning af de særlige nyhedshindrende omstændigheder. Det er lidet rimeligt at lade spørgsmålet om et patents beståen i tilfælde, hvor det måtte være meddelt på en opfindelse, der i forvejen var kendt, være afhængig af, om kendskabet har beroet på den ene eller den anden omstændighed. En opregning af de forskellige omstændigheder vil næppe kunne dække alle tænkelige tilfælde. Man kan f. eks. være tvivlende overfor, om ordet «skrift» dækker grammofonplader, bånd til båndoptagere etc., om ordet «billede» dækker fotografiske films, om «foredrag» dækker såkaldte rundbordssamtaler, radiointerviewer, afspilning af grammofonplader, filmsforevisning etc. Hertil kommer, at den tekniske udvikling vil kunne muliggøre nye former for offentliggørelse, som man ikke idag kan forudse. Under hensyn hertil er forslaget udformet generelt, idet man til en kort angivelse af de tre typiske offentliggørelsesmåder: skrift, foredrag og udnyttelse, har føjet ordene «eller på anden måde». Herved rammer forslaget som nyhedshindrende alt, hvad der er blevet almindelig tilgængeligt, således at en fagmand er i stand til at udøve opfindelsen. En sådan tilføjelse vil kun i ringe grad medføre nogen aktuel ændring af nyhedsbegrebet, men den sikrer mod, at urimelige resultater kan frem-

komme ved fremtidige nye offentliggørelsesmåder og letter administrationens og domstolenes behandling ved at afskære en række tvivlsspørgsmål. Man fremhæver dog, at der, når en ansøgning eller et patent angribes på grundlag af manglende nyhed, må peges på bestemte omstændigheder som hindrende for nyhed. Det kan i denne forbindelse oplyses, at man også i det arbejde, der inden for Romtraktatens lande gøres med henblik på et fælles patentsystem, hælder til et absolut nyhedsbegreb. Det af Europarådets patentkomité udarbejdede konventionsudkast har ligeledes en absolut (generel) nyhedsbestemmelse (art. 3 nr. 1 og 2).

Det efter forslaget afgørende moment ved bedømmelsen af, om det forud kendte er nyhedshindrende for opfindelsen, er herefter, om det er blevet almindelig tilgængeligt, d.v.s. om der for en større eller ubestemt kreds af personer har været adgang til at komme i besiddelse af oplysninger, som ville gøre det muligt for en fagmand at udøve den pagældende opfindelse. De følgende bemærkninger tilsigter en nærmere belysning af, hvad der efter komitéernes opfattelse ligger i ordene: «almindelig tilgængeligt».

Drejer det sig om et skrift, vil dette være almindelig tilgængeligt, hvis en ubestemt kreds af personer har mulighed for at skaffe sig kendskab til det, f. eks. derved, at det er i handelen, kan lånes på bibliotek, beses på et bibliotek eller et museum el. lign. Findes det pagældende skrift – selv i mangfoldiggjort tilstand – kun indenfor en enkelt virksomhed og således, at der ikke er adgang for udenforstående til at gøre sig bekendt med dets indhold, kan det vel normalt ikke anses for almindelig tilgængeligt, men i særlige tilfælde, f. eks. hvor det drejer sig om en virksomhed med et stort antal ansatte, og hvor personkredsen hyppigt skifter, kan omstændighederne medføre, at skriftet må betragtes som almindelig tilgængeligt.

Et særligt spørgsmål opstår, hvor der er tale om et skrift, der er opslået i en fabrik, et værksted el. lign. til orientering for de

¹⁾ Hvis man skulle nå til, at patentmyndighedernes forundersøgelse skulle give garanti for, at nyhedshindrende omstændigheder ikke senere viser sig at foreligge, måtte nyhedshindringerne indskrænkes endnu mere, end det efter de gældende love nu er tilfældet. Sikkerhed kunne man kun få, hvis kun det, patentmyndigheden har taget i betragtning, anses for nyhedshindrende, og en sådan begrænsning er sikkert ikke ønskelig.

dér arbejdende. Et sådant opslag bør næppe anses for almindelig tilgængeligt, hvis der ikke er adgang for uvedkommende til det sted, hvor opslaget findes. Er det derimod muligt for uvedkommende uhindret at få adgang til det pågældende opslag, enten derved at værkstedets indehaver ser igennem fingre med, at fremmede får adgang, eller derved at der rent faktisk er nærliggende mulighed for uvedkommende til at gøre sig bekendt med det pågældende skrift, vil et sådant skrift efter omstændighederne kunne betragtes som et almindelig tilgængeligt skrift.

Spørgsmålet, om et skrift m. v. er almindelig tilgængeligt, afhænger ikke af, om nogen uvedkommende faktisk er blevet bekendt med opfindelsen, lige så lidt som det spiller nogen rolle, om der blandt dem, der eventuelt er blevet bekendt med opfindelsen, har været nogen, som er i besiddelse af en sådan sagskundskab, at han på grundlag af de tilgængelige oplysninger vil kunne udøve opfindelsen. Det er tilstrækkeligt, at opfindelsen har været således tilgængelig, at en afsløring kan have fundet sted.

Almindelig tilgængeligt er et skrift m.v. dog ikke, hvis det alene har været tilgængeligt for en kreds af personer, der står i et særligt forhold til opfinderen eller patentansøgeren, selvom kredsen i og for sig er ubestemt. Et sådant skrift vil således ikke være nyhedshindrende, hvis det alene har været tilgængeligt for opfinderens medarbejdere, arbejdere i den virksomhed, hvor opfindelsen prøves, enkeltstående personer, hvortil opfinderen henvender sig med henblik på salg af opfindelsen, finansiering af denne m.v. At opfinderen har en sådan adgang til at gøre en kreds, der står i et særligt forhold til ham, bekendt med opfindelsen, vil ofte være nødvendigt af hensyn til en afprøvning, forbedring og fuldstændiggørelse af denne.

Noget tilsvarende synspunkter gør sig gældende, hvor der er spørgsmål om en udnyttelse af opfindelsen. Også her må opfindelsen siges at være almindelig tilgængelig, når udnyttelsen er foregået på en sådan måde, at en ubestemt kreds har haft mulighed for derigennem at skaffe sig kendskab til opfindel-

sen. Er opfindelsen udøvet ved fremstilling eller brug indenfor en virksomhed, er det afgørende, om den er hemmeligholdt, således at uvedkommende ikke har haft adgang til at gøre sig bekendt med den. I mangel af oplysninger i modsat retning antages dette normalt at være tilfældet, men det er ikke tilstrækkeligt, at det ved skiltning er angivet, at uvedkommende ikke har adgang, hvis det kan påvises, at virksomheden faktisk ikke har hindret uvedkommende i at skaffe sig adgang og gøre sig bekendt med opfindelsen.

At opfindelsen er udøvet hemmeligt på et enkelt eller enkelte værksteder vil ikke hindre dens patenterbarhed. Kan det derimod påvises, at opfindelsen er benyttet på mange værksteder, må den anses for almindelig kendt. Selvom opfindelsen imidlertid kun har været udøvet i en enkelt virksomhed, vil den dog efter omstændighederne kunne anses for almindelig tilgængelig, hvis den er udøvet i en lang periode, og virksomheden har haft en hyppigt skiftende arbejdsstab, således at et betydeligt antal arbejdere udenfor virksomheden efterhånden er blevet bekendt med opfindelsen.

Salg i det åbne marked af genstande, hvoraf opfindelsen fremgår, er en nyhedshindrende offentliggørelse. Det samme vil ofte kunne være tilfældet med enkeltstående salg underhånden; men hvis der ved sådanne enkeltstående salg er taget forbehold om hemmeligholdelse, således at køberen står i en art tillidsforhold til opfinderen eller den anden, der eventuelt har solgt genstanden, behøver dette ikke at være til hinder for opfindelsens patenterbarhed. Når salg af sådanne genstande betegner en offentliggørelse af opfindelsen, er dette tilfældet, uanset i hvilket omfang salget har fundet sted¹⁾, ligesom det er uden betydning, om opfindelsen kan erkendes direkte ved en betragtning af genstanden, eller om der hertil kræves en særlig undersøgelse – i hvert fald hvis undersøgelsen ikke medfører en ødelæggelse af den pågældende genstand. Drejer det sig derimod om en genstand, der er fremstillet ved en af opfinderen opfundet fremgangsmåde, vil salget ikke være patent-

¹⁾ Norsk HRD. 26. marts 1927. (RT 1927, s, 198)

hindrende, hvis man ikke af genstanden kan se, på hvilken måde denne er fremstillet.

Falholdelse af en genstand, hvoraf opfindelsen fremgar, vil eventuelt ikke være patenthindrende, hvis den har fundet sted under sådanne omstændigheder, at et tillidsforhold kan siges at foreligge for den, hvem genstanden er tilbudt, og dette gælder, selvom der i forbindelse med falholdelsen er sket en forevisning, som har klargjort, hvori opfindelsen består¹⁾.

Et særligt forhold foreligger i visse tilfælde, hvor det kan være nødvendigt for færdiggørelsen af en opfindelse, at denne bliver genstand for eksperimenter og afprøvning under sådanne forhold, at man ikke kan hindre, at udenforstående får en vis mulighed for at blive bekendt med opfindelsen, således f. eks. hvor opfindelsen vedrører konstruktion af en sneplov eller konstruktion af en cementblandemaskine konstrueret på og i forbindelse med et motor-køretøj. Ofte vil forsøget ikke have en sådan karakter, at det vil være muligt selv for en forbipasserende fagmand at gøre sig klart, hvori opfindelsen består, men i andre tilfælde kan opfindelsens karakter være en sådan, at den klart fremgar for den, der tilfældigt kommer til at overvære eksperimentet. Indenfor nordisk praksis er det gentagne gange statueret, at en afprøvning af opfindelsen med henblik på færdiggørelse ikke var til hinder for, at patent meddeles²⁾. Fra komitéernes side mener man ikke, at sådanne tilfælde skulle indbefattes under begrebet offentliggørelse, men hvis det er muligt for opfinderen uden større besvær og bekostning at foretage foranstaltninger, der hindrer eller begrænser offentlighedens adgang til at gøre sig bekendt med den pågældende konstruktion, forudsættes det, at sådanne foranstaltninger foretages. Endvidere må det være en forudsætning for, at en sådan afprøvning kan foretages uden skade for opfindelsens patenterbarhed, at den ikke foretages i et længere tidsrum eller i større omfang, end

det under hensyn til opfindelsens karakter kan anses for rimeligt.

Komitéerne har ikke ment det nødvendigt at optage en udtrykkelig regel herom i forslaget.

II. Opfindelseshøjde.

Gældende nordisk ret.

I de nordiske lande stilles visse krav til opfindelsens kvalitet, idet ikke enhver ny teknisk idé har en sådan kvalitet, at en patentbeskyttelse er rimelig begrundet. Kravet finder ofte sit udtryk deri, at en opfindelse betragtes som kendt, ikke blot når den er identisk med noget forud kendt, men også når den ikke væsentlig adskiller sig fra, hvad der forud er blevet kendt. I den svenske lovs § 3, 1. stk., og i den finske lovs § 15, 1. stk., er dette udtrykkelig udtalt. I samtlige nordiske love er kravet om nyhed udtrykt på den måde, at opfindelsen ikke anses for ny, hvis den på nærmere angiven måde er blevet kendt, således at en sagkyndig derigennem er blevet i stand til at udøve opfindelsen. Ved indførelsen af begrebet «en sagkyndig» er der givet udtryk for et vist kvalitetskrav, idet udtrykket ikke kan anses for alene at sigte til den tydelighed, hvormed opfindelsen skal være beskrevet eller vist gennem de forskellige nyhedshindrende omstændigheder, men tillige må forudsætte, at opfindelsen har en sådan kvalitet, at den sagkyndige ikke er i stand til at udøve opfindelsen umiddelbart på grundlag af de før opfindelsens fremkomst kendte data.

At visse særlige krav må stilles, således at ikke enhver ganske ubetydelig ændring ved kendte genstande eller fremgangsmåder kan beskyttes ved patent, er i og for sig selvfølgelig, idet patentlovgivningen ellers ville virke som en utalelig hemsko på udviklingen indenfor industrien.

Med hensyn til de krav, der i nordisk praksis stilles, kan følgende anføres:

¹⁾ Oslo Byrets dom. 7. februar 1935.

²⁾ F. eks. Oslo Byrets dom af 18. juni 1955, Dansk Vestre Landsrets dom UfR 1936 s. 766 («findes opfindelsen under disse omstændigheder, hvor indsættelsen af anordningen må antages foretaget af . . . på sagsøgerens vegne som en prøveforanstaltning, inden sagsøgeren indgav ansøgning om patent, ikke at være bragt åbenlyst til anvendelse . . .»). Afgørelse af svensk besværsafdeling af 23. sept. 1950. (Svensk patent. 132 306). Finsk Patent nr. 11042.

Særlige krav med hensyn til den måde, hvorpå opfinderen er kommet til opfindelsen, stilles ikke. En opfindelse kan således være patenterbar og have den fornødne kvalitet, selvom opfinderen måtte være kommet til den ved en tilfældighed. Om opfindelsen er nået gennem en opfinderisk, syntetisk tænkning eller rent analytisk ved anvendelsen af logikkens love kan ej heller være afgørende for patenterbarheden¹⁾. En opfindelse kan også f. eks. være nået gennem en forud tilrettelagt forsøgsrække, hvorved man er nået frem til det produkt, der viser sig at have de egenskaber, man har brug for.

Det afgørende er helt opfindelsens egen kvalitet.

Spørgsmålet om, hvorvidt den fornødne opfindelseshøjde er til stede, afgøres derved, at patentmyndigheden søger at gøre sig klart, om opfindelsen ligger ud over, hvad en gennemsnitsfagmand vil kunne nå til på grundlag af det allerede kendte. Gennemsnitsfagmanden – d.v.s. gennemsnitsfagmanden på det aktuelle tekniske område – forudsættes således at være bekendt med teknikkens stadi på tidspunktet for ansøgningens indgivelse. Han forudsættes at kende alt, hvad der på dette tidspunkt er alment tilgængeligt og at være i stand til ved sin kombinationsevne, f. eks. ved at kombinere flere kendte forhold, at foretage også visse nye, nærliggende konstruktioner. En vis teknisk udvikling forudsættes således at kunne finde sted, uden at en egentlig opfindelse foreligger. Det afgørende for, om opfindelsen har den fornødne opfindelseshøjde, er derfor, at den ligger ud over det, som for fagmanden er nærliggende. Hvor denne grænse lægges, vil naturligvis bero på et skøn fra de pågældende myndigheders side.

Bedømmelsen og dermed kravet til opfindelseshøjde kan variere. Indenfor visse områder stiller man således større krav end indenfor andre. På de områder, hvor teknikkens niveau i en længere periode har været stabilt, således at en relativt ubetydelig nydannelse kan fremtræde som et mærkbart fremskridt, vil kravene være noget mindre end på områder, hvor der foregår en stærk udvikling af teknikken, idet under

en sådan dynamisk udvikling selv ikke helt betydningsløse nydannelser erfaringsmæssigt »digger i luften», hvad der bl. a. viser sig ved, at de samtidig kommer frem i patentansøgninger fra flere ansøgere.

I grænsetilfælde, hvor man har været tvivlende overfor, om den fornødne opfindelseshøjde er til stede, har man i nogen grad set hen til det fremskridt, opfindelsen indebærer.

I særlige tilfælde har man lempet kravene til opfindelseshøjde, således f. eks., som nævnt i bemærkningerne til § 1, ved visse opfindelser af fremgangsmåder til fremstilling af lægemidler, hvor man, uanset at den anvendte fremgangsmåde ikke kvalitativt opfylder normale krav til, at en opfindelse kunne siges at foreligge, dog har patenteret under hensyntagen til en særlig terapeutisk virkning af det ved fremgangsmåden fremstillede produkt.

Fremmed ret.

Også i udenlandsk patentpraksis kræves en særlig kvalitet for, at en opfindelse skal kunne patenteres, men dette krav har kun i få lande fundet direkte udtryk i lovgivningen – bortset fra, at en række lande, f. eks. Tyskland, Schweiz, Holland ligesom de nordiske lande i forbindelse med deres nyhedsbestemmelse har optaget kravet om, at den sagkyndige eller fagmanden ikke må have været i stand til at udøve opfindelsen på ansøgningstidspunktet på grundlag af det foreliggende, som nyhedsskadeligt ansete materiale.

I England findes i loven (sec. 14 e og sec. 32 f) et udtrykkeligt krav, idet det fastslås, at opfindelsen ikke vil kunne patenteres, hvis den er »obvious and clearly does not involve any inventive step having regard to matter published as mentioned in paragraph b of this subsection».

Også i U.S.A. er der i lovens § 103 en udtrykkelig bestemmelse af denne karakter, og ligesom for nyhedsbegrebets vedkommende er det også her stillingen på opfindelsestidspunktet og ikke på ansøgningstidspunktet, der er afgørende for patenterbarhed. Det siges i denne bestemmelse, at patent

¹⁾ Jfr. herved Pietzcker, side 49. Jfr. også U.S.A.'s patentlov § 103 i.f., hvorefter patenterbarhed ikke kan nægtes på grund af den måde, på hvilken opfindelsen er gjort.

ikke vil kunne meddeles «if the differences between the subject matter sought to be patented and the prior art are such that the subject matter as a whole would have been obvious at the time the invention was made to a person having ordinary skill in the art to which said subject matter pertains».

Hvad enten udtrykkelige regler findes i lovene, eller retsreglerne er fremkommet gennem patentmyndighedernes praksis, retspraksis eller den videnskabelige teori, er de grundsætninger og synspunkter, udfra hvilke spørgsmålet om opfindelseshøjde bedømmes i de forskellige europæiske lande, i store træk de samme. I England kan patentmyndigheden ikke af egen drift gøre gældende, at fornøden opfindelseshøjde ikke foreligger, men dette kan kun gøres gældende ad indsigelsesvejen eller i forbindelse med behandlingen for en domstol.

Forslaget.

Forslaget indeholder en udtrykkelig bestemmelse, der giver udtryk for kravet om opfindelseshøjde, idet det siges, at opfindelsen for at være patenterbar skal adskille sig væsentlig fra, hvad der var kendt før patentansøgningens indlevering.

En opfindelse må således adskille sig væsentlig fra det rent konstruktionsmæssige, og alt hvad der iøvrigt må betragtes som nærliggende for en fagmand indenfor det pågældende område. Man siger herved til, hvad der kan anses for en gennemsnitsfagmand i betydningen af en fagmand, som ikke er i besiddelse af særlige inventive evner, men som på den anden side er fuldt ud kendt med teknikkens standpunkt på det pågældende tidspunkt – ansøgningstidspunktet – og har evne til at udnytte alt det kendte materiale på god fagmæssig måde, herunder også til at foretage nærliggende nye konstruktioner.

Medens kravene til opfindelseshøjde som hidtil må stilles under rimeligt hensyn til vedkommende tekniske områdes særlige forhold, således at der – som foran nævnt – stilles højere krav indenfor områder, hvor den tekniske udvikling er i særlig grad aktuel, end indenfor områder, hvor forholdene har

været mere stationære, bør der efter komitéernes mening ikke være tale om, at der for særlige grupper foretages sådanne lempelser, at patent meddeles på opfindelser, der ikke har en rimelig kvalitet. De lempelser, der i denne henseende er nævnt i bemærkningerne til forslaget § 1 om bl. a. kemiske forbindelser, lægemidler m. v., og som har været begrundet i, at der har vist sig en praktisk trang til at modificere de i lovgivningen fastsatte undtagelsesbestemmelser fra patenterbarhed, vil, når disse undtagelser sløjfes, ikke være påkrævet.

Om den fornødne opfindelseshøjde i de enkelte tilfælde foreligger, må til en vis grad bero på patentmyndighedens og domstolens skøn. Man har overvejet, om det vil være muligt at angive objektive kriterier til bedømmelse af spørgsmålet. Mange forsøg har været gjort på at opstille sådanne objektive kriterier¹⁾, men komitéerne har ikke fundet, at det vil være muligt at angive sådanne kriterier i lovtekst. I det af Europarådets patentkomité udarbejdede konventionsudkast er der optaget en særlig bestemmelse om opfindelseshøjde, hvori det udtales, at patent ikke kan meddeles, hvis opfindelsen er nærliggende i forhold til, hvad der forud er kendt (art. 4).

Idet der er tale om en jævn, gradvis overgang fra den ubetydelige fagmæssige (håndværksmæssige) ændring eller forbedring af konstruktionsmæssig karakter til den betydningsfulde pioneropfindelse, opstår der spørgsmål om, hvor indenfor denne skala grænsen for den patenterbare opfindelse bør lægges. Der vil her blive tale om en afvejelse af hensynet til ansøgeren, der må ønske beskyttelse for sine idéer, og hensynet til almenheden, hvis adgang til at gøre brug af de tekniske hjælpemidler kun bør begrænses ved enerettigheder gennem patentering i tilfælde, hvor der foreligger en beskyttelsesværdig interesse. Inden for komitéerne er man enige om, at hensynet til erhvervslivet i almindelighed bør veje tungt.

Medens den gældende danske lov ikke abner mulighed for, at spørgsmålet, om en opfindelse har den fornødne opfindelseshøjde, kan påkendes af domstolene under et

¹⁾ Således f. eks. Bryn «Erfindungshöhe», Godenhielm «Patentskyddets omfang». Se også diskussioner, refereret i NIR 1957, side 5 ff og 1960, side 69 ff.

søgsmål om et patents gyldighed, kan i de øvrige nordiske lande spørgsmålet indbringes for domstolene. Sådanne retssager har givet det indtryk, at domstolene i Sverige i de senere år har vist en vis tendens til at anlægge et overfor patenthaveren strengere syn på kravet til opfindelseshøjde, end det er tilfældet indenfor administrationen. Dette er et forhold, som også er kendt i andre lande. Således har man i U.S.A. gennem lovgivningsforanstaltninger søgt at modificere den strenge domstolspraksis, og i forarbejderne til den nye schweiziske patentlov har man til en vis grad taget afstand fra en domstolspraksis, der anses for at være for streng.

At domstolene hyppigt vil anlægge en strengere malestok er vel ikke overraskende, når det tages i betragtning, at det materiale, der bringes frem for domstolene, oftest vil være langt mere omfattende end det, der kan skaffes til veje af de administrative myndigheder, når sagsbehandlingen her skal være praktisk gennemførlig; men hertil kommer, at domstolene, i særdeleshed hvor der er tekniske meddommere, ofte vil være tilbøjelige til at stille for store krav til den inventive indsats. Dette kan dels hænge sammen med, at domstolsbehandlingen finder sted ofte mange år efter ansøgningens indgivelse, og det er vanskeligt at bedømme forholdene i relation til teknikkens stade på et langt tidligere tidspunkt, dels kan det skyldes, at tekniske meddommere, der ikke som patentmyndighedernes teknikere til stadighed under deres daglige arbejde må søge at sætte sig i gennemsnitsfagmandens sted, vil have en tilbøjelighed til at betragte tekniske nyskabelser som nærliggende, hvis de er nærliggende for dem selv. Komitéerne finder anledning til stærkt at fremhæve, at spørgsmålet, om den fornødne opfindelseshøjde foreligger, må bedømmes efter, om den nye opfindelse ville være nærliggende for en gennemsnitsfagmand indenfor det pågældende tekniske område, men ikke for en særlig ekspert, hvis konstruktionsevne m. v. ligger udover det gennemsnitlige på det pågældende område.

Medens komitéerne er af den opfattelse, at kravene til opfindelseshøjde vel bør lægges noget højere, end det ofte hidtil har været

tilfældet indenfor de nordiske patentmyndigheder, må man mene, at domstolenes praksis ikke – som der visse steder har været en vis tendens til – bør være strengere end, hvad der fremgår af det foran anførte.

III. Kollision med ældre ret.

Gældende nordisk ret.

For det tilfælde, at flere uafhængig af hinanden har gjort den samme opfindelse og søger om patent på denne, indeholder de nordiske patentlove bestemmelser, som giver fortrinsret til den, som indkommer først med sin ansøgning.

I den *danske* lov siges det i § 3, 2. stk.:

«Søger flere patent på samme eller væsentlig samme opfindelse, skal den, som først har indleveret ansøgningen, være fortrinsberettiget til at få patent.»

Den *finske* lovs § 22 udtaler: «Söka flera personer patent å uppfinning, som de icke gjort gemensamt eller som icke annars tillhör dem gemensamt, äge den, vars ansökningshandlingar först inkommit till patentverket, företräde till patentet, därest icke annans ansökan medför en från en tidigare tidpunkt gällande företrädesrätt».

Den *norske* regel i lovens § 3, 2. stk., fastsætter: «Blant flere oppfinnere, som har krevd patent på den samme oppfinnelse, skal den, som først har inngitt krav, eller som i medhold av denne lovs § 45 eller § 46 er a regne for den, der først har inngitt sådant, være fortrinsberettiget til å få patent».

Den *svenske* lovs § 9 er sålydende: «Anmäla sig flera för erhållande av patent å samma eller väsentligen lika uppfinning, have den företräde, som först inkom till patentmyndigheten med så beskaffade ansökningshandlingar, att ansökningsens föremål därav tydligt framgår».

De citerede regler er alle af samme indhold, og når den danske og den svenske regel bruger udtrykket «samme eller væsentlig samme opfindelse», afviger det ikke fra forståelsen i praksis af de tilsvarende finske og norske bestemmelser; ej heller i disse lande er der tale om et krav om, at det skal dreje sig om identiske opfindelser.

Reglen er den naturlige konsekvens af patentrettens karakter af eneret, men er dog

i samtlige lande undergivet den modifikation, som følger af Pariserkonventionens prioritetsregler. Dette er udtrykkelig udtalt i den finske og norske lov.

De kolliderende ansøgninger forudsættes alle at vedrøre en opfindelse, som opfylder de almindelige patenterbarhedsbetingelser, d.v.s. at den er ny i forhold til teknikkens standpunkt ved ansøgningens indlevering og har fornøden opfindelseshøjde i relation til det forud kendte. Reglerne har da til formål at afgøre, hvem der skal have patent, hvis der er fuld identitet mellem opfindelserne som angivet i de to eller flere ansøgninger, eller i hvilket omfang der, hvis opfindelserne afviger i større eller mindre grad fra hinanden, vil kunne meddeles patent til de to eller flere ansøgere. Dette sidste drejer sig saledes om spørgsmalet om, hvorvidt der er tale om væsentlig samme opfindelse. Er dette kun delvis tilfældet, bliver det patentmyndighedens opgave at afgøre, i hvilket omfang den yngre ansøgning må begrænses i forhold til den ældre.

I nordisk retspraksis er man i denne henseende naet til et krav om, at der, for at der kan meddeles patent til den ansøger, som sidst har indgivet ansøgning, skal være en rimelig teknisk forskel mellem den af ham beskrevne opfindelse og den opfindelse, der beskyttes ved det patent, som meddeles den ansøger, hvis ansøgning er indkommet først. Synspunktet er saledes det, at den, der først har indleveret sin ansøgning, har krav på patent på den af ham gjorte opfindelse, uafhængig af en senere indkommen ansøgning. Først når den første ansøgning er færdigbehandlet, vil der kunne blive spørgsmaal om at meddele patent til den senere ansøger, og dette patent må da udformes på en sådan måde, at der foreligger tilstrækkelig adskillelse fra det ældre patent. Dette stemmer også med den senere patenthavers interesse i ikke ved sit patent at få forventning om en retsbeskyttelse, som på grund af det ældre patent senere kan vise sig at være illusorisk.

Denne prøvelse af, hvorvidt fornøden teknisk adskillelse foreligger mellem de kolliderende ansøgninger, har i praksis vist sig at volde betydelige vanskeligheder. Det har været nødvendigt at finde en mellemform,

hvor man meddeler patent i et sadant omfang, at den fornødne beskyttelse for den ældre ret kommer til at foreligge, uden at man samtidigt stiller de sædvanlige krav om nyhed og opfindelseshøjde for den senere opfindelse i forhold til den først patentansøgte opfindelse. Dette forhold har naturligvis ikke kunnet undga at medføre en vis vaklen i praksis.

Fremmed ret.

Bestemmelser svarende til de i nordiske lande gældende findes for eksempel i Tyskland og Schweiz (§ 3 i begge landes love), og en beslægtet regel findes i U.S.A., hvor loven i § 102 udelukker patentering i tilfælde, hvor en opfindelse er beskrevet i et meddelt patent eller en patentansøgning, der er indgivet af en anden i De Forenede Stater. Det afgørende tidspunkt er imidlertid her opfindelsens tidspunkt og ikke ansøgningens.

En særlig stilling indtager den belgiske lov, hvor en ansøgning kan afslås, fordi opfindelsen er genstand for en ældre ansøgning, ikke blot i Belgien, men også i andre lande, saledes at det afgørende i denne henseende er, på hvilket tidspunkt den i vedkommende fremmede land indgivne ansøgning får virkning.

I England foretages ligesom i andre forundersøgende europæiske lande en undersøgelse af, hvorvidt den opfindelse, på hvilken der søges patent, er genstand for en anden, bedre prioriteret patentansøgning. Hvis dette viser sig at være tilfældet, kan patentmyndigheden efter de nærmere regler, der er foreskrevet herom, bestemme, at der i den senere ansøgning skal foretages en henvisning til den tidligere ansøgning, med mindre den senere ansøgning ændres på tilfredsstillende vis, eller ansøgeren godtgør, at han har en bedre prioritet end den først indkomne ansøgning. En dobbeltpatentering kan saledes finde sted, idet der ikke nødvendigvis behøver at foretages en begrænsning af det patent, der udfærdiges i overensstemmelse med den senere ansøgning, men patentet kommer til i sig selv at indeholde en advarsel om, at det helt eller delvis kan være angribeligt på grund af den ældre ret.

Forslaget.

Som foran nævnt er den praksis, som har udviklet sig indenfor de nordiske lande på grundlag af de nugældende regler, ikke helt fast, hvad der i sig selv må anses for betænkeligt. Særlig uheldigt vil dette forhold imidlertid være, hvis systemet med nordiske patentansøgninger gennemføres, idet det her må være af afgørende betydning, at rets anvendelsen har en så fast karakter, som det er muligt at give den, og at den er ensartet indenfor de fire nordiske lande, hvilket vil blive uhyre vanskeligt, hvis en praksis skal bygges op på et så løst kriterium som «en rimelig teknisk forskel».

Også ud fra almenhedens synspunkt kan det virke uheldigt og medføre usikkerhed, at der kan gives patent på en opfindelse, som ikke på sædvanlig måde adskiller sig fra opfindelser, som er beskyttet ved et andet patent. Komitéerne har derfor undersøgt muligheden for at ændre reglerne på dette område, således at de får en fastere karakter.

Man kunne tænke sig den mulighed i tilfælde, hvor flere indgiver ansøgning om patent på den samme opfindelse, at udfærdige patent til dem alle, når opfindelserne opfylder sædvanlige patenterbarhedsbetingelser og er nye i forhold til teknikkens standpunkt på tidspunktet for ansøgningernes indlevering. En sådan dobbeltpatentering er imidlertid forbundet med store betænkeligheder og vanskeligheder. For at begrænse disse måtte man i hvert fald foretage en undersøgelse af de pågældende opfinders indbyrdes forhold for – i lighed med de i England gældende regler – ved særlige bemærkninger på patentbrevene at give den fornødne advarsel vedrørende det «bedre berettigede» patent. Denne løsning af problemet ville kun medføre en begrænset arbejdsmæssig lettelse for patentmyndighederne, og den ville lade spørgsmålet om patenternes indbyrdes afgrænsning åben til afgørelse enten ved parternes indbyrdes forhandlinger eller af domstolene. En væsentlig del af byrden ved behandlingen af disse vanskelige spørgsmål ville således blive lagt på domstolene, og ordningen ville kunne medføre langvarige og kostbare retssager.

Idet vanskelighederne ved den nugældende ordning i væsentlig grad beror på usikkerheden om, hvilke forskelligheder den senest patentansøgte opfindelse skal udvise i forhold til den ældre, tør det antages, at en sikrere og fastere retsanvendelse ville nås, hvis man bedømte den krævede forskel efter lignende regler som dem, der anvendes ved bedømmelsen af, om nyhed i patentretlig forstand foreligger. Det afgørende skulle i så fald være, om den senere opfindelse opfylder lovens nyhedskrav og kravet til opfindelseshøjde i forhold også til den opfindelse, på hvilken patent først er søgt. Denne sidste opfindelse skulle således betragtes som en «fingeret nyhedshindring».

En sådan ordning ville vel medføre en vis skærpelse ved bedømmelsen af den senere ansøgning¹⁾. Det må dog herved erindres, at det i relation til den sidste ansøger i nogen grad beror på en tilfældighed, om hindringen for patentering af hans opfindelse skyldes, at den er genstand for en tidligere patentansøgning, eller at den på et tidligere tidspunkt er blevet offentliggjort gennem et almindelig tilgængeligt skrift eller ved åbenlys udøvelse. Den sidste ansøger synes ikke med rette at kunne beklage sig over ikke at få en bedre retsstilling, end hvis en sådan offentliggørelse var blevet følgen af den første opfinders opfindelse.

Udfra disse synspunkter er komitéerne nået til det foreliggende forslag, hvorefter den tidligere indgivne ansøgning sidestilles med nyhedshindrende omstændigheder. Det bemærkes iøvrigt, at de i forslagets § 22 indeholdte regler, hvorefter patentansøgninger på et tidligere tidspunkt end nu vil blive offentlig tilgængelige og derved udgøre en egentlig nyhedshindrende omstændighed, vil medføre, at spørgsmålet om den ældre rets indflydelse vil opstå sjældnere, end det nu er tilfældet. Den første ansøger vil efter de foreslåede regler på et hvilket som helst tidspunkt kunne gøre sin ansøgning offentlig tilgængelig og derved gøre den til en egentlig nyhedshindrende omstændighed i forhold til senere indkommende ansøgninger.

Den første ansøgning bør alene komme den senere ansøgning til skade, for så vidt den

¹⁾ Det er dog opfattelsen, at der ikke vil blive tale om nogen særlig stor forskel i forhold til den nugældende ordning.

virkelig fører til patent. Bortfalder den ældre ansøgning, f. eks. ved at den frafaldes, ved oversiddelse af foreskrevne frister, eller hvis foreskrevne afgifter ikke erlægges, bør den senere ansøgning efter komitéernes opfattelse behandles uden hensyn til den ældre ansøgning, med mindre denne er gjort offentlig tilgængelig før den anden ansøgnings indlevering og derfor indgar i det egentlig nyhedshindrende materiale. Den patenthindrende virkning af den ældre ansøgning er således betinget af, at denne fører frem til patent, og den patenthindrende virkning af en ældre ansøgning bør ikke omfatte ansøgningen i dens helhed, men bør begrænses til opfindelsen i det omfang, i hvilket den beskyttes ved det i henhold til den første ansøgning meddelte patent.

Virkningen er således indskrænket til at omfatte selve *patentkravet*. Til forståelsen af dette og det deri liggende beskyttelsesområde vil patentbeskrivelsen kunne anvendes, men udover beskrivelsens benyttelse som fortolkningsbidrag ved afgørelsen af, hvad der ligger i patentkravet, bør beskrivelsen ikke kunne gøres gældende overfor den senere ansøger. En videregående anvendelse af den første ansøgning som patenthindrende materiale ville ikke være rimelig begrundet i hensynet til den første ansøger¹⁾.

Reglerne om den ældre rets patenthindrende virkning overfor senere ansøgninger bør gælde, hvad enten den senere ansøgning er indleveret af en anden ansøger, eller den hidrører fra samme ansøger, som har indleveret den første ansøgning. Selvom den første ansøger efter ansøgningens indlevering har fundet ændringer eller forbedringer, som han nu ved den anden ansøgning søger beskyttet ved patent, går man efter komitéernes mening ikke hans interesser for nær ved som betingelse for udfærdigelse af et sådant patent at kræve, at disse ændringer eller forbedringer opfylder sædvanlige betingelser for at være patenterbare opfindelser, også i forhold til den opfindelse, han først har søgt

patenteret. Hvor dette ikke er tilfældet, vil det i de fleste tilfælde dreje sig om ændringer eller udførelsesformer, som ligger indenfor det beskyttelsesområde, som allerede er dækket gennem det patent, han opnår på grundlag af den først indgivne ansøgning, og en beskyttelse gennem et nyt patent vil derfor i og for sig ikke give ham nogen større ret til at hindre andres udøvelse af opfindelsen, end den, han har i kraft af sit første patent. Med de foreslåede regler vil han have en vis sikkerhed for, at han, hvis han opnår et patent på grundlag af den senere indgivne ansøgning, dermed opnår en yderligere beskyttelse, nemlig i det omfang den sidste opfindelse har en selvstændig karakter i forhold til den første, og han vil da kunne stole på, at dette patent har sin værdi uafhængig af, om det først meddelte patent af en eller anden grund måtte falde bort.

IV. Undtagelser fra nyhedsreglen.

De foran omhandlede regler vedrørende opfindelsens nyhed er undergivet visse undtagelser. I Pariserkonventionens art. 4 er foreskrevet regler om den såkaldte konventionsprioritet, der medfører, at en ansøger i unionslandene kan indgive ansøgning om patent med paberåbelse af fortrinsret fra en tidligere i et andet unionsland indleveret ansøgning med den virkning, at omstændigheder, der er indtruffet efter den først indgivne ansøgnings indleveringsdag, under visse nærmere betingelser ikke kan gøres gældende som nyhedshindrende for den senere ansøgning. De heromhandlede regler har imidlertid en videregående karakter og vil blive behandlet i forslagets § 6 og de dertil knyttede motiver.

I Pariserkonventionens art. 11 er optaget bestemmelser om en vis adgang for patentansøgere, som inden patentansøgningens indlevering har udstillet genstande, som søges beskyttet ved patentet, på en international udstilling, til at kræve, at omstændigheder,

¹⁾ Ved udarbejdelsen af det konventionsudkast, som foreligger fra Europarådets patentkomité, er man gået frem efter synspunkter svarende til de foran angivne og har udarbejdet en regel, hvorefter den ældre ret behandles som nyhedshindrende (art. 3 nr. 3 (a)). Man er imidlertid dér gået videre, idet man – som et alternativ – går ind for, at et konventionsland skal kunne anse en ældre patentansøgning i sin helhed som hørende til teknikens stadiet, og at det skal gælde, blot den senere bliver publiceret, men uanset om den fører til patent (art. 3 nr. 3 (b)).

der er kommet til efter genstandens forevisning på udstillingen, ikke gøres gældende som nyhedshindrende ved patentansøgningens behandling. Den af denne konventionsbestemmelse nødvendiggjorte regel er optaget i nærværende paragrafs stk. 3., der også tager stilling til spørgsmålet om andre undtagelser fra nyhedsreglen, begrundet i at ansøgerens egen opfindelse er blevet almindelig tilgængelig på grund af omstændigheder forud for ansøgningens indlevering.

A. Opfindelsens forevisning på en international udstilling.

Bestemmelsen i Pariserkonventionens art. 11 foreskriver, at unionslandene i overensstemmelse med deres nationale lovgivning med hensyn til genstande, der udstilles på officielle eller officielt anerkendte, internationale udstillinger, der afholdes indenfor et af landenes grænser, skal indrømme en midlertidig beskyttelse for patenterbare opfindelser, brugsmønstre, mønstre og varemærker. Den midlertidige beskyttelse skal ikke kunne forlænge de frister, der er fastsat i bestemmelserne om konventionsprioriteten. Hvis fortrinsretten senere påberåbes, skal hvert lands myndigheder kunne regne fristen tilbage fra den dag, da genstanden blev indført på udstillingen. Endvidere er det foreskrevet, at ethvert land kan forlange sådanne bevisligheder, som kan anses påkrævet, til godtgørelse af den udstillede genstands identitet og af tidspunktet for dens fremstilling på udstillingen.

Bestemmelsen har været af relativt ringe betydning og har savnet tilstrækkelig effektivitet til at give opfinderne den beskyttelse, som er tilsigtet, idet de nærmere vilkår, under hvilke beskyttelsen gives, er overladt til de enkelte unionslande og er behandlet på stærkt divergerende måde i de forskellige lande. Nogle lande har end ikke optaget bestemmelser om dette spørgsmål. Der har ved Pariserkonventionens revision såvel i London i 1934 som i Lissabon i 1958 været forslag fremme med henblik på en nærmere udbygning af bestemmelsen, som skulle gøre den mere anvendelig. Sådanne ændringer er imidlertid ikke gennemført, idet man fra mange landes side stiller sig negativt

overfor bestemmelsen, og ved bestemmelsens behandling i Lissabon blev der fra et flertal af landenes side stillet forslag om, at bestemmelsen helt skulle udgå på grund af den stærkt begrænsede praktiske betydning, og da den kunne medføre, at opfinderne på grund af den uklare formulering fik en falsk sikkerhedsfølelse.

Gældende nordisk ret.

Alle de nordiske love har i dag bestemmelser vedrørende beskyttelsen af genstande, der er fremstillet på internationale udstillinger.

Den danske patentlovs § 28 er salydende:

«Når en opfindelse er fremstillet på en international udstilling her i landet, der er anerkendt som sådan af handelsministeren, skal opfinderen være berettiget til, når han indleverer ansøgning til patentkommissionen senest 6 måneder efter opfindelsens fremstilling på udstillingen, at få patent uden hensyn til, om opfindelsen i løbet af dette tidsrum er blevet således beskrevet eller bragt i anvendelse som i § 1, nr. 3, ommeldt. Ved kongelig anordning skal det kunne bestemmes, at det samme skal gælde med hensyn til opfindelser, som fremstilles på internationale udstillinger i en fremmed stat, der er anerkendt af vedkommende stats regering.....»

For opfindelser, der forinden indgivelse af ansøgning om patent i fremmed stat har været fremstillet på en international udstilling som i denne paragrafs stk. 1 nævnt, skal fortrinsretsfristen altid regnes fra den dag, da genstanden blev indført på udstillingen, og kan aldrig overstige 12 måneder fra dette tidspunkt.»

Den finske patentlov fastsætter i § 18:

«Har uppfinning blivit förevisad a internationell utställning, må den omständigheten, att uppfinningen därvid eller sedermera blivit känd genom tryckt skrift eller genom uppfinningens utövning, icke utgöra hinder för patents meddelande, såframt ansökan därom inkommer inom sex månader efter det uppfinningen utställdes.»

Den norske lovs § 46 udtaler:

«Den, som på en nasjonal eller internasjonal utstilling her i riket har utstilt en oppfinnelse gjenstand, skal innen seks måneder fra ut-

stillingens åbning kunne inngi krav om patent på oppfinnelsen, uten at omstendigheter, som måtte være tilkommet, etter at oppfinnelsens gjenstand var stilt til skue på utstillingen, skal være til hinder for at patentet gis.

Under forutsetning av gjensidighet kan Kongen slutte overenskomst med fremmede stater, hvorefter lignende forskrift skal kunne gjøres gjeldende for internasjonale utstillinger i disse.»

I Sverige findes bestemmelsen i § 3, 2. stk., der er sålydende:

«Har uppfinning blivit förevisad å internationell utställning, må dock den omständigheten, att uppfinningen därvid eller sedermera blivit känd genom tryckt skrift eller genom uppfinningens utövning, icke utgöra hinder för patents meddelande, så framt ansökan därom inkommer inom sex månader efter det uppfinningen utställdes.»

Som det vil ses, har samtlige nordiske landes bestemmelser karakter af nyhedsregler, idet de medfører, at udstillingen og de omstændigheder af nyhedshindrende art, der måtte være indtruffet efter genstandens udstilling, ikke tages i betragtning ved patentsagens behandling. Derimod kan en forbenyttelsesret opstå i den mellemliggende tid. Medens den norske bestemmelse ligesom konventionen er begrænset til genstande, omfatter den danske, finske og svenske bestemmelse også opfindelser af fremgangsmåder, der måtte være demonstreret på en international udstilling. Den norske lov omfatter i modsætning til de 3 andre landes love også nationale udstillinger.

Fremmed ret.

I Tyskland foreligger en særlig lov af 18. marts 1904 om beskyttelse af opfindelser, mønstre og varemærker på udstillinger. Disse bestemmelser omfatter både indenlandske og udenlandske udstillinger uden hensyn til, om de er af international karakter, idet det dog forudsættes, at det ved en kundgørelse tilkendegives, at udstillingen hører til dem, på hvilke reglerne om beskyttelse finder anvendelse. Med hensyn til virkningen af udstillingsbeskyttelsen kan det oplyses, at

udstillingen og senere tilkomne omstændigheder ikke virker nyhedshindrende, når ansøgningen indgives inden 6 måneder fra udstillingens åbning, at patentansøgningen går frem for andre ansøgninger, som er indgivet, efter at opfindelsen blev udstillet, og at der ikke kan erhverves forbenyttelsesret i det mellemliggende tidsrum. Der er således her tale om en virkelig prioritetsret.

Den østrigske patentlov har i § 54 bestemmelser af lignende karakter som de tyske.

Den schweiziske patentlov omfatter kun forevisning på officiel eller officielt anerkendt international udstilling, hvilket er en begrænsning i forhold til den tidligere retstilstand, hvor også nationale udstillinger kom ind under reglen. Ændringen er hovedsagelig forårsaget af, at opfinderne kunne lide retstab, hvis de ikke var bekendt med, at forevisningen på nationale udstillinger ville blive nyhedshindrende i de fleste fremmede lande. Efter de schweiziske bestemmelser kan der ikke erhverves forbenyttelsesret efter forevisningen på udstillingen.

Også den engelske patentlov indeholder i sec. 51(2) en bestemmelse om udstillingsbeskyttelse, som dog kun synes at tage sigte på at betage selve forevisningen eller udnyttelsen i forbindelse dermed karakter af nyhedshinder.

Forslaget.

Under hensyn til reglens ringe betydning i praksis og til den risiko, der er forbundet med gennem disse bestemmelser at tilskynde opfindere til at lade deres opfindelser udstille med den virkning, at deres senere patentansøgninger i andre lande afslås på grund af den ved udstillingen stedfundne offentliggørelse, har komitéerne ment, at reglen bør indskrænkes, således at den alene får det omfang, som konventionsbestemmelsen kræver.

Reglen bør derfor kun omfatte officielle eller officielt anerkendte, internationale udstillinger. I denne henseende må man være af den opfattelse, at alene de i konventionen angående internationale udstillinger, der undertegnedes i Paris den 22. november 1928, omhandlede udstillinger bør komme i be-

tragtning¹⁾. Det af Europarådets patentkomité udarbejdede konventionsudkast begrænser udtrykkeligt den obligatoriske regel til at omfatte de af konventionen af 1928 omfattede udstillinger (art. 3 nr. 4 (a) (ii)). (Som nedenfor anført er der dog aabnet konventionslandene adgang til at gå videre.)

Efter udstillingskonventionen anses som officiel eller officielt anerkendt international udstilling – uanset dens benævnelse – enhver udstilling, til hvilken fremmede lande indbydes ad diplomatisk vej, og som i almindelighed ikke har periodisk karakter, når dens hovedformål er at fremvise de forskellige landes fremskridt indenfor en eller flere produktionsgrene, og når der principielt ikke gøres forskel mellem købere og besøgende med hensyn til adgangen til udstillingens lokaler. De inden for de nordiske lande afholdte regelmæssige udstillinger er ikke omfattet af bestemmelsen. Komitéerne har imidlertid – som foran nævnt – fundet det rigtigt og bedst stemmende med de foreslåede generelle nyhedsregler, at opfindere ikke ved en vidtgående udstillingsbeskyttelse fristes til at foretage foranstaltninger, som senere kunne vise sig nyhedsskadelige. Den foreslåede begrænsede regel vil virke som en opfordring til at søge patent, inden en opfindelse fremstilles på en udstilling.

Også med hensyn til beskyttelsens omfang mener man, at denne bør begrænses til det efter konventionsbestemmelsen nødvendige, og forslaget går derfor ud på, at bestemmelsen alene er en begrænsning i nyhedsreglen og udelukker, at udstillingen af genstanden eller anden offentliggørelse, som er en følge heraf, tages i betragtning som nyhedshindrende omstændighed ved patentansøgningens behandling. Om en egentlig prioritetsret er der således ikke tale. Forbenyttelsesret vil kunne opstå i tiden, indtil patentansøgningen indgives, andre nyhedshindrende omstændigheder, som ikke har nogen forbindelse med opfindelsens forevisning på udstillingen, kan

gøres gældende mod ansøgeren, og i kollisionstilfælde må ansøgningens indleveringsdag være afgørende.

Endelig er forslaget ligesom Pariserkonventionens tekst begrænset til at angå en på udstillingen udstillet genstand, og bestemmelsen kan således ikke gøres gældende ved ansøgning om patent på opfindelse af en fremgangsmåde.

Den i den heromhandlede bestemmelse fastsatte frist vil ikke kunne kumuleres med fristen for prioritetsret i henhold til bestemmelsen i forslagets § 6.

Komitéerne har drøftet spørgsmålet om, hvorvidt beskyttelsen, for så vidt angår udstillinger i udlandet, bør gøres afhængig af gensidighed. Man har imidlertid anset en sådan begrænsning for ufornudden.

Det af Europarådets patentkomité udarbejdede konventionsudkast abner mulighed for at de deltagende lande kan anerkende prioritet fra forevisning af opfindelsen (art. 3 nr. 4 (b) og dette også for så vidt angår andre end de foran nævnte udstillinger, når det blot drejer sig om en udstilling, der er anerkendt som officiel af vedkommende land (art. 3 nr. 4 (c) (i)).

B. Andre undtagelser fra nyhedsreglen.

Gældende nordisk ret.

I dansk, norsk og svensk patentlovgivning findes bortset fra de foran nævnte bestemmelser ingen regler om, at nyhedsskadelige omstændigheder, der foreligger inden patentansøgningens indlevering, under særlige forhold ikke skal tages i betragtning.

I den finske patentlov findes derimod 2 særlige regler om undtagelser fra nyhedsbestemmelserne. Den finske lovs § 17 udtaler:

«Har uppfinning offentliggjorts på grund av otillbörlig handling gentemot uppfinnaren eller den, till vilken hans rätt övergått eller vilken jämlikt denna lag annars har rätt till uppfinningen, utgöra detta offentliggörande icke hinder för den berättigade att erhålla patent å uppfinningen, saframt ansökning

¹⁾ Herimod kan indvendes, at ikke alle unionslande som de nordiske har tilsluttet sig udstillingskonventionen, medens Pariserkonventionens art. 11 er forpligtende for samtlige unionslande.

Blum-Pedrazzini II, side 64 ff, mener, at foruden de af udstillingskonventionen omfattede udstillinger også andre internationale udstillinger bør komme i betragtning, når udstillingerne er officielle eller officielt anerkendt, og oplysning derom er publiceret i vedkommende udstillingsland i et officielt skrift. Anderledes Walther, R., *Das Prioritätsrecht nach Art. 4 des Unionsvertrages unter besonderer Berücksichtigung des Ausstellungsschutzes*. Diss. Bern. Bern 1945, s. 51 ff.

därom inlämnas inom sex månader, räknat från offentliggörandet.»

Endvidere fastsætter den finske lovs § 19, saledes som den er ændret ved lov af 20. oktober 1950, følgende:

«Har uppfinnaren eller den, till vilken hans rätt övergatt, på annat sätt än i § 18 stadgats offentliggjort uppfinning med förbehåll om rätt att själv erhålla patent, må detta offentliggörande icke utgöra hinder för meddelande av patent, därest den till uppfinningen berättigade inom sex månader från offentliggörandet inkommer med ansökan om patent. Sadant patent atnjute företrädesrätt, räknat från dagen för offentliggörandet.

Vad ovan i 1 mom. och i de stadganden i denna lag, vilka ansluta sig till nämnda moment, är föreskrivet, äge tillämpning först sedan därom genom förordning stadgats.»

Denne bestemmelse er imidlertid ikke sat i kraft, idet man har haft betænkeligheder ved gennem en sådan bestemmelse at friste opfindere til at offentliggøre deres opfindelser, førend patentansøgningen indleveres, idet de derved ville udsætte sig for i de lande, der ikke har en tilsvarende bestemmelse, at miste deres mulighed for at opnå patent, hvis offentliggørelsen har en sådan karakter, at den i disse lande er patenthindrende.

Spørgsmalet om sådanne undtagelser fra nyhedsreglerne blev drøftet under de fællesnordiske forhandlinger, der fandt sted i årene 1938–41, og man naede dér til regler, der i det hele svarer til dem, der siden er blevet lov i Finland.

Fremmed ret.

Den tyske patentlov indeholder i § 2, sidste pkt., en bestemmelse, hvorefter en indenfor de sidste 6 måneder før patentansøgningens indlevering stedfunden beskrivelse eller benyttelse af opfindelsen lades ude af betragtning, når den kan føres tilbage til («beruht auf») ansøgerens eller hans retsforgængers opfindelse.

For U.S.A. har disse spørgsmål ikke praktisk betydning, idet man som foran nævnt ikke betragter ansøgningstidspunktet som afgørende ved bedømmelsen af, om nyhed foreligger, men principielt lader det være afgørende, hvornår opfindelsen er gjort.

Nyhedsskadelige momenter, der foreligger mere end 1 år forud for ansøgningens indlevering, tages dog som anført i betragtning.

Den engelske patentlov indeholder i sec. 50 og 51 en række udførlige regler, der giver mulighed for patentering af opfindelser, selvom de er blevet kendt forud for ansøgningstidspunktet.

Dette gælder saledes, hvis opfindelsen er blevet offentliggjort uden ansøgerens eller hans retsforgængers tilladelse. Det er dog en betingelse, at ansøgningen bliver indleveret snarest muligt, efter at ansøgeren er blevet bekendt med offentliggørelsen, og at opfindelsen ikke inden ansøgningens indlevering (eller prioritetsdatoen) har været åbenlyst udøvet i England på anden måde end med henblik på rimelig afprøvning.

Det betragtes heller ikke som nyhedshindrende, at opfinderen har beskrevet opfindelsen i et videnskabeligt selskab, eller hvis den er publiceret med hans samtykke i et sadant selskabs skrifter, når ansøgning indgives inden 6 måneder efter en sådan offentliggørelse.

Endelig betragtes det ikke som nyhedshindrende, hvis opfindelsen inden for det sidste år før ansøgningens indlevering er offentliggjort ved åben udøvelse af ansøgeren eller hans retsforgænger eller af nogen anden med hans eller hans retsforgængers tilladelse, hvis udøvelsen har haft til formål at afprøve opfindelsen, og det må anses for nødvendigt under hensyn til opfindelsens karakter, at en sådan udøvelse må ske åbenlyst.

Forslaget.

På forhand må det synes tiltalende, om patentlovens regler muliggør, at opfindere i vidt omfang får adgang til under arbejdet med deres opfindelse at sætte sig i forbindelse med særlige eksperter på områder, der har forbindelse med den pågældende opfindelse, og at de gennem foredrag overfor et videnskabeligt forum får mulighed for en videre sagkyndig drøftelse af de problemer, opfindelsen kan give anledning til. Nyttige er også de efterhånden ikke usædvanlige studiebesøg m. v. indenfor virksomheder og institutioner, hvor forskning finder sted, og den åbenhed, der under sådanne studiebesøg ofte udvises.

Ikke desto mindre må bestemmelser, der

åbner mulighed for patentering, selvom opfindelsen gennem sådanne foranstaltninger er blevet kendt, give anledning til betænkelighed. Almenheden har et vist krav på, at opfindelser, der er blevet alment tilgængelige, også kan udnyttes, uden at man risikerer at blive angrebet af patenter, som først senere søges, og krav på tidligst muligt at få klarhed på, hvilke handlinger der er eller kan forventes at blive forbudt ved en patentretlig beskyttelse, og hvilke der frit kan udøves. Dette sidste vil være yderst vanskeligt i tilfælde, hvor offentliggørelsen har fundet sted på forhånd gennem foredrag, demonstration el. lign., idet det ikke kan forventes, at der her som ved en patentansøgning bliver fastlagt bestemt formulerede krav, der giver oplysning om, hvori opfindelsen består, og dermed hvad den eventuelt kommende patentbeskyttelse vil omfatte. Den nedenfor i § 4 omhandlede forbenyttelsesret, der under særlige vilkår kan gøres gældende, dækker ikke fuldt ud den interesse, man fra almenhedens side må have i, at der ikke kan søges patent på opfindelser, der allerede er blevet alment tilgængelige.

Også andre hensyn medfører betænkeligheder ved en vidtgaende adgang til en sådan forpublicering. I de tilfælde, hvor man som i den finske patentlovs § 19 ved bestemmelsen skaber en slags prioritetsregel, der sikrer mod alle senere offentliggørelser, vil reglen være lidet rimelig overfor eventuelle dobbelt-opfindere, der bør have mulighed for at få patent på opfindelsen, hvis de indgiver deres ansøgning først, og som ligeledes bør have mulighed for ved at offentliggøre deres opfindelse at hindre, at en anden får patent på denne. Etablerer man derimod en ordning, der ikke har karakter af en prioritetsregel, men som den tyske regel og de engelske regler kun angår den offentliggørelse, der har fundet sted på grundlag af oplysninger fra ansøgeren, eller nogen fra hvem hans ret hidrører, skaber man vanskelige bevisspørgsmål.

En bestemmelse, der muliggør en forpub-

licering af opfinderen, har som før nævnt den alvorlige ulempe, at den let giver opfindere indtryk af, at de uden risiko ved de foranstaltninger, der abnes mulighed for, kan gøre deres opfindelse kendt. Senere kan det vise sig, at de trufne dispositioner medfører, at opfindelsen ikke vil kunne patenteres i andre lande, hvor tilsvarende bestemmelser ikke gælder. Bestemmelsen synes derfor overordentlig betænkelig, hvis den ikke samtidig gennemføres i en lang række lande, f. eks. ved optagelse af regler af denne karakter i Pariserkonventionen¹⁾. Ved AIPPI's møde i Ottawa i september 1961 gav exekutivkomitéen i en resolution udtryk for faren ved en sådan bestemmelse, hvis den ikke blev truffet ved en international konvention.

Ud fra disse synspunkter og iøvrigt under hensyn til, at det sædvanlig ikke vil volde opfinderen nogen større vanskelighed eller bekostning at indgive ansøgning om patent, inden offentliggørelsen foretages, har komitéerne ment, at man ikke bør optage bestemmelser, der gør undtagelse fra nyhedsreglerne for tilfælde af opfinderens egen forpublicering, jfr. dog foran om eksperimentering og afprøvning, som efter komitéernes mening ikke kan betragtes som en egentlig udøvelse af opfindelsen.

I tilfælde, hvor offentliggørelsen har fundet sted uden opfinderens vilje, gør imidlertid de sidst fremhævede argumenter sig ikke gældende²⁾. Der er her ikke tale om, at bestemmelsen vil være risikabel for opfinderen eller komme ham til skade i udlandet, idet denne skade allerede er sket, og det vil her ikke kunne anføres, at han burde have indgivet sin ansøgning, førend offentliggørelsen fandt sted. I sådanne tilfælde, hvor ansøgeren og de, fra hvem hans ret hidrører, har gjort, hvad der med rimelighed kan forlanges for, at opfindelsen ikke skulle blive kendt, men hvor denne ikke desto mindre er blevet offentliggjort, må det forekomme rimeligt, at man søger at afbøde de for ansøgeren skadelige virkninger af en sådan offentliggørelse.

¹⁾ Spørgsmålet var fremme ved forhandlingerne om konventionens revision i Lissabon i 1958. De fleste medlemslande var af den opfattelse, at en sådan bestemmelse ikke var i opfindernes interesse.

²⁾ En regel om beskyttelse af opfinderen mod sådanne tilfælde drøftedes ved forhandlingerne i Lissabon, hvor et flertal af landene gik ind for en beskyttelse. Reglen strandede dog på principiel modstand fra visse sider.

Man har derfor i paragraffens stk. 3. optaget en bestemmelse om, at det ikke er til hinder for meddelelse af patent, at opfindelsen inden for de sidste 6 måneder før ansøgningens indlevering er blevet almindeligt tilgængelig, når dette er en følge af, at kendskab til opfindelsen er åbenbart misbrugt i forhold til ansøgeren eller nogen, fra hvem hans ret hidrører.

For at en regel til fordel for ansøgeren skal være begrundet overfor de foran nævnte hensyn til almenheden, mener man således at måtte kræve, at der er tale om et åbenbart misbrug af kendskab til opfindelsen, og det bør ikke være tilstrækkeligt, at offentliggørelsen har fundet sted uden den berettigedes samtykke.

I kravet om, at misbrug skal foreligge, ligger 2 forhold. For det første må ansøgeren selv eller de, der før ham har været berettiget til opfindelsen, ikke på nogen måde selv være medskyldige i, at opfindelsen er blevet almindeligt tilgængelig. Et misbrug foreligger således efter komitéens mening ikke, hvis nogen til opfindelsen berettiget selv uagtsomt må siges at være skyld i offentliggørelsen, og det er således en betingelse, at ansøgeren, og de, fra hvem hans ret hidrører, har gjort, hvad der med rimelighed kan forlanges for at holde opfindelsen hemmelig. For det andet ligger der i ordet misbrug, at der skal være tale om et forhold, der er utilbørligt i relation til ansøgeren eller den eventuelle anden, som på det pågældende tidspunkt var i besiddelse af opfindelsen. Der må således være tale om, at den, der direkte eller indirekte er skyld i, at offentliggørelsen har fundet sted, enten uretmæssigt er kommet i besiddelse af oplysninger om opfindelsen eller har gjort sig skyldig i tillidsbrud ved at lade sådanne oplysninger gå videre. Misbruget behøver ikke at ligge i selve offentliggørelsen, men kan have fundet sted i tidligere led, enten derved at dette tidligere led er kommet til opfindelsen på en uretmæssig måde eller har ladet oplysninger om denne gå videre uden at iagttage fornødne forsigtighedsregler og sikre sig imod, at oplysningerne ikke gik videre på en sådan måde, at det kunne blive til skade for opfindelsens indehaver.

Bestemmelsen er kun tænkt anvendt i

undtagelsestilfælde. Det misbrug, som har ført til, at opfindelsen er blevet almindeligt tilgængelig, skal være åbenbart. Hermed mener man, at de omstændigheder, der anføres, skal være af en sådan art, at de gør det ganske klart, at et misbrug foreligger.

Det skal, for at bestemmelsen kan gøres gældende, dreje sig om et misbrug overfor patentansøgeren, eller nogen fra hvem hans ret hidrører. Dette er således kun tilfældet, hvis det er hans opfindelse, der danner grundlag for offentliggørelsen. Hidrører de oplysninger, der er kommet frem, fra en anden opfinder af den samme opfindelse, således at der foreligger en dobbeltopfindelse, vil offentliggørelsen være til hinder for, at ansøgeren kan få patent.

Forslaget fastsætter som en yderligere betingelse, at ansøgningen skal være indleveret inden 6 måneder efter, at offentliggørelsen har fundet sted. Hensynet til ansøgeren ville vel i og for sig tale for en regel svarende til den engelske, hvorefter ansøgningen skal være indgivet snarest muligt efter, at offentliggørelsen er kommet til ansøgerens kendskab. Man har imidlertid under hensyn til almenhedens interesse i, at usikkerheden om, hvorvidt den pågældende opfindelse vil blive søgt patenteret, er så kortvarig som mulig, ment det rigtigt at fastsætte en frist fra offentliggørelsens tidspunkt. Tidspunktet for ansøgerens kendskab om den stedfundne offentliggørelse ville iøvrigt kunne blive genstand for vanskelige bevisspørgsmål.

Den her fastsatte frist vil ikke kunne kumuleres med fristerne for prioritetsret i henhold til bestemmelserne i forslagets § 6.

Det af Europarådets patentkomité udarbejdede konventionsudkast indeholder undtagelsesbestemmelser, der i det hele svarer til de i nærværende forslags stk. 3 indeholdte (art. 3 nr. 4 (a) (ii)). Konventionsudkastet indeholder imidlertid i tilslutning hertil en bestemmelse, som åbner mulighed for et konventionsland til at meddele patent også i tilfælde, hvor opfindelsen inden for de sidste 6 måneder er gjort tilgængelig på anden måde, nemlig enten af opfinderens selv eller tredjemand som resultat af oplysninger, der hidrører fra opfinderens (art. 3 nr. 4 (c) (ii)).

§ 3.

Patents verkan.

Förevarande paragraf anger innehållet i den patenthavaren meddelade ensamrätten.

Gällande nordisk rätt.

De danska, finska och norska patentlagarna innehåller en särskild bestämmelse om patentets verkan (§ 5 dpl, § 1 fpl, § 5 npl). Den svenska patentlagen fastställer däremot icke direkt patenträttens innehåll, men fastslår i stället vad som objektivt sett, alltså oberoende av eventuella påföljder, utgör intrång i patenträtten (§ 19 mom. 2 spl).

Den *danska* bestämmelsen anger, att utan patenthavarens samtycke må ingen i förvärvssyfte tillverka, införa eller försälja patenterat – eller med patenterat förfarande tillverkat – alster (genstand) eller använda det patenterade förfarandet. Enligt bestämmelsen i *finska* patentlagen grundas för patenthavaren uteslutande rätt att yrkesmässigt utöva uppfinning, som är föremål för patentet. Utövningen av uppfinningen innefattar härvid tillverkning av alster, som skyddats genom patent, så ock saluhållande, försäljning, utlegning, användning och införande av sådant alster eller förfarande. Patent å ett förfarande medför även skydd för alster, som framställts enligt detta förfarande.

I *Norge* medför patent den verkan, att ingen utan patenthavarens samtycke i närings- eller förvärvssyfte (närings- eller driftsøyemed) må utöva uppfinningen genom att tillverka, införa, saluhålla, försälja eller använda uppfinningens föremål (oppfinnel-

sens gjenstand). Om patent meddelats på förfarande sträcker sig patentets verkan även till genom förfarandet framställda alster (produkter). Ovannämnda *svenska* bestämmelse om patentintrång anger, att patentintrång föreligger, om någon olovligen inom riket yrkesmässigt utnyttjar patenterad uppfinning genom att tillverka patentskyddat alster eller använda patentskyddat förfarande eller genom att införa, använda, utbjuda, saluhålla, överlåta eller upplåta patentskyddat alster, eller alster, som framställts medelst patentskyddat förfarande.

Utländsk rätt.

Även i utomnordisk lagstiftning är det vanligt att uttryckligen angiva vilken rätt som tillkommer patenthavaren i kraft av patentet. Ett undantag härifrån kan den engelska patentlagen i viss mån sägas utgöra. Patenthavarens befogenheter framgår i England istället av själva patentmeddelandet, som innehåller ett förbud (Royal Command) för andra än patenthavaren att utan dennes medgivande företaga vissa handlingar, som innebär utnyttjande av uppfinningen¹⁾.

Som framgått av det tidigare är det i de nordiska länderna endast *den finska* patentlagen, som anger patentets rättsverkan i positiv form. Inom utländsk patenträtt torde den positiva formen vara vanligast. Den återfinnes i t. ex. Frankrike, Holland, Schweiz, Tyskland och Österrike. I de anglosaxiska länderna uppfattas däremot patenträtten som en förbuds rätt, vilket starkt betonats i praxis och doktrin.²⁾ I USA över-

¹⁾ Detta förbud ger dock icke ett klart uttryck för patenthavarens ensamrätt, som fått en fastare form endast i praxis.

²⁾ Jfr. uttalande av Lord Herschell, Terrell s. 9; Betr. USA se t.ex. Stringham, Outline of Patent Law, Madison 1937, s. 255.

gick man vid lagrevisionen 1952 från en positiv till en negativ formulering.

Inte heller i utländsk lagstiftning omfattar ensamrätten ett endast privat utnyttjande av uppfinningen. Ett undantag därifrån utgör emellertid t. ex. den amerikanska patenträtten.

Beträffande det närmare angivandet av de former för utnyttjande som omfattas av patentets verkan, göres i likhet med den norska patentlagen vanligen icke heller i utländsk lagstiftning någon skillnad mellan olika kategorier av uppfinningar. Kategoriuppdelning saknas således i detta sammanhang t. ex. i de schweiziska, tyska och österrikiska patentlagarna liksom i den anglosaxiska lagstiftningen. Exempelvis den holländska patentlagen innehåller däremot en sådan uppdelning, varvid ifråga om uppfinningar avseende förfaranden endast användning av förfarandet är angivet som en handling genom vilken utnyttjande kan ske.

I ett flertal länder anges formerna för utnyttjande på ett uttömmande sätt. Så är fallet i t. ex. de amerikanska, holländska, tyska och österrikiska patentlagarna. Ett mer generellt uttryckssätt är dock långt ifrån ovanligt i den utländska lagstiftningen. Den förekommer exempelvis i den franska patentlagen¹⁾ och i ett antal stater vars patentlagstiftning torde vara påverkade av den franska, t. ex. Argentina, Italien, Mexico, Polen och Portugal. Av särskilt intresse är den schweiziska patentlagen av 1954, som innehåller en regel av allmän innebörd, där olika former för utnyttjande dock är relativt fullständigt exemplifierade.

Liksom i den nordiska patenträtten erkännes i allmänhet också i den utländska rätten det s.k. indirekta produktskyddet, dvs. skydd för de genom patenterade förfaranden framställda alstren. Detta skydd har därvid i regel på samma sätt som i de nordiska länderna samma utsträckning som när patentet är direkt inriktat på produkten. I t.ex. de holländska, schweiziska, tyska och österrikiska patentlagarna framgår detta direkt av lagtexten.

I England har det indirekta produktskyddet utvecklats i rättspraxis utan särskilt lagstadgande. Det gäller därvid även alster framställda med användning av en patent-skyddad maskin.

Bland de stora industriländerna synes endast USA sakna indirekt produktskydd. Visst skydd för produkten torde dock kunna uppnås genom annan lagstiftning än patentlagen. Således skyddar tullförordningen under vissa förutsättningar mot import av produkter, som tillverkats genom i USA patent-skyddat förfarande.²⁾

Olika särdrag i såväl nordisk som utländsk lagstiftning kommer att närmare beröras i samband med den följande detaljbehandlingen av de frågor, till vilka kommittéerna haft att taga ställning i förevarande sammanhang.

Förslaget.

Redan vid de nordiska överläggningarna 1938-41 rådde enighet om önskvärdheten av en fristaende bestämmelse vari innebörden av den genom patentet förlånade ensamrätten fastställdes. Vid tillkomsten av ovan nämnda stadgande i svenska patentlagen om patentintrång i objektiv mening förutsattes också, att i en kommande ny patentlag ett särskilt stadgande om patents verkan skulle intagas.³⁾ Den indirekta metod att bestämma patenträttens innehåll, som representeras av nuvarande svenska patentlag, får därför betraktas som ett provisorium motiverat av att den 1944 genomförda revisionen av svenska patentlagen endast var partiell.

Den ensamrätt, som tillkommer patenthavaren, är i flera avseenden begränsad. Full överensstämmelse bör råda mellan hans befogenheter och vad som kan beivras såsom patentintrång. Kommittéerna har då ansett att patentlagarna bör innehålla en självständig regel om patentets verkan, till vilka intrångsbestämmelserna hänvisar.

Vid utformandet av en regel om patentets rättsverkan har det ofta diskuterats huruvida patenträtten till sin rättsliga natur är att anse som positiv eller negativ. De som hävdar den

¹⁾ I bestämmelserna till rättens skydd är i den franska patentlagen intrångshandlingarna närmare specificerade.

²⁾ Se Journal of Patent Office Society, Washington, April 1957, s. 282 f.

³⁾ SOU 1942: 58 s. 30.

sistnämnda standpunkten har framför allt fäst sig vid att patentets verkan främst riktar sig mot andra än patenthavaren. Även utan patentet och under förutsättning att annan ej redan erhållit patent har uppfinnaren uppenbarligen en rätt att tillgodogöra sig uppfinningen. Genom patentet får han endast en möjlighet att hindra andra från ett sådant tillgodogörande – patenträtten är alltså en förbuds rätt. Häremot har invänts bl. a. att det för alla i den positiva rätten tillskapade rättigheter gäller att de konstitueras genom de sanktioner som skyddar dem.

Kommittéerna har icke ansett någon mer vidlyftig utredning angående patenträttens natur vara pakallad i detta sammanhang. Det har här syntts mest angeläget, att beakta de praktiska aspekter som kan läggas på frågan. Klart är att genom patentet erhålles en av rättsordningen tryggad ensamrätt till uppfinningens utnyttjande till skillnad från den endast faktiska ensamrätt som uppfinnaren kan tillvinna sig t. ex. genom hemlighallande av uppfinningen.¹⁾ Härigenom uppkommer också för patenthavaren möjlighet till rättsliga förfoganden med avseende på patenträtten – patenträtten blir ur denna synpunkt en positiv förmögenhetsrätt. Kommittéerna har därför ansett det vara begreppsmässigt klarast att ge uttryck för detta förhållande genom att redan i § 1 definiera patenträtten som en «ensamrätt» att yrkesmässigt utnyttja uppfinningen.

Men vid den närmare definitionen av innebörden av denna ensamrätt synes det lämpligast att i första hand fästa uppmärksamheten på patenträttens ur praktisk synpunkt viktigaste sida – förbuds rätten. Det har därvid ansetts att frågan om en positiv eller negativ formulering i förevarande sammanhang icke är bestämmande för frågan om patenträttens rättsliga natur²⁾. Avgörande för formuleringsfrågan har härvid särskilt varit det förhållandet, att patenten ofta kan vara beroende av varandra, så att en patentskyddad uppfinning icke kan utnyttjas utan att intrång göres i annat företrädesberättigat patent. Dessutom bör beak-

tas, att hinder för uppfinningens tillgodogörande kan föreligga på grund av annan lagstiftning, t.ex. tekniska föreskrifter på grund av byggnadsstadga, arbetarskyddslag etc.³⁾.

Det synes därför värdefullt att understryka att patenthavaren icke genom patentet erhåller en ovillkorlig rätt att utnyttja uppfinningen. Den negativa formuleringen överensstämmer med den som användes i nya varumärkeslagarna, men avviker från skrivningen i upphovsrättslagarna.

Patentet kan liksom andra rättigheter av förmögenhetsrättslig natur göras till förmål för avtalsmässiga förfoganden. Rätten är härvid i sin helhet överlåtbar, men patenthavaren kan också utan överlåtelse medgiva annan rätt att utnyttja uppfinningen (licens; se § 38). Då regeln om patentets verkan är uttryckt som en förbudsregel bör förbehåll göras för patenthavarens möjlighet att medgiva undantag från förbudet. I lagtexten har detta uttryckts så, att förbudet gäller mot utnyttjande som sker «olovligen» («uhjemlet»). I uttrycket innefattas på samma sätt som i nuvarande svenska patentlag förbehåll även från sådana undantag från ensamrätten, som grundar sig på andra stadganden i patentlagen, t. ex. bestämmelserna om för användarrätt (§ 4), uppfinningens utnyttjande på vissa samfärdsmedel (§ 5) och om tvångslicens (§§ 40–43). Även bestämmelser utanför patentlagen kan göra ett utnyttjande lovligt (se t.ex. lagstiftningen angående försvarsuppfinningar).

Mellan de nu gällande nordiska patentlagarna råder vissa olikheter beträffande de former av uppfinningens tillgodogörande, som omfattas av patentet. Den med patentet följande ensamrätten är därvid i Danmark betydligt mer begränsad än i de övriga länderna. I förslaget är, liksom i de finska, norska och svenska patentlagarna, de olika aktiviteter, som omfattas av patentet, sammanfattade under begreppet «utnyttja» (i nuvarande fpl «utöva»).

¹⁾ Se t.ex. Godenhielm, Om patents rättsverkan etc., Helsingfors 1957, s. 126.

²⁾ Likaså svenska patentlagstiftningskommittén, t.ex. s. 161.

³⁾ Jfr. bortfallet av det nuvarande undantaget från patenterbarhet av uppfinning som strider mot lag. Se anmärkningarna till § 1.

I uttrycket «utnyttja» inlägges vissa betydelser, genom vilka patenträtten begränsas. Härmed åsyftas till en början, att ensamrätten avser tillgodogörandet av uppfinningens ekonomiska värde.¹⁾ Patentet skyddar därvid icke uppfinningens begagnande som kunskapskälla eller som grundval för fortsatt forskning, experiment eller undervisning. Det är dock att märka, att om uppfinningen enligt sin bestämmelse är avsedd att brukas just vid forskning eller undervisning ett sådant bruk faller in under patentskyddet. En patenterad mätapparat får således icke användas i ett laboratorium utan patenthavarens tillstånd och ej heller t.ex. patenterat demonstrationsmaterial vid yrkesmässig undervisning. Ett användande av uppfinningen i undersökningssyfte för att nå fram till en vidare utveckling faller däremot utanför patentskyddet, även om undersökningen sker yrkesmässigt.

För ett utnyttjande av uppfinningen, som i sig själv är en idéskapelse, fordras att denna förkroppsligas i föremål eller konkreta sammanhang. I praktiken kan det vara svårt att avgöra om objektet för utnyttjandet verkligen omfattas av patentskyddet.²⁾ Avgörande för patentskyddets omfång i denna mening blir särskilt frågan om patentkravens betydelse för patentskyddets avgränsning och hur patentkraven skall tolkas. Denna fråga regleras emellertid icke i förevarande sammanhang, men har mer utförligt behandlats under § 9.

Föreliggande paragraf bestämmer endast, vilka former av utnyttjande, som omfattas av ensamrätten. Att dessa former av utnyttjande då måste avse sådant, som för varje tillfälle av utnyttjande är att anse som ett objekt för uppfinningen är självfallet.

Den norska patentlagen och även flera utländska patentlagar talar i detta sammanhang om uppfinningens föremål. Uttrycket föremål användes emellertid i patentsammanhang i flera olika betydelser och synes vara onödigt för att uttrycka patentets verkan.³⁾ Förslaget talar liksom exempelvis

de finska och schweiziska patentlagarna endast om utnyttjande av «uppfinningen».

I nuvarande lagstiftning omfattar patenträtten icke allt utnyttjande av uppfinningen. De finska och svenska patentlagarna begränsar ensamrätten till utnyttjande, som sker «yrkesmässigt», den danska patentlagen använder uttrycket «i erhvervsøjemed» och den norska «i nærings- eller driftsøjemed». I förslaget har uttrycket «yrkesmässigt» (danska: «erhvervsmæssigt») använts. Härigenom uteslutes från ensamrätten uppfinningens tillgodogörande för tillfredsställelse av personliga behov.

Den verksamhet, i vilken uppfinningen utnyttjas, behöver icke som sådan vara av ekonomisk art. Utnyttjande av uppfinning inom t.ex. statlig eller kommunal förvaltning är således att betrakta som yrkesmässig. Verksamhet, som bedrivs i välgörande eller ideellt syfte, går till skillnad från vad som förekommer i vissa främmande patentlagar och i viss utsträckning i de nya upphovsrättslagarna icke heller fri från patentskyddet. Det är att märka att vissa uppfinningar rentav kan vara särskilt inriktade på att utnyttjas i sådan verksamhet, t.ex. invalidhjälp och dylikt, och det föreligger då ett uppenbart socialt intresse att genom patentskyddet främja uppfinnarverksamhet också på detta område.

Allt utnyttjande av uppfinningen som sker i vinningssyfte är icke att anse som patentintrång. Om t.ex. en amatör för privat bruk tillverkar en televisionsapparat och sedan försäljer denna, är icke heller försäljningen att betrakta som yrkesmässig. Förfarandet måste emellertid ha karaktären av en tillfällig försäljning – det får icke upprepas på sådant sätt att det blir att anse som en pågående verksamhet, lat vara i liten skala. Skälet för detta undantag är naturligtvis rent praktiska hänsyn.

Det må anmärkas att det i den nya svenska varumärkeslagen använda uttrycket «näringsverksamhet» torde åsyfta i stort sett det-

¹⁾ I den franska patentlagen definieras patenträtten som en ensamrätt för patenthavaren att för sin vinning exploatera uppfinningen.

²⁾ Se närmare härom t.ex. Godenhielm, Patentskyddets omfång, Helsingfors 1950.

³⁾ Jfr. Godenhielm, o.a.a., s. 126: Någon orsak finnes icke att uppställa «det vilseledande och konstlade begreppet uppfinningens förmål».

samma som i förslaget avses med yrkesmässigt.¹⁾ Stundom har emellertid i näringsverksamhet inlagts betydelsen att verksamheten är av ekonomisk art. Da detta icke avses har i förslaget uttrycket yrkesmässigt föredragits. Detta uttryck torde också närmast överensstämma med innebörden av uttrycket «erhvervsvirksomhet» i den nya danska varumärkeslagen.

Beträffande de former för utnyttjande, som faller in under patenträtten, sträcker sig, som framgått av det tidigare, nuvarande nordiska patentlagar olika långt. Mest restriktiv är den danska patentlagen, som inriktat sig endast på tillverkning, import och försäljning, samt ifråga om förfaranden, användning av förfarande. Användning av patenterat alster är alltså icke självständigt skyddat.

De övriga nordiska patentlagarna inbegriper i skyddet, utöver vad som angives i den danska patentlagen, särskilt användning och vissa förberedelser till försäljning. De finska, norska och svenska patentlagarna uppräknar som former för utnyttjande, tillverka, införa, saluhålla, överlata (norska: *forhandle*²⁾) och använda. De finska och svenska patentlagarna medtaga dessutom «upplåta» (Finland: *utlega*) och den svenska även «utbjudas».³⁾

Uppräkningarna torde få anses vara uttömmande.

Det har tidigare nämnts, att utländska patentlagar visar exempel på såväl uttömmande uppräknningar som en mer generell avfattning. Där formellt uttömmande förteckningar på utnyttjanden givits kan det vara av intresse att jämföra deras fullständighet. I USA begränsas ensamrätten till ett fåtal, i praktiken särskilt viktiga handlingar, nämligen «make, use or sell». Import är alltså icke i och för sig förbehållen patenthavaren. Flerparten patentlagar söker dock att mer fullständigt täcka tänkbara utnyttjanden. Den tyska patentlagen nämner t.ex. utom de nyss-

nämnda handlingarna även utbudande och använder i stället för försäljning den vidare termen «in Verkehr bringen». En besittningsövergång behöver icke ha skett, utan det räcker om man begynt en härpå inriktad aktivitet.⁴⁾ I begreppet torde också ingå uthyrning och lån. Patenthavarens anspråk kan endast riktas mot den aktiva parten – den som t.ex. köper patentskyddade föremål och endast håller dessa i lager kan ej angripas. Leverans från hemlandet till utlandet kan i varje fall vara att anse som «in Verkehr bringen». Att observera är att import tydligen obetingat faller under detta begrepp.⁵⁾ Den holländska patentlagen har en ännu mer vidlyftig uppräknning, som uttryckligen medtager t.ex. uthyrning, leverans och även lagerhållning för godtyckligt ändamål. Besittning betraktas annars liksom i de nordiska länderna i allmänhet icke som förbjuden.

Man torde emellertid kunna fråga sig, om de nu påpekade skillnaderna verkligen förefinnes i praktiken. Som nyss anmärkts i samband med tysk praxis, synes rättstillämpningen, där sätten för utnyttjande i lagen är begränsade, komplettera dessa så, att de täcker också de andra handlingar, som upptagits i andra länders mer utförliga förteckningar. Särskilt bör påpekas, att sådana handlingar, som i vissa lagar upptagits särskilt, vid tolkningen av andra lagar är att anse som förberedelser till de i lagen uttryckligen angivna handlingarna och som sådana täckes av skyddet. I amerikansk och engelsk praxis torde handlingar, som visar avsikt att göra patentintrång (intent to infringe) kunna beivras, så t.ex. utbudande till försäljning och import i samma syfte.⁶⁾ I USA finnes därjämte särskilda bestämmelser om s.k. «contributory infringement». Kommittéerna återkommer här till i samband med frågorna om delaktighet i patentintrång och s.k. medelbart patentintrång.

Redan för överensstämmelse med det skydd patenthavare vanligen kan påräkna utom-

¹⁾ Se SOU 1958: 10 s. 212.

²⁾ Detta uttryck torde dock omfatta även uthyrning och byte. Se Knoph s. 266.

³⁾ Detta tillkom på förslag av vissa remissinstanser se prop. 1944: 176 s. 46.

⁴⁾ Se Reimer s. 273.

⁵⁾ Se Reimer s. 277.

⁶⁾ Jfr. t.ex. Terrell s. 164 («Exposure for sale» är intrång). Beträffande USA se 19 USC (Tariff Act.) § 1337 a, som skyddar mot import av patenterade produkter.

lands bör därför patentets verkan ha ungefär den omfattning, som framgår av förteckningarna i de finska, norska och svenska patentlagarna. För skyddets effektivitet är det av väsentlig betydelse att patenthavaren kan inskrida på det stadium då utnyttjandet är lättast att pavisa eller på ett så tidigt stadium att han ännu icke hunnit lida någon mer väsentlig skada. Redan vid t.ex. ett utbudande bör han kunna förhindra att detta leder till asyftat resultat.

Principiellt får det dock anses riktigast att allt yrkesmässigt utnyttjande av uppfinningen förbehålles patenthavaren. Uppräkningen av olika former för utnyttjande i de finska och norska patentlagarna, och vad beträffar alster, i den svenska patentlagen torde också avse att inbegripa alla de handlingar, som är tänkbara i sammanhanget. Risk finns emellertid då, att vissa luckor i det patentskydd, som avsetts, kan framkomma. Mot ett mer generellt angivande av handlingsarterna har emellertid rättssäkerhetssynpunkter framförts.¹⁾ Då avsikten med en uppräknings är att göra denna så täckande som möjligt, synes emellertid patenthavarens intresse av ett fullständigt skydd överväga. Skyddet bör icke kunna kringgås genom att lagstiftaren icke kunnat förutse någon speciell form för utnyttjande. Kravet på yrkesmässighet torde i och för sig vara tillräckligt trygghet för tredje man.²⁾

Enligt kommittéernas mening bör därför bestämmelsen om patentets verkan erhålla en generell formulering. Som mönster har härvidlag tagits den schweiziska lagstiftningen av år 1954, som uppräknar de vanligen förekommande formerna för utnyttjande; uppräknings angives emellertid uttryckligen vara endast exemplifierande. I förslaget har i analogi med vad som skett i andra av förslagens bestämmelser, där en generalisering asyftas (se t.ex. § 2), till en uppräknings av förekommande former för utnyttjande tillagts orden «eller annorledes» (danska: på anden måde; norska: på annen måte).

De olika formerna för utnyttjande har i

förslaget angivits gemensamt för olika kategorier av uppfinningar. Indelningen i kategorier torde i första hand ha betydelse som ett medel att i patentkraven klargöra vari uppfinningen består. Ur denna synpunkt blir frågan vilka kategorier, som kan godtagas och hur kategorierna skall angivas närmast en praxisfråga. Kommittéernas förslag till tillämpningsföreskrifter upptager också närmare bestämmelser angående vilka uppfinningar, som skall anses tillhöra vissa särskilt angivna kategorier. Dessa bestämmelser äsyftar att befrämja en tydlig och överskådlig avfattning av patentkraven.

Ur lagsynpunkt synes kategoriindelningen ha intresse endast när man önskar giva skilda rättsverkningar åt patent avseende olika uppfinningskategorier. Vad själva huvudregeln beträffar, har det därvid synts kommittéerna principiellt oriktigt att i lagtexten göra någon atskillnad i det rättsskydd som bör tillkomma olika slag av uppfinningar. Att vissa former för utnyttjande i allmänhet icke är tillämpliga på t.ex. förfaranden grundar sig närmast därpå, att denna kategori enligt sakens natur icke kan vara objekt för vissa handlingar (t.ex. tillverkning av förfaranden; jfr finska patentlagen). Denna logiska svårighet torde dock vara övervunnen redan genom att uppräknings endast är exemplifierande. Under särskilda förhållanden synes emellertid även vissa andra av de uppräknade handlingarna än användande kunna ifragakomma vid uppfinningar avseende förfaranden, så t.ex. försäljning och utbudande.

Vad nu sagts gäller paragrafens huvudregel, dvs patentets verkan med avseende på den genom patentet direkt skyddade uppfinningen. I förslaget (se paragrafens andra stycke) bibehålles emellertid också det indirekta produktskyddet. För bestämmande av vilka uppfinningar som skall atnjuta sådant skydd blir kategoritillhörigheten av betydelse.

Det bör framhållas, att kommittéerna i likhet med tidigare utredningar³⁾ funnit, att

¹⁾ Se svenska prop. 1944: 176 s. 41.

²⁾ För en generell formulering av skyddet uttalar sig t. ex. Eberstein, Immateriellt rättsskydd, Stockholm 1927, s. 62.

³⁾ Se t.ex. patentlagstiftningskommittén s. 375.

det indirekta produktskyddet icke bör gälla för produkter, som tillverkats med användande av patentskyddade alster. Ett sådant skydd skulle föra för långt och bli alltför svåröverskådligt.

Men det indirekta produktskyddet kan icke heller gälla alla slag av förfaranden. Begreppsmässigt kan förfarandena med fran tysk doktrin hämtad terminologi indelas i tillverkningsförfaranden (Herstellungsverfahren) och arbetsförfaranden (Arbeitsverfahren). Ett tillverkningsförfarande skulle da gälla framställning av ett alster, men arbetsförfarande framkallande av ett tillstånd.¹⁾ En författare²⁾ har definierat arbetsförfaranden som sådan «teknisk behandling som sker genom arbetsmoment som icke avse att åstadkomma en förändring i det behandlade objektet». Som exempel härpå må nämnas desinfektionsförfarande, luftrening i fabriker, eldsläckning etc. Det torde utan vidare vara uppenbart, att det indirekta produktskyddet icke är tillämpligt vid sådana arbetsförfaranden. Vid ett patenterat besprutningsförfarande för fruktträd mot insektsangrepp är frukterna icke att anse som produkter av besprutningen, lat vara att den har möjliggjort en bättre skörd, utan som resultat av den naturliga växtprocessen.

Kommittéerna har ansett att det indirekta produktskyddet bör avse endast tillverkningsförfaranden i mer inskränkt mening. I ovannämnda förslag till tillämpningsföreskrifter har kommittéerna velat reservera själva termen förfarande till sådant där uppfinningen karaktäriseras genom de särskilda handlingsmoment, som erfordras för att uppnå det åsyftade resultatet. Där uppfinningen endast består i t.ex. val av andra utgångsmaterial vid ett till sina handlingsmoment redan känt förfarande, har kommittéerna ansett att denna i stället i regel bör hänföras till en särskild kategori: användning.

Kategorin användning har icke ansetts böra åtnjuta indirekt produktskydd. Skälen härför är i viss mån likartade med dem som

anförts mot indirekt produktskydd för produktionsmedel. Också här är det nämligen i själva verket fråga om användning av ett särskilt medel för produktens framställning. Särskilt i betraktande av att de nuvarande undantagen från patenterbarhet ej medtagits i föreliggande förslag, torde någon större inskränkning i det skydd patenthavarna erhåller icke vara att befara. När produkten som sådan är ny och patenterbar kan ett patentskydd under alla förhållanden uppnås. Enligt kommittéernas mening bör det indirekta produktskyddet vara begränsat till förfaranden i trängre mening, dvs. till fall där uppfinningen ligger i den med förfarandet förknippade aktiviteten.

I utländsk, särskilt tysk, patenträtt har det indirekta produktskyddet angivits såsom avseende endast «den omedelbara produkten» av förfarandet. När det exempelvis gäller ett förfarande för framställning av ett färgämne skulle skyddet salunda icke avse t.ex. med detta ämne färgade textilier. I Tyskland är emellertid detta krav omstritt, då det har visat sig svart att tillämpa i praktiken.³⁾ I förslaget har denna begränsning icke upptagits i lagtexten, vilket icke innebär någon ändring i förhållande till nu gällande nordisk lagstiftning.⁴⁾ Det indirekta produktskyddet är dock icke avsett att tillämpas, där produkten i tillverkningsledet är alltför avlägsen från förfarandet. Genom patent på ett nytt förfarande för framställning av t.ex. plastmaterial som råvara, kan således icke genom indirekt produktskydd täckas allehanda av detta material förfärdigade artiklar. Å andra sidan torde det indirekta produktskyddet dock kunna gälla en produkt, som för sin framställning erfordrar ytterligare förfaranden än det patenterade. Det får anses avgörande, att de egenskaper, som är för slutprodukten väsentliga, åstadkommits genom det patenterade förfarandet.⁵⁾ Som exempel har nämnts, att en glödlampa kan skyddas genom patent på förfarande för framställning av glödtråd. Om det indirekta produktskyd-

¹⁾ Pietzcker § 1 Anm. 54.

²⁾ Fromme, Blatt 1952, s. 256.

³⁾ Se Reimer s. 258, som anser att uttrycket «unmittelbar» bör utgå i tyska patentlagen.

⁴⁾ Patentlagstiftningskommitténs förslag överensstämde i detta avseende med den tyska lagstiftningen.

⁵⁾ Jfr. Isay, Patentgesetz etc., 6. uppl., Berlin 1936, § 4 anm. 29 s. 227.

det skall bli tillämpligt eller inte blir att bedöma under beaktande av omständigheterna i det särskilda fallet.

I det föregående har de allmänna riktlinjerna för paragrafens formulering och tillämpning behandlats. I det följande skall närmare undersökas vad som kan anses falla under de särskilt angivna formerna för utnyttjande. Härvid spelar frågan om deras inbördes samband en viss roll.

Ett utnyttjande med patenthavarens samtycke är tillåtet. Men samtycke kan föreligga även utan uttryckligt licensavtal. Det mest praktiska fallet är det att en patenterad artikel försålts med patenthavarens tillstånd. Detta innebär då vanligen enligt allmänna rättsgrundsatser befogenhet för köparen att använda eller eljest utnyttja denna. Även t.ex. tillstånd till tillverkning eller import torde om icke annat förbehållits anses innefatta medgivande också till försäljning och annat utnyttjande av de på grundval därav tillverkade eller försålda varorna.¹⁾

Frågan om det samband, som i nu nämnda hänseende rader mellan olika former för utnyttjande, har varit föremål för stort intresse särskilt inom tysk doktrin och praxis. Man ser i allmänhet förhållandet så, att ensamrätten blir konsumerad med avseende på de av patentet omfattade varor, som producerats eller förts ut i marknaden med patenthavarens tillstånd.²⁾

Från nordisk doktrin kan följande uttalande av Knoph anföras: «Hvis patenthaveren først har bragt gjenstanden ut på markedet på regulær vis, er hans rett imidlertid uttømt m.h.t. denne gjenstand. Ikke alene kan kjøperen bruke den som han vil, men også selge eller leie den ut, uten å spørre patenthaveren om lov. — Disse reglene svarer ganske til dem som gjelder åndsverkene.»³⁾ Motsvarande gäller också inom varumärkesrätten.⁴⁾

Där lovligheten av det ursprungliga utnyttjandet icke grundar sig på patenthavarens samtycke, utan på inskränkningar i själva patenträtten, torde denna icke på ovan antydda sätt bli uttömd. Användning kan således utgöra patentintrång även där den handling som möjliggjort användandet i sig själv icke är förbjuden. Så är fallet t.ex. när en apparat importerats för privat bruk men sedermera kommer till yrkesmässig användning. När t.ex. en patenterad apparat tillverkats för privat bruk, far den sedermera icke yrkesmässigt upplåtas utan patenthavarens samtycke. Har den däremot försålts med patenthavarens lov, har köparen därmed också förvärvat rätt att upplåta apparaten.

Ett särskilt problem är hur det fall skall betraktas, att patenthavaren innehar patent på uppfinningen icke blott inom landet utan också i andra länder och annan lovligt inköpt av patentet skyddade varor utomlands. Innebär det då patentintrång att utan tillstånd införa varorna i landet? Frågan är omtvistad, men torde i allmänhet med hänsyn till patenträttens territoriella begränsning vara att besvara jakande. Från praxis kan nämnas ett fall, där den som i Sverige innehaft patentet, lämnat licens för uppfinningens utnyttjande utomlands. Varor som erhållits från licenstagaren har av Högsta domstolen i Sverige därvid icke ansetts kunna införas och saluhållas utan medgivande från patenthavaren. Ifrågavarande licens innefattade därvid icke rätt till utnyttjande härstades.⁵⁾

Enligt kommittéernas mening följer av grundsatsen om patenträttens territoriella begränsning att innehavaren av patentet äger för varje särskilt land bestämma huruvida uppfinningen där skall få utnyttjas av andra. Kommittéerna har icke förutsatt någon ändring av hittills gällande uppfattning i detta avseende.⁶⁾

¹⁾ Frågan beaktades i viss mån i samband med 1944 års svenska lagrevision. Man hade där diskuterat om ett uttryckligt stadgande borde införas om att alster, som inom riket tillverkats eller hit införts med patenthavarens tillstånd skola få fritt utnyttjas. Det hade dock ansetts att praxis med stöd av allmänna rättsgrundsatser borde komma till ett tillfredsställande resultat. (SOU 1942 :58, s. 31).

²⁾ Kohler, Handbuch des deutschen Patentrechts, Mannheim 1920, s. 452. Reimer s. 281.

³⁾ Knoph s. 266.

⁴⁾ SOU 1958: 10 s. 238: «I och med att en vara under visst kännetecken tillhandahållits av innehavaren eller med hans medgivande, är ensamrätten till kännetecknet i princip konsumerad».

⁵⁾ NJA 1938 I s. 642.

⁶⁾ Motsvarande problem uppkommer också inom varumärkesrätten. Se SOU 1958: 10 s. 239 f. och prop. 1960: 167, s. 71.

Vad beträffar offert av varor (utbudande) torde få beaktas om offerten avser leverans före eller efter patenttidens slut. I det senare fallet avser offerten sådant som vid leveranstiden icke åtnjuter patentskydd och den torde därför icke vara att anse som patentintrång. Tillverkning och import måste däremot betraktas självständigt, dvs. utan samband med senare led i utnyttjandet. Även om försäljning av hit införda eller här tillverkade patentskyddade varor äger rum först efter patenttidens utgång kan därför patentintrång föreligga beträffande själva importen eller tillverkningen.

Som tillverkning torde få betraktas även ombyggnad eller reparation, i varje fall om den är av sådan omfattning att den kan anses vara att likställa med nyanskaffning.¹⁾ Renovering av t.ex. begagnade verktygsmaskiner av patentskyddat utförande för försäljning, viken alltså sker i konkurrens med försäljningen av nya maskiner, torde böra betraktas som ett utnyttjande, för vilket särskilt tillstånd av patenthavaren normalt bör erfordras.

På danskt initiativ har i paragrafens tredje stycke upptagits en bestämmelse, som tillgodoser rättssäkerheten inom butikshandeln. Denna bestämmelse har följande motivering.

For så vidt angår ejendomsrettigheder over løsøre gælder det i nordisk ret, at den, der i god tro erhverver løsøre, under visse forudsætninger vil kunne beholde dette, uanset at det ikke tilhørte sælgeren, idet den godtroende erhverver kan ekstingvere tidligere rettighedshaveres ret. Såfremt bestemmelsen i forslagets stk. 1 gennemføres uden nogen modificerende tilføjelse, vil den medføre, at anvendelsen af en patentbeskyttet genstand under alle omstændigheder er indbefattet under patenthaverens ret, og der vil ikke være nogen mulighed for ved en analogisk anvendelse af de retsgrundsætninger, der gælder for ejendomsrettigheder over løsøre, at statuere, at omsætningserhververe under særlige forhold kan ekstingvere patenthaverens ret.

Komitéerne har fundet, at hensynet til sikkerheden i omsætningen medfører, at patent ikke bør kunne gøres gældende overfor standardvarer, der er erhvervet i en butik eller andet tilsvarende udsalgs- eller udleveringssted under sådanne forhold, at erhververen ikke havde rimelig anledning til at antage, at nogen bestående patentret krænkedes.

I de her foreliggende tilfælde vil den patenterede genstand være ulovligt solgt, og spørgsmålet er, om patenthaveren skal kunne gøre ansvar gældende ikke blot mod sælgeren, men også mod køberen, som har erhvervet genstanden til anvendelse i sin erhvervsvirksomhed.

Hvor det drejer sig om almindelige konsumtionsvarer, har spørgsmålet ikke megen betydning, idet der her i praksis alene vil kunne blive tale om et erstatningsansvar, og når henses til reglen i forslagets § 38, 2. stk., hvorefter erstatning i sådanne tilfælde alene skal erlægges i det omfang, det skønnes rimeligt, kan det næppe antages, at en domstol ville pålægge en godtroende køber af konsumtionsvarer at udrede erstatning til patenthaveren.

Drejer det sig derimod om produktionsmidler eller andre kapitalgoder, er der ikke blot spørgsmål om et eventuelt erstatningsansvar, men patenthaveren ville, hvis den købte genstand stadig betragtedes som omfattet af hans eneret, kunne forbyde køberen at bruge genstanden eller ved trussel om et sådant forbud afpresse køberen licensafgifter for genstandens fremtidige udnyttelse i køberens erhverv. De forhold, man fra komitéernes side i første række har for øje, er salg af landbrugsmaskiner og landbrugsredskaber, værktøjsmaskiner og redskaber til brug i håndværk og industri, i det omfang sådanne maskiner og redskaber normalt forhandles gennem butiksomsætningen el. lign. omsætning. Man vil i sådanne tilfælde finde det urimeligt om vedkommende landbruger og håndværker m.v., der ikke har forudsætninger for at bedømme tekniske detaljer i de indkøbte redskaber og disse detaillers mulige patentbeskyttelse, men forudsætter som en selvfølge,

¹⁾ I utländsk praxis och doktrin framträder stundom en strängare ståndpunkt, som förbjuder även vad som kan kallas normal reparation utan patenthavarens tillstånd. Se t.ex. Reimer s. 267. Detta synes dock vara att gå alltför långt.

at de efter købet har adgang til at benytte det pågældende redskab i deres erhverv, skal udsættes for angreb fra en patenthavers side.

Reglen begrænser sig til detailhandelen, idet det må findes rimeligt, at en handlende, der indkøber genstande til videresalg, har pligt til at påse, at der ikke finder patentlovs-overtrædelser sted ved hans salgsvirksomhed. Hensynet til omsætningssikkerheden gør sig i særdeleshed gældende, hvor det drejer sig om den sædvanlige butikshandel, og forslaget omfatter derfor kun genstande, der er erhvervet i butik eller i tilsvarende udsalgs- eller udleveringssted, hvorved forstås handlendes, håndværkeres og industridrivendes samt andelsforeningers udsalgs- og udleveringssteder og lagre, for så vidt der finder direkte salg sted fra disse.

Man har ikke fundet tilstrækkelig grund til at udvide reglen til også at gælde auktions-salg. Reglen har næppe praktisk betydning, hvor det drejer sig om salg af brugte genstande, og salg af nye genstande i auktionsform synes ikke at være en sådan form for handel, at der er nogen anledning til at etablere en særlig beskyttelse for køberen.

Salg af landbrugsmaskiner, værktøjsmaskiner og lign. vil normalt finde sted fra sælgerens lagerlokale, der selvsagt må være omfattet af bestemmelserne. Større maskinelle anlæg som f. eks. et savværk, en papirproduktionsmaskine og lign. kan ikke siges at blive indkøbt i sædvanlig detailhandel. Sådanne større maskinelle anlæg bestilles sædvanligt hos vedkommende producent eller hans repræsentant, og selvom det drejer sig om standardmaskiner, kan sadanne ikke sidestilles med almindelige butikskøb og bør ikke være indbefattet under reglen.

Med udtrykket «standardvarer» har man ment at udelukke tilfælde, hvor varen er leveret paa speciel bestilling.

Køberen må være i god tro, det vil sige, at han må have erhvervet genstanden under sadanne forhold, at han ikke har rimelig grund til at antage, at en bestaende patentret blev krænkert. I denne henseende må der lægges vægt på, om køberen har eller bør have sådan sagkundskab, at man med rimelighed kan forlange af ham, at han er opmærksom på, om et patentindgreb kan foreligge ved salget. Hvis den, der til brug i sin virksomhed

indkøber maskiner og redskaber, hvad ofte vil være tilfældet, er i besiddelse af teknisk sagkundskab eller har let adgang til sådan sagkundskab, vil han have en naturlig anledning til at forvisse sig om, at den indkøbte maskine ikke – i sin helhed eller i sine væsentlige bestanddele – indeholder noget patentbeskyttet og bør derfor ikke kunne påberåbe sig bestemmelsen.

Forslaget er begrænset til genstande, der under de angivne forudsætninger er erhvervet her i landet. Den, der indkøber en vare fra udlandet eller indkøber den i udlandet og indfører den hertil, har ikke i denne erhvervelse noget holdepunkt for en antagelse af, at genstanden ikke er patentbeskyttet her, og bør derfor ikke kunne påberåbe sig ekstinktionsreglen.

Reglen gælder ikke blot den pågældende købers egen anvendelse af den købte genstand, men bringer definitivt genstanden udenfor patenthaverens eneret, således at køberen kan videresælge genstanden f. eks. i forbindelse med udskiftning af maskinen med en ny, og den, der erhverver genstanden fra ham, må ligeledes have adgang til at anvende denne og disponere over den uden indgreb fra patenthaverens side.

Regeln har tillkommit pa förslag av den danska komittén, som ansett en sådan regel ofrånkomlig i den nya patentlagen. Även de övriga kommittéerna har ansett det befogat att taga de i ovanstående motiv angivna hänsynen till konsumenterna. Det far också anses vara ett väsentligt intresse att uppnå nordisk enhetlighet i förevarande avseende. Erfarenheterna från Finland, Norge och Sverige, där regeln för närvarande icke finnes, tyder på att patenthavarna i allmänhet icke i praktiken har intresse att göra sin ensamrätt gällande mot konsumenter i de situationer som regeln anger. De finska, svenska och norska komittéerna har därför utgått från att bestämmelsen i realiteten icke medför någon väsentlig inskränkning i patenthavarens ensamrätt, men att den i undantagsfall kan vara av värde för den fria omsättningen.

Medverkan till intrång.

Det olovliga utnyttjande, som bestämmelsen förbjuder, är i första hand det, som göres av någon som gärningsman. För en bedömning av patentskyddets utsträckning blir emellertid även frågan i vad mån förbudet omfattar också medverkan till utnyttjande av betydelse. Medverkan kan ske i form av delaktighet (medhjälp) i det direkta utnyttjandet – vid t.ex. försäljning av en patenterad artikel har någon medverkat vid själva försäljningen. Men medverkan kan ske också genom handling, som i och för sig icke själv utgör patentintrång. Ett förfarande är t.ex. patentskyddat och någon tillhandahåller produkter, som är nödvändiga för utförande av förfarandet. Man talar här vanligen om medelbart eller indirekt patentintrång.

Nordisk rätt.

De nu gällande nordiska patentlagarna innehåller icke några bestämmelser om delaktighet i patentintrång eller om medelbart patentintrång. Den svenska patentutredningen förutsatte dock i det till grund för 1944 års lagändring liggande betänkandet, att ingripande skall kunna ske mot den som enligt allmänna regler är att anse som delaktig i patentintrång. Beträffande det indirekta patentintrånget ansåg patentutredningen speciella lagbestämmelser icke erforderliga, då spörsmål om ansvarighet härför borde kunna lösas i praxis enligt allmänna rättsgrundsatser.¹⁾

Från svensk rättspraxis är att anföras den av HD den 22 december 1947 avkunnade domen i det s.k. Kulzermalet, där domstolen bl. a. uttalade:

«En dylik befattning (tillverkning och försäljning av utgångsmaterial till patenterat förfarande) med utgångsmaterialen möter däremot hinder av patentet i den mån de tillverkade och försålda materialen komma till användning vid olovligt utnyttjande inom landet av det av patentet skyddade förfarandet och den som tillhandagår med materialen enligt allmänna straffrättsliga regler är att bedöma såsom medelbar gärningsman eller delaktig i det därigenom skedda intrånget.»²⁾

Det framgår av ovannämnda domstolutslag att om ett patentintrång i objektiv mening föreligger de allmänna reglerna om medverkan i strafflagen bör tillämpas.

Utländsk rätt.

I utländsk lagstiftning har nyligen ett försök gjorts att skarpere fixera de handlingar som kan beivras som medverkan till patentintrång. Vid 1952 års revision av den amerikanska patentförfattningen fann man det salunda lämpligt att söka kodifiera den praxis som härvidlag utbildat sig. Den amerikanska patentlagen anger beträffande delaktighet³⁾ helt allmänt, att den som hjälper eller anstiftar ett intrång jämväl är att anse som gärningsman. Beträffande det medelbara intrånget (contributory infringement) ges den regeln, att försäljningen av en del till en patenterad maskin m. m. (alster) eller material eller apparat för att användas vid ett patenterat förfarande under vissa förutsättningar medför ansvar för patentintrång. Förutsättningarna är att det försålda spelar en väsentlig roll för uppfinningens utövning, samt vidare att försäljningen skedde med vetskap om att materialen var särskilt utbildade för användande i samband med intrång på patentet och icke en stapelvara i väsentlig grad ägnad för användning utan samband med patentintrånget.

Även i tysk rättspraxis erkännes numera det medelbara patentintrånget. Denna rättspraxis har vuxit fram av huvudsakligen praktiska hänsyn.⁴⁾ Det kan ofta ställa sig mycket svårt för innehavaren av särskilt förfarandepatent att effektivt stoppa användare av förfarandet, t.ex. därför att deras antal är för stort eller därför att förfarandet utövas i hemlighet etc. I sadana fall är det en fördel för patenthavaren, om han i stället kan vända sig mot den som levererar för utövande av förfarandet bestämda anordningar.

Enligt tysk praxis och doktrin förutsätter medelbart patentintrång i allmänhet att ett direkt patentintrång föreligger, med vilket det medelbara intrånget sammanhänger. Sålunda föreligger icke medelbart intrång när

¹⁾ SOU 1942: 58 s. 33.

²⁾ NIR 1938 s. 180.

³⁾ USC Title 35, § 271 (c).

⁴⁾ Reimer, s. 287.

det direkta utnyttjandet skett med patenthavarens medgivande. Så är icke heller fallet när det direkta utnyttjandet sker utanför patentets giltighetsområde, alltså utanför landets gränser. Däremot synas meningarna vara delade ifråga om det fall att det direkta utnyttjandet icke sker yrkesmässigt och därför ej kan drabbas av påföljder.¹⁾

I den nya schweiziska patentlagen finns uttrycklig bestämmelse om att den som medverkat till, befrämjar eller underlättar ett rättsstridigt utnyttjande av uppfinningen är civil- och straffrättsligt ansvarig (art. 66). I motiven framhålles att den medverkande kan göras ansvarig även där den som gjort det direkta intrånget t.ex. på grund av bristande uppsåt el. dyl. icke kan fällas till ansvar. Detta förhållande avviker från de i Schweiz gällande allmänna straffrättsliga principerna.²⁾

Förslaget.

Kommittéerna har övervägt lämpligheten av att i den nordiska lagstiftningen införa

bestämmelser, varigenom även vissa former av indirekt utnyttjande skulle förbehållas patenthavaren. Det har emellertid ansetts, att hithörande frågor även i fortsättningen bör få avgöras med beaktande av de särskilda omständigheterna i de enskilda fallen och med analog tillämpning av allmänna rättsgrundsatser.

Med den av kommittéerna valda metoden att giva en generell formulering av förbudsregeln synes f. ö. intresset i första hand böra knyta sig till huruvida en viss handling i och för sig verkligen utgör ett kommersiellt utnyttjande av uppfinningen. Om t.ex. någon försäljer en maskin som är direkt avsedd endast för utförande av ett patentskyddat förfarande, torde detta böra betraktas som ett direkt utnyttjande av den patenterade uppfinningen. Detsamma bör gälla när någon tillhandahåller för genomförande av ett patentskyddat förfarande behövliga utgångsmaterial med en bruksanvisning i enlighet med förfarandet. Härigenom synes frågan om medelbart patentintrång mer sällan behöva uppkomma.

¹⁾ Reimer företräder den meningen, att i sådant fall icke heller det medelbara intrånget borde kunna drabbas, då eljest de båda intrångsformerna blev oavhängiga av varandra och «der Patentschutz überspannt».

²⁾ Rev. des schweizerischen Bundesgesetzes betr. die Erfindungspatente, Bern 1950—51.

§ 4.

Forbenyttelsesretten.

Paragrafen gjelder den såkalte forbenyttelsesrett. Den som da patentsøknaden ble inngitt utnyttet oppfinnelsen innen riket eller hadde truffet vesentlige foranstaltninger til det, vil uten hinder av patentet under visse forutsetninger og innen visse grenser kunne fortsette utnyttelsen, respektive sette igang den utnyttelse foranstaltningene gjaldt.

Gjeldende rett.

Forbenyttelsesretten er opptatt i samtlige gjeldende nordiske patentlover. Den finnes likeledes i en rekke andre lands patentlover, hvorav kan nevnes den tyske, hvorfra de fleste land har hentet instituttet, den østerrikske, sveitsiske og nederlandske. Forbenyttelsesrett i egentlig forstand anerkjennes derimot ikke i U.S.A. Det bemerkes i denne forbindelse at den amerikanske lov bygger på prinsippet om at patentvernet bare tilkommer første oppfinner eller rettsetterfølger av denne. Heller ikke i England har man forbenyttelsesrett i nevnte forstand. Det er bare staten som i visse tilfelle er tilstatt en rett til å fortsette utøvelsen av en oppfinnelse etter at en annen har fått patent på den.

De gjeldende nordiske bestemmelser er i hovedtrekkene like, men visse avvikelser finnes. Etter den *danske* lov (§ 6, 1. ledd) kan et patent ikke gjøres gjeldende overfor den «som før Ansøgningen er indleveret, jfr. § 28, 2. Stk., her i Landet har taget Opfindelsen i Brug eller truffet de væsentlige Foranstaltninger hertil». Den *finske* lov (§ 2) fastsetter at oppfinnelsen uten hinder av patent vil kunne utnyttes av den som «förrän patent å uppfinning ansökts, i god tro yrkesmässigt

inom riket utövat uppfinning, som överensstämmer eller ej väsentligen skiljer sig från den patentskyddade uppfinningen, eller för sådant utövande här vidtagit särskilda åtgärder». Paragrafen sier ennvidere at forbenyttelsesretten ikke kan overgå til andre uten i forbindelse med den virksomhet hvori oppfinnelsen utnyttes. Den *norske* lov (§ 7) har denne bestemmelse: «Den, som allerede förenn patentkrav på en oppfinnelse av en annen ble inngitt, hadde utøvet oppfinnelsen innen riket eller truffet de dertil fornødne foranstaltninger, har uten hinder av patentet rett til å utnytte oppfinnelsen i eget eller fremmede verksteder, forsåvidt det er nødvendig for hans egen virksomhet, jfr. dog § 45 (prioritetsbestemmelsen). Denne utnyttelsesrett kan kun overdras eller gå i arv sammen med virksomheten». Den *svenske* lov (§ 16, 1. ledd) sier at patent ikke gjelder mot den som «vid den tid, då ansökningen därom inkom, inom riket var i utövning av den patenterade uppfinningen eller för sådan utövning där vidtagit väsentliga åtgärder».

Det vil bemerkes at den *finske* lov som vilkår for erverv av forbenyttelsesrett uttrykkelig nevner kravet om god tro hos forbenytteren, mens de andre lover er tause på dette punkt. Det antas dog at tilsvarende vilkår selv uten uttrykkelig lovforskrift gjelder også i de andre nordiske land¹⁾, om enn det nok må erkjennes at det i visse henseende kan være uklart hva det nevnte godtroskrav egentlig innebærer. Derimot er det ikke etter noen av de her omtalte lands lover noe vilkår for erverv av forbenyttelsesrett at forbenytteren selv har gjort oppfinnelsen, altså at han er såkalt dobbeltopp-

¹⁾ For Sveriges vedkommende kan henvises til NJA 1948 s. 256, («Intarsia-målet») også referert i NIR 1948 s. 157. Se også Malmström, NIR 1954, s. 128.

linner. Det avgjørende er at han har foretatt eller truffet foranstaltninger til den nevnte utnyttelse. For øvrig bemerkes at utnyttelsen etter den finske lov må ha skjedd yrkesmessig, mens også en ikke yrkesmessig utnyttelse til eget behov vil kunne danne grunnlag for forbenyttelsesrett etter den norske lov¹⁾. De foranstaltninger til igangsettelse av utnyttelse som også skal kunne danne grunnlag for forbenyttelsesrett, må etter den finske og svenske lov ha funnet sted innen riket. Etter den norske (og antakelig også etter den danske) gjelder ikke denne begrensning. Det er nok at den tilsiktede utnyttelse skal foregå innen riket. Alle de nevnte lover stiller visse vilkår til foranstaltningenes art²⁾. I motsetning til i Danmark og Sverige vil man i Finnland og Norge – etter forutsetningene i lovenes motiver – kunne erverve forbenyttelsesrett også på grunnlag av import, det vil da si en forbenyttelsesrett som går ut på fortsatt import. Videre bemerkes at den finske og norske lov har uttrykkelige bestemmelser om at forbenyttelsesretten ikke kan overgå til andre uten i forbindelse med virksomheten. Selv uten lovforskrift antas dette å gjelde også i Sverige³⁾. Visse grenser for forbenyttelsesrettens omfang er uttrykkelig fastsatt i den finske og norske lov. Utnyttelsen skal etter den finske lov skje med bibehold av virksomhetens «allmänna art», og etter den norske lov har forbenytteren rett til å utnytte oppfinnelsen «i eget eller fremmede verksteder, for såvidt det er nødvendig for hans egen virksomhet». Også i Sverige antas det å gjelde visse begrensninger i denne retning, selv om loven ikke uttaler noe om det⁴⁾. Overensstemmende med Pariskonvensjonens art. 4 kan forbenyttelsesrett ikke etter noen av de nevnte lover oppstå i prioritets tiden.

Heller ikke i andre land hvor rettstilstanden på dette område er blitt undersøkt, er forbenyttelsesretten blitt begrenset til dobbeltoppfinnertilfellet. Savel etter den *tyske* og *østerrikske* som etter den *sveitsiske* lov

tilkommer retten den som benytter oppfinnelsen på tidspunktet for inngivelsen av patentsøknaden, eller som på dette tidspunkt hadde truffet visse foranstaltninger til det. På den annen side sier både den østerrikske og den sveitsiske lov at benyttelsen, eventuelt foranstaltningene, må ha skjedd i god tro, og etter tysk praksis gjelder et tilsvarende vilkår⁵⁾. Etter den sveitsiske lov må benyttelsen ha skjedd yrkesmessig, likesom de nevnte foranstaltninger må ha tatt sikte på en yrkesmessig benyttelse av oppfinnelsen. Det samme gjelder etter tysk og østerriksk praksis⁶⁾. Etter alle de tre nevnte lover må utnyttelsen ha skjedd, eventuelt tatt sikte på å skje, innen riket, og også de nevnte foranstaltninger, som etter den tyske og østerrikske lov skal være de for oppfinnelsens benyttelse «nødvendige» og etter den sveitsiske de for samme formål «særlige» foranstaltninger, er antatt å måtte være blitt truffet innen riket⁷⁾. Det er satt visse grenser for forbenyttelsesrettens omfang, og retten kan ikke overgå til andre uten i forbindelse med virksomheten.

Forslaget.

Komiteene har ikke funnet det tvilsomt at forbenyttelsesretten bør opprettholdes i en ny nordisk patentlovgivning. Overveielene har i hovedsaken dreiet seg om hvilke vilkår man skal stille for denne rett, og hvilket omfang den skal ha. Komiteenes forslag er i hovedtrekkene overensstemmende med det resultat man nådde til ved de nordiske forhandlinger 1938–41.

Forbenyttelsesretten er en innskrenkning i patentretten som etter komitéenes oppfatning er begrunnet dels i samfunnsøkonomiske hensyn og dels i rene rimelighetshensyn. Utnyttelsen av en oppfinnelse forutsetter ofte betydelige investeringer, og det vil nasjonaløkonomisk sett være uheldig at den kapital som således er blitt nedlagt, skulle gå tapt ved at utnyttelsen skulle måtte opphøre eller ikke komme igang, likesom det overfor den

¹⁾ Se Mot. s. 46.

²⁾ For tolkning av den svenske lov henvises til det sakalte «sulfatiazol-mal» NJA 1951, s. 492, også referert i NIR 1954 s. 229.

³⁾ Östen Undén, Översikt över den svenska Patenträtten, s. 65.

⁴⁾ Östen Undén, Översikt över den svenska Patenträtten, s. 67.

⁵⁾ Reimer s. 310 og 321.

⁶⁾ Reimer s. 313, Munk, Das österreichische Patentgesetz, s. 68.

⁷⁾ Reimer s. 321, Blum Pedrazzini s. 546.

som har satt utnyttelsen av en oppfinnelse igang eller gjort vesentlige foranstaltninger til det uten derved å ha misbrukt kunnskap om oppfinnelsen som han måtte ha ervervet hos den senere patentsøker eller dennes rettsfor gjenger, vil virke urimelig senere å nekte ham å fortsette denne virksomhet på grunnlag av en rettighet som ikke eksisterte da virksomheten ble igangsatt eller de nevnte foranstaltninger for denne igangsettelse ble truffet.¹⁾

Det har av og til vært hevdet at forbenyttelsesrett bare skulle tilkjennes dobbeltoppfinnere, idet man da har bygget på en nærmest opphavsrettslig betraktningssmåte for rettens begrunnelse. Slik komitéene har oppfattet forbenyttelsesrettens begrunnelse vil imidlertid en sådan begrensning av denne rett ikke kunne forsvares, og den er heller ikke blitt gjennomført i noen av de foran nevnte lover. Rent logisk skulle for øvrig det nevnte opphavsrettslige syn, om det ble gjennomført konsekvent, på den annen side innebære en utvidelse av forbenyttelsesretten, for så vidt som det skulle være irrelevant om dobbeltoppfinneren har forberedt eller igangsatt utnyttelse av oppfinnelsen eller ikke.

Dette vil imidlertid ikke si at komitéene er av den oppfatning at det bør være likegyldig på hvilken måte forbenytteren har ervervet sitt kjennskap til oppfinnelsen. Etter det fremsatte lovforslag er det til forbenyttelsesretten knyttet det vilkår at utnyttelsen av oppfinnelsen ikke må ha utgjort et åpenbart misbruk av kjennskap til denne, og et sentralt spørsmål ved denne bedømmelse blir måten kjennskapet til oppfinnelsen er ervervet på.

Som det vil fremgå av omtalen av de forannevnte lover, har det i denne forbindelse vært alminnelig å stille et vilkår om «god tro» hos forbenytteren. Dette uttrykk var også opptatt i det utkast man nådde til ved de nordiske drøftelser i 1938–41. Komitéene har ikke villet anvende nevnte uttrykk, dels fordi det kan være uklart hva den gode tro i de enkelte tilfelle skal referere seg til, og dels fordi uttrykket «god tro» ikke er en særlig dekkende betegnelse for det vilkår man her egentlig vil stille. Forbenyttelsesretten regu-

lerer utelukkende et forhold mellom patenthaveren og forbenytteren. Den gjelder ikke sistnevntes rett til å utnytte oppfinnelsen i og for seg, men kun hans rett til å utnytte den *uten hinder av patentet*. Ut fra dette har komitéene ment at den som har sin kunnskap om oppfinnelsen fra en dobbeltoppfinner, og som på grunnlag av denne kunnskap har foretatt den fornødne utnyttelse eller de fornødne foranstaltninger, alltid skal ha forbenyttelsesrett, uten hensyn til den måte han har ervervet nevnte kunnskap hos dobbeltoppfinneren på. Vil dobbeltoppfinneren nekte forbenytteren å utnytte oppfinnelsen fordi utnyttelsen innebærer et rettsbrudd overfor ham, blir dette et spørsmål mellom dobbeltoppfinneren og forbenytteren som er forbenyttelsesretten uvedkommende. Man vil derfor i disse tilfelle etter forslaget kunne få situasjoner hvor forbenyttelsesrett vil kunne erverves på tross av at forbenytteren ikke kan sies å ha vært i god tro med hensyn til sitt erverv av kjennskapet til oppfinnelsen eller med hensyn til sin rett til å utnytte den.

Det kjennskap til oppfinnelsen som forslaget taler om, sikter altså til sådant kjennskap som er ervervet hos patentsøkeren eller noen han utleder sin rett fra. Uttrykket «åpenbart misbruk av kjennskap til oppfinnelsen» er det samme som er anvendt i § 2, siste ledd. Misbruket består etter nærværende paragraf i oppfinnelsens utnyttelse, men har for øvrig samme innhold som i § 2.

Den utnyttelse som skal kunne danne grunnlag for forbenyttelsesrett, kan bestå i en eller flere av de utnyttelsesformer som er nevnt i § 3. Også import vil således kunne danne grunnlag for forbenyttelsesrett. Den begrensning av forbenyttelsesretten til bare å gjelde tilvirkning av den patenterte gjensstand eller anvendelse av den patenterte fremgangsmåte som visse land praktiserer, kan være logisk hvis det bare er hensynet til dobbeltoppfinneren man vil imøtekomme gjennom forbenyttelsesretten, men med den begrunnelse komitéene har angitt for nevnte rett, vil en sådan begrensning ikke være rimelig. Også i en importvirksomhet kan betydelig kapital være nedlagt.

¹⁾ Om forbenyttelsesrettens begrunnelse har det vært fremsatt atskillige teorier som komitéene ikke finner det nødvendig å gå nærmere inn på i denne forbindelse – se således Ake Malmströms forannevnte artikkel i festskrift til Birger Ekeberg og Avellan – Hultman i NIR 1960 s. 23.

Når det gjelder selve utnyttelsens karakter er det komitéenes forutsetning at det skal ha foregått en sådan utnyttelse som faller inn under eneretten i § 3. På den annen side spiller utnyttelsens omfang ingen rolle, bare den har den her omtalte karakter. En utnyttelse i ren eksperimenthensikt vil ikke kunne karakteriseres som utnyttelse i nevnte forstand. Derimot er det ikke utelukket at sådanne eksperimenter o. l. vil kunne være av den art at de – alt avhengig av deres omfang – faller inn under de nedenfor omtalte foranstaltninger, som også skal kunne danne grunnlag for forbenyttelsesrett. Det forutsettes herunder at eksperimentene ikke er et ledd i arbeidet for å nå frem til oppfinnelsen, men tar sikte på en utnyttelse av oppfinnelsen i den forstand som er omtalt ovenfor. Det vil være i overensstemmelse med det syn som her er utviklet at heller ikke utarbeidelse av arbeidstegninger anses som utnyttelse av oppfinnelsen. Derimot vil også dette tilfelle kunne falle inn under de nevnte foranstaltninger som lovforslaget likestiller med utnyttelse. Dette vil avhenge av om det som er nedlagt i arbeidstegningene i det enkelte tilfelle har et slikt omfang at det – hensett til tilfellets beskaffenhet – må anses rimelig at forbenyttelsesrett innrømmes.

Komitéene har ikke funnet grunn til å la en utnyttelse av oppfinnelsen som ikke har vært yrkesmessig, danne grunnlag for forbenyttelsesrett. Da den ikke yrkesmessige utnyttelse ikke omfattes av patentvernet, vil den fritt kunne fortsettes etter patentmeddelelsen, og mer kan utnyttelsen ikke ha krav på.

De foranstaltninger som forslaget likestiller med utnyttelse, må ha vært vesentlige. Det følger av den foran gitte begrunnelse for forbenyttelsesretten at foranstaltningene må ha hatt et visst omfang. På den annen side vil det ikke være nødvendig at samtlige de for igangsettelse av utnyttelsen nødvendige forberedelser skal være gjort. Foranstaltningene må videre knytte seg direkte til en sådan utnyttelse som det siktes til i § 3. Forberedelser til inngivelse av patentsøknad på oppfinnelsen vil således ikke kunne betraktes som foranstaltninger av her omtalte art.

Utnyttelsen må ha foregått innen riket, likesom foranstaltningene må ha tatt sikte

på en utnyttelse innen riket, ettersom det er her patentvernet gjelder. Derimot anser komitéene det i overensstemmelse med forbenyttelsesrettens begrunnelse at de nevnte foranstaltninger i seg selv ikke behøver å være blitt foretatt innen riket. Innkjøp av produksjonsutstyr i utlandet som ledd i forberedelse av igangsettelse av en virksomhet her i landet, vil således etter omstendighetene kunne danne grunnlag for forbenyttelsesrett.

Som det fremgår av paragrafteksten, må utnyttelsen prinsipielt pågå på det tidspunkt da patentsøknaden inngis. Er utnyttelsen på dette tidspunkt opphørt, foreligger ikke lenger slike hensyn som forbenyttelsesretten etter komitéenes mening hviler på. Når en utnyttelse skal anses for opphørt, vil avhenge av omstendighetene i de enkelte tilfelle, men det skal understrekes at det her tenkes på et opphør av mer permanent karakter. En tilfeldig, ubetydelig avbrytelse i utnyttelsen er ikke nok til at den skal anses for opphørt. Det må også tas hensyn til at virksomheten kan være av en slik art at det ikke er rimelig å stille et krav om en sammenhengende utnyttelse. Likeledes kan oppfinnelsen være av den art at man bare vil gjøre bruk av den i spesielle situasjoner. Det er da ikke å betrakte som opphør av utnyttelsen i lovforslagets forstand at det kan gå lengre tid mellom hver gang oppfinnelsen utnyttes når man må regne med at utnyttelsen vil bli gjenopptatt når den spesielle situasjon igjen melder seg.

Også når det gjelder de omtalte foranstaltninger med sikte på utnyttelse, må det stilles krav om en viss sammenhengende virksomhet. Utnyttelsen må således være tenkt å skulle skje i umiddelbar tilknytning til de trufne foranstaltninger, slik at det ikke blir tale om et vesentlig tidsopphold mellom disse og igangsettelsen av utnyttelsen. På den annen side må det ikke sees bort fra at forholdene kan ligge slik an at det nødvendigvis må gå lang tid før en oppfinnelse kan bringes til direkte utnyttelse, som f. eks. ved de omfattende dyreforsøk og kliniske undersøkelser som nye legemidler regelmessig gjøres til gjenstand for.

Forbenyttelsesretten gir etter forslaget forbenytteren rett til å fortsette utnyttelsen med bibehold av dennes alminnelige karakter.

Heri ligger den begrensning at forbenytteren må holde seg innen rammen av den utnyttelsesform som har funnet sted. Har hans utnyttelse f. eks. bestått i fremstilling av den patenterte gjenstand, kan han ikke gå over til import. At han kan selge de produkter han i kraft av forbenyttelsesretten produserer, er dog en selvfølge, likesom kjøperens bruk av produktene ikke vil være patentinngrep. Men om utnyttelsen således er begrenset etter sin art, gjelder det ingen begrensninger for dens omfang. En utnyttelse i et beskjedent verksted vil senere kunne utvides til å gjelde utnyttelse i den storbedrift det beskjedne verksted måtte vokse seg frem til. Men utnyttelsen må skje i egen virksomhet. Utnyttelse i fremmed verksted vil bare kunne skje i den utstrekning det vil være nødvendig for denne virksomhet. Har utnyttelsen på den annen side til en begynnelse utelukkende skjedd i fremmed verksted, må den senere kunne overflyttes til eget verksted. Forbenytteren vil videre ikke kunne utnytte oppfinnelsesidéen i det angjeldende patent på annen måte enn tidligere. Om han f. eks. bare har utnyttet en viss utføringsform vil han ikke kunne ta opp andre utføringsformer som måtte være beskyttet ved patentet. En modernisering av en utnyttet utføringsform som er betinget i teknikkens alminnelige utvikling, vil dog etter omstendighetene kunne tenkes tillatt.

Som nevnt, har komitéene funnet at også

import bør kunne danne grunnlag for forbenyttelsesrett. Hele importtilfellet må imidlertid antas å få liten praktisk betydning. Hvor import har funnet sted, vil som oftest oppfinnelsen være åpenlyst utøvet, slik at den på grunn av manglende oppfyllelse av nyhetskravet ikke er patenterbar.

Forbenyttelsesretten kan etter forslaget ikke overgå til andre uten i forbindelse med den virksomhet hvori den er oppstått. Uten denne begrensning ville forbenyttelsesretten få for sterkt preg av en med patenthaverens konkurrerende rett. Også i tilfelle av overgang ved arv og ved tvangsforfølgning vil forbenyttelsesretten måtte følge virksomheten. Oppdeling av retten vil heller ikke kunne finne sted. Nevnte begrensning innebærer dog ikke at hele den bedrift som virksomheten knytter seg til, i tilfelle må overdras.

Som allerede nevnt skal, forbenyttelsesrett etter Pariskonvensjonens art. 4 ikke kunne oppstå på grunnlag av utnyttelse av oppfinnelsen i prioritetstiden. Prioritetsbestemmelsen i forslaget § 6 er formulert i overensstemmelse hermed. Derimot vil forbenyttelsesrett kunne oppstå under tiden for den såkalte utstillingsbeskyttelse, jfr. § 2, 3. ledd, pkt. 1, samt på grunnlag av utnyttelse som har funnet sted i tidsrommet etter den i § 2, 3. ledd, pkt. 2, omhandlede offentliggjørelse (d. e. offentliggjørelse som innebærer eller er en følge av misbruk av kjennskap til oppfinnelsen).

§ 5.

Uppfinnings utnyttjande vid samfärdsmedel.

En bestämmelse, som från patentskyddet undantager uppfinnings utnyttjande på utländska samfärdsmedel under vissa förhållanden, erfordras på grund av föreskrifter i Pariskonventionen samt i viss mån Konventionen angående internationell civil luftfart¹⁾, till vilka de nordiska länderna är anslutna.

Pariskonventionens föreskrifter i detta ämne, vilka återfinns i artikel 5 ter i konventionen, infördes i samband med revisionskonferensen i Haag 1925. De utgör i viss mån ett undantag från konventionens allmänna uppläggning, da här en inskränkning i patenträtten gjorts obligatorisk. Liknande bestämmelser återfanns emellertid redan tidigare i många länders patentlagar. Konventionsbestämmelsen har erhållit en ganska omständlig avfattning, men täcker i stort sett begagnandet av patentskyddade alster, som finns på samfärdsmedel hemmahörande i annat unionsland, när dessa tidvis (temporairement) eller tillfälligtvis (accidentellement) inkommer på vederbörande lands territorium. Bestämmelsen är uppdelad på två punkter, den ena avseende fartyg och den andra luftfartyg och landfordon. Uppdelningen torde vara i huvudsak historiskt betingad – beträffande främmande fartyg gäller sedan gammalt vissa regler om exterritorialitet. Även ett tekniskt skäl har anförts, nämligen att speciellt fartyg kan innehålla många tillbehör och dylikt, som icke sammanhänger med fartygets användning som trafikmedel («flytande palats»). Härav det särskilda villkor som föreskrives för fartyg,

nämligen att de patentskyddade alstren begagnas uteslutande för fartygets behov²⁾.

Motsvarighet till Pariskonventionens bestämmelse återfinnes i samtliga nordiska patentlagar i förenklad och sammandragen form (se dpl § 5 andra st. punkt 1, fpl § 3, npl § 6 första st., spl § 16 andra st.³⁾). Bestämmelsen har således gjorts gemensam för fartyg och andra fordon. Vissa skillnader i uttryckssätten och innehållet lagarna emellan här anmärkas. Enligt de danska, finska och svenska patentlagarna gäller undantaget – i anslutning till konventionsartikeln – endast utländska samfärdsmedel (svenska lagen: transportmedel, som är «hemmahörande» i riket). Ehuru icke uttryckligen stadgat anses detsamma gälla också enligt norska patentlagen.

Icke alia former av utnyttjande är undantagna från patentskyddet. Bestämmelserna i de danska, finska och norska patentlagarna är inriktade endast på alster och begränsar härvid det tillåtna utnyttjandet till begagnandet av alstren. Den svenska bestämmelsen är mer generellt avfattad då den icke är begränsad till viss kategori av uppfinningar, utan avser patenterad uppfinning, som «utövas för transportmedlets behov».

Utöver vad som svarar mot Pariskonventionens föreskrift innehåller den danska patentlagen en bestämmelse (§ 5 andra st. p. 2), som medger vissa lättnader från eljest gällande patentskydd. Dessa avser dels samfärdsmedel i allmänhet och dels enbart fartyg. Tillbehör till för dansk räkning utomlands inköpta samfärdsmedel får sålunda fritt

¹⁾ Träffad i Chicago den 7 december 1944. Se SÖ 1946:2.

²⁾ Se Prop. Ind. 1926 s. 221 f., som innehåller en närmare motivering till artikeln.

³⁾ Den svenska bestämmelsen infördes genom lagändring 1934. Se SOU 1932:32 s. 28 f., jfr. prop. 1934:4 s. 36.

begagnas. Detsamma gäller tillbehör som anbragts på danskt fartyg, vilket till följd av haveri reparerats utomlands. Liknande bestämmelse återfinnes icke i de övriga patentlagarna.

Luftfartskonventionen innehåller en viss utbyggnad av Pariskonventionens bestämmelser när det gäller luftfartyg. Bestämmelserna i fråga återfinnes i artikel 27 i konventionen, som under (a) förbjuder kvarstad m.m. av luftfartyg, som nyttjas i internationell luftfart, eller ingripande mot dess ägare eller förare under påståendet att fartygets konstruktion, utrustning m.m. innebär intrång i rätt till patent, mönster eller modell gällande i territorium vartill fartyget ankommit. Det torde vara allmänt godtaget att dessa bestämmelser täckes av Pariskonventionen art. 5 ter och den med anledning av sistnämnda konvention införda lagstiftningen¹⁾. Enligt stadgande under (b) i artikel 27 skall emellertid Luftfartskonventionens bestämmelser äga tillämpning jämväl å lagrade reservdelar och reservutrustning för luftfartyget samt på rätt att begagna och inmontera desamma vid reparation av en fördragsslutande stats luftfartyg inom en annan fördragsslutande stats territorium under förutsättning, att icke någon patenterad del eller något tillbehör, som lagrats på nämnda sätt, säljes eller distribueras inom landet eller exporteras i kommersiellt syfte från den fördragsslutande stat, till vilken luftfartyget ankommit. Det kan i varje fall vara tveksamt om också denna bestämmelse fullt täckes av gällande patentlagstiftning i alla länderna. En bestämmelse som uttryckligen tager hänsyn till Luftfartskonventionen återfinnes endast i den norska patentlagen (§ 6 andra st.)²⁾.

Det må anmärkas, att nu behandlade bestämmelser i patentlagarna i praktiken har haft ganska ringa betydelse. Detta torde bl.a. sammanhånga med att undantaget från patentskyddet i huvudsak endast gäller användningsmomentet. En försäljning av patenterade föremål som i inlandet sker för ifrågavarande samfärdsmedels behov blir, om den sker utan patenthavarens samtycke,

i allmänhet att betrakta som patentintrång från säljarens sida.

Även i utländsk lagstiftning återkommer Pariskonventionens stadgande i starkt förklarad form. Ett flertal länders patentlagar utsträcker bestämmelsen till att gälla även inhemska samfärdsmedel som endast tillfälligt inkommer till hemlandet – så t.ex. i Tyskland, Schweiz och Österrike – andra åter begränsar stadgandet till att i likhet med konventionsbestämmelsen gälla endast utländska samfärdsmedel (England, USA). I de förstnämnda länderna nämnes endast patentskyddade alster, i de senare talas mer allmänt om användande av uppfinningen.

Den danska tilläggsbestämmelsen, som gäller i landet i visst sammanhang införda tillbehör till utomlands inköpta samfärdsmedel och utomlands reparerade fartyg, torde vanligen sakna motsvarighet utomlands.

I allmänhet saknas också utomlands i patentlagarna särskilda stadganden, som anknyter till Luftfartskonventionens artikel 27. Den engelska patentlagen innehåller dock en hänvisning härtill.

Förslaget.

Den i förslaget upptagna bestämmelsen är avfattad i två stycken, av vilka det första svarar mot föreskriften i Pariskonventionen och det senare tager hänsyn till punkt b) i artikel 27 i Luftfartskonventionen, som icke ansetts helt tillgodosedd enbart genom bestämmelsen i första stycket.

Beträffande första stycket må till en början nämnas att lagarna i de nordiska länderna uppvisar skiljaktig terminologi när det gäller de objekt på vilka bestämmelsen är tillämplig. Kommittéerna har sökt finna ett gemensamt uttryck, som samtidigt utesluter sadana transportmedel, vilka med hänsyn till paragrafens syfte borde falla utanför bestämmelsen. Transportmedel som genom sin förflyttning astadkommer ett visst produktionsarbete och alltså snarare är att betrakta som arbetsredskap eller dylikt – t.ex. transportband, vägmaskiner m.m. – bör i vanlig ordning vara underkastade här

¹⁾ Se SOU 1955:42 s. 164 f, jfr. prop. 1957:69 s. 170.

²⁾ Infördes den 17 juli 1953.

gällande patentskydd, oavsett om de till äventyrs inkommit i landet för egen maskin. Paragrafen avser endast sådana transportmedel, som kan utnyttjas i och för den internationella samfärdseln. Uttrycket samfärdsmedel (samfärdselsmiddel) synes, samtidigt som det är gemensamt för de nordiska språken, bäst täcka vad som åsyftas. Uttrycket har närmare specificerats sasom innefattande «fartyg, luftfartyg eller fordon» (køretøj, fartøj eller luftfartøj).

Som tidigare nämnts är ifrågavarande undantag från patenthavarens ensamrätt i flertalet av de nordiska patentlagarna liksom i konventionen begränsat till begagnande av patentskyddade anordningar. Skäl synes dock saknas att icke låta undantaget omfatta också andra uppfinningskategorier, t.ex. förfaranden, där dessa kommer till användning för motsvarande ändamål. Med anpassning av terminologin till den i huvudregeln om patenthavarens ensamrätt i § 3, angives därför i första stycket mer allmänt att undantaget avser uppfinnings utnyttjande.

Det fria utnyttjandet är emellertid begränsat på så sätt, att det måste ske för samfärdsmedlets behov. Därav framgår, att t.ex. en försäljning från samfärdsmedlet av till detta hörande delar eller tillbehör icke är undantagen från det i huvudregeln angivna patentskyddet. Bestämmelsen avser alltså endast sådant utnyttjande som sker för samfärdsmedlets drift eller som erfordras i och för trafikändamålet. Det är således icke möjligt att med stöd av denna bestämmelse förvandla t.ex. ett fartyg till en flytande fabrik och där tillverka patentskyddade produkter. Om uppfinnings utnyttjande består i t.ex. en tillverkning i samband med utförande av en reparation, torde detta emellertid ej hindra bestämmelsens tillämplighet.

Syftet med bestämmelsen i första punkten är, som tidigare framhållits, att underlätta den internationella samfärdseln. Men detta syfte leder icke till att uppfinningar avseende samfärdsmedel icke skall åtnjuta fullvärdigt patentskydd. I enlighet med Pariskonventionens ordalydelse torde den till grund för bestämmelsen liggande tankegången i stället vara, att endast det rättsskydd för ifråga-

varande uppfinningar som gäller i hemlandet skall behöva beaktas. I överensstämmelse med vad som nu stadgas i Danmark, Finland och Sverige och anses gälla i Norge har första punkten enligt förslaget därför gjorts tillämpligt endast på samfärdsmedel, som ej är hemmahörande i riket.

Vid överflyttande av uttrycket «temporairement ou accidentellement» i konventionstexten har lokutionen «vid regelbunden trafik eller eljest tillfälligt» («midlertidige eller tilfældige») använts. Under detta uttryck inbegripes även det fall att ett samfärdsmedel enligt viss turlista regelbundet återkommer hit¹⁾.

Det har beträffande första stycket icke ansetts nödvändigt att göra bestämmelsen avhängig av att motsvarande förmåner i samfärdsmedlets hemland beviljas här hemmahörande samfärdsmedel. Något villkor om ömsesidighet återfinnes icke i detta sammanhang i nuvarande nordiska lagar och torde endast undantagsvis förekomma i utländsk lagstiftning.

Paragrafens andra stycke, som tillkommit i anslutning till Luftfartskonventionen, medger att reservdelar och tillbehör till främmande lands luftfartyg får hit införas och här användas för luftfartygets reparation. Föremålen får införas oberoende av luftfartygen och här lagras för reparationstillfällen som senare kan uppkomma.

Patentskyddade föremål, som med stöd av bestämmelsen här lagrats, får icke utan iakttagande av gällande patentskydd från lagret säljas eller distribueras inom landet eller härifrån exporteras i kommersiellt syfte.

På grund av bestämmelsens speciella natur har paragrafens andra stycke ansetts böra vara tillämplig endast i man av ömsesidighet, varvid den träder i kraft genom i administrativ ordning utfärdad förordning, där de länder med avseende på vilka bestämmelsen skall gälla är att angiva.

Det i den danska patentlagen § 5 andra st. punkt 2 upptagna undantaget för tillbehör till samfärdsmedel, som i utlandet inköpts för dansk räkning samt för tillbehör

¹⁾ Jfr. Prop. Ind. 1926 s. 223 spalt 3.

till fartyg som vid haveri reparerats utomlands, har icke funnit någon egentlig tillämpning i praktiken. Da det jämväl torde sakna motsvarighet i internationell patentlagstiftning och innebära en inskränkning i patenthavarens skydd mot import av patentskyd-

dade alster, som i och för sig icke är motiverad med hänsyn till den internationella samfärdseln, har kommittéerna icke funnit anledning upptaga en liknande bestämmelse i en för de nordiska länderna i huvudsak gemensam lagstiftning.

§ 6.

Konventionsprioritet.

Pariskonventionen.

Ett stadgande om företrädes- eller prioritetsrätt från ansökan om patent i annat land å samma uppfinning betingas av bestämmelserna i Pariskonventionens artikel 4 och 4 bis. Grunden till konventionsbestämmelserna ligger i den omständigheten, att ansökan om patent i något land kan t.ex. till följd av publicering utgöra hinder för erhållande av patent på samma uppfinning i andra länder, där uppfinnaren eller hans rättsinnehavare senare söker skydd för uppfinningen. Under mellantiden kunde även annat nyhetshinder uppkomma. För att motverka dessa menliga konsekvenser borde uppfinnaren därför söka patent på sin uppfinning samtidigt i alla de länder, där han åstundade patentskydd. Detta var emellertid i många fall en oskäligt tung börda för uppfinnaren, som kanske ville undersöka uppfinningens praktiska utnyttjande innan han eftersträfvade patentskydd i andra länder. Viktigast är emellertid uppfinnarens intresse att erhålla eventuellt nyhetsgranskningsbesked innan han söker patent på uppfinningen i andra länder. Det var därför en angelägen uppgift redan vid tillkomsten av Pariskonventionen att etablera ett system, som uteslöt återopande av nyhetshinder under en bestämd prioritetsperiod. Stadgandet i förevarande paragraf avser att helt allmänt giva uttryck åt principen om nyss nämnd företrädesrätt, medan de närmare villkoren, under vilka företrädesrätten må atnjutas angivas i administrativa föreskrifter. Pariskonventionen innehåller ett flertal detaljspörsmål, som likaså lämpligen regleras i administrativ ordning.

Pariskonventionens föreskrifter i ämnet har senast kompletterats och preciserats vid revisionskonferensen i Lissabon 1958. Artikel

4 reglerar prioritetsrättens uppkomst och rättsverkningar, medan artikel 4 bis ger uttryck åt den s.k. självständighetsprincipen i den internationella patenträtten, innebärande att patent på samma uppfinning i olika länder i princip är oberoende av varandra.

Beträffande själva prioritetsrätten föreskrives i konventionens artikel 4 A, att den som i behörig ordning ansökt om patent på en uppfinning i något till Parisunionen hörande land – och detsamma gäller ansökan om registrering av nyttighetsmodell (Gebrauchsmuster) – atnjuter rätt att under i artikel 4 C bestämd tid om ett år från ansökningen i det första landet söka patent i annat unionsland med den verkan enligt artikel 4 B, att ansökningen i det senare landet principiellt bedömes som om den hade gjorts vid samma tidpunkt som den första ansökningen. Prioritetsrätt far principiellt räknas blott från den första i unionsland i behörig ordning gjorda ansökningen på en och samma uppfinning. Fragan huruvida den första ansökningen gjorts i behörig ordning bedömes härvid enligt den nationella lagstiftningen i det land, där ansökningen ingivits; också bilaterala eller multilaterala avtal mellan unionsländerna kan vara bestämmande i förevarande avseende, vilket har särskild betydelse med hänsyn till det i detta lagförslag planerade systemet med nordisk patentansökan. Vid revisionskonferensen i Lissabon infördes i Pariskonventionen ett nytt stadgande under artikel 4 A (3), där det säges, att med i behörig ordning gjord ansökan skall förstås varje ansökan, som enligt lagstiftningen i vederbörande land är tillräcklig för att giva ansökningen datum; se härom nedan under 2 kap. Huruvida ansökningen faktiskt leder till patent, är härvid

irrelevant. Ansökan kan återtagas eller förfalla av annan orsak eller avslås på formella grunder utan att detta inverkar på den en gång uppkomna prioritetsrätten. Av praktiska skäl medges emellertid i ett vid Lissabonkonferensen tillkommet stadgande i artikel 4 C (4) ett undantag från regeln, att den prioritetsgrundande ansökningen ovillkorligen skall vara den första i unionsland. Om sökanden nämligen av en eller annan orsak helt förlorat sitt intresse för denna första ansökan och i samma land på samma uppfinning ingivit en senare ansökan, så kan sistnämnda ansökan under de villkor som föreskrives i artikel 4 C (4) återopas såsom prioritetsgrundande ansökan i stället för den tidigare ansökningen. Bestämmelsen har en relativt begränsad räckvidd; sålunda kan endast en senare ansökan i samma land ersätta en tidigare övergiven ansökan. Konventionens ifrågavarande bestämmelse är upptagen i kommittéernas förslag till administrativa tillämpningsföreskrifter § 8. Enligt förslaget kan ansökan i vissa fall – se härom § 12 – behandlas såsom ingiven vid en senare tidpunkt än den ursprungliga ansökningsdagen (s.k. löpdagsförskjutning). Sökanden kan tydligen i en sådan situation välja vilkendera ansökningen han vill återopa såsom prioritetsgrundande vid ansökan om patent i annat unionsland. Den första ansökningen kan i så fall behandlas såsom övergiven enligt förenämnda artikel 4 C (4).

Pariskonventionens artikel 4 D innehåller vissa bestämmelser rörande *de formella kraven* vid återopande av prioritet. Sålunda säges i artikel 4 D (1), att den som vill återopa prioritet har att till patentmyndigheten i det land, där prioritet återopas, avgiva prioritetsförklaring med angivande av datum och land för den prioritetsgrundande ansökningen. Vid Lissabonkonferensen tillades ytterligare i artikel 4 D (5), att sökanden jämväl har att angiva numret av den prioritetsgrundande ansökningen. Enligt artikel 4 D (2) skola uppgifterna om den prioritetsgrundande ansökningen angivas i patentmyndighetens publikationer och i synnerhet på patentbrevet och beskrivningen. Det ankommer på varje unionsland att bestämma, när den ifrågavarande förklaringen senast skall vara patentmyndigheten till handa, artikel 4 D

(1). Varje unionsland kan därjämte enligt artikel 4 D (3) föreskriva vissa där angivna formella krav för bl. a. verifierande av prioritetsrätten. Andra formaliteter får däremot icke krävas för prioritetsförklaringen vid tidpunkten för patentansökan, artikel 4 D (4). Det står varje land fritt att bestämma vilka konsekvenser underlåtenhet att följa de formella kraven skall medföra, men det säges i artikel 4 D (4) uttryckligen, att konsekvenserna icke får gå längre än till förlust av själva prioritetsrätten. I själva verket innebär detta emellertid, att jämväl patentet kan gå förlorat, d.v.s. om nyhetshinder under prioritetsfristen föreligger.

Beträffande vilka krav som i formellt hänseende skall ställas på en patentansökan för att denna skall anses såsom en »behörig ansökan» må i övrigt hänvisas till formalitetskonventionen. Denna har ratificerats av Danmark, Norge och Sverige, medan Finland såsom stående utanför Europarådet icke anslutit sig till densamma. Detta innebär emellertid icke i praktiken någon differens. Formalitetskonventionen innehåller nämligen maximikrav, utöver vilka därtill anknutna länder icke får gå, och de skandinaviska länderna och Finland tillämpar liberalare formalitetskrav än vad konventionen medger. I fråga om det ur prioritetssynpunkt viktiga spörsmålet, när en ansökan är sådan, att den grundar datum från vilken patenttiden skall räknas i händelse ansökningen leder till patent, uppställer formalitetskonventionen särskilda, i förhållande till dem som gälla för en fullständig ansökan, lindrigare villkor. Därest ansökningen fyller dessa villkor skall den senare få kompletteras med de ytterligare handlingar, som erfordras för en i formellt hänseende fullständig ansökning. Uppfyllandet av de lindrigare villkoren är härvid tillräckligt för att ansökningen skall vara prioritetsgrundande; också om den till följd av bristande uppfyllelse av ytterligare formella krav avvisas – jfr. Pariskonventionen artikel 4 A (3) – är prioritetsrätten bestående.

I fråga om själva prioritetsrätten föreskriver formalitetskonventionen att sökande skall åtnjuta en frist om två månader från ansökningsdagen för återopande av prioritet. Bestämmelse om att återopandet måste falla

inom prioritetsfristen får dock uppställas (artikel 7 st. 1).

Tidigare har i viss mån rätt ovisshet därom, vad konventionen avsett med uttrycket, att prioritetsrätten tillkommer endast den som «i behörig ordning» («régulièrement») gjort patentansökan i något unionsland. Genom revisionen vid Lissabonkonferensen infördes emellertid såsom redan nämndes ett nytt stycke 3 i artikel 4 A, som ger en definition av vad som avses med behörig nationell ansökan. Det är här fråga om en ansökan, som fyller de formella krav, som äro tillräckliga för att ansökningen skall betraktas som en patentansökan. Däremot är det likgiltigt, huruvida materiella patenterbarhetskriterier föreligger eller huruvida uppfinningen över huvud är patenterbar i det ifrågavarande landet. Lagstiftningen i en del länder undantager t.ex. läkemedel eller kemiska föreningar från patenterbarhet, medan andra länder medgiver patent å sådana uppfinningar, såsom också föreslås i detta lagförslag. Prioritetsrätt kan alltså ifrågakomma även om den första ansökningen är ingiven i ett land, som icke medgiver patenterbarhet för ifrågavarande slag av uppfinningar, blott den kan återfinnas i de ursprungliga ansökningshandlingarna.

I fråga om *rättsverkan av prioritetsrätten* bestämmes i konventionens artikel 4 B, att patent, som beviljats å en inom prioritetsfristen ingiven patentansökan, icke kan förklaras ogiltigt till följd av nyhetshinder, som inträffat under prioritetsfristen, eller till följd av en därunder ingiven annan patentansökan avseende samma uppfinning.

Ursprungligen tillerkände Pariskonventionen uppfinnaren prioritetsrätt endast med beaktande av tredje mans rätt. Bestämmelsen, som tillkommit för att tillgodose en speciell varumärkesrättslig situation, kom att medföra möjlighet för uppkomst av s.k. för användarrätt – se härom ovan under § 4 – i annat land under intervallen mellan den prioritetsgrundande ansökningen och ansökan om patent i det andra landet. Redan tidigt vann emellertid den tanken insteg, att prioritetsrätten icke endast skulle giva skydd mot åtgärder av patenthindrande natur under prioritetsfristen, utan att ansökningen även i övrigt borde bedömas såsom skulle den ha

ingivits samma dag som den prioritetsgrundande ansökningen, så särskilt med hänseende till för användarrätten. Frågan om sloandet av sentensen om förbehåll för tredje mans rätt i artikel 4 A diskuterades vid flere revisionskonferenser och ledde slutligen till resultat vid Londonkonferensen 1934, varvid icke endast reservationen ströks ur artikel 4 A, utan även i artikel B tillades, att där uppräknade fakta icke kunde medföra uppkomsten av någon rätt för tredje man och icke heller någon för användarrätt («et ces faits pourront faire naître aucun droit de tiers ni aucune possession personnelle»). I fråga om tredje mans rätt som uppkommit innan den första ansökningen gjordes, hänvisar konventionen till den nationella lagstiftningen i varje särskilt unionsland.

Förbudet mot uppkomsten av tredje mans rätt under prioritetsfristen avser närmast att hindra erkännande av för användarrätt under fristen. Vid diskussionen under Londonkonferensen var det nämligen dylik tredje mans rätt som äsyftades. Vålförvärvade rättigheter för tredje man skulle endast kunna uppkomma under tiden innan den prioritetsgrundande ansökningen. Förbudet tar sålunda icke sikte på medgivande av exempelvis sådan licensrätt som omhandlas under § 43 i detta lagförslag.

Prioritetsrätten tillkommer endast den som gjort den första patentansökningen eller dennes rättsinnehavare. Det senare nämnes också uttryckligen i Pariskonventionens artikel 4 A (1) enligt dess vid Washingtonkonferensen 1911 antagna ordalydelse. Förhållandet har emellertid icke uttryckligen angivits i någon av de gällande nordiska patentlagarna, men får anses följa av allmänna rättsgrundsatser. Kommittéerna har ej heller ansett det nödvändigt att betunga lagtexten med en till synes självklar regel i detta avseende.

I vissa fall bör termen rättsinnehavare i nu berört hänseende givas ett något vidsträcktare innehåll än eljest. Det är sålunda klart, att uppfinnaren själv alltid skall ha rätt att åberopa prioritet, även om han till annan överlatit rätten att söka patent eller patentet å uppfinningen i det land, där den prioritetsgrundande ansökningen ingivits. Om sålunda patentet tillkommer uppfinna-

rens arbetsgivare, är det uppfinnaren principiellt obetaget att vid ansökan om patent å uppfinningen i annat land åberopa prioritet från arbetsgivarens patentansökan. En annan sak är emellertid, att rättsförhållandet mellan parterna kan betinga, att arbetsgivaren ensam är berättigad till patent å uppfinningen i övriga unionsländer. Också i det fall, att uppfinnaren överlåtitt rätten att söka patent å uppfinningen i olika länder till olika personer, bevarar han rätten att med åberopande av prioritet söka patent i andra unionsländer.

Nuvarande nordiska patentlagar angiva i allmänhet icke huru frågan om prioritetsrätten ur subjektiv synpunkt skall regleras, där patentansökan övergatt till tredje man. Den danska patentlagen innehåller emellertid i 28 § 3 st. följande regel: «Hvis den, der har indleveret den første ansøgning, har overdraget retten til det således ansøgte patent til en anden, tilkommer disse fortrinsrettigheder (d.v.s. prioritetsrätten) denne, med mindre overdrageren udtrykkelig har forbeholdt sig dem». En sådan regel synes emellertid kunna leda till komplicerade situationer. Det förefaller mera naturligt, att anse prioritetsrätten överlåtten endast i den utsträckning förvärvaren har bruk för densamma. Någon särskild överlåtelse av prioritetsrätten bör sålunda ej heller erfordras, sasom förhållandet var enligt äldre praxis i Sverige i konformitet med nyss citerade danska regel. Prioritet bör därför kunna åberopas av envar som härleder sin rätt till uppfinningen eller en del därav från uppfinnaren. En uppdelning av prioritetsrätten kan sålunda ifragakomma exempelvis i den situationen, att den prioritetsgrundande ansökningen är komplex och däri ingående deluppfinningar sedan hamnar på skilda händer. Om uppfinningen överlättes till annan, följer av lagens terminologi, att denne även förvärvar rätt till prioritet; överlåtelse kan avse uppfinningen i relation till visst land. Någon uttrycklig regel i detta avseende har kommittéerna icke ansett det påkallat att upptaga i lagförslaget.

Pariskonventionen innehåller i artikel 4 F en bestämmelse om s.k. *multipla prioriteter*, vilken bestämmelse senast kompletterades och preciserades vid Lissabonkonferensen 1958. Grunden till en dylik bestämmelse ligger i det faktum, att ett och samma tekniska

problem kan ha givit upphov till ett flertal vid olika tidpunkter tillkomna uppfinningar och mot dessa svarande patentansökningar. Det kan därefter vid ansökan om patent i annat land befinnas lämpligt att sammanföra uppfinningskomplexet i en enda ansökan. Pariskonventionen uttalar i den nämnda bestämmelsen, att unionsland icke får vägra patent resp. prioritet på den grund, att sökanden åberopar prioritet från ett flertal ansökningar ens om dessa ingivits i olika unionsländer, under förutsättning att det enligt förstnämnda lands uppfattning föreligger enhetlighet i den ansökta uppfinningen. Detsamma gäller även om sökanden tillfogat element i uppfinningen, som icke återfinnes i den första patentansökningen. I så fall bedömes ansökningen beträffande dessa nytillkomna element utan beaktande av prioritetsrätten för övriga element. Om ansökningen endast delvis täckes av den prioritetsgrundande ansökningen, brukar man tala om partiell prioritet. I förslaget till administrativa föreskrifter har bestämmelserna i artikel 4 F i Pariskonventionen beaktats, § 9.

Pariskonventionens artikel 4 G berör frågan om *delning av patentansökan*, som befinnes omfatta mera än en uppfinning enligt uppfattningen i vederbörande unionsland. Om patentmyndigheten finner att ansökningen är i sådant avseende komplex, har sökanden rätt att uppdelat ansökningen med bibehållande av den tidigare ansökningsdagen eller i förevarande fall av prioritetsrätten. Härtill tillades vid Lissabonkonferensen 1958 ett stadgande i 2 st., svarande till vad redan nu tillämpas i de nordiska länderna, att sökanden även av eget initiativ kan uppdelat sin patentansökan med bibehållande på enahanda sätt av ansökningsdatum resp. prioritetsrätt. Varje unionsland har befogenhet att meddela de närmare villkor under vilka sistnämnda delning kan ske. Konventionens ifrågavarande bestämmelser har beaktats i förslaget till administrativa föreskrifter, 25 och 26 §. För atnjutande av tidigare företrädesrätt kräves, att den nya ansökningen ingives inom två månader efter delningen.

För att prioritet för patentsökt uppfinning skall kunna åberopas är det icke nödvändigt, att uppfinningen eller element i uppfinningen skall kunna återfinnas i patentkraven till

den prioritetsgrundande ansöknings, resp. de prioritetsgrundande ansökningarna. Det är tvärtom uttryckligen föreskrivet i Pariskonventionens artikel 4 H, att prioritet icke får förvägras på den grund att särskilda element i uppfinningen, för vilken prioritet aberopas, icke återfinnes i ansöknings såsom helhet, d.v.s. i beskrivningen och patentkraven. Däremot torde det vara oklart, huruvida prioritet endast från element i ritning, som icke har någon motsvarighet i beskrivningen, måste godtagas enligt konventionen. I detta lagförslag likställs emellertid ritningarna med beskrivningen; se härom § 9 och tillämpningsföreskrifterna § 2.

Slutligen må nämnas, att prioritet kan aberopas icke endast från ansökan om patent a uppfinning i visst unionsland, utan jämväl från ansökan om skydd för nyttighetsmodell (*modèle d'utilité*), varmed främst torde avses skydd enligt typen «*Gebrauchsmuster*». Osäkert är huruvida den i konventionen använda termen täcker även t.ex. det engelska «*useful design*». – Det angives uttryckligen i Pariskonventionens artikel 4 E (2), att prioritetsrätt kan för ansökan om skydd för nyttighetsmodell aberopas från patentansökan och omvänt.

Såsom redan nämndes uttalar artikel 4 bis i Pariskonventionen principen om att patenten i olika unionsländer a samma uppfinning är av varandra oberoende, den s.k. *självständighetsprincipen*. Det framhålles i texten, att denna bestämmelse är absolut och att särskilt de olika patenten är oberoende av varandra med hänsyn till sin giltighet och till den normala patenttiden. Särskilt understrykes i stycket 5, som tillades vid Londonkonferensen 1934, att patenttiden är densamma som om patent hade beviljats utan beaktande av prioritetsrätten. Självständighetsprincipen bör emellertid icke utsträckas längre, än till vad som avser själva patenträtten, d.v.s. dess uppkomst, bestand och upphörande. En helt annan fråga synes emellertid vara vem som skall anses vara berättigad till patent. Salunda synes t.ex. frågan om överlatelse av rätten till uppfinningen eller om arbetsgivares rätt till uppfinning av anställd böra bedömas oberoende av stadgandena i artikel 4 bis enligt allmänna internationellt privaträttsliga reg-

ler. Pariskonventionen befattar sig nämligen icke med dylika frågor.

Gällande nordisk rätt.

Bestämmelser om prioritet enligt Pariskonventionen återfinnas i samtliga nordiska nu gällande patentlagstiftningar. För Danmark ingår bestämmelse härom i Patentloven § 28, för Finland i patentlagen § 4, för Norge i Patentloven § 45 och för Sverige i patentförordningen § 25. I samtliga stadganden återgives blott huvudprincipen mer eller mindre detaljerat, medan det i övrigt hänvisas till närmare bestämmelser i förordning eller annan författning. Med hänsyn till att bestämmelserna har sin grund i Pariskonventionen, är det icke nödvändigt att i detta sammanhang närmare redogöra för bestämmelsernas innehåll. Det må blott framhållas, att bestämmelserna enligt ordalydelsen icke är inskränkta till endast det fall, då prioritetsrätten har sin grund i Pariskonventionen, utan också annan överenskommelse med främmande makt, t.ex. sådan som icke är medlem av Pariskonventionen, faller under stadgandena. I den norska och svenska patentlagen understrykes särskilt kravet på ömsesidighet, i den finska patentlagen endast såvitt angår företrädesrättens verkan mot eventuell för användarrätt.

Förslaget.

Förslaget innehåller i § 6 ett principstadgande om företrädesrätt från patentansökan i annat land. I 1 st. ges en definition av företrädesrätten och i anknytning till gängse språkbruk i patentärenden angives företrädesrätten genom termen «konventionsprioritet». Stadgandet är – sasom härintills – icke ovillkorligen knutet till Pariskonventionens bestämmelser, utan också andra internationella överenskommelser om prioritetsrätt förutsättes kunna ske. Det säges salunda i det föreslagna stadgandet, att det kan förordnas, «att ansökan om patent på uppfinning, vilken tidigare angivits i ansökan om skydd i visst främmande land», vid tillämpning av nyhetsregeln i § 2 första och andra st. samt regeln om för användarrätt i § 4, skall anses gjord samtidigt som ansök-

ningen i det främmande landet. Det förutsattes, att ansökningen i det främmande landet kan vara antingen ansökan om patent eller nyttighetsmodell («*Gebrauchsmuster*»). Då den nordiska lagstiftningen icke känner nyttighetsmodeller av typen *Gebrauchsmuster*, och termen «nyttighetsmodell» icke är helt lyckad på svenska, har man i stadgandets formulering undvikit termen och i stället använt – för att beteckna såväl patentansökan som ansökan om skydd för nyttighetsmodell – uttrycket «ansökan om skydd för uppfinning», varmed avses att täcka alla situationer, då prioritetsrätt från ansökan i främmande land skall kunna åberopas. Huruvida prioritet skall kunna åberopas jämväl från ansökan om registrering av mönster eller modell av typer som skyddas enbart med hänsyn till den yttre utformningen, är i viss mån oklart, men synes böra besvaras nekande (jfr. Pariskonventionens artikel 4 E (2), som förutsätter prioritetsrätt endast mellan patentansökan och ansökan om skydd för nyttighetsmodell av typen *Gebrauchsmuster*). I tillämpningsföreskrifterna § 6 anges närmare de skyddsformer som kommer i fråga.

Såsom härintills är det likgiltigt i vilket unionsland sökanden inger sin första patent-

ansökan. Det är tillräckligt, att ansökan ingivits i något unionsland. Det står alltså sökanden fritt att först ingiva patentansökan i annat unionsland och sedan vid ansökning om patent i exempelvis hemlandet åberopa prioritet från den första ansökningen.

Bestämmandet av de närmare villkor under vilka konventionsprioritet må atnjutas, har överlämnats till administrativa föreskrifter. I bilagda förslag till tillämpningsföreskrifter har i enlighet härmed intagits de närmare reglerna om åberopande av konventionsprioritet med särskilt hänsynstagande till Pariskonventionens ovan angivna bestämmelser i saken. Därjämte har hänsyn tagits till formalitetskonventionen.

I betänkandets inledning har berörts det förslag till europeisk konvention om administrativt patentsamarbete, som planlagts inom den s.k. Wiengemenskapen och nu behandlas inom Europarådet. Enligt detta förslag kan, åtminstone som ett alternativ, ifragakomma en direkt utsträckning av prioritetstiden på vissa villkor. Skulle en sådan konvention antagas och de nordiska länderna finna det lämpligt att tillämpa det nämnda alternativet, innehåller förslaget till § 6 härför erforderligt bemyndigande.

§ 7.

Företagsuppfinning (etablissementsopfindelse, bedriftsoppfinnelse).

Som framgått redan av § 1 star förslaget liksom nuvarande nordiska lagstiftning på uppfinnarprincipens grund, dvs endast uppfinnaren eller den som härleder sin rätt från honom äger erhålla patent. I en ansökan kan flera uppfinnare angivas. Föreliggande paragraf är avsedd att taga hänsyn till det fall att uppfinning tillkommit inom ett företag på sådant sätt att det icke går att angiva bestämda personer som uppfinnare. Sådan uppfinning benämnes vanligen företagsuppfinning (etablissementsopfindelse, bedriftsoppfinnelse).

Av skäl, som anføres i det följande, har paragrafen medtagits i förslaget endast som ett alternativ. Kommittéerna kommer att ta slutlig ställning till frågan om bestämmelsen lämpligen bör återfinnas i en ny patentlag sedan uttalanden från intresserade kretsar inhämtats vid den preliminära remissen. Kommittéerna är eniga om att frågan under alla förhållanden måste regleras på samma sätt i samtliga de nya nordiska patentlagarna.

Gällande rätt.

I de nordiska länderna har institutet företagsuppfinning vunnit erkännande i *dansk* och *finsk* lagstiftning. Det återfinnes i lagstiftningen angående rätten till arbetstagares uppfinningar, som i Finland influtit i själva patentlagen, men i Danmark upptagits i särskild lag¹⁾. I den finska patentlagen finnes anknytning till institutet i stadgandena angående s.k. tjänsteuppfinningar, vilka under vissa förutsättningar skall anses tillhöra arbetsgivaren. Härvid skall det förhållandet

att «någon särskild uppfinnare icke kan av honom angivas vid ansökning om patent» icke hindra att arbetsgivaren erhåller rätt till uppfinningen (fpl § 25).

Enligt ovannämnda danska lag anses ett företag som uppfinnare om uppfinningen tillkommit genom samarbete mellan flera personer inom företaget «på en sådan måde, at det ikke er muligt at angive bestemte personer som opfindere».

Vid ansökan om patent måste härvid ansökningen åtföljas av en av företagets ledning avgiven försäkran på tro och heder, att företaget är att sålunda anse som uppfinnare. Ledningen har vidare skyldighet att på förfragan meddela detta förhållande till dem, som inom företaget deltagit i det arbete, som ledde fram till uppfinningen.

I dansk praxis har man i kravet på att endast uppfinnaren eller dennes rättsinnehavare har rätt till patent icke inlagt ett krav på att uppfinnaren skall vara en fysisk person – han kan lika väl vara en juridisk person. Legaldefinitionen beträffande företagsuppfinningar utgör alltså en inskränkning i företagens möjligheter att själva få betraktas som uppfinnare.

Den danska lagen om arbetstagares uppfinningar avser endast förhållandena inom landet. Härav följer att de angivna villkoren för att företaget skall betraktas som uppfinnare endast gäller företag som är underkastade dansk jurisdiktion. Utländska patentsökande företag kan alltså erhålla patent under uppgivande av att företaget självt är uppfinnare, utan att därför behöva ingiva den särskilda förklaringen.

Den *norska* patentlagen innehåller en

¹⁾ Lov om arbejdstageres opfindelser av den 29 april 1955.

presumptionsregel, enligt vilken den som först ingiver patentansökning intill annat visas anses vara uppfinnare (jfr. motiven till § 1). Då även juridiska personer kan uppträda som sökande, ges tydligen härigenom möjlighet att betrakta dessa som uppfinnare, utan att några särskilda förutsättningar härför skall vara uppfyllda. Det är att märka, att den norska regeln icke uttrycker någon uppfattning hos lagstiftaren att ett företag som sådant kan vara uppfinnare – tvärtom tar förarbetena bestämt avstånd från denna tanke¹⁾. Presumptionsregeln som i och för sig endast avser att avlasta patentmyndigheten från en undersökning av dessa förhållanden – varken en förklaring eller överlåtelseshandling från uppfinnaren erfordras nämligen – gör dock att i praktiken endast företaget angives i patentet.

Vid ansökan i Danmark, Finland och Sverige skall däremot angivas vem som är uppfinnare och om denne icke själv är sökande kräves handling, som visar att sökanden är uppfinnarens rättsinnehavare. Enligt de danska, finska och norska patentlagarna kan uppfinnaren begära att få sitt namn infört i patentbrevet, resp. patentregistret (dpl § 20, fpl § 48, npl § 33). I Sverige angives alltid uppfinnarens namn på patentet och i patentregistret.

Även i Sverige har frågan om rätten till arbetstagares uppfinnning reglerats genom särskild lagstiftning av den 18 juni 1949. Enligt denna äger arbetsgivare under vissa förutsättningar rätt att inträda som arbetstagarens rättsinnehavare med avseende på uppfinnningen. Det framgår alltså att enligt denna lag arbetsgivarens (företagets) rätt aldrig är att anse som originär, utan endast som derivativ. Enligt den uppfattning, som kommit till uttryck i förarbetena till nämnda lagstiftning, är vidare en uppfinnning för sin tillkomst alltid beroende på en personlig insats, för vilken, där arbetsgivaren förvärvar uppfinnningen, uppfinnaren är berättigad till skälig ersättning. Om icke lönen får anses bestämd med hänsyn till möjliga uppfinnarprestationer måste alltså tilläggsersättning utgå. Frågan om företagets insatser vid uppfinnningens tillkomst kan

alltså inverka på dess rätt att förvärva uppfinnningen, men kan aldrig leda till att ett företag som sådant anses som uppfinnare. Av förarbetena framgår att det icke ansågs lämpligt att i lagstiftningen ifråga införa begreppet företagsuppfinnningar²⁾.

Det är att märka, att i Sverige gäller samma krav angående angivande av personlig uppfinnare och styrkande av att sökanden härleder sin rätt från denne för såväl inhemska som utländska sökande.

Utländsk rätt.

Angående internationella förhållanden är först att säga att uppfinnarprincipen inom patenträtten åtminstone vad angår uppfinnarens s.k. *droit moral* fått ett visst erkännande i Pariskonventionen. Enligt artikel 4 ter i denna har uppfinnaren rätt att nämnas som sådan i patentet.

Begreppet företagsuppfinnning som en legal definition av på visst sätt tillkommen uppfinnning förekommer i allmänhet icke i utländsk lagstiftning. Begreppet har i stället utvecklats i praxis och doktrin närmast med utgångspunkt från tidigare tysk lagstiftning. Denna byggde icke på uppfinnarprincipen, utan tillerkände patentet åt den som först ansökte om patent på uppfinnningen. Detta gällde dock icke om uppfinnningen hade tagits från en s.k. uppfinningsbesittare utan dennes vilja. Under hägn av denna bestämmelse och i avsaknad av särskild lagstiftning om arbetstagaruppfinnningar uppkom inom rättspraxis tanken att företag kunde äga också en originär rätt till uppfinnning.

Den tyska patentlagen av år 1936 har övergått till uppfinnarprincipen. I frågan huruvida sökanden innehar uppfinnarens rätt innehåller den tyska patentlagen emellertid en presumptionsregel liknande den norska. För att sakprövningen av patentansökningen icke skall fördröjas, anses i förfarandet inför patentmyndigheten sökanden som berättigad att begära meddelande av patent (§ 4 punkt 1). Det är dock att märka, att innan patent meddelas, sökanden skall inlämna en s.k. *Erfindernennung*, där han måste ange om han själv är uppfinnare

¹⁾ Jfr Knoph s. 252.

²⁾ SOU 1946:21 s. 43.

och i annat fall hur han förvärvat uppfinningen från uppfinnaren. På detta stadium sker därvid en viss prövning om sökanden har rätt till uppfinningen. Om uppgifterna i den ingivna «Erfindernennung» visar uppenbara luckor eller felaktigheter måste dessa brister avhjälpas. Sker ej detta avvisas ansökningen¹⁾.

Före den år 1936 genomförda revisionen av tyska patentlagen, framlades 1931 ett utkast till ny patentlag, som ävenledes gav uttryck för uppfinnarprincipen. Men begreppet företagsuppfinning föreslogs bli lagfäst för det fall, att uppfinningen tillkommit inom ett företag med användande av företagets «erfarenheter, hjälpmedel, impulser eller förarbeten på sådant sätt att den icke lät sig återföras på uppfinnarprestationer hos bestämda personer».

I ett rättsfall från 1951 försökte ett företag göra gällande att bestämda personer icke kunde angivas som uppfinnare och att därvid företaget vore att betrakta som uppfinnare. Detta tillbakavisades dock med hänvisning till att endast fysiska personer kunde betraktas som uppfinnare i lagens mening²⁾.

Den schweiziska lagstiftningen överensstämmer i nu behandlade hänseenden i stort sett med den tyska. Vissa författare hävdar emellertid, att det vore tänkbart att såsom uppfinnare erkänna även en juridisk person och att alltså företagsuppfinningar på så sätt skulle falla inom lagens bestämmelser³⁾. Några bestämda rättsfall till stöd för denna uppfattning ha dock icke framförts.

I de anglo-saxiska länderna har länge rätt den ordningen, att patent endast kan beviljas uppfinnaren. I England har denna

princip dock frångåtts i den nya patentlagen av år 1949, enligt vilken patentet även kan beviljas uppfinnarens rättsinnehavare. Uppfinnaren måste angivas i ansökningen, han måste samtycka till denna och förvärvet måste redovisas⁴⁾. Beträffande s.k. konventionsansökningar gälla dock särskilda regler, vilka i huvudsak går ut på att sökanden i den utländska ansökningen eller dennes rättsinnehavare anses berättigade till det engelska patentet.

Enligt den amerikanska patenträtten äger endast uppfinnaren rätten till patent. Endast uppfinnaren själv – således ej dennes rättsinnehavare – kan söka och erhålla patent. Sökanden måste genom ed styrka att han anser sig vara «the original and first inventor»⁵⁾. Endast under särskilda förhållanden kan annan än uppfinnaren, särskilt hans rättsinnehavare då uppfinnaren själv vägrat att söka patent, ingiva patentansökan, men han anses då uppträda på uppfinnarens vägnar⁶⁾. Endast en fysisk person anses kunna vara uppfinnare⁷⁾.

Det må påpekas, att i amerikansk domstolspraxis det stundom gjorts gällande, att t.ex. den som uppdragit de allmänna riktlinjerna för och haft ledningen av ett visst undersökningsprojekt är att betrakta som uppfinnare snarare än den som slutligen presterat uppfinningen⁸⁾. Frågan är dock omstridd och nyssnämnda uppfattning har varit utsatt för skarp kritik⁹⁾.

I motsats till vad fallet är i England, gäller i USA de krav som ställs på sökanden i relation till uppfinnaren, även om sökanden härleder sin rätt från utländsk ansöknings.

Den franska patenträtten överensstämmer i huvudsak med den tidigare tyska rätten

¹⁾ Reimer s. 704.

²⁾ GRUR 1951 s. 277; i motiveringen av tyska patentverkets besvärssenat ges en utförlig historik och diskussion av företagsuppfinningar.

³⁾ Blum-Pedrazzini, s. 322.

⁴⁾ Terrell s. 22 f.

⁵⁾ USC Title 35 § 115. Utav flera självständiga uppfinnare har principiellt den som först gjort uppfinningen rätten til patent. Redan härigenom blir det av vikt att endast uppfinnaren själv får söka patent, eftersom det är hans förhållanden som i kollisionsfallen blir avgörande – uppfinnaren står i centrum vid patenteringsförfarandet.

⁶⁾ USC Title 35 § 118.

⁷⁾ Se Toulmin, Handbook of Patents, New York 1949, s. 42 par. 54.

⁸⁾ Se Toulmin, o. a. s. 43.

⁹⁾ Se t.ex. Stringham, Outline of Patent Law, Madison 1937, s. 162, som beträffande anställdas uppfinningar hävdar att domstolarna sammanblandat frågan om vem som är uppfinnare med frågan om vem som har äganderätt till uppfinningen.

för vilken ovan redogjorts. Rätten till patentet uppkommer således där på grund av en först ingiven patentansökning. Det förutsättes givetvis, att anmälaren på rättsenligt sätt kommit i besittning av uppfinningen, men man kan säga, att den franska patentlagen icke befattar sig med frågan hur anmälaren kommit i besittning av uppfinningen.

Frågan om vem som är att anse som uppfinnare är – eftersom den icke är avgörande för frågan om rätten till patentet – av ringa praktiskt intresse i den franska patenträtten. Den torde endast uppkomma om patenthavaren på brottsligt sätt tillägnat sig uppfinningen¹⁾. Inom fransk doktrin synes man emellertid liksom inom den tidigare tyska praxis vara benägen att erkänna existensen av företagsuppfinnningar²⁾.

Det må slutligen nämnas att den sovjetryska lagstiftningen medger patent endast till uppfinnaren eller dennes rättsinnehavare. Rättsinnehavaren måste styrka sin rätt med överlåtelsehandling. I Sovjetunionen (och flera andra s.k. folkdemokratiska länder) kan uppfinnaren istället för patent erhålla s.k. uppfinnarcertifikat. Uppfinnaren avstår då sin rätt till uppfinningen till staten, men erhåller förutom erkännandet av sin insats rätt till skäligen ersättning³⁾.

I den nya jugoslaviska patentlagen av den 28 oktober 1960 har det tidigare införda institutet uppfinnarcertifikat dock slopats. Denna nya lag innehåller i artikel 16 avd. 2 ett uttryckligt erkännande av företags och institutioners originära rätt till uppfinning på i stort sett samma villkor, som angivits i förevarande förslag⁴⁾. Ett införande av ett liknande institut förutses också i ett i Öst-tyskland föreliggande förslag till ny patentlag⁵⁾.

Förslaget.

Frågan om annan än fysisk person kan

erkännas som uppfinnare har inom kommittéerna aktualiserats på grund av den olika ståndpunkten de nordiska länderna emellan som i detta hänseende återfinnes i nuvarande lagstiftning. Som framgått av det tidigare står lagförslaget på den s.k. uppfinnarprincipens grund, dvs endast uppfinnaren eller dennes rättsinnehavare äger rätt till patent (se § 1). Det har därvid ansetts vara betydelsefullt att uppfinnaren framträder redan under patenteringsförfarandet och i förslaget har därför uppställts krav på att uppfinnaren i samband med ansökan om patent skall angivas (§ 9 st. 1) samt att om ansökan göres av uppfinnarens rättsinnehavare, denne skall styrka sin rätt till uppfinningen (§ 11). Med uppfinnare avses i dessa fall fysiska personer.

Med dessa utgångspunkter uppkommer spørsmålet om också den situationen bör tillgodoses, att en uppfinning tillkommit på sådant sätt, att bestämda personer icke kan utpekas som uppfinnare. Det må redan inledningsvis framhållas, att enligt kommittéernas uppfattning sadana situationer endast undantagsvis kan tänkas uppkomma. Det torde ligga i uppfinningens natur att den ytterst måste kunna härledas till enskilda personers skapande insatser.

Det kan emellertid ifragasättas om icke, sasom forsknings- och utvecklingsarbete bedrivs inom den moderna industrin, ett angivande av fysisk person som uppfinnare i själva verket stundom kan bli missvisande.

Den tekniska forskningen utföres åtminstone inom de större industrierna vanligen av särskilda forskningsavdelningar eller genom s.k. teamwork. Sammansättningen av en sådan grupp eller avdelning växlar från tid till annan och arbetsfördelningen kan i övrigt vara sådan, att det blir svart att avgöra, varifran ingivelserna i varje fall kommit, eller avväga vem som gjort en mer

¹⁾ Den franska patentlagen anger icke fallet att patenthavaren rättsstridigt tillägnat sig uppfinningen såsom grund till patents ogiltighet. I praxis kan den rätte uppfinnaren få patentet överfört på sig. Jfr Roubier, s. 181.

²⁾ Jfr Roubier, s. 164 och 211.

³⁾ Den 24 april 1959 fastställde det sovjetiska ministerrådet en ny «Stadga angående upptäckter, uppfinningar och rationaliseringsförslag». Stadgan trädde i kraft den 1 maj samma år och ersätter en motsvarande förordning av den 5 maj 1941.

⁴⁾ Se Pretnar, GRUR, Auslands- und Internationaler Teil, Nr. 6, 1961, s. 268.

⁵⁾ Se Erasmus, GRUR, Nr. 7, 1961, s. 313 f.

betydande insats vid tillkomsten av en uppfinning. En förutsättning för att uppfinningen kom till stånd kan därvid vara de resurser och den tekniska miljö med vilken företaget självt bidragit. Visserligen kan företaget av den anledningen icke betraktas som den egentliga uppfinnaren, utan nämnda förutsättning torde i och för sig endast ha betydelse för frågan om företaget enligt särskild lagstiftning eller arbetsavtal har rätt till uppfinningen i egenskap av uppfinnarens rättsinnehavare. Man kan emellertid här tänka sig det fallet, att de erfarenheter, på vilka uppfinningen grundar sig, byggts upp steg för steg inom ett företag med en skiftande krets av medarbetare. Företaget som sådant innehar alltså den s.k. know-how, på vilken uppfinningen grundar sig.

Vid patentmyndighetens prövning beaktas vid bedömandet av teknikens standpunkt endast vad som är allmänt tillgängligt. Inom ett företag kan emellertid ha utbildats en teknisk nivå, som höjer sig över den som är känd utåt. Man kan nu tänka sig, att någon inom företaget bygger vidare på denna nivå, men att detta ytterligare bidrag i och för sig icke är att betrakta som uppfinningsmässigt. En patentansökan, som grundar sig såväl på den, i förhållande till teknikens utåt kända standpunkt, högre tekniska nivån inom företaget som det ytterligare bidraget till denna, kan dock angiva en patenterbar uppfinning. I dylika fall skulle man kunna anse att en företagsuppfinning föreligger¹⁾.

Med ett absolut krav på personlig uppfinnare torde förekomma, att man istället betraktar ledaren för företaget eller forskningsprojektet som uppfinnare²⁾. Ett godtagande härav synes dock strida mot det intresse som förestavat kravet att uppfinnarens namn skall angivas. Möjligheten att angiva företaget som sådant som uppfinnare skulle då starkare underbygga vikten av att den verkliga uppfinnaren skall angivas. Ett absolut tvång att utpeka bestämda fysiska personer som uppfinnare, när detta i själva verket icke låter sig göra, kan däremot medföra antingen att ifrågavarande upp-

finningar icke kan patenteras eller att uppgifterna om uppfinnarskapet får en mer eller mindre godtycklig karaktär.

Kravet att uppfinnarens namn skall angivas torde ha sin största praktiska betydelse i samband med uppfinningar gjorda av personer i annans tjänst, s.k. arbetstagaruppfinningar. Till dessa uppfinningar kan företaget på grund av kontraktbestämmelser eller särskilda lagstadganden ha en mer eller mindre långt gående rätt, t.ex. så att det inträder som uppfinnarens rättsinnehavare, erhåller en licensrätt eller endast en företrädesrätt att förvärva uppfinningen. Även när uppfinningen är att anse som tillhörande företaget, föreligger ofta en rätt till särskild ersättning för uppfinnaren. Uppfinnarens möjligheter att bevaka sina intressen försvaras om patenteringen kan ske utan hans medverkan och han endast genom särskilt yrkande såsom invändare kan erhålla erkännande av uppfinnarskapet. Det är härvid att märka, att med den för närvarande i Norge gällande presumptionsregeln icke företaget, utan uppfinnaren i första hand har att förebringa bevisning i detta avseende.

En invändning, som har riktats mot att i lagstiftningen införa begreppet företagsuppfinning, är att företagen kunde frestas att nedvärdera de enskilda uppfinnarnas insatser och i större utsträckning anse uppfinningarna som tillkomna på sådant sätt, att företagen själva är att betrakta som uppfinnare. Ett sådant betraktelsesätt skulle kunna medföra nackdelar för arbetstagarna t.ex. vid bestämmande av ersättningar för insatser som leder fram till patenterbara uppfinningar.

Från arbetstagarhåll har kommittéerna mottagit flera framställningar vari dylika farhågor framförts och där önskemål uttryckts att begreppet företagsuppfinningar icke borde införas i den nya lagstiftningen. Dylika framställningar har kommit från bl.a. Tjänstemännens centralorganisation i Sverige, Nordiska arbetsledarunionen och Nordiska ingenjörssamfundet. Under mötet i Oslo i april 1961 mottog kommittéerna under hand från norskt arbetstagarhåll en hemställan att låta förslaget i § 7 utgå, då

¹⁾ Jfr Blum – Pedrazzini s. 301.

²⁾ Se t.ex. svenska patentlagstiftningskommittén s. 234.

bestämmelsen kunde verka ogynnsamt för arbetstagarna. Subsidiärt föreslogs, att i § 7 skulle stadgas skyldighet att underrätta deltagarna i det arbete, som fört fram till uppfinningen att patent sökts samt att i § 9 skulle tilläggas, att patentansökan på företagsuppfinning skall vara åtföljd av bevis att skyldigheten uppfyllts. Det föreslagna tillägget svarar delvis mot § 4 andra stycket i danska lagen om arbetstagares uppfinningar.

Ändring i §§ 7 och 9 av det innehåll som således antytts från norskt arbetstagarhåll i Oslo synes icke kunna anbefallas, då patentlagen gäller också utländska sökande. Det torde knappast i praktiken låta sig genomföras att pålägga dem skyldigheter av innehåll, som är avpassat för inhemska företag. Dylika bestämmelser synes mer naturligt ha sin plats i lagstiftningen om arbetstagares uppfinningar.

Kommittéerna har icke ansett frågan om företagsuppfinningar av större betydelse för lagförslaget. Av den redogörelse som ovan lämnats angående de fall då en företagsuppfinning skulle kunna föreligga, torde framgå att dessa tillfällen måste vara endast undantagsvis förekommande. Härtill kommer att i praktiken inhemska företag måste vara restriktiva vid begagnandet av institutet med hänsyn till ansökning i utlandet, där företagsuppfinningar i allmänhet icke erkännes. I t.ex. USA måste uppfinnaren själv utom i vissa undantagsfall stå som sökande och uppfinnarskapet måste därvid styrkas med ed. Om en här gjord ansökan önskas åberopas som prioritetsgrundande vid ansökan i USA, torde ett företag alltså redan i samband med den förstnämnda ansökningen vara tvingat att angiva fysiska personer som uppfinnare.

Om det föreligger ett fall där personliga uppfinnare i själva verket icke kan utpekas, uppkommer visserligen svårigheter av nyssnämnda slag även om institutet företagsuppfinningar icke införes i lagstiftningen. Men förhållandet torde i varje fall göra det nödvändigt för företagen att i den mån det över huvud taget är möjligt angiva fysiska personer som uppfinnare.

Skulle det visa sig att enligt rådande uppfattning inom intresserade kretsar ett upptagande av institutet företagsuppfinningar i den nya lagstiftningen kunde inverka

störande på relationerna mellan företagen och deras anställda, är det kommittéernas uppfattning, att det skulle utgöra en mindre olägenhet att låta förevarande bestämmelse utgå ur lagförslaget, även om skäl i och för sig kan anföras för institutet. Kommittéerna, inom vilka olika uppfattningar om lämpligheten att införa institutet företagsuppfinningar i lagstiftningen kommit till uttryck, har därför velat avvakta remissuttalandena över det preliminära förslaget innan de fattar ståndpunkt i frågan. Bestämmelsen om företagsuppfinningar och hänvisningarna därtill i andra paragrafer har därför i preliminärförslaget satts inom parentes. Det må påpekas, att därest bestämmelsen utgår, det torde bli nödvändigt att i den danska lagtexten i § 1 uttryckligen angiva, att patent endast kan meddelas åt fysisk person som gjort en uppfinning, eller dennes rättsinnehavare.

Det förslag till bestämmelse om företagsuppfinningar, som således framlägges för inhämtande av synpunkter, stadgar som förutsättning för att företaget skall anses äga en originär rätt till patent, att uppfinningen tillkommit på sådant sätt, att det icke är möjligt att angiva bestämd person eller bestämda personer som uppfinnare. Uppfinningen måste vidare ha tillkommit inom företaget. Här är att inlägga, att uppfinningen skall ha åstadkommits med utnyttjande av företagets resurser och inom den verksamhet som företaget bedriver. Enligt § 47 i förslaget utgör det ogiltighetsgrund om patent beviljats på ansökan, där uppfinningen angivits vara företagsuppfinning, trots att dessa förutsättningar saknas. Talan kan därvid dock föras endast av den eller de personer som påstår sig vara uppfinnare, eller deras rättsinnehavare, vilka också kan yrka att få patentet överfört på sig. Förhållandet kan emellertid vara det att företaget, även om företagsuppfinning icke föreligger, på grund av särskild lagstiftning om arbetstagares uppfinningar eller arbetsavtal skall anses som uppfinnarens rättsinnehavare. Den som påstår sig vara uppfinnare liksom annan person kan emellertid genom invändning bestrida att företagsuppfinning föreligger och, om invändningen godtages, därigenom hindra att patent

meddelas eller astadkomma att uppfinnare anges.

Det erinras, att den danska lagen om arbetstagers uppfinningar kräver en på tro och heder angiven förklaring, att bestämda personer icke kan angivas som uppfinnare (§ 4 stk. 2). Någon edlig försäkran kräves emellertid varken enligt nuvarande patentlagar eller föreliggande förslag i samband med att fysisk person anges som uppfinnare. Det har dock ansetts att vid företagsuppfinning bör fordras en uttrycklig

förklaring, att uppfinningen tillkommit på sätt som anges i förevarande paragraf (se § 9).

Föreliggande bestämmelse liksom också den i § 9 stadgade uppgiftsplikten är avsedd att tillämpas på såväl inhemska som utländska sökande. Till skillnad mot vad nu gäller i Danmark kan således icke heller ett utländskt företag erhålla patent på företagsuppfinning utan att de angivna materiella förutsättningarna föreligger.

§ 8.

Patenttiden. Sløyfingen av tilleggspatentordningen.

Patenttiden.

Gjeldende rett.

Et typisk trekk ved patentretten er at den er tidsbegrenset. I de forskjellige lands patentlover varierer patenttidens lengde mellom 15 og 20 år. I tidligere patentlov-givninger forekom at patenttiden skulle fastsettes i hvert enkelt tilfelle under hensyn-taken til oppfinnelsens beskaffenhet og be-tydning, men dette system er nå for lengst forlatt. En viss ulikhet foreligger når det gjelder utgangspunktet for beregningen av patenttiden. Det alminneligst valgte utgangs-punkt er tidspunktet for patentsøknadens inngivelse. Andre alternativer er tidspunktet for patentsøknadens kunngjøring eller pa-tentets meddelelse. I denne forbindelse må nevnes de forskjelligheter som foreligger når det gjelder vernet av oppfinnelsen på patent-søknadsstadiet. Den forskjell som følger av hvilket system man velger for patenttidens beregning, vil kunne utdypes eller forminskes ved de særregler man stiller opp for vernet på nevnte stadium. Slike særregler finnes i de fleste patentlover hvor man anvender forprøvningsystemet, og hvor søknadsstadiet derfor blir av en viss varighet.

Ved prioritetspåberopelse oppstår et visst vern for oppfinnelsen allerede fra tidspunktet for inngivelsen av den prioritetsbegrunnende søknad (således vil forbenyttelsesrett ikke kunne oppstå etter dette tidspunkt). Etter Pariskonvensjonens art. 4 bis 2, skal imid-lertid prioritetspåberopelse ikke ha innvirk-ning på patentets normale gyldighetstid. Det må antas at denne bestemmelse er til hinder for at konvensjonslandene ved påberopelse av den nevnte konvensjonsprioritet regner patenttiden fra den prioritetsbegrunnende søknads inngivelse. I tilfelle prioritetstiden

forlenges utover den tid som er fastsatt i Pariskonvensjonens art. 4, hvilket har skjedd i forbindelse med både den første og annen verdenskrig, har man dog ansett at patent-tiden uten hinder av art. 4 bis kan regnes fra utgangen av Pariskonvensjonens 12-måneders frist.

I samtlige *nordiske* land er patenttiden idag 17 år, og det er likeledes felles for disse land at tiden regnes fra inngivelsen av patentsøknaden. Samme grad av likhet fore-ligger derimot ikke når det gjelder tidspunktet for når patentvernet inntreer. Som det vil fremgå av bemerkningene til inngrepsbe-stemmelsene, setter man i Sverige strengere vilkår for vernet før patentsøknadens kunn-gjøring enn hva man gjør i Danmark, Finn-land og Norge.

Blant *fremmede* land er det visstnok Spania som har den lengste patenttid, nemlig 20 år fra patentets meddelelse. Flere land anvender 20 år fra patentsøknadens inngivelse. I denne gruppe finner man Belgia, Frankrike, Luxem-bourg og Ungarn. Nederland har 18 år fra patentets meddelelse og Østerrike 18 år fra patentsøknadens bekjentgjørelse. Sveits og Tyskland anvender 18 år fra patentsøk-nadens inngivelse, mens USA har 17 år fra patentets meddelelse. Likesom de nordiske land har Kanada 17 år fra patentsøknadens inngivelse. England og Australia har 16 år fra inngivelsen av den endelige beskrivelse («complete specification»). Japan og Jugo-slavia har 15 år fra patentsøknadens bekjent-gjørelse, og Italia samt Sovjetunionen 15 år fra dens inngivelse.

Forslaget.

Komitéene finner at utgangspunktet for patenttidens beregning i likhet med gjeldende

lover i de nordiske land bør være tidspunktet for patentsøknadens inngivelse.

Visse reelle hensyn kunne tale for en forlengelse av patenttiden. Ofte går det relativt lang tid før man får inntekter av oppfinnelsen, og den moderne, i vidt omfang systematiserte, oppfinnervirksomhet forutsetter i antakelig større grad enn før ganske vesentlige innsatser av kapital. Tendensen synes også å gå i retning av at flere patenter opprettholdes hele patenttiden ut. Dette bekreftes av en svensk statistikk som er gjengitt i NIR 1959 s. 15. De svenske patenters gjennomsnittlige levealder steg iflg. denne statistikk fra 6,26 år i 1937–39 til 9,54 i 1955–57. Det prosentuelle antall patenter som ble opprettholdt hele patenttiden ut, steg i samme tidsrom fra 6,4% til 10,6%. Etter den senest foreliggende danske statistikk (for patenter inngitt i 1937, altså med 17-års tidens utløp i 1954) var 11,2% blitt opprettholdt i 17 år. Etter en anslagsvis beregning på grunnlag av de patenter som den 17. årsavgift ble betalt for i Norge i årene 1957–59, var det ca. 13% som var blitt opprettholdt i 17 år. I Finnland ble 9% av patenter bevilget i 1937 opprettholdt i 17 år, men bare 4,6% i 20 år (inntil 1944 var patenttidens lengde i Finnland 20 år). De tilsvarende tall for 1940 var henholdsvis 9,7% og 3,2%. De finske tall synes derfor heller å tale for at behovet for en forlengning neppe er til stede.

Komitéene finner det ikke tilstrekkelig begrunnet å foreslå noen forandring i den i alle de nordiske land idag godtatte felles patenttid på 17 år. Savidt vites er heller ikke noen sterke ønskemål om en forandring av patenttidens lengde fremkommet fra de interesserte kretser.

Sløyfingen av tilleggspatentordningen.

I tilknytning til dette kapitel har komitéene også behandlet tilleggspatentordningen, og blant de nyheter forslaget inneholder i forhold til de gjeldende nordiske lover, er sløyfingen av denne ordning.

Gjeldende rett.

De såkalte forbedrings- eller tilleggspatenter er en gammel ordning som har funnet

innpass i de fleste lands patentlover. De er også omtalt i Pariskonvensjonen (jfr. dens art. 1, 3. ledd), men det består ingen forpliktelse for unionslandene til å ha ordningen i sine interne lovgivninger. Ordningen består i at der for en oppfinnelse som utgjør en videreutvikling eller forbedring av, et tillegg til eller en komplettering av (de forskjellige lover bruker her forskjellige uttrykk) en oppfinnelse som søkeren tidligere har patent på, kan fås et patent (tilleggspatent) som det ikke skal betales særskilte årsavgifter for, idet disse anses dekket av de årsavgifter som betales for det nevnte tidligere patent (hovedpatentet). Søknadsavgift betales derimot som ved søknad om et vanlig selvstendig patent. På den annen side meddeles tilleggspatentet bare for den gjenværende del av den tid hovedpatentet er meddelt for. Opphører hovedpatentet å gjelde før utløpet av denne tid, vil tilleggspatentet etter en del lands lover i visse situasjoner kunne opprettholdes som selvstendig patent. Det finnes også lover som har en mer generell adgang til omgjøring av tilleggspatent til selvstendig patent. Adgangen til å søke tilleggspatent utelukker selvsagt ikke søkeren fra i stedet å søke et vanlig selvstendig patent på oppfinnelsen hvis han måtte foretrekke dette.

Den foran nevnte forskjellighet i angivelsen av hva som kan være gjenstand for tilleggspatent, gjør seg også gjeldende i de nordiske lover. Den *danske* lov (§ 4) taler om «en Forandring ved en Opfindelse, hvorpaa der er givet Patent», den *finske* (§ 20) om «en förbättring eller särskild utvecklingsform av tidigare patenterad uppfinning», den *norske* (§ 11) om «tillegg eller forbedring» og den *svenske* (§ 10) om «förbättring» ved en patentert oppfinnelse. Noen større forskjelligheter i dette spørsmål i praksis forekommer dog ikke. Felles for den nordiske praksis turde det være at tilleggspatentet, etter hva man har ansett som ordningens formål – jfr. herom nedenfor, – må gjelde sådant som under hensyntaken til enhetskravet skulle ha kunnet inngå i hovedpatentet. Da den danske lov taler om «forandring ved en opfindelse», og da etter dansk praksis en fremgangsmate ikke kan betegnes som en forandring ved et apparat eller omvendt, vil man ikke i Danmark kunne få tilleggs-

patent på sådant som i Norge og Sverige ville kunne opptas i såkalte sideordnede krav og således her kunne være gjenstand for tilleggspatent. Heller ikke i Finland godtas de egentlige sidekrav. Også i Norge har det vært hevdet at tilleggspatent ikke skulle kunne fås i de her nevnte tilfelle, idet man her ikke står overfor en forbedring eller et tillegg til oppfinnelsen, men en annen oppfinnelse. Man vil m.a.o. etter denne oppfatning ikke gi enhetsreglene i den norske patentlovs § 19 full anvendelse ved bedømmelsen av tilleggspatentets forhold til hovedpatentet. Den nøyere grensedragnings av hva som kan gå som tilleggspatent, har i det hele bydd på en del tvil.

Det turde i de nordiske land være enighet om at det for meddelelse av tilleggspatent i prinsippet gjelder samme patenterbarhetsvilkår som for vanlige selvstendige patenter. Heri ligger at den oppfinnelse som det søkes tilleggspatent på, må ha den fornødne oppfinnelseshøyde i forhold til teknikkens stand, og til teknikkens stand regnes i denne forbindelse også det ved tilleggspatentsøknadens inngivelse offentliggjorte hovedpatent. Var derimot hovedpatentet ikke offentliggjort da tilleggspatentsøknaden ble inngitt, blir forholdet å bedømme på samme måte som ved kollisjon. Men det har nok i praksis også hvor hovedpatentet var offentliggjort ved tilleggspatentsøknadens inngivelse, gjort seg gjeldende en tendens til en mildere bedømmelse av kravet om oppfinnelseshøyde når det gjelder forholdet mellom tilleggspatent og hovedpatent, enn hva der gjelder forholdet til andre patenter.

Når det gjelder den avhengighet som tilleggspatentets gyldighet er underlagt i forhold til hovedpatentet, forekommer vesentlige forskjelligheter i de nordiske land. Etter dansk og svensk rett eksisterer det overhodet ingen mulighet for å opprettholde tilleggspatentet når hovedpatentet opphører. I Finland og Norge gis det derimot muligheter for å opprettholde tilleggspatentet som selvstendig patent når hovedpatentet opphører ved ugyldigkjennelse eller frakjennelse. I Finland gis det dessuten en adgang til når som helst, og uten hinder av hovedpatentets beståen, etter søknad å få tilleggspatentet omgjort til selvstendig patent. Hvor

flere tilleggspatenter til ett og samme hovedpatent foreligger, kan i disse omgjøringstilfelle ett av tilleggspatentene i fortsettelsen bli hovedpatent i forhold til de øvrige. Også ved omgjøring av tilleggspatent til selvstendig patent er imidlertid gyldigheten begrenset til den gjenstående del av patenttiden for hovedpatentet.

Av alle de nordiske lover fremgår direkte at tilleggspatent bare kan meddeles til innehaveren av hovedpatentet.

Av land som ikke har noen tilleggspatentordning i det hele tatt, kan nevnes USA og Kanada. I disse land har man imidlertid heller ikke årsavgifter for patentene.

Kravet om oppfinnelseshøyde i forholdet mellom oppfinnelsen ifølge tilleggspatentet og oppfinnelsen ifølge hovedpatentet er ikke gjennomført i alle land. Således gjelder det ikke i England (jfr. den engelske patentlovs section 26 (7)).

For øvrig vil det fremgå av hva som er sagt allerede innledningsvis, at det – likesom i de nordiske land – forekommer vesentlige forskjelligheter i instituttets utformning i de forskjellige land.

Komiteenes syn på tilleggspatentordningen

Tilleggspatentordningen er som nevnt gammel. Den må antas opprinnelig særlig å ha hatt de tilfelle for øye da det er gjort en oppfinnelse av mer eller mindre banebrytende natur således at et nytt område for teknikken er blitt åpnet. Oppfinneren vil under det fortsatte utviklingsarbeide innen dette område kunne gjøre oppfinnelser som i forhold til pioneroppfinnelsen fremstår som sekundære og avhengige. Det kan da synes rimelig at han for disse senere oppfinnelser som står i et sådant forhold til hovedoppfinnelsen, skulle kunne få en patentbeskyttelse til lavere omkostninger enn ellers. Dette skulle også bidra til å hindre at sådanne videreutviklingsoppfinnelser ble holdt hemmelige. Innehaveren av hovedpatentet har jo allerede en monopolstilling innen det område som dette dekker, og det er kun en under dette underordnet beskyttelse det er tale om.

Gjeldende rett og praksis begrenser imidlertid ikke tilleggspatentordningen til de tilfelle da hovedoppfinnelsen kan sies å

representere en pioneropppfinnelse, og en slik begrensning ville også være praktisk ugjenomførbar. Det må dessuten antas at pioneropppfinnelser bare mer sjelden forekommer. Det turde snarere i alminnelighet være slik at den tekniske utvikling går frem på en bred front hvor hver oppfinnelse i og for seg ikke utgjør et avgjørende skritt. Den store masse av oppfinnelser kan faktisk karakteriseres som «utviklingsoppfinnelser».

Tilleggspatentordningens begrunnelse må derfor, i et hvert fall slik som ordningen nå praktiseres, søkes i andre forhold. Som et vesentlig motiv for tilleggspatentordningen har vært anført hensynet til den økonomisk mindre bemidlede oppfinner, som ofte heller ikke har hatt økonomisk mulighet til å anvende en sakkyndig patentfullmektig ved utarbeidelsen av sin søknad og derfor i denne kan ha oversett muligheten for å beskytte visse utføringsformer m. v.

Allerede det faktum at ordningen kan nyttiggjøres uten hensyn til søkerens økonomiske stilling, fratar den imidlertid dens særlige karakter av hjelp til ubemidlede søkere. Det viser seg da også at tilleggspatentordningen etter alt å dømme spiller en meget liten rolle som hjelp for den økonomisk mindre bemidlede oppfinner. Det er bare et forsvinnende lite antall tilleggspatenter som årlig meddeles fysiske personer – i Finland omkring 9, i Norge omkring 12–13 og i Sverige ca. 30. Resten meddeles til bedrifter, hvorav en ikke uvesentlig del større utenlandske bedrifter. Selv blant de få tilfelle da patentet er blitt meddelt til en fysisk person, må man regne med noen hvor vedkommende opptrer på vegne av en bedrift, og av de ytterst få som da blir igjen, vil det bli et ennå mindre antall hvor vedkommende måtte være økonomisk mindre bemidlet. For øvrig utgjør i alle de nordiske land samtlige bevilgede tilleggspatenter bare ca. 2–2,5% av samtlige bevilgede patenter.

Særlig for den såkalte «lille» oppfinner vil dessuten tilleggspatentordningen kunne innebære visse farer. Det dreier seg her i alminnelighet om personer som har mindre muligheter til å bedømme betydningen av sine oppfinnelser enn hva de større søkere med sine eksperter har. Det kan lett inntreffe at det som han betraktet som underordnet i

forhold til hovedoppfinnelsen, viser seg å ha en selvstendig verdi som endog kan overstige hovedoppfinnelsens. På grunn av tilleggspatentets kortere levetid – det utløper som nevnt samtidig med hovedpatentet – kan han da lide vesentlige tap.

Dersom hensikten bare eller i det vesentlige skal være å hjelpe den økonomisk mindre bemidlede patenthaver, må andre mer direkte tiltak, som f. eks. en ordning med fritakelse for betaling av årsavgift etter søknad og vurdering i hvert enkelt tilfelle, være mer nærliggende. Forslaget inneholder i § 37, 2. ledd, visse begrensede muligheter i så måte.

Det er for øvrig, etter hva komitéene mener å ha grunn til å anta, i mange tilfelle ikke tanken på en økonomisk besparing som har fått søkeren til å velge tilleggspatent i stedet for selvstendig patent, men håpet om at den foran nevnte mildere bedømmelse av oppfinneshøyden skulle medføre innvilgelse av et patent hvor det ellers ikke skulle kunne oppnås – noe som etter komitéenes mening skulle ligge helt utenfor tilleggspatentordningens formål.

Det har vært et ledd i komitéenes arbeid å søke patentsystemet gjort så enkelt og lett praktikabelt som mulig. De restansemengder, mangel på arbeidskraft m.v. som er omtalt i bl. a. kapitlet om nordiske patentsøknader, gjør det nødvendig å se kritisk på enhver ordning som belaster den anstrengte situasjon man på dette område befinner seg i, og det må være en selvfølge at kompliserende ordninger som ikke fyller en vesentlig oppgave, eller som bare på utilstrekkelig måte fyller den oppgave de måtte ha, bør unngås. Det er også et faktum at man her befinner seg på et rettsområde som generelt lett kan bli, og til dels er blitt, meget vanskelig å sette seg inn i hvis ikke en viss forenkling tilstrebes. Det er selvsagt ikke hensynet til patentmyndigheten som her først og fremst er av betydning, men hensynet til den almenhet som betjener seg av patentvesenet, og den almenhet som skal respektere de rettigheter som meddeles.

Skulle tilleggspatentordningen beholdes, måtte man med et system med nordiske patentsøknader i et hvert fall ha ensartede regler i de nordiske land. De overveielser komitéene herunder har foretatt, viser at

det vanskelig kan istandbringes regler som er klare og fullstendige nok uten at de samtidig blir meget kompliserte, og alle tvils-spørsmål vil likevel langt fra være løst. Som nevnt har i gjeldende praksis allerede spørsmålet om hva som kan være gjenstand for tilleggspatent, bydd på en viss tvil, og denne tvil vil formentlig fortsatt bestå uten hensyn til hvordan loven i tilfelle formuleres. Videre vil de unntak i tilleggspatentets avhengighet av hovedpatentet som i tilfelle bør gjøres, i sin tur nødvendiggjøre en regulering av tilleggspatentets videre skjebne når det løses fra hovedpatentet. Hvis det forekommer flere tilleggspatenter under samme hovedpatent, kan ulike kombinasjoner tenkes: a) Alle tilleggspatenter kan være knyttet til ett og samme hovedpatent, b) et tilleggspatent kan være knyttet til et annet tilleggspatent, og c) et tilleggspatent kan være knyttet både til hovedpatentet og ett eller flere tilleggspatenter eller til flere tilleggspatenter. I disse ulike situasjoner vil det ved en adgang til omgjøring av tilleggspatent til selvstendig patent i de enkelte tilfelle kunne by på tvil hvilke av tilleggspatentene som kan eller skal bli selvstendige, og hvilke som skal fortsette som tilleggspatent, og dermed hvilke avgiftsregler som skal gjelde for disse tilfelle. Tvil vil også melde seg når det gjelder hvem avgjørelsen av de her nevnte spørsmål skal henlegges til. Ytterligere problemer vil oppstå for de nordiske patentsøknader. Patent meddelt på grunnlag av sådan søknad blir jo til fire, eventuelt tre, nasjonale patenter som lever hvert sitt uavhengige liv i de respektive land, og det måtte tas standpunkt til hvordan tilleggspatentets avhengighet av hovedpatentet i denne situasjon skulle tillempes. Eventuelt vil det ved nordisk tilleggspatentsøknad måtte passes at hovedpatentet er i kraft i samtlige land, og at det i alle disse land innehas av samme person som søker tilleggspatentet. Videre måtte det tas standpunkt til bl. a. om nasjonalt tilleggspatent skal kunne meddeles til patent som er meddelt på grunnlag av nordisk søknad, og de behandlingsvanskeligheter som i tilfelle vil oppstå når hovedpatentet har hatt annet land som primærland og saledes foreligger på annet nordisk språk.

Når tilleggspatentordningen hviler på såvidt svake føtter og nyttiggjøres i såvidt liten grad og dessuten må antas å spille en såvidt liten rolle for den økonomisk mindre bemidlede oppfinner, hvis behov det her først og fremst er tale om, kan det ikke sies å være noen rimelig forholdsmessighet til stede mellom det man skal vinne ved denne ordning og de ulemper som følger med den, og at ordningen derfor bør sløyfes. Ved en riktig håndhevelse av kravet om oppfinnelseshøyde ved tilleggspatentsøknadens behandling, må det dessuten antas at deres antall ville svinne ytterligere inn. Komiteenes industri-representanter har uttalt at de antar at industrien legger liten vekt på spørsmålet. Forøvrig vil den adgang til løpedagsforskyvning for patentsøknaden som foreslås i forslaget § 14 i visse tilfelle kunne imøtekomme noe av det behov som tilleggspatentordningen måtte ha dekket.

Et mindretall i den norske komité, *overingeniør Uri*, er ikke enig i at tilleggspatentordningen oppheves, og anfører som sin begrunnelse herfor:

Ifølge statistiske opplysninger som komitéene har mottatt, blir i Danmark, Norge og Sverige ca. 30% av tilleggspatentene gitt til fysiske personer og ca. 70% til bedrifter. De tilsvarende tall for Finnland er henholdsvis 50 og 50. En ikke uvesentlig andel av tilleggspatentene blir således meddelt til fysiske personer. Hvor mange av disse som er mindre godt stillet økonomisk, er umulig å si. Men at noen av dem er ubemidlede, må man kunne gå ut fra, og det er etter min oppfatning tilstrekkelig til å begrunne opprettholdelsen av tilleggspatentordningen. Forøvrig er det klart at det også blant bedriftene kan være noen som arbeider under vanskelige forhold økonomisk, og de har utvilsomt også nytte av en adgang til å søke tilleggspatent.

At antall tilleggspatenter i de nordiske land er lite i forhold til det meget store antall patenter som meddeles i våre dager, er etter min mening ikke noe argument mot tilleggspatentordningen. I Vest-Tyskland er ifølge den nyeste statistikk (1959) 7,5% av de bevilgede patenter tilleggspatenter, i Sveits 5,6% og i Frankrike 5,3%, altså betydelig mer enn i de nordiske land. Det

ville ikke være unaturlig om tilleggspatent også i Norden ble søkt i større utstrekning i fremtiden.

Hovedsaken er imidlertid etter min oppfatning at en patentsøker skal ha *adgang til*, når han ønsker det, å oppnå beskyttelse med reduserte omkostninger (tilleggspatent) for en oppfinnelse som er en forbedring ved eller en videreutvikling av en oppfinnelse han tidligere har søkt eller fått patent på. I hvilken utstrekning patentsøkeren vil *benytte seg av* denne adgang, er helt ut hans egen sak, idet han selvsagt bør ta hensyn både til det økonomiske og til det faktum at et selvstendig patent generelt sett er å foretrekke for et tilleggspatent.

Ifølge flertallet har det vist seg at det som oftest er bedrifter, og særlig utenlandske bedrifter, som nyttiggjør seg tilleggspatentordningen. Det benektes dog ikke at ordningen er en fordel for patentsøkeren og er berettiget for de mindre bemidlede søkere. Til dette vil jeg bemerke: Det er ingen mangel at ordningen også kommer andre til gode enn dem man særlig hadde for øye da tilleggspatentene ble innført. Å skjelve mellom utenlandske og innenlandske bedrifter i et spørsmål som det foreliggende anser jeg – i betraktning av teknikkens internasjonale karakter – ikke for riktig.

Uten at jeg finner det nødvendig å gå i detalj, vil jeg uttale at de av flertallet skildrede *ulemper* etter min oppfatning ikke er så alvorlige at de bør ha innflytelse på spørsmålet om hvorvidt tilleggspatentordningen bør opprettholdes, og enda mindre bør de være avgjørende. Disse ulemper, som jeg anser for ganske uvesentlige, kan for øvrig også reduseres ved praktiske regulerende bestemmelser. Etter min oppfatning bør *hensynet til patentmyndigheten*, som skal tjene næringslivet, ikke være så tungtveiende at det skal kunne frata patentsøkerne den mulighet ved tilleggspatent å oppnå patentbeskyttelse med reduserte omkostninger. De

ulemper som tilleggspatentordningen måtte volde almenheten, er etter min oppfatning minimale hvis de overhodet eksisterer.

Flertallet anfører at tilleggspatentordningen opprinnelig særlig tok sikte på tillegg til og forbedringer ved de såkalte *pionéroppfinnelser*. Det er imidlertid ikke tvil om at ordningen, i hvert fall for tiden, favner meget videre. Tilleggspatentordningen er selvsagt ikke – og bør ikke være – begrenset til å gjelde bare oppfinnelser som er tillegg til eller en videre utvikling av *pionéroppfinnelser*. Tvert imot har den tekniske utvikling ført med seg at det idag ved kanskje de fleste patenterte eller patentsøkte oppfinnelser er mulig å gjøre endringer eller forbedringer som naturlig bør kunne søkes beskyttet ved tilleggspatent. Flertallet karakteriserer den store masse av oppfinnelser av idag som «utviklingsoppfinnelser». Jeg er enig i dette syn, og jeg trekker den konsekvens herav at nettopp idag er det mere behov for tilleggspatent enn noensinne.

Fordelene ved tilleggspatentordningen er tydeligvis ikke bare av teoretisk natur, men av reell praktisk betydning for oppfinnervirksomheten og dermed for den tekniske utvikling og næringslivet.

Systemet med tilleggspatent er i bruk i over 90% av de land som har et velordnet patentvesen med betaling av årsavgifter, deriblant alle de nordiske land. Selv om systemet av og til kan volde noe ekstra arbeid for patentmyndigheten, er dette en helt uvesentlig ulempe i forhold til de store fordeler ordningen bringer patentsøkere og oppfinnere, særlig de frie oppfinnere. Å sløyfe tilleggspatentordningen vil derfor bety et tilbakeskritt.

Alt tatt i betraktning mener jeg at tilleggspatentordningen bør bibeholdes, i hovedsak som angitt i den nå gjeldende norske patentlov, men supplert med noen få bestemmelser som tar sikte på klargjøring og forenkling.

§§ 9–11.

Patentsøknaden.

Det er allerede i § 1 fastsatt at patent meddeles etter søknad. I §§ 9–11 er gitt visse nærmere regler for denne søknad.

Ordet patentsøknad (dansk: patentansøgning, svensk: patentansökan) er for Norges vedkommende et nytt ord i patentloven, idet den någjeldende lov anvender ordet «patentkrav». Dette siste ord anvendes også i lovforslaget, men med et annet innhold, nemlig som betegnelse for det man i Norge hittil har kalt «patentpåstand» og i Finland og Sverige «patentanspråk». Gjennom valget av de nevnte ord har man oppnådd en felles nordisk terminologi for de viktige begrep det her dreier seg om. Den avvikende terminologi som anvendes i de någjeldende nordiske lover, har kunnet virke forvirrende. Spesielt gjelder dette ordet «patentkrav», der som nevnt er den hittil brukte norske betegnelse på patentsøknaden, men som i den någjeldende danske lov har samme betydning som i forslaget. Også når det gjelder de forskjellige typer av patentkrav (primærkrav og sekundærkrav), hvorom bestemmelser er opptatt i det forslag til forskrifter som komitéene samtidig legger frem, har man nådd frem til en felles nordisk terminologi. Det i den någjeldende norske lov anvendte ord «fremstillingen» som en samlet betegnelse på beskrivelsen med patentkrav og eventuelle tegninger, er ikke funnet anvendelig på de andre nordiske språk. Da man dessuten har funnet å kunne klare seg uten en spesiell betegnelse for dette begrep, har man heller ikke funnet det nødvendig å finne en ny betegnelse til erstatning for den nevnte norske.

Gjeldende rett.

De någjeldende nordiske patentlover (dpl §§ 11–13, fpl §§ 38–42, npl §§ 18–19, spl. § 4)

har i likhet med en rekke andre lands patentlover forholdsvis utførlige bestemmelser om patentsøknaden. Stort sett har disse bestemmelser i de nordiske lover samme innhold, om enn formuleringene kan avvike noe. Det fastsettes hvor patentsøknaden skal inngis, at den skal være skriftlig, at oppfinnelsens benevnelse (oppfinnelsens gjenstand) samt søkerens navn og bopel skal angis, at det skal foreligge en beskrivelse av oppfinnelsen – eventuelt med de til forståelse av beskrivelsen nødvendige tegninger eller etter omstendighetene modeller, prøver m.v., samt at beskrivelsen med eventuelle tegninger skal foreligge i et nærmere angitt antall eksemplarer. Ennvidere foreskrives at fullmakt skal medsendes hvor fullmektig anvendes, og at en nærmere angitt søknadsavgift skal vedlegges. Nærmere bestemmelser er gitt om beskrivelsens avfattelse. Den skal være så tydelig og fullstendig at sakkyndige på grunnlag av denne kan utøve oppfinnelsen, og den skal inneholde en bestemt angivelse av hva som kjennetegner oppfinnelsen og søkes beskyttet gjennom patent, dvs. patentkrav (altså det som man i Norge og Sverige hittil har kalt henholdsvis «patentpåstand» og «patentanspråk»). I den finske lov er i denne forbindelse også gitt en bestemmelse om patentkravets og beskrivelsens betydning ved patentets tolkning. («Vid bedömandet av patentskyddets omfång är patentanspråket i första hand avgjörande. Annan del av patentbeskrivningen kan tjäna som hjälp vid tolkningen av patentanspråket»).

Det er, bortsett fra den svenske lov og uten at det foreligger noen realitetsforskjell heri, uttrykkelig foreskrevet at landets eget språk skal anvendes i søknaden – resp. beskrivelse og krav – (visse særbestemmelser om dette

finnes i den finske lov), og i den danske og norske lov er også angitt visse detaljer om tegningenes utførelse og beskaffenhet.

En viss forskjellighet foreligger mellom pa den ene side Danmark, Finnland og Sverige og pa den annen side Norge nar det gjelder oppfinnerangivelsen. I de førstnevnte land foreskrives at søknaden alltid skal gi opplysning om hvem oppfinneren er, og er denne en annen enn søkeren, skal de til godtgjøring av hans rett fornødne dokumenter vedlegges. I Norge har man som nevnt under omtalen av § 1, den sakalte presumsjonsregel (npl § 3), hvorefter den som først inngir patentsøknad formodes a være oppfinner inntil annet godtgjøres, og noen dokumentasjon av nevnte art i forbindelse med patentsøknadens inngivelse foreskrives ikke.

Alle de nordiske lover har regler om at søknaden bare ma omfatte én oppfinnelse. Som en skal komme tilbake til nedenfor, er dog disse regler noe forskjellige, og denne forskjellighet begrenser seg ikke bare til formen.

Forslaget.

Komitéene har funnet at flere av de bestemmelse om patentsøknaden som na finnes i de nordiske patentlover, gjelder sadanne detaljer som rettelig hører hjemme i forskriftene og ikke i selve loven. Pa den annen side utgjør patentsøknaden grunnlaget for selve beskyttelsen, og den store praktiske betydning søknaden har, tilsier at man i loven gar noe nærmere inn pa dens beskaffenhet. I forslaget er opptatt de bestemmelse som komitéene i denne forbindelse anser for de mer grunnleggende og prinsipielle.

Ved forslagets utarbeidelse har man videre iaktatt bestemmelse i den i det innledende kapitel omtalte og av samtlige nordiske land med unntak av Finnland ratifiserte europeiske konvensjon om formaliteter ved inngivelse av patentkrav («formalitetskonvensjonen»), som forøvrig allerede de gjeldende bestemmelse i de nordiske land oppfyllr.

Forslaget bygger, likesom gjeldende nordisk rett og i likhet med hva som er alminnelig i flertallet andre land hvor man har forprøvingssystemet, pa prinsippet om at de forholdsvis betydelige omkostninger som dette

system medfører, i prinsippet skal dekkes ved avgifter fra patentsøkerne og patenthaverne. Det er ogsa i overensstemmelse med hva som na gjelder, at disse omkostninger utliknes gjennom en fordeling pa forskjellige avgifter. Dette skjer dels gjennom en søknadsavgift, hvorom has bestemmelse i § 9, dels gjennom avgifter som knytter seg til visse foranstaltninger vedr. søknadens behandling (gjenopptakelse etter § 15, trykning etter §§ 20—21 og anke etter §§ 24—25), og dels gjennom arsavgifter for innvilgede patenter — jfr. §§ 36, 37 og 46. Herigjennom oppnaes i noen grad en differensiering etter behandlingsutgiftene med den enkelte søknad og etter om søknaden fører til patent eller ikke. Da det jo er de som oppnar patent, som får den direkte nytte av søknadsbehandlingen, anses det rimelig at disse bør bære en større del av behandlingsomkostningene. Skulle disse omkostninger dekkes av søknadsavgiften alene, ville denne matte settes sa høy at den i sterk grad ville motvirke inngivelsen av patentsøknader.

Om de enkelte avgifters motivering og forhold til gjeldende rett henvises for øvrig til bemerkningene under vedkommende paragrafer.

Avgiftenes størrelse er forutsatt fastsatt ad forskriftsvei. Dette er i overensstemmelse med den gjeldende danske og finske ordning, men ikke med den norske og svenske, hvor avgiftenes størrelse i dag er fastsatt i selve loven. I de nye nordiske varemerkelover, hvor det tilsvarende spørsmål foreligger, er imidlertid ogsa for disse lands vedkommende fastsettelsen av avgiftenes størrelse overlatt til forskriftene.

Bade nar det gjelder søknadsavgiften og de avgifter som skal betales under søknadens behandling, er det av viktighet for systemet med nordiske patentsøknader at avgiftssatsene blir ensartede i samtlige nordiske land. I motsatt fall vil man bl. a. måtte regne med at søknadsstrømmen vil kunne komme til a ga i retning av det land som har de laveste avgifter. I et hvert fall under de någjeldende forhold ma man videre regne med at det likesom hittil vil være nødvendig med endringer i disse avgifter med forholdsvis korte mellomrom. Av hensyn til den nevnte ensartethet vil det da bli av betydning at disse endringer gjennomføres samtidig i de respek-

tive land. Dersom endringene likeledes skal gjennomføres med den nødvendige hurtighet, vil man neppe kunne gå den omstendelige vei om de 4 lands nasjonalforsamlinger.

Det vises for øvrig til eget bilag angående avgiftsatsene (bilag 2).

Forslaget inneholder i likhet med de gjeldende nordiske lover ingen bestemmelse om minimumsfordringer som skal være iaktatt for at søknaden skal anses for inngitt. De formelle mangler søknaden som en følge av en manglende iakttakelse av lovens eller forskriftenes bestemmelser måtte lide av, vil kunne rettes under søknadens behandling — jfr. §§ 15 og 16 — uten rettighetsfortapelse. Disse bestemmelser gjelder også rettelser av reelle mangler, men for reelle endringer i søknaden gjelder visse særlige begrensninger — jfr. §§ 13 og 14.

Til de enkelte punkter i § 9 bemerkes:

I innledningen til § 9 fastsetter forslaget likesom de nagjeldende nordiske lover at søknaden skal være skriftlig, og at den skal inngis til patentmyndigheten. I forskriftsforslaget (§ 3) er videre inntatt bestemmelse om at beskrivelse og patentkrav skal være avfattet på landets eget språk. Andre skrifter skal være avfattet på ett av de nordiske språk (dansk, norsk eller svensk). Denne forholdsvis beskjedne liberalisering antas ikke a volde ulempe og ma anses ønskelig ut fra de enhetsbestrebelse som det nordiske patentområde na gjøres til gjenstand for. Praktiske vanskeligheter forbyr imidlertid at man utstrekker dette til også a gjelde beskrivelse og krav.

For *Finnlands* vedkommende star spraksprosmålet i en særlig stilling, og dette har i den finske versjon av forslaget foranlediget et eget annet og tredje ledd i § 9 samt en egen tekst i forskriftsforslagets § 3. Til de nevnte bestemmelser i § 9 knytter den finske komité følgende bemerkninger:

«Huvudregeln, gällande för såväl finska medborgare som för utlänningar, återfinnes i andra stycket som föreskriver att patentkravet skall vara avfattat på finska och svenska. Detta innebär att ansöknungen i övrigt underlyder den allmänna språklagstiftningen, enligt vilken finsk medborgare äger rätt att inför finska myndigheter använda sitt eget språk, finska eller svenska, och av centrala myndigheter även

utfå expedition på sitt eget språk: sammanslutningars språk bestämmas av språket i den kommun som är sammanslutningens hemort.

Detta innebär någon ändring i nu gällande finska språkregler som återfinnas i fpl § 39.

För utomlands bosatta utländska medborgare föreskrives i tredje stycket att beskrivningen av uppfinningen bör vara avfattad på finska. Enär finska och svenska är landets officiella språk kan ansökan som riktas till en central myndighet i övrigt vara avfattad på finska eller svenska och korrespondensen mellan patentmyndigheten och sökanden sker då på det språk, finska eller svenska, som sökanden i sin ansökan använt, var jämte även myndighetens beslut utfärdas på detta språk.

Kravet att beskrivningen i dessa fall skall vara avfattad på finska, vilket icke hindrar att den avfattas på såväl finska som svenska, dikteras av naturliga hänsyn till den finskspråkiga allmänheten, som till stor utsträckning saknar kunskap i svenska. Det har icke ansetts rätt och billigt att utländska medborgare skall kunna i Finland förvärva rättigheter, vilkas närmare innehåll definieras på ett språk, som majoriteten av befolkningen icke förstår. Den omständigheten att svenskspråkiga finska medborgare icke behöver inlämna finskspråkig beskrivning beror på den grundlagsfästa likställigheten mellan de båda språkgrupperna inom landet, vilken emellertid icke gäller utländska medborgare. — Av praktiska skäl har inom landet boende utländska medborgare i detta avseende jämnställts med landets egna medborgare.

Den skillnad i de formella kraven på det språk som i vissa delar av ansöknungen skall komma till användning, som föreslås gälla mellan utomlands boende utländska och inhemska sökande torde icke vara stridande mot den i artikel 2 av Pariskonventionen uttalade likställighetsregeln, som huvudsakligen tar sikte på själva ansöknungen som sådan medan frågan om på vilket språk beskrivningen skall avfattas, principiellt måste anses förbehållen att avgöras av vederbörande land med beaktande av de nationella förhållandenas krav.»

I forslaget til forskrifter er også inntatt bestemmelse om dokumenter som inngis på annet språk enn tillatt. Av disse skal, når patentmyndigheten forlanger det, innsendes en oversettelse til ett av de tillatte språk, eller til annet språk som patentmyndigheten kan godta, og med en for nevnte myndighet tilfredsstillende bekreftelse av oversettelsen. Beskrivelse og patentkrav ma som nevnt foreligge på landets eget språk, men søknaden vil kunne fa løpedag fra inngivelsen av det fremmedspraklige dokument inngivelsesdag dersom den etterfølges av en på nevnte mate

bekreftet oversettelse. Men det blir oversettelsen som da blir basisdokument i saken. Dette får betydning for adgangen til å foreta endringer i søknaden. Sådanne endringer må uten løpedagsforskyvning bl. a. ikke medføre at patentkravet kommer til å omfatte noe som ikke har motsvarighet i basisdokumentet – jfr. motivene til § 13 og forskriftsforslagets § 22. Denne innskrenkning nødvendigvis først og fremst av ordenshensyn og må anses som et rimelig vilkår for den liberalitet forslaget inneholder ved i det hele tatt å gi adgang til i første omgang å inngi beskrivelse og krav på fremmed språk, noe som man har funnet å kunne gå med på dels fordi sådanne søknader på visse vilkår godtas i de nordiske land i dag, og dels fordi det praktiske behov, spesielt på grunn av tidsnød i forhold til prioritetsbestemmelsene, gjør seg savidt sterkt gjeldende at man ikke uten videre kan se bort fra det. Av samme grunn har man funnet å burde godta – likesom etter gjeldende svensk praksis – at søkeren i første omgang innskrenker seg til å oppgi land, dato og nummer for en utenlandsk søknad¹⁾. Søknaden skal da anses for inngitt den dag da disse opplysninger ble gitt, på betingelse av at den innen fastsatt frist etterfølges av en bekreftet kopi av vedkommende utenlandske søknad med de nevnte data påført – jfr. forskriftsforslagets § 24 – hvorefter de samme bestemmelser som ovenfor nevnt kommer til anvendelse i språkspørsmålet. Det er i og for seg heller ikke til hinder for at en søknad anses for inngitt om den fremkommer i telegramform, eventuelt på den sist omtalte henvisende måte, men inngivelsen kan ikke anses for å ha skjedd før mottakelsen av det skriftlige telegram i patentmyndigheten, og de mangler søknaden er beheftet med som følge av telegramformen, må senere rettes. Bl. a. vil søkeren måtte tiltre søknaden med sin underskrift, fornødne antall eksemplarer av beskrivelsen og patentkrav og eventuelle tegninger fremlegges m.v. – jfr. de formalia som er fastsatt i forskriftsforslagets § 2. En muntlig fremsatt patentsøknad vil derimot bli å anse som en nullitet.

Den *beskrivelse av oppfinnelsen* som patentsøknaden skal inneholde, skal være så tydelig at en fagmann på grunnlag av denne kan utøve oppfinnelsen. Dette krav skal realisere en av patentrettens viktigste forutsetninger, nemlig den at oppfinnelsen etter utløpet av patenttiden skal tilhøre det tekniske felleseie og fritt kunne utøves. Samtlige någjeldende nordiske patentlover bruker i denne forbindelse uttrykket «sakkyndig» og ikke «fagmann». Når forslaget anvender sistnevnte uttrykk, er det fordi bestemmelsen er formulert med sikte på den foran nevnte utøvelse, og uttrykket «fagmann» er formentlig en mer dekkende betegnelse på den man forutsetter som oppfinnelsens utøver, enn hva uttrykket «sakkyndig» er. Komitéene har for øvrig vært inne på den tanke at man helt skulle kunne sløyfe den kvalifiserende angivelse til tydelighetskravet, idet denne skulle kunne innfortolkes i ordet «tydelig». Den kvalifiserende angivelse er imidlertid så rotfestet både i de nordiske og i andre lover at det kunne gi grunnlag for tvil om hva som skulle gjelde hvis den ble sløyfet. Den någjeldende danske, norske og svenske lov har i tillegg til kravet om tydelighet også medtatt et krav om fullstendighet (. . . så tydelig og fullstendig at . . .). Fullstendighetskravet må imidlertid sies å være kommet til uttrykk i kravet om at fagmannen på grunnlag av beskrivelsen skal kunne utøve oppfinnelsen, og er derfor uten betenkelighet blitt unnlatt nevnt særskilt i forslaget.

I tilknytning til beskrivelsen skal patentsøknaden inneholde «en bestemt angivelse av hva som søkes beskyttet ved patentet». Denne angivelse, som loven benevner *patentkrav*, skal skape klarhet i hva beskyttelsen omfatter. Som man skal komme tilbake til nedenfor, kan et patent ha ett eller flere patentkrav, men for enkelhets skyld anvendes ordet her i entall.

Den foreslåtte bestemmelse atskiller sig i ordlyden noe fra de som anvendes i de någjeldende nordiske lover, som forøvrig heller ikke seg imellom er likelydende, men realiteten er den samme (dpl: « . . . en bestemt An-

¹⁾ Det er mulig at en så vidtgående liberalitet ikke bør opprettholdes ved en eventuell gjennomføring av det konvensjonsutkast som er utarbeidet innen det såkalte Wienerfellesskap, og som senere i november 1961 er bearbeidet av en underkomité i Europarådets patentkomité. Utkastets engelske tekst er inntatt som bilag 4 til nærværende betenkning.

givelse af det som Ansøgeren anser for at være Opfindelsen, og som han derfor søger beskyttet ved Patent», fpl: «... patentanspråk innehållande bestämd uppgift om vad som kännetecknar uppfinningen och sökes skyddat genom patentet», npl: «... en utvetydig paastand om hvad patentsøgeren holder for sin opfindelse og kræver patent paa», spl: «... patentanspråk innehållande bestämd uppgift om vad som kännetecknar uppfinningen och sökes skyddat genom patent»).

Patentkravet var gjenstand for drøftelse under de nordiske forhandlinger 1938–41, og man ble da enige om en formulering som senere ble opptatt såvel i den finske som den svenske lov, og som finnes sitert ovenfor. Forskjellen mellom denne formulering og forslaget består i at forslaget ikke særskilt nevner at patentkravet skal inneholde oppgave om hva som kjennetegner oppfinnelsen. Komitéene har ved sin formulering ikke villet fire på kravet om at patentkravet skal inneholde en klar og utvetydig angivelse av hvori oppfinnelsen består, men mener at dette ligger i uttrykket «bestemt angivelse av hva som søkes beskyttet ved patentet», og at noen ytterligere presisering ikke er nødvendig.

I patentkravet skal angis hva som «søkes» beskyttet ved patentet. Kravet er søkerens egen viljeserklæring, og dette gjelder selv om endringer i kravet er blitt foretatt på patentmyndighetens begjæring.

Patentkravet spiller den sentrale rolle ved *patentets tolkning*. Ved forhandlingene i 1938–41 mente man at dette også burde komme direkte til uttrykk i selve lovteksten. I den bestemmelse man ble enig om, het det at ved bedømmelsen av patentbeskyttelsens omfang er patentkravet i første rekke avgjørende. Bestemmelsen dannet senere forbilde for den foran omtalte finske bestemmelse (fpl § 40), og den ble også foreslått opptatt i den svenske lov ved dennes revisjon i 1944. Forslaget ble imidlertid ikke bifalt i Sverige, vesentlig under henvisning til at

regelen ikke ga noen virkelige holdepunkter for nevnte tolkning. Det ble også anført at regelen, i motsetning til dens begrunnelse, snarere kunne sies å gi uttrykk for en alt for liberal oppfatning av patentkravets betydning. Den någjeldende danske og norske lov har, i likhet med hva som også altså ble resultatet ved den nevnte svenske lovrevisjon, ingen regel om patentets tolkning. Hva situasjonen i andre land angår, bemerkes at den sveitsiske patentlov (art. 51) har en bestemmelse som sier at patentkravet er bestemmende («massgebend») for patentets gyldighetsområde. Det er imidlertid ikke vanlig å finne bestemmelser av denne art i de forskjellige lands patentlover.

Komitéene har for nærværende heller ikke funnet å burde anbefale noen sådan bestemmelse, selv om man nok kan forstå og til dels vil tiltre den tanke som ligger bak bestemmelser av denne type. Men dersom det innen komitéene avgir sin endelige innstilling blir klart at bestemmelser herom kommer til å bli inntatt i den konvensjon som det arbeides med i Europarådets patentekspertkomité¹⁾ bør antagelig sådanne bestemmelser også innarbeides i forslaget.

Det har radet atskillig uklarhet omkring spørsmålet om patenters tolkning. Det har vært fremsatt forskjellige teorier, og det har vært vanlig å tale om på den ene side en strengere og på den annen side en mildere linje i oppfatningen av i hvilken grad man er bundet av patentkravet ved tolkningen, og hvor streng denne tolkning bør være. Uten å ta standpunkt for den ene eller annen av disse retninger, vil komitéene fremholde betydningen av at man ved tolkningen stadig har for øye at selve gjenstanden for denne er patentkravet, og at beskrivelsen med eventuelle tegninger, i likhet med øvrige dokumenter i saken, bare er hjelpemidler for tolkningen. Da det er patentkravets oppgave å skape klarhet i hva som forlanges beskyttet ved patentet, bør det ikke komme på tale å la beskyttelsen omfatte noe som overhodet

¹⁾ Angående dette arbeide henvises til det innledende kapitel. Ifølge et konvensjonsutkast som i 1961 er utarbeidet av Europarådets patentekspertkomité (den engelske teksten er gjengitt i bilag 3 til nærværende betenkning) skulle i art. 5 i konvensjonen uttrykkelig fastsettes at innholdet i patentkravene skal være bestemmende for patentbeskyttelsen, med et tillegg om at beskrivelsen og tegninger skal anvendes ved tolkning av kravene. Formuleringen er kommet i stand i tilknytning til liknende regler i et preliminært lovutkast som utarbeides innen 6-landsgruppens patentkomité.

ikke kan utledes av dette krav. Dermed har man selvsagt ikke villet antyde at patentkravet skal gjøres til gjenstand for noen form av bokstavtolkning. Hvor streng tolkningen i det enkelte tilfelle bør være, må overlates til teori og praksis å avgjøre. En omstendighet som bør tas for øye ved tolkningen, er den rettsusikkerhet de uklare patentkrav forarsaker, og som tilsier at man bør søke oppmuntret bestrebelsene for oppnåelse av klareste mulige patentkrav. Det bør således pas på at patenthaveren ikke høster fordel av uklarheten gjennom et utvidet patentvern. Dokumentene i søknadssaken vil i denne forbindelse kunne være av betydning. Disse kommer etter forslaget til å bli offentlig tilgjengelig i alle de nordiske land. Har søkeren i skrift til patentmyndigheten eller ved muntlig forhandling overfor denne, f. eks. i hensikt å fremholde ulikheter i forhold til anførte nyhetshinder, selv tolket uttrykk som er anvendt i kravene, på en restriktiv måte, er det rimelig at denne restriktive tolkning også legges til grunn i en senere rettergang.

Et patent kan som nevnt ha *ett eller flere patentkrav*. Søkeren ville ofte ikke kunne få en tilfredsstillende beskyttelse om han skulle være henvist til å benytte bare et eneste patentkrav. Kravene må oppsettes under iakttagelse av enhetsbestemmelsene i lovforslagets § 10 – jfr. herom senere – og bestemmelsene i forskriftsforslagets §§ 15–19. Det kan dreie seg om sådanne krav som i forhold til hovedkravet er underordnede – i forskriftsforslaget benevnt sekundærkrav –, eller sådanne som ut fra et beskyttelsessynspunkt i forhold til hovedkravet er sideordnede – i forskriftsutkastet likesom hovedkravet benevnt primærkrav. Sekundærkravenes oppgave kan være å tjene som reservekrav i tilfelle hovedkravet blir ugyldiggjort, eller nærmere å angi ved f.eks. utføringsformer m.v. den oppfinnelse som mer generelt er angitt i hovedkravet, slik at andre ikke kan belegge disse utføringsformer m.v. med et senere inngitt patent, som riktignok i tilfelle ville bli et avhengighetspatent, men likevel ville kunne utelukke den første oppfinner fra en full utnyttelse av hans oppfinnelse. De tilfelle da sekundærkrav kan medtas, finnes nærmere angitt i forskriftsforslagets § 18.

Hvor det er tale om å sette opp sideordnede krav – altså flere primærkrav – kan søknaden f. eks. gjelde savel et produkt som redskaper m.v. til produktets fremstilling. En nærmere regulering av de tilfelle da flere primærkrav kan oppsettes, finnes i forskriftsforslagets § 17.

I visse tilfelle, som er omtalt i forskriftsforslagets § 19, kan oppfinnelsen angis i krav som er parallelle i forhold til hverandre.

Gjennom de forholdsvis detaljerte regler som er opptatt i forskriftsforslaget om de her omtalte spørsmål, haper komitéene å ha lagt grunnlaget for en klar og ensartet praksis ved de nordiske patentverk m.h.t. den her omhandlede side av patentkravoppsettingen.

Som nevnt i bemerkningene til § 1, må oppfinnelsen etter den gjeldende svenske lov «avse alster eller förfarande» for å kunne patenteres. Denne *kategoribegrensning* har komitéene ikke medtatt i sitt forslag. Heller ikke har man i forslagens bestemmelser om patentets rettsvirkninger – se § 3 – foretatt noen sonndring mellom de forskjellige oppfinnelseskategorier, bortsett fra at den såkalte indirekte produktbeskyttelse fortsatt knytter seg til en bestemt oppfinnelseskategori, nemlig fremgangsmåter til fremstilling av et produkt. Som det fremgår av bemerkningene til § 3, vil derimot en inndeling av oppfinnelsene i kategorier ha betydning som et middel til oppnåelse av en klareste mulig definisjon av oppfinnelsen. Henføring av oppfinnelsen til bestemt kategori blir derfor av viktighet ved formuleringen av patentkravet, og komitéene har i forskriftsforslaget fastsatt hvilke kategorier som i denne forbindelse normalt skal anvendes, hva de omfatter og hvorigjennom de kjennetegnes – jfr. forskriftsforslagets §§ 11–14. For å understreke at man herved ikke har villet innskrenke oppfinnelsesbegrepet i § 1, heter det i forskriftsforslaget at oppfinnelsen *såvidt mulig* skal henføres til en av de der angitte kategorier. Hvor disse unntaksvis ikke måtte være anvendelige, kan annen kategori anvendes.

I patentsøknaden skal angis en kort og saklig *benævnelse på oppfinnelsen*. Herom er, som nevnt, inntatt bestemmelse i samtlige någjeldende nordiske lover. Etter den danske lov skal søknaden «angive Opfindelsen således som denne ønskes benævnt i Patentet». Ved forskrift er dette nærmere angitt til

«en kort og saglig betegnelse af Opfindelsen». I den finske lov anvendes et tilsvarende uttrykk, nemlig «kortfattad och saklig benämning på uppfinningen». Etter den norske lov skal meddeles «oppfinnelsens gjenstand», og etter den svenske lov «oppfinningens benämning». Komitéene har funnet at spørsmålet om oppfinnelsens benevnelse er av de ting som bør reguleres i forskriftene og ikke i loven, og har i forskriftsforslaget (§ 2) valgt en formulering som svarer til den nevnte danske og finske.

I forbindelse med patentsøknaden skal det etter forslaget alltid skje en *angivelse av hvem som har gjort oppfinnelsen*. Dette absolutte krav til oppfinnerangivelse er, som nevnt innledningsvis, i overensstemmelse med hva som er gjeldende rett i Danmark, Finnland og Sverige, men bryter med den nagjeldende norske ordning, hvor man har presumsjonsregelen, jfr. nærmere herom i bemerkningene til § 1.

Søkes patent av en annen enn oppfinneren, skal søkeren etter § 11 godtgjøre sin rett til oppfinnelsen. Komitéene har ikke i loven villet angi noe nærmere om hvordan den her omhandlede godtgjøring skal skje, idet dette spørsmål bør avgjøres i hvert enkelt tilfelle ut fra de foreliggende omstendigheter. Det er imidlertid ønskelig at patentmyndigheten ikke blir belastet med tolkning av omfattende ansettelseskontrakter, rammeavtaler m.v., og nevnte myndighet bør derfor i normaltilfellene kunne forlange en kort og utvetydig samt ubetinget overdragelseserklæring.

Dersom § 7 medtas i komitéenes endelige forslag, vil dette medføre medtakelse av den bestemmelse som nå står i parentes i slutten av første ledd i § 9. I stedet for oppfinnerangivelse skal det da i disse tilfelle avgis en uttrykkelig erklæring om at oppfinnelsen er kommet i stand på den måte som er angitt i § 7. Som nevnt i bemerkningene til § 7, har komitéene overveiet om det eventuelt burde stilles ytterligere krav til denne erklæring, som f. eks. at den skal være avgitt på «ære og samvittighet» («tro och heder») e. l., men har avvist dette med den begrunnelse som der er anført.

I lovforslagets § 10 omhandles det sakalte *enhetskrav*. Regler om dette finnes i samtlige

nagjeldende nordiske patentlover. Etter den danske lov (§ 12, siste ledd) skal søknaden ikke inneholde «flere af hverandre uafhængige Opfindelser». Etter den finske lov (§ 41) skal søknaden omfatte «endast én oppfinning», hvortil er gjort den tilføyelse (§ 42) at dersom det i oppfinnelse som angår en fremgangsmate også inngår særskilt redskap for anvendelse av fremgangsmaten, sasom maskin eller annen mekanisk anordning eller verktøy, «kan, jämte patentansprak a förfarandet, inom ramen för samma patentansökan framställas patentansprak a redskapet, savida skydd äskas för redskapet blott vid tillämpning av ifragavarande förfarande». Etter den norske patentlovs § 19 må hver patentsøknad «kun omfatte én oppfinningsgjenstand». Dette er dog ikke til hinder for, fortsetter bestemmelsen, at «forskjellige dele av samme gjenstand under et enkelt patent kan fordres vernet som særskilte oppfinnelser, når de skal tjene samme tekniske formål». Den svenske lov har denne bestemmelse (§ 4, siste ledd): «Sökes patent a flere uppfinningar, varde särskilda ansökningshandlingar för vardera ingivna».

Den tyske lov har en bestemmelse av samme type som den svenske («für jede Erfindung ist eine besondere Anmeldung erforderlich»), mens den sveitsiske lov går mer detaljert til verks. Her fastsettes først (art. 51, 1) at patentkravet bare kan angi en eneste oppfinnelse («eine einzige Erfindung»), nemlig enten 1) en fremgangsmate eller 2) et produkt, et utføringmiddel («Ausführungsmittel») eller en anordning, eller 3) en anvendelse av en fremgangsmate, eller 4) en bruk av et produkt. Dernest fastsettes (art. 51, 2) at flere patentkrav, men høyst 4, er tillatt i følgende tilfelle: a) ved siden av et patentkrav på en fremgangsmate: et patentkrav på et middel til dennes utførelse, et patentkrav på fremgangsmatens produkt og et patentkrav på en bruk av dette produkt, b) ved siden av et patentkrav på en fremgangsmate: et patentkrav på et middel til dennes utførelse, et patentkrav på fremgangsmatens produkt og et patentkrav på en anvendelse av fremgangsmaten, c) ved siden av et patentkrav på et produkt: et patentkrav på en fremgangsmate til dennes fremstilling, et patentkrav på et middel til fremgangsmatens

utførelse, og et patentkrav på en bruk av produktet, d) ved siden av et patentkrav på en anordning: et patentkrav på en fremgangsmate til dennes drift, og et patentkrav på en fremgangsmate til dens fremstilling. (Det som her er uttalt, berører ikke adgangen til å oppsette sakalte underkrav. Sådanne kan oppsettes på utføringsformer i ubegrenset antall – dog saledes at en særskilt avgift må betales for hvert underkrav som overstiger 6.)

Den engelske patentlov (sec. 4 (4)) uttrykker saken saledes: «The claim or claims of a complete specification must relate to a single invention».

Den amerikanske lov (§121) har en formulering som har meget til felles med den danske. Søknaden må ikke inneholde «two or more independent and distinct inventions».

Som det vil bemerkes, har visse av de nevnte lover (saledes den svenske og tyske) en mer absolutt uttrykksform enn de øvrige, idet det i de sistnevnte enten er gjort positive unntak, eller regelen er formulert saledes at den kun retter seg mot oppfinnelser som ikke står i et visst forhold til hverandre. Også de førstnevnte lover blir imidlertid fortolket slik at det i praksis tillates visse unntak fra regelen.

Enhetsregelens begrunnelse er ifølge komitéenes oppfatning i første rekke viktige administrative hensyn. Søknadenes behandling ville kompliseres betraktelig ved en alminnelig adgang til å medta flere oppfinnelser i samme søknad. En vesentlig omstendighet i denne forbindelse er den uorden i klassifiseringen en sådan adgang ville medføre. Også almenhetens muligheter til å orientere seg om de bestående patenter ville bli forringet som følge av en mindre oversiktighet. Videre kan fiskale hensyn anføres – man skal ikke for én og samme avgift få behandlet og senere vernet flere oppfinnelser. Hertil kommer den usikkerhet som vil kunne oppstå ved patentets tolkning hvis man sammenkobler flere selvstendige oppfinnelser under samme patent. Av sammenkoblingen vil man kunne innbys til den slutning at den ved patentet oppnådde enerett bare gjelder oppfinnelseens utnyttelse i forbindelse med hverandre.

I visse tilfelle foreligger det en sådan teknisk sammenheng mellom flere oppfinnelser at det vil være både praktisk og rimelig at de

kan medtas i samme søknad, likesom det vil være i overensstemmelse med forholdet mellom de nevnte oppfinnelseers beskyttelsesområde at de patenteres under ett og samme patent. Den sammenheng mellom oppfinnelserne som det her er tale om, har komitéene funnet best uttrykt i den nagjeldende danske lov, hvor vekten er lagt på at det skal foreligge et avhengighetsforhold mellom oppfinnelserne. I en noe endret form er denne bestemmelse blitt opptatt i forslaget. Komitéene er klar over at bestemmelsen i sin generelle form ikke alene kan gi tilstrekkelige holdepunkter for praksis, men mener at en videre utdyping av spørsmålet bør skje i forskriftene og ikke i loven. I forskriftsforslagets §§ 17–19 er nærmere angitt hvilket forhold patentkravene må stå i til hverandre for at enhetskravet skal anses oppfylt. Disse bestemmelser må i nærværende spørsmål sees på bakgrunn av forskriftsforslagets § 16, hvorefter hvert patentkrav ikke må angi mer enn én oppfinnelse.

Komitéene har funnet det nødvendig å ta inn i loven særskilt bestemmelse om hva som skal gjelde hvis søknaden strider mot enhetsregelen, d.v.s inneholder flere av hverandre uavhengige oppfinnelser. Den formelle mangel som søknaden saledes måtte lide av, vil i likhet med andre formelle mangler kunne rettes, hvorunder §§ 15 og 16 kommer til anvendelse. Rettelsen vil her bestå i at søknaden begrenses til å gjelde én av oppfinnelserne. De derved utskilte deler kan så gjøres til gjenstand for egen søknad, eventuelt egne søknader. At denne eller disse på søkerens begjæring, likesom etter gjeldende nordisk rett, skal anses inngitt samtidig med den opprinnelige søknad, er inntatt bestemmelse om i forskriftsforslaget (§§ 25–26). Såvel rettsikkerhets- som ordenshensyn tilsier imidlertid at hvis søkeren vil tilgodegjøre seg denne bestemmelse, så bør dette skje innen en viss frist etter at begrensningen er foretatt. Fristen er i den nevnte forskriftsbestemmelse fastsatt til 2 måneder.

Er patent blitt bevilget på tross av at det etter enhetsregelen ikke burde ha skjedd, utgjør dette etter forslaget ikke ugyldighetsgrunn. Komitéene har ikke ansett enhetsregelen å være av en sådan betydning at en så streng følge skulle være begrunnet.

§ 12.

Fullmektigplikten på patentsøknadsstadiet.

I nærværende paragraf omhandles utenlandsboende patentsøkeres plikt til på patent-søknadsstadiet å la seg representere ved en innenlandsboende fullmektig. Som man skal komme tilbake til under omtalen av § 58, har komitéene funnet at behovet for en innenlandsboende fullmektig for de nevnte søkere ikke er det samme på søknads- som på patentstadiet, og at det på sistnevnte stadium er tilstrekkelig med de mer moderate bestemmelser som finnes i nevnte § 58.

Gjeldende rett.

Til atskillelse fra forslaget behandler de gjeldende nordiske lover (dpl. § 13, fpl. § 39, pkt. 6, npl. § 13 og spl. § 4) fullmektigplikten på søknadsstadiet og patentstadiet under ett. I det etterfølgende innskrenker man seg til å omtale de regler som gjelder for søknadsstadiet.

Likesom etter forslaget pålegges fullmektigplikt for søkere som ikke har bopel i landet, dog således at det i den norske lov tales om «fast» bopel, og at det i den finske lov med bopel likestilles det forhold at man har «rørelse» i landet. Likesom etter forslaget skal fullmektigen representere søkeren i alt som angår søknaden. Det anvendes her noe forskjellige uttrykk, men meningen skulle være den samme. I den danske og norske lov er således også spesielt nevnt at fullmektigen skal kunne motta søksmål på søkerens vegne. En unnlattelse av å stille den for søknaden fornødne fullmektig vil i alle de nordiske land bli betraktet som en mangel ved søknaden som i likhet med etter forslaget vil føre til dens avslag (evt. henleggelse) hvis den ikke blir rettet på foreskrevet måte.

Likesom forslaget nevner heller ikke de gjeldende nordiske patentlover noen særskilte

vilkår for adgangen til å inneha verv som patentfullmektig, bortsett fra bopel i landet. Av de oppgaver som er tillagt patentfullmektigen, følger dog at han må ha prosessuell handleevne. Med unntak av den finske patentlov (jfr. dens §§ 94 flg.) er det i de gjeldende lover heller ikke satt noen særskilte vilkår for dem som vil drive patentfullmektigvirksomhet som erverv. Av grunner som man i det etterfølgende skal redegjøre nærmere for, har man i forslaget fulgt samme linje. De i samme forbindelse omtalte autorisasjonsbestemmelser som gjelder i Finland, er det imidlertid meningen at man der vil beholde.

Den tyske, sveitsiske og østerrikske patentlov har alle en fullmektigplikt som for søknadsstadiets vedkommende i prinsippet svarer til gjeldende nordisk rett og forslaget: Den retter seg mot den som ikke har bopel i landet og patentsøknaden avslås eller nektes mottatt når foreskreven fullmektig ikke stilles. Etter den tyske lov er det imidlertid bare autoriserte patentfullmektiger som kan inneha omtalte fullmektigverv. Også den østerrikske lov har en autorisasjonstvang, men den er begrenset til dem som opptrer som ervervsmessig patentfullmektig. Sveits har likesom Danmark, Norge og Sverige ingen autorisasjonstvang, men det har visse kontrollbestemmelser som kommer til anvendelse overfor dem som driver ervervsmessig patentfullmektigvirksomhet.

I visse land som f.eks. *England, U.S.A.* og *Italia* er det tilstrekkelig at man oppgir en person med adresse innen landet som meddelelser kan rettes til. Dette system er så i alminnelighet forbundet med bestemmelser om at rett verneting i søksmål vedr. patentet er hovedstadens domstol.

Forslaget.

Begrunnelsen for fullmektigplikten for utenlandsboende patentsøkere og patenthaverer har for dansk og norsk retts vedkommende dels vært prosessrettslige hensyn – man skulle sikre at patentsøkeren, resp. patenthaveren, i saker vedr. patentsøknaden og patentet har et verneting innen landets grenser. For øvrig er begrunnelsen for samtlige nordiske lands vedkommende å søke i rent praktiske hensyn, som særlig på søknadsstadiet har spilt sin vesentligste rolle. De ofte omfattende forhandlinger som finner sted mellom patentsøker og patentmyndighet må antas å ville bli betydelig hemmet og vanskeliggjort hvis nevnte myndighet skulle måtte stå i direkte kontakt med søkere som bor utenfor landets grenser, og som derfor i alminnelighet vil være uten kjennskap til forholdene her og har liten eller intet kjennskap til spraket her. Gjennom fullmektigplikten vil man videre sikre en lettere adgang til å foreta forkynnelser og andre rettslige meddelelser overfor søkeren og patenthaveren. Ennvidere skulle det for den berørte almenhet bety en lettelse til enhver tid å kunne komme i kontakt med en person her i landet som er berettiget til på søkerens eller patenthaverens vegne å drøfte inngreps-, lisensspørsmål, m. v.

Forslaget inneholder bundne vernetingsregler for de fleste praktisk forekommende tilfelle av rettssaker mot patenthaveren angående patentet, jfr. § A, og i den danske og norske versjon er dessuten medtatt en særlig vernetingsregel for utlendinger. Spørsmålet om en opprettholdelse av fullmektigplikten begrenser seg for så vidt i det alt vesentlige til en overveielse av de nevnte praktiske hensyn. Ved denne overveielse har komitéene for patentsøknadsstadiets vedkommende funnet å måtte legge avgjørende vekt på hensynet til patentmyndighetens saksbehandling og har for dette stadiums vedkommende ikke funnet å kunne foreslå noen lempninger i den i alle de nordiske land bestående fullmektigplikt.

Det har i komitéene vært atskillig diskusjon om man ikke skulle kunne fritta søkere fra annet nordisk land for fullmektigplikten, og om ikke fullmektig bosatt i annet nordisk

land skulle kunne likestilles med en innenlandsboende fullmektig. Særlig fra svensk side har i denne forbindelse vært fremholdt at systemet med nordiske patentsøknader skulle gjøre dette naturlig. På den annen side vil de nordiske patentsøknader i seg selv innebære en lettelse også i fullmektigspørsmålet. Ved behandlingen av den nordiske søknad vil det nemlig være tilstrekkelig med fullmektig i primærlandet, og det blir derfor på søknadsstadiet bare i de forholdsvis sjeldne unntakstilfelle hvor søkeren velger et annet primærland enn sitt eget at spørsmålet oppstår for så vidt de nordiske søknader angår. Når man dertil tar i betraktning den nedgang som vil finne sted i de nasjonale patentsøknaders antall ved de nordiske patentsøknaders innførelse, har spørsmålet om eventuelle lempninger i fullmektigplikten for søkere fra annet nordisk land ikke så stor praktisk betydning som man kanskje umiddelbart skulle anta. Ut fra dette og da det har vært delte meninger om spørsmålet i komitéene, har man avstått fra en særbehandling av disse tilfelle. Derimot har man for patentstadiets vedkommende, hvor forslaget som nevnt har en annen regel, funnet å kunne medta en generell bemyndigelse for vedkommende administrative myndighet til under forutsetning av gjensidighet å gjøre unntak fra fullmektigkravet.¹⁾

Med særlig sikte på de nordiske patentsøknader legger komitéene vekt på at man får ensartede fullmektigregler i de nordiske lands patentlover. Saken stiller seg her for så vidt anderledes enn for de nordiske varemerke-owners vedkommende, hvor man har forskjellige fullmektigregler i de forskjellige lands versjoner av loven.

Forslaget beskjefter seg med fullmektigspørsmålet bare i den utstrekning *plikt* til å stille fullmektig foreligger. I praksis vil imidlertid ofte den pliktmessige side av spørsmålet komme i bakgrunnen fordi patentsøkeren p.g.a. manglende sakkyndighet eller av andre grunner i alle fall anser sine interesser best ivaretatt gjennom en sakkyndig fullmektig. Det er således meget alminnelig at også innenlandsboende, som fullmektigplikten jo ikke gjelder for, anvender full-

¹⁾ En sådan bemyndigelse bør kanskje i den endelige innstilling også gis for § 12's vedkommende dersom det skulle vise seg ønskelig av hensyn til det i innledningskapitlet og i bemerkningene til §§ 9–11 nevnte konvensjonsforslag som foreligger innen det såkalte Wienerfellesskap.

mektig. Likesom de gjeldende nordiske lover fastslår forslaget ikke uttrykkelig denne rett til å kunne bruke fullmektig hvor det ikke er påbudt, men har bygget på den som en forutsetning. Også i disse frivillige fullmektigtilfelle må imidlertid fullmakten ha det omfang og fullmektigen fylle de vilkår som er satt i forslagets fullmektigbestemmelse dersom han skal kunne innføres i patentregistret.

I Norge og Sverige er det i dag bare fysiske personer som kan opptre som patentfullmektig. I Danmark og Finnland godtas også juridisk person. Forslaget har ikke noen regel om dette spørsmål idet det overlates til hvert land å følge den praksis som finnes overensstemmende med dets interne forhold.

Komitéene har drøftet spørsmålet om innføring av en autorisasjonsordning for dem som vil drive ervervsmessig patentfullmektigvirksomhet. Fullmektigen spiller en sentral rolle i patentsakene (de fleste patentsøknader inngis således gjennom fullmektig), og en forsvarlig utførelse av vervet vil i alminnelighet nødvendiggjøre omfattende kunnskaper og praksis. Verdien av de rettigheter fullmektigen er gitt i oppdrag å dra omsorg for, er ofte betydelig og mulighetene for erstatningsbetingende forsømmeligheter store.

En rekke land har i sin lovgivning innført autorisasjons- og eller kontrollbestemmelser for den ervervsmessige patentfullmektigvirksomhet. Som nevnt er det bare Finnland som blant de nordiske land har visse lovbestemmelser på dette område. Bestemmelsene er inntatt som et eget kapittel i patentloven (12. kapittel) og fastsetter at patentfullmektigvirksomhet bare kan utøves av dem som er antegnet i et register som føres av patentverket. Forskrifter angående den kompetanse som fordres av patentfullmektiger og deres stedfortredere, føringen av det nevnte register og registreringsavgiften er overlatt til forordning. Sådant er gitt 19. november 1943, og i henhold til denne må patentfullmektigen være finsk statsborger og bosatt i Finnland. Han skal fylle visse alminnelige betingelser som er satt for advokater, samt ha en viss teknisk utdanning. For visse spesialtilfelle er gitt egne regler, og det finnes regler om slettelse av registret, kontroll med bestemmelsen iakttakelse og straff for uberettiget bruk av patentfullmektigtitelen. Advokater

omfattes ikke av bestemmelsene. Mer omfattende bestemmelser har i eksempelvis Tyskland, Østerrike, Nederland, England og U.S.A. De har stort sett til felles at de setter visse krav til moralske og faglige kvalifikasjoner hos dem som vil utøve næringen, likesom det søkes gjennomført en kontroll med virksomheten. I dette øyemed forlanges gjerne at kandidaten skal ha avlagt en prøve, og at han lar seg registrere i et for formålet anordnet register. Kontrollen med hans virksomhet kan være overlatt til patentmyndigheten eller et særskilt organ (som kan være overlatt til patentfullmektigenes egne sammenslutninger å istandbringe) eller til begge i forening. Som regel har straffebestemmelser for tilfelle av at noen uberettiget benevner seg som patentfullmektig eller uberettiget utøver virksomhet som sådan. Videre har gjerne også visse sanksjoner mot fullmektiger som ikke fyller sine plikter eller på annen måte opptrer på en for næringen skadelig måte. Disse sanksjoner består gjerne i utelukkelse for viss tid eller for bestandig av retten til å utøve patentfullmektigvirksomhet, irettesettelser eller bøter.

Spørsmålet om istandbringelse av lovbestemmelser av nevnte art har fra tid til annen vært drøftet i de nordiske land, således i den svenske patentlagstiftningskomité's betänkande 1919 (s. 517–19), hvor man for øvrig frarådet sådanne lovbestemmelser. Videre har visse lovforslag vært fremsatt, uten at noen av disse imidlertid så vidt vites har kommet så langt som til konstitusjonell behandling.

Komitéene har funnet at spørsmålet om en lovregulering av patentfullmektigvirksomheten er omfattende og vanskelig, og det er på det rene at det ville forsinke komitéenes arbeid vesentlig hvis det skulle tas opp i hele sin bredde i nærværende innstilling. Det kan også sies å ligge noe på siden av det mandat komitéene er tildelt. Da man uten å ha studert problemet nærmere heller ikke er sikker på om en lovregulering vil være det beste middel til å bedre forholdene på dette område, har man funnet å burde innskrenke seg til på nevnte måte å henlede oppmerksomheten på spørsmålet. Det kan så i tilfelle senere gjøres til gjenstand for en særskilt utredning. I Finnland vil man som nevnt inntil videre beholde de regler man nå har på dette område.

§ 13.

Ändring i patentansökan.

Som framgått av § 9 i förslaget och motiveringen därtill uppställs i patentlagstiftningen vissa fordringar på beskrivningens tydlighet och patentkravens innehåll och bestämdhet. Innan patentmyndigheten granskat ansökningen i dessa hänseenden är sökanden ovetande om huruvida han enligt myndighetens uppfattning lyckats uppfylla dessa fordringar. Han måste därför efter ansökningens ingivande få tillfälle att tillmötesgå de framställda anmärkningarna (se § 15). Det ligger också i sakens natur att sökanden, innan nyhetsgranskning verkställts, i patentkraven kan ha begärt ett vidare skydd än vad han senare visar sig berättigad till. Sökanden kan slutligen själv under handläggningen finna att uppfinningen kan framställas tydligare än vad som skett vid ansökningens ingivande. Möjligheter måste alltså finnas att under ansöknings-tiden omarbета beskrivning och patentkrav. Det blir emellertid av vikt att fastställa inom vilka gränser en sådan omarbetning får göras.

Gällande nordisk rätt.

I flera patentlagar stadgas uttryckligen att ändringar i ansökans innehåll i viss utsträckning är tillåtna. I nordisk lagstiftning märkes *norska* patentlagens bestämmelse i § 21, enligt vilken patentsökanden fram till ansökningens utläggning får företaga ändringar och tillägg i «fremstillingen av oppfinnelsen». Av den *finska* patentlagen framgår möjligheten att vidtaga ändringar i beskrivning och patentkrav indirekt av bestämmelsen i § 43 om framflyttning av ansökningsdatum, när till följd av ändring ansökningen kommer att omfatta något, som icke ingatt i den be-

skrivning över uppfinningen, vilken fogats vid ansökningen. Här må anmärkas, att det utgör en särskild fråga, om möjlighet att förflytta ansökningens giltighetsdag bör givas och om därigenom ansökningen skall kunna ändras. Denna fråga behandlas i samband med följande paragraf.

I de *danska* och *svenska* patentlagarna saknas särskilda bestämmelser om ändring i ansökans innehåll. Möjligheten härtill måste dock anses vara förutsatt i de bestämmelser som ålägger patentmyndigheten skyldighet att utfärda föreläggande för att bereda sökanden tillfälle till rättelser (dpl § 14, spl § 5).

Beträffande nuvarande praxis torde denna i stort sett överensstämma i de nordiska länderna såtillvida som patentskyddet icke får avse sådant som saknar motsvarighet i de handlingar, som förelägg vid ansökningsdatum eller som enligt särskilda föreskrifter kan anses ha förelegat vid detta tillfälle. I Finland är man mer restriktiv än i de övriga länderna när det gäller införandet av nya uppgifter i beskrivningen. I Norge finnes vissa särskilda restriktioner när det gäller ändringar efter ansökningens utläggning (se närmare härom i motiveringen till § 19 andra stycket). När det gäller tolkningen av vad som har motsvarighet i den först ingivna beskrivningen torde i praxis vissa divergenser i uppfattningen, särskilt när det gäller sifferuppgifter o.dyl., förefinnas. Denna fråga behandlas i fortsättningen i samband med redogörelsen för kommittéernas ståndpunkt.

Utländsk rätt.

Uttrycklig bestämmelse i ämnet förekommer i ett flertal utländska patentlagar. Så t.ex. i tyska patentlagen, som stadgar

att förtydliganden och rättelser i ansöknings sakframställning får göras fram till ansöknings utläggning, försvärit ansöknings föremål därigenom icke ändras (§ 26 5 mom.). I praxis tillåtes dock dylika ändringar även efter utläggning, under förutsättning att ändringarna håller sig inom ramen för de för utläggning godkända handlingarna (jfr under förslaget § 19 andra stycket). De angivna begränsningarna torde innebära förbud mot införande i patentkraven av inskränkande bestämmingar, som icke har klar motsvarighet i de ursprungliga handlingarna. Vidare vägras en sådan utvidgning av patentkraven – med utvidgning avses här strykande av tidigare i patentkraven upptagna bestämmingar – som är av den innebörden att fackmannen icke längre kan härleda uppfinningen ur de vid ansökningsdatum ingivna handlingarna. Däremot hindras icke strykandet av s.k. överbestämmingar. Större frihet medges vid ändringar av beskrivningen. Så t.ex. kan ytterligare utföringsexempel tillfogas samt vidare kompletteringar av uppgifter om uppfinningens fördelar och tekniska effekt införas. Beskrivningen får dock icke ändras så att den i patentkraven angivna uppfinningen därigenom kan konstrueras som om den hade annan innebörd än vad som framgår av handlingarna vid ansökningstillfället¹⁾. Det är att märka att domstolarna i Tyskland vid bedömningen av patentskyddet är mindre bundna av patentkravens formulering än vad fallet är enligt nordisk praxis.

Förprövningsförfarandet i Tyskland är likartat med det som gäller härstädes. Liksom enligt föreliggande förslag uppställs icke några särskilda krav för anhängigförandet av en ansökan, samtidigt som ansökningsdagen är avgörande för företrädesrätten. De tyska förhållandena har därför berörts något mer ingående. Motsvarande bestämmelser i vissa andra patentlagar skall i det följande i korthet omnämnas.

I den schweiziska patentlagen angives att beskrivningen kan ändras fram till dess patentanspraken utlägges (Art. 50) samt att patentanspraken i sin tur kan ändras fram till patentmeddelandet (Art. 58 mom 1).

Dessa ändringar måste dock ha motsvarighet i ursprungligen ingivna handlingar – eljest kan en förskjutning av ansöknings giltighetsdag påfordras (Art. 58 mom 2).

I holländska patentlagen erhåller sökanden den anvisningen, att av patentmyndigheten påpekade brister kan avhjälpas antingen genom skriftlig förklaring eller genom att den ursprungliga ansöknings handlingen ändras eller förtydligas (art. 23 st. 3).

Även av den amerikanska patentlagen framgår att brister får avhjälpas genom ändring i ansökningshandlingarna. Genom sådan ändring får dock icke nytt material införas i ansöknings handlingen. Detta förbud torde härvid gälla både patentkrav och beskrivning (§ 132. Jfr också Rules of Practice, rule 118). Den engelska patentlagen omnämner endast att patentmyndigheten kan påkalla att ändring i ansökan sker, vid äventyr att den fortsatta behandlingen nedlägges (Sec. 6 avd. 2).

Förslaget.

Visserligen är det, som redan inledningsvis påpekats, klart att ändringar i beskrivning – här innefattas även därtill hörande ritningar – och patentkrav måste få göras. Då hänsyn å andra sidan måste tagas till att företrädesrätten räknas tillbaka till ansökningsdatum, ifråga om prioritetsansökningar till prioritetsdatum, och alltså icke till den senare tidpunkt då ändringarna gjordes, har kommittéerna ansett det vara viktigt att den härav nödvändiggjorda begränsningen i ändringsmöjligheterna kommer till uttryck i lagtexten.

På grund av de rättsverkningar, som är förbundna med ansöknings ingivande måste de ändringar som kommer till uttryck i det sökta skyddet, alltså i patentkraven, ha klar motsvarighet i handlingar, som betraktas som ingivna vid ansöknings tidpunkten. Förslaget upptager också en bestämmelse, enligt vilken ansökningsdatum under vissa förutsättningar kan framflyttas (se närmare under följande paragraf). I detta fall skall motsvarigheten förefinnas i handlingar som betraktas som ingivna vid den

¹⁾ Se Reimer sid. 728.

tidpunkt som därvid är att anse som ansökningsdatum.

Vissa begränsningar bör emellertid göras ifråga om vilka handlingar som i förevarande avseende far komma i betraktande. I vissa länder (sa t.ex. Finland) fordras att det på ansökningsdagen föreligger beskrivning och patentkrav på inhemskt språk. I anslutning till bl.a. nuvarande dansk, norsk och svensk praxis har emellertid kommittéerna ansett att skyddet bör kunna återfalla även på material, som vid ansökningsdatum förelåg på utländskt språk. Bl.a. för att undvika att det härigenom blir nödvändigt att vid särskilt patentkravens omarbetning avstämma dessa mot på utländskt språk avfattade handlingar, har emellertid i tillämpningsföreskrifterna (jfr också motiven till §§ 9–11) särskilt fastställts vilka handlingar som utslutande far användas som underlag för uppställande eller omarbetning av patentkrav, s.k. grundhandlingar (basisdokument). När beskrivning först ingivits på utländskt språk är icke denna, utan den först inkomna översättningen till det egna landets språk, i den mån den har motsvarighet i den utländska beskrivningen, att betrakta som grundhandling. Som grundhandling räknas annars på ansökningsdagen ingiven beskrivning och patentkrav på det egna landets språk eller på något av de danska, norska eller svenska språken. Patentkraven kan alltså omformuleras och med stöd av uppgifter i grundhandlingarna kan ytterligare bestämmningar införas i patentkraven. En omformulering kan även ske så att vissa bestämmingar som tidigare upptogs i patentkrav utgår. Härigenom uppkommer en utvidgning av skyddsomfanget, som dock tillåtes endast om den uppfinning, som därvid sökes skyddad, klart framgick av grundhandlingarna. Begreppen utvidgning respektive inskränkning av skyddsomfanget behandlas närmare i samband med § 19 andra stycket, som förbjuder utvidgning sedan ansöknings godkänts för utläggning.

En omläggning av patentkraven genom hänförande av uppfinningen till annan kategori kan i och för sig vara tillåten. Det kan således finnas att t.ex. en ursprungligen som förfarande betecknad uppfinning kan tydligare angivas som en anordning, even-

tuellt en användning. För tiden efter ansöknings godkännande för utläggning måste emellertid beaktas att därigenom en utvidgning av patentkraven icke uppkommer.

Det är att märka, att om grundhandlingarna innehåller uppgifter om vissa gränsvärden beträffande sammansättning eller fysikaliska tillstånd, kännetecknande för uppfinningen eller eljest avgörande för dess utförande, utan att en snävare begränsning inom dessa värden uttryckligen angivits, far en sådan begränsning icke heller efter ansökningsdatum göras i patentkraven. Således bör t.ex. när ett visst temperaturområde angivits för genomförande av en viss behandlingsprocess, patentkravet icke sedermera få inriktas på en bestämd temperatur inom detta område, vilken tidigare icke angivits som medförande en särskild effekt utöver den som angivits för hela området. Vad nu sagts torde allmänt gälla om sifferuppgifter. I vissa fall kan i stället för sifferuppgifter ha angivits mer allmänna uttryck, t.ex. stora mängder, hög proportion o. dyl., vilka sedermera ersättes med sifferuppgifter. Om icke dessa sifferuppgifter av fackmannen kan härledas av sammanhanget i grundhandlingarna, torde det också här i allmänhet vara fråga om otillåten specificering genom tillägg av nytt material. En specificering i dylika sammanhang innebär därvid att den uppfinning, som sökes patentskyddad tillagts efter ansöknings ingivande och alltså icke bör erhålla företrädesrätt från detta datum. Den närmare prövningen av denna uppfinning måste därför ske i särskild ansökan.

I beskrivningen far dock nya sakuppgifter införas i förtydligande syfte. Det kan här t.ex. röra sig om nya utföringsexempel, som klarare visar hur uppfinningen kan komma till praktisk utövning. Ytterligare uppgifter kan erfordras för styrkande av uppfinningens tekniska effekt. Den tekniska effekten måste dock redan vid ingivandet ha styrkts satillvida att det måste av grundhandlingarna framgå att uppfinningen var gjord vid tidpunkten för ansöknings ingivande. Det måste också observeras, att det som tillägges i beskrivningen icke far ha sådan karaktär, att den i patentkraven angivna uppfinningen kommer att framstå som en annan än den ursprungligen angivna.

Vad nu sagts om beskrivningen gäller också i tillämpliga delar till beskrivningen hörande ritningar.

Utöver de inskränkningar i möjligheterna att ändra ansökan som betingas av fordran på motsvarighet i grundhandlingar, uppställes i praxis vissa restriktioner, som är nödvändiga för ett ordnat handläggningsförfarande. Sa tillates t.ex. i praxis icke att uppfinning, som på grund av myndighetens anmärkning om bristande enhetlighet utgatt ur patentkraven, återupptages i dessa.

I samband med § 9 har nämnts möjligheten till s.k. delning av ansökan, varvid uppfinning som ingått i en redan ingiven ansökning kan utskiljas och göras till föremål

för särskild ansökning, som erhåller giltighetsdag från den tidigare ansökningens ansökningsdatum. De rättsverkningar som gäller för ansökningsdatum förbindes beträffande dylika ansökningar istället med giltighetsdatum.

Utbrytning ur en ansökan kan efter dansk, norsk och svensk praxis, däremot icke efter finsk praxis, under vissa förutsättningar på motsvarande sätt göras även med avseende på uppfinning som genom ansökningens ändring införts efter ansökningens ingivningsdag. Kommittéerna har förutsett att sådan utbrytning skall kunna ske. De närmare villkoren härför har hänförts till tillämpningsförfattningen (§ 26).

§ 14.

Förskjutning av ansökningsdag (lopedag).

I samband med föregående paragraf har nämnts, att patentskyddet kan fastställas endast på grundval av det material, som sökanden framlagt eller, enligt särskilda bestämmelser i tillämpningsförfattningen, kan anses ha framlagt då ansökningen ingavs. Fråga uppkommer då hur man skall ställa sig till det fallet att ytterligare material inkommer från sökanden efter det att en formlig ansökan gjorts. Sådant material kan icke göras till föremål för patentskydd med giltighetstid från en ansökningsdag, som är bunden till den tidpunkt då själva ansökningshandlingen ingavs. En möjlighet är emellertid att utöver ingivandet av ansökningshandling kräva att ansökningen är normaliserad på visst sätt innan giltig ansökningsdag kan erhållas. Man kan också, även om ansökningen från början var formellt fullständig, fastställa ansökningstidpunkten till den senare tidpunkt då ansökningen kompletterats med nytt material. Slutligen kan övervägas vissa möjligheter att skilja på ansökningens företrädesdag, d.v.s. den tidpunkt som är avgörande för nyhets- och patenterbarhetsprövningen och intill vilken föranvändarrätt kan uppkomma, och ansökningstidpunkten, från vilken bl. a. patenttiden räknas. En sådan skillnad mellan företrädesdag och ansökningsdag förefinnes redan nu med avseende på s.k. prioritetsansökningar (se § 6).

Gällande nordisk rätt.

I de nuvarande de nordiska patentlagarna har föreliggande problem behandlats på olika sätt. Enligt § 14 i *danska* patentlagen skall patentmyndigheten, sedan den underrättat

sökanden om brister i ansökan, med hänsyn till bristernas beskaffenhet bestämma om ansökningen, när bristerna avhjälpats, fortfarande skall betraktas som ingiven vid den ursprungliga ansökningstidpunkten, eller om ansökningen skall betraktas som ingiven först den dag, då den ingavs i tillfredsställande skick. De brister, som här avses torde vara sådana av formell natur, som föranlett anmärkning att uppfinningen icke är så angiven, att den kan upptagas till saklig prövning. Bestämmelsen torde också tillämpas på det sättet, att ansökningen icke erhåller giltighetsdag (anses som gjord) förrän ansökningsavgiften erlagts.¹⁾

Enligt § 45 i *finska* patentlagen skall patentverket förberedande granska inkommen patentansökning. Befinnes därvid, att ansökningen icke åtföljts av ansökningsavgift eller beskrivning av uppfinningen i åtminstone ett exemplar må ansökningen icke upptagas till prövning, savida icke annat följer av att avgiftsbefrielse erhållits. För det fall att ansökningen befunnits kunna upptagas till prövning och ansökningen sedermera kompletteras finns möjlighet att betrakta ansökningen som inkommen vid en senare tidpunkt. Bestämmelse härom finnes i § 43. Om sökanden önskar ändra sin ansökan och denna till följd därav kommer att omfatta något, som icke ingått i den beskrivning över uppfinningen, vilken fogats vid ansökningen, anses den hava inkommit till patentverket, då den ändrade beskrivningen inlämnades. Bestämmelsen omfattar enligt finsk praxis även sådana ändringar i beskrivningen, som i och för sig icke kommit till uttryck i patentkraven.

¹⁾ I vissa fall kan avgiftsbefrielse erhållas. Se § 11 dpl.

Den *norska* patentlagen angiver uttryckligen, att brister i patentansökningen icke hindrar, att den anses som inkommen vid ingivningen (ingitt ved innleveringen) om bristen inom förelagd tid blivit avhjälpt (§ 20). I § 22 föreskrives att om vid avhjälpan av brister eller vid ändringar det begärda patentet kommer att omfatta något väsentligt annat än den ursprungligen angivna uppfinningen, skall patentansökan anses som ingiven den dag då ändringarna anmälades.

Den *svenska* patentlagen saknar bestämmelser i ämnet. Brister i ansökningen hindrar icke att den anses gjord när en begäran om patent på viss uppfinning inkommit till patentmyndigheten. Ansökningsdagen är bestämmande för det material, som får upptagas till prövning. Är uppfinningen icke klart angiven i det ursprungliga materialet kan därför bisten icke senare avhjälpas.

Utländsk rätt.

I utländsk rätt är det icke ovanligt att vissa formella krav beträffande beskrivning etc. måste vara uppfyllda samt att ansökningsavgift måste ha erlagts för att ansökningen skall anses anhängiggjord och erhålla giltighetsdag.¹⁾ Enligt amerikansk patentpraxis gives sökanden, som ingivit en bristfällig ansökan, vilken icke uppfyller kraven på en fullständig ansökan, tillfälle att inom sex månader komplettera denna. Om så icke sker betraktas ansökan som återkallad, varvid erlagd ansökningsavgift återbetalas.²⁾

Den schweiziska patentlagen ger liksom de finska och norska patentlagarna möjlighet till erhållande av nytt ansökningsdatum, när senare inkomna ändringar eller tillägg önskas medtagna. Om den ursprungliga beskrivningen eller annat samtidigt ingivet aktstycke inte innehåller motsvarighet till ändring, som göres i patentkrav, gällersom ansökningsdatum den tidpunkt då ändringen eller motsvarigheten till denna skriftligen ingavs till patentmyndigheten. Det ursprungliga ansökningsdatum förlorar all rättslig verkan

(Artikel 58). Liknande institut finns också i den engelska patentlagen (Section 6 avd. 4). Därjämte kan sökanden enligt Section 6 avd. 3 i engelska patentlagen själv begära att få ansökningsdatum framflyttad till valfri tid inom sex månader från det ursprungliga ansökningsdatum (post-dated) under förutsättning att framställning härom göres före ansökningens utläggning (acceptance of complete specification).

I några patentlagar finnes även möjlighet att utan förlust av företrädesrätt i en och samma ansökan erhålla patentskydd såväl för sådant som ingivits vid ansökningstidpunkten som därefter under ansökningstiden tillkommet material. Särskilt uppmärksammat är härvid det engelska institutet med s.k. «provisional» och «complete specifications». Enligt detta kan en provisorisk beskrivning ingivas vid ansökningstillfället, vilken inom tolv månader³⁾ får följas av en fullständig beskrivning. För patentkrav som har motsvarighet i den provisoriska beskrivningen bibehålles företrädesrätten från dennas ingivningsdag, under det att patentkrav som har motsvarighet endast i den fullständiga beskrivningen erhåller företrädesdag från tidpunkten för dess ingivande. Flera ansökningar med provisoriska beskrivningar kan förenas till en ansökning med fullständig beskrivning. Vidare kan en ursprungligen som fullständig ingiven ansökan på begäran betraktas som provisorisk, med möjlighet att inom den angivna fristen ingiva kompletterad beskrivning. Institutet är icke tillämpligt på ansökningar med konventionsprioritet.

Den amerikanska patentlagen ger möjlighet att i en senare ansökan upprepa vad som angivits i en tidigare ansökan om detta sker innan den tidigare ansökningen avgjorts (§ 120). Den senare ansökningen har därvid med avseende på den övertagna uppfinningen samma verkan som om den anhängiggjorts vid ansökningstidpunkten för den tidigare ansökningen. För det nytillkomna materialet gäller den senare ansökningstidpunkten («continuation in part»). Det må dock anmärkas,

¹⁾ Se t.ex. schweiziska patentlagen art. 57: Als Anmeldungsdatum gilt der Zeitpunkt, in welchem die nach Artikel 49 erforderlichen Aktstücke eingereicht und die vorgeschriebene Gebühr bezahlt sind.

²⁾ Rules of Practice, Rule 53.

³⁾ Mot särskild avgift kan tiden utsträckas till femton månader.

att ansökningstidpunkten icke har samma rättsverkan enligt den amerikanska patenträtten som hos oss.¹⁾

Förslaget.

I förslaget förutsättes icke något särskilt institut för avvísning av ofullständig eller obetald ansökan. Det synes mindre förenligt med allmänna rättsregler om ett sådant avvísningsbeslut icke skulle få överklagas. Om å andra sidan överklagande skall få göras blir beslutet med hänsyn till rättsmedlen av samma karaktär som ett avslagsbeslut på materiella grunder, t.ex. på grund av bristande nyhet. Anledning saknas då att göra någon skillnad i beslutsform för det ena eller andra fallet.

Då ansökningsdagen blir en gång för alla fastställd kan emellertid brister ifråga om ansökans materiella innehåll, som är av den beskaffenhet att den ursprungliga ansökningen icke kan bilda grundlag för sedermera framställda patentkrav, icke avhjälpas. Patentskydd kan då endast erhållas genom ny ansökan, vilket kan medföra vissa olägenheter.

Sökanden kan ha gjorts uppmärksam på att patentkraven saknar motsvarighet i grundhandlingarna (se under föregående paragraf) först genom föreläggande, som utfärdats åtskillig tid efter det kompletteringen gjordes. Tidpunkten för den nya ansökningens ingivande blir därigenom försenad i förhållande till den tidpunkt då kompletteringen gjordes i den ursprungliga ansökningen. En tidigare giltighetsdag kan visserligen erhållas genom s.k. utbrytning.²⁾ Utbrytning medför emellertid visst ökat kontrollarbete för patentmyndigheten. Den utbrutna ansökningen måste nämligen ha full motsvarighet i stamansökningen såsom den förelag vid den utbrutna ansökningens giltighetsdag.

I förhållande till tvånget att ingiva ny ansökan erbjuder det i de finska ock norska patentlagarna innehållna systemet med förskjutning av ansökningsdagen (löpedagsförskjvning) vissa fördelar för såväl sökanden som patentmyndigheten.

Fördelarna med en framflyttning av ansökningsdagen synes emellertid överväga endast för såvitt ansökningen kompletteras inom viss kortare tid efter ingivandet. De situationer för vilket institutet torde vara särskilt lämpat, är framför allt följande.

Sökanden har från början icke inkommit med handlingar av vilka uppfinningen framgår. Han har t.ex. endast ingivit ett ansökningsdokument som innehåller uppfinningens benämning men icke något därutöver. Komplettering i form av beskrivning och patentanspråk inkommer då vanligen kort tid därefter. Det får här anses fullt rimligt att som ansökningsdatum få betrakta den senare tidpunkten.

En annan situation är att sökanden vid ansökningstillfället inlämnar handlingar, som i och för sig skulle kunna bli föremål för materiell prövning, men som ändå icke innehåller så fullständigt material att det kan läggas till grund för det patentskydd sökanden avsett. Sökanden kan finna det angeläget att så snart som möjligt anmäla uppfinningen till patentmyndigheten. Han kan därvid ha förbisett att medtaga för uppfinningen väsentliga uppgifter, som återfinnes först i en senare ingiven fullständig beskrivning. I varje fall om patentmyndigheten ännu icke nedlagt mer avsevärt arbete på en materiell granskning synes det också här rimligt att inte tvinga sökanden till ett nytt ansökningsförfarande och att erlägga ny ansökningsavgift. De kompletterade ansökningshandlingarna föreligger redan i en akt och det är då onekligen mer bekvämt att låta denna fortleva.

Där emellertid ansökningen från början är i och för sig fullständig, men sökanden sedermera önskar komplettera ansökningen med material, som representerar en vidareutveckling eller bearbetning av uppfinningen synes en förskjutning av ansökningsdag kunna medföra betydande nackdelar för sökanden. Detta gäller särskilt när sådana kompletteringar inkommer en längre tid efter den ursprungliga ansökningsdagen. Om de tidigare handlingarna innehåller den för skyddet grundläggande uppfinningen, innefattar upp-

¹⁾ Det avgörande för företrädesrätten är där uppfinningens färdigställande, dock under förutsättning att ansökan ingives inom ett år därefter.

²⁾ Enligt nu gällande praxis i Finland tillåtes icke utbrytning för efter ansökningsdagen inkommet material.

enbarligen en framflyttning av ansökningsdagen risk för en rättsförlust för sökanden. Denna risk synes ofta icke kunna uppvägas av de fördelar i procedur eller lindring ifråga om ansökningsavgift, som en framflyttning av ansökningsdag kan medföra.

Att utan särskilda inskränkningar ställa ett institut med framflyttning av ansökningsgiltighetsdag till förfogande i de fall, där kompletteringen innefattar väsentliga förändringar i ansökningsföremålet, motverkar en ur allmänna synpunkter önskvärd skyndsam behandling av patentansökningarna. Ur denna synpunkt måste det betraktas som olämpligt, om sökanden allt efter som nyhetshinder framkommer, gör tillägg till ansökningsdagen för att gå förbi nyhetshindren. Flera oberoende uppfinningar bör icke heller kunna få prövas inom ramen av ett och samma ansökningsförfarande. Om en uppfinning redan granskats av patentmyndigheten bör därför sökanden icke tillåtas att genom framflyttning av ansökningsdag i samma ansökning få inkomma med en i förhållande därtill oberoende uppfinning.

För att motverka dylika konsekvenser av en framflyttning av ansökningsdagen kan denna göras beroende av en prövning av kompletteringskaraktär. En sådan prövning skulle emellertid bli betungande för patentmyndigheten och minska utbytet av institutet.

Kommittéerna har funnit att dessa olägenheter undvikas om framflyttning av ansökningsdag begränsas till de tillfällen då ändringen inkommit inom en kortare tid – i förslaget fastställd till sex månader – sedan ansökningsdagen ursprungligen ingavs. I uttrycket »ändring» innefattas även komplettering. Vid denna tidpunkt har normalt granskningen av ansökan icke fortskridit så långt att handlägningsförfarandet störes av att nytt material tillkommit. Möjligheten att efterhand för granskning ingiva oberoende uppfinningar blir också av naturliga skäl starkt beskuren. Kommittéerna har ansett att med den angivna tidsbegränsningen det utan större olägenhet kan lämnas till sökandens eget val om han önskar att ansökningsdagen skall betraktas som gjord när den först inlämnades eller vid den tidpunkt då ändring ingavs.

Det föreslagna systemet med framflyttning

av ansökningsdag torde i praktiken kunna tillämpas på följande sätt. Sedan ansökan ingivits sker i första hand en formell granskning om ansökningshandlingarna är fullständiga. Saknas därvid beskrivning eller befinnes att denna är alltför ofullständig och eventuellt kompletterad efter ansökningsdagen, utfärdas föreläggande härom med angivande av möjligheten att förskjuta ansökningsdatum. Om det först vid ansökningsmaterialets prövning befinnes att patentskydd sökes på sådant som saknar motsvarighet i grundhandlingarna måste anmärkning härom göras. Där underlaget för det sökta skyddet därvid inkommit inom sex-månadersfristen, erinras i föreläggande om möjligheten till förutom utbrytning också framflyttning av ansökningsdatum. Att myndigheten gjort anmärkning som nu sagts utgör dock icke förutsättning för framflyttning av ansökningsdag. Sökanden kan göra denna på eget initiativ. Villkor är härvid endast att något slag av ändring gjorts, men den närmare innebörden av denna prövas ej av myndigheten. Härigenom uppnås stor enkelhet i förfarandet.

Har framflyttning av ansökningsdag begärts blir det material som förelåg vid det nya ansökningsdatum att betrakta som tillhörande grundhandlingarna. Framflyttningen sker på sökandens egen risk och innebär i och för sig icke något medgivande av att t.ex. det nytillkomna materialet och det ursprungliga far skyddas i en och samma ansökan. Myndigheten saknar anledning ingå på en prövning av det nytillkomna materialet förrän framflyttning begärts. Befinnes därefter att ansökningsdagen är oenhetlig måste den självfallet begränsas till en enhetlig uppfinning. I praxis torde man därvid böra anse att den nytillkomna uppfinningen måste utgå. Genom framflyttning av ansökningsdagen förlorar den tidigare ansökningsdagen all rättslig verkan. Har inom den angivna fristen flera ändringar gjorts och samtliga dessa önskas medtagna i skyddet måste självfallet som ansökningsdag räknas den tidpunkt, då den senaste ändringen gjordes.

Framflyttning av ansökningsdag kan göras i fråga om både inhemska ansökningar och ansökningar som åtnjuter prioritet enligt § 6. Framflyttningen medför dock icke förlängning av prioritetstiden. Om det nya ansök-

ningsdatum alltså infaller efter prioritetstidens utgång går prioriteten förlorad.

Själva begäran om framflyttning har ansetts kunna göras fram till dess ansöknings godkänts för utläggning (se § 19 andra stycket). Det erinras att sökanden även där materialet från början är fullständigt kan omarbota patentkraven och därvid hämta material ur tidigare icke patentsökta delar av beskrivningen. Med tanke på den relativt korta tid, som medgives för kompletteringar vid framflyttad ansökningsdag, är läget ur behandlingssynpunkt i detta hänseende likartat med vad som alltså normalt förekommer. För att emellertid icke utgångsläget för ansökningsbedömning vid olika tillfällen under handläggningen skall kunna ändras, har det synts rimligt att ifrågavarande förmån endast utnyttjas en gång i varje ärende. Vidare bör framställning om framflyttning av ansökningsdatum icke få återtagas, dvs. sökanden får icke sedermera genom att utesluta kompletteringarna återfalla på det tidigare ansökningsdatum. Stadgande härom har införts i paragrafens andra stycke.

Det nu föreslagna institut tager som tidigare framhållits i första hand sikte på ofullständiga eller efter sökandens egen bedömning bristfälliga ansökningar. Stadgandet ger dock självfallet också visst utrymme för att i samma ansökning medtaga även resultatet av sådant utvecklingsarbete på uppfinningen, som kan medhinnas inom den angivna fristen. I dessa fall bör sökanden noggrant överväga om denna förmån uppväger förlusten av företrädesrätt med det tidsrum som framflyttningen omfattar.

Kommittéerna har övervägt om härutöver möjlighet bör givas att i den ursprungliga ansöknings erhålla också skydd på under ansökningstiden tillkomna förbättringar eller utföringsformer av uppfinningen. En sådan

möjlighet bör då med hänsyn till sökandens intresse kunna ske utan förlust av företrädesrätt för den ursprungligen angivna uppfinningen. Sådana system synes dock medföra alltför många komplikationer, för att det skall kunna anses befogat att införa dem i den nordiska lagstiftningen, där de för närvarande saknar motsvarighet.

Det må t.ex. anföras att där patentet innehåller patentkrav, som räknar företrädesrätt från olika tidpunkter, patentskyddet blir mer svåröverskådligt för tredje man. Visserligen föreligger redan nu en liknande situation beträffande prioritetsansökningar, där för övrigt också s.k. partiell och multipel prioritet kan åberopas. I dessa fall måste dock hela materialet samtidigt presenteras för patentmyndigheten på ansökningsdagen¹⁾ och såväl patentmyndigheten som tredje man, som t.ex. önskar göra invändning, kan därvid vid bedömningen utgå från en enhetlig tidpunkt, nämligen ansökningsdatum. Finnes nyhets hinder under prioritetstiden aligger det därvid sökanden att styrka sin prioritet.

Onekligen måste en under ansökningstidens gång skeende påfyllnad av ansöknings med nytt material betunga och försinka granskningen. Om detta tillåtes med bibehållande av företrädesrätt för olika delar av ansöknings kan det komma att ske i stor utsträckning, eftersom det med en framflyttning av ansökningsdag förbundna avhållande momentet med förlust av företrädesrätt bortfaller. Patentmyndigheterna i de nordiska länderna är emellertid alltför belastade för att med bibehållen effektivitet kunna påtaga sig den ytterligare granskningsbörda som kan befaras med dylika system. En del av den arbetsvinst som systemet med nordiska patent förväntas kunna medföra i förhållande till nuvarande läge skulle då kunna gå förlorad.

¹⁾ Om endast hänvisning till prioritetsgrundande ansökan eller prioritetsdokument ingivits på utländskt språk vid denna tidpunkt, inforas enligt tillämpningsföreskrifterna motsvarande beskrivning och patentkrav på det egna landets språk.

Inledande anmärkningar angående patent- ansökans behandling (§§ 15–25).

De administrativa myndigheter i de nordiska länderna, som prövar patentansökningar har olika organisation och skilda arbetsformer¹⁾. Några mer genomgripande förändringar i dessa förhållanden är icke förutsatta i förslaget. Visserligen är det av stor vikt för det nordiska patentsamarbetet att ansökningarna handläggas på i stort sett samma sätt och efter enhetliga riktlinjer. Kommittéerna har dock funnit att en långt gående likformighet i patenteringsförfarandet bör kunna uppnås utan att den nuvarande uppbyggnaden av de nationella patentmyndigheterna behöver påverkas.

Patenteringsförfarandet i de nordiska länderna uppvisar i stort sett samma grunddrag. Detta är i första hand att tillskriva det förhållandet att deras patentmyndigheter samtliga verkställa s.k. förprovning. De har därvid att ex officio pröva, förutom att ansökan uppfyller givna föreskrifter i formellt avseende, att patentsökt uppfinning fyller kraven på nyhet och patenterbarhet i övrigt. I samband härmed verkställs nyhetsgranskning. Denna omfattar i första hand visst föreskrivet dokumentationsmaterial²⁾. Där så finnes påkallat kan granskningen utsträckas till annat för patentmyndigheten tillgängligt material.

Där provningen visar att ansökningen brister i något avseende erhåller sökanden skriftlig underrättelse härom i form av ett s.k. föreläggande³⁾. Sökanden beredes därvid tillfälle att inom viss utsatt tid avhjälpa

bristerna eller eljest bemöta de anmärkningar, som framställts. Ett flertal förelägganden kan förekomma i ett och samma ärende. Det är således vanligt, att sökanden i anledning av givna nyhetshänvisningar inskränker eller eljest omlägger i första hand patentkraven, vilket i sin tur kan föranleda nya anmärkningar.

Om det vid nyssnämnda granskning icke framkommit hinder mot patentets meddelande eller om sådana hinder undanröjts, utlägges ansökningen för allmänheten. Som framgår närmare av den följande behandlingen av frågan om ansökans offentliggörande, är dock den omfattning i vilken handlingarna i ärendet offentliggöras vid utläggningen olika i de nordiska länderna. Genom utläggningen beredes allmänheten tillfälle att innan patent meddelas, anföra sådana hinder mot patentbeviljande, varom den kan äga kännedom.

Till utläggningen är därvid knutet ett särskilt invändningsinstitut. Den som i samband med utläggningen behörigen framställer invändning mot att patent meddelas erhåller en särskild ställning vid den fortsatta behandlingen, varvid han bl.a. äger anföra besvär mot beslut, som gått honom emot.

I samtliga nordiska länder gives möjlighet till administrativt besvär i patentansökningsärenden. Beträffande Danmark, Norge och Sverige kan sökanden, när patent vägrats, och invändaren, om patent meddelats, överklaga beslutet till en särskild instans (i

¹⁾ Se bilaga 1.

²⁾ Det nyhetsmaterial, som patentmyndigheterna f.n. har att obligatoriskt granska, framgår av bilaga 1. Kommittéerna förutsätter, att detta material blir enhetligt bestämt för de nordiska ländernas patentmyndigheter i samband med genomförandet av systemet med nordiska patentansökningar. Bestämmelser härom har upptagits i § 27 av tillämpningsförfattningen.

³⁾ Uttryckligt krav på skriftlig underrättelse återfinnes visserligen endast i svenska patentlagen, men gäller enligt praxis även i de andra länderna.

Danmark en s.k. særlig kommission, i Norge patentstyrets andra avdelning, i Sverige patentverkets besväravdelning).

I Finland kan ansökningen avslas endast av patentverkets allmänna sammanträde, där även invändare kan få ett beslut om patentmeddelande omprövat. Avslagsbeslut kan i Finland överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen. I Sverige kan sökanden överklaga besväravdelningens beslut hos Regeringsrätten¹⁾.

Inom de gemensamma grundlinjerna för patenteringsförfarandet råder f.n. beträffande detaljerna i ansökningarnas handläggning betydande olikheter, som det far anses vara av vikt att utjämna i en förenhetligad lagstiftning. En redogörelse härför kommer att i det följande lämnas i samband med de särskilda paragraferna.

§ 15—16.

Behandlingen då patenthinder anses föreligga.

Förslagets §§ 15—16 föreskriver skyldighet för patentmyndigheten att giva sökanden meddelande om de anmärkningar, som föreligger mot ansökningen, och giva honom tillfälle till rättelse. Särskilda beslutsformer för ansökningens avgörande gives för det fall att sökanden icke begagnar tillfälle till rättelse och för det fall att han, trots svaromål, icke lyckas överkomma hinder för bifall till ansökningen.

Gällande rätt.

I *Danmark* finnes beslutformerna «avvisning», när ansökningen icke fyller givna föreskrifter i formellt avseende och «avslag» när den patentsökta uppfinningen icke fyller de för patenterbarhet uppställda kraven eller där sökanden ej äger rätten att få patentet eller oriktig uppfinnare angivits. Med formella föreskrifter jämföras härvid även kraven på beskrivningens tydlighet, att ansökningen anger en enhetlig uppfinning, samt att ansökningsavgift skall erläggas. Den väsentliga skillnaden i de båda beslutformerna är härvid att ett «avslag» kan överklagas, däremot icke ett avvisningsbeslut. Avvisning av ansökning blir härigenom ett mycket strängt disciplinmedel, som vid äventyr av att ansökningen gar förlorad tvingar sökanden att ställa sig patentmyndighetens krav på ansökningens beskaffenhet till efterrättelse.

Danska patentlagen upptager i skilda paragrafer bestämmelser, som gäller för de fall där avvisning kan ifrågakomma (§ 14) och för det fall där ansökningen kan komma

att avslås (§ 15). Enligt § 14 skall patentmyndigheten fastställa en lämplig frist inom vilken bristerna skall ha avhjälpats. Enligt § 15 skall sökanden ges tillfälle att skriftligen eller muntligen uttala sig om myndighetens anmärkning om bristande patenterbarhet. I båda fallen utfärdas föreläggande, som skall besvaras inom viss frist. Hinder finnes ej mot att ett och samma föreläggande innehåller anmärkningar om såväl i § 14 som i § 15 avsedd brist.

Något nödvändigt kronologiskt samband mellan prövningen i de båda avseendena torde ej heller behöva föreligga. Genom inskränkning av ansökningsföremålet på grund av hänvisningar givna i ett materiellt föreläggande kan ansökningen komma att t.ex. innehålla oberoende uppfinningar (ett sammanhållande huvudkrav har utgått), vilket i sin tur kan ge anledning till ett föreläggande av formell innebörd. Andra av de i § 14 avsedda bristerna är dock sådana, att de måste förutsättas avhjälpas innan en materiell prövning kan ske.

I *Finland* är den ordningsföljd i vilken ansökningshandlingarnas beskaffenhet respektive uppfinningens patenterbarhet skall provas mer ingående reglerad. Handläggningen är därvid uppdelad på en «förberedande granskning» (§ 45) och en «huvudbehandling» (§ 46). Vid den förberedande granskningen undersökes om ansökningen må «upptagas till prövning». Detta får ej ske, om ansökningen icke åtföljes av ansökningsavgift eller beskrivning i åtminstone ett exemplar. Förekommer eljest brist ifråga om

¹⁾ Se närmare bilaga 1.

ansökningens beskaffenhet skall sökanden föreläggas att inom viss tid avhjälpa bristen «vid äventyr att ansökningen annars icke upptages till prövning». I vissa speciella fall, t.ex. när sökanden är befattningshavare vid patentmyndigheten, skall ansökningen redan på detta stadium avslås.

Först sedan den förberedande granskningen avslutats kommer ansökningen under huvudbehandling. Framgår det därvid att uppfinningen icke är patenterbar («att a uppfinningen icke kan meddelas patent enligt denna lag») skall sökanden ges tillfälle att inom viss tid inkomma med yttrande. Till skillnad mot vad fallet är i Danmark anses t.ex. frågan om uppfinningens enhetlighet vara av materiell natur, varför den alltså provas vid huvudbehandlingen.

Om yttrande icke inkommer inom svarsfristen, som efter särskild prövning dock kan förlängas, «må beslut fattas om att ansökningen skall anses hava förfallit». Ansökningen kan dock upptagas till förnyad behandling. Härfor gäller särskilda villkor, bland vilka må nämnas giltig orsak för försummelsen att besvara föreläggande och förbehåll om tredje mans rätt. Villkoren ifråga erinra i hög grad om dem som gälla vid s.k. återupprättande av patent (se under förslagens § 46).

Har sökanden inkommit med yttrande och visar den fortsatta prövningen under huvudbehandlingen att patent ej bör meddelas, avslås ansökningen. Inom patentmyndigheten gives ingen särskild besvärsmöjlighet mot ett avslagsbeslut. Det måste dock fattas i särskild ordning, nämligen vid s.k. allmänt sammanträde. Prövningsingenjör eller teknisk sektion kan alltså ej avslå en ansökning (§ 50). Mot myndighetens slutliga beslut i patentärende kan sökanden anföra besvär hos Högsta förvaltningsdomstolen, oberoende av om beslutet är ett resultat av den förberedande granskningen eller av huvudbehandlingen (§ 92).

För slutligt avgörande av patentansökning, som icke leder till patent, känner den *norska patentlagen* endast två beslutformer, nämligen dels avslag («patent nektes») och dels att patentansökningen anses som återkallad («henlegning»). Här bortses från det fall att sökanden återkallar ansökningen,

vilket givetvis kan med laga verkan göras i samtliga de nordiska länderna. Beslutets art är därvid icke beroende av om patentansökningen brister i formellt eller materiellt hänseende. Befinnes vid ansökningens prövning, att den icke uppfyller givna föreskrifter eller att uppfinningen icke är patenterbar, skall sökanden underrättas härom och givas tillfälle att inom viss frist yttra sig och i förekommande fall rätta bristerna (§ 24). Besvaras sådant föreläggande fortsättes ansökningens behandling. Om bristerna alltjämt kvarstår avslås ansökningen, där nytt föreläggande icke anses böra givas. Har föreläggandet däremot inte besvarats, anses ansökningen som återkallad. Den kan dock mot särskild avgift återupplivas, om ansökan härom göres inom fyra månader från utgången av senaste svarsfrist (§ 25).

Endast avslagsbeslutet kan överklagas, däremot icke beslut om «henlegning» eller beslut varigenom återupplivning vägras.

Då någon åtskillnad i proceduren icke göres om anmärkningar kan riktas mot ansökningen i formellt eller materiellt hänseende, täcker den norska patentlagens bestämmelse om ansökningens granskning och framställande av anmärkningar båda dessa fall.

Enligt § 25 tredje stycket i den norska lagen kan sökanden fordra, att frågan huruvida om ansökningen givna föreskrifter uppfyllts upptages till särskilt beslut, varvid den fortsatta prövningen av ansökningen vilar till dess den särskilda frågan slutligt avgjorts.

Liksom i Danmark och Finland är i *Sverige* beslutsformerna olika vid brister ifråga om ansökningens formella beskaffenhet och ifråga om patenterbarheten hos den patentsökta uppfinningen. Proceduren i de två fallen behandlas i skilda lagrum. Uppdelningen sammanfaller dock icke helt med den som gjorts i något av de övriga länderna. Vid brist i materiellt hänseende är beslutsformen «avslag» och denna skall tillämpas, utom där uppfinningen icke är ny, också där sökande, som uppgivit annan som uppfinnare, ej visar att han är dennes rättsinnehavare, eller där sökanden ej erlagt ansökningsavgift (§ 6). Att ansökningen avser flera uppfinningar räknas till de brister av formell natur, som om de icke avhjälpas, skall medföra att ansökningen förklaras «förfallen» (§ 5).

Oavsett beslutformen är dock den i båda fallen föreskrivna proceduren densamma. Härvid är ett skriftligt förfarande uttryckligen stadgat – sökanden skall erhålla ett föreläggande vari bristerna anmärkts och erhåller en viss svarsfrist inom vilken han skall «skriftligen yttra sig över anmärkningen och avhjälpa förefintlig brist». Föreläggandena innehåller ofta anmärkningar i både formellt och materiellt hänseende. I vissa fall där materiell behandling icke bör ske omedelbart – t.ex. därför att beskrivning föreligger endast på utländskt språk eller ansökningsavgift ej erlagts – utfärdas dock s.k. kort föreläggande med en kortare svarsfrist än eljest.

Avslags- och förfallobeslut kan numera överklagas i samma ordning.

Utöver nu nämnda beslutsformer finnes också i Sverige sedan 1931 den i samband med de norska bestämmelserna beskrivna ordningen, enligt vilken ansökningsupptages till fortsatt saklig prövning endast om svar på föreläggande inkommit inom svarsfristen. Sker ej detta «avföres» ansökningsupptages till fortsatt saklig prövning endast om svar på föreläggande inkommit inom svarsfristen. Sker ej detta «avföres» ansökningsupptages till fortsatt saklig prövning endast om svar på föreläggande inkommit inom svarsfristen. Sker ej detta «avföres» ansökningsupptages till fortsatt saklig prövning endast om svar på föreläggande inkommit inom svarsfristen.

Utländsk rätt.

I utlandet behandlas patentansökningar efter två principiellt skilda system, dels det tidigare nämnda förprövningssystemet, som tillämpas i de nordiska länderna och dels det s.k. anmälningssystemet, där patent registreras utan föregående prövning om uppfinningen är patenterbar. Förprövningssystemet tillämpas av ett flertal industriländer och det torde kunna sägas att detta system på senare tid vunnit terräng. Så t.ex. förutsätter den schweiziska patentlagen av år 1954 en gradvis övergång till nyhetsgranskning av patentansökningar. Ett antal länder, som nu tillämpar anmälningssystemet, har anslutit sig till Internationella patentinstitutet i Haag. Även i dessa länder, bland vilka märkes t.ex. Frankrike, förutsättes alltså ett behov av nyhetsgranskning av patentansökningar eller patent, som beviljats genom endast registrering.

På senare tid har en mellanform av anmälnings- och förprövningssystem föreslagits. Denna mellanform har som utmärkande drag bl.a. att nyhetsgranskning endast sker på begäran av sökanden eller utomstående. Den innehålls i ett nyligen i Nederländerna framlagt förslag, som mer ingående behandlats i den inledande översikten. Där har också nämnts, att EEC-ländernas patentkommitté preliminärt tänker sig ett delvis liknande system¹⁾.

Önskvärdheten av att förprövningssystemet bibehålles torde i de nordiska länderna i varje fall på senare tid knappast ha ifrågasatts. Själva systemet med nordiska patent sätter som huvudmål att kunna bibehålla förprövningen genom att avhjälpa den arbetsbelastning, som eljest kunde göra väsentliga inskränkningar i denna prövning nödvändiga.

Följande anmärkningar angående patenteringsförfarandet i utlandet har därför inskränkts till länder, som ävenledes tillämpar förprövningssystemet.

De förprövande länderna kompletterar i allmänhet den ex officio verkställda förprövningen med ett utläggningsförfarande, under vilket allmänheten ges tillfälle framställa invändning. Ett undantag härifrån utgör USA. De anmärkningar vartill den ex officio utförda granskningen giver anledning framställas vanligen liksom i de nordiska länderna i föreläggandeform, varvid sökanden har att inom viss tid besvara föreläggandet och vidtaga de ändringar vartill detta kan giva anledning.

I Tyskland finnes endast en beslutform när patent vägras (Zurückweisung), oavsett om beslutet beror på formella brister hos ansökningsupptages till fortsatt saklig prövning även när föreläggande icke besvaras av sökanden.

Förfarandet regleras för sig där ansökningsupptages till fortsatt saklig prövning även när föreläggande icke besvaras av sökanden. Förfarandet regleras för sig där ansökningsupptages till fortsatt saklig prövning även när föreläggande icke besvaras av sökanden. Förfarandet regleras för sig där ansökningsupptages till fortsatt saklig prövning även när föreläggande icke besvaras av sökanden.

¹⁾ Se sid. 66.

sökanden inom svarsfristen yttra sig över framförda anmärkningar.

Den österrikiska patentlagen upptager vid sidan av en beslutform, som grundas på en prövning i sak, institutet avskrivning med aterupplivningsrätt (§ 55 mom. (2)). I själva verket torde motsvarande reglering i Sverige vara gjord med den österrikiska som mönster¹⁾. I övriga hänseenden överensstämmer förfarandet i förevarande avseenden med det som gäller i Tyskland.

I England göres först en undersökning huruvida ansökningen är upprättad i enlighet med givna föreskrifter eller om det finnes ett i lag grundat hinder för patentet. Härvid kan beslutas, att fortsatt behandling av ansökningen ej skall ske, eller också att sökanden gives tillfälle att tillrättalägga ansökningen (Sec. 6 st. 2). Först därefter vidtager nyhets- och kollisionsgranskningen m.m., vilken om hinder mot ansökningen påträffas, kan medföra antingen avslag eller att sökanden förelägges ändra ansökningen (Sec. 7, 8, 10 och 15). Oavsett om avslaget givits under den formella eller materiella granskningen kan beslutet överklagas inför en speciell domstol, det s.k. Patent Appeals Tribunal.

Den amerikanska patentlagen anger att ansökningen skall avslås när den brister i formellt eller materiellt hänseende. Ett sådant beslut är dock till en början preliminärt och motsvarar därvid ett föreläggande i de nordiska länderna. Sökanden skall erhålla ett meddelande om beslutet, som skall innehålla motivering samt «upplysningar och hänvisningar som kan vara av värde för bedömning av lämpligheten att fullfölja ansökningen». Om sökanden efter att ha erhållit sådant meddelande vidhåller sin patentsökan, upptages ärendet till omprövning (§ 132). Har sökanden icke fullföljt ansökningen inom föreskriven tid sedan beslutsmeddelandet utsänts, betraktas ansökningen som återkallad, försävt han icke visar laga förfall (§ 133). Sökanden har möjlighet till besvär hos högre instans inom patentmyndigheten (Board of Appeals). Mot patentmyndighetens slutliga beslut kan han därjämte föra talan vid domstol.

Förslaget.

I vissa patentlagar gives särskilda bestämmelser hur behandlingen av ansökan skall ske när ansökningen brister i formellt hänseende och när den brister med avseende på den patentsökta uppfinningens patenterbarhet (materiell brist).

En olägenhet med förprövningssystemet är dock att behandlingstiden kan bli relativt lång. Man bör därför sträva efter att minska antalet behandlingsomgångar och ur denna synpunkt är det oftast praktiskt olämpligt att uppskjuta patentansökans materiella behandling till dess alla eventuella brister ifråga om handlingarnas beskaffenhet avhjälpes. I stället bör patentmyndighetens första granskningsbesked göras så utförligt som möjligt. Detta kan emellertid icke åstadkommas om det göres en skarp åtskillnad i proceduren vid granskningen i det ena eller andra avseendet.

Emellertid kan särskilda stadganden angående olika slag av anmärkningar vara betingade av att t.ex. formella brister medför annan påföljd och andra former för beslut än bristande patenterbarhet hos uppfinningen.

Enligt nuvarande danska lagstiftning kan ansökan avvisas på formell grund varvid beslutet icke får överklagas. Denna ordning synes emellertid mindre betryggande för sökanden. Påföljden av ett sådant slutligt beslut kan innebära icke blott att ansökningen måste göras om, utan även att möjligheten att erhålla skydd för uppfinningen, t.ex. på grund av mellankommande nyhets hinder, helt kan gå förlorad. Ett beslut av sådan räckvidd har av hänsyn till rätts-säkerheten ansetts böra kunna överklagas. Någon skillnad i rättsmedlen när beslutet grundar sig på formell eller materiell brist bör icke upprätthållas också av det skälet, att gränsen mellan vad som skall anses vara formell och materiell brist stundom kan synas godtycklig. Det erinras om att denna gränsdragning gjorts olika i skilda lagar, t.ex. ifråga om ansökningens enhetlighet (jfr skillnaden härvidlag mellan nuvarande danska och finska patentlagar, för vilken ovan redogjorts). Beträffande t.ex. fordran

¹⁾ Jfr prop. 1931:135 s. 31.

på beskrivningens tydlighet är det uppenbart att formella och materiella fragor ofta kan ha ett nära samband.

Också i den svenska patentlagen göres en uppdelning i beslut allteftersom de grundar sig på formella eller materiella skäl. Enligt stadgad praxis är besvärsmöjligheterna dock i båda fallen desamma. Även formell brist kan därvid avhjälpas i samband med besvär. Erfarenheten har visat att uppdelningen på olika beslutformer därvid ur praktisk synpunkt är mindre tillfredsställande. Det kan stundom vara tveksamt om beslutet skall ha den ena eller andra formen. I föreläggande kan förekomma anmärkningar såväl mot beskaffenheten av ansökningens handlingar som mot patenterbarheten av den patentsökta uppfinningen. Om ansökningen på grund av formell brist förklaras förfallen och denna brist avhjälpes i besvärssavdelningen kan det bli nödvändigt att tillgripa en eljest onödigt omgång med ärendets återförvisning till den lägre instansen, där avslag kan meddelas på grund av den materiella bristen.

Enligt kommittéernas mening bör alltså ett beslut varigenom patent vägras kunna överklagas oavsett grunden för beslutet. Icke heller erfordras eljest skiljaktig besvärsång eller beslutform vid olika slag av brister i ansökning. I enlighet med nuvarande norska och ett flertal utländska patentlagar, t.ex. de tyska och amerikanska, gives i förslaget endast en form för slutligt beslut som innebär avslag av patentsökan. Ansökningen upptages alltså till prövning enligt samma regler och med samma påföljd oavsett om ansökningen uppvisar formella eller materiella brister. Att ansökan utan slutligt avgörande huruvida den är behäftad med brister också kan avskrivas framgår av det följande. Ansökan kan självfallet därjämte återkallas av sökanden.

I förslaget har därför bestämmelserna om ansökningens handläggning gjorts gemensamma för de fall att formella eller materiella brister konstaterats. I § 15 första stycket anges härvid att sökanden skall erhålla föreläggande att inom viss tid avgiva ytterande eller vidtaga rättelse. Föreläggande skall ges da ansökningen till sin beskaffenhet icke uppfyller givna föreskrifter eller den patentsökta uppfinningen icke anses vara

patenterbar. Föreskrifter om ansökningens beskaffenhet återfinnes dels i föregående paragrafer i detta kapitel och dels i det förslag till tillämpningsförfattning, som bifogats lagförslaget. Beträffande de materiella kraven hänvisas till första kapitlet i lagförslaget. Som redan inledningsvis antytts kan det ofta vara rationellt att i samma föreläggande anmärka både de formella och materiella brister som paträffats.

I praktiken är det dock stundom nödvändigt eller lämpligt att i första omgången begränsa anmärkningarna till formella brister. Således bör en materiell granskning icke företagas förrän ansökningen uppfyller vissa grundläggande villkor, t.ex. att beskrivning ingivits på det egna landets språk, att patentkrav föreligger, ansökningsavgiften betalts etc. I vissa fall kan det visa sig, att handlingarna är alltför bristfälliga för att kunna tänkas grunda ett patentskydd, och förutom anmärkning härom bör sökanden da hänvisas till möjligheten att erhålla s.k. löpdagsförskjutning enligt § 14 i förslaget. I dessa sammanhang utfärdar patentmyndigheterna vanligen särskilt föreläggande att inom viss frist, som ställes kortare än vid s.k. tekniskt föreläggande som avgives efter materiell granskning, komplettera ansökningen (enligt t.ex. svensk praxis är svarsfristen för dylikt s.k. kort föreläggande en månad).

Även i andra fall maste lämplighetssynpunkter vara avgörande för föreläggandets fullständighet. Det är t.ex. icke alldeles ovanligt, att ansökningar ingives i så otillfredsställande skick, att det skulle bereda alltför stora svårigheter att ingå på en närmare prövning förrän beskrivning och patentkrav omarbetats. Samma synpunkter gäller när det redan från början är klart, att ansökningen avser flera oberoende uppfinningar. Nyhetsgranskning av en av de oberoende uppfinningarna bör dock kunna göras, om det av sammanhanget framgår att ansökningen i första hand avser denna.

I andra fall behöver den omständigheten att formella brister förefinnes i ansökningen icke hindra att uppfinningen nyhetsgranskas. Vissa brister i t.ex. beskrivningens avfattning aktualiseras först efter en mer ingående förprövning och en till följd därav gjord precisering av ansökningsföremålet.

De anmärkningar patentmyndigheten finner anledning rikta mot ansökningen bör meddelas sökanden i ett skriftligt föreläggande. Det har icke funnits pakallat att i lagtexten bestämma någon särskild form, i vilken delgivning av sadant föreläggande skall ske.

Det överlämnas åt patentmyndigheten att utfärda bestämmelser angående svarsfristens längd. Enligt nuvarande praxis kan sökanden under vissa förutsättningar erhålla anstånd utöver svarsfristen för besvarande av föreläggande. Frister och anstånd bör bestämmas efter enhetliga riktlinjer i de nordiska länderna.

Avskrivning.

För det fall att sökanden underlater att besvara föreläggande sker enligt § 15 andra stycket icke någon ytterligare saklig prövning av ansökningen. Ansökningen blir genom att den *avskrives* (*henlegges*) att betrakta som slutbehandlad utan att ha lett till patent.

Motsvarande institut finnes redan nu i Norge sedan 1948 («kravet betraktas som trukket tilbake») och i Sverige sedan 1931 (ansökningen «avföres»). Erfarenheterna därav har visat sig synnerligen goda. Ett betydande antal av de ingivna ansökningarna har avgjorts på detta sätt vilket medfört en väsentlig arbetsbesparing för såväl sökandena som patentmyndigheten¹⁾. För att institutet skall utnyttjas i denna omfattning utgör härvid rätten till återupplivning ett nödvändigt komplement. Stadgandena om återupplivning (gjenopptagelse) av ansökan, som avskrivits, har upptagits i tredje stycket av föreliggande paragraf.

Anordningen med avskrivning med förbehåll om återupplivningsrätt bereder sökanden ett ur fullföljdssynpunkt betryggande alternativ till ärendets avgörande efter saklig prövning med därtill hörande besvärsmålsrätt. Där sökanden på grundval av patentmyndighetens föreläggande funnit det utsiktslöst

att fullfölja ansökningen eller av andra skäl förlorat intresse därav kan han visserligen återkalla ansökningen. Härigenom avskäres dock möjligheten till fullföljd om sökanden senare skulle komma på andra tankar. Fler-talet sökande företrädes av ombud, som av säkerhetsskäl ofta torde vara obenägna att genom återkallelse lata ansökningen med en gang definitivt förfalla. Om också avskrivning på grund av uteblivet svaromål betraktas på samma sätt som återtagande av ansökning, kan det för sökanden bli mer fördelaktigt att avgiva ett svaromål pro forma. Sökanden uppnår på så sätt den ytterligare betänketid, som innefattas i besvärfristen, när ärendet avgjorts efter materiell prövning. Härigenom uppkommande, för alla parter mestadels onödigt, merarbete kan undvikas om sökanden, innan avskrivningen blir slutlig, erhåller samma möjligheter till betänketid som när ärendet avgöres i annan form. Dessa praktiska synpunkter har tillgodosetts genom rätten att efter avskrivning mot särskild avgift och inom bestämd frist få återuppliva ansökningen varvid den upptages till fortsatt behandling. Återupplivningsfristen måste därvid tilltagas så att den ungefärligen motsvarar besvärstiden vid avslag och i viss mån också den ytterligare tid som normalt åtgår innan ett ärende i händelse av svaromål upptages till prövning.

Avskrivning medför i förhållande till vad ovan benämnts saklig prövning av ansökningen den fördelen att beslutet i allmänhet kan fattas som en enkel expeditionsåtgärd utan att mer kvalificerad personal behöver anlitas. Prövningen går endast ut på att avgöra om förutsättningarna för avskrivning är för handen, dvs. i regel om svaromål ingivits eller ej.

Som förutsättning för avskrivning anges i förslaget, att sökanden antingen underlåtit att avgiva yttrande eller att vidtaga åtgärd för att avhjälpa anmärkt brist. För ärendets upptagande till fortsatt behandling erfordras således icke nödvändigtvis ett svaromål i form av ett särskilt uttalande. En anmärkt

¹⁾ Enligt i Sverige tillgänglig statistik utgjorde antalet utan svaromål avförda ärenden år 1960 ca. 2.400. Antalet återtagna ansökningar utgjorde ca. 1.600. Ca. 30% av per år slutbehandlade ansökningar (ca. 8.200) avgjordes alltså, bortsett från återtagna ansökningar, genom avskrivning.

brist kan självfallet rättas direkt t.ex. genom ingivande av överlåtelsehandling eller ombudsfullmakt där sådan i det förekommande fallet saknats. Om rättelse sker genom t.ex. ändring i beskrivning eller patentkrav torde man dock böra fordra att den sker i sådan form att patentmyndigheten omedelbart göres uppmärksam på den vidtagna åtgärden. Om rättelsen icke innehålles i ett svaromål bör därför särskild skrivelse ingivas som innehåller hänvisning till utförd rättelse.

För att icke ärendet skall avskrivas kräves självfallet att det klart angivits till vilken patentansökning svaromålet hänför sig. Där svaromålet inskränker sig till ett yttrande kräves naturligtvis att yttrandet har saklig anknytning till prövningen, alltså att det avser att undanröja eller bemöta framställda anmärkningar. För undvikande av att ansökningen avskrives erfordras emellertid icke någon argumentering. Redan t.ex. ett påstående att patentmyndighetens anmärkning var felaktig medför således att ärendet upptages till fortsatt prövning i sak.

Det förhållandet att vad sökanden vidtagit i samband med svaromål icke är tillräckligt för att undanröja framställda anmärkningar medför icke att ansökningen avskrives. Om t.ex. trots att sökanden genom svaromålet gjort ändring i patentkrav, uppfinningen alltså drabbas av anført nyhetshinder har han vidtagit åtgärd för att avhjälpa bristen. Att bristen trots detta kvarstår medför att ansökningen efter saklig prövning avslås, försåvitt icke skäl finnes till förnyat föreläggande enligt § 16, men icke att den avskrives.

Där flera anmärkningar gjorts mot ansökningen varvid vissa kunna vara av formell och andra av materiell innebörd, saknas förutsättningar för avskrivning om sökanden vidtagit åtgärd för avhjälpan av bristen i något av de anmärkta hänseendena. Sökanden har t.ex. förelagts att ingiva överlåtelsehandling samtidigt som anmärkningar anförts mot uppfinningens patenterbarhet. Även om endast överlåtelsehandling ingivits och övriga anmärkningar icke besvarats upptages ärendet till fortsatt behandling. Ansökningen kan då avslås, men icke avskrivas. Att alltså även i och för sig otillräckliga svaromål icke bör medföra avskrivning har

naturligtvis sin grund däri att även ett sådant svaromål visar sökandens avsikt att fullfölja ansökningen. Som framgått av de tidigare angivna grunderna för institutet är det icke meningen att förhindra att ansökningen upptages till prövning i sak när sökandens önskan härom kan sägas ha kommit till uttryck.

Enligt nuvarande praxis i Norge och Sverige betraktas enbart en begäran om anstånd med besvarande av föreläggande icke som ett sådant yttrande som förhindrar avskrivning. Om anståndet icke beviljas och svar icke inkommit inom den föreskrivna fristen avskrives ansökningen. Samma regel har ansetts böra gälla även med tillämpning av den föreslagna bestämmelsen.

Som tidigare nämnts stadgas i paragrafens tredje stycke om återupplivning av avskriven ansökan. Återupplivningsfristen är angiven till fyra månader, vilket överensstämmer med vad som f.n. gäller i Norge och Sverige. Som redan framhållits bör ifrågavarande frist vara längre än den som gäller anförande av besvär över ett avslagsbeslut, som enligt § 25 utgör två månader från beslutet. Vägras begäran om återupplivning kan beslutet härom överklagas enligt § 24. Besvärssavdelningen har därvid endast att pröva om beslutet var lagligen grundat och äger alltså icke sasom vid besvär över avslag ingå på en prövning av ansökningens innehåll och beskaffenhet. Härav följer också att sökanden icke kan förhindra slutlig avskrivning genom att i besvärshinstansen komplettera ansökningen, t.ex. genom yttrande, så att villkoren för återupplivning uppfylls först i samband med överklagande och efter fristens utgång.

I lagförslaget erkännes icke uppkomsten av någon rätt för tredje man under återupplivningsfristen, vilket överensstämmer med nuvarande norska och svenska lagstiftning. Institutet skiljer sig i detta avseende från vad som f.n. gäller i Finland, när ansökan på grund av t.ex. uteblivet svaromål förklaras förfallen, men sedan på grund av särskild anhallan återupptages till behandling (se fpl § 46 tredje stycket). En analogi med vad som gäller vid s.k. återupprättande av patent (se § 46 andra stycket) synes icke motiverad, eftersom ansökningen torde få betraktas som anhängig till dess

återupplivningsfristen utgått. Om ansökningen blivit allmänt tillgänglig enligt bestämmelserna i § 22, skall det förhållandet att ansökningen slutligt avskrivits kungöras enligt § 26 andra stycket.

För återupplivning bör krävas särskild avgift att inbetalas före fristens utgång. Härutöver erfordras även att orsaken till avskrivningen undanröjts, dvs. att sökanden inkommit med yttrande eller vidtagit åtgärd för avhjälpande av brist i ansökningen. Enbart inbetalande av återupplivningsavgift medför alltså icke att ansökningen upptages till prövning i sak. Ur allmän synpunkt synes det vara mindre tilltalande att ärendets handläggning skall kunna fördröjas med såväl återupplivningsfrist som besvärsfrist utan att sökanden vidtagit någon åtgärd med avseende på sådant som anmärkts i föreläggande.

Under loppet av en patentansöknings behandling kan denna komma att avskrivas ett flertal gånger. Där enligt § 16 nytt föreläggande gives, kan detta i sin tur medföra att ärendet avskrives. För att undvika missbruk förutsättes emellertid att återupplivningsavgiften, sasom f.n. i Norge och Sverige blir högre vid upprepad återupplivning. Av institutets uppbyggnad torde i övrigt framgå, att en upprepad avskrivning i ett och samma ärende icke kan ske utan ett mellankommande föreläggande från patentmyndigheten.

Den tidpunkt då beslutet om avskrivning fattats bör icke i och för sig få inverka på återupplivningsfristens längd. Av tekniska skäl är det icke alltid eller i alla patentverken möjligt att fatta avskrivningsbeslutet samtidigt med att förelagd svarsfrist utgår. Icke desto mindre är det den sistnämnda tidpunkten som för uppnående av en enhetlig rättstillämpning bör vara bestämmande.

Med den av kommittéerna använda terminologin medför också ett återkallande av patentsökan att densamma avskrives. När beslut om avskrivning på grund av återkallande fattats, blir ansökningen att betrakta som slutligt avskriven. Där i lagtexten talas om avskrivning innefattar denna term således även avskrivning på grund av återkallande (se §§ 18 och 26).

Handläggningen sedan svaromål inkommit.

Är av patentmyndigheten utfärdat föreläggande att anse som besvarat blir § 16 i förslaget tillämpligt. Patentansökningen skall därvid upptagas till fortsatt saklig prövning. Befinnes att alla framställda anmärkningar icke undanröjts skall ansökningens avslås, där ej anledning förekommer att utfärda nytt föreläggande.

Om förnyat föreläggande skall utfärdas blir i första hand beroende på arten av de kvarstående hindren och i vad mån de anses kunna avhjälpas.

När det gäller uppfyllandet av vissa formella krav blir det för ett ordnat patenteringsförfarande ofta nödvändigt tillse att dessa fullgöres inom viss kortare tid från ansökningsdatum. Detta gäller t.ex. ansökningsavgift, ingivande av beskrivning på ansökningslandets språk etc. Här torde förnyat föreläggande endast i undantagsfall kunna ifrågakomma. Oberoende av föreläggande måste yrkande om prioritet framställas inom viss tid, som bestämts med hänsyn till reglerna angående obligatoriskt offentliggörande av patentansökningar (se under § 22). Underlåtenhet härvidlag medför förlust av prioritetsrätten, men hindrar i och för sig icke den fortsatta behandlingen av ansökningen.

När det gäller materiella hinder blir utfärdandet av nytt föreläggande oftast beroende på en bedömning av utsikten att uppnå patentskydd på grundval av ansökningen. Det blir härvid vanligen fråga om att rikta uppmärksamheten på att yrkandena måste begränsas. För att ärendena skall kunna föras framåt i sådan takt att det allmänna intresset av ett slutligt avgörande inom rimlig tid tillgodoses måste i viss grad även disciplinära synpunkter få beaktas. Där sökanden icke konstruktivt bidragit till att föra ärendet framåt synes han därför icke heller kunna förvänta ytterligare föreläggande.

Förnyade förelägganden kan föranledas därav att ytterligare nyhetshindrande material (nyhetshänvisningar) påträffas. Det bör emellertid eftersträvas att nyhetsgranskningen redan från början göres så fullständig, att det undvikes att av denna anledning utfärda flera förelägganden. Där flera patent-

krav uppställts får därvid förhållandet mellan dessa beaktas. Så t.ex. täcker nyhetsgranskningen av ett överordnat patentkrav (primärkrav), när denna icke frambragt nyhetshinder däremot, vanligen även i förhållande till dessa underordnade patentkrav (sekundärkrav).

När patentkraven omarbetas och i samband därmed gives en annan inriktning än tidigare kan emellertid en förnyad eller kompletterande nyhetsgranskning bli nödvändig. Patentmyndigheten har under alla förhållanden att beakta alla hinder mot ansökningens beviljande som paträffas innan patent meddelats. Har hindret icke tidigare anförts maste därvid sökanden enligt uttrycklig föreskrift i paragrafen få tillfälle att yttra sig däröver. Nytt föreläggande maste då utfärdas.

För avslag är det enligt förslaget icke nödvändigt att samtliga hinder mot ansökningen framförts i senast avgivna föreläggande. Om detta vore nödvändigt skulle sökanden kunna framtvunga nya förelägganden genom att ändra sina yrkanden så att de gick fria från de senast framförda anmärkningarna oavsett om de därigenom kom att drabbas av i tidigare förelägganden framförda anmärkningar. Härigenom skulle ärendets slutliga avgörande kunna förhållas. Paragrafen ger därför möjlighet att grunda avslagsbeslut på t.ex. nyhetshänvisning som ej aberopats i senaste föreläggande, men varöver sökanden dock haft tillfälle att yttra sig¹⁾. Tillfälle till yttrande kan ha förekommit förutom i samband med föreläggande även när ett hinder framförts vid muntlig förhandling eller i invändning.

För sökandens möjligheter att bemöta mot ansökningen anförda hinder och för bedömande av utsikterna att överklaga ett avslagsbeslut är frågan i vad mån förelägganden och avslagsbeslut skall motiveras av vikt. Krav på motivering av förelägganden och slutliga beslut återfinnes i patentlagstiftningen i Finland och Norge. Den finska patentlagen anger att när föreläggande utfärdas efter att det vid huvudbehandling befunnits att patent icke kan meddelas å uppfinningen, de omständigheter bör an-

föras, som anses utgöra hinder för ansökningens godkännande (§ 46). Den norska patentlagen föreskriver, att i föreläggande skall angivas på vad de framställda anmärkningarna grundar sig. I den s.k. styret-loven²⁾ § 10 uttalas att i beslut skall angivas «hvad der som grundlag for avgjørelserne holder for att være godtgjort, og i tilfælde, hvilken forstaaelse av loven er lagt til grund». Part kan begära rättelse av motivering som i något hänseende är oklar eller icke uttömmande. Bestämmelsen gäller både första och andra avdelningen.

Även i utländsk lagstiftning förekommer flerstädes krav på motivering. Så t.ex. den holländska patentlagen vad beträffar både föreläggande och avslagsbeslut och de schweiziska och tyska patentlagarna ifråga om föreläggande.

Vid anmärkning om brist som bör föranleda komplettering i formellt hänseende blir det oftast till ledning för sökanden tillräckligt, att bristen angivits i föreläggande. Frågan om motivering blir aktuell, när bristerna framkommit som ett resultat av en prövning av uppfinningens patenterbarhet. Kommittéerna förutsätter därvid att även utan uttryckligt stadgande i lagen myndigheten har att redovisa de skäl varpå den grundar sin uppfattning i detta avseende. Sökanden bör icke ställas i den situationen att han lämnas ovetande om de argument han i den fortsatta skriftväxlingen har att bemöta eller i vilka avseenden han t.ex. genom att ändra patentkraven kan beakta de framförda anmärkningarna.

När nyhetshinder anses föreligga har patentmyndigheten i regel att göra bestämd hänvisning till material som enligt § 2 är att anse som känt. Det är i stort sett icke möjligt att alägga sökanden att själv påvisa uppfinningens nyhet. Sökandens ställning blir istället helt naturligt den att han får söka gendriva eller överkomma av den granskande myndigheten anförda nyhetshänvisningar.

Fråga om uppfinningshöjd uppkommer som regel i samband med bedömningen av nyhetshänvisningar. Ifråga om teknisk effekt och reproducerbarhet torde det i första hand

¹⁾ Liknande gäller enligt nuvarande svensk praxis, se t.ex. R Å 1959 Not H 45.

²⁾ Lov om Styret for det Industrielle Rettsvern av 2. juli 1910.

böra ankomma på sökanden att klargöra eller i varje fall göra sannolikt att uppfinningen uppfyller dessa krav. Anmärkning i dessa hänseenden göres när det finns anledning betvivla att ifrågavarande rekvisit är för handen och myndigheten bör då angiva vari denna anledning består. Vid angivande av nyhetshinder torde myndigheten få utgå ifrån att sökanden är förtrogen med det tekniska område inom vilket uppfinningen faller. I händelse det för en sakkunnig person utan vidare bör framgå att den täcker den i ett primärkrav angivna uppfinningen kan det vara tillräckligt att meddela nyhets hänvisningen. Behovet av en utförlig motivering ökas i den man hänvisningen är mindre uppenbart näraliggande eller där nyhetshindret återfinnes inom annat industriområde än den patentsökta uppfinningen.

Avser hänvisningen endast vissa detaljer i vad som angivits i primärkravet eller sadant som angivits i därav beroende patentkrav torde ett angivande av mot vilka delar av ansökningen som hänvisningen riktar sig bli nödvändig. Ett angivande av varför och i vilket avseende en hänvisning är nyhets-skadlig är också pakallad, när endast vissa detaljer i en hänvisning är relevanta eller där nyhetshindret endast framgår indirekt, t.ex. när samma tekniska lära som ligger till grund för den patentsökta uppfinningen erhålles av hänvisningen, ehuru med annan tillämpning än enligt patentansökningen. Där nyhetshinder framträder endast genom sammanläggning av flera nyhetshinder torde det också bli nödvändigt att angiva hur denna sammanläggning i så fall tänkes gjord.

Det torde i allmänhet vara möjligt att göra motiveringar av tidigare nämnt slag tämligen kortfattade. Ofta kan det t.ex. vara tillräckligt med en närmare precisering genom att till hänvisningen foga en anmärkning såsom «anföras särskilt mot primärkrav 2», «jämför detaljen 3 på ritningsfig.», «beträffande användningen av katalysator se särskilt sid. 3, st. 4», o.s.v.

Där på grund av sökandens motargument flera förelägganden blir nödvändiga kan naturligtvis mer utförliga motiveringar behövas. I praxis göres i dylika fall ofta en mer utförlig slutargumentering, när det anses att ytterligare förelägganden knappast kan

komma ifråga. Den motivering, som göres i ett sadant sista föreläggande, är därvid avsedd att tämligen oförändrad kunna läggas till grund för ett avslagsbeslut.

Även andra anmärkningar än sådana som rör uppfinningens nyhet eller patenterbarhet i övrigt kan behöva motiveras. Detta gäller t.ex. anmärkning mot uppfinningens enhetlighet och fråga om tydlighet m.m.

Det får anses vara självklart att ett avslagsbeslut måste vara motiverat. Detsamma gäller f.ö. också ett beslut att godkänna ansökningen, när detta beslut kan överklagas av invändare (se § 24). Härigenom underlättas partens ställningstagande när man skall bestämma sig för om han skall överklaga. Det kan emellertid ofta vara överflödigt att i beslutet upprepa tidigare givna motiveringar. En fullständigare motivering i olika avseenden kan ha framgått redan av givna förelägganden. I avslagsbeslutet blir i så fall en hänvisning därtill tillräcklig.

Beslut om avslag fattas i de nordiska patentverken i särskild ordning. Därvid bör man kunna tänka sig att tidigare givna motiveringar i viss utsträckning kan frångas eller kompletteras, utan att nytt föreläggande därför behöver utfärdas. Det kan t.ex. gälla ett tidigare anfört nyhetshinder, som av granskaren ansetts utgöra en identitet. Vid fattande av avslagsbeslut anses istället att den patentsökta uppfinningen brister i uppfinningshöjd i förhållande till nyhetshänvisningen.

I detta sammanhang bör påpekas att ett beslut att meddela patent utan att invändning inkommit ej tarvar särskild motivering.

Enligt nuvarande norska patentlag kan sökanden påfordra att frågan om ansökningen uppfyller gällande föreskrifter göres till föremål för särskilt avgörande med uppskjutning av ansökningens fortsatta prövning till dess frågan slutligt avgjorts (§ 25 st. 2). Beslutet i frågan kan särskilt överklagas.

Kommittéerna har emellertid icke ansett det påkallat att i förslaget införa en ordning med särskilda s.k. delbeslut. Patentansökningarnas handläggning skulle kunna bli väsentligt betungad om underinstansens anmärkningar i olika hänseende var för sig skulle kunna överklagas. Icke minst i sam-

band med nordiska patentansökningar blir det av vikt att icke möjligheter öppnas att fördröja ärendenas slutliga avgörande.

Ur principiell synpunkt kan det också framstå som tveksamt om högre instans skall vara bunden vid ett tidigare fattat delbeslut. Har beslutet fattats före ansökningens utläggning kan i så fall invändare komma i sämre ställning än eljest.

Institutet med särskilda delbeslut har i Norge utnyttjats i endast ringa omfattning. När patentmyndighetens anmärkningar avser själva avfattningen av patentansökningen kan frågan sällan frigöras från den materiella prövningen. När anmärkningarna ater avser erforderlig komplettering av handlingarna rör det sig vanligen om konstaterandet av klara fakta, som sällan ger anledning till olika uppfattningar. Det spörsmål som i det senare fallet är av större intresse, är istället vilka möjligheter sökanden bör givas att avhjälpa ifrågavarande brister.

Enligt kommittéernas förslag avslås ansökningen i sin helhet även när den aktuella bristen gäller en formell föreskrift. Förslaget innebär, att bristen kan avhjälpas även i besvärinstansen. Sker detta kan ärendet återförvisas till första instansen för vidare behandling. Sak samma gäller om besvärinstansen skulle finna att föreskriften redan uppfyllts. Härigenom behöver sökanden likasom enligt det norska systemet icke nöja sig med underinstansens ståndpunkt i en särskild fråga. Där besvärinstansen intager samma ståndpunkt som underinstansen och

bristen icke avhjälpats kommer dock avslagsbeslutet att stå fast. Att sökanden bör få löpa denna risk synes nödvändigt för att icke minska underinstansens möjligheter att tillse att gällande föreskrifter utan onödig tidsutdräkt efterlevs.

Möjlighet till ansökningens vilandeförklaring i avvaktan på avgörande av särskild fråga har i förslaget emellertid ansetts böra givas i ett specialfall, nämligen där någon påstår bättre rätt till patentansökan. Stadgande härom har införts i § 17, till vilken hänvisas.

De brister på vilka avslaget grundas måste förefinnas vid tidpunkten för avslagsbeslutet – detta gäller såväl i underinstansen som i högre instans. Tidpunkten för föreläggandefristens utgång har såtillvida endast betydelse för om patentansökningen skall avskrivas eller ej. Det kan emellertid inträffa att svaromål ingått, men en påpekad brist dock icke avhjälpats förrän vid en senare tidpunkt. Har ärendet därvid icke redan varit föremål för avgörande, får hänsyn likväl tagas till sökandens åtgärder fram till dess beslut fattas. Sökanden kan dock självfallet icke göra anspråk på respit utöver utgången av svarsfristen, utan myndigheten kan därefter när som helst taga upp ärendet till avgörande.

Genom stadgande i § 23 av förslaget blir nu behandlade bestämmelser om ansökningens behandling tillämpliga även på den fortsatta prövningen efter ansökningens utläggning.

§ 17.

Påstående om bättre rätt till patentsökt uppfinning.

Enligt lagförslagets § 1 meddelas patent at den som gjort en uppfinning eller at den, till vilken uppfinnarens rätt övergatt. Sökes patent av annan än uppfinnaren skall han enligt § 11 styrka sin rätt till uppfinningen.

Uppfinningens innehavare kan till sökanden ha överlätit endast rätten att söka patent i visst land, men även i dylika fall måste sökandens rätt att erhålla patent kunna härledas ur uppfinnarens rätt till uppfinningen. Uppenbar brist i sökandens rätt att erhålla patent bör av patentmyndigheten *ex officio* beaktas.

Sökanden är icke berättigad att erhålla patent om annan har bättre rätt till uppfinningen eller till att erhålla patent på densamma. En sådan bättre rätt kan t.ex. bero på att sökanden erhållit kännedom om uppfinningen eller om de idéer, på vilka den väsentligen bygger, genom att missbruka uppgifter som uppfinnaren eller dennes rättsinnehavare i förtroende givit och förhållandet blir icke ett annat om sökanden erhållit uppgifterna av tredje man och därvid varken vetat eller bort veta att de atkommit på ovanangivet sätt; sökandens goda tro gör honom icke berättigad att erhålla patent. Vidare kan sökandens rätt vara beroende av en civilrättslig tvist, t.ex. om arv. Icke heller uppfinnaren är alltid berättigad att erhålla patent; han kan t.ex. i anställningskontrakt ha förbundit sig till att alla uppfinningar som han gör skall tillkomma hans arbetsgivare.

Har den som pastar sig ha bättre rätt än sökanden att erhålla patent på uppfinningen kunnat övertyga patentmyndigheten om denna sin rätt, tillämpas föreskrifterna i § 18 om överföring av ansökningen eller dess avslående. Har patent redan hunnit meddelas

en oberättigad sökande, tillämpas reglerna i 48 § angående överförande eller ogiltigförklarande av patent. Förevarande 17 § avser att reglera den procedur som skall följas då sadant påstående framställts medan ansökningen ännu är anhängig vid patentmyndigheten.

Gällande nordisk rätt.

Samtliga nordiska patentlagar föreskriver att rätt att erhålla patent tillkommer uppfinnaren eller dennes rättsinnehavare (dpl § 3, fpl § 21, npl § 3 och spl § 1). Likaså innehåller samtliga ovannämnda lagar föreskrifter om att invändning om bättre rätt till uppfinning kan och bör göras inom den för invändnings framställande i allmänhet fastställda tiden (dpl § 12 8 veckor från ansökningens kungörande, fpl § 48 60 dagar från offentliggörandet, npl § 28 2 månader efter kungörandet och spl § 7 2 månader efter kungörandet).

Enligt nordisk praxis bör patentmyndigheten, med beaktande av det officialintresse som är förknippat med beviljande av patent, pröva även sådana invändningar, som framställts efter det den för invändnings framställande föreskrivna tiden gatt till ända, men i dylika fall har den som gjort anmärkning mot patentets beviljande icke ställning av invändare och har alltså icke heller besvärsmätt.

Samtliga nordiska patentlagar saknar bestämmelser, som ger patentmyndigheten möjlighet att hänskjuta tvist om bättre rätt till domstol. Däremot torde patentmyndigheterna kunna dröja med behandlingen av patentansökan om endera parten hänskjutit tvisten till domstol. Nagot tvång

att så förfara föreligger emellertid icke. I praxis torde dock patent beviljas at sökanden, om saken icke blir tillfredsställande utredd.

Beträffande patentmyndighetens åtgärder i de fall då invändarens pastaende blivit styrkt, hänvisas till motiven till § 18.

Främmande rätt.

I den utsträckning kommittéerna i detta avseende haft anledning undersöka främmande rätt synes däri i allmänhet förutsättas, att talan om bättre rätt till erhållande av patent, även under den tid ansökan av patentmyndigheten behandlas, kan väckas vid domstol. För västtysk rätts del må särskilt påpekas att käranden i en sådan process kan begära interimistiskt förbud för patentsökanden att, så länge rättegången varar, förfoga över den tvist underkastade rätten. Med hänsyn till västtysk och schweizisk patenträtt bör vidare konstateras, att patentansökans behandling, om invändning – inklusive påstående om bättre rätt till uppfinningen – framställts, i dess helhet övergår från «die Prüfungsstelle» till «die Patentabteilung». (Västtyska patentlagen § 32 och schweiziska patentlagen Art. 73.)

Förslaget.

Såsom inledningsvis påpekades, kan rätten till patent vara beroende av rättsförhållanden, som ligger helt på sidan om patenträtten; de kan falla inom t.ex. handelsrättens eller den allmänna civilrättens fält. Med hänsyn härtill och med beaktande av att frågan om denna rätt till uppfinningen i varje fall, sedan patentet beviljats, kan dragas inför domstol, har kommittéerna funnit det ändamalsenligt att i förevarande § 17 föreslå att patentmyndigheten, om saken befinnes vara tveksam, skall ha rätt att förelägga den, som gjort pastaende om bättre rätt, att väcka talan vid domstol.

En följd av att presumtion till förmån för den ursprungliga sökanden bör anses föreligga är, att om föreläggandet angående väckande av talan vid domstol icke efter-

kommes, påståendet om bättre rätt lämnas utan avseende vid ansökningens avgörande. Därom bör i föreläggandet uttryckligen nämnas.

Påstående om bättre rätt kan göras när som helst intill dess patentansökningen avgjorts. Sadant påstående är således icke jämfäst med invändning enligt § 21. En följd härav är, att den som framställt påståendet enligt andra stycket av § 24 har självständig besvärsmätt oberoende av när han inom ovannämnda tid gjort sitt påstående, dock under förutsättning, att han därvid jämfäst § 18 även gjort anspråk på att ansökningen skall överföras på honom. Har han endast yrkat på avslag är hans rätt till att anföra besvär bunden vid förutsättningen att påståendet gjorts inom den i § 21 föreskrivna invändningstiden.

Det är helt naturligt, att om patentmyndigheten givit föreläggande om sakens dragande inför domstol den även kan uppskjuta patentansökningens handläggning till dess tvisten avgjorts. Detsamma kan patentmyndigheten göra, om någondra av parterna på eget initiativ gatt till domstol. Patentmyndigheten får emellertid med hänsyn till omständigheterna avgöra om ansökningen skall förklaras vilande, eller om den t.ex. såsom gällande uppenbart icke patenterbar uppfinning, oberoende av rättegången skall avslås.

Genom de föreslagna stadgandena har kommittéerna velat bereda patentmyndigheten möjlighet att vägra avgöra frågor, vars behandling och avgörande ligger bättre till för de allmänna domstolarna. Härigenom har man strävat till en viss ekonomi vid sakens behandling så att parterna icke behöver framlägga samma material först inför patentmyndigheten och sedan eventuellt, efter det patent beviljats, ånyo inför domstol. Da patentmyndigheten har fritt val att efter prövning av omständigheterna välja det förfarande, som framstar som det mest ändamålsenliga, synes det föreslagna systemet enligt kommittéernas mening vara ägnat att göra behandlingen av patentansökningar smidigare och säkrare.

§ 18.

Överförande av patentansökan.

Om annan än sökanden, på sätt som i § 17 förutsättes, visat sig ha bättre rätt till den patentsökta uppfinningen uppstår frågan hur denna hans rätt skall tillvaratagas under den tid ansökningen ännu icke blivit avgjord. (§ 18).

För det fall att patent på grund av den oberättigades ansökan redan beviljats finnes regler i förslagets § 48. Tidigare har vid § 17 behandlats den procedur som skall följas då påstående om bättre rätt framställts inför patentmyndigheten.

Den fråga som regleras i förslagets förevarande paragraf har i nu gällande patentlagar lösts på olika sätt.

Gällande nordisk rätt.

Den *danska* patentlagen innehåller i § 17 en föreskrift om, att invändning mot beviljande av patent kan göras bl. a. på den grund att meddelande av patentet «ville komme i strid med særlig ret for den der gør indsigelsen». Annans bättre rätt att erhålla patent på uppfinningen utgör uppenbarligen en sådan «særlig ret» som kan leda till patentansökningens förkastande.

Enligt § 24 kan talan om patentets förklarande för ogiltigt väckas med aberopande av att det «er stridende imod en ham (kæranden) tillkommende ret».

Den *danska* patentlagen innehåller däremot inga föreskrifter om rätt för den berättigade att kräva överförande av patent, som beviljats därtill oberättigad, eller att på ansökningsstadiet ingripa på sadant sätt, att han själv, utan hinder av den oberättigades ansökan, kan erhålla patent på uppfinningen.

Den *svenska* patentlagen står i detta avseende på samma principiella ståndpunkt

som den *danska*. §§ 7 och 18 innehåller stadganden motsvarande den *danska* patentlagens resp. §§ 17 och 24. Föreskrifter om överförande av patent och om den berättigades möjligheter att, oberoende av den tidigare ansökningen, själv få patent på samma uppfinning, saknas.

I den *finska* patentlagens § 64 punkt 3 föreskrives, att patent skall förklaras ogiltigt om det meddelats person, som icke varit berättigad att erhålla detsamma eller andel däri och i § 67 stadgas, att om patent meddelats person, som icke eller icke ensam är därtill berättigad, skall den, vars rätt blivit kränkt, vara berättigad att yrka på överförande å honom av patentet eller motsvarande andel däri.

Beträffande den berättigades rätt på ansöksstadiet föreskrives i § 48 att uppfinningens rätte innehavare inom tiden för invändnings framställande kan yrka, att honom tillerkännes bättre rätt till uppfinningen och att patentet, såvida förutsättningarna för dess meddelande i övrigt äro för handen, meddelas i hans namn med företrädesrätt från den dag patent söktes.

För att förhindra att den oberättigades atertagande av ansökningen skall göra det omöjligt för den berättigade att begagna sig av den rätt, som honom enligt § 48 tillerkännes, innehåller § 16 följande stadgande: «Har sökanden återtagit sin ansökan i anledning därav, att annan, som påstår sig vara den rätte innehavaren av uppfinningen, jämlikt § 48 yrkat, att patentet skall meddelas i hans namn, och söker den sistnämnde patent å uppfinningen inom sex månader från tiden för utläggningen av ansökningshandlingarna, må utläggningen icke utgöra hinder för meddelande av det av honom

sökta patentet; och erhålle han för patentet samma företrädesrätt, som han skulle ha erhållit på grund av den första ansöknings, ifall den icke återtagits».

Det är ur den berättigades synpunkt otvivelaktigt en brist att fristen för inlämnande av ny ansökan räknas från ansökningshandlingarnas utläggning och icke från det den oberättigade sökanden avstått från sin ansökan. Denne kan, som sakerna nu star, dröja med sitt återtagande till dess sexmånaders fristen gått ut och den berättigades möjligheter att erhålla patent är da avskurna; se HFD 28.9.1960 nr. 5367.

Enligt § 17 stycket 1 av den *norska* patentlagen kan patentets innehavare fränkännas patentet om det visas att han icke har rätt till det och enligt 3 stycket av samma paragraf kan rätte innehavaren inom 2 månader sedan patentet fränkänts den oberättigade, kräva att det överföres på hans namn.

Enligt § 28 kan uppfinnaren eller den till vilken hans rätt övergått göra invändning om att sökanden icke är berättigad till patentet och enligt 5 stycket i samma paragraf kan han, om invändningen lett till att ansöknings atertages eller avvisas, själv ingiva ansökan om patent på uppfinningen och kräva att hans ansökan skall anses ingiven samtidigt med den tidigare ansöknings. Sådan ansökan skall ingivas inom två månader sedan den berättigade mottagit meddelande från patentmyndigheten om att den tidigare ansöknings blivit atertagen eller avvisad.

Enligt de principer varpå den *norska* patentlagen bygger synes det otvetydigt att alla nyhetshinder, som tilläventyrs uppkommit under tiden mellan de båda ansöknings ingivande, skall lämnas obeaktade da frågan om den patentsökta uppfinnings nyhet bedömes.

Frammande rätt.

Den *österrikiska* patentlagen star i här berört avseende på samma principiella ståndpunkt som den *norska* och även den *västtyska* patentlagen bereder den till patentet berättigade skydd huvudsakligen enligt enahanda principer som de *norska* och *österrikiska* patentlagarna.

Enligt den *schweiziska* patentlagen artikel 26 punkt 6 kan domstol förklara patent ogiltigt om patenthavaren varken är uppfinnare eller hans rättsinnehavare eller på annan grund berättigad till patentet. Enligt artikel 29 punkt 1 kan rätte innehavaren vid domstol väcka talan om ansöknings överförande, eller, om patent beviljats, om dess förklarande för ogiltigt eller dess överförande.

Förslaget.

Fragan därom, huruvida den till uppfinningen berättigade, som själv icke sökt patent, bör beredas möjlighet att, sedan någon som icke är därtill berättigad, ansökt om eller erhållit patent, själv få patent på uppfinningen, kan diskuteras. Skall man första den berättigades passivitet såsom ett slutligt avstående från möjligheten att patentera uppfinningen och hans senare ingripande endast innebärande en försvarsåtgärd framkallad av ansöknings eller patentet? Detta kan naturligtvis vara fallet om den berättigade beslutat hemlighålla sin uppfinning och endast utöva den såsom en yrkeshemlighet. Den som önskar hemlighålla en uppfinning bör icke, enligt en av huvudprinciperna för patentskyddet, beredas de förmaner som patentinstitutet i samband med uppfinnings offentliggörande medför. Kommittéerna har emellertid icke i detta avseende velat tilldela den berättigades motiv avgörande betydelse. Den omständigheten, att uppfinningen genom ansökan om patent de facto blir offentliggjord, synes utgöra skäl nog för att den till patentet berättigade skall erbjudas möjlighet att få patent på uppfinningen. Till förmån för denna ståndpunkt talar även de praktiska svårigheter som vanligen torde föreligga da det skulle gälla att visa vad den berättigades motiv för att icke ansöka om patent verkligen varit; den berättigade torde i de flesta fall kunna hävda att han endast uppskjutit sin ansökan ingivande för att därförinnan ytterligare utveckla sin uppfinning.

Vid utformandet av föreskrifterna angående den rätt som på ansökningsstadiet skall tillkomma den, som framom sökanden är berättigad till patentet har, såsom av ovan-

stående översikt av motsvarande bestämmelser i ett antal patentlagar ger vid handen, ett flertal möjligheter statt till buds.

Lämnas den berättigades rätt utan kompletterande stadganden beroende av ny ansökan, kommer den oberättigades tidigare ansökan i alla de tillfällen da den redan blivit offentliggjord d.v.s. i de flesta fall, att utgöra hinder för beviljande av patent åt den berättigade. Den berättigades möjlighet att aberopa föreskrifterna i p. 2 i 3 stycket av förslagets § 2 angående oberättigat offentliggörande, torde i allmänhet i detta sammanhang vara utan betydelse.

Om på liknande grunder som enligt den finska patentlagen, den berättigade tillåtes kräva att det patent, som den oberättigades ansökan leder till, utfärdas i hans namn skulle han bli ställd helt på sidan om ansökningens handläggning och den oberättigade sökanden, som numera icke skulle ha något positivt intresse av ansökningens effektiva skötande, skulle da ha möjlighet att till skada för den berättigade genom olika dispositioner försvaga den rätt som skall tillkomma denne. Ett dylikt system skulle dessutom kräva kompletterande stadganden för det fall att den ursprungliga sökanden i en eller annan form skulle lämna ansökningen därhän sa att den bleve avskriven eller att han uttryckligen skulle återta densamma.

Vidare har den möjligheten beaktats att man i patentlagen skulle föreskriva att den oberättigades avslagna, avvisade eller återtagna ansökans offentliggörande icke skall beaktas då det gäller att bedöma huruvida en av den berättigade senare inom viss tid ingiven ansökan om patent avser en ny uppfinning. Införandet av ett sadant undantag från den allmänna nyhetsregeln har emellertid mött principiella betänkligheter vilka ytterligare understrukits av den omständigheten att en sådan regel icke vore helt tillfredsställande ur den berättigades synpunkt. Det kan nämligen vara tänkbart att det, sedan den oberättigades ansökan inlämnats, uppkommit nyhetshinder som icke skulle hindrat meddelande av patent på grund av denna ansökan, men väl föranleda att den berättigades senare inlämnade ansökan maste förkastas. Kommittéerna har emellertid ansett att da det just är den berättigades upp-

finning, som genom den oberättigades ansökan utan hans medverkan offentliggjorts, bör den berättigade erhålla den ställning med avseende på bedömandet av uppfinningens nyhet, som han skulle ha haft om han själv inlämnat sin ansökan vid samma tidpunkt som den oberättigade.

Icke heller det i norsk och österrikisk lagstiftning tillämpade systemet kan anses helt tillfredsställande, ehuru därmed är förenad den fördelen att den berättigade själv kan utforma och under behandlingens alla skeden bevaka sin ansökan. En betydande nackdel föranledes nämligen av den omständigheten, att uppfinningen, sedan den oberättigades ansökan avslagits eller återtagits, är fri för allmänt bruk, vilken frihet emellertid med retroaktiv verkan upphäves om den berättigade inom föreskriven tid inlämnar ny ansökan med krav om prioritet från den oberättigades ursprungliga inlämningsdag. Den sålunda uppkommande mellanperioden skulle rätteligen kräva föreskrifter om den rätt som skall tillkomma tredje man som under denna tid i god tro börjat utnyttja uppfinningen, vilket skulle medföra ytterligare undantag från patenthavarens rätt. – Även beträffande tillämpningen av reglerna om konventionsprioritet kan svarigheter yppa sig om den första sökanden redan i detta avseende hunnit aberopa sin ansökan. – Detta system skulle vidare behäftas av den svagheten att patentmyndigheten vore tvungen se till, att den berättigades nya ansökan faktiskt omfattar samma uppfinning som den ursprungliga ansökningen. Det kunde i detta sammanhang uppstå praktiskt svarbemästrade problem angående i vilken utsträckning en ändring av ansökningen skall accepteras. Denna nödvändiga begränsning skulle dessutom i praktiken avsevärt minska den förmån, den berättigade antas erhålla genom att han skulle ha rätt att inlämna en egen ny ansökan.

Med hänsyn till ovan anförda synpunkter har kommittéerna beslutat föresla en om det nuvarande schweiziska systemet starkt påminnande lösning.

Patentmyndigheten skall enligt första stycket i nu förevarande paragraf, om den berättigade sa begär, i stället för att avslå den oberättigades ansökan, överföra den på

den berättigade. För att hindra att denne på den grund att ansökningen återkallas, avskrivs eller avslås, gör sin rätt förlustig, föreskrives i andra stycket av samma paragraf att sådant beslut icke får fattas förrän den berättigades yrkande slutligt prövats.

Den första förutsättningen för att ifrågasvara lagrum skall tillämpas är, att den berättigade inför patentmyndigheten eller, på sätt som i § 17 föreskrives, inför domstol styrker sin rätt samt framställer begäran om att ansökan skall överföras på honom. Framställes icke sådan begäran, skall den oberättigades ansökan avslås.

Påstående om bättre rätt är icke bundet vid den i § 21 föreskrivna tiden för framställande av invändningar och kan således med den i § 17 förutsatta verkan göras när som helst under ansökningens behandling. Har patent emellertid hunnit meddelas bör den berättigade enligt föreskrifterna i § 48 vända sig till domstol.

Genom det föreslagna arrangemanget uppnas enligt kommittéernas förmenande ett flertal fördelar. Då det är den ursprungliga ansökningen som fortlever, kommer icke den frågan att uppstå huruvida den berättigades ansökan avser samma uppfinning som den tidigare ansökningen. I överförandet innesligger visserligen den begränsningen att den berättigade måste acceptera det grundmaterial som ursprungligen framlagts och att han beträffande möjligheten att ändra eller komplettera ansökningen står inför samma begränsningar som den ursprungliga sökanden. Men, såsom tidigare sagts, följer dessa begränsningar indirekt även vid ett system med ny ansökan av kravet på att denna måste avse samma uppfinning, som den ursprungliga ansökningen, varför skillnaden i detta avseende saknar praktisk betydelse.

Ur den berättigades synpunkt är det även en fördel att han blir skyddad icke endast mot det offentliggörande som uppkommit på grund av den oberättigades patentansökan utan också mot annan förpublicering t.ex. genom eget offentliggörande eller utövning.

Överföring står vidare bättre i överensstämmelse med det som stadgats angående överföring av patent (§ 48) och gör salunda systemet i sin helhet enklare och lättare överskådligt.

Den viktigaste fördelen med det föreslagna systemet torde dock vara den omständigheten, att detta icke tillåter uppkomsten av en mellanperiod under vilken uppfinningen skulle vara fri för allmänheten, varför tredje man icke kan förvärva rättigheter i uppfinningen som stode i strid med patenthavarens rätt och allmänheten icke föranledas att, i förlitan på att uppfinningen icke längre är föremål för patentansökan, vidtaga åtgärder för dess utnyttjande, vilka senare, efter det den berättigades nya ansökan inom viss tid inlämnats, dock icke skulle kunna fullföljas.

Det måste vidare anses vara en fördel att den oberättigade sökanden redan på grund av lagens stadganden kan räkna med att ansökningen kan komma att överga på den berättigade. Han har då större anledning att med all kraft bevaka sin rätt så snart han genom föreläggande erhållit kunskap om att ansökan om överföring framställts.

Den berättigade bör icke få tillgodogöra sig den av den oberättigade erlagda ansökningsavgiften, varför i paragrafens första stycke föreskrives att ny ansökningsavgift skall erläggas. Detta motsvaras även av det faktum, att ombyte av sökande i regel kommer att föranleda extra arbete för patentmyndigheten i form av korrespondens och överläggningar med den nya sökanden.

§§ 19–21.

**Utläggning (fremlæggelse, utlegning) och
framställande av invändning (indsigelse, innsigelse).**

Har vid patentsökningens behandling funnits att hinder mot ansökningens beviljande icke föreligger eller har sådana hinder enligt vad tidigare sagts undanröjts, utlägges ansökningen, varvid allmänheten beredes tillfälle att framställa invändning mot att patentet meddelas.

Gällande nordisk rätt.

När förutsättningarna för utläggning föreligger, skall enligt den *danska* patentlagen patentmyndigheten utfärda kungörelse över ansökningen i patenttidningen. I kungörelsen skall angivas sökandens namn och hemvist samt uppfinningens benämning. I och med kungörelsen blir ansökningen med vissa bilagor offentlig tillgänglig hos myndigheten (fremlägges till allmindeligt eftersyn). Kungörelsen och utläggningen kan på begäran uppskjutas till 3 månader efter det myndigheten underrättat sökanden att kungörelse som nu sagts kan verkställas (§ 16). För utläggningen kräves ingen särskild avgift. Avgift för patents utfärdande och tryckning av patentskriften uttages först sedan beslut fattats att patent kan meddelas.

I *Finland* meddelas särskilt beslut att ansökningen skall kungöras § 47. Dessförinnan har sökanden erhållit meddelande att ansökningen är färdig för utläggning samt att han på begäran kan erhålla ett i lagen stadgat uppskov med kungörandet med 6 månader från den dag, da beslut om kungörande fattats. Kungörelsen göres i patenttidningen med upptagande av sökandens namn och adress, föremålet för uppfinningen, ansökningsdagen samt eventuell prioritetsdag. Från och med kungörandet skall ansökningen jämte alla bilagor hållas tillgängliga för envar.

Särskild avgift utgar icke för utläggningen. För patentets tryckning har sökanden emellertid att erlægga stadgad tryckningsavgift. Tryckningsavgiften erlägges då patentbrevet uttages. Därest så ej göres, utmätas avgiften.

När givna föreskrifter uppfyllts och «det icke finnes utelukket, at patent kan gis» meddelas i *Norge* beslut att patentansökan skall utläggas. På sökandens begäran kan utläggningen uppskjutas till 6 månader efter dagen för beslutet (§ 26). Samtidigt med patentansökningens utläggning utfärdas kungörelse härom i patenttidningen, med upplysning om ansökningens föremål, dess nummer och datum samt patentsökandens namn (§ 27). Genom utläggningen blir patentansökningen med vissa bilagor offentlig. Avgift för patentmyndighetens tryckning av patentskrift i händelse patent meddelas uttages till skillnad mot vad fallet är i Danmark och Finland före utläggningstidens slut (§ 26). För avgiftens erläggande medgives mot viss förhöjning en respittid av 2 månader. Erläggas icke avgiften inom stadgad tid anses ansökningen vara återkallad.

Enligt *svenska* patentlagen skall patentverket, efter underrättelse till sökanden att ansökningshandlingarna är fullständiga och anledning ej förekommit att avslå ansökningen, i allmänna tidningarna införa kungörelse om ansökningen med uppgift om dess huvudsakliga innehåll. Därefter skall samtliga till ärendet hörande handlingar hallas tillgängliga för envar, dock att på särskilda skäl undantag kan göras för viss handling, som angår uppfinning på vilken patent ej sökes i ärendet (§ 7). Möjlighet till uppskov med utläggningen finnes enligt gällande föreskrifter.

Kostnaderna för patentets tryckning uttages i form av en fast avgift, s.k. utfärd-

ningsavgift. Ordningen för erläggandet av denna och för erhållande av viss respittid överensstämmer med den som enligt vad ovan sagts gäller för Norge.

I förslaget har i § 19 angivits villkoren för ansökans godkännande för utläggning och verkan av sadant godkännande med avseende på sökandens möjligheter att ändra sina yrkanden. De vidare förutsättningarna för utläggningens genomförande anges i § 20, under det att själva verkställigheten och ordningen för ingivande av invändning behandlas i § 21. Frågan när och i vilken utsträckning handlingarna i patentansöknings-ärendet blir offentliga har upptagits i § 22. I samband med §§ 20—21 kommer de speciella frågor, som särskilt berör dessa paragrafer, att mer ingående behandlas också med avseende på nu gällande rätt.

§ 19 första stycket.

Förslaget angående ansökans godkännande för utläggning.

När förutsättningarna för patentansöknings beviljande på grundval av den föregående behandlingen anses föreligga, skall patentmyndigheten enligt paragrafens första stycke godkänna ansöknings för utläggning, så att allmänheten lämnas tillfälle att inkomma med invändning mot att patent meddelas. Redan från detta godkännande och alltså innan ansöknings utlagts inträder enligt paragrafens andra stycke vissa begränsningar med avseende på sökandens möjligheter att ändra ansöknings.

Enligt vissa utländska patentlagar, så t.ex. den holländska¹⁾, innebär ett godkännande av ansöknings före utläggningen ett definitivt ställningstagande till ansöknings beviljande med förbehåll endast för vad som kan framkomma i samband med utläggningen. Varken enligt nu gällande rätt eller enligt förslaget har emellertid beslutet en sådan bindande inverkan på patentmyndighetens slutliga ställningstagande. Det innebär endast att i det förefintliga läget hinder mot patentbeviljande icke funnits föreligga och att därför utläggning kan ske. Patentmyndig-

heten beslutar icke om ansöknings beviljande förrän efter utläggningstidens utgång och den är därvid skyldig att beakta alla hinder varom den vid denna senare tidpunkt äger kännedom, oavsett om de framkommit genom invändning eller på annat sätt. Myndigheten kan själv ha funnit anledning att verkställa supplerande granskning, t.ex. på nyinkommet material, eller i samband med granskning av annan patentansöknings påträffat nyhetshinder mot en för utläggning godkänd ansökan. Meddelande om sadant hinder kan också ha inkommit från allmänheten utan att invändningsförfarandet anlitats, t.ex. innan utläggningen verkställts eller efter utläggningstidens slut. Om patentet icke redan beviljats, måste hindret då likväl beaktas.

Paträttas hinder som nu sagts innan utläggningen verkställts, kan denna inställas, även om ansöknings tidigare godkänts för utläggning. Det kan då istället bli nödvändigt att utfärda nytt föreläggande, varvid resultatet kan bli, att ansöknings inskränkes, medförande nytt godkännande för utläggning, eller att ansöknings avslas.

Självfallet bör emellertid sökanden ha en berättigad förväntan att patentmyndigheten, när ansöknings godkänts för utläggning, slutfört de undersökningar som i dåvarande läge givit detta resultat, lat vara att ärendet på grund av senare inträffande omständigheter kan bli föremål för omprövning. Det är givet att ett avgörande om t.ex. en uppfinning äger nödvändig uppfinningshöjd eller om den sannolikt bör granskas på vissa andra industriområden o.s.v. ofta innefattar vissa osäkerhetsmoment, och att olika personer därvidlag kan komma till olika uppfattningar. Av organisatoriska och liknande skäl kan utbyte av den person som handlägger en ansöknings komma att göras under handläggningstiden. Om icke särskilda skäl talar därför, sasom att ett uppenbart misstag begåtts under den tidigare behandlingstiden, vore det olämpligt att den nytillträdande utan att det fortsatta förfarandet giver anledning härtill omprövar de resultat myndigheten redovisat i och med godkännandet för utläggning.

¹⁾ Se närmare vad härom anføres i samband med paragrafens andra stycke.

§ 19 andra stycket.

Ändring i ansökan efter dess godkännande för utläggning.

Gällande rätt.

Nagon tidsbegränsning ifråga om de ändringar i det begärda skyddet som far vidtagas under ansökningens handläggning är icke föreskriven i nuvarande *danska* och *svenska* patentlagar. Den *finska* patentlagen angiver däremot, att sedan beslut fattats om ansökningens kungörande (utläggning), kan ansökningen ändras endast genom att inskränka dess innehåll (§ 43 andra stycket). Detta innebär enligt praxis icke blott att patentkraven efter den angivna tidpunkten icke far givas en mer omfattande formulering, utan också att beskrivningen, som enligt § 40 tredje stycket i samma lag kan tjäna som hjälp vid tolkningen av patentkravet, icke far ändras så att den kan giva patentkravet en vidare innebörd än tidigare. Den *norska* patentlagen angiver att ändringar och tillägg far företagas »inntil avgjørelse er truffet om patentkravets (ansökningens) utleggelse» (§ 21). Om ansökningen avslas efter utläggning och beslutet överklagas gäller fortfarande den angivna begränsningen. I praxis har bestämelsen uppfattats så att sökanden även efter utläggningen far företaga inskränkningar i patentkrav genom att tillägga ytterligare bestämmingar, under förutsättning att dessa bestämmingar var angivna i andra patentkrav i den utlagda ansökningen. För inskränkning far däremot icke material hämtas från beskrivning eller ritning. Ändring far heller icke göras på det sättet, att genom utbrytning eller delning ny ansökning ingives på sadant som icke kunde göras till föremål för patentkrav i stamansökningen¹⁾.

Utländsk rätt.

Den tyska patentlagen upptager en bestämelse liknande den norska, men denna har i praxis icke erhållit den nu angivna innebörden. I själva verket rader skillnad mellan de ändringar, som far medtagas före och efter

utläggningen, blott i det avseendet, att efter utläggningen endast de utlagda ansökningshandlingarna (alltså den för utläggning godkända beskrivningen med patentkrav) far tjäna som underlag för ansökningens omarbetning²⁾.

Enligt t.ex. det holländska patentsystemet torde beslutet om godkännande för utläggning vara att betrakta som ett samtidigt beslut om patentmeddelande, som, där invändning icke sker eller sökande icke överklagar beslut på grund av endast delvis godkännande, vinner laga kraft (jfr. art. 26 p. 4). Härav torde följa att ändring av det godkända skyddet icke kan ske i annan man än att det kan komma att meddelas endast delvis³⁾.

Förslaget.

Att efter utläggningen i samma utsträckning som dessförinnan tillata att ansökningen förändras och omläggas medför vissa olägenheter såväl ur rättsäkerhetssynpunkt som med hänsyn till en rationell handläggning av ärendena.

Utläggningen skall ge allmänheten tillfälle att inkomma med invändningar innan det bestämmes om patent skall meddelas. Invändaren bör därför redan vid utläggningen kunna förutse i vad man själva patentet – till skillnad från den utlagda patentansökningen – kan komma att inkräkta på hans rörelsefrihet. Det erinras, att patentkravens slutliga avfattning blir bestämmande för möjligheten att beivra intrång, vare sig detta skett före eller efter patentmeddelandet. Patentkraven har därvid avgörande betydelse för tolkningen av det genom patentet meddelade skyddet (se motiven till §§ 9–11).

Om sökanden har full frihet att även vid den fortsatta behandlingen förändra skyddsföremålet, som det kommit till uttryck i patentkraven, uppkommer därför betydande osäkerhet för allmänheten både när det gäller att avgöra om invändning bör göras och när det gäller att bedöma vad som fritt far utnyttjas. Utöver vad som angives i de utlagda

¹⁾ Jfr NIR 1933 s. 135, nr. 19.

²⁾ Jfr Reimer s. 724 f.

³⁾ Se art. 26 (1): Sedan invändning inkommit beslutar myndigheten om patent kan helt eller delvis beviljas.

patentkraven måste nämligen da beaktas även andra möjligheter till skydd, för vilka ansökningsakten kan bilda underlag. För en sådan bedömning erfordras ett inträngande i hela ansökningsakten, alltså icke endast den godkända beskrivningen med patentkrav, utan även eventuellt förekommande tidigare upplagor av dessa, ämbetsverkets förelägganden etc. Detta synes vara att lägga en alltför betungande börda på allmänheten.

Sökanden däremot har redan vid den tidigare handläggningen haft tillfälle att göra anspråk på ett skydd, som omfattar allt det vartill han anser sig berättigad. Det torde då också få förutsättas, att den begränsning av skyddet, som angives i de utlagda patentkraven, är det nödvändiga resultatet av den granskning, som patentmyndigheten utfört. Det synes därför rimligt att utgå från, att möjligheterna för patentsökanden att erhålla ett mer vittgående skydd, vid tidpunkten för utläggningen är uttömda.

Att en fri tillgång till fortsatt omarbetning av ansökningsakten måste medföra en belastning av patentmyndighetens granskningsarbete och motverka en planmässig behandlingssynpunkt synes uppenbart. Väl sättes en naturlig gräns för den omläggning och särskilt da utvidgning av det sökta skyddet, som sökanden kan göra, av redan anförda nyhetshinder. Det erinras om att enligt § 16 i förslaget ansökningsakten kan avslås när sökanden haft tillfälle yttra sig över hindret, även om hindret anförts endast vid något tidigare tillfälle under ansökningsakten behandling. Möjligheten att göra utvecklingar i olika riktningar och därvid inbegripa sådant som patentmyndigheten på grundval av tidigare föreläggande patentkrav icke haft anledning att granska, kvarstår dock. I den mån ansökningsakten härigenom får en annan inriktning än tidigare kan detta innebära att granskningsförfarandet måste upptagas från nya utgångspunkter.

Det bör också påpekas, att där patentkraven ändras så, att det sökta skyddet framstår som mer väsentligt skilt från vad som tidigare begärdes, en förnyad utläggning kan bli nödvändig, varigenom ärendets handläggning blir avsevärt fördröjd.

Det ovan anförda har lett kommittéerna till den slutsatsen, att patentkraven efter ansökans godkännande för utläggning icke bör

fa utvidgas. Patent får därigenom icke meddelas på sådant som faller utanför ramen för de patentkrav, som godkännts för utläggning.

En otillåten utvidgning kan innebära, att uppfinningsdefinitionen göres mer allmän genom att bestämmningar strykes. Det nya kravet kan dock i och för sig vara mer speciellt än det tidigare, men likväl utgöra en icke tillåten utvidgning i den mening begreppet givits i föreläggande paragraf. En sådan utvidgning uppkommer genom utbyte av bestämmingar, där de nya bestämmingarna icke är begreppsmässigt underordnade sådant som tidigare angivits i patentkravet.

Det tidigare kravet kan t.ex. ha avsett en transportör med en vibrationsanordning för godsets frammatning, driven av en excenterskiva. I det senare kravet är excenterskivan ersatt av en fram- och återgående drivmekanism. Det senare kravet faller därvid utanför det tidigare kravet, även om drivmekanismen är mer detaljerat angiven än förut. Härigenom har en otillåten utvidgning skett, som kan föranleda tidigare nämnda olägenheter ur rättssäkerhets- och granskningsynpunkt. Däremot är det tydligen en inskränkning att angiva, att excenterskivan påverkar transportören över en på visst sätt beskaffad länkmekanism – en sådan kan nämligen ingå i den närmare utformningen av en av ett roterande organ driven vibrationsanordning.

Där uppfinningen tidigare hänförs till viss uppfinningskategori (t.ex. alster eller förfarande), kan sökanden finna anledning att hänföra uppfinningen till annan kategori. När en sådan ändring gäller ett s.k. primärkrav kan osäkerhet uppkomma om härigenom utvidgning sker, eftersom uppfinningen då kommer att uttryckas i andra termer än förut. Erfarenhetsmässigt uttryckes vanligen särskilt förfaranden i mer allmänna termer än t.ex. ett alster, genom vars användande förfarandet tillämpas. I sådant fall torde en övergång från alster till förfarande utgöra en otillåten utvidgning.

Förbudet mot utvidgning får sin tillämpning på de patentkrav, som anger uppfinningen och därmed skyddsomfanget i dess vidaste omfattning (s.k. primärkrav). Flera sådana patentkrav, som därvid är sidoordnade i förhållande till varandra, kan förekomma. Däremot avser förbudet icke till primärkrav

underordnade krav (sekundärkrav), vars omläggning icke inverkar på patentets skyddsomfang.

Sammanfattningsvis innebär förslaget i förevarande avseende, att det eller de patentkrav, som kommer i betraktande, endast får omändras genom tillförandet av ytterligare bestämmingar.

Härav följer också, att beskrivningen, som kan utgöra hjälp vid tolkningen av patentkrav, ej heller får ändras så att patentkraven får sken av att erhålla en vidare innebörd än tidigare.

Kommittéerna har också övervägt om icke möjligheterna till patentkravens omläggning bör ytterligare begränsas, så att endast sådana bestämmingar, som finnes angivna i de utlagda patentkraven, får användas för inskränkning av skyddet. De inskränkande bestämmingarna skulle alltså få hämtas endast från sekundärkrav, icke från beskrivning eller ritning.

En presumtiv invändare kan t.ex. vid studiet av de utlagda patentkraven ha kommit till den uppfattningen, att dessa icke angiver något patenterbart. Han anser sig då kunna negligera ett eventuellt patent och alltså utan risk utnyttja sadant, som faller in under patentkraven. Vid den fortsatta behandlingen visar det sig, att ett hållbart patent dock stod att uppnå på grundval av en endast i beskrivningen angiven utföringsform. Om det är just denna, som vederbörande utnyttjat, kan han naturligtvis komma i ett ogynnsamt läge.

Resonemanget synes emellertid vara mer vägande endast försåvitt det avser patentstadiet. Där har den som befinner sig i ovan nämnda situation antingen att själv väcka ogiltighetstalan eller att avvakta en eventuell intrångstalan från patenthavarens sida, för att först då anhängiggöra ogiltighetstalan. Även om han skulle anse sig sitta inne med tillräckliga bevis att det i patentkraven angivna skyddet icke är hållbart, kan han ha fullgod anledning att undvika det besvär, som är förbundet med förandet av en process, om han inte tvingas därtill genom en intrångstalan.

Vidare synes det naturligt, att han vid väckande av ogiltighetstalan icke skall behöva rikta sig mot annat än det som uttryckligen

angivits som skyddat av patentet. Om han då lyckas visa, att patentet var ogiltigt i dessa avseenden, synes det oegentligt att han trots detta skall kunna riskera kostnader och eventuellt också påföljd, därför att patentskyddet kan komma att ändras till annat än det som var aktuellt vid tidpunkten för väckande av talan. Kommittéerna föreslår därför att omformulering av patent, som befunnits delvis ogiltigt, endast får ske på grundval av föreliggande patentkrav (se motiven till § 47).

På ansökningsstadiet däremot saknar den, som är i besittning av sådana upplysningar, som skulle medföra att det begärda skyddet icke meddelades, ett beaktansvärt intresse att avhålla sig från att lämna upplysningar till patentmyndigheten. De kan lämnas utan större besvär. Det föreligger också ett allmänt intresse att upplysningarna såvitt möjligt framtvingas. Hänsynen till tredje man synes alltså icke kräva att sökanden förlorar möjligheten att erhålla mer inskränkt skydd för en uppfinning, som dock fanns klart angiven i till patentmyndigheten ingivna handlingar.

Där sökanden icke tidigare haft kännedom om att invändaren framfört nyhetshindrande material och han icke heller genom patentverkets granskning kunnat erhålla sådan kännedom, har han tydligen saknat anledning att uppställa ytterligare mer inskränkta patentkrav. Visserligen är sökanden oförhindrad att uppställa krav, vars roll huvudsakligen är att tjäna som reservkrav, därest överordnade patentkrav faller. Sker detta i alltför stor utsträckning kan det emellertid leda till att ansökningen ur handläggningsynpunkt blir mer svårarbetad och ur skyddsynpunkt mer svaröverskadlig än nödvändigt.

Övervägande skäl talar därför för att även på det ansökningsstadium varom här är tal tillåta patentkravens omarbetning med tillhjälp av i ansökningens grundhandlingar föreliggande material, så länge det är fråga om patentkravens inskränkning. Att en mer restriktiv linje tillämpas efter patentmeddelandet talar ytterligare för att sökanden, medan ansökningen ännu är under behandling, ges möjlighet att undvika förlusten av ett skydd, vartill uppfinningen dock hade kunnat berättiga honom.

Det må papekas att sådan omarbetning av patentkraven, som enligt förslaget blir tillåten, endast sällan torde vara aktuell annat än i fall av invändning. Genom förbudet mot utvidgning torde det också endast undantagsvis kunna finnas anledning att på grund av ändringar i patentkraven verkställa förnyad utläggning av en och samma ansökan, vilket stundom varit nödvändigt i de länder som f.n. icke har den föreslagna begränsningen. Härigenom förbättras tydligen också möjligheterna att snabbare slutföra handläggningen av patentsökningar.

Patentmyndigheten bör som regel icke behöva återupptaga en patenterbarhetsprövning av ärendet, om icke detta föranledes av en invändning. Det synes därför lämpligt att fastställa den för förevarande bestämmelse relevanta tidpunkten vid själva godkännandet för utläggning och således t.ex. icke vid den på grund av fristen för avgiftsbetalning och de nödvändiga förberedelserna för utläggningsskriftens tryckning atskilligt senare inträffande faktiska utläggningen. Sökanden bör redan av den tidigare handläggningen haft möjlighet att bedöma hur långt han har utsikt att sträcka sitt patentskydd. Risken att godkännandebeslutet skall komma som en överraskning och därigenom oförberett avskära sökanden från möjligheten att erhålla en förbättring av det skydd, som framgick av tidigare framlagda patentkrav synes därför ringa. Vanligen har sökanden redan av föreläggande kunnat bedöma om ansökningen kan förväntas bli godkänd. I undantagsfall torde patentmyndigheten kunna anse det befogat att innan beslut om godkännandet fattats särskilt avisera sökanden härom.

Delning och utbrytning.

Under ansökningstiden kan sökanden, under de närmare villkor som anges i tillämpningsföreskrifterna, genom s.k. delning eller utbrytning göra uppfinning, som angivits i en anhängig ansökan (stamansökning), till föremål för ny ansökan. Den senare räknar därvid giltighetstid från den tidpunkt ifragavarande material inföll i stamansökningen.

Enligt förslaget till tillämpningsföreskrifter

avser utbrytning, till skillnad från delning, material som tillkommit efter ansökningens giltighetsdag och alltså icke ingår i ansökningens s.k. grundhandlingar (basishandlingar). Frågan om villkoren för godtagande av delning och utbrytning har kommittéerna icke ansett behöva regleras i själva patentlagen, då den närmast avser de former under vilka en till patentmyndigheten i en redan anhängiggjord ansökan anmäld uppfinning kan upptagas till prövning. Emellertid har i förslaget till tillämpningsföreskrifter beträffande utbrytning, som avser senare tillkommet material för vars prövning en mer restriktiv hållning synes pakallad, föreskrivits, att den icke får ske sedan ansökan godkänts för utläggning.

Delning får dock verkställas så länge patentansökningen icke blivit slutligt avgjord. Utan särskilda restriktioner angående möjligheterna att uppställa patentkrav i en utskild ansökan skulle emellertid den i föreliggande bestämmelse angivna begränsningen kunna kringgås. Den tidigare berörda svårigheten för tredje man att bevaka det skydd vartill en utlagd patentansökan kan leda, blir i detta fall större än när förändringarna sker i en och samma ansökan, som den intresserade redan har för ögonen. Samma begränsning ifråga om möjligheterna att ändra det i patentkraven begärda skyddet, som gäller för en utlagd ansökan, bör därför gälla också ansökningar, som genom delning utgatt ur sådan ansökan.

Tidpunkten för framställning om förskjutning av ansökningsdag.

Under de i § 14 angivna förutsättningarna får med bibehållande av ansökningen upptagas även senare tillkommet material, varvid dock ansökningens giltighetsdag (löpedag) måste förskjutas. Det kan emellertid vara en grund för invändning, att patentkraven saknar motsvarighet i grundhandlingarna, i vilket fall patentet icke får beviljas. En förutsättning för patentmeddelande skulle då vara att ifragavarande material inkommit inom den i § 14 angivna tiden och att giltighetsdagen försköts. Om sådan förskjutning tilläts också efter utläggning blir emellertid allmänhetens ställning försvarad. Den fick

nämligen vid bedömningen av det patent-skydd, som kunde erhållas på grundval av den föreliggande ansöknings, ta hänsyn till möjligen föreliggande flera uppsättningar av grundhandlingar, nämligen dels de som är att betrakta som sådana på grundval av den ursprungliga giltighetsdagen och dels det ytterligare material som kan komma att räknas som hörande till grundhandlingarna vid en eventuell förskjutning av ansökningsdag. Sådan förskjutning på detta sena stadium av ansökningens behandling kan vidare framtvunga en förnyad behandling från tidigare icke beaktade utgangspunkter. Också av denna anledning synes det lämpligt att dra gränsen för framflyttning av ansökningsdag vid tidpunkten för ansökningens godkännande för utläggning¹⁾.

§ 20. Tryckningsavgift.

Gällande rätt.

Som framgått av det tidigare uttages i alla de nordiska länderna en särskild avgift avsedd att täcka kostnaderna för patentets tryckning.

Den i *danska* patentlagen (§ 20) angivna avgiften för patentets utställande och tryckning erlägges med en grundavgift och ett belopp per trycksida utöver de tre första sidorna i patentskriften. I *Finland* utgar en publiceringsavgift (fpl § 51 andra stycket), som bestämmes efter patentskriftens sidantal. Därjämte är patentbrevet belagt med en stämpelavgift. Tryckningsavgiften erlägges i *Norge* enligt en fastställd taxa med dels en grundavgift, dels en tilläggsavgift som utgar efter sidantal (npl § 26). Den i *Sverige* utgående s.k. utfärdningsavgiften (spl § 7 stycket 3) är visserligen icke uttryckligen ställd i samband med patentets tryckning. I realiteten är den emellertid avsedd att täcka tryckningskostnaderna för de meddelande patenten. Till skillnad från vad fallet är i de andra länderna utgar avgiften med ett fast belopp, som är detsamma för alla ansökningar. Avgiften skall i princip vara bestämd på sådant sätt att de sammanlagda utfärdningsavgifterna i huvudsak skall täcka den

totala tryckningskostnaden för patenten.

Beträffande ordningen för erläggande av ifragavarande avgifter erinras att i Danmark och Finland betalningsskyldighet icke uppkommer förrän vid tiden för patentmeddelandet resp. när patentbrevet uttages. I Norge och Sverige sammanfaller betalningsfristen med utgången av utläggningstiden, dock med två månaders fristförlängning mot särskild respitavgift. Ansöknings betraktas som återkallad om avgiften icke erlägges inom fastställd tid, med undantag för Finland där icke erlagd stämpel- och tryckningsavgift utmätas. I händelse ansöknings icke leder till patent återbetalas inbetald avgift. I Danmark och Norge återgar för mycket inbetalt belopp om det efter patentets tryckning visar sig att avgift erlagts för fler sidor än vad som erfordrades.

Beträffande storleken av de avgifter som för närvarande utgar i de nordiska länderna samt inkomsterna av inkommande avgifter, hänvisas till bilaga 2.

Utländsk rätt.

Som i det följande skall närmare motiveras föreslår kommittéerna att patentansökningarna i samband med utläggningen skall utgivas av trycket i form av s.k. utläggningsskrifter (fremläggelseskrifter). För förslagens utformning med hänsyn till erläggande av tryckningsavgift synes förhållandena i de länder som redan nu tillämpar motsvarande förfarande vara av intresse. Bland länder som för utläggning låter trycka patentansökningar märkes Nederländerna, Storbritannien och Tyskland.

I Nederländerna träder utläggningsbeslutet i verkställighet genom inbetalning av en särskild avgift (art. 25 nederländska pl). Avgiften (f.n. 100 floriner) torde få betraktas som en tryckningsavgift då någon återbetalning icke sker för den händelse den utlagda ansöknings icke leder till patent.

När i Storbritannien den s.k. complete specification godkänts för utläggning utgar icke särskild avgift för tryckningen. Däremot är själva patentmeddelandet (sealing of patent) avgiftsbelagt (f.n. £ 3.).

¹⁾ Det har tidigare nämnts att icke heller enligt nuvarande norska patentlag löpdagsförskjutning kan medgivas efter utläggningen.

Särskild avgift kräves i Tyskland innan ansökan utlägges (§ 11 första st. tyska pl). Avgiften utgör f.n. DM 60. Av denna avgift återbetalas hälften om ansökningen icke leder till patent. Den del av avgiften, som icke återfas, är avsedd att täcka åtminstone en del av tryckningskostnaden¹⁾.

Förslaget.

Enligt kommittéernas förslag kommer utlagda patentansökningar att tryckas oavsett om de leder till patent eller ej. Det har då ansetts naturligt att uttaga en särskild avgift, tryckningsavgift, avsedd att täcka patentmyndigheternas kostnader för tryckning av utläggningsskrifter, men att därutöver icke kräva någon särskild stämpelavgift eller dylikt för patentmeddelandet. Avgiften för det skydd som erhålles genom patent får därmed anses helt falla på årsavgifterna. Att en särskild avgift uttages för täckning av tryckningskostnaderna får anses välmotiverat, eftersom dessa kostnader är lätta att utskilja från utgifterna för patenteringsförfarandet i övrigt och för varje ansökan är av sådan storleksordning, att det knappast kan vara lämpligt att därmed i form av t.ex. större ansökningsavgift belasta andra ansökningar än dem som medför tryckningskostnad.

Det är att märka, att större industriländer som England, Tyskland och USA, i motsats till de nordiska länderna, i betydande utsträckning kan täcka tryckningskostnaderna genom försäljning av patentskrifter och andra patentpublikationer²⁾. Med införandet av systemet med nordiska patent torde emellertid läget i detta avseende kunna förbättras i de nordiska länderna. Enligt förslaget utgives de nordiska patentansökningarna i en gemensam upplaga, vilken erbjudes den större marknad som bildas av de ansökningarna

omfattade länderna. Systemet med nordiska patent giver här möjligheter till vissa besparingar.

Som en särskild av ansökningen förorsakad kostnad erlägges enligt förslaget tryckningsavgiften oavsett om ansökningen leder till patent eller ej. Visserligen blir sökande, vars ansökan icke för till patent, därigenom i kostnadshänseende sämre ställd om hans ansökan blir utlagd än om den på grund av tidigare uppdagade brister icke kunnat godkännas för utläggning. Om nyhetshinder framkommer först genom invändning åsamkas alltså sökanden utgifter på grund av otillräcklighet i granskningsförfarandet. Häremot måste dock framhållas att myndighetens nyhetsgranskning aldrig kan erhålla en absolut grad av tillförlitlighet samt att sökanden måste stå de risker som följer därav. Liknande risk förefinnes f.ö. även på patentstadiet sedan patenthavaren kan ha orsakats än större utgifter än varom här är fråga. Förslaget överensstämmer i nyssnämnda avseende med vad som nu gäller i Nederländerna och, vad beträffar den del av avgiften för utläggning, som är att betrakta som tryckningskostnad, i Tyskland.

Skulle ansökningen efter utläggningen ändras så att det meddelade patentet får annan lydelse erfordras enligt § 26 omtryckning av patentskriften. För sådan omtryckning utgår enligt förslaget icke ytterligare avgift.

Da utläggning alltid medför tryckning av ansökningen synes det mest praktiskt att i enlighet med vad som föreskrives i Nederländerna och Tyskland infordra tryckningsavgiften innan utläggningen verkställs. Skulle avgiften erläggas först efter utläggningen försvaras tydligen inkrävande av avgiften i de fall ansökningen icke fullföljes.

I praktiken torde med denna ordning en försening av ansökningens utläggning i förhållande till nuvarande förhållanden i allmänhet icke behöva befaras. Sökanden kan

¹⁾ Blatt 1955 s. 41 punkt 2 (motivering till lag om höjning av patentavgifterna).

²⁾ I England utgjorde försäljningsinkomsterna för patentverkets publikationsverksamhet år 1960 £ 296.000 mot £ 336.000 i tryckningskostnader m. m., alltså närmare 90 % av kostnaderna (Seventy-eight report of the Comptroller-General etc.). Från försäljning av patentskrifter inflöt år 1960 i USA ung. \$ 1.415.000 mot en kostnad för »Printing and reproduction» på ca. \$ 3.475.000, (jfr. Annual Report of the Commissioner of Patents, Fiscal Year 1960). I sistnämnda post ingår även kostnaderna för andra publikationer än patentskrifter, varför inkomsterna genom försäljning av patentskrifter torde ha täckt tryckningskostnaderna med betydligt över 40 %. I de nordiska länderna utgör motsvarande relation endast omkring 10 %.

nu erhålla uppskov med utläggningen och ett flertal patentlagar stadgar härför en särskild frist. Sökanden kan vilja få utläggningen uppskjuten, dels mer allmänt sett när han är tveksam om ansökningen bör fullföljas, dels särskilt om han utan att kunna aberopa prioritet ämnar göra ansökning i annat land, där nyhetshinder kan uppkomma genom utläggningen. Även om ansökningen enligt § 22 i förslaget redan blivit offentlig kan utläggningen behöva uppskjutas med tanke på ingivande av ansökning i land, som för nyhetshinder kräver tryckt skrift.

I förslaget medgives en betalningsfrist av två månader efter ansökningens godkännande för utläggning. Härigenom täckes samtidigt åtminstone delvis den i nuvarande lagstiftningen förskrivna möjligheten att uppskjuta utläggningen.

Med undantag för Finland gäller i nuvarande lagstiftning att ansökningen skall anses återkallad om avgiften icke erlagts inom föreskriven tid. I Norge och Sverige förlänges betalningsfristen genom bestämmelsen om respittid mot viss tilläggsavgift. Respittiden är därvid kortare än den som gäller för återupplivning av en avskriven ansökan.

När avgiften som fallet är för närvarande skall erläggas först efter utläggningen, från vilken tidpunkt fullt civilrättsligt skydd inträder under förutsättning att ansökningen leder till patent, blir det viktigt att framtvänga avgiftsbetalning inom en relativt kort tid från inträdet av betalningsskyldigheten. Det föreligger ett starkt intresse att i händelse av bristande betalning snabbt få det presumtiva skyddet hävt. Då betalningsskyldighet såsom enligt förslaget inträder före utläggningen synes emellertid i stort sett samma ordning kunna tillämpas som vid infordrande av svaromal. Det föreslås, att vid bristande betalning inom den föreskrivna tiden ärendet avskrivs med rätt till återupplivning inom viss tid. Härigenom vinnes större konsekvens och överskådlighet i förfarandet. Behovet av särskilda uppskov med utläggningen kommer att i allmänhet tillgodoses genom den reguljära betalningsfristen och återupplivningsfristen. Skulle återupplivning vägras gives med denna ordning, till skillnad från vad fallet är när ansökningen anses återkallad, också möjlighet till besvär, vilket ur rätts-

säkerhetssynpunkt synes mer tillfredsställande.

För detta fall har det dock ansetts nödvändigt att i lagen bestämma såväl den egentliga betalningsfristen som återupplivningsfristen. Allmänheten har ett berättigat intresse att kunna beräkna när en ansökning som godkänts för utläggning kommer att utläggas. Särskilda anstånd med inbetalning av tryckningsavgiften utöver de i lagen föreskrivna fristerna bör därvid reguljärt icke medgivas. Den angivna återupplivningsfristen överensstämmer med den, som nu gäller i Norge och Sverige ifråga om avskriven ansökning.

Tryckningsavgiftens belopp bör liksom ansökningsavgiften vara enhetligt bestämd i alla de nordiska länderna. Kommittéerna har funnit det ur olika synpunkter vara mest ändamålsenligt, att beloppet fastställs i stort sett efter de grunder som för närvarande gäller i Sverige. Detta innebär att tryckningsavgiften icke behöver motsvara den faktiska tryckningskostnaden i varje särskilt fall. Däremot skall summan av per år inflytande avgifter täcka den del av tryckningskostnaderna, som icke kan bestridas genom andra på ifrågavarande konto fallande inkomster sasom från försäljning av patentskrifter (se ovan). Huvudprincipen blir således att inom vissa gränser enhetliga tryckningsavgifter utgår för alla ansökningar och att nagon avräkning mellan erlagd tryckningsavgift och tryckningskostnad för ifrågavarande patent icke göres. Vad nu sagts hindrar icke att viss avgiftsgruppering kan införas efter sidantal bl. a. för att motverka alltför vidlyftiga patentbeskrivningar. En sådan avgiftsgruppering bör emellertid ske med en tämligen grov uppdelning i ett fatal grupper.

Befrielse från tryckningsavgift.

Gällande rätt.

Bland de nordiska länderna finnes bestämmelser om avgiftslättnader för mindre bemedlade patentsökande i de danska, finska och svenska patentlagarna, medan sadana lättnader icke medgives enligt den norska patentlagen. Enligt den *danska* patentlagen kan såväl ansöknings- som utfärdningsav-

giften efterskänkas at behövande sökande (§ 11 sista stycket resp. § 20 första stycket dpl). Den *finska* patentlagen innehåller en mer allmänt hallen bestämmelse, som bemyndigar patentverket att at medellös patentsökande medgiva befrielse från avgifter, som skall erläggas vid ansökningens inlämnande eller under dess behandling. Bestämmelsen omfattar dock icke tryckningsavgiften. I den *svenska* patentlagen är möjligheten till avgiftsbefrielse begränsad till utfärdningsavgiften (spl § 7 tredje stycket). Den svenska bestämmelsen innehåller ytterligare den begränsningen, att befrielse från utfärdningsavgift endast kan erhållas om patent sökes av uppfinnaren själv och där det skulle vara förenat med stor svarighet för honom att erlægga avgiften. Å andra sidan kan enligt den svenska patentlagen medgivas också uppskov med inbetalning av arsavgifter för meddelade patent (se närmare under § 37 i förslaget). Mindre bemedlade kan vidare få hjälp med ansökningsavgiften genom Svenska uppfinnarkontoret, som arligen erhåller särskilt statsanslag bl. a. för detta ändamål¹⁾.

Utländsk rätt.

Även i utländsk lagstiftning återfinnes flerstädes bestämmelser om avgiftslättnader för obemedlade patentsökande resp. patenthavare, så t.ex. i de schweiziska, tyska och österrikiska patentlagarna. Enligt de schweiziska och österrikiska patentlagarna gäller lättnaderna ansöknings- och arsavgifter, enligt den tyska utfärdnings- och arsavgifter. Lättnaderna har formen av uppskov med avgifternas erläggande, samt under vissa förutsättningar, huvudsakligen att patentet upprätthålles endast viss kortare tid, även att avgifterna helt eller delvis kan bortfalla. I Tyskland medgives dessutom för förfarandet inför patentmyndigheten kostnadsbefrielser i olika hänseende, bl. a. beträffande ansökningsavgiften enligt den s.k. Armenrecht (§§ 46 a-k i tyska pl). Utmärkande för denna «Armenrecht» är att vederbörande blir skyldig erlægga de avgifter för vilka tillfällig befrielse erhållits, om och när han erhåller nödiga tillgångar.

¹⁾ Prop. 1944: 176, s. 94.

²⁾ SOU 1942: 58, s. 70 f.

Förslaget.

Det är självfallet ett behjärtansvärt intresse att samhället möjliggör för mindre bemedlade uppfinnare att kunna utveckla och skydda värdefulla uppfinningar. Det kan emellertid synas vara mest rationellt att lata detta ske utanför patentlagstiftningens ram. De särskilda avgifter som utgår för patentansökningar torde vara ganska blygsamma jämfört med andra kostnader för ansökningens bedrivande och uppfinningens exploatering, varför en medellös uppfinnare, som icke i annan form kan erhålla ekonomiskt stöd för arbetet med sin uppfinning, i endast begränsad utsträckning kan hjälpas med lättnader i patentansökningsavgifter. Beträffande Sverige ma här erinras om det statsunderstödda Svenska Uppfinnarkontoret, till vilket uppfinnare kan vända sig. Kontoret har särskilt anslag bl. a. för att bista vid patentansökning.

Vad nu sagts bör emellertid icke hindra att möjligheter till avgiftslindring at obemedlade uppfinnare beaktas i patentlagstiftningen. Med tanke på den relativt obetydliga hjälp som på detta sätt kan lämnas uppfinnare maste det dock vara en förutsättning, att dylika lättnader kan medgivas utan onödigt betungande av patenteringsförfarandet. Tillräcklig säkerhet bör vinnas, att möjligheter till lättnader icke utnyttjas för inlämnande av patentansökningar på mer eller mindre värdelösa uppfinningar. Uppfinningens ringa värde kan vara själva anledningen till att uppfinnaren icke kunnat erhålla ekonomiskt stöd från annat håll. Man kan dock icke förbise fall där uppfinnaren vid den tidpunkt da avgifterna är aktuella icke kunnat erhålla hjälp t.ex. därför att intresserade först velat avvakta ett patentmeddelande. Kommittéerna finner det därför befogat att medgiva vissa avgiftslättnader at mindre bemedlade patentsökande.

Beträffande den form i vilken avgiftslättnader lämligast bör beredas anser sig kommittéerna kunna hänvisa till den utredning, som i detta hänseende gjordes i samband med 1944 års ändringar i den svenska patentlagen²⁾. De slutsatser, som därvid drogs och till vilka kommittéerna ansluter sig, är i

huvudsak följande. Möjlighet till befrielse av ansökningsavgift medför risk för ökad tillströmning av ansökningar på mer eller mindre värdelösa uppfinningar. Kravet på ansökningsavgift utgör en viss garanti att endast seriösa ansökningar inlämnas. Prövningen av en ansökan om befrielse från ansökningsavgift skulle därför omfatta icke blott sökandens ekonomiska förhållanden, utan även den patentsökta uppfinningens betydelse etc. Prövningen skulle därvid utgöra en icke oväsentlig belastning på patentverken. Invändningarna bortfaller i huvudsak ifråga om befrielse av utfärdningsavgift eller liknande. I detta fall har nämligen patentmyndigheten redan i första hand prövat uppfinningens patenterbarhet.

Erfarenheterna sedan ovannämnda utredning verkställdes får anses ha bekräftat riktigheten av dessa slutsatser. Tvånget att under alla förhållanden erlägga ansökningsavgift har säkerligen icke utgjort en spär mot patentansökningar på uppfinningar av värde. Under senare år genomförda höjningar av ansökningsavgiften har icke hindrat en fortsatt ökning av ansökningsströmmen. Å andra sidan har ordningen med befrielse från utfärdningsavgift icke medfört några olägenheter¹⁾. Prövningen av sökandens ekonomiska förhållanden sker vanligen genom kontroll av senast erhållna debetsedel.

I förslaget har följaktligen bestämmelsen i § 7 tredje stycket i nuvarande svenska patentlag upptagits i stort sett oförändrad. En anpassning har endast skett till den ordning för ansökans utläggning som förslaget innehåller.

Möjligheten till avgiftsbefrielse är begränsad till de fall där uppfinnaren själv är sökande. Det har icke ansetts lämpligt att införa annan form av lättnad än befrielse från avgiften. Enbart ett uppskov med erläggande av avgiften skulle vara mindre tillfredsställande för sökanden och medföra administrativt besvär för patentmyndigheten.

Enligt förslaget skall ansökningen om avgiftsbefrielse ha inkommit inom den tid då tryckningsavgiften eljest skolat erläggas, dvs. två månader efter ansökningens godkännande för utläggning, och alltså före

återupplivningsfristens början. I händelse av avslag på framställningen äger sökanden utan förhöjning erlägga avgiften inom två veckor därefter, varom underrättelse skall lämnas i beslutet. Patentmyndighetens beslut i ärende om avgiftsbefrielse har ansetts böra vara slutligt.

Som framgår av § 37 andra stycket kan enligt förslaget under motsvarande förutsättningar erhållas också visst uppskov med erläggande av arsavgift.

2 av den norske komités medlemmer, *Hammel* og *Uri*, tiltre ikke forslaget om adgang for Patentstyret til a fritta patent-søkeren for trykningsavgiften nar han er oppfinneren og har stor vanskelighet med a betale avgiften.

Gjeldende norsk patentlov har ikke slik fritakelsesadgang, og bestemmelsen vil derfor medføre merarbeid for Styret, som i høy grad trenger avlastning. Nar adgangen er der, går vi ut fra at mange vil søke a gjøre bruk av den.

I tillegg til den vanlige saksbehandling kommer her en vurdering fra Styrets side av søkerens økonomiske evne, som nødvendiggjør særlige undersøkelser, og hvor det blir vanskelig a finne frem til ensartet praksis. Bestemmelsen er vagt formet og gir liten veiledning for bedømmelsen. Det hele blir i høy grad skjønnsmessig, sa som sontringen mellom «stor vanskelighet» og vanskelighet. Den riktige avgrensning ma vel i tilfelle være at fritakelse bare gis nar det antas at søkeren ikke kan betale avgiften, altsa i sjelden forekommende tilfelle. Det dreier seg her om en avgift pa antakelig gjennomsnittlig ca. kr. 200 for de oppfinnere som det her blir tale om. Da oppfinnelsen her er godkjent til utlegning, skulle det være store sjanser for a fa patent, og dermed skulle det ogsa være lettere a fa støtte pa annet hold til a betale avgiften. Den rent skjønnsmessige avgjørelse overlates til Styret, dvs. for det norske patentstyres vedkommende formentlig behandlende medlem, eventuelt 3-mannsutvalget, i hver sak. Det er flere utvalg og enna flere behandlende medlemmer i Styret, og det blir følgelig vanskelig a oppna ensartet

¹⁾ Antalet fall då befrielse av utfärdningsavgift begärts har i Sverige varit fataliga, ca. 2–5 per år.

behandling i fritakelsessaker, som vil forekomme forholdsvis sjelden for de enkelte behandlende medlemmer og utvalg. Hvis man skal ha en slik fritakelsesadgang, bør derfor overveies en felles behandling av slike saker under Styrets administrative avdeling, men det er da fare for merbelastning i denne avdeling.

Mindretallet viser forøvrig til sin dissens under § 37, 2. ledd, hvor lignende betraktning om saksbehandlingen gjør seg gjeldende.

Mindretallet har sympati for at samfunnet i visse tilfelle hjelper oppfinnere som er ubemidlede. Men det bør skje på grunnlag av en vurdering både av oppfinnerens personlige egenskaper og økonomiske forhold og av oppfinnelsens art og forventede betydning og bør foretas av organer sammensatt med dette som oppgave. Vi viser til den innstilling som 23. juni 1951 ble avgitt av en av Staten oppnevnt komité med forslag om opprettelse av et statsstøttet oppfinnerkontor.

Mindretallet anser det ikke nødvendig at Norge har fritakelsesadgang i dette tilfelle, selv om de andre nordiske land far det. Noen forskyvning av søknadene av den grunn til ugunst for Norge kan man se bort fra.

Var *konklusjon* blir at utkastets § 20, 2. ledd, utgår, og at i utkastets § 21, 1. ledd, sløyfes setningen: «eller fritakelse for trykningsavgiften er innrømmet».

§ 21. Utlægningens verkställande. Invändning.

Sedan trykningsavgiften erlagts eller befrielse från trykningsavgiften medgivits, kan patentmyndigheten verkställa utläggningen.

Under utläggningstiden beredes allmänheten tillfälle att inkomma med invändning mot patents meddelande. Bestämmelser här om har införts i första och andra stycket av förevarande paragraf.

Förslaget förutsätter att ansökningen vid tidpunkten för utläggningens verkställande föreligger i tryck (utläggningsskrift, framlägghesskrift). Detta anges i paragrafens tredje stycke.

Invändning.

Gällande nordisk rätt.

Allmänhetens rätt att framställa invändning mot utlagd patentansökan är i många patentlagar inskränkt i olika hänseenden. I nordisk lagstiftning återfinnes begränsningar i rätten att framställa invändning i de danska, finska och norska patentlagarna.

Den *danska* patentlagen stadgar, att envar kan framställa invändning, som kan grundas endast därpå, att «de almindelige betingelser» för patentmeddelande saknas eller att meddelande av patent skulle komma i strid med särskild rätt för den som framställer invändningen. Invändningen skall framställas skriftligen och vara åtföljd av motivering (dpl § 17).

I *Finland* kan invändning grundas allenast därpå, att uppfinningen icke är sådan, att jämligt stadgandena i fpl §§ 14–18 (avseende de allmänna patenterbarhetskraven och nyhetskravet m. m.) patent kan meddelas dära eller att företrädesberättigad ansökan, som avser samma uppfinning, ännu icke är slutbehandlad. I dessa fall kan invändning göras av envar. Vidare kan uppfinningens rätt innehavare yrka, att patentet meddelas i hans namn, och oppfinnare, även om han icke ägde rätt erhålla patentet, att hans namn antecknas i patentregistret och patentbrevet. Invändning eller yrkande som nu sagts skall göras skriftligen inom utläggningstiden (§ 48).

Enligt den *norska* patentlagen skall invändning ingivas skriftligen och innehålla upplysning varpå den grundar sig. Invändning kan allenast stödjas på att föremålet för patentet icke är patenterbart enligt patentlagen §§ 1 och 2, eller att sökanden icke har rätten till patentet. Sistnämnda invändning kan göras gällande endast av den, som själv är oppfinnare eller den till vilken oppfinnarens rätt övergatt eller den som visar, att sökanden utan hans samtycke hämtat det väsentliga innehållet i sin ansökning från hans «fremstilling, tegninger, modeller, redskaper eller inrettninger eller fra en av ham brugt fremgangsmåte» (§ 28).

I nordisk lagstiftning är det endast den *svenska* patentlagen, som bortsett från att invändning skall göras inom utläggningstiden, saknar inskränkningar i rätten att göra in-

vändning. Enligt denna lag «stående envar öppet» att inom den stadgade fristen inkomma med invändning (§ 7 andra stycket).

Invändningsfristen är i samtliga länderna praktiskt taget två månader (Danmark åtta veckor, Finland sextio dagar).

Utländsk rätt.

Beträffande utländsk lagstiftning må nämnas, att i de länder, där invändningsinstitutet förekommer, invändningsgrunderna vanligen är på ett uttömmande sätt specificerade. Så är fallet exempelvis i de engelska, schweiziska, tyska och österrikiska patentlagarna. Ett undantag utgör i viss mån den holländska patentlagen, som endast kräver att grunden för invändningen angives och att den därvid hänför sig till patentlagens bestämmelser. När invändningen gäller bättre rätt till uppfinningen är i samtliga nu nämnda länder endast den som anser sig innehava rätten till uppfinningen legitimerad som invändare.

Förslaget.

Kommittéerna har i första hand haft att taga ställning till frågan om möjligheten att framställa invändning skall vara på visst sätt begränsad. Utläggningen och det därmed sammanhängande invändningsförfarandet kan sägas främst tjäna syftet att komplettera den av patentmyndigheten ex officio verkställda granskningen. Granskningen utsträcks därigenom till material, som icke är tillgängligt för myndigheten. Så t. ex. kan genom invändning framkomma att uppfinningen öppet utnyttjats. Betraktas utläggningen enbart ur denna synpunkt saknas anledning att föreskriva särskilda villkor för framställande av invändning¹⁾. Patentmyndigheten är nämligen skyldig, att vid ansökningens avgörande taga hänsyn till alla omständigheter varom den äger kännedom och det är därvid likgiltigt varifrån eller på vilket sätt relevanta upplysningar har inkommit.

Emellertid vill man vanligen tillägga utläggningen och det därmed förknippade in-

vändningsinstitutet en funktion utöver de nu nämnda. Annan person än den som har rättsligt intresse i saken torde sällan vilja underkasta sig besväret att närmare granska patentansökningen och undersöka om hinder mot patentmeddelande kan föreligga. Som närmare framgår av reglerna i 6 kapitlet av förslaget kan visserligen ett beviljat patent ogiltigförklaras eller, om meddelat en oberechtigtad, överföras på den berättigade. Härfor erfordras emellertid att talan väckes inför domstol och en rättegång kan ofta ställa sig mycket dyrbar för såväl det allmänna som parterna. Det finnes därför all anledning att tillförsäkra invändaren en sådan ställning redan under patenteringsförfarandet att han vinner full trygghet att hans synpunkter beaktas i samma mån som sökandens, varigenom onödiga processer kan undvikas. Viktigast är härvid att invändaren erhåller samma möjligheter till besvär mot patentmyndighetens beslut som sökanden. Detta är också den standpunkt som intagits i förslaget²⁾.

När invändaren erhåller möjlighet till överklagande kan vissa skäl tala för en begränsning av invändningsrätten för att förhindra att ärendenas avgörande fördröjes genom invändning i frågor av ringare materiell betydelse. Det må i detta sammanhang papekas, att ifråga om meddelade patent ogiltighetsgrunderna är begränsade.

Å andra sidan måste det under alla omständigheter anses önskvärt att förhindra att patent meddelas i strid mot gällande bestämmelser, även om dessa i materiellt hänseende kunna vara av olika stor betydelse. Läget är härvid ett annat än när det som efter patentmeddelandet gäller att kullkasta en rätt som redan äger bestand och som kan ha givit anledning till dispositioner i olika avseenden. Invändningsrätten bör därför inskränkas endast där så är nödvändigt för att undvika större praktiska olägenheter. I det följande skall de begränsningar, som uppställts särskilt i nu gällande nordisk lagstiftning undersökas ur denna synpunkt.

¹⁾ Den svenska patenträtten utgår sedan gammalt från att invändaren icke är part i egentlig mening, utan en hjälp för patentmyndigheten vid granskningen av patentsökningar. Se t. ex. SOU 1942: 58 s. 67.

²⁾ För Finlands och Sveriges vidkommande innebär detta att också invändaren får överklaga patentmyndighetens beslut i högsta förvaltningsdomstolen resp. regeringsrätten (se § 25 i förslaget).

I första hand är det fall att beakta där man från en behandling i invändningsförfarandets mer omständliga former vill utesluta anmärkningar av mer formell beskaffenhet. Det bestrides alltså i och för sig icke att ett patentskydd är berättigat. Anmärkningen kan gälla t.ex. bristande enhetlighet, felaktig giltighetstid, otydlig avfattning av patentkrav eller beskrivning, att otillåtna tillägg eller ändringar gjorts m.m. Emellertid torde i praktiken ett uteslutande av dylika fall från invändningsgrunderna knappast medföra några väsentliga fördelar. Även där särskilda invändningsgrunder ej stadgats, sasom t.ex. i Sverige, är det i de allra flesta fall uppfinningens patenterbarhet som i invändningarna bestrides och kvantitativt sett uppnås genom begränsningarna därför endast att ett fatal undantagsfall uteslutes. Där anmärkningar i sådana fall framförts kunna de dock tänkas vara av betydelse för tredje man i olika hänseenden¹⁾. Det är svårt att inse varför en invändare icke skulle få påtala förhållandet inför besvärinstanserna. Att dylika anmärkningar icke särskilt far överprövas inför domstol synes snarare tala för att rättelse kan vinnas genom invändning. När invändningsgrunderna är begränsade till omständigheter som rör uppfinningens patenterbarhet, måste för övrigt uppmärksammas att andra fragor kan ha ett sadant samband därmed, att det kan vara tveksamt, om viss anmärkning är att anse som grund för behörig invändning²⁾. Härigenom kompliceras institutets tillämpning. Slutligen må framhållas, att invändare genom att, utöver en icke godtagbar invändningsgrund, dessutom anföra ett pastatt nyhetshinder alltid har möjlighet att föra ärendet vidare till besvärinstansen. Ifrågavarande begränsningar i invändningsrätten kan därför i praktiken bliva illusoriska.

Enligt kommittéernas mening är skälen för en inskränkning av invändningsrätten med avseende på grunden för invändningen icke

bärande. I förslaget har icke gjorts någon begränsning i detta hänseende. En invändning kan alltså grundas, förutom på uppfinningens bristande patenterbarhet och på att sökanden icke har rätt till patentet, även på sadana omständigheter som att ansökningen erhållit fel giltighetsdag vid t.ex. delning eller utbrytning, att patentkraven icke angiver en enhetlig uppfinning eller att uppfinningen icke angivits med erforderlig tydlighet m.m. För att invändare skall erhålla rätt att överklaga beslut som går honom emot erfordras dock självfallet att invändning har avseende på sådant, som kan medföra att patentsökningen icke beviljas (jfr. § 24 andra stycket i förslaget). Vissa anmärkningar om fel i myndigheternas förfarande under ansökningens handläggning, t.ex. att anstånd med ingivande av svaromål eller dylikt icke bort beviljas, utgör därför icke behörig invändning, om felet icke påverkat ärendets utgång. Inverkar felet på det slutliga avgörandet bör invändning dock kunna göras, så t.ex. när ansökningen hade bort avskrivas eller läggas på kollision med tidigare ingiven ansökan. Om i sistnämnda fall invändningen godkännes blir resultatet icke att ansökningen avslas, utan att avgörandet av frågan om patent skall meddelas uppskjutes till dess den äldre ansökningen i kollisionsförhållandet avgjorts.

Vad beträffar inskränkningar i invändningsrätten i subjektivt avseende hänför sig dessa såväl i nordisk som utländsk lagstiftning i regel endast till det fall att invändningen gäller bättre rätt till uppfinningen och inskränkningen går då ut på att endast den berättigade äger göra sådan invändning.

En särbehandling av detta fall motiveras vanligen därmed att så länge uppfinningen i och för sig är patenterbar skulle det icke komma allmänheten vid vem patenträtten tillkommer – uppfinningen faller likväl icke inom det för allmänheten fria området³⁾.

¹⁾ Giltighetstiden kan t.ex. ha betydelse för uppkomsten av en för användarrätt och även sådant som bristande enhetlighet kan onekligen vålla tredje man olägenheter, t. ex. vid undersökning om viss uppfinning är patenterad.

²⁾ Så t.ex. beträffande fråga om beskrivnings och patentkravs tydlighet eller om patentets giltighetstid, som kan vara avgörande för nyhetsläget. Betydelsen härav kan framkomma först efter patentets meddelande, varför en invändning i detta hänseende bör förtjäna beaktande, även om särskilt nyhetshinder icke framförts i samband med invändningen.

³⁾ Jfr. svenska patentlagstiftningskommittén s. 297: «Sökandens obehörighet är en sak, som enligt kommitténs uppfattning icke vidkommer annan än den, som i hans ställe är berättigad till patent».

Detta argument synes emellertid bäst tillämpligt på patentstadiet. Det kan där innebära viss hårdhet mot den berättigade, om han genom utomstaendes ogiltighetstalan berövas möjligheten att få patenträtten överförd på sig (se § 48 i förslaget).

På ansökningsstadiet har emellertid patentmyndigheten att redan ex officio beakta omständigheter, som visar att den sökande icke innehar rätten till patentet. Tredje man kan därvid ej förvägras att lämna upplysningar i detta hänseende. Redan härigenom riskerar den berättigade att hans egna möjligheter att erhålla patent på uppfinningen kan gå förlorad. Omsorgen om den berättigades intressen utgör därför icke anledning att förvägra tredje man ställning som invändare. Även om ansökningsavser en patenterbar uppfinning har han otvivelaktigt ett berättigat krav att icke bli sämre ställd med avseende på uppfinningens utnyttjande än den som söker patent utan att vara uppfinnaren eller dennes rättsinnehavare. Allmänheten bör kunna påkalla prövning av envar omständighet, som utgör hinder för patentmeddelande. Kommittéerna ha därför icke ansett det vara mer påkallat att i detta än i andra fall av framställd invändning kräva vissa subjektiva kvalifikationer.

Enligt förslaget intager emellertid den som påstår bättre rätt till patentet en viss särställning därigenom, att han under ansökningens hela behandlingstid kan yrka att få ansökningsen överförd på sig (se § 18). Vinnes icke bifall till yrkandet, kan han överklaga beslutet, oavsett om yrkandet framförts som invändning under utläggningstiden (se § 24 andra stycket). Framföres påståendet om bättre rätt till uppfinning endast som avslagsgrund, erfordras dock för rätt till talan mot beslut om bifall till ansökningsen, att påståendet gjorts i form av en invändning enligt förevarande paragraf.

Ehuru lagförslaget icke angiver några inskränkningar i subjektivt avseende för rätten att göra invändning, torde emellertid av hänsyn till allmänna rättsprinciper vissa

sadana inskränkningar likväl kunna förekomma. Således bör t. ex. icke personer, som i underinstansen deltagit i ett ärendes avgörande, få uppträda som invändare och därigenom kunna tvinga sökanden att procedera i ytterligare instanser¹⁾.

Paragrafens andra stycke stadgar att invändning skall ha framställts skriftligen inom den angivna fristen av två månader från det utläggningen kungjordes. Det står dock naturligtvis allmänheten fritt att när som helst, och således också före utläggningen, lämna upplysningar i ett patentansökningsärende. Med den föreslagna ordningen kommer möjligheterna härtill att ökas på grund av reglerna om offentliggörande i § 22, enligt vilka patentansökningarna ofta kommer att bli allmänt tillgängliga redan före utläggningen. Liksom ifråga om för sent inkomna invändningar, far emellertid icke heller den som före utläggningen riktat anmärkningar mot ansökningsen den särskilda ställningen som invändare. Man far nämligen förutsätta, att vid ansökningens godkännande för utläggning av myndigheten redan erhållna upplysningar har beaktats. Det tidskrävande invändningsförfarandet bör da icke tillgripas, om den som tidigare framfört anmärkningar icke anmäler missnöje med ansökningsen i dess utlagda skick. Det far dock anses lämpligt, att patentmyndigheten, när ansökningsen godkännes för utläggning, giver särskilt meddelande till personer som tidigare framställt anmärkningar, med erinran om möjligheten att göra invändning inom stadgad tid²⁾.

Fraga uppkommer hur fullständig invändningen måste vara för att anses behörigen gjord. I vissa länders patentlagar kräves, att invändaren före utläggningstidens utgång uppgivit varpa invändningen grundar sig, alltså de sakförhållanden som aberopas.

Det är därvid icke tillräckligt att aberopa viss rättsgrund för invändningen, t. ex. visst lagrum i patentlagen³⁾. Beträffande de nordiska länderna gäller detta i Danmark och Norge⁴⁾, under det att enligt finsk och svensk

¹⁾ Se RÅ 1955 notis H 26.

²⁾ Stadgande härom har införts i § 38 av förslaget till tillämpningsföreskrifter.

³⁾ Jfr. Reimer, s. 784: det erfordras »Anführung von Tatsachen, nicht Rechtssätzen». Vilken rättsats, som skall tillämpas, anses f. ö. vara myndighetens sak att bedöma.

⁴⁾ I Norge kan dock givas viss kortare frist för angivande av grunden för invändningen.

praxis invändning anses behörig även om några faktiska omständigheter vid tiden för invändningsfristens utgång ännu icke anförts.

Det bör uppenbarligen icke ifrågakomma, att en utan närmare sakskaäl gjord invändning skall fa uppehålla ärendets behandling en längre tid. Att redan genom ordalagen i lagtexten söka förhindra ett dylikt resultat synes emellertid kunna leda till en alltför stor stelhet, som i vissa fall kan medföra ett i materiellt hänseende oriktigt avgörande.

Det är därvid att märka, att i besvärösfarandet invändare har möjlighet att framkomma med nya argument och yrkanden. Vid sadant förhållande blir ett krav att en motivering för invändningen från början skall angivas lätt av helt formell natur. För att göra en sådan regel effektiv skulle vid avgörande av behörighetsfrågan en besvärlig prövning om invändningen var seriös bli nödvändig och denna prövning maste väl ofta leda till osäkra resultat¹⁾. Det synes icke heller tillfredsställande, att av nämnda anledning från invändningsproceduren utesluta personer som framställt invändning inom laga tid, trots att de i själva verket kan visa sig ha stöd för sin invändning. Härigenom kan de tvingas att istället föra sin talan inför domstol, vilket star i mindre god överensstämmelse med invändningsinstituts syfte att förebygga processer.

I lagförslaget har saledes icke uppställts något krav pa att motivering för invändningen skall ha angivits för att den skulle anses behörig och alltsa giva invändaren besvärösrätt. Detta gäller saväl faktiska omständigheter som själva rättsgrunden. Patentmyndigheten har emellertid självfallet skyldighet tillse att ärendena avgöras utan onödig tidsutdräkt. Detta är icke minst viktigt efter utläggningen, eftersom denna medför ett starkare intrangsskydd än dessförinnan. Medgivande av uppskov för inkommande med motivering till invändning bör därför ske ytterst restriktivt. Invändning, som fram-

förts i uppenbart förhållningssyfte, bör behandlas i summarisk ordning. Det har därför i förslaget till tillämpningsförfattningen (§ 39) föreskrivits, att da invändning göres skall grunden för densamma angivas²⁾.

Det har stundom ifragasatts, om icke den tid av tva manader, som invändningsfristen innefattar, kan visa sig alltför knappt tilltagen, särskilt ifråga om mer omfattande ansökningar. Ehuru tva manader är den tid som nu stadgas i samtliga de nordiska länderna, förekommer i den internationella lagstiftningen även längre frister. Fristen är t.ex. i Holland fyra manader, i England, Tyskland och Österrike tre manader. Med de liberala krav pa invändningens beskaffenhet för att den skall anses sasom behörig, som kommitteerna föreslar, synes dock en förlängning av invändningsfristen i och för sig icke vara pakallad. Genom en sådan fristförlängning skulle också avgörandet av samtliga utlagda ansökningar – alltsa även där invändning ej göres – komma att fördröjas.

Invändning kan göras även av den som är bosatt utomlands. Till skillnad mot vad som gäller i fråga om utomlands bosatt patentsökande behöves sådan invändare enligt vad som nu gäller i de nordiska länderna icke lata sig företrädas av här bosatt ombud. Detta avviker visserligen från vad som föreskrives i vissa utländska patentlagar, t.ex. de tyska och holländska. I fråga om invändning föreligger dock icke samma intresse som vid patentansökning att myndigheten skall kunna förhandla med kvalificerad person, eftersom invändaren icke för egen del söker någon rätt, som kan leda till inskränkning av tredje mans handlingsfrihet³⁾. I förslaget har därför pa denna punkt icke gjorts någon ändring av vad som nu gäller. Myndighetens skyldighet att inhämta innehallet i invändning, som avfattats pa utländskt språk, maste emellertid av praktiska skäl vara begränsad. Med hänsyn icke minst till sökanden bör i fall, där invändning ingives pa främmande

¹⁾ I t.ex. Tyskland synes en relativt invecklad lära över vad som kan godtagas som invändningsmotivering ha utbildat sig i doktrin och praxis, varvid särskilda regler synes gälla för de särskilda omständigheter – tryckt skrift, öppen utövning etc. – som kan åberopas för invändning. Jfr. Reimer s. 783–791.

²⁾ Sanktionen blir därvid den nyss nämnda, och alltså icke att invändaren förlorar sin behörighet, vilket varit fallet om bestämmelsen influtit i lagtexten.

³⁾ Framför invändare, som är bosatt utomlands, yrkande om ansökningens överförande på sig, måste han dock, i analogi med vad som gäller för sökande, företrädas av här bosatt ombud.

sprak, invändaren avkrävas översättning. Därest översättning icke inkommer kan detta medföra att invändningen röner en summarisk behandling, eventuellt att en saklig prövning av densamma icke blir möjlig.

Eftersom det åligger patentmyndigheten att taga hänsyn till allt föreliggande material, har frågan om invändarens behörighet vanligen icke omedelbar aktualitet för patentansökningsärendets avgörande i första instans. Frågan har emellertid betydelse för invändarens möjligheter att överklaga patentmyndighetens beslut¹⁾. Då besvärinstansen har att avgöra huruvida invändaren har talerätt innan den ingår på en prövning av ärendet, far det anses lämpligt att behörighetsfrågan så vitt möjligt klarlagts i underinstansen.

I utländsk lagstiftning förekommer flerstädes att ingivande av invändning är belagt med särskild avgift. Da emellertid invändaren i viss man kan sägas handla i allmänhetens intresse och därvid bidrager till ärendets utredning, synes sådan avgift icke påkallad. Emellertid förestavar det allmänna intresset, vilket patentmyndigheten har att tillvarata, naturligtvis icke att patentmeddelande skall förhindras, där myndigheten funnit att en patenterbar uppfinning föreligger. Avgiftsfriheten för invändare bör därför icke sträcka sig längre än till behandlingen i första instans. Där invändare önskar överklaga dess beslut, har han enligt förslaget i samma man som sökanden att erlagga fastställd besväravgift (se § 25).

Patentansökningarna tillerkännes i de finska och norska patentlagarna upphovsrättsligt skydd under utläggningstiden. Bestämmelserna torde ha en patenträttslig snarare än en upphovsrättslig motivering. De avser att förhindra, att genom publicering av uppfinning av annan än sökanden ett nyhets hinder tillskapas, där så enligt gällande rätt eljest icke vore fallet. Utlagd patentsökan utgör således icke i och för sig nyhetshinder i Norge, och i Finland icke mot ansökning av samma sökande, som inkommit inom sex månader från utläggningen.

Med den av kommittéerna föreslagna ny-

hetsregeln och bestämmelserna om offentliggörande (jfr. § 22) blir emellertid läget i ovan nämnda hänseende förändrat. Redan i och med att en handling blivit allmänt tillgänglig kommer den att ingå i det nyhetshindrande materialet och något undantag från nyhetsregeln har härvid icke gjorts för offentliggjord eller utlagd patentsökan. Härigenom bortfaller den speciella patenträttsliga motiveringen för en begränsning av verkningarna av ett offentliggörande. Vad beträffar utlagd patentansökan kommer för övrigt enligt förslaget patentmyndigheten själv att sörja för att den föreligger som tryckt skrift. Bestämmelser om upphovsrättsligt skydd har därför icke införts i förslaget. Kommittéerna har därvid ej funnit anledning att ingå på frågan i vad man patentansökan i annat hänseende kan erhålla upphovsrättsligt skydd, vilken får bedömas på grundval av vederbörande upphovsrättslagar.

Tryckning av utläggningsskrift (freläggelseskrift).

Sedan gammalt har i de nordiska länderna de meddelade patenten utgivits av trycket. Detta överensstämmer med vad som sker i flertal industriländer. I vissa länder tryckes emellertid redan den utlagda patentansökningen. I Storbritannien halles tryckta exemplar av ansökningen (accepted complete specifications) till salu från och med utläggningen eller så snart som möjligt därefter. Ansökningen erhåller därvid ett nummer, som kvarstår även som patentnummer. Liknande tillämpas i Holland. På senare tid (sedan 1955) har man även i Tyskland övergått till att trycka patentansökningar som godkänts för utläggning, s. k. Auslegeschriften.

Förslaget.

Kommittéerna utgår ifrån att meddelade patent liksom hittills alltid skall föreligga i tryckt form. I själva verket finnes emellertid samma intresse av tryckning även beträffande patentansökningar, som skall utläggas. Som framgår av § 54 atnjuter uppfinningen sedan

¹⁾ Se svenska prop. 1944: 176 s. 133–134 (lagrådets yttrande).

ansökningens utläggning kungjorts, under förutsättning att patent sedermera meddelas, samma civilrättsliga skydd som ett patent. På samma sätt som ifråga om meddelade patent har man därför inom näringslivet behov av att på ett bekvämt sätt kunna taga del av ansökningen samt att erhålla uppgift om sökandens och uppfinnarens namn. Även syftet att endast materiellt sett riktiga patent meddelas främjas genom en publicering, som ger en vidare krets av allmänheten möjlighet att studera ansökningen och eventuellt inkomma med invändningar.

Ur kostnadssynpunkt torde en tryckning redan vid utläggningen icke ställa sig avsevärt dyrare än nuvarande ordning. Erfarenheterna visar att patenten vanligen beviljas i den form ansökningen erhållit vid utläggningen¹⁾. Som regel kan man därför förutse att någon ny tryckning av ifrågasvarande handlingar icke behöver ske när patentet meddelas. Omtryckning erfordras därför endast i de relativt fataliga fall där patentet är ändrat i förhållande till motsvarande utlagda ansökning (se § 26). De tryckta patentansökningarna kan lämpligen erhålla benämningen «utläggningsskrift» (på

danska: framlæggelseskraft; på norska: utlegningsskrift²⁾).

I sammanhanget må påpekas, att sadant offentliggörande av ansökningen oberoende av utläggning, som angives i § 22 av förslaget, av kommittéerna icke avses skola medföra att ansökningen av patentmyndigheten utgives av trycket. Ansökningen föreligger då ofta icke i tillräckligt utarbetat skick, liksom osäkerhet om ansökningen skall leda till patent självfallet då är betydligt större än ifråga om utlagda ansökningar. En tryckning vid denna tidpunkt skulle därvid avsevärt fördyra patenteringsförfarandet. Även andra av de för utfärdande av utläggningsskrift anförda skälen saknas i detta fall³⁾.

Förslaget att trycka utläggningsskrift har som i samband med tidigare paragrafer närmare utvecklats nödvändiggjort vissa ändringar i det förfarande som föregår utläggningen, särskilt beträffande ordningen för erläggande av tryckningsavgift.

Det må anmärkas att förslaget icke förutsätter att utläggningsskrifterna framställas genom boktryck, utan även t.ex. offset-tryck eller liknande tryckningsförfaranden kan tänkas ifragakomma⁴⁾.

¹⁾ Under senare år har antalet invändningar i de nordiska länderna utgjort ca. 5–7 % av antalet kungjorda ansökningar. Av dessa ledde endast en del till ändring.

²⁾ Lämpligen synes utläggningsskrifter såsom fallet är i England och Tyskland kunna erhålla ett ordningsnummer som bibehålles också som patentnummer. Utläggningsskrifter för nationella och nordiska ansökningar synes böra inflyta i särskilda serier.

³⁾ Med det i den inledande översikten nämnda i Nederländerna föreslagna systemet, där ansökningarna utan föregående nyhetsprövning publiceras efter 18 månader från ingivandet, kunde möjligen starkare skäl för en tryckning redan på detta stadium anses föreligga. Bl. a. kan ansökningen komma att bli slutligt prövad först flera år därefter, och den allmänhet som äger påkalla fortsatt prövning bör ha ansökningen bekvämt tillgänglig. Icke heller enligt det nederländska förslaget skall emellertid tryckning verkställas förrän ansökningen utlägges efter begärd prövning.

⁴⁾ I Sverige pågår inom den s. k. Patentverksutredningen 1958 en översyn av de metoder för publicering av patentskrifter, som kan medföra kostnadsbesparingar.

§ 22.

Offentliggörande av patentansökan.

Före utläggningen är i de nordiska länderna liksom i flertalet andra länder med förprövningsförfarande patentansökningarna i allmänhet undandragna offentligheten.

Även efter utläggningen och också sedan patent meddelats finnes i vissa länder inskränkningar i allmänhetens rätt att taga del av ansökningsakten. Mellan de nordiska länderna rader härvidlag väsentliga olikheter. Dessa bör ses mot bakgrunden att i Finland och Sverige offentlighet är en i förvaltningen allmänt genomförd och ytterst på grundlagen vilande princip, varemot i Danmark och Norge allmänheten som regel icke medges en direkt insyn i ärenden som handlägges av myndigheterna. Härav följer, att i Finland och Sverige avsteg från offentlighetsprincipen måste ske med stor försiktighet och grundas på särskilda bestämmelser i lag, under det att i Danmark och Norge offentlighet i patentärenden blir att betrakta som ett undantag från allmänna regler. Det är dock att märka, att i Sverige, där patentärenden ursprungligen var helt underkastade offentlighetsprincipen, av hänsyn till patentsökandena sedermera så vittgående undantag infördes, att sekretessen i ärenden, som ej lett till patent, nådde i stort sett samma omfattning som enligt nu gällande ordning i Danmark och Norge¹⁾. Först genom 1944 ars lagrevision återgick man till en i viktiga avseenden utökad offentlighet. I förevarande paragraf föreslås för de nordiska länderna enhetliga bestämmelser om ansökningsaktens offentliggörande.

Till reglerna om patentansökningsaktens tillgänglighet för utomstaende knyter sig

vissa särskilda frågor. Viktigast är härvid, huruvida åberopande gentemot annan av det patentskydd, vartill ansökningsakten kan leda, bör medföra vidgade möjligheter till insyn i ärendet. Regler i detta hänseende har givits i § 56 av förslaget, varunder detta spörsmål närmare behandlas. En annan fråga gäller offentligheten av de hos patentmyndigheten över patentansökningsärendena förda diarierna, varom en bestämmelse inlagts i § 60 av förslaget. Även bortsett från den nordiska gemenskapen kan det i samband med det internationella patentsamarbetet bli nödvändigt att inskränka eljest gällande sekretess genom att ställa granskningsresultatet av en här anhängig patentansökan till utländsk patentmyndighets förfogande. Detta har förutsetts i lagförslagets § 60. För s.k. försvarsuppfinningar gäller icke patentlagens offentlighetsregler (§ 61).

Gällande rätt.

I *Danmark* sker offentliggörande av ansökningshandlingarna först vid utläggningen, men offentliggörandet är därvid begränsat till de godkända handlingarna, dvs. den beskrivning jämte patentkrav och i förekommande fall ritning och prioritetsdokument, som förväntas ingå i det beviljade patentet (dpl § 16). De utlagda handlingarna förblir offentliga även efter utläggnings tidens utgång. Den del av akten, som tillkommit efter utläggning (fortsatt korrespondens med sökanden etc.) är emellertid icke allmänt tillgänglig, men dock tillgänglig för invändaren. Envar har rätt att taga del av ansökningar, som tillhör utfärdade patent

¹⁾ Härav betingad ändring i tryckfrihetsförordningen gjordes år 1900.

(«de ansögnings- og beskrivelser m.v., som henhører til udfærdigede patenter», dpl § 21 sista stycket).

Den korrespondens etc. som tillkommit efter utläggningen blir dock icke allmänt tillgänglig ens efter patentmeddelandet. Sak samma gäller de delar av ansökningsakten, som icke utlagts. Utomstående har möjlighet till insyn i patentansökningsakten i dess helhet endast med patenthavarens medgivande eller i samband med en patentprocess, da part genom domstolens förmedling kan få del av akten.

Finska patentlagen stadgar, att ansöknings- jämt alla bilagor under utläggningstiden skall hallas tillgänglig för envar, som önskar taga kännedom om uppfinningen (§ 47 andra stycket). Med ansöknings- och dess bilagor avses i motsats till vad fallet är i Danmark och i praxis också i Norge hela ansökningsakten. Ansökningsakten är tillgänglig för envar även efter utläggningstidens slut.

Som tidigare nämnts gäller i *Norge* i förevarande hänseende i praxis i stort sett samma ordning som i Danmark. När det i § 26 norska patentlagen säges, att «patentansöknings- med bilaga» skall utläggas för allmänheten och likaså i § 35 att envar har rätt att erhålla avskrift av dessa handlingar, tolkas det citerade uttrycket i allmänhet som avseende endast ansöknings- i den form den godkändes för utläggning respektive förde till patent.

Utomstående har efter patentmeddelandet möjlighet till insyn i hela patentansöknings- akten endast med patenthavarens medgivande eller där han kan styrka ett rättsligt intresse att taga del av viss handling. När det gäller att få taga del av handlingar till patentansökningar, som avslagits och sökandens samtycke icke föreligger, är praxis strängare. Handlingen får då utlämnas endast på beslut av domstol och sådant beslut torde knappast kunna erhållas, utan att de ifrågakommande handlingarna specificeras och det påvisas särskilda skäl att de framläggas i saken.

Liksom i Finland blir i *Sverige* samtliga till patentansökning hörande handlingar

offentliga från och med utläggningen. Offentligheten gäller således såväl de godkända ansökningshandlingarna som ursprunglig beskrivning, skriftväxling mellan sökanden och myndigheten, invändningsskrivelser, protokoll från muntlig förhandling etc. Undantagna är dock sådana interna anteckningar av myndighetens tjänstemän, som icke tillhör akten i ärendet och icke kvarligga i denna. På särskilda skäl kan dock medgivas, att från offentliggörande undantages handling som angår uppfinning på vilken patent ej sökes i ärendet (spl § 7 första stycket). Sadant undantagande förekommer endast i mycket sällsynta fall. Om ansöknings-, t.ex. på grund av framställd invändning eller genom att den återtages ej leder till patent, förblir den likväl offentlig även efter utläggningstidens slut. Även handlingar tillkomna efter utläggningen blir offentliga.

På sökandens initiativ kan ansöknings- bli förklarad offentlig redan före utläggningen. En sådan förklaring medför därvid under vissa förutsättningar ett intrångsskydd redan från offentliggörandet (spl § 20 andra stycket; se närmare härom under § 54 i förslaget).

Utländsk rätt.

I utländsk lagstiftning gäller i allmänhet att patentansökningar icke är offentliga under handläggningen fram till utläggningen, eller, i länder med anmälnings- system, patentbeviljandet. Det bör noteras, att i länder med anmälnings- system (t. ex. Frankrike och Belgien) patentet meddelas kort tid efter ansöknings- ingivande, varför i praktiken offentliggörande sker relativt snart, räknat från ansökningsdagen¹⁾.

Av länder med förprovning intager Australien i viss mån en särställning, i det ansökningarna blir offentliga sex månader från ansöknings- datum, oberoende av hur långt handläggningen då framskridit. Tidigare gällde här att ansöknings- blev offentlig så snart en s.k. complete specification (fullständig ansökning) ingivits. I den nya patentlagen av år 1952 har man emellertid ansett att publiceringen i så fall inträder

¹⁾ Om motsvarande ansökning är anhängig i t. ex. Danmark är sökanden således icke skyddad av fortsatt sekretess i den danska ansöknings-.

alltför tidigt. Man har dock med tanke på den tidsutdräkt handläggningen medför, icke velat vänta med publiceringen till dess ansökningen godkänts för utläggning.

Även i vissa länder med förprövningsförfarande, där ansökningen icke blir offentlig förrän vid utläggningen, söker man förkorta tiden för ansökningarnas hemlighallande genom att föreskriva viss tid inom vilken ansökningen måste ha kommit i sadant skick att den kan godtagas för utläggning. I Storbritannien skall numera detta ha skett inom 3 år från ansökningsdagen¹⁾. Det offentliggörande som sker vid utläggningen omfattar endast den godkända patentansökningen i dess davarande lydelse och gäller alltså icke övriga handlingar. Dessa kan endast utlämnas på begäran av domstol eller myndighet med särskild behörighet. Själva granskningsresultatet kan emellertid efter utläggningen erhållas av tredje man på särskild ansökning härom (Patents Act, Section 79).

I flertalet länder med liknande förprövningsförfarande som de nordiska ländernas torde emellertid förhållandena ifråga om ansökningarnas behandling ur sekretessynpunkt i stort sett ansluta sig till vad som enligt ovan gäller i Danmark och Norge. Vad beträffar t.ex. Tyskland är att märka det förut nämnda förhållandet, att en tryckt s.k. Auslegeschrift utgives i samband med utläggningen, varför någon återgång till sekretessdietet för vad som däri innehålls icke kan ifrågakomma. Vidare finns från utläggningen, dvs. från den tidpunkt då intrangsskydd åtnjutes, vissa möjligheter för den som kan visa intresse därav, t.ex. den som varnats för patentintrång, att få del av patentansökningsakten (s.k. Akteneinsicht).

På senare år har internationellt sett starka tendenser till tidigare offentliggörande av patentansökningar framkommit. Det hänvisas t.ex. till det i den inledande översikten omnämnda nederländska förslaget om obligatoriskt offentliggörande efter 18 månader

från ansökningens ingivande, och det liknande förslag som preliminärt godtagits av EEC-ländernas patentkommitté.²⁾ Vidare må nämnas, att i Kanada ett förslag framlagts om ansökningarnas offentliggörande efter ett år från ingivandet, oavsett om ansökningen inom denna tid hunnit godkännas för utläggning³⁾.

Förslaget.

I förhållande till många andra förvaltningsakter som vidtagas på ansökan av enskild part är patenteringsförfarandet sär eget på så sätt att meddelandet av patent i så hög grad kan komma att beröra allmänhetens intressen. Patent medför i huvudsak den verkan att de genom patentets skyddsomfång avgränsade områdena av tekniken icke får utnyttjas av andra än patenthavaren och dem han givit sitt samtycke härtill (jfr § 3). I vissa avseenden kan patent därvid sträcka sina verkningar tillbaka ända till tiden för motsvarande ansöknings ingivande eller till en ännu tidigare företrädesdag.

Redan vad nu sagts synes visa att offentlighet på förevarande område av förvaltningen har en alldeles särskild betydelse. Kommittéerna ha därför kunnat enas om att offentligheten, oberoende av vad som i de olika länderna kan gälla inom förvaltningen i övrigt, här gives största möjliga spelrum. Endast där hänsynen till de patent sökandes intresse av sekretess får anses klart övervägande, har inskränkningar i denna huvudregel ansetts böra göras.

För offentlighetsreglerna är såväl tidpunkten för inträde av offentlighet som den omfattning i vilken ansökningsakten offentliggöres av intresse. I nu gällande lagstiftning i de nordiska länderna blir ansökningen i allmänhet offentlig först vid utläggningen. Det bör emellertid övervägas, om icke offentliggörande kan ske vid en tidigare

¹⁾ Patents (Amendment No. 2) Rules, 1961.

²⁾ Det är av intresse att i Tyska demokratiska republiken framlagts förslag till ny patentlagstiftning, där ett liknande system återfinnes. Offentliggörande skulle enligt detta ske redan inom 4-5 månader med vissa undantag. Se GRUR 1961 s. 313.

³⁾ Report on Patents of Invention, Royal Commission on Patents, Copyright and Industrial Designs, Ottawa 1960, s. 46.

tidpunkt. Kommittéerna återkommer där-
efter till frågan om endast ansökningshand-
lingarna i inskränkt mening – beskrivning
med patentkrav och i förekommande fall
ritning – eller hela ansökningsakten bör
göras offentlig och om därvid en differentier-
ing av tidpunkten ifråga om ett inskränkt
offentliggörande i förhållande till ett mer
fullständigt offentliggörande av hela akten
bör ske.

Om patentmyndigheten hade möjlighet
att omedelbart behandla och avgöra en
ingiven patentansökan fick sökanden tyd-
ligen vara beredd på att uppfinningen genom
ansökningens utläggning inom kort tid
offentliggjordes. Sökanden kan således icke
garanteras att sedan ansökningen ingivits
erhålla viss bestämd handläggningstid under
vilken ansökningen hålles hemlig.

I praktiken brukar emellertid ansökningens
handläggning på grund av den stora anhop-
ningen av patentansökningar att sträcka sig
över avsevärd tid, vilken kan variera högst
väsentligt mellan olika ansökningar. Det är
uppenbart att ansökningens hemlighallande
under en utsträckt behandlingstid kan valla
andra näringsidkare betydande olägenheter.
Dessa kan själva ha börjat utnyttja upp-
finningen under den tid ansökningen var
hemlig och de ansträngningar som därvid
gjorts kan gå till spillo, om patentet seder-
mera beviljas. Ur denna synpunkt får
patentet en retroaktiv verkan, som ter sig
mindre tilltalande.

Då en utomstående börjar utnyttja den
patentsökta uppfinningen kan den, särskilt
om behandlingstiden är lång, redan ha för-
lorat sin uppfinningsmässiga karaktär i för-
hållande till teknikens standpunkt vid tiden
för ansökningens ingivande. Den gradvis
fortskridande utvecklingen kan ha hunnit
i kapp uppfinningen, vilken när ansökningen
gjordes betecknade ett språng i utvecklingen.
Uppfinningen kan under tiden också ha
tillförts teknikens standpunkt på det sättet,
att patentsökanden själv i förlitande på sin

genom ansökningen erhålla företrädesrätt
givit uppfinningen sådan offentlighet – t.ex.
genom artiklar i fackpressen – att den kunnat
anammas av andra. Även i det senare fallet
kan vederbörande vara ovetande om att
han utnyttjar en patenterbar, patentsökt
uppfinning. Offentliggörandet kan nämligen
ha skett utan uppgift om att uppfinningen
är patentsökt av annan¹⁾.

De olägenheter som kan orsakas sådana
«efteranvändare» (som utnyttjar uppfinningen
efter ansökningens ingivande) har på senare
tid mer allmänt uppmärksamats i den
internationella debatten²⁾. En intresseav-
vägning mellan patentsökanden och efter-
användaren möter betydande svarigheter.
Att helt allmänt tillerkänna efteranvändare
en fortsatt rätt till uppfinningens utnytt-
jande hindras redan av Pariskonventionens
bestämmelser³⁾. Det synes också klart att
en sådan rätt för efteranvändare i många fall
kunde urholka patentets värde och bidra
till att uppfinnare i stället för att söka
patent hemlighåller sina uppfinningar. En
anledning till att tidigt ingiva patentansök-
ning är just den härigenom erhållna före-
trädesrätten, som tillåter uppfinnaren att
utan risk för rättsförluster fritt presentera
uppfinningen och diskutera den med utom-
stående, t.ex. för undersökning av exploate-
ringsmöjligheter. Även den som självständigt
gjort samma uppfinning får enligt de allmänna
reglerna finna sig i att han icke får utnyttja
uppfinningen om annan kommit före med
patentansökning. Företrädesrätten, som
ytterst är grundad i viktiga syften med
patentsystemet som sadant, synes därför
endast i undantagsfall böra rubbas av
hänsyn till efteranvändare (se härom närmare
under § 43 i förslaget). En mer naturlig utväg
synes därför vara att genom en utvidgad
offentlighet under tiden för ansökningens
behandling hos patentmyndigheten giva
utomstående viss möjlighet att undvika
oförutsedda förluster.

Det nu anförda förutsätter att patent-

¹⁾ I vissa länder finnes tvång att giva dylik varning. Detta skydd för allmänheten kan dock icke
bliva fullständigt och har vanligen inskränkts till tvång att angiva uppgiften på varor. Även
med en mer allmän skyldighet att varna om patentskydd kan man ej lita på att ett återgivande
i andra hand innehåller dylik varning.

²⁾ Se t.ex. Buchert, GRUR 1960 s. 365 samt andra artiklar i tidskriften, till vilka där hänvisas.

³⁾ Art. 4 B enligt den vid Londonkonferensen erhållna lydelsen.

ansökningen verkligen leder till patent. Många ansökningar (i stort sett ungefär halva antalet) medför dock icke detta resultat. Man måste därför beakta konsekvensen av ett offentliggörande också i de fall ansökningen icke leder till patent. Även om uppfinningen icke är patenterbar kan den innebära värdefulla framsteg och t.ex. innehålla riktlinjer för fortsatt forskning, som i sin tur skulle kunna leda till patenterbara uppfinningar. Om ansökningen icke resulterar i patentskydd, kan det innebära risker för patentsökanden att de i ansökningen innehållna uppgifterna ställs till konkurrenternas förfogande. Uppfinnaren kan ha intresse av att ostört få fortsätta sitt utvecklingsarbete. När ansökningen icke leder till patent kommer den ej heller att medföra någon inskränkning i allmänhetens rörelsefrihet.

Så länge ansökningen icke är definitivt avgjord måste utomstående dock räkna med möjligheten att patent kan komma att beviljas. Även om ansökningen är hemlig kan en konkurrent t.ex. genom myndighetens diarium eller utomlands offentliggjord ansökan eller meddelande från sökanden ha fått kännedom eller misstanke om att ansökan gjorts på viss uppfinning. Det kan då vara viktigt för honom att få detta bekräftat och av ansökningens innehåll själv få tillfälle bilda sig en uppfattning om patenteringsmöjligheterna.

Det må påpekas att även med en längre behandlingstid sökanden vanligen har möjlighet att relativt snart bedöma utsikterna till patentskydd. Som i tidigare sammanhang anförts strävar patentmyndigheten efter att redan i ett första s.k. tekniskt föreläggande lämna så fullständiga upplysningar om nyhetshinder som möjligt.

Såväl den alltmer ökande takten av den tekniska utvecklingen som den fortgående tendensen till förlängning av ansökningarnas behandlingstid gör att allmänhetens intresse av offentlighet, oberoende av huruvida ansökningen leder till patent eller icke, blir alltmer påtagligt. Det får därför sägas att systemet med full sekretess fram till utläggning icke längre motsvarar en rimlig intresseavvägning under nu rådande förhållanden.

Av vad nu sagts har kommittéerna dragit den slutsatsen, att uppfinnarintresset är tillräckligt skyddat om sökanden tillförsäkras viss bestämd tid under vilken en ännu icke utlagd patentansökan hålles hemlig. Om alla ansökningar blir offentliga efter utgången av en sådan frist, därest de da alltså är anhängiga¹⁾, kommer rättsäkerheten för allmänheten att betydligt ökas. Den kan då alltid utgå från att sådant material, som varit allmänt tillgängligt en tid motsvarande denna frist, också kan fritt utnyttjas såvida det icke är föremål för en ävenledes allmänt tillgänglig patentansökan eller patent.

Hur tidsfristen skall bestämmas måste bli en lämplighetsfråga. Kommittéerna har utgått från att minimigränsen måste motsvara prioritetsfristen enligt Pariskonventionen dvs. ett år. Detta erfordras redan för att jämställa inhemska ansökningar med prioritetsansökningar, för vilka motsvarande utländska ansökningar under prioritetsåret kan vara hemliga. Av hänsyn till andra näringsidkare kunde det synas önskvärt att stanna vid en mot konventionsprioriteten svarande ettårsfrist för ansökningssekretessen. För de patentsökande kunde en så kort frist dock stundom te sig otillräcklig. Viss ytterligare tid kan ibland vara behövlig för bedömning av om utsikterna till patentering är tillräckligt stora för att motivera att ansökningen fullföljes. Sökanden kan ha ett intresse av att erhålla mer tid för att undersöka i vad mån uppfinningen kan exploateras. Om undersökningen ger ett negativt resultat kan han önska nedlägga ansökningen med bibehållande av möjligheten att sedermera kunna patentera en kommersiellt mer användbar utveckling av uppfinningen. Till exploateringsfrågan hör också huruvida det lönar sig att utomlands söka patent och i så fall i vilka länder. Det kan därvid vara en fördel, att även viss tid efter prioritetsårets utgång kunna göra utlandsansöknings i länder där ansökningens offentliggörande härstädes utgör nyhetshinder. Man får också beakta, att om ansökningsförfarandet göres alltför riskabelt för sökandena, industrin oftare än vad nu är fallet kunde vilja utnyttja

¹⁾ Visst undantag från fristens enhetlighet framgår av det följande.

uppfinningar som yrkeshemligheter – alltså ett resultat, som står i motsättning till vad man ur samhällets synpunkt vill uppnå med patentväsendet.

Nu framförda synpunkter torde visa lämpligheten av att vid sekretesstidens bestämmande taga hänsyn också till de internationella utvecklingstendenserna. Redogörelsen i den inledande översikten för det internationella patentsamarbetet, särskilt inom EEC-länderna, visar att man där är benägen att inskränka sekretessen till en tid av 18 månader från ansökningens ingivande. Det numera under Europarådets egid pågående arbetet för åstadkommande av ökad samverkan mellan de förprovande patentverken torde leda till att ansökningar med bibehållen prioritet kan under vissa förutsättningar ingivas i s.k. sekundärland inom 18 månader från den prioritetsgrundande ansökningens ingivande i s.k. primärland. Hänsynen till inhemska patentsökande gör då att sekretessfristen icke bör vara kortare än vad som kan uppnås för en i en prioritetsansökan innehållen uppfinning, samtidigt som ett beaktande av tidigare berörda intressen torde visa att sekretessfristen icke heller bör vara längre än nu sagts.

Kommittéerna föreslår därför att ansökningen, även om den icke utlagts, skall bli offentlig efter aderton månader från ingivningsdagen eller i fråga om ansökningar, som åberopar konventionsprioritet, från prioritetsdagen. Kommittéerna har beaktat de ökade risker, som härigenom uppkommer att annan under ansökningstiden kan utnyttja den patentsökta uppfinningen, genom att från tidpunkten för offentliggörandet medge ett visst intrångsskydd. Bestämmelse härom har införts i § 54 av förslaget.

Eftersom regeln om ansökningens hemlighallande under den angivna tiden uteslutande avser att skydda patentsökanden, bör han på egen begäran kunna få ansökningen offentliggjord även före sekretessfristens utgång. Uttryckligt stadgande härom har införts i tredje stycket av föreliggande paragraf. Da det ur allmänna synpunkter är önskvärt att ansökningen blir offentlig så snart som möjligt, bör ett sådant frivilligt offentliggörande också medföra det intrångsskydd som i § 54 sägs.

När ansökningen blir offentlig före utläggningen föreligger icke någon av patentmyndigheten godkänd avfattning av beskrivning med i förekommande fall ritningar och patentkrav. I många fall kommer de för ögonblicket föreliggande handlingarna att genom ytterligare bearbetning ersättas av andra. Avsikten med det tidigare offentliggörandet är emellertid att allmänheten skall kunna bedöma möjligheten av att patentskydd kan beviljas och hur detta patentskydd da kan gestalta sig. Innan ansökningen godkänts kan tillräcklig säkerhet därvidlag uppnås endast genom att hela ansökningsakten blir offentlig, alltså även de förelägganden patentmyndigheten utfärdat och vad som i övrigt i ärendet förekommit, liksom också de ytterligare handlingar som tillkommer vid ansökningens fortsatta handläggning. Den offentlighet som inträder efter den angivna fristen måste därför i stort sett vara fullständig. Härigenom synes frågan om, sasom fallet är i nuvarande danska och norska patentlagstiftning, endast vissa delar av ansökningen skall vara offentliga under utläggningen eller sedan patent beviljats i huvudsak att förlora sin aktualitet. Har hela ansökningsakten redan blivit offentlig synes det egendomligt om utläggningen eller patentbeviljandet skulle medföra att ansökningsakten blev tillgänglig för allmänheten i mindre utsträckning än tidigare. För att hela ansökningsakten skall hallas allmänt tillgänglig såväl under utläggning och därefter som under patenttiden talar dessutom självständiga skäl.

Vad först beträffar patenttiden, är ansökningsaktens tillgänglighet viktig redan för bedömande av om viss verksamhet utgör patentintrång eller ej. Med hänsyn till möjligheten att få patentet ogiltigförklarat bör allmänheten också få tillfälle att bilda sig en klar och fullständig uppfattning om patentets hallbarhet.

För en bedömning av patentets skyddsomfang är i första hand patentkraven, sasom de framgår av den publicerade patentskriften, bestämmande (jfr motiven till §§ 9–11). Det ligger i sakens natur att dessa genom sin koncentration och i viss man abstraktion, när de ses isolerade, kan välla tolkningssvårigheter, vilka då i första hand

får lösas med hjälp av beskrivning och i förekommande fall ritning. Men i tveksamma fall kan det för en full förståelse av patentkravens innebörd bli nödvändigt att gå tillbaka till själva patentansökningsakten med bl.a. ansökningens grundhandlingar, myndighetens skriftväxling med sökanden, protokoll från muntlig förhandling, invändningsskrivelser o.dyl. Detta synes också helt naturligt om man betänker att patentkraven avfattas med utgångspunkt från teknikens ståndpunkt vid ansökningstidpunkten – en viss bestämmning kan ha tillkommit just för att astadkomma en avgränsning mot en anfordrad nyhetshänvisning. Innebörden av en sådan bestämmning klarlägges ofta säkrast genom den i ovannämnda handlingar förda argumenteringen för och emot giltigheten av anförda nyhetshinder. Vad som under handläggningen införts tjänar på så sätt att med konkreta exempel illustrera patentkraven.

Vad angår bedömningen av patentets giltighet erinras att patenten, där invändning icke förekommit, meddelas utan särskild beslutsmotivering. Motiveringen får da anses ligga i vad sökanden själv anfört, men för att få en klar bild härav kan den publicerade patentskriften vara otillräcklig. Sökandens argumentering mot av myndigheten framförda mothall eller andra anmärkningar mot uppfinningens patenterbarhet kan därvid giva en säkrare vägledning. Det är att märka, att åtminstone med de nordiska patentmyndigheternas nuvarande organisation kan patent i vissa av länderna meddelas efter en materiell prövning av endast en granskare. Man kan därvid icke bortse från möjligheten att denne kunnat lata sig övertygas även av mindre hållbara argument. Den allmänhet, som beröres av patentet, bör därför ha möjlighet att själv få kritiskt granska dessa argument. Tvister kan också undvikas därigenom, att patenthavaren när ansökningsakten är offentlig undviker att giva patentet en alltför vid eller obestämd tolkning.

Även av andra skäl än de nyssnämnda kan allmänheten ha anledning närmare undersöka patentansökningsakten. Här skall endast ytterligare påpekas det förhållandet, att ansökningen under behandlingens gång

kan ändras inom ramen för grundhandlingarna. Patentets giltighet kan da vara beroende av att de godkända patentkraven har motsvarighet i dessa handlingar, t.ex. därför att efter ansökningens företrädesdag offentliggjort material annars vore nyhetshinder.

Av vad nu sagts framgår att ansökningsakten i sin helhet bör vara fritt tillgänglig för tredje man redan innan han inlåter sig på en eventuell process inför domstol.

I stort sett gör sig de redan anförda synpunkterna gällande också beträffande offentliggörandet vid utläggningen. I händelse patent meddelas inträder nämligen fullt civilrättsligt skydd för uppfinningen redan vid denna tidpunkt (se härom närmare under § 54). Den större klarhet om ansökningens innebörd, som kan vinnas genom full offentlighet synes därvid också tjäna sökandens intressen. Vad som i ärendet förekommit kan t.ex. övertyga en presumtiv invändare att uppfinningen är patenterbar, varigenom han anser sig kunna avsta från invändning. Därigenom påskyndas patentmeddelandet.

Även av andra orsaker bör hela ansökningsakten utläggas. Särskilt viktigt är naturligtvis, att den som kan tänkas vilja göra invändning känner till vilka nyhetshänvisningar som givits. Visserligen förutsättes i förslaget att, i likhet med vad som nu sker i fråga om meddelade patent, en lista över anförda hänvisningar upptages redan i utläggningsskriften. Även om invändaren själv icke har ytterligare hänvisningar att anföra, kan han dock vilja tolka anförda hänvisningar på annat sätt än myndigheten gjort.

Vidare är invändningsgrunderna som av föregående paragraf framgått icke begränsade: möjligheten att göra invändning på sadana grunder som bristade motsvarighet i grundhandlingar, felaktigt giltighetsdatum etc. skulle emellertid bli illusorisk om icke patentansökningsakten utlades i sin helhet.

Det må slutligen påpekas att kommittéerna icke ansett det finnas anledning att draga tillbaka ett redan inträtt offentliggörande av ansökningen, om denna ej skulle

leda till patent. Sökanden kan knappast ha större nytta av ett sådant tillbakadragande, som i och för sig synes föga naturligt. Med en begränsning av tiden för patentansökningarnas hemlighållande vinnes även att fler ansökningar blir tillgängliga för belysning av patentmyndighetens praxis. Såväl ansökningar, som avslås eller nedlägges redan innan de nått fram till utläggning, som de vilka först därefter avgöres utan att leda till patent, kan därvid ha ett betydande intresse för utomstående¹⁾.

Kommittéernas ståndpunkt som den kommit till uttryck i förslaget är alltså, att sedan patentansökningen en gång blivit allmänt tillgänglig, vare sig detta skett genom ansökningens utläggning eller dessförinnan genom utgången av den fastställda sekretessfristen eller på hemställan av sökanden, ansökningsakten allt framgent förblir offentlig i hela sin utsträckning, oberoende av vad som senare inträffar i ärendet och således också om ansökningen icke leder till patent. Offentligheten omfattar därvid också allt som tillkommit i ansökningsakten efter tidpunkten för offentliggörandet.

Från det obligatoriska offentliggörandet av patentansökningar har undantag endast gjorts beträffande handling rörande uppfinning på vilken patent ej söks i ärendet. Stadgandet härom, som återfinnes i paragrafens sista stycke, har motsvarighet i nuvarande svenska patentlag (§ 7 första stycket). Sådant undantag kan endast medgivas på ansökan och då särskilda skäl kan aberopas.

I det följande skall vissa särskilda frågor rörande tillämpningen av de föreslagna offentlighetsreglerna upptagas till behandling.

Utgångspunkten för beräkning av sekretessfristen är enligt förslaget den dag då patentansökningen gjordes i de fall där prioritet icke aberopas. Om samma regel gällde även där sökanden erhåller företrädesrätt från utomlands gjord ansökan,

skulle värdet av regeln väsentligt minskas. Offentlighet skulle då ifråga om flertalet ansökningar ej inträda inom aderton månader från den tid företrädesrätt kan aberopas. Eftersom konventionsansökningar skulle favoriseras genom att erhålla längre tid för hemlighållande, räknat från den tid ansökning i konventionsland först gjordes, kunde också riskeras att inhemska sökande undvek att inlämna ansökan i hemlandet som första land. Aberopas prioritet, räknas därför fristen enligt förslaget från den i prioritetsbegäran angivna företrädesdagen. Då det ur praktiska synpunkter i allmänhet torde få anses ogörligt att offentliggöra endast delar av en ansökan, blir prioritetsdagen utgångspunkten även där endast s.k. partiell prioritet begäres. Av samma skäl blir den tidigaste företrädesdagen utslagsgivande för offentliggörandet, när prioritet enligt konventionen art. 4 F samtidigt aberopas för flera utlandsansökningar av olika ansökningsdatum.

Enligt nuvarande lagstiftning gäller i de nordiska länderna olika regler beträffande den tidpunkt då prioritet senast skall begäras. Konventionen föreskriver att prioritet ej kan åtnjutas utan att sådan begäran ingivits i ärendet. Länderna har emellertid frihet att kräva sådan begäran redan vid ansökningstillfället (art. 4 D punkt 1; jfr också punkt 5). Formalitetskonventionen föreskriver emellertid en frist av två månader efter ansökningens ingivande, dock att länderna har frihet att fordra att prioritetsyrkandet inkommer före prioritetsårets utgång (art. 7 mom. 1).

I t.ex. Sverige behöver begäran om prioritet ej göras förrän vid ansökningens utläggning. Härvid skulle sekretessfristen för prioritetsberättigade ansökningar kunna överskridas genom att sökanden icke förrän efter dess utgång framställer begäran om prioritet. Det blir därför nödvändigt att föreskriva, att prioriteten skall begäras senast vid den tidpunkt då ansökningen enligt föreliggande regel skall offentliggöras

¹⁾ Jfr svenska Patentlagstiftningskommittén sid. 505, som bl.a. föreslog att eljest icke tillgängliga handlingar skulle kunna av vederbörande myndighet offentliggöras «i den mån sådant finnes vara av betydelse för patentlagens rätta tolkning». Vidare skulle enligt detta förslag (99 och 100 §§) hemlighållandet upphöra tio år efter det ansökningen blivit «genom lagakraftigande beslut tillbakavisad eller såsom återtagen avförd».

därest hela prioritetsåret utnyttjades, dvs. sex månader efter det ansökningen här ingavs. Bestämmelser härom har införts i tillämpningsförfattningen § 6. Om de nordiska länderna, därest den s.k. Wienkonventionen skulle komma till stånd, skulle anse lämpligt att i vissa fall medgiva att ansökan med bibehållen prioritet får ingivas inom 18 månader från prioritetsdagen, måste tydligen prioritet begäras redan vid ansökningens ingivande i sådana fall, då fristen på 18 månader fullt utnyttjas.

Om ansökan före sekretessfristens utlopp hunnit avgöras utan att leda till utläggning, inträder icke offentliggörande. Avsikten med fristen är att i dessa fall icke tvinga sökanden att avslöja uppfinningen för utomstående. När fristen utlöper inom tid som infaller efter det ifrågavarande beslut fattats, men innan det vunnit laga kraft, uppkommer dock den särskilda fragan om offentliggörande, oaktat beslutet, ändå bör göras vid fristens utgång. Härigenom skulle uppnås att fristen blir enhetlig för alla ansökningar och oberoende av om det under viss tid rätt osäkerhet om ansökningen kommer att fullföljas. För att i den nu diskuterade situationen undgå offentliggörande, blev det nödvändigt för sökanden att före utgången av de aderton månaderna uttryckligen återkalla ansökningen. Det synes dock rimligt att sökanden, även utan att behöva göra särskild framställning, skall få förlita sig på att patentmyndigheten ej ytterligare vidtager sådana åtgärder med avseende på en före sekretessfristens utlopp avskriven eller avslagen ansökan, som kan medföra för honom ogynnsamma konsekvenser. Själva konstruktionen med återkallande av ansökan, som avskrivits eller avslagits, synes egenomlig. Kommittéerna föreslår istället, att om fristen utlöper under tid som nu sagts skall ansökningen offentliggöras endast om ansökningen därefter återupplivas eller besvär anföres. Offentliggörandet inträder i och med att återupplivning begäres respektive besvären anföres. Att låta offentliggörandet bli beroende på en prövning huruvida återupplivning kan medgivas eller besvären upptagas, skulle nämligen ytterligare kunna uppskjuta offentliggörandet och motverka en enkel tillämpning av institutet.

Offentliggörandet kan här anses tillräckligt motiverat med att sökanden tillkännagivit en avsikt att fullfölja ansökningen. Den förlängning av fristen utöver den eljest gällande tiden av aderton månader, som genom nu föreslagna reglering i vissa fall kan uppkomma, torde icke behöva vålla några mer allvarliga betänkligheter. Det torde endast i sällsynta undantagsfall kunna bli fråga om en förlängning med den tid av fyra månader, som med tanke på återupplivningsfristen är maximalt möjlig.

Angående det undantag från offentliggörande som kan medgivas enligt paragrafens sista stycke, är undantaget begränsat till det fall att ansökningsakten innehåller också annan uppfinning än den, på vilken ansökningen är inriktad vid det tillfälle då offentliggörandet är aktuellt. Bestämmande för vad som därvid sökes skyddat är patentkravens avfattning vid nämnda tidpunkt. Där ansökningen innehåller flera uppfinningar kan det ofta i praktiken vara svårt att särskilja dem, särskilt som det i allmänhet torde röra sig om näraliggande uppfinningar. Även om en uppfinning därvid icke sökes särskilt skyddad kan vad om denna sagts dock vara belysande också för den patentsökta uppfinningen. Särskilda skäl måste därför kunna visas för att ifrågavarande handlingar skall få behålla sekretessskyddet. Avsikten är att bestämmelsen skall tillämpas restriktivt såsom skett i nuvarande praxis vid tillämpningen av motsvarande stadgande i den svenska patentlagen. Patentmyndighetens beslut över sökandens begäran om undantag från offentliggörande har ansetts böra vara slutligt, då bestämmelsen eljest kunde missbrukas för att uppskjuta ansökningens offentliggörande. Beslut om undantag fattas av den instans som vid det tillfälle, då begäran framställles, handlägger patentansökningen.

Om offentliggjord ansökan är utbruten ur annan ansökan får även den sistnämnda ansökningen anses ha blivit allmänt tillgänglig. Detta erfordras redan för att allmänheten skall kunna pröva om framställd begäran om giltighetstid är berättigad. Där den utbrutna ansökningen ingick som en lätt urskiljbar del i stamansökningen, kan

dock särskilda skäl föreligga att bibehålla sekretessen ifråga om övriga delar av stamansökningen, om behandlingen av stamansökningen avslutats utan att leda till patent eller offentliggörande.

Enligt § 33 i förslaget gives möjlighet att omvandla nordisk patentansökan till nationell patentansökan. Om den nationella

patentansökningen offentliggöres, bör också den ursprungliga nordiska patentansökningen samtidigt bli allmänt tillgänglig. Verkan av nyhetshinder genom offentliggjord ansökning är icke territoriellt begränsad och sökanden saknar då ett berättigat intresse att hemlighålla den ursprungliga ansökningen.

§ 23.

Behandlingen efter utläggning.

I föreliggande paragraf regleras hur patentmyndigheten skall fortsätta handläggningen efter utläggningstidens slut. Det ligger i sakens natur att handläggningen då blir beroende av huruvida invändning gjorts.

Gällande rätt.

Den *danska* patentlagen föreskriver att sökanden skall givas tillfälle yttra sig över framkomna invändningar (§ 17). I praxis tillställs sökanden inkommen invändning så snart den mottagits av patentmyndigheten. När fristen utlöpt skall patentkommissionen på grundval av de upplysningar, som framkommit genom invändning eller som kommissionen eljest erhållit, avgöra om ansökningen skall beviljas eller avslås (§ 18).

I den *finska* patentlagen beröres uttryckligen endast det fall att invändning gjorts. Invändning eller yrkande om bättre rätt eller uppfinnares yrkande att antecknas i patentregistret och patentbrevet, skall genom patentverkets försorg delgivas sökanden med förståndigande för honom att inom viss tid skriftligen yttra sig däröver (§ 49). Beträffande det fortsatta förfarandet i övrigt regleras möjligheten att underställa ärendet patentverkets allmänna sammanträde (§ 50) till behandling endast för den som behandlar patentansökan. Därjämte är även den som gjort invändning eller yrkande berättigad att bringa ärendet till behandling vid allmänna sammanträdet.

Den *norska* patentlagen upptager först (§ 29) det fall att invändning gjorts och föreskriver därvid, att invändningen genast skall meddelas sökanden genom att han tillställs denna för avgivande av yttrande inom lämp-

ligt avpassad frist. Efter utläggningstidens slut eller efter den ytterligare granskning, som den framkomna invändningen kan medföra, skall patentmyndigheten avgöra om patent skall meddelas (§ 30).

Särskilt stadgande om behandlingen av framställd invändning saknas i *svenska* patentlagen. I § 7 stycket 5 stadgas generellt, att sedan tiden för framställande av invändning tilländagått samt utfärdningsavgift erlagts eller den medgivna längsta tiden härför utgått eller befrielse från avgiften medgivits, patentmyndigheten skall företaga ärendet till avgörande. I praxis har emellertid föreskrifter givits om invändnings remitterande till sökanden för yttrande m. m.¹⁾.

Utländsk rätt.

I *Tyskland* behandlas ärendet efter invändning inför en särskild avdelning (§ 32 stycket 2 tyska pl). Ärendet överflyttas då från den s. k. Prüfungsstelle till den s. k. Patentabteilung. Har invändning ej gjorts, sköter Prüfungsstelle även den fortsatta behandlingen och har därvid vid utgången av ovannämnda frist att fatta beslut om patent skall meddelas eller ej (§ 32 stycket 3).

Den *engelska* patentlagen föreskriver att sökanden skall underrättas om inkommen invändning och att han skall få tillfälle att bli hörd (Section 14 par. 2). Men enligt Section 15 skall hänsyn tagas jämväl till sådant material, begränsat på i lagrummet angivet sätt, som på annan väg än genom invändning kommit till myndighetens kännedom under utläggningen eller därefter och innan patent meddelats.

¹⁾ Ämbetsverkets särskilda föreskrifter för arbetet å patentanmälningsavdelningarna nr. P 24.

I *Nederländerna* gäller, när invändning ej gjorts, att patentet i och med utläggnings-tidens utgång betraktas som meddelat med det omfång det erhållit vid utläggningen (Art. 26 p. 4). Särskild prövning efter denna frist är förutsatt endast för det fall att invändning inkommit. Bestämmelser om behandlingen av ärenden, i vilka invändning gjorts, upptager föreskrifter som tillförsäkrar att sökanden erhåller del av invändningen och tillfälle att yttra sig däröver (Art. 26 p. 1-3).

Den *österrikiska* patentlagen föreskriver, efter att tämligen ingående ha reglerat invändningsförfarandet, att patentmyndigheten efter förbehandlings avslutande har att besluta om patentets meddelande med fri prövning av den framkomna bevisningen («unter freier Würdigung der vorgebrachten Beweise», § 60).

Förslaget.

Redan ansökningens utläggning förutsätter att den av myndigheten ex officio verkställda patenterbarhetsundersökningen har slutförts och att ansökningen föreligger i sådant skick att den med hänsyn till vad dittills framkommit skall kunna resultera i ett patent. A andra sidan kan man icke bortse från möjligheten att patenteringshinder kan komma till myndighetens kännedom även om formlig invändning icke göres. Tänkbart vore, att konstruera beslutet om utläggning som ett godkännande, som vid utläggnings-tidens slut i händelse av utebliven invändning vinner laga kraft (jfr. ovannämnda nederländska lagstiftning). Onekligen skulle man härmed vinna en viss fasthet i patenteringsförfarandet – sökandena skulle erhålla garanti för att ärendet icke på alltför lösa grunder upptogs till förnyad behandling.

Materiellt sett synes ett godkännande före utläggningen dock kunna vara betänkligt. Det är först genom tryckning av utläggnings-skrift som ansökningen kan förväntas bli känd inom vidare kretsar. Även personer, som icke önskar göra formlig invändning, kan dock i allmänt intresse vilja lämna upplysningar av betydelse i ärendet, som patentmyndigheten eljest icke kunnat erhålla. I många fall kommer ärendet med tanke på sekretessfristen överhuvudtaget icke till all-

män kännedom förrän vid utläggningen. Utläggningss-förfarandet kompletterar härigenom myndighetens egen granskning. Ansökningens godkännande måste då förläggas till efter utgången av utläggnings-tiden.

Som i samband med § 19 påpekats måste patentmyndigheten taga hänsyn till en var patenthindrande omständighet varom den vid denna tidpunkt har kännedom. I detta avseende överensstämmer förslaget med nu gällande rätt. I lagtexten anges därför, att ärendet efter utläggnings-tidens slut upptages till fortsatt prövning.

Patentmyndigheten kan ha anledning att även på detta stadium verkställa viss ytterligare granskning, t. ex. om det i samband med nyhetsprövningen av annat likartat ärende befinnes, att en viss granskningsklass förbigåtts. Särskilt där ansökningen utlägges kort tid efter ingivandet kan det också vara befogat att verkställa en kollisionsgranskning med hänsyn till senare ingivna ansökningar, som åberopar konventionsprioritet. Fortsatt handläggning kan alltså ske oavsett om invändning gjorts. Kommittéerna har dock velat markera att, där invändning ej gjorts och icke särskilda omständigheter som nu sagts föreligger, patent normalt meddelas när utläggnings-tiden utlöpt. Detta har skett genom angivandet, att vid den fortsatta prövningen skall avgöras «huruvida patent skall meddelas».

Vad beträffar det fortsatta förfarandet när invändning framställts, har kommittéerna övervägt om det behöver mer ingående regleras. I praxis remitteras vanligen inkomna invändningsskrivelser till sökanden med föreläggande för honom att yttra sig däröver. Svarskrivelsen remitteras i sin tur till invändaren som därigenom får tillfälle att framföra ytterligare synpunkter, vilka sökanden får bemöta. Myndigheten prövar därefter ärendet med ledning av vad som vid nämnda skriftväxling framkommit.

Om patentmyndigheten anser att hinder mot ansökningens beviljande framkommit, avgives vanligen föreläggande innan ärendet avgöres. I annat fall fattas utan ytterligare omgång beslut om patentmeddelande.

Beskaffenheten av den gjorda invändningen kan emellertid vara sådan, ett det omedelbart framgår att den är obefogad eller

eljest icke är underbyggs med saklig motivering. Att därvid slaviskt följa en remissordning som den ovannämnda kan då medföra en opåkallad försening av ärendets avgörande. Kommittéerna har icke velat binda förfarandet i alltför stela former. Det har dock synts vara av vikt att sökanden alltid skall få tillfälle att yttra sig över inkommen invändning innan ärendet upptages till avgörande. Lagtexten har i förevarande avseende inskränkts till ett stadgande härom. Beträffande ytterligare skrifter från samma invändare som kan inkomma under den fortsatta behandlingen, får myndigheten själv bestämma om dessa skall översändas till sökanden för särskilt yttrande. Handläggningen bör självfallet ej fördröjas genom onödig skriftväxling.

Som i samband med § 19 framhållits inverkar frågan om invändarens behörighet icke på ansökningens avgörande i första instans. Vid t. ex. för sent inkommen invändning bör emellertid invändaren icke erhålla rätt att påkalla en förhandlingsomgång som främst förestavas av hänsyn till invändarens partställning, t. ex. muntlig förhandling. Av en jämförelse med § 16 framgår, att i den mån genom sådan invändning framkommit tidigare ej anförda hinder mot patents meddelande, sökanden måste få tillfälle att yttra sig däröver.

Om invändningen bedömes vara befogad, är det oftast rimligt, att sökanden genom föreläggande får del av myndighetens värdering av det förebragta materialet, samt därvid erhålla tillfälle till rättelse eller motargumentering. Saken kan emellertid i många fall få anses utredd genom skriftväxlingen med invändaren eller genom muntlig förhandling i närvaro av sökanden. Att alltid kräva utfärdande av föreläggande innan beslut fattas skulle därvid kunna göra förfarandet alltför tungrott. Beslutet får dock ej grundas på omständighet som anförts i ärendet endast i invändningsskrivelse, som icke av patentmyndigheten remitterats till sökanden för yttrande.

Som tidigare nämnts har i lagtexten markerats, att handläggningen i och med utläggningen kommit in i ett avgörande skede. Sökanden har erhållit ett besked som innebär att ansökningen sannolikt kommer att god-

kännas. Skulle sökanden därefter underlåta att inkomma med svaromål i anledning av remitterad invändning eller utfärdat föreläggande, synes därför presumtionen för att sökanden icke ämnar fullfölja ansökningen vara betydligt svagare än i motsvarande situation i det föregående handläggningsskedet. Härigenom kan det framstå som mindre befogat att vid underlåtet svaromål avskriva ansökningen enligt § 15 andra stycket. I Norge där liksom i Sverige institutet avskrivning med återupplivningsrätt införts, tillämpas detta endast under handläggningen före utläggning, varemot när ärendet efter utläggningstidens slut upptagits till fortsatt behandling, det alltid måste företagas till avgörande i sak (npl § 30). Med tanke på återupplivningsrätten innebär emellertid en avskrivning icke någon större olägenhet för sökanden än om ansökningen som följd av en underlåtenhet att bemöta invändningen skulle avslås. Avskrivningsinstitutets syfte är att åstadkomma en förenkling i myndighetens arbetssätt och detta syfte gör sig gällande också i förevarande sammanhang. Om man för verkställande av avskrivningen tvingas att närmare undersöka i vilket handläggningsskede ärendet befinner sig, försvåras tydligen avskrivningsförfarandet i samtliga ärenden. I förslaget förutsättes därför att avskrivning på samma sätt som vid prövningen fram till utläggningen skall tillämpas även när patentmyndigheten efter utläggningstiden funnit anledning att utfärda föreläggande. Däremot avses i förslaget icke, att enbart ett remitterande av invändningsskrivelse till sökanden för yttrande skall betraktas som föreläggande enligt § 15. Underlåter sökanden att yttra sig och finner patentmyndigheten icke anledning att utfärda föreläggande, upptages ärendet i sådant fall till avgörande i befintligt skick.

Har invändning icke gjorts, träder beslut om patentmeddelande omedelbart i kraft. Ett beslut att godkänna ansökningen trots gjord invändning vinner dock icke laga kraft förrän vid besvärstidens utgång (se § 25). I enlighet med vanliga rättsprinciper kan, om beslutet icke överklagas, den omständigheten att patenthinder upptäckes under mellantiden icke hindra att beslutet går i verkställighet.

§§ 24 og 25.

Anke (Besvär).

Har søkeren fått avslag på sin søknad eller fått avslått en begjæring om gjenopptakelse av en henlagt søknad (jfr. §§ 15 og 16), eller er en begjæring om overføring av søknaden etter § 18 blitt tatt til følge, kan han etter § 24 ved anke få avgjørelsen overprøvet. Tilsvarende ankerett har den som har fått en begjæring om overføring avslått, og den som har nedlagt innsigelse etter § 21 uten at denne er blitt tatt til følge. I § 25 has bestemmelser om ankefrist, frist for betaling av ankeavgiften og følgen av at avgiften ikke betales innen fristen.

Gjeldende rett.

Ankeadgang finnes også etter de någjeldende patentlover i Danmark, Norge og Sverige. Den norske og svenske patentmyndighet er for dette formål utstyrt med egne ankeavdelinger, mens ankesakene i Danmark avgjøres av de såkalte «særlige kommissioner». Det gjeldende *finske* behandlingssystem avviker i dette spørsmål noe fra de øvrige nordiske lands. Man har her bare den alminnelige klageadgang til «högsta förvaltningsdomstolen», en adgang som man for øvrig også har maken til i Sverige, men i Sverige kommer denne klagemulighet i tillegg til den nevnte ankeadgang til ankeavdelingen i patentmyndigheten. Behandlingen i det finske patentverks «allmänna sammanträde» kan i visse henseende ha likhetspunkter med ankeinstituttet, men kan ikke karakteriseres som en ankebehandling. Hvis det er tale om å avslå en søknad, skal avgjørelsen alltid treffes av «det allmänna sammanträde», mens beslutning om meddelelse av patent kan treffes av prøvningsingeniøren (forutsatt at denne er tildelt beslutnings-

rett). Den som har gjort innsigelse eller såkalt «yrkande» etter lovens § 48, kan bringe prøvningsingeniørens avgjørelse inn for det nevnte «sammanträde». Dette er i sin prøvning uavhengig av den beslutning som er truffet av den tekniske seksjon og ikke bundet til det materiale som der forelå. Det kan også remittere saken til den tekniske seksjon for viderebehandling der.

Når det gjelder ankeinstituttets nærmere utforming bemerkes at den *danske* ordning, særlig når det gjelder omfanget av ankeinstansens saksbehandling, er noe forskjellig fra den norske og svenske, som formentlig i større grad har innbyrdes likhetspunkter. «Går patentkommissionens avgjørelse etter §§ 15 eller 18 ansøgeren imod», heter det i den danske lovs § 19, 1. ledd, «og mener han den bygget på uriktige forudsætninger, kan han forlange sagen taget under fornyet behandling af patentkommissionen». Det dreier seg i dette tilfelle om en fornyet behandling av samme instans, og ikke om noen ankebehandling. Går imidlertid også denne annen gangs behandling ham imot, kan han etter § 19, 2. ledd bringe saken inn for den foran omtalte særlige kommisjon, og i dette tilfelle er det en ankebehandling som finner sted. De særlige kommisjoner har tre faste medlemmer, herunder formannen og nestformannen, samt to medlemmer hvis oppnevning skjer for hver sak og hvis utvelgelse skal skje under hensyntaken til den angjeldende saks beskaffenhet.

Tilsvarende beføyelse til å begjære patentkommisjonens avgjørelse overprøvet av en særlig kommisjon har den som i henhold til lovens § 17 har nedlagt innsigelse mot patentets meddelelse.

De avgjørelser som søkeren kan påanke

etter den danske lov, er beslutninger hvorved patent av materielle grunner nektes, det være seg fordi oppfinnelsen ifølge lovens § 1 ikke kan gjøres til gjenstand for patent eller fordi retten til oppfinnelsen tilkommer en annen enn søkeren – jfr. lovens § 3, 1. ledd. Hvor patenthindret derimot består i at lovens formelle vilkår ikke er oppfylt, skal søknaden ikke avslås, men avvises, og en avvisning kan ikke være gjenstand for anke. De avgjørelser som patentkommisjonen treffer om de formelle spørsmål, som f. eks. spørsmålet om søknadens deling og hvilke endringer som kan foretas i beskrivelse og krav under søknadens behandling, er derfor i prinsippet endelige. De særlige kommisjoner har dog ikke alltid ansett seg utelukket fra også å bedømme sådanne formalia når det skjer i forbindelse med deres prøvning av de reelle sider av avgjørelsen. Det har herunder vært henvist til at patentkommisjonens oppfatning av hva som er realitetsspørsmål og hva som bare er formelle spørsmål, ikke hviler på noe sikkert grunnlag i selve loven da denne i sin avfattelse ikke kan anses å være uttømmende.

De særlige kommisjoner er i prinsippet en «kassasjonsdomstol» som tar stilling til riktigheten av den avgjørelse patentkommisjonen har truffet, på grunnlag av det materiale som forelå for sistnevnte kommisjon. I praksis har det imidlertid ikke vært mulig strengt å fastholde dette prinsipp. De særlige kommisjoner har således i en del tilfelle endret begrunnelsen for en avgjørelse. De tar videre hensyn til nyhetshindrende materiale som først er fremdratt under behandlingen for de særlige kommisjoner. Nytt materiale som etter patentkommisjonens avgjørelse blir brakt inn i saken av søkeren, vil derimot normalt ikke bli tatt i betraktning, og forslag til endrede patentkrav kan ikke med et for søkeren positivt resultat endelig behandles av de særlige kommisjoner, som ikke har mulighet til å foreta en egentlig patentteknisk undersøkelse. Hvis de særlige kommisjoner mener at det er mulighet for gjennom endrede patentkrav å nå frem til et patent, og at det etter omstendighetene bør tas hensyn til det som er kommet frem etter patentkommisjonens avgjørelse, tilbakesender de særlige kommisjoner saken

til patentkommisjonen til fortsatt behandling.

Etter den *norske* patentlovs § 31 kan patentsøkeren eller den som har nedlagt innsigelse mot at patentet gis, fordre «enhver avgjørelse som har gått ham imot» undergitt fornyet avgjørelse av Styret (annen avdeling). Det siktes her til avgjørelser som skal treffes av vedkommende utvalg, og ikke til de forføyninger som under saksforberedelsen treffes av det behandlende medlem. Det kan dreie seg om beslutninger hvorved patent nektes eller søknaden henlegges, eller hvorved patent meddeles. Som nevnt under bemerkningene til §§ 15 og 16 har man etter den norske lov ikke som i Danmark og Sverige en forskjellig beslutningsform for tilfelle hvor patentet nektes av reelle grunner og for tilfelle hvor det nektes av formelle grunner. I begge tilfelle er beslutningsformen avslag av søknaden, og anke til annen avdeling kan finne sted uten hensyn til avslagsgrunnen. Ankeadgangen er således ikke som i Danmark begrenset til bare å gjelde de reelle sider av avgjørelsen. Ordningen er for så vidt den samme som den som er foreslått i komitéenes forslag. Etter den norske lovs § 25, siste ledd, kan søkeren dessuten forlange spørsmålet om hvorvidt de om søknaden gitte forskrifter (det vil si de formelle vilkår) er fyldestgjort, undergitt særskilt avgjørelse, således at den videre prøvelse av søknaden utstår inntil dette spørsmål er endelig avgjort. Sådanne særskilte avgjørelser kan også være gjenstand for anke til annen avdeling.

Behandlingen av den enkelte sak i annen avdeling skjer ved et utvalg på 5 medlemmer, med Styrets sjef som formann. I motsetning til medlemmene av anmeldelsesavdelingen (første avdeling) er medlemmene av annen avdeling, bortsett fra Styrets sjef, for tiden ikke faste, men oppnevnes for viss tid av gangen blant personer med annen hovedstilling.

Gjenstanden for prøvelse i annen avdeling er første avdelings avgjørelse. Hverken søker, innsiger eller annen avdeling selv er imidlertid ved ankebehandlingen bundet bare til det materiale som lå til grunn for avgjørelsen i første avdeling. I Styrelovens § 5, 2. ledd, heter det således at «anden avdelings av-

gjørelse er ikke bundet til de kjendsgjerninger, som forelaa ved avgjørelsen i første avdeling». Om omfanget av annen avdelings saksbehandling heter det for øvrig i Styrelovens motiver (s. 15) at «i saglig henseende bør denne nye prøvelse af første afdelings avgjørelser baade omfatte *alle* spørgsmaal og i seg selv være *uafhængig*. Den bør saaledes ikke – som tilfælde er efter den nuværende patentlov – kun gjelde realitetsspørgsmaal eller kun skje paa grundlag af de første instans forelagte dokumenter». Og videre: «Anden afdeling bør altsaa med fuldstændig frie hænder kunde stadfæste, forandre eller kuldkaaste første afdelings afgjørelser og eventuelt ved forhandling med anmelderen bevirke en yderligere udredning af sagen».

Det er også tydelig at man har forutsatt en viss adgang til å foreta endringer i søknaden under behandlingen i annen avdeling for at den kan bringes i en form som annen avdeling formodes å kunne godta. Herunder vil det også være adgang til å fremsette alternative krav på den måte at annen avdeling bes om å prøve søknaden i en angitt mer innskrenket form dersom den opprinnelig videre form ikke finnes å kunne godtas. I praksis har det imidlertid vært atskillig tvil om hvor langt annen avdelings kompetanse eller plikt går når det gjelder å prøve søknaden i en annen form enn den som forelå for første avdeling, og noen klar praksis kan man her neppe tale om.

I den nevnte Styreløvs § 5 heter det for øvrig at «inddrages kjendsgjerninger, som ikke har været gjenstand for granskning i første avdeling, kan anden avdeling henvise saken til ny avgjørelse av første avdeling».

Etter den svenske patentlovs § 8 gjelder søkerens ankerett «beslut av patentmyndigheten å anmälningsavdelning varigenom patentansökning förklarats förfallen eller avslagits». Er patentsøknaden godkjent på tross av i behørig form fremsatt innsigelse, har innsigeren tilsvarende ankerett.

Den svenske ankeavdeling har i motsetning til den norske fast ansatte tjenestemenn i heldagsstillinger. Avdelingens ordfører er også her patentverkets sjef. Den er beslutningsdyktig når, foruten ordføreren eller hans stedfortreder, minst to tekniske medlemmer, hvorav referenten må være den

ene, er til stede. I visse saker skal et rettskyndig medlem delta.

I likhet med den norske ankeavdeling er heller ikke den svenske bundet til bare å treffe beslutning om avslag eller godkjenning av de patentkrav som forelå til avgjørelse i underinstansen, men har ansett seg berettiget til også å prøve andre under ankesakens behandling fremsatte begjæringer, eksempelvis mere begrensede krav. Tilsvarende gjelder for de kjennsgjerninger avgjørelsen støtter seg til. Man er således ikke begrenset til det nyhetsmateriale som er fremdratt under behandlingen i førsteinstansen, og i innsigelsestilfellene er man ikke begrenset til de synspunkter som innsigeren har fremført. Det kan nevnes at tanken om en begrensning av ankeavdelingens saksbehandling til kun å omfatte det materiale som dannet grunnlag for anmeldelsesavdelingens beslutning, nylig har vært drøftet av en statlig organisasjonsnemnd. Såvel nemnden selv som flere av de organisasjoner m. v. som uttalte seg, fant imidlertid at denne arbeidsforenkling ikke oppveide de ulemper som først og fremst ut fra et retts-sikkerhetssynspunkt ville oppstå.

Da heller ikke den svenske ankeavdeling er innrettet for foretakelse av mer vidløftige nyhetsgranskninger, som kan bli nødvendige særlig hvor kravene har vært underkastet mer vesentlige omlegninger, eller hvor anmeldelsesavdelingens granskning har vist seg utilstrekkelig, kan likesom i Norge saken i sådanne tilfelle sendes tilbake til sistnevnte avdeling til fornyet behandling.

Den forannevnte adgang til å få ankeavdelingens avgjørelse overprøvet hos regjeringsretten, er bare tilstått søkeren. Innsigeren har altså ikke denne mulighet.

Det som her er uttalt om ankeavdelingens berettigelse til å prøve nye begjæringer og nytt materiale, gjelder også for regjeringsretten.

Ankeinstanser, oftest i form av ankeavdelinger innen patentmyndigheten, finnes også i mange *fremmede land*. I USA ble en sådan ankeavdeling opprettet allerede i 1861. I Tyskland er ankeavdelingen i 1961 blitt omgjort til en egen, i forhold til patentmyndigheten frittstående forvaltningsdomstol med navn av «Patentgericht». I denne

forbindelse ble den tyske patentlov endret, hvorved dens § 41 b, første ledd, fikk denne lydelse: «Das Patentgericht erforscht den Sachverhalt von Amts wegen. Es ist an das Vorbringen und die Beweisanträge der beteiligten nicht gebunden». Som påpekt i «Mitteilungen der deutschen Patentanwälte» 1961, s. 162, kan Patentgericht ifølge denne bestemmelse foreta egen kompletterende nyhetsgransking.

Forslaget.

Bortsett fra for Finnlands vedkommende, hvor man som nevnt ikke har noen ankeinstans av foran omtalte type, forutsetter forslagens ankebestemmelser ikke noen endringer i den bestående organisasjon av de nordiske patentmyndigheter, som det i bilag 1 er gitt en kort redegjørelse for.

Heller ikke når det gjelder hvilke avgjørelser som skal kunne påankes, inneholder forslaget noen vesentlige nyheter. Dog vil for Danmarks vedkommende en viss utvidelse skje ved at man anvender samme beslutningsform enten søknaden avslås av reelle eller formelle grunner og ikke har foretatt noen begrensning av ankeadgangen etter hva som er årsaken til avslaget. For Norges vedkommende vil en viss innskrenkning av ankeadgangen følge av at forslaget ikke gir adgang til særskilt avgjørelse i formelle spørsmål slik som etter den foran omtalte § 25, siste ledd, i den norske patentlov. Forslaget kan for øvrig i større utstrekning enn i den någjeldende danske og norske lov sies å inneholde en presisering av hvilke avgjørelser som kan påankes. Praksis har vist at en sådan presisering kan være ønskelig.

Forslagets fastsettelse av hvilke avgjørelser som kan påankes, må sees på bakgrunn av det behandlingssystem som er redegjort for i bemerkningene til §§ 15 og 16.

Finnes under saksforberedelsen noe å være til hinder for å imøtekomme søknaden, skal søkeren gjøres oppmerksom på dette og gis anledning til å uttale seg og eventuelt til å rette manglene. Unnlater han å besvare henvendelsen, skal søknaden under de vilkår som er angitt i § 15 henlegges. En henlagt søknad kan under de i samme § angitte vilkår gjenopptas til videre behand-

ling. Nektes gjenopptakelse, har søkeren imidlertid ingen muligheter til å forfølge saken videre. En avgjørelse om nektelse av gjenopptakelse blir derfor av sådan viktighet at den bør medtas blant de avgjørelser hvis riktighet bør kunne forlanges overprøvet av ankeinstansen.

Har søkeren besvart henvendelsen, men patentmyndigheten fortsatt finner at forholdet er til hinder for patent, skal søknaden under vilkår som angitt i § 16 avslås. Dette gjelder som allerede nevnt uansett om patenthinderet er av formell eller av reell art.

Flere grunner tilsier at man i disse tilfelle ikke begrenser ankeretten til bestemte avslagsbeslutninger, f. eks. til dem som er begrunnet i reelle patenthinder. Som nevnt under §§ 15 og 16 kan det være vanskelig å avgjøre hva som er reelle og hva som bare er formelle spørsmål, og for søkeren vil begrensningen kunne virke urimelig. Loven vinner dessuten i enkelhet og forstaelighet ved den generelle regel som komitéene foreslår i dette spørsmål.

I § 18 er den som godtgjør at det er han og ikke søkeren som er berettiget til patentet, gitt en rett til å fa søknaden overført til seg. I disse tilfelle vil altså søknaden i stedet for å bli avslått kunne bli overført til den berettigede. Komitéene har funnet at søkeren også overfor sådanne overføringsbeslutninger bør ha en ankerett.

Det nevnte behandlingssystem innebærer at et patent aldri vil bli meddelt i en form eller med et omfang som søkeren bestrider. Oppnås ikke enighet mellom søker og patentmyndighet i disse spørsmål, vil patentet overhodet ikke bli meddelt, idet søknaden i tilfelle skal avslås. Det kan med dette system vanskelig bli tale om noen ankerett for søkeren overfor beslutninger hvorved patent meddeles, og forslaget gir heller ikke sådan ankerett. I forbindelse med søknaden kan søkeren fremsette visse begjæringer som kan sies å ha en selvstendig og uavhengig karakter i forhold til spørsmålet om hvorvidt patent i og for seg kan meddeles. Det kan f. eks. gjelde påstand om en annen løpedag for søknaden enn hva patentmyndigheten vil godta, uten at påberopelsen av denne løpedag er avgjørende for patenterbarheten. Komi-

téene har funnet at også slike mer eller mindre selvstendige og uavhengige begjæringer bør betraktes som et ledd i søknaden, og at søknaden likesom ved andre mangler bør avslås dersom søkeren fastholder begjæringen på tross av at patentmyndigheten ikke finner å kunne godta den.

Uansett hva manglene består i, er det saledes etter forslaget søknaden som helhet som avslås. Adgang til delavgjørelse gis ikke, og det er derfor ikke adgang til å få høre ankeinstansens syn på en omstridt del av søknaden for deretter å fortsette sakens forfølgning i førsteinstansen når dette delspørsmål er endelig avgjort. Dette gjelder også for de formelle spørsmåls vedkommende. Komitéene har som nevnt funnet ikke å burde oppta i forslaget den någjeldende norske lovs adgang til delavgjørelse angående spørsmålet om søknaden fyller de formelle vilkår. På den annen side forutsettes en adgang til å rette eventuelle mangler også under behandlingen i ankeinstansen. Denne vil så eventuelt kunne benytte seg av sin adgang til å sende saken tilbake til førsteinstansen til videre behandling.

Under saksforberedelsen treffes en rekke forføyninger vedrørende selve saksbehandlingen. Det gjelder søknadens klassifisering, beslutning om at søknadens behandling inntil videre skal utstå på grunn av kollisjon med en annen søknad med tidligere løpedag eller bedre prioritet, innrømmelse av frister og innrømmelse eller nektelse av muntlig forhandling m. v. Komitéene har ikke ansett det nødvendig eller hensiktsmessig at ankerett tilstås overfor sadanne forføyninger. Det dreier seg her dels om forhold som ikke kan medføre rettighetsfortapelse og dels om forhold som kan angripes med andre rettsmidler. Har forholdet ført til at søknaden er blitt henlagt, har man saledes gjenopptakelsesadgangen, og har det forekommet feil ved saksbehandlingen som har ført til at søknaden feilaktig er blitt avslatt, vil dette kunne anføres i ankeinstansen i forbindelse med anke over avslagsbeslutningen.

Når det gjelder *innsigerens* ankerett, begrenser denne seg naturlig til tilfelle da patent er meddelt på tross av innsigelsen. Forslaget begrenser imidlertid ikke, som en nedenfor skal komme tilbake til, innsigerens

ankerett bare til det forhold som innsigelsen gjaldt.

Innsigerens ankerett vil være betinget av at han er behørig innsiger etter § 21, 2. ledd, og ankeinstansen må derfor ta standpunkt til dette spørsmål før anken behandles – jfr. for øvrig motivene til §§ 19–21.

Likesom søkeren bør kunne påanke en beslutning om overføring av søknaden etter § 18, bør den som har fremsatt sådan begjæring kunne påanke en beslutning hvorved begjæringen avslås. Bestemmelse herom er opptatt i forslaget.

Det kan tenkes tilfelle hvor det ikke er selve den avgjørelse førsteinstansen har truffet som man er misfornøyd med, men den begrunnelse som avgjørelsen er utstyrt med. Komitéene har imidlertid funnet at det ville føre for langt å innrømme ankerett overfor avgjørelsenes motivering. Det kan også vanskelig tenkes tilfelle hvor det skulle foreligge virkelig tungtveiende interesse i å få en overprøving av dette spørsmål.

I *finsk* og *svensk* forvaltningsrett gjelder en alminnelig klagerett overfor forvaltningsakter, og for å understreke at denne i foreliggende tilfelle er begrenset til de tilfelle som er nevnt i § 24, har man i den finske og svenske versjon av forslaget ansett det nødvendig å ta med en bestemmelse om at andre avgjørelser av patentmyndigheten vedrørende en søknad om patent enn de som paragrafen nevner, ikke kan overklages. I disse versjoner av forslaget er også medtatt den någjeldende adgang til prøvning av ankeinstansens beslutninger hos disse lands forvaltningsdomstoler. Danmark og Norge har som kjent ingen forvaltningsdomstol. En nyhet i forhold til gjeldende svensk rett er at forslaget også gir innsigeren denne klagemulighet – jfr. i denne forbindelse også bemerkningene til § 19. For øvrig bemerkes at § 24 bare gjelder beslutninger vedrørende patentsøknader, og ikke regulerer klagemuligheten overfor patentmyndighetens beslutninger i andre spørsmål som ikke knytter seg til søknadsbehandlingen, som f. eks. beslutninger om nektelse av registrering av overdragelser og lisenser m. v.

I den *danske* og *norske* versjon av forslaget er i § 24, siste ledd, medtatt en bestemmelse som sier at avgjørelser hvorved

patent nektes, ikke kan prøves av domstolene. En tilsvarende bestemmelse finnes i den någjeldende norske patentlovs § 32, samt i den norske varemerke- og mønsterlov. Bestemmelsen har sin bakgrunn i den i disse land gjeldende adgang til å bringe spørsmålet om gyldigheten av en forvaltningsakt inn for de alminnelige domstoler. Patentmyndigheten har en organisasjon og dens saksbehandling er underlagt bestemmelser som atskiller den fra de vanlige forvaltningsorganer. De detaljerte bestemmelser som gjelder for denne myndighet og dens saksbehandling og de rettigheter som søkeren herunder er tilsikret, samt den sakkyndighet, såvel teknisk som juridisk, som denne myndighet er utstyrt med, gjør det ubetenkelig å la dens avgjørelser om nektelse av patent være endelige. Det ville også føre til praktisk uholdbare tilstander om dette spørsmål skulle kunne gjøres til gjenstand for årelange prosesser. Etter §§ 47 og 48 vil spørsmålet om et meddelt patents gyldighet og eventuelt om dets overføring kunne innbringes for domstolene, men det dreier seg her om en rett som er tilstått tredjemann ut fra de særlige forhold som er redegjort for i bemerkningene til de nevnte paragrafer.

Ankefristen er i § 25 satt til to måneder. Denne frist begynner etter den finske og svenske versjon å løpe fra beslutningsdagen og etter den danske og norske versjon fra den dag da beslutningen ble sendt til vedkommende part. Denne forskjell grunner seg på administrative forskjelligheter i de resp. patentmyndigheter, men vil ikke gi forskjellige resultater i praksis. Tilsvarende forskjell gjenfinnes for øvrig på visse andre steder i forslaget – se således § 20. Fristens lengde er den samme som i den någjeldende danske, norske og svenske lov.

Innen samme frist må søkeren ha betalt fastsatt ankeavgift. I motsatt fall vil anken ikke bli behandlet. Man har funnet at andre hensyn gjør seg gjeldende på dette trinn av saken enn når det gjelder betalingen av søknadsavgiften, som vil kunne betales også etter at søknaden er inngitt. Ved inngivelsen av søknaden gjelder det å sikre denne løpedag, som kan være avgjørende for patenterbarheten, og søkeren har ved inngivelsen ikke som ved anke hatt en lovbestemt frist

til å ordne seg på. Det sene trinn av saken som anken foreligger på, tilsier dessuten en viss forsiktighet med frister og fristforlengelser, og gjennom kravet om ankeavgiftens betaling sikrer man seg til en viss grad at anken er alvorlig ment, slik at man ikke bebyrdes med ankeerklæringer som senere faller bort fordi avgiften ikke betales.

Man har ikke funnet det nødvendig å gi noen ytterligere bestemmelser i loven om de formkrav m. v. som skal gjelde for ankeerklæringen og dens inngivelse. Dette forutsettes gitt ved forskrifter. Det bør således her som for søknadene og innsigelsene stilles vilkår om skriftlighet, at erklæringen foreligger i et visst antall eksemplarer, og at det i erklæringen skal gis opplysning om de påståtte feil ved avgjørelsen som anken grunnes på, og de nærmere omstendigheter som den støttes til. Manglende oppfyllelse av disse vilkår bør imidlertid ikke være til hinder for at ankeerklæringen anses for fremsatt såsant den har kommet til uttrykk i et skriftlig dokument og manglene senere rettes.

Komitéene har ikke ansett det riktig å begrense prøvningen i ankeinstansen til bare å skje på grunnlag av det materiale som forelå for førsteinstansen. Det forutsettes at såvel ankeinstansen selv som partene vil kunne fremdra nytt materiale og fremkomme med nye argumentasjoner og bevis. Det kan kanskje synes noe betenkelig at denne adgang også skal gjelde materiale som vedkommende part satt inne med allerede ved behandlingen i førsteinstansen, men som han på dette stadium likevel unnlot å fremkomme med. Denne unnlattelse behøver imidlertid ikke å ha skjedd i uredelig hensikt, og det ville by på praktiske vanskeligheter å foreta noen sonndring på dette grunnlag.

Det er heller intet til hinder for at det materiale som fremdras kan referere seg til andre spørsmål i søknaden enn det som dannet avslagsgrunnen i førsteinstansen. Har denne avslått søknaden på grunn av manglende nyhet, mens ankeinstansen finner at nyhetskravet er tilfredsstillt, men derimot ikke at søkeren er rette innehaver av oppfinnelsen, vil søknaden kunne avslås med sistnevnte begrunnelse. På samme måte vil innsigeringen under ankebehandlingen ikke være

bundet til å begrense seg til forhold som dannet grunnlaget for innsigelsen i førsteinstansen. Formålet med prøvningen bør i ankeinstansen som i førsteinstansen først og fremst være å komme til en riktig avgjørelse av patentsøknaden, og det anses da nødvendig å innrømme den frihet som her er omtalt.

Gjenstanden for saksbehandlingen i ankeinstansen er førsteinstansens avgjørelse. Det er ikke ankeinstansens oppgave å søke å finne frem til noe i søknaden som i tilfelle den endres på en viss måte, kan tenkes å være patenterbart. Disse begrensninger i ankeinstansens saksbehandling anses nødvendige både av hensyn til en rasjonell saksbehandling og de forholdsvis beskjedne muligheter ankeinstansen har til selv å foreta en mer omfattende saksbehandling. Med de forholdsvis få saker denne instans får til behandling, vil den heller ikke kunne gis en bemanning og organisasjon som kan gi den vesentlig større muligheter i så måte. På den annen side har komitéene ikke ansett det riktig at man går så langt som til helt å forby endringer av søknaden i ankeinstansen. Er det således i førsteinstansen på det rene at søknaden ville kunne ha vært godtatt med en nærmere angitt begrensning som søkeren ikke har vært villig til å gå med på, bør han i ankeinstansen kunne foreta begrensningen for å få patent bevilget, og han bør også kunne gjøre dette i den form at han begjærer søknaden i denne instans

prøvet prinsipielt i den videre form og subsidiært i den snevrere. Forutsetningen er imidlertid at beskrivelse og krav for begge alternativer forelegges ankeavdelingen fullt ferdig utarbeidet fra søkerens side. At han like overfor ankeavdelingen tilbyr seg å utarbeide et begrensende alternativ for det tilfelle at avdelingen ikke kan godta det første alternativ, forutsettes i regelen ikke å kunne godtas.

Forslaget inneholder en særbestemmelse for det tilfelle at en innsiger trekker sin anke tilbake. I så fall skal anken likevel prøves. Dette er i overensstemmelse med gjeldende norsk praksis og behandlingen i det finske «allmänna sammanträde», men ikke med dansk og svensk praksis. Bestemmelsen anses nødvendig for å motvirke at søkeren f. eks. ved tilbud om økonomiske fordeler eller delaktighet i patentet påvirker innsigelsen til å trekke anken tilbake. Spørsmålet om et patent skal gis, er ikke bare et spørsmål som angår partene.

Den interesse som det offentlige har i en riktig avgjørelse av patentsøknaden, tilsier også at ankeinstansen ikke bør kunne medvirke til et forlik mellom partene i saken. Sadant forlik vil ikke kunne få noen betydning for sakens behandling utenom de tilfeller som partene har fri rådighet over, sasom spørsmålet om hel eller delvis tilbaketrekning av søknaden og om hvem av dem som skal anses som berettiget til oppfinnelsen.

§ 26.

**Kungörelser om patentansökans avgörande m. m.
Patentbrev.**

Då patentansökning offentliggjorts (se § 22) bör allmänheten underrättas om det slutliga beslut som fattats i ärendet. Enligt *gällande rätt* skall beslutet kungöras såväl när patent meddelas¹⁾ som när en utlagd ansökning avgjorts utan att leda till patent (se dpl § 20 andra och tredje st., fpl §§ 51 och 52, npl § 33 första och tredje st., spl § 7 två sista styckena). I *förslaget* återkommer en liknande bestämmelse i förevarande paragraf. Skyldigheten att kungöra beslutet har emellertid utsträckts till alla fall där ansökan offentliggjorts. Bestämmelsen kompletterar härvid stadgandet i § 22 fjärde stycket enligt vilket myndigheten skall kungöra att ansökningen blivit allmänt tillgänglig.

I paragrafens första stycke stadgas om utfärdande av patentbrev. Patentbrevet är i och för sig icke bärare av någon rättighet, utan är endast att betrakta som en stadfästelse av patentbeviljandet, dvs. en bekräftelse av att lagakraftvunnet beslut härom fattats. Nagra rättsverkningar är icke knutna till patentbrevet som sadant. Patenträtten kan således överlätas eller upplätas utan att några förfoganden göres med avseende på patentbrevet. I praktiken har patentbrevet ofta formen av ett omslag till ett exemplar

av patentskriften, som därvid innehåller de i § 21 sista stycket angivna uppgifterna.

I det stora flertalet fall sker icke någon ändring i utläggningsskriftens innehåll efter utläggningen. Att alltid verkställa en omtryckning i samband med patentmeddelandet skulle därvid onödigt fördyra patenteringsförfarandet. Genom att särskilt trycka patentskrifter till skillnad från utläggningsskrifter kan visserligen förhindras missbruk, bestående i att patenthavare gentemot annan åberopar utläggningsskrifter, trots att patentet beviljats med annat innehåll. Utläggningsskrifterna kan emellertid när patent meddelas i oförändrad form förses med påstämpling el. dyl., varav detta framgår. När den utlagda patentansökningen ändrats bör däremot omtryckning alltid ske i samband med patentmeddelandet. I annat fall skulle allmänheten tvingas att gå till den i patentmyndigheten befintliga ansökningsakten för att kunna fastställa patentets rätta innehåll och omfang. I första styckets andra punkt av förevarande paragraf stadgas därför att beskrivning och patentkrav som ändrats skall i tryckta exemplar föreligga i slutligt skick. För ändringar i ritning gäller detsamma som för beskrivningen, då ritning anses tillhöra denna.

¹⁾ Skyldighet att i en av patentmyndigheten utgiven officiell och regelbundet utkommande publikation offentliggöra namnet på dem till vilka patent meddelats samt en kort beskrivning på patenterade uppfinningar föreskrives i Pariskonventionen artikel 12 avd. 2 a.

§ 27.

Patentregistret.

Bestemmelsen foreskriver, at der af patentmyndigheden føres et patentregister, hvori der indføres oplysninger om meddelte patenter og rettigheder til disse, i det omfang det følger af forslagets bestemmelser iøvrigt eller foreskrives i henhold til patentlovgivningen. De nærmere regler om retsvirkningen af tilførsler til patentregistret findes i forslagets § 39.

Gældende nordisk ret.

Alle de nordiske lande har regler om, at der skal føres et patentregister, og om dets indhold.

I den *danske* patentlovs § 21 foreskrives, at registret skal udvise ethvert patents genstand, udstedelsesdagen og den dag, fra hvilken dets varighed regnes, samt patenthaverens og eventuelt hans fuldmægtigs navn, stilling og bopæl. Endvidere skal det anføres i patentregistret, når et patent udløber, bortfalder eller kendes helt eller delvis ugyldigt. Senere forandringer i ejerforholdet til patentet eller i fuldmægtigforholdet skal ligeledes anmærkes i registret. Patentregistret er offentlig tilgængeligt.

Uanset at det ikke er udtrykkeligt hjemlet i loven, modtager man også i praksis anmeldelser om licenser, panterettigheder m.v. og indfører dem i patentregistret. Da der ikke er knyttet nogen retsvirkning til registret, er det imidlertid kun i mindre omfang, sådanne rettigheder anmeldes.

I den *finske* patentlovs § 68 foreskrives tilførsler svarende til de i den danske lov indeholdte samt oplysning om opfinderens navn og adresse og eventuelt oplysning om, at ansøgeren har stillet rettigheder vedrørende opfindelsen til disposition for personer,

sammenslutninger eller statsinstitutioner i Finland.

Endvidere skal overdragelse, licens, panterettigheder samt «rättshandlingar, som avse delning, bolagsavtal eller förlikning angående patent, eller vilka innefatta avstående från patent eller panträtt», indføres i registret. For sådanne forhold er der ved lovens § 69 foreskrevet en materielretlig virkning af rettighedens indførelse i registret, jfr. nærmere nedenfor i motiverne til § 39.

Endelig er det foreskrevet, at retserhvervelser som arv, testamente, tvangslicens, ekspropriation og udlæg m.v. skal indføres i registret, når de vedrører rettigheder til et patent.

Overdragelse og andre frivillige retshandler vedrørende rettigheder i patentet kan efter § 71 kun indføres, når de foreligger skriftligt og er dateret, underskrevet og bekræftet. Panterettigheder kan kun antegnes, når de stilles som sikkerhed for betaling af et bestemt beløb i finsk mønt, jfr. nærmere § 71, 2. stk.

I patentregistret kan der gøres anmærkning om sagsanlæg, som kan føre til en domsafgørelse, der skal indføres i registret. Registret er offentlig tilgængeligt.

De *norske* bestemmelser om patentregistrets indhold findes i § 34 og svarer i det hele til de danske, idet dog også licensrettigheder er fremhævet udtrykkeligt. Endvidere er der adgang til at registrere sagsanlæg vedrørende ugyldigkendelse eller frakendelse af patentet eller påanke af en dom, der vedrører ugyldigkendelse eller frakendelse af patent.

Efter § 35 er registret offentlig tilgængeligt, og enhver kan få bekræftet udskrift af registret.

I *Sverige* findes bestemmelserne om patentregistret i § 7, mom. 6, i § 14, jfr. §§ 12 og 13, og i § 24. Herefter omfatter registret oplysninger vedrørende udfærdigelse af patent, betalte årsafgifter, overgang af patentretten, spørgsmål om fuldmagt for udenlandsk bosatte patenthavere og om patentets ophør. Licensrettigheder kan ikke registreres.

Som det vil ses, indeholder samtlige nordiske landes love krav om indførelse af de oplysninger, som ud fra almindelige ordensmæssige betragtninger bør anmærkes, således oplysninger vedrørende selve patentet og vedrørende patenthaveren og hans fuldmægtig. Medens den svenske og den danske lov indskrænker sig til disse forhold, kan efter den norske lov og dansk praksis også licensrettigheder optages i registret, og efter den finske lov skal praktisk talt enhver rettighed i patentet registreres.

Fremmed ret.

Også i de fremmede patentlovgivninger er der givet regler om førelse af et patentregister og nærmere regler om, hvad der deri skal indføres. I Vesttyskland og i Schweiz omfatter registret i det hele de samme forhold, som er angivet i den norske lov, medens f.eks. den engelske og den østrigske lovgivning kræver registrering af rettigheder i patentet i betydeligt videre omfang.

Forslaget.

Lovforslaget har kun til en vis grad gjort op med, hvilke oplysninger om patentet og hvilke rettigheder der skal eller kan registreres, idet man navnlig for så vidt angår oplysningerne vedrørende patentet har ment at kunne angive dette i de særlige forskrifter, der udfærdiges i henhold til loven.

Med hensyn til selve patentet bør registret angive patentets benævnelse samt, hvor det drejer sig om et patent, udfærdiget på grundlag af en nordisk patentansøgning, jfr. kap. III, for hvilke lande, patentet er meddelt. Endvidere bør registret angive den dag, på hvilken patentansøgningen er indleveret eller skal anses for indleveret, jfr. forslagens § 14,

den dag, fra hvilken en eventuel prioritet påberåbes, og den dag, på hvilken patentet er udstedt. Dernæst bør angives opfinderens og patenthaverens samt en eventuel fuldmægtigs navn og stilling og fuldstændig adresse for de pågældende.

Det må fremgå af patentregistret, om patentet er bortfaldet i medfør af bestemmelserne i § 46. Ligeledes må der foretages tilførsel til registret, hvis et bortfaldet patent i medfør af § 46, 2. stk., påny sættes i kraft.

Også en dom, hvorefter patentet erklæres helt eller delvis ugyldigt eller overføres til en anden, må anføres i patentregistret¹⁾. I denne forbindelse bemærkes, at det ligeledes – efter begæring – bør kunne anføres i registret, at der er rejst sag mod patenthaveren til ugyldighedskendelse af patentet eller til overførelse af dette til en anden, i det sidstnævnte tilfælde bl.a. for at skabe sikkerhed mod, at patentet ophæves efter bestemmelserne i § 49, hvis patenthaveren afstår fra patentet. Man har ikke ment, at en patenthaver med rette kan beklage sig over, at der åbnes mulighed for at anmelde, at patentet er genstand for en retstvist, og det kan være af betydning for udenforstående at være bekendt med, at spørgsmål vedrørende patentets gyldighed eller tilhørsforhold er under behandling ved en domstol.

Med hensyn til spørgsmålet om registrering af rettigheder til patentet bemærkes, at registret bør indeholde oplysning om, hvem der til enhver tid er patenthaver, jfr. forslagens § 39, stk. 2, hvor der er tillagt registrets oplysning om, hvem der er patenthaver, en vis formel betydning. I § 39 er det udtrykkeligt udtalt, at en overdragelse af patentet på begæring skal indføres i patentregistret, men også den, hvis ret til patentet ikke er begrundet i en overdragelse, må kunne kræve sig indført i registret som patenthaver. Således kan f.eks. arvinger af patentet anmelde deres ret, og er patenthaveren gået konkurs, bør konkursboet kunne anmelde sig som indehaver af patentretten.

For så vidt angår begrænsede rettigheder over patentet giver forslagens § 39 udtrykkelig hjemmel for registrering af licensrettig-

¹⁾ I kap. IX er det foreskrevet, at sådanne domme ved rettens foranstaltning skal tilstilles patentmyndigheden.

heder. Som det fremgår af § 39, stk. 3, og bemærkningerne til denne paragraf går komitéerne – omend med nogen tvivl for så vidt angår den danske komité – ind for en vis materiel retsvirkning af indførelsen i patentregistret, således at ikke registrerede patent- og licensrettigheder, der er erhvervede ved overdragelse, ikke kan gøres gældende overfor den, der ved aftale har erhvervet ret til patentet og i god tro begæret sin ret registreret.

For andre rettigheder over patentet har man derimod ikke ment at kunne give en tilsvarende regel. I hvilket omfang der bør gives adgang til at få sådanne rettigheder registreret, bør efter komitéernes mening overlades til administrativ afgørelse i hvert enkelt land under hensyntagen til de der iøvrigt gældende regler om sådanne rettigheder.

For Danmarks vedkommende foreligger i det danske tinglysningsystem særlige forhold, som medfører, at den danske komité må mene, at der ikke bør gives adgang til i registret at indføre sådanne andre rettigheder, rådighedsindskrænkninger m.v., f.eks. panterettigheder, umyndiggørelse etc.

En indførelse i patentregistret, som alene var begrundet i ordensmæssige hensyn, ville kunne virke vildledende for trediemand. Når registreringen ikke medfører nogen materiel retsvirkning, vil ingen have nogen særlig interesse i at anmelde disse rettigheders opståen eller ophør, og det ville være tilfældigt, om de blev anmeldt eller ej. Det ville derfor ikke være muligt at stole på, at

de registrerede rettigheder eksisterede, eller at det var de eneste eksisterende rettigheder af den pågældende art.

Hertil kommer navnlig, at det ville være overordentligt tvivlsomt, hvilken rent faktisk virkning en sådan registrering i givet fald ville have. Som eksempel kan nævnes, at panterettigheder i løsøre i Danmark for at have gyldighed overfor en godtroende erhverver skal være indført i det danske tinglysningsystems personbog. Hvis en panteret i et patent derfor indføres i patentregistret, men ikke er indført i personbogen, vil der opstå spørgsmål om, hvorvidt den, der senere indgår aftale om patentet, kan være i god tro, hvis han har undersøgt patentregistret. Antages en sådan erhverver at være i ond tro, kan man rejse spørgsmål om, hvorvidt han kommer i ond tro blot ved at undlade at undersøge patentregistret. I benægtende fald vil følgen være, at det kommer erhververen til skade, at han har undersøgt registret. Antager man derimod, at han er i ond tro ved ikke at undersøge patentregistret, bliver følgen, at erhververen må undersøge både patentregistret og tinglysningsregistret, hvilket ikke er rationelt. Tilsvarende synspunkter gør sig gældende for så vidt angår umyndiggørelse og lavværgemål, der ligeledes for at have virkning overfor trediemand skal være indført i tinglysningsregistrets personbog.

De finske, norske og svenske komitéer har ikke ment paa dette stadium at ville udtale sig om de tilfælde, som den danske komité har berørt i de nærmest foregaaende afsnit af motiveringen.

§§ 28–35.

Nordisk patentansökan.

Den patentgemenskap mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige, som förverkligas genom systemet med nordiska patentansökningar, skall enligt förslaget härom grundas på en överenskommelse mellan dessa länder. Ett utkast till konventionstext kommer att utarbetas av kommittéerna.

De grundläggande föreskrifterna om nordiska patentansökningar har intagits i tredje kapitlet i förslaget till patentlag. Bestämmelserna är utformade att gälla i det land, för vilket lagen är utfärdad. Sådana lagbestämmelser är intagna i samtliga nordiska länders lagförslag.

§§ 28–29.

Innebörden av nordisk patentansökan.

Lagförslaget innehåller direkta regler om de nordiska patentansökningarna. Dessa regler skall sedan överenskommelse träffats träda i kraft i samtliga berörda länder den dag vederbörande administrativa myndighet bestämmer.

Enligt överenskommelsen skall var och en av patentmyndigheterna i de nordiska länderna ha befogenhet att meddela patent för annat nordiskt land. Denna befogenhet är begränsad och reglerad i olika avseenden. Patent för annat land (sekundärland) får endast meddelas i samband med att patent meddelas för det egna landet (primärlandet). Vidare skall patent förutom för det egna landet meddelas antingen för samtliga övriga nordiska länder, som deltagar i gemenskapen, eller för dessa med undantag för Finland. Efter införandet av systemet med nordiska patentansökningar blir det således möjligt

ej endast att göra patentansökan avseende det land, till vars patentmyndighet ansökan inlämnas, utan också att hos en nordisk patentmyndighet göra ansökan om patent i Danmark, Finland, Norge och Sverige eller i dessa länder utom Finland. Nordisk patentansökan, vari patent icke begäres i Finland, kan icke göras hos detta lands patentmyndighet.

Den patentgemenskap, som införes genom systemet med nordiska patentansökningar, är inskränkt till ansökningsstadiet. I stort sett genomföres prövningen av en nordisk patentansökan på samma sätt som prövningen av en nationell patentansökan; det är endast vid utläggningen som skiljaktigheter kommer till synes.

Avsikten är att avgifterna på ansökningsstadiet skall vara ej endast lika stora i samtliga nordiska länder utan även vara desamma för nordiska och nationella ansökningar. Viss särskild avgift för tryckning av text på två språk (finska och annat nordiskt språk) tillkommer dock, om patent begäres för alla fyra länderna. Patent som meddelas med anledning av en nordisk patentansökan kommer att gälla i alla av ansökningen omfattade länder. Detta medför icke att patent som sålunda erhållits måste upprätthållas i samtliga dessa länder. Patentet utgör ett helt fristående patent i vart och ett av länderna och kan exempelvis av domstol förklaras ogiltigt i ett land utan att detta medför ogiltighet i annat land. Har en sökande intresse för patent i endast två eller till och med i endast ett av länderna, kan han underlåta att erlagga årsavgift i de andra länder, som ansökningen omfattat.

Årsavgifterna kan vara olika i olika länder men anses i varje land böra vara desamma

för alla patent, vare sig patent erhållits på grund av nordisk patentansökan eller på grund av nationell patentansökan.

Något praktiskt behov av nordiska patentansökningar avseende patent för endast två av de nordiska länderna eller för Finland och ytterligare endast två länder torde ej finnas vid den av kommittéerna föreslagna utformningen av systemet med nordiska patentansökningar. Möjligt är att i framtiden flertalet ansökningar om patent i de nordiska länderna göres i form av nordiska patentansökningar. Att avskaffa de nationella patentansökningarna har dock icke ansetts tillrädligt.

Beträffande det språk, på vilket handlingar i patentärenden skall vara avfattande, föreligger ingen skillnad mellan nationell ansökan i visst land och nordisk patentansökan gjord i samma land. Någon översättning av beskrivning och patentkrav från primärlandets språk till spraket i annat av ansökningen omfattat nordiskt land göres ej om patent begäres för Danmark, Norge och Sverige. Annorlunda blir förhållandet vid nordisk ansökan om patent i Danmark, Finland, Norge och Sverige, som gjorts i annat land än Finland. Förutom utläggningsskrift på primärlandets språk skall i sådana ärenden utläggningsskrift utgivas på finska. För patent som meddelats i Finland med anledning av där gjord patentansökan skall utläggningsskriften alltid innehålla beskrivning och patentkrav på svenska språket. Kommittéerna har icke ansett parallelltexter på danska, norska och svenska erforderliga i utläggningsskriften ens i fråga om patentkraven, då en person som har något av dessa språk som modersmål och har förmågan att tillgodogöra sig innehållet i en utläggningsskrift säkerligen kan ta del av innehållet i en sådan skrift på något av de andra språken.

Av vad tidigare anförts framgår, att när nordisk patentansökning omfattat alla fyra länderna patentet kommer att föreligga i två språktexter, nämligen dels på finska och dels på danska, norska eller svenska. Stadgandet i § 29 andra stycket, att patent på grund av nordisk patentansökan gäller i sekunderländerna som om det sökts och meddelats i vederbörande land, måste därför kompletteras för det fall att de två språktexterna

icke är överensstämmande. Ifrågavarande spörsmål har i korthet berörts redan i den inledande översikten.

För det fall att patenten meddelats i Danmark, Norge eller Sverige som primärland, kommer den finska språktexten att ha rättslig betydelse endast i Finland. Beträffande Finland bör vid bedömningen av den rättsverkan, som bör följa av det förhållandet att patentet föreligger på två olika språk, hänsyn tagas till den finstalande allmänhetens intresse att utan allvarliga risker kunna bedöma patentskyddet med utgångspunkt från den finskspråkiga texten. Av denna anledning har patentskyddet icke ansetts för Finlands del böra omfatta något, som icke är angivet i den finska texten.

Kommittéerna har emellertid ansett, att vid patentansökning i annat land än Finland, sökanden själv bör svara för den finska språktexten. Handläggningen av nordiska patentansökningar skulle nämligen eljest bli alltför betungande. För att erhålla tillförlitlig granskning av denna text skulle det bli nödvändigt att överflytta ansvaret för densamma på det finska patentverket. Man kan icke bortse från möjligheten att ett relativt stort antal nordiska patentansökningar kommer att gälla alla fyra länderna. Det finska patentverket kan icke utan väsentlig personalökning fullgöra en sådan uppgift. Behandlingstiden för dylika ansökningar skulle genom särskild granskning av den finska texten komma att förlängas.

När sökanden själv svarar för den finska texten förestavar emellertid hänsynen till den finstalande allmänheten ytterligare, att den finska texten icke får medgiva annat skydd än det som har motsvarighet i patentet i dess lydelse på primärlandets språk. Den som känner sig besvärad av det i den finska texten angivna skyddet bör därför kunna falla tillbaka på den andra språktexten. Verkan av den i det finska förslaget upptagna tolkningsregeln blir alltså, att för Finlands del ett patentskydd aldrig kan erhållas, som primärlandets patentmyndighet – vilken har att granska endast texten på det egna landets språk – icke avsett att meddela, samtidigt som skyddet icke heller omfattar annat än vad som anges i patentet i dess finskspråkiga version.

Med denna regel kan ansökningen i dess helhet handläggas av primärlandets patentmyndighet, som före patentansökningens tryckning för utläggning kontrollerar att sökanden inlämnat finsk översättning. Denna översättning kan tryckas i form av en separat utläggningsskrift utfärdad på sökandens eget ansvar. Som redan anförts har nämligen den finskspråkiga utläggningsskriften och motsvarande patent intresse endast för skyddet i Finland.

En regel avfattad i överensstämmelse med regeln i det finska förslaget har ansetts erforderlig också för de andra länderna för det fall att Finland är primärland. Visserligen har den finska patentmyndigheten givetvis möjlighet att beträffande där anhängiga ansökningar kontrollera också den svenska språktexten. Man kunde därför tänka sig, att den svenska språktexten blev utslagsgivande för tolkningen av skyddet i de andra länderna. Det kan emellertid icke bortses från, att sakbehandlingen i det finska patentverket mestadels sker på finska språket.

Det är därför lämpligt, att för Danmark, Norge och Sverige av hänsyn till allmänheten i dessa länder tillskapas en tolkningsregel, enligt vilken patentskyddet icke omfattar annat än vad som framgår av såväl den finska som den svenska texten. Regeln avses i praktiken kunna tillämpas på så sätt, att allmänheten i nyss nämnda länder regelmässigt kan utgå från den svenska texten. Den som enligt denna kunde anses begå patentintrång, kan emellertid undgå intrångspåföljder genom att hänvisa till den finska texten för den händelse ifrågavarande skydd icke är omfattat av patentet i dess finska lydelse.

Vid avfattningen av den föreslagna tolkningsregeln har beaktats också de fall, där den svenska språktexten enligt i Finland gällande lagstiftning är avgörande för patentets tolkning i Finland (se § 9 i det finska lagförslaget och tillhörande motiv). I dessa fall saknas tydligen anledning att i de övriga länderna beakta annat än den svenska språktexten, oavsett att patentkraven kommer att föreligga på såväl finska som svenska språket.

§ 30.

Kollision mellan här i riket och i annat nordiskt land gjorda patentansökningar.

I § 2 andra stycket andra punkten av förslaget stadgas, att uppfinning, som är föremål för patentansökan i ett land, kan utgöra hinder mot bifall till senare patentansökan i samma land. Regeln tar endast sikte på förhållandet mellan i landet gjorda patentansökningar. Om endera ansökningen är nordisk, måste man dock taga hänsyn även till ansökningar i andra nordiska länder under vissa förhållanden. Detta gäller ifråga om i ett visst land ingivna ansökningar i två fall. Är en t.ex. i Danmark, gjord ansökning nordisk, kan man i danska patentmyndigheten ha att beakta såväl nordiska som nationella ansökningar i annat nordiskt land, därest den danska ansökningen omfattar detta land. Är den danska ansökningen nationell, är det blott nordiska ansökningar i de andra nordiska länderna som blir att beakta. I de anförda exemplen har talats om dansk ansökning, men liknande gäller ifråga om ansökning som ingivits i annat nordiskt land. Detta har kommit till uttryck i § 30. Det är att märka att i Finland gjord nordisk ansökning alltid avser alla fyra länderna samt att beträffande nationell finsk ansökning beaktas endast sådana i de andra nordiska länderna gjorda nordiska ansökningar som avse även Finland.

Prövningen av en i visst nordiskt land ingiven ansökning åligger helt primärlandets patentmyndighet. Någon kompletterande prövning skall icke utföras av sekundärländernas myndigheter. En annan sak är att primärlandets patentmyndighet själfallet icke kan verkställa prövningen med hänsyn tagen till ansökningar i andra nordiska länder annat än i den myndigheten har tillgång till dessa. I betydande utsträckning blir detta fallet genom det av kommittéerna föreslagna systemet utan att särskilda åtgärder behöver tillgripas. Så snart patentansökning i ett nordiskt land lett till utläggning, kommer den tryckta utläggningsskriften att finnas tillgänglig i övriga

nordiska länder och kunna insorteras i dess granskningsmaterial.

Visst hithörande material kommer emellertid ej att bli tillgängligt hos primärlandets patentmyndighet på detta stadium. Det kan ifrågasättas att låta sekundärländernas myndigheter företaga en kompletterande granskning på detta material. Skall sådan granskning verkställas, bör den ske sedan den aktuella ansökningsen i primärlandet lett till tryckt utläggningsskrift som översänts till sekundärländerna, och ansökningsen får bedömas uteslutande med ledning av utläggningsskriften. Granskningen måste, om försening ej skall uppkomma, utföras under utläggningstiden, så att primärlandets patentmyndighet vid dess slut fatt del av det kompletterande materialet.

Detta material utgöres av ansökningsärenden hos sekundärlands patentmyndighet, vilka icke vid utläggningen av det i detta sammanhang aktuella ärendet resulterat i utläggningsskrift. Tydligt kan två slag av patenthinder genom sådant ärende förekomma. För det första kan vanligt nyhetshinder föreligga och för det andra kan hinder föreligga på grund av att ansökningsen är den äldre ansökningsen i ett kollisionsförhållande, i vilket den ansökningsen som provas är den yngre ansökningsen.

En ansökan måste för att kunna utgöra vanligt nyhetshinder ha blivit offentlig innan ansökningsen, som är föremål för prövning, gjordes. Salunda offentliggjorda ansökningsen som vid prövningstillfället avgjorts utan att ha givit upphov till utläggningsskrift, torde i regel vara av mindre värde som granskningsmaterial. Innehållet kan ej beräknas avslöja något om en ny uppfinning — vore så fallet skulle ju patent kunna meddelas. Annorlunda ställer det sig med de ansökningsen, som fortfarande är under prövning.

En dylik ansökan har, om den skall vara offentliggjord vid sådan tidpunkt att den kan utgöra nyhetshinder, i regel gjorts mer än 18 månader eller, i fråga om ansökningsen med konventionsprioritet, mer än 6 månader före det ansökningsen som provas gjordes. Föreligger nyhetshinder för den senare ansökningsen endast genom den tidigare ansökningsen, är det att förmoda, att denna förr

eller senare godkännes för utläggning. I och med detta framkommer utläggningsskrift. Tidsfaktorn talar för att den tidigare ansökningsen godkännes för utläggning innan beslut härom fattas i det ärende som provas. Så snart utläggningsskrift publicerats, får primärlandets patentverk möjlighet att konstatera att den äldre patentansökningsen föreligger och kan vidtaga erforderliga åtgärder, t.ex. begära upplysningar om den tidigare ansökningsen hos sekundärlandets patentmyndighet.

Liknande blir förhållandet med ansökan hos sekundärlandets myndighet, som kan vara äldre ansökningsen i ett kollisionsförhållande. En sådan ansökan kan dock ha inkommit till sekundärlandets patentmyndighet vid en tidpunkt, som ligger omedelbart före det ansökningsen under prövning gjordes.

Inom de nordiska kommittéerna har framträtt olika meningar ifråga om behovet av en kompletterande granskning av ovan angivet slag hos sekundärländernas patentmyndigheter.

Från den ena sidan har framförts önskvärdheten av att helt kunna befria sekundärländernas patentmyndigheter från denna börda, vilket ansetts bäst överensstämma med det föreslagna systemets grundtanke att anförtro prövningen helt åt primärlandet och dessutom medföra fördelen att man ej behöver riskera förseningar på grund av den kompletterande granskningen. Man har påpekat, att den utsträckta offentlighet och tryckning som kommittéerna föreslår kommer att medföra att antalet kollisionsfall, som redan nu är ringa, måste bli än mer fåtaliga. Den ifrågasatta begränsningen av förprövningen genom sloandet av kompletterande granskning i sekundärländerna skulle därför, har det sagts, icke få större betydelse. Förprövningen måste ju alltid komma att förete betydande luckor genom att stora delar av de i primärländernas bibliotek ingående utländska patentskrifterna ej ingår i det uppklassade materialet. Man har vidare uttalat förmodan, att innehavare av äldre kolliderande ansökningsen vid behov torde komma att genom invändning påpeka sådant patenthinder, då just sådana patent-sökande och deras ombud torde ha speciell

anledning att i eget intresse bevaka utkommande utläggningsskrifter.

Som motiv för att kompletterande granskning skall utföras hos sekundärländernas patentmyndigheter har från andra sidan anförts, att förprövningen om så ej sker blir mera ofullständig än den hittills varit och sämre än den i regel för närvarande är i utländska förprövande patentverk. Det medges av dem som anser den kompletterande granskningen erforderlig att kollisionsfallen visserligen kan vara sällsynta absolut taget men de påstås vara vanliga inom viktiga industriområden, där en forcerad teknisk utveckling försiggår. Ett kollisionsförhållande kan, påpekar man, ej endast utgöra hinder för patent utan även, om förhållandet förbises, ha till följd att innehavaren av den yngre ansökningen blir ur stånd att fritt utöva den uppfinning varpå han sökt och måhända med orätt erhåller patent. Att kollisionsgranskningen och den kompletterande granskningen i övrigt hos sekundärländernas patentmyndigheter slopas har påståtts framförallt bli till förfång för den som söker patent hos nordiska patentmyndigheter med det relativt sett minsta antalet patentansökningar. Detta har befarats kunna medföra att patent på uppfinningar inom aktuella områden i regel sökes hos den patentmyndighet som behandlar det största antalet ansökningar. Detta skulle visserligen minska risken för att nyhetshinder förbises men skulle enligt vad som påståtts kunna bidra till en icke önskvärd koncentration av de nordiska patentansökningarna till detta patentverk.

Kommittéerna har icke för närvarande velat ta ställning till frågan om och i vilken utsträckning kompletterande granskning skall under utläggningstiden företagas hos sekundärländernas patentmyndigheter. Det har ansetts lämpligt att avvakta vad som kan framkomma från remissorganen, innan kommittéerna upptager frågan till slutlig behandling. Under alla förhållanden anses, att regler härom ej bör inflyta i lagtexten utan endast i de administrativa tillämpningsföreskrifterna, så att med ledning av vunna erfarenheter kan vidtagas ändringar utan större omgång.

§§ 31—32.

*Särskilda regler angående handläggningen
m.m. av nordisk patentansökan.*

Patentmyndigheten har att i första hand verkställa prövning av patentansökningar med utnyttjande av de resurser, myndigheten själv förfogar över. Härvid skall beaktas allt av betydelse för ärendet, varom den som verkställer prövningen erhållit kännedom. Har härvid ej hinder för patent befunnits föreligga, skall ansökningen godkännas för utläggning. Avsikten med utläggningen är att ge den intresserade allmänheten möjlighet att göra invändning mot att patent meddelas. Någon invändning ex officio från sekundärländernas myndigheter bör icke ifrågakomma. Däremot kan meddelande om eventuellt nyhetshinder, som påträffats av tjänsteman hos sekundärmyndigheten, av denna lämnas till primärlandet. I § 60 i lagförslaget har förutsetts, att upplysningar även skall kunna lämnas angående icke offentliga ärenden.

Godkännande för utläggning samt också själva utläggningen sker enligt de för nationell ansökan gällande reglerna kompletterade med bestämmelser, som är betingade av att utläggning av nordisk patentansökan skall ske i alla av ansökningen omfattande länder. Dessa bestämmelser finnes i § 31. Utläggningen hos sekundärländernas patentmyndigheter innebär icke att en kopia av hela ansökningsakten skall vara tillgänglig där; det räcker med den vid utläggningen färdigställda utläggningsskriften.

Hänsyn till invändare med hemort i sekundärland medför att invändning eller besvär av invändare skall anses inkommen i rätt tid, därest den ingivits till sekundärlands patentmyndighet inom för invändning eller besvär föreskriven tid. Självfallet skall alla inkomna skrifter rörande nordisk patentansökning, som inkommer till sekundärlandets myndighet, av denna ofördröjligen översändas till primärlandets myndighet. Specialbestämmelsen i § 32 rörande beräkning av tid är emellertid inskränkt till skrift vari invändning göres eller besvär av invändare anföres.

§ 33.

Omvandling av nordisk patentansökan till nationell patentansökan.

Då nordiska och nationella patentansökningar finns vid sidan av varandra, kan det inträffa, att patenthinder i den nordiska ansökningen föreligger genom nationell patentansökan eller nationellt patent med äldre rätt i något eller några men ej samtliga de länder, som den nordiska patentansökningen omfattar. Sådana fall kommer dock att bli sällsynta, därest flertalet patentansökningar i de nordiska länderna i framtiden kommer att göras i form av nordiska patentansökningar. Möjligheten av patenthinder genom nationell patentansökan med äldre rätt har medfört att man velat göra det möjligt för sökanden att ändra den nordiska patentansökningen till en nationell patentansökan för enskilt, av den nordiska patentansökningen omfattat land eller till dylika ansökningar i flera sådana länder. Sökanden får härigenom möjlighet att erhålla en differentierad och därigenom möjligast vittomfattande ensamrätt till sin uppfinning i det nordiska patentområdet.

Inga nya ansökningar får anses tillkomna genom en ändring enligt § 33. De nationella ansökningar, som det blir fråga om vid sådan ändring, innebär var för sig ett fullföljande av den nordiska patentansökningen. Detta förhållande får ej bortskymmas av att för sådana nationella ansökningar skall, utom i det land där den nordiska ansökningen varit anhängig, särskild ansökningsavgift erläggas. En konsekvens av att ingen ny ansökning skall anses ha tillkommit genom den nationella ansökningen är att handlingarna tillhörande den ursprungliga nordiska patentansökningen skall vara allmänt tillgängliga så snart den nationella ansökningen blivit offentlig. Detta gäller även om den nordiska ansökningen handlagts av annan patentmyndighet än den där den nationella ansökningen är anhängig. Det anses också rimligt att den som erhållit kännedom om endera den nordiska eller den nationella patentansökningen kan uppsåra den andra av dessa. Detta kan ske med tillhjälp av de kungörelser, som enligt § 33 skall utfärdas i samband med ändringen,

eller anteckningarna i patentmyndigheternas diariier om ansökningarna. Dessa anteckningar föreslås bli allmänt tillgängliga även om ansökningarna i och för sig ej är offentliga (se § 60).

Nordisk patentansökan anhängig hos patentmyndighet i visst land ändras till nationell ansökan i landet i och med att sökanden anhåller därom hos myndigheten. Den nordiska ansökningen kan också återkallas i landet. Då ändring eller återkallande skett skall ansökningen anses återkallad för de övriga länder den omfattat. Har sökanden samtidigt med ändringen eller återkallelsen förklarat att han ämnar fullfölja ansökningen i visst sådant land, skall ansökningen dock anses återkallad för detta land endast om han ej där fullföljer ansökningen på föreskrivet sätt. Fullföljandet skall ske genom att sökanden gör anmälan härom hos landets patentmyndighet inom två månader efter ändringen eller återkallelsen. Den nationella ansökningen skall därefter behandlas och prövas som om den gjorts i landet. Detta innebär bl.a. att i ärendet skall föreligga de dokument, som kräves vid ansökan om patent för landet. Göres ej sådan anmälan inom den föreskrivna tiden av två månader (se § 33), anses sökanden definitivt ha frångått sin avsikt att fullfölja ansökningen i det andra landet. Detta lands patentmyndighet behöver då ej vidtaga några åtgärder i ärendet.

Fullföljes en ansökan om nordiskt patent i visst land som nationell ansökan i annat land, bör det förstnämnda landets myndighet göra det möjligt för myndigheten i det land, där ansökningen fullföljes, att kontrollera att otillåtet material ej införes i den nationella ansökningen.

§ 34.

Överlämnande av nordiska patentansökningar till patentmyndigheten i annat nordiskt land.

Till systemet med nordiska patentansökningar är icke knuten någon regel om var sökande från visst land eller vid begäran om patent på uppfinning fallande inom visst område skall vända sig med sin patentansökan. Det står en sökande fritt att göra

ansökan om nordiskt patent hos vilken som helst av patentmyndigheterna i de länder, som omfattas av ansökningen.

Någon erfarenhet från andra länder om hur ansökningsströmmen fördelar sig vid ett system liknande det nu föreslagna finns ej av det skälet, att något sådant system ej tidigare tillämpats. En ensidig inriktning av ansökningsströmmen till viss eller vissa av de nordiska patentmyndigheterna, vilket medför vad som skulle kunna kallas snedbelastning av dessa myndigheter, är möjlig. Det har ansetts erforderligt, att lagstiftningen anvisar korrektiv mot en mera omfattande snedbelastning att komma till användning om tendens härtill visar sig.

Ett för systemet med nordiska patentansökningar utmärkande drag är att de nuvarande nordiska patentmyndigheterna skall bibehållas. Specialisering beträffande tekniskt område eller sökandens hemort är som framgår av det nyss sagda ej avsedd att komma till stånd; dock förutsättes att patentsökande hemmahörande i visst nordiskt land i eget intresse kommer att inlämna sin patentansökan hos hemlandets patentmyndighet.

Varje patentmyndighet är i fråga om personalbestand och lokalutrymne dimensionerat för ett visst antal ansökningsärenden per år. För närvarande är dock belastningen på de nordiska myndigheterna så stor att dessa myndigheter far anses underdimensionerade.

En minskning i ansökningsströmmen till viss myndighet motsvaras av en proportionsvis lika stor minskning av personalbehovet. Även relativt obetydliga avvikelser i ansökningsströmmen i förhållande till vad som kan anses vara den för myndigheten normala kan göra sig gällande i form av en utpräglad över- eller underbelastning.

Tydligt är att avvikelser från det för en myndighet normala antalet ansökningar per år bör i görligaste mån undvikas. Vidare bör ansökningsantalet i det långa loppet hållas vid en nivå som gör att myndigheten kan drivas på ett ur ekonomisk synpunkt och i effektivitetsavseende tillfredsställande sätt.

Det har ansetts lämpligt att utgå ifrån som önskvärt, att strömmen av patentansökningar i framtiden fördelar sig på sådant

sätt, att de nordiska patentmyndigheternas belastningar kommer att ungefärligen stå i samma inbördes proportioner som det nuvarande antalet ansökningar per år i respektive land (se inledningskapitlet och speciellt tab. 1). Detta betyder att av totala antalet patentansökningar i de nordiska länderna skulle danska patentmyndigheten få approximativt 20 %, finska myndigheten 10 %, norska myndigheten 20 % och svenska myndigheten 50 %. Det synes ej motiverat att i detta sammanhang skilja mellan nationella och nordiska patentansökningar.

Antalet ansökningar från utländska sökande i Sverige är ungefär lika stort som antalet sådana ansökningar i Danmark, Norge och Finland tillsammans (se tab. 1). Av dessa ansökningar kommer efter införandet av systemet med nordiska patentansökningar de som kan betecknas som dubblettansökningar att bortfalla.

Man kan ej hoppas att reduktionen av antalet utlandsansökningar i de nordiska länderna på grund av någon automatik i förloppet fördelas på sådant sätt att de här ovan som önskvärda uppgivna proportionerna mellan ansökningstalen i de olika länderna uppnås. I första hand torde vissa rekommendationer behöva göras och effekten härav studeras innan mera långgående åtgärder vidtagas för att nå en sådan fördelning.

För en beräkning av antalet ansökningar 1965 hos de nordiska patentmyndigheterna, gjord under förutsättning av att systemet med nordiska patentansökningar då införts, har tidigare redogjorts (se s. 75 och tab. 1). Tillsammans med 12 500 ansökningarna från utomnordiska sökande skulle totala antalet patentansökningar vid de nordiska patentverken då vara 19 450 per år. Fördelningen enligt schemat 50, 20, 20, 10 % skulle således föra fram till följande idealiska fördelning av ansökningarna:

	från inlämningar	från utlämningar	totalt
Danmark	1 000	2 890	3 890
Finland	700	1 245	1 945
Norge	1 250	2 640	3 890
Sverige	4 000	5 725	9 725
	6 950	12 500	19 450

Denna fördelning torde kunna uppnås för Sveriges del om utomnordiska sökande, som för närvarande förutom i Sverige inlämnar ansökningar i Danmark, Finland eller Norge, i fortsättningen i övervägande antalet fall skulle för sina ansökningar välja annat land än Sverige som primärland. För övriga länders del kan måhända den önskade fördelningen erhållas genom att utlandsansökningarna inlämnas i det land där sökanden har sina mest betydande produktions- och konkurrensintressen.

Det kan vara frestande att vid införandet av systemet med nordiska patentansökningar låta ansökningarna odirigerat söka sig vägar till de olika patentverken. Ingripande från myndighetens sida skulle då först komma till stånd, om tendens till snedbelastning av patentverken visar sig. En felaktig inriktning från början kan emellertid medföra sådana nackdelar, att förebyggande åtgärder för att hindra snedbelastning måhända bör övervägas.

Läget kompliceras bland annat av att vissa stora patentsökande för närvarande för en del av sina patentsökta uppfinningar har intresse enbart för ett svenskt patent och för en del kan ha ett lika stort eller måhända större intresse för patent i annat nordiskt land. Det blir också av intresse för företag med fasta patentombud eller särskilda patentavdelningar att kunna koncentrera patentsökandet till ett enda patentverk. Det synes därför böra övervägas huruvida, därest systemet med nordiska patentansökningar införes, ej ett samarbetsorgan bör tillsättas med uppgift att lämna patentsökande vägledande anvisningar, då dessa i det nya läget planerar sin patenteringsverksamhet. Detta organ skulle fullgöra sitt uppdrag efter samråd med patentmyndigheterna och patentombudskårernas företrädare.

Av väsentlig betydelse är, att det vid varje tidpunkt observeras hur ansökningsströmmen fördelar sig så att man kan på ett så tidigt stadium som möjligt genom råd och anvisningar förhindra att snedbelastning inträffar. Vad som kan vara lämpligt att rekommendera får bestämmas av omständigheterna. Skulle anvisningar och rekommendationer ej anses tillfyllest bör mera

vittgående åtgärder och ingripanden kunna företagas. Detta kan ske efter förordnande vartill bemyndigande gives genom § 34.

Åtgärder, som härvid kommer i fråga, består av överlämnande av i visst land gjord nordisk patentansökan till patentmyndighet i annat av ansökningen omfattat land att där handläggas.

Dessa åtgärder bör ej verkställas på sådant sätt och under sådana former, att en patent-sökande icke före det ansökningen gjordes kunde förutse möjligheten av ett överlämnande av hans ansökning. Överlämnande bör först ske då det visat sig att gjorda rekommendationer ej följts. Den patentsökande allmänheten bör genom exempelvis meddelande i patenttidning ha blivit underlättad om att ansökningar som ingives en tid efter sådant meddelande kan komma att överlämnas.

Det är önskvärt att överlämnande undvikas. Ett sådant är dock ej att betrakta som innebärande en diskriminering av ansökningsärendet. En likartad prövning verkställs och samma skydd åtnjutes naturligtvis oberoende av om ansökningen handlägges av den ena eller den andra nordiska patentmyndigheten.

Det överlämnade som anges i § 34 kan, såsom framgår av stadgandets ordalydelse («som göras här i landet»), endast komma i fråga beträffande ansökningar, som göras efter förordnandet. Överlämnandet bör ske utan onödigt uppehåll efter det ansökningen gjorts. Det är ej avsett att ansökningar, vilkas prövning påbörjats av viss patentmyndighet, skall överlämnas till myndighet i annat land för fortsatt prövning.

Ansökningar från den som är bosatt i visst nordiskt land får ej överlämnas till myndighet i annat nordiskt land för prövning där. Detta undantag har tillkommit med hänsyn till att en överflyttning i sådana fall skulle innebära en onödig komplicering med hänsyn till reglerna för ombuds ställande och det språk, på vilket beskrivning och patentkrav skall vara avfattade. För utomnordiska sökande torde det vara likgiltigt, om beskrivning och patentkrav avfattas på det ena eller andra av de nordiska språken. En översättning först till det ena och därefter till det andra nordiska språket kan vid

överflyttning bliva erforderlig, men sökanden har då ej låtit sig vägledas av anvisningar som lämnats-anvisningar, varåt eftertryck givits genom ett förordnande enligt § 34.

I förordnandet angående överlämnanda skall omfattningen och förutsättningarna för överlämnandet angivas. Dessa är alltså ej angivna i patentlagen. Förhållandena i olika situationer kan vara mycket skiftande. En mera långtgående patentgemenskap än den som nu förutsättes kan komma till stånd i framtiden och inverka på vad som i den ena eller andra situationen är lämpligt.

Kommittéerna är av den åsikten, att överlämnande endast skall komma ifråga då övriga utvägar att undvika en snedbelastning befunnits oframkomliga. Utvägen bör ej tillgripas för att myndigheterna skall komma till rätta med svårigheter av mera temporär natur. Svårigheter att rekrytera ingenjörspersonal bör i regel icke vara anledning till att överlämna ansökningar. Ej heller kan svårigheten att vid visst tillfälle erhålla teknisk personal, som är sakkunnig inom visst område, vara en anledning. Det är uteslutande vid snedbelastningsfall som det genom § 34 införda institutet är avsett att tillämpas. Det är också önskvärt att bestämmelserna rörande omfattningen av överlämnandet blir sådana, att vederbörlig hänsyn kan tagas till speciella förhållanden i enskilda fall. En ansökan kan exempelvis ha avseende på en uppfinning, vilken ingår i ett uppfinningskomplex som bearbetas av samma uppfinnare eller företag. Tidigare

uppfinningar inom komplexet kan vara föremål för ansökningar, som prövas av en viss myndighet. Det kan då vara lämpligt att en ansökning avseende en senare tillkommen uppfinning inom komplexet som ingivits till samma myndighet handlägges av denna. Ansökningen bör i ett sådant fall ej överlämnas till annan myndighet även om detta med hänsyn till förordnandet skulle vara formellt möjligt.

Här ovan har ifrågasatts inrättandet av ett samarbetsorgan som skulle lämna råd och anvisningar rörande företagens planering av patenteringsverksamheten vid införandet av systemet med nordisk patentansökan. Visar det sig nödvändigt kan måhända åt detta organ ges en mera permanent karaktär. Det skulle då förutom uppgiften att lämna anvisningar kunna biträda patentmyndigheten beträffande sådant som har att skaffa med upptäckandet av tendenser till snedbelastning, vid upprättandet av förslag till förordnande om överlämnande av ansökningsärenden och vid överlämnande i enlighet med förordnandet.

§ 35.

Patentbrev.

Om patentbrev, som utfärdas efter det ansökan om patent meddelats, är stadgat i § 26. Då nordisk patentansökan bifallits, utfärdas jämlikt § 35 av primärlandets patentmyndighet patentbrev, av vilket skall framgå, för vilka länder patentet meddelats. Endast ett patentbrev utfärdas härvid.

§§ 36 och 37.

Årsavgifter.

Beträffande grunderna för de olika avgifternas beräkning och förhållandet mellan årsavgifter och övriga avgifter hänvisas till motiven §§ 9–11. Uppgifter om nu gällande avgifters storlek samt om de inkomster patentmyndigheterna i de nordiska länderna därigenom erhåller har angivits i bilaga 2.

Gällande nordisk rätt.

Den *danska* patentlagens § 7 innehåller föreskrift om att årsavgift skall erläggas för varje patentår med undantag av det första. Avgiften skall för de patentår som begynner efter patentets meddelande erläggas före patentårets början dock med möjlighet till tvenne tre månaders förlängningar medförande avgiftens förhöjning med resp. en och två femtedelar.

Avgifterna för de patentår som begynt senast dagen för patentets meddelande skall betalas senast två månader därefter dock med möjlighet till tvenne två månaders förlängningar medförande avgiftens förhöjning med resp. en och två femtedelar. Avgifternas storlek fastställs av handelsministern.

Årsavgifterna kan erläggas i förskott för flere år. Dessa återbetalas icke om patentet sedermera upphör att gälla utom i det fall att patenthavaren avstår från patentet varvid icke förfallna i förskott erlagda avgifter återfås.

Förhöjning av avgifterna får verkan endast på de avgifter som efter förhöjningsbeslutets utfärdande erläggas för patentår som begynner senare än sex månader efter beslutets utfärdande. I förskott erlagda avgifter påverkas sålunda icke av en senare vidtagen avgiftsförhöjning.

Den *danska* patentlagen innehåller inget

stadgande om uppskov med årsavgiftens erläggande för den händelse dess rättidiga erläggande skulle vara förenat med stora svårigheter för uppfinnaren såsom innehavare av patentet.

Enligt den *finska* patentlagens § 56 skall årsavgift erläggas för varje patentår. Patentår räknas från dagen för patentansökningens ingivande och årsavgiften skall erläggas i förskott senast den dag som motsvarar ansökningsdagen dock med möjlighet att erlägga avgiften inom sex månader därefter med en förhöjning som medelst förordning fastställts till en femtedel.

För den tid som förflutit förrän patentet meddelades samt för första patentåret därefter kan förhöjning icke krävas därest förfallen avgift erlägges inom tre månader från patentets meddelande. Efter utgången av förenämnda tre månaders frist kan avgiften enligt huvudregeln erläggas inom ytterligare sex månader med ovan nämnd förhöjning. Årsavgiftens storlek fastställs medelst förordning.

Årsavgiften kan enligt § 58 erläggas för flere år i förskott. Dessa avgifter återbetalas icke om patentet sedermera av vad orsak det vara må upphöra att gälla.

Förhöjning av årsavgifterna återverkar på storleken av de årsavgifter som icke var förfallna då förhöjningsbestämmelsen trädde i kraft.

Även den *finska* patentlagen saknar föreskrift om uppskov med årsavgiftens erläggande.

Enligt den *norska* patentlagens § 14, vari även avgifternas storlek fastställs, skall för varje patentår, med undantag för det första, erläggas årsavgift. Avgiften skall erläggas senast första dagen av det patentår den

avser dock med möjlighet att med en förhöjning om en femtedel erlägga avgiften tre månader därefter.

Den eller de årsavgifter som hänföra sig till tiden förrän patentet meddelats förfaller samtidigt som avgiften för det första patentåret därefter. Dessa avgifter kan emellertid rättidigt erläggas inom tre månader från patentets meddelande. Efter denna tids förlopp får patenthavaren ännu enligt huvudregeln åtnjuta en tre månaders förlängning av betalningstiden medförande ovannämnd förhöjning.

Uttryckligt stadgande om årsavgiftens erläggande i förskott saknas men sådan förskottsbetalning har i praktiken mottagits med den verkan att sådan avgift vid patentets ev. upphörande icke återbetalas.

Enligt uttryckligt stadgande kan avgifterna genom senare lag ändras med verkan för patent som meddelats efter den 1 september 1953. Årsavgiften för tidigare meddelade patent påverkas icke av avgiftshöjningen.

Icke heller den norska patentlagen innehåller föreskrift om uppskov med årsavgiftens erläggande.

Enligt den svenska patentlagens § 11 skall årsavgift erläggas fr.o.m. femte patentåret. Avgiften, vars storlek fastställs i samma § 11, skall erläggas senast före respektive patentårs början. Dock må avgift för patentår som börjat innan patentet meddelats erläggas före ingången av det patentår som börjar näst därefter. – För undvikande av att upplupna årsavgifter förfaller till betalning omedelbart vid patentets meddelande har patentverket i praktiken anpassat patentmeddelandet så att patenthavaren får åtnjuta lämplig frist för de första årsavgifternas erläggande. – Patenthavaren har möjlighet att erlägga avgiften inom tvenne tre månaders perioder efter ovannämnda terminer vilket medför en förhöjning av årsavgiften med resp. en och två femtedelar.

Förskottsbetalning mottages i praktiken, dock icke för längre tid än ett år före resp. förfallodagar. Om patentet upphör att gälla återbetalas årsavgift som i förskott erlagts för patentår som icke inträtt.

Höjning av årsavgifterna blir gällande även i förhållande till tidigare beviljade patent.

Innehaves patentet av uppfinnaren och gör denne, innan skyldighet att erlägga årsavgift inträtt, framställning om uppskov med sådan avgift, må patentmyndigheten, där det finnes förenat med stor svårighet för honom att erlägga avgiften, medgiva uppskov därmed högst intill utgången av det patentår, som börjar näst efter två år från det patent blivit genom laga kraftätagande beslut meddelat. Avslås framställningen, äge patenthavaren städse erlägga avgift, utan förhöjning, inom två veckor från det han under rättats om beslutet.

Främmande rätt.

Övriga patentlagar bygger i stort sett på liknande principer som de nordiska. USA och Kanada bilda dock en grupp för sig i det att i dessa länder inga årsavgifter kräves.

Förslaget.

I förslagets § 36 anges huvudregeln enligt vilken årsavgift skall erläggas för varje år med början från den dag patentansökningen gjordes samt konstateras att patentår räknas från denna dag. Vidare framgår att årsavgiftens storlek skall bestämmas i administrativ väg i den ordning som för dylika besluts fattande gäller i vart och ett av de nordiska länderna. I administrativ väg kan även fattas beslut om att ett eller flere av de första patentåren skall vara avgiftsfria.

I förslagets § 37 angivas regler för årsavgifternas erläggande. I detta avseende föreslås såsom huvudregel att årsavgift skall erläggas senast första dagen av det patentår den avser, d.v.s. den dag i respektive kalenderår som motsvarar den dag då patentansökningen gjordes. Infaller denna dag på söndag eller på annan dag då patentmyndighetens expedition icke är öppen för allmänheten bör frågan om årsavgiftens rättidiga erläggande avgöras enligt i varje land för sådant fall gällande lagstiftning.

Då emellertid patentår räknas fr.o.m. dagen för patentets meddelande medan frågan om årsavgiftens erläggande blir aktuell först sedan patentet slutligt meddelats erfordras särskilda regler för erläggande av de årsavgifter som hänföra sig till tiden förrän

detta skett. Då det vidare kan inträffa, att patent meddelas på första dagen av ett patentår eller omedelbart därförinnan och då det skulle kunna bereda patenthavaren svårighet, att omedelbart med kort varsel erlægga såväl avgiften för det då börjande patentåret som för tidigare patentår, har kommittéerna funnit det vara nödvändigt att föreskriva en särskild frist för erläggande av de årsavgifter som förfaller inom en kort tid efter patentets meddelande. I detta avseende föreslås, att årsavgift för patentår, som börjar innan patentet slutligt meddelats eller inom två månader därefter, förfaller först den dag då två månader förflutit efter patentets meddelande. Uttrycket «inom två månader» bör tolkas enligt den lagstiftning som i resp. land gäller för beräkning av lagstadgad tid.

I första stycket av ifrågavarande paragraf föreskrives vidare att årsavgift icke må erläggas före patentets meddelande och icke heller mera än sex månader före patentårets början. Genom denna regel undviks eller i varje fall minskas de komplikationer som kan uppstå om årsavgifterna senare höjes eller patentet upphör att gälla sedan avgiften för flere patentår erlagts i förskott.

Avgiften kan, förutom av patenthavaren med full verkan erläggas även av annan; t.ex. licenshavaren kan ha större intresse än patenthavaren av att patentet icke genom försummelse att erlægga årsavgifter förklaras förfallet. Uttryckligt stadgande härom har icke ansetts nödvändigt. Patenthavaren har i varje fall möjlighet att, om han önskar låta patentet förfalla, genom till patentmyndigheten riktad förklaring avstå från patentet, varefter av tredje man erbjuden betalning av årsavgift för ett sålunda icke mera gällande patent icke kommer att mottagas.

Andra stycket av förslaget § 37 innehåller stadgande om att patentmyndigheten i ömmande fall kan bevilja uppfinnaren, och endast denne, uppskov med avgiftens erläggande under högst tre år från patentets meddelande. En förutsättning härför är, att begäran framställs senast den dag då årsavgift första gången förfaller. Avslås framställningen skall avgift, som erlagts inom två veckor därefter, anses erlagd i rätt tid. Kom-

mittéerna har ansett att denna möjlighet kan vara till nytta för mindre bemedlade uppfinnare, som därigenom utan ekonomisk belastning i detta avseende beredes möjlighet att förbereda uppfinningens ekonomiska utnyttjande. Det förutsättes dock, att stadgandets möjligheter utnyttjas sparsamt och endast vid mycket trängande behov.

Tredje stycket innehåller till slut stadgande om en sex månaders betalningsfrist under vilken avgiften kan erläggas förhöjd på sätt som i administrativ väg föreskrives. Har anstånd med årsavgiftens erläggande enligt andra stycket beviljats räknas sexmånaders fristen från den dag till vilken anståndet beviljats. Det föreslagna betalningsuppskovet är i konformitet med Art. 5 bis i Pariskonventionen sådan den lyder enligt beslut vid konferensen i Lissabon 1958.

Om årsavgiftens erläggande ytterligare förseas upphör patentet att gälla men kan under vissa förutsättningar återupprättas så som i förslaget § 46 närmare föreskrives.

2 av den norske komitées medlemmer, *Hammel* og *Uri*, tiltrer ikke forslaget i § 37, 2. ledd, om adgang for Patentstyret til å innrømme en oppfinner henstand med betaling av årsavgiftene. Gjeldende norsk patentlov har ikke slik fritakelsesadgang.

Mindretallet kan i alt vesentlig vise til sin dissens under lovutkastet § 20, 2. ledd, og det der uttalte om det uheldige i å bebyrde Patentstyret med saker hvor bedømmelsen av søkerens økonomiske evne legges til grunn for avgjørelsen.

I dette tilfelle, hvor patent er oppnådd, har oppfinneren bedre mulighet enn før for å kunne utnytte oppfinnelsen økonomisk, bl. a. er muligheten for salg av oppfinnelsen bedre enn før.

Etter gjeldende lovs § 14 er første patentår avgiftsfritt, for annet og tredje år er avgiften henholdsvis kr. 40 og kr. 65. På den tid patentet blir gitt, kan det være påløpet en del årsavgifter siden patentsøknadens inngivelse, men i de mer kurante saker dreier dette seg om små beløp. Mer enn 1 avgiftsår blir det sjelden. I mer innviklede saker, og hvor det er innsigelse, kan avgiftene under saksbehandlingen løpe opp i større beløp, etter 5–6 år tilsammen henholdsvis kr. 710

og kr. 845, men det er sjelden at oppfinneren er søker i slike saker.

Etter lovutkastets § 36 kan Kongen bestemme at ett eller flere av de første patentär skal være avgiftsfri. Hensett til at saksbehandlingen gjennomgående tar minst et par år, har komitéene under sine forhandlinger

vært inne på å ville foreslå flere avgiftsfrie år enn hittil gjeldende (i Sverige nå 4 avgiftsfrie år). Det skulle være mulighet for at det blir iallfall 2 avgiftsfrie år i Norge, hvis de andre nordiske land får det, og dermed blir det ennå sjeldnere behov for den foreslåtte avgiftsutsettelse.

§ 38.

Frivilliga licenser.

Möjligheten att tillåta annan att mot ersättning utnyttja uppfinningen, d.v.s. möjligheten att bevilja licens, framstar, vid sidan av uppfinningens direkta utnyttjande i patenthavarens egen regi, som ett viktigt led i patenthavarens strävan att tillgodogöra sig uppfinningens ekonomiska värde och man kan konstatera, att de former i vilka detta sker uppvisar en stor mångfald varianter.

De vanligaste och i praktiken viktigaste fallen torde vara de, da licens till patenterad uppfinning ingår som en del i ett vidsträcktare samarbetsavtal mellan tvenne producenter för tillverkning och eventuellt gemensamt utvecklande av någon mera komplicerad produkt. Utom att patenthavaren beviljar licenstagaren rätt att utnyttja uppfinningar som utgör grund för produktens framställande, innehåller dylika avtal ofta detaljerade bestämmelser angående meddelande av hjälp i fråga om tekniska erfarenheter och praktiskt arbete, skolning av personal m.m. (s.k. know-how) samt förpliktelse för vardera parten att underrätta medkontrahenten om förbättringar som under produktionens gång utexperimenterats liksom även förbindelse att ställa också framtida uppfinningar, som beröra ifrågavarande produkt till den andra partens förfogande. Licenstagaren erhåller måhända rätt att tillverka och sälja produkten under licensgivarens varumärke, varvid denne kan ha förbehållit sig rätt att utöva fortlöpande kontroll av produktens kvalitet. Det är naturligt, att avtal av denna typ vanligen ingås mellan affärsbekanta som hysa fullt förtroende för varandra och att de förberedas med stor omsorg.

I avtal av ovan skisserade omfattande karaktär intar licensen till själva de uppfinningar avtalet berör en underordnad plats i det huvudvikten ligger på avtalets övriga, samarbetet i stort berörande omständigheter. Dylika avtals fortbestånd är heller icke i allmänhet beroende av att giltighetstiden för de patent som de berör måhända går ut. Den viktigaste grunden för licensen är i dessa fall den faktiska ensamrätt som licensgivaren genom långvarig forskning och produktion skapat sig.

Naturligt nog förekommer vid sidan av dessa komplicerade samarbetsavtal även vad man kunde kalla enkla licensavtal enligt vilka patenthavaren endast beviljar annan rätt att med eller utan ensamrätt mot viss ersättning utnyttja uppfinningen, utan att parterna överenskommit om något som helst samarbete därutöver. Har licensgivaren i dylika fall förbundit sig att icke bevilja andra licenser och att icke heller själv utnyttja uppfinningen inom det område, tekniskt eller geografiskt, som licensen avser, och om dessutom ersättningen erlagts i en summa ett för allt närmar sig licensavtalets praktiska verkningar i hög grad köp av ifrågavarande patenträttigheter. Patenthavaren har efter ersättningens mottagande ringa eller intet intresse för licenshavarens vidare göranden och låtanden.

Även i fråga om ersättningens beräkning och erläggande förekommer avtalsbestämmelser av starkt varierande art.

Trots att licensavtalen, som ovan antytts, intar en central plats bland patenthavarens åtgärder för uppfinningens utnyttjande har frågan i gällande patentlagar alls icke, eller endast i korthet berörts.

Gällande nordisk rätt.

De *danska* och *svenska* patentlagarna innehålla sålunda inga föreskrifter om frivilliga licenser och även den *norska* patentlagen inskränker sig till att i § 12 reglera verkningarna av licensavtals införande i patentregistret; avtalet har icke rättsverkan gentemot tredje man i god tro förrän det anmälts till registrering.

Av de nordiska patentlagarna innehåller endast den *finska* direkta regler angående licensavtalets innebörd varjämte den, i likhet med den *norska* lagen, även upptar föreskrifter om avtalets registrering och registreringens betydelse för avtalets verkan gentemot tredje man. I andra momentet av § 6 föreskrives bl.a. att innehavare av uteslutande licens äger utöva den patenterade uppfinningen «i stället för» patenthavaren, vilket synes innebära att patenthavare, som utfärdat en uteslutande licens därigenom, ifall ej annat framgår av avtalet, fränsagt sig rätten att, på det område licensen avser, själv utöva uppfinningen. Vidare berättigar samma lagrum innehavare av uteslutande licens att utan patenthavarens samtycke på annan överlåta sin nyttjanderätt såvida icke, på grund av överenskommelse beträffande licensavgiftens erläggande på basen av affärsomsättning eller vinst eller i övrigt på grund av särskilda avtalsvillkor, annat prövas framgå. — Stadgandena om registrering av licensavtal ingår i §§ 68–71 och är, ehuru mera detaljerade, i princip överensstämmande med den i den *norska* patentlagens § 12 uttryckta regeln.

Främmande rätt.

Den *österrikiska* patentlagen innehåller i § 20 ett konstaterande, att patenthavaren är berättigad att bevilja licenser för utnyttjande av den patenterade uppfinningen och i § 22 en föreskrift om att licensen kan utan patenthavarens samtycke överlåtas endast i samband med den rörelse som licensen betjänar samt att den på grund av dödsfall kan övergå på annan endast om mottagaren fortsätter ifrågavarande rörelse. § 23 innehåller bestämmelser om verkan av licensavtalets införande i patentregistret.

Den *västtyska* patentlagen nämner i § 9 kort, att rätt på grund av patent kan ärvas och överlåtas. Enligt § 25 kan uteslutande, men icke enkel licens, antecknas i patentregistret.

Den *schweiziska* patentlagen innehåller i Artikel 34 endast ett konstaterande av att patenthavaren har rätt att bevilja licenser; flere saminnehavare av patent kan endast gemensamt bevilja licens. I tredje momentet säges, att licens som icke införts i patentregistret icke är verksam mot den som i god tro förvärvat rätt till patentet.

Den *engelska* patentlagen innehåller i sect. 74, subsect. 4 ett konstaterande, att innehavare av patent kan meddela licens i patentet under förutsättning att i patentet bestående och i registret antecknade rättigheter icke kränkas.

Enligt sect. 35 kan patenthavaren till patentmyndigheten för anteckning i registret meddela att hans patent mot licens får utnyttjas av envar på villkor som i brist på överenskommelse fastställs av patentmyndigheten («licences of right»). Sådan anmälan medför att följande arsavgifter behöver erläggas endast till halft belopp och att påföljder av underlatenhet att utöva den patenterade uppfinningen icke inträder. Den som därefter gjort intrång i patentet kan hos patentmyndigheten anhålla om licens och eventuellt skadestånd begränsas da till högst det dubbla beloppet av den licensavgift han skulle ha erlagt om han erhållit dylik licens före det tidigast begångna intrånget. Liknande institut som det *engelska* «licences of right» finnes även i t.ex. Tyskland (se tyska pl § 14).

USA:s patentlag § 261 innehåller föreskrift om att patenthavare bl.a. kan utfärda licenser, som för att vara giltiga gentemot senare förvärvare måste anmälas till patentmyndigheten.

Av de patentlagar, vilka ovan berörts, innehåller sålunda endast den *finska* och den *österrikiska* stadganden som beröra licensavtalens avtalsrättsliga innehåll. Övriga lagar nöja sig med föreskrifter om verkan av licensavtals registrering eller ha helt förbigått frågan om frivilliga licenser.

Förslaget.

Då nu behandlade rättsförhållanden, såsom här i början påpekats, är av varierande art och oftast regleras genom omfattande avtal som omsorgsfullt anpassats efter kontrahenternas varierande behov har kommittéerna icke ansett det önskvärt att genom i patentlagen intagna bestämmelser försöka reglera ett område som, om klara bestämmelser skulle ges för olika i praktiken förekommande situationer, skulle erfordra omfattande bestämmelser. Den knapphändighet som i olika länders lagstiftning i detta avseende kunnat konstateras, synes utgöra uttryck för en liknande inställning hos vederbörande lagstiftare.

Då emellertid licensavtal i allmänhet förutsätter ett visst förtroendeförhållande parterna emellan och eventuellt möjlighet för patenthavaren att kontrollera att licensen utnyttjas på överenskommet sätt har det synts kommittéerna ändamålsenligt att föreskriva att licens icke får vidare överlätas med mindre avtal därom träffats.

Ur det ovanberörda överlåtelseförbudet kan vidare härledas förbud för licenshavare att upplåta underlicenser enär sådana skulle innebära en delvis överlåtelse av licensen. Däremot innebär förbudet icke hinder för att licenshavaren vid sitt utnyttjande av uppfinningen anlitar underleverantörer; dessa arbeta ju icke för egen utan för licenshavares räkning.

Kommittéernas avsikt har icke varit att utöver vad som enligt det ovensagda framgår av lagförslagets § 38 reglera innebörden och tolkningen av avtal om frivilliga licenser.

Stadganden som beröra frivilliga licenser återfinnas vidare i § 27 (patentregistret), § 39 (verkan av anteckning i patentregistret), § 48 (licenshavares rätt då patent överföres på annan som framom patenthavaren har rätt till detsamma) samt § 49 (licenshavares rätt då patenthavaren önskar avstå från patentet). Dessa föreskrifter beröras närmare i motiven till respektive lagrum.

§ 39.

Patentregistrets retsvirkning.

Bestemmelsen giver adgang til indførelse i patentregistret af patentets overdragelse til eje og af meddelte licenser. Endvidere angiver paragraffen hvilke retsvirkninger, der er knyttet til registreringen af sadanne rettigheder.

Gældende nordisk ret.

Den danske patentlovs § 21, stk. 3, udtaler, at salænge anmeldelse af overdragelse af patent eller forandring af fuldmægtig ikke er sket, kan søgsmål vedrørende patentet anlægges mod den tidligere patenthaver eller fuldmægtig, ligesom meddelelser fra patentkommissionen vedrørende arsavgifterne bliver at rette til disse. En materiel retlig virkning af indførelsen i registret er derimod ikke foreskrevet.

De finske bestemmelser om retsvirkningen af registreringen findes i den finske lovs §§ 69 og 70. Bestemmelserne slutter sig til § 68, der angiver, hvad der skal indføres i patentregistret, og hvis 2. stk., punkterne 1-4, er sålydende:

«Därutöver antecknas i patentregistret:

1) den, åt vilken patenthavare överlatit här i riket meddelat patent;

2) den, åt vilken patenthavare upplatit nyttjanderätt till uppfinning eller a vilken sålunda erhållen rätt överförs;

3) den, åt vilken panträtt grundats i patent;

4) de rättshandlingar, som avse delning, bolagsavtal eller förlikning angående patent eller vilka innefatta avstående från patent eller panträtt.»

Retsvirkningerne er som nævnt angivet i §§ 69 og 70, som har følgende ordlyd:

«I 68 § 2 mom. 1-4 punkterna avsedda rättshandlingar, om vilkas anteckning i

patentregistret kungörelse bör ingå i patenttidningen, äro icke gällande gentemot tredje person i god tro, förrän gjorts anteckning i registret och kungörelse angående anteckningen blivit offentliggjord.

Har samma patent överlåtits till tvenne, tillhöra patentet den, vars fang är av tidigare datum. Har likväl den enes rätt, som erhållits i god tro och mot vederlag, allaredan i registret antecknats, da den andres ansökan om anteckning inkommer, skall den sistnämnde vika, ändå att han kunde hänvisa till ett tidigare fang. Vad här är stadgat äge motsvarande tillämpning, därest uteslutande nyttjanderätt till uppfinningen upplåtits til tvenne.

Kan icke tidpunkten för ett fang, där densamma jämlikt 2 mom. måste utredas, genom handlingar fastslas, skola sökandena hänvisas att draga saken inför domstol. Därest om talans anhängiggörande anmäles till patentverket i och för anteckning i registret, skall, sedan dom givits och antecknats i registret, registeranteckningen anses varit gällande från den dag sagda anmälan i registret antecknats.

70 §. Då patent blivit utmätt, ma under den tid utmätningen är i kraft icke beträffande det utmätta patentet åberopas efter utmätningen gjorda registeranteckningar, som avse rättshandlingar. Dessa registeranteckningar skola anses förfallna, da utmätningen till följd av förrättad exekutiv auktion upphört.»

Også i den norske lov er der givet registreringen en materiel retsvirkning, dog kun for sa vidt angar frivillig overdragelse og meddelelse af licens. Bestemmelsen findes i lovens § 12, der har følgende ordlyd:

«Frivillig overdragelse, helt eller delvis, av patent har ingen rettsvirkning overfor godtroende tredjemann, førenn overdragelsen er meldt til registrering (jfr. § 34).

Det samme gjelder en tilstatt adgang til a bruke den patenterte oppfinnelse (lisens).»

Efter den svenske lovs § 12 skal overgang af patent til en anden anmeldes til patentmyndigheden, og indtil dette er sket, betragtes «i patentavseende» den som patenthaver, som senest er antegnet hos patentmyndigheden i denne egenskab.

Som det vil ses, er der en væsensforskel mellem reglerne i Danmark og Sverige, der alene giver registret en vis formel virkning, således at patentregistrets indhold tillægges betydning i relation til patentlovgivningens egne regler, og således at den registrerede patenthaver har en sagslegitimation som den, mod hvem man kan rejse søgsmål vedrørende patentet, og de norsk-finske regler, der giver patentregistret en materiel retsvirkning, således at ikke-registrerede rettigheder kan gå tabt til fordel for senere erhververe af patentet.

Fremmed ret.

Også i fremmed ret er der en væsentlig forskel på den retsvirkning, der tillægges patentregistret. I tysk ret er virkningen som i Danmark og Sverige alene formel. Salænge ændringer i patenthaverens person ikke er indført i registret, forbliver den tidligere patenthaver og hans fuldmægtig «nach Massgabe dieses Gesetzes» berettiget og forpligtet. Den schweiziske lov har en tilsvarende regel, men har herudover i § 33, sidste stk., og § 34, sidste stk., bestemmelser om, at ikke-registrerede rettigheder til patentet og ikke-registrerede licensrettigheder ikke er virksomme overfor en godtroende erhverver af patentretten.

Efter den østrigske lovs § 23 bliver såvel patentretten som panterettigheder og andre tinglige rettigheder i patentet først ved indførelsen i patentregistret erhvervet og virksomme imod trediemand.

I England indeholder patentlovens sec. 73-78 en række detaljerede bestemmelser, som fastsætter en registreringspligt for «any person entitled by assignment, transmission

or operation of law to a patent or to a share in a patent, or becomes entitled as mortgagee, licensee or otherwise to any other interest in a patent» (sec. 74 (1)). Virkningen af registreringen er angivet i sec. 74 under nr. 6, hvorefter en uregistreret ret – bortset fra visse muligheder, der er givet for en senere berigtigelse af registret – ikke skal akcepteres af nogen domstol som bevis for en ret til patent eller en del af det eller en rettighed i et patent. Domstolen er dog ikke helt afskåret fra at kunne tage hensyn også til en uregistreret ret.

I USA er det i lovens § 261, sidste stk., fastsat, at en senere erhverver af patent eller af panterettigheder fortrænger en ret, som ikke er registreret inden 3 måneder efter dens opståen eller inden den senere erhvervelse eller pantsætning.

Forslaget.

Der er indenfor komitéerne enighed om, at der bør tillægges indførelsen i registret den formelle virkning, at søgsmål vedrørende patent altid kan anlægges mod den, som efter registrets udvisende er patenthaver, og at meddelelser fra patentmyndigheden kan sendes til den pågældende, jfr. forslagets § 39, 2. stk. En sådan passiv sagslegitimation er nødvendig af hensyn til trediemand, der må kunne stole på, at han, når søgsmålet rejses mod den, der hos patentmyndigheden er indført som patenthaver, ikke kan mødes med den indsigelse, at patentet er overgaaet til en anden. En tilsvarende aktiv sagslegitimation har man derimod ikke fundet det rigtigt at fastslå. Hvis den indregistrerede patenthaver rejser sag angående indgreb i patentet, må den sagsøgte under sagen kunne gøre gældende, at han ikke er rette sagsøger, hvis patentet er overgaaet til en anden patenthaver, uanset at dette ikke er registreret.

I den finske og svenske tekst har legitimationsreglen faet en affattelse, der stemmer med den tilsvarende regel i den nye svenske varemærkelovs § 33, 2. stk. Stort set har reglen imidlertid samme indhold som den dansk-norske bestemmelse, der er omtalt foran. Reglen gælder således alene i «mal och ärenden angående patent». I sager om ind-

greb indebærer bestemmelsen, at patenthaveren kan rejse søgsmål også for den tid, for hvilken han ikke var registreret som patenthaver, men hvor han havde den materielle ret til patentet¹⁾.

I forbindelse med den omhandlede bestemmelse kan nævnes den i kapitel IX givne regel, hvorefter en licenshaver, der anlægger sag om indgreb i patentet, skal give meddelelse herom til den registrerede patenthaver, for at denne kan varetage sine interesser.

Spørgsmålet, om man herudover skulle give patentregistret en materiel retsvirkning, således som det er tilfældet i flere fremmede retssystemer og indenfor de nordiske lovgivninger i særlig grad i Finland, og spørgsmålet om, i hvilket omfang en sådan materiel retsvirkning burde foreslas, har givet anledning til nogen tvivl.

Tanken om at give patentregistret virkninger af lignende art, som tingbogen efter dansk ret har indenfor omsætningen vedrørende fast ejendom, er i og for sig nærliggende, når man i forvejen har et register og der – som her – er tale om rettigheder, der kan have en betydelig økonomisk værdi, og som i ikke ringe omfang er genstand for omsætning. Det vil uden tvivl være af betydning for retssikkerheden, om patentregistret kunne have en sådan betydning, at trediemand af dette kunne få oplysninger om retsforholdene vedrørende et patent og kunne stole sikkert på, at de i registret indeholdte oplysninger var rigtige, dels således, at de registrerede rettigheder var gyldige og bestående, dels således, at der ikke forelå gyldige rettigheder udover registrets udvisende.

En sådan sikkerhed vil imidlertid kun foreligge, hvis man foreskriver, at alle rettigheder, uanset deres art og uanset på hvilken måde de er opstået, skulle indføres i registret med den virkning, at de først ved indførelsen i registret kunne gøres gældende overfor trediemand, der ikke kendte eller burde kende dem, og yderligere indfører regler til sikring af de registrerede rettigheders gyldighed, altså regler om eks-
tinktion af de indsigelser, der måtte kunne

gøres gældende mod de registrerede rettigheders eksistens. Eftersom visse indsigelser efter sædvanlige nordiske regler ikke vil kunne ekstingveres, vil man yderligere blive nødt til for de tilfælde, hvor sådanne indsigelser kunne gøres gældende mod en registreret rettighed, på grundlag af hvilken en godtroende trediemand har erhvervet ret, at indføre en mulighed for af statskassen at udrede erstatning til den pagældende godtroende trediemand, således som det er foreskrevet i det danske tinglysningsystem, eller på anden måde sikre den pagældende mod det tab, han har lidt ved at stole på registrets udvisende.

Der er indenfor komitéerne enighed om, at en så omfattende ordning ikke bør søges gennemført. Ordningen ville være tung, besværlig og bekostelig og ville endda ikke yde nogen absolut sikkerhed for trediemand, idet han, selvom han havde sikkerhed med hensyn til rettighederne vedrørende patentet, ikke ville kunne få nogen sikkerhed mod, at selve grundlaget for rettighederne, selve patentet, blev angrebet som ugyldigt. Dertil kommer, at de praktiske behov ikke efter komitéernes skøn kan begrunde en så omfattende ordning.

Komitéerne har derfor overvejet en begrænset materielretlig virkning, hvorved man ligesom i den gældende norske lov og i en række udenlandske love tager særlig sigte på det indbyrdes forhold mellem flere, der ved aftale med samme patenthaver har erhvervet ret til patentet, og de konflikter der kan opstå mellem en ny patenthaver og licenshavere med ældre ret. Det er i særdeleshed af betydning at fastsætte en regel for det sidstnævnte forhold, idet det uden en udtrykkelig lovbestemmelse – i hvert fald i visse af de nordiske lande – er tvivlsomt, hvilken ret, der tilkommer en licenshaver i forhold til en senere erhverver af patentet, som ikke har været bekendt med licenskontrakten.

Spørgsmålet er herefter, hvem man bør give fortrinet i forholdet mellem den tidligere erhverver af en ikke-registreret ret og den senere erhverver, hvis ret er registreret. De pagældende har begge ved aftale med

¹⁾ Se svenska prop. 1960: 167 s. 167, hvor det tilfælde, at indgreb har fundet sted såvel før som efter registrering af overdragelsen, er behandlet mere udførligt.

patenthaveren erhvervet retten, men en af dem må vige, hvilket for enhver af dem kan være hårdt, idet det forudsættes at dreje sig om personer, som i god tro har erhvervet retten.

Til fordel for at lade den, som først har erhvervet retten beholde den, taler utvivlsomt, at han i længere tid har været i besiddelse af retten og derfor i højere grad end den anden kan have foretaget skridt med henblik på rettens udnyttelse, således at tabet for hans vedkommende typisk vil være større end for den sidste erhverver. Heroverfor må det imidlertid fremhæves, at den pågældende ikke har gjort, hvad han kunne for at advare den senere erhverver om, at deres fælles medkontrahent ikke længere var i besiddelse af patentet og således ikke kunne disponere, eller at han gennem meddelelse af licens havde begrænset sine rettigheder. Selvom hans forsømmelse i denne henseende kan skyldes ukyndighed med hensyn til retsreglen, må det fremhæves, at ukendskab til retsregler jo også i mange andre forhold kan medføre betydelige tab, og at ukendskab i det foreliggende tilfælde næppe vil være noget hyppigt forekommende tilfælde, idet det for den, der erhverver en så speciel ret som en patentret eller en licens, vil være naturligt at søge oplysning om, på hvilken måde en sådan ret sikres. Yderligere kan det anføres, at den pågældende ved ikke at lade sin ret registrere også igennem registreringens almindelige formelle virkning udsætter sig for risiko for retstab, idet han ikke kan være sikker på at få lejlighed til at varetage sine interesser overfor angreb på patentretten f. eks. i form af søgsmål eller krav om tvangslicens. Den forøgelse af hans risiko for tab gennem den manglende registrering, der ligger i, at han i tilfælde af dobbeltsalg – et tilfælde der formentlig sjældent vil indtræffe – må vige, synes ikke afgørende, når man tager hans iøvrigt usikre retsstilling i betragtning.

Til fordel for at give den senere erhverver, som har registreret sin ret, adgang til at beholde denne uantastet af en tidligere ikke-registreret erhvervelse, taler retssikkerheds-

aftale med den registrerede patenthaver, at han ikke behøver at respektere tidligere overdragelser, som han ikke har været og ikke har kunnet være bekendt med. Komiteerne har ment, at sådanne hensyn bør gives fortrin og foreslår derfor, at en overdragelse af patentet eller af en frivillig meddelt licensrettighed, når disse rettigheder ikke er indført i patentregistret, ikke skal have beskyttelse imod den, som ved aftale har erhvervet ret til patentet og i god tro begæret denne ret indført i patentregistret¹⁾.

Forslaget åbner alene mulighed for eks-tinktive erhvervelser til fordel for godtroende omsætningserhververe, medens man ikke har fundet tilstrækkelig anledning til at give kreditorer, arvinger eller andre erhververe af patentretten adgang til i den henseende at påberåbe sig registrets udvisende.

Den ret, der skal kunne fortrænge den uregistrerede rettighed, må selv være registreret, og erhververen må ved anmeldelsen til registret være i god tro med hensyn til den tidligere stedfundne overdragelse eller licens. hensynet, idet det må siges at medføre betydelige fordele i form af øget sikkerhed for den, som har erhvervet patentet ved Det er således ikke tilstrækkeligt, at den gode tro foreligger ved erhvervelsen, hvis erhververen senere inden anmeldelsen til registrering er blevet bekendt med den ældre ret.

Anmeldelse til registrering kan foretages såvel af erhververen af patentet som af overdrageren, den registrerede patenthaver, der også kan have interesse i, at overdragelsen registreres. Også licensaftaler kan anmeldes enten af licensgiveren eller licenstageren. Overdragelsen må af patentmyndigheden kunne forlanges dokumenteret.

Med hensyn til registreringen af licenskontrakter er man opmærksom på, at sådanne kontrakter ofte kan være meget omfattende, jfr. motiverne til § 38. Det vil her være tilstrækkeligt, at registreringen omfatter licensens omfang, således at det kan ses, hvorledes patenthaverens ret er begrænset igennem licensen, og registreringen vil kunne ske på grundlag af en af parterne

¹⁾ Bryn, patentloven 1938, pag. 294, peger på, at en sådan regel har en vis parallel med det, der gælder, når flere opfindere har gjort samme opfindelse uafhængig af hinanden, idet også dér den af opfinderne, som først anmelder opfindelsen til registrering, får retten til patent.

underskrevet erklæring angående licensens indhold. Det bør anføres, om licensen indeholder bestemmelser, der hindrer patenthaveren i at meddele licens til andre, ligesom det bør anføres, om licensen er begrænset i tid, om licensen indeholder begrænsninger i adgangen til udøvelsen af opfindelsen, om der findes stedlige begrænsninger etc. Derimod er der ingen anledning til at anmelde de i licensaftalen indeholdte bestemmelser om licensafgifter og andre lignende bestemmelser, som parterne vil kunne være interesseret i at hemmeligholde¹⁾.

(Den danske komité er noget tvivlende overfor den i paragraffens 3. stk. foreslåede regel, der giver patentregistret en begrænset materielretlig virkning. Man peger i denne henseende på, at en regel som den foreslåede alene giver mulighed for ekstinktion af retten til patentet og licensrettigheder, og kun når sådanne rettigheder er erhvervet ved aftale. Derimod er der ingen mulighed for ekstinktion af de pågældende rettigheder, såfremt de er erhvervet på anden måde, gennem retsforfølgning, tvangslicens etc., ligesom der ikke er mulighed for ekstinktion af andre rettigheder i patentet, sasom pante-rettigheder og lignende. Den, som har

erhvervet patentretten på grundlag af en aftale med den registrerede patenthaver, har således ikke sikkerhed mod, at retten på anden måde end ved aftale er overgået til andre, og han har ingen sikkerhed mod, at der kan gøres indsigelse gældende mod den registrerede patenthavers ret.

Under disse omstændigheder forekommer det tvivlsomt, om den foreslåede regel giver en væsentlig sikkerhed i omsætningen, eller om den tværtimod giver en tryghedsfor-nemmelse, som ikke har tilstrækkelig baggrund i lovreglerne og derfor kan medføre alvorlige skuffelser for erhververen. Endvidere fremhæver man, at almindelige retsregler formentlig vil føre til, at den første af flere erhververe, der har erhvervet den samme ret ved aftale med den samme rettighedshaver, opnår retten, medens senere erhververe må holde sig til deres hjemmelsmand for et eventuelt erstatningskrav. Det forekommer tvivlsomt, om det er berettiget at lade den første erhverver undgælde af hensyn til retssikkerhedssynspunktet, når dette kun imødekommes i så begrænset omfang, som det er tilfældet igennem den foreslåede regel²⁾.)

¹⁾ Tilsvarande synspunkter er udtrykt i den svenske betänkande angående förslag till varumärkeslag p. 324 SOU 1958:10.

²⁾ Således også den svenske patentlagstiftningskommittén 1919, side 394.

§§ 40-43.

Förudsætningerne for meddelelse af tvangslicens.

Et væsentligt led i patentrettens formål er, at den patenterede opfindelse skal komme den tekniske udvikling og dermed samfundet til gode. Dette synspunkt førte tidligere til, at det enkelte land gjorde sin patentretlige beskyttelse afhængig af, at den patenterede opfindelse udnyttedes og bidrog til den industrielle udvikling i vedkommende land selv¹⁾. De første industrielle patenter f. eks. i England havde netop til formål at etablere nye industrier i det egne land²⁾.

Selv om man nu i almindelighed anlægger for patenthaveren mindre restriktive synspunkter, opretholdes dog regler, som hindrer, at den beskyttelse, der ydes indehaveren af en patenteret opfindelse, får så vidt et omfang, at væsentlige hensyn til den industrielle udvikling eller almenhedens interesser iøvrigt tilsidesættes gennem eneretten. Patentlovgivningerne fastsætter derfor regler, der tilsigter at hindre, at den eneret, som patent medfører, kommer i strid med betydningsfulde samfundsinteresser. Bestemmelserne har sædvanligt det indhold, at der under visse nærmere angivne betingelser kan meddeles tilladelse til trediemand til uanset patentet at udnytte den ved patentet beskyttede opfindelse, tvangslicens, men der findes stadig en række lovgivninger, der abner mulighed for patentets bortfald på grund af, at opfindelsen ikke udnyttes.

Pariser-konventionen indeholder i art. 5 bestemmelser, som giver et vist værn for patenthaveren mod for yderliggaende regler af denne art. Allerede den oprindelige konvention fastsatte en frist på 3 år, hvor patenthaveren ikke måtte kunne risikere, at hans patent bortfaldt på grund af, at han

ikke udøvede opfindelsen. Ved konventionens revision i Bruxelles i 1900 kom dertil, at patentet ikke kunne bortfalde af denne grund, hvis patenthaveren kunne retfærdiggøre sin ikke-udøvelse. Ved revisionen i Haag i 1925 blev der givet nærmere bestemmelse om de betingelser, hvorunder tvangslicens kunne foreskrives, og ved revisionen i London i 1934 blev det fastsat, at patentet ikke kunne bortfalde på grund af ikke-udøvelse, førend der var gået 2 år efter tilståelsen af en tvangslicens, og det da havde vist sig, at tvangslicensen ikke var tilstrækkelig til, at den fornødne udøvelse af opfindelsen fandt sted. Også ved revisionen i Lissabon 1958 foretoges visse ændringer i bestemmelserne.

Pariser-konventionens nuværende regler gar herefter ud på, at et patent ikke kan bortfalde på grund af, at patenthaveren i det land, hvor han har fået patentet, indfører genstande, der er fabrikeret i et andet konventionsland, at unionslandene kan træffe forholdsregler om tvangslicens for at hindre de misbrug, som den ved patentet tilståede eneret vil kunne medføre, f. eks. ved undladelse af at udøve opfindelsen, og at bortfald af patentet kun kan ske, hvor tvangslicens har vist sig utilstrækkelig til at forebygge disse misbrug. Endelig kan foranstaltninger med henblik på patentets bortfald først træffes 2 år efter tilståelsen af den første tvangslicens.

Med hensyn til fristen er denne ved konventionens revision i Lissabon i 1958 fastsat således, at tvangslicens på grund af ikke-udøvelse først kan kræves, når der er gået 4 år fra patentansøgningens indlevering eller

¹⁾ Se Svenska patentlagstiftningskommittéen 1919, s. 121-122.

²⁾ Terrell s. 273.

3 år fra udstedelsesdagen, således at den frist, der udløber senest, skal anvendes. Ansøgningen om tvangslicens skal afslås, hvis patenthaveren kan påberabe sig gyldige undskyldningsgrunde for sin manglende udøvelse.

Gældende nordisk ret.

Muligheder for patentets bortfald på grund af ikke-udøvelse findes i dansk og finsk ret. De tilsvarende bestemmelser i Norge og Sverige er bortfaldet ved lovændringerne henholdsvis i 1910 og 1902, idet man da mente, at tvangslicensbestemmelserne alene kunne yde den fornødne sikkerhed for den industrielle udvikling.

De nordiske lande har ret forskellige regler for, i hvilke tilfælde tvangslicens kan bringes til anvendelse. Medens vel alle landene har bestemmelser, der muliggør tvangslicens i tilfælde, hvor opfindelsen ikke udøves i landet i rimeligt omfang, har Finland og Norge regler om tvangslicens til fordel for indehaveren af et afhængigt patent, og finsk og svensk ret åbner visse muligheder for gennem tvangslicens at tilgodese den, som i kvalificeret god tro har iværksat en udøvelse af en opfindelse, som er eller bliver patenteret for en anden.

Tvangslicens ved ikke-udøvelse.

Om kravene til udnyttelsen af den patenterede opfindelse og om tvangslicens på grund af ufyldstgørende udnyttelse gælder for tiden følgende regler:

Den danske patentlovs § 23 foreskriver en pligt for patenthaveren til «inden 3 år fra patentets udstedelse at drage omsorg for, at opfindelsen i et i forhold til det indenlandske forbrug passende omfang udøves her i riget. Er en sådan udøvelse ikke iværksat inden 3 år fra patentets udstedelse, skal patenthaveren, hvis han ønsker fritagelse for at udøve patentet, til patentkommissionen indgive en af grunde ledsaget ansøgning herom. Melder der sig, efter en i denne anledning af kommissionen foranstaltet bekendtgørelse i Patenttidende med opfordring til alle vedkommende om inden en nærmere fastsat frist at varetage deres tarv, ingen med krav om at erholde ret til at udøve

opfindelsen, kan der af kommissionen meddeles patenthaveren en yderligere frist af højst 3 år, i hvilken han skal være fritaget for udøvelsen af patentet her i riget. Denne frist kan under samme betingelse forlænges for højst 3 år ad gangen indtil patenttidens udløb.

Melder nogen sig i henhold til ovennævnte bekendtgørelse med krav om at erholde ret til at udøve opfindelsen her i riget, afgør patentkommissionen under hensyn til samtlige foreliggende omstændigheder, derunder også om patenthaveren har godtgjort rimelige og gyldige grunde for ikke-udøvelsen, hvorvidt, i hvilket omfang og på hvilke vilkår en sådan ret til udøvelse af den patenterede opfindelse skal tilstås (tvangslicens) . . .

Har patenthaveren undladt at indgive den i stk. 1 af nærværende paragraf nævnte ansøgning, eller kommissionen har afslået hans ansøgning, kan enhver, der har interesse deri, til enhver tid rejse krav om at erholde ret til at udøve opfindelsen her i riget.»

Hvis patenthaveren umuliggør eller lægger «væsentlige hindringer i vejen for udøvelsen af opfindelsen her i riget i henhold til ovenstående regler, kan patentkommissionen og iøvrigt enhver deri interesseret kræve patentet omstødt ved dom. Sag herom kan dog tidligst rejses 2 år efter tilståelsen af den første tvangslicens».

Den finske lov fastsætter i § 29:

«Uppfinning, varå patent meddelats, skall av uppfinningens innehavare bringas till utövning inom riket. Uppfinningens bringande till utövning sker genom åtgärder, som innefatta utövning av uppfinning enligt 1 §. Genom införande till riket av i utlandet förfärdigade föremål anses uppfinningen dock icke hava bragts till utövning.»

Om følgerne af, at udøvelsespligten ikke opfyldes, udtaler den finske lovs § 30:

«Har icke uppfinning, ehuru tre år förflutit från det patentet blivit meddelat, bragts till utövning inom riket eller har densamma bragts till utövning i avsevärt mindre omfattning än vad allmänt behov fordrar eller har i uppfinningens bringande till utövning skett ett avbrott på minst två år, kan å den, till vilken patenthavare vägrat upplata nyttjanderätten till uppfin-

ningen eller av vilken han för upplåtelse av nyttjanderätten betingat sig oskäligen ersättning, meddelas tvangslicens för utövning av uppfinningen, därest han kan antagas vara i stand att på ett effektivt sätt utöva densamma. För sådan utövningsrätt tillkommer patenthavaren skäligt gottgörelse.

Vad i 1. mom. är stadgat äge tillämpning jämväl da patenthavaren upplåtit uteslutande nyttjanderätt till uppfinning att annan, vilken försummat att bringa uppfinningen till utövning.»

I tillslutning hertil fastsätter § 31 följande:

«Har uppfinning av orsak, som ej är av patenthavaren beroende, icke blivit bragt till utövning inom den i 30 § 1 mom. stadgade tiden, kan statsrådet för uppfinningens bringande i utövning bevilja patenthavaren förlängd tid med högst tre år att gången.»

I lovens § 62 er foreskrevet, at «patent vare förverkat... om uppfinning uteslutande eller huvudsakligen bragts till utövning utomlands och i detta sakförhållande icke genom meddelande av tvangslicens kan ernas ändring, som är förenlig med allmän fördel.»

Den norske lov giver i § 9, 1. stk., hjemmel for tvangslicens på grund af ikke-udøvelse, idet det siges:

«Hvis en patenthaver etter forløpet av tre år fra patentets utferdigelse ikke selv eller gjennom andre i rimelig omfang har bragt oppfinnelsen til utførelse innen riket, og han ikke kan fremføre gyldige unnskyldende omstendigheter som grunn for sin unnlattelse herav, er han pliktig til på forlangende å gi andre tillatelse til mot vederlag å bruke oppfinnelsen for sin virksomhet (lisens).»

I Sverige findes tilsvarende regler i patentlovens § 15, der er sålydende:

«Varder, sedan tre år förflutit från det att patent beviljades, den patenterade uppfinningen ej inom riket utövad i ett mot förhållandena därstädes väsentligen svarande omfang, äge den, som vill erhålla tillstånd att utan hinder av patentet utöva uppfinningen, därom emot patenthavaren föra talan vid domstol. Visas ej giltig anledning till underlåtenheten att utöva uppfinningen, föreskriva domstolen, efter ty skäligt prövas, under vilka inskränkningar och villkor samt mot vilken ersättning uppfinningen må av käranden utövas.»

Den væsentlige forskel ligger, som det vil ses, deri, at dansk og finsk ret foreskriver en egentlig pligt for patenthavaren til at udøve opfindelsen i det egne land med den virkning, at ikke-opfyldelse af forpligtelsen ikke blot kan medføre indrømmelse af tvangslicenser, men kan føre til, at patentet bliver omstødt. Også iøvrigt er der tildels som konsekvens af den foreskrevne udøvelsespligt – væsentlig forskel på de i Danmark og Finland gældende regler og de norske og svenske bestemmelser, saledes den særlige adgang til forlængelse af fristen med indtil 3 år ad gangen.

Den særlige danske regel om offentlig bekendtgørelse af ansøgningen om fristforlængelse, der virker som en indkaldelse af begæringer om tvangslicens, findes ikke i Finland.

De i Finland foreskrevne regler er på to væsentlige punkter forskellige fra de øvrige nordiske bestemmelser, dels den særlige regel, hvorefter der kan opnas tvangslicens i tilfælde, hvor en af patenthaveren påbegyndt udøvelse har været afbrudt i 2 år, dels det særlige krav til ansøgeren om tvangslicens, at han skal have forsøgt at opnå en frivillig licens, men ikke har kunnet opnå denne på rimelige vilkår. Med hensyn til dette sidste spørgsmål henvises til bemærkningerne til § 44.

Tvangslicensinstituttet anvendes relativt sjældent i praksis. I Danmark har der gennem årene gennemgaaende foreligget 3–4 sager årligt, hvoraf ca. halvdelen har ført til tvangslicens. I Sverige og Norge har antallet været ret varierende, idet man i særlige perioder – i Sverige f. eks. under krigen, i Norge f. eks. i 1930'erne, hvor den norske radioindustri udvikledes – har haft et stort antal tvangslicenssager. For Norges vedkommende har parterne hyppigt, når det administrativt var konstateret, at betingelserne for tvangslicens var til stede, ordnet sig indbyrdes, saledes at det ikke er kommet til retssag om de nærmere betingelser for licensen.

Tvangslicens ved afhængighedspatenter.

I modsætning til den svenske og den danske patentlov indeholder lovene i Fin-

land og Norge som nævnt regler om tvangslicens til fordel for en patenthaver, der ikke vil kunne gøre brug af den for ham patenterede opfindelse uden derved at krænke et en anden tilhørende patent.

Herom udtaler den finske lovs § 32 følgende:

«Kan utövning av en för landets näringsliv jämförelsevis betydande patentskyddad uppfinning icke ske utan att en medelst ett tidigare meddelat patent skyddad uppfinning tillika utövas och förvägrar innehavaren av sistnämnda patent utövningstillstånd eller är han endast på oskäligen villkor villig att giva sådant tillstånd, kan innehavaren av det senare patentet meddelas tvångslicens för utövning av ifragavarande uppfinning.

Har innehavare av senare patenterad uppfinning enligt stadgandet i 1. mom. erhållit tvångslicens för utövning av tidigare patenterad uppfinning, kan innehavaren av sistnämnda uppfinning efter omständigheterna i sin tur meddelas tvångslicens för utövning av den uppfinning, som är föremål för det senare patentet. Även i övrigt kan innehavare av tidigare patent berättigas utöva senare patenterad uppfinning, därest den tidigare patenterade uppfinningen skall anses vara av större betydelse än den senare patenterade.»

Den norske lov udtaler i § 9, 2. stk.:

«Likeledes er innehaveren av et eldre patent, nar tre år er forløpet fra dets utferdigelse, pliktig til mot vederlag a gi lignende adgang til a bruke patentet til den, som har et senere patent på en oppfinnelse, der er av særlig viktighet for industrien, men som ikke kan tilgodegjøres uten bruk av det eldre patent. Innehaveren av dette har, nar sådan adgang er innrømmet, på sin side rett til mot vederlag a bruke den senere patenterte oppfinnelse.»

Tvangslicens på grundlag af en tidligere udnyttelse.

Endelig har *finsk* og *svensk* lovgivning abnet mulighed for en vis tvangslicens i tilfælde, hvor nogen uden at opfylde betingelserne for erhvervelse af en forbenyttel-

sesret har gjort brug af opfindelsen i kvalificeret god tro. Den finske lovs § 78 giver en sådan mulighed til fordel for den, som inden opfindelsen blev fremlagt, har truffet særlige foranstaltninger med henblik på at udøve opfindelsen, nar han ikke har haft viden om, «och det med skäl kan anses, att han ej heller kunnat införskaffa uppgift om patentansökan, som har avseende på uppfinningen» samt nar «synnerliga skäl äro».

Tvangslicensen kan kun omfatte adgang til at fortsætte den hidtidige udøvelse med bibeholdelse af dennes almindelige art.

En lignende regel findes i den svenske patentlovs § 21, 2. mom., der er salydende:

«Har någon börjat inom riket utnyttja uppfinning eller vidtagit särskilda åtgärder därför utan att äga vetskap om att patent därå blivit meddelat eller sökt, och har han ej heller skäligen kunnat förskaffa sig sådan kännedom, ma han på därom framställt yrkande, om synnerliga skäl därtill äro, berättigas att under skyddstiden eller viss del därav mot skälig ersättning utnyttja uppfinningen i den omfattning, som domstolen bestämmer.»

Fremmed ret.

Indenfor de fleste fremmede lovgivninger foreligger regler om tvangslicens, men reglerne har en meget forskelligartet udformning.

Den *tyske* patentlov giver i § 15 adgang til tvangslicens, nar en sådan «im öffentlichen Interesse geboten ist». Gennem praksis er på dette grundlag tvangslicens givet i tilfælde af misbrug af eneretten, f. eks. hvor patenthaveren ikke selv udnytter sin opfindelse og vægrer sig ved at give andre licenser, eller i tilfælde hvor patenthaveren ikke har været i stand til at dække behovet¹⁾. Også i tilfælde, hvor patenthaveren har haft vanskeligheder med den tekniske udbygning af sin opfindelse, og licensansøgeren gennem et alvorligt og lovende arbejde har befattet sig med overvindelsen af disse vanskeligheder, ligger tilståelsen af en tvangslicens indenfor den offentlige interesse²⁾.

Som andre eksempler på en offentlig inter-

¹⁾ Reimer, side 580.

²⁾ Reimer, side 581.

esse, der har kunnet begrunde indrømmelse af tvangslicens, kan nævnes sikkerheden for arbejdere i bjergværksdrift, undgåelsen af afbrydelse af forsyningen af elektrisk strøm, fremskaffelsen af fornødne rastoffer etc.

En særlig regel af beslægtet art findes i den tyske lovs § 8, hvorefter patentet ikke kan gøres gældende i det omfang, hvor forbundsregeringen fastsætter, at opfindelsen skal benyttes «im Interesse der öffentlichen Wohlfahrt» eller «im Interesse der Sicherheit des Bundes». I disse tilfælde af kvalificeret offentlig interesse gælder således navnlig ikke den i § 15 fastsatte 3 års-frist.

Beslægtet med den tyske regel er den hollandske lovs § 34, der ligeledes giver adgang til tvangslicens, når dette er ønskeligt under hensyn til den indenlandske industris interesse, eller der af andre grunde er en almindelig interesse i, at en sådan licens tildeles. Den hollandske lov fremdrager dog specielt det tilfælde, at en tvangslicens er nødvendig for udøvelsen af en senere patenteret opfindelse og giver i et sadant tilfælde en gensidig ret til tvangslicens mellem de to patenthavere.

Den schweiziske lov indeholder væsentlig mere specialiserede regler. Den hjemler således i § 36 adgang til tvangslicens for indehaveren af et afhængigt patent, dog kun for så vidt den senere patenthavers opfindelse i sammenligning med den opfindelse, der er genstand for det ældre patent, enten tjener et helt andet formål eller viser et betydeligt teknisk fremskridt. Kravet på tvangslicens kan i dette tilfælde i modsætning til, hvad der er gældende efter den hollandske lov, først gøres gældende 3 år efter det første patents meddelelse.

Også efter den schweiziske lov kan indehaveren af det ældre patent som betingelse for licensen knytte et krav om adgang til at benytte den senere opfindelse, dog kun hvis opfindelserne tjener samme erhvervsmæssige formål.

I lovens § 37 gives der adgang til tvangslicens, hvis patenthaveren ikke på rimelig måde har udøvet opfindelsen i indlandet eller har retfærdiggjort sin undladelse af at udøve opfindelsen.

I tilslutning til disse paragraffer indeholder lovens § 40 en adgang til tvangslicens i tilfælde, hvor den offentlige interesse gør dette pakrævet, og patenthaveren uden rimelig grund har nægtet at give licensansøgeren en frivillig licens. Også i dette tilfælde gælder 3 års-fristen fra patentets udfærdigelse.

Ved den offentlige interesse, der er en betingelse for bestemmelsens anvendelse, sigtes der i særlig grad på de interesser, der knytter sig til den offentlige sikkerhed, til medicinalvæsen og anden sygdomsbekæmpelse, hygiejne, evt. spørgsmål vedrørende den offentlige trafik, f. eks. flyvevæsenet, særlig flyvesikkerhed m.v.¹⁾.

En meget detaljeret bestemmelse om tvangslicens findes i den engelske patentlov, sec. 37. Efter denne kan tvangslicens gives på grundlag af en række forskellige omstændigheder, nemlig

- a) når den patenterede opfindelse, som kan udøves erhvervsmæssigt i Storbritannien, ikke bliver udøvet erhvervsmæssigt eller ikke udøves i det fulde omfang, som med rimelighed er gennemførligt,
- b) når en efterspørgsel efter en patenteret artikel indenfor Storbritannien ikke imødekommes på rimelige betingelser eller i betydeligt omfang imødekommes ved import,
- c) når den erhvervsmæssige udøvelse af opfindelsen i Storbritannien hindres eller hæmmes ved import af den patenterede genstand,
- d) når på grund af patenthaverens nægtelse af at give licenser eller give licenser på rimelige vilkår,
 - 1) et marked for eksport af en i Storbritannien fremstillet patenteret genstand ikke bliver forsynet, eller
 - 2) udøvelsen indenfor Storbritannien af en anden patenteret genstand, som er af væsentlig betydning for tekniken, forhindres eller hæmmes eller oprettelsen eller udviklingen af den kommercielle eller industrielle aktivitet i Storbritannien skades på ubillig måde eller
- e) når som følge af betingelser palagt af patenthaveren i forbindelse med udfær-

¹⁾ Blum-Pedrazzini, 2. bind, side 619.

digelse af licenser eller ved salg, udleje etc. af den patenterede genstand eller fremgangsmåde, fremstilling, brug eller salg af ikke-patenterede genstande eller udvikling af kommerciel eller industriel aktivitet indenfor Storbritannien skades på ubillig måde.

Foruden disse regler indeholder den engelske patentlovs sec. 41 særlige bestemmelser om tvangslicens til udnyttelse af opfindelser vedrørende stoffer, der kan anvendes som levnedsmidler eller lægemidler eller i fremstillingen af levnedsmidler eller lægemidler, fremgangsmader til fremstilling af sådanne stoffer samt enhver opfindelse, som kan udnyttes til eller som en del af et kirurgisk eller medicinsk middel.

For sådanne opfinders vedkommende meddeles tvangslicens, med mindre der er god grund for at afslå ansøgningen, og synspunktet er, at man skal sikre, at fødevarer, lægemidler m.v. skal være til rådighed for offentligheden til den lavest mulige pris, når det tages i betragtning, at patenthaveren skal have et rimeligt udbytte af sine patentrettigheder.

I alle de fire nævnte lande findes regler, der kan medføre, at patentretten fortabes på grund af, at opfindelsen ikke udøves inden for det pågældende land, således den tyske patentlovs § 15, 2. stk., den hollandske patentlovs § 50, den schweiziske lovs art. 38 og den engelske lovs sec. 42.

I USA findes ikke i patentloven bestemmelser om tvangslicens, men anden lovgivning, særlig antitrustlovgivningen, anvendes på en sådan måde, at resultatet endog bliver strengere for patenthaveren end andetsteds.

Forslaget.

Komitéerne har drøftet spørgsmålet om, hvorvidt der bør stilles krav til en indenlandsk udøvelse af opfindelsen med den virkning, at patentet kan falde bort, hvis udøvelseskravet ikke opfyldes.

I en lang årrække har der indenfor den internationale diskussion været stærk modstand mod denne regel, og der er på talrige internationale kongresser vedtaget resolu-

tioner, der gav udtryk for ønsket om, at muligheden for patenters bortfald på grund af ikke-udøvelse ikke måtte blive udelukket. Ved revisionen af Pariser-konventionen i Lissabon i 1958 blev et herom fremsat forslag imidlertid ikke gennemført, idet nogle enkelte lande ikke mente, at tiden var moden hertil¹⁾.

På denne baggrund vil det for Norges og Sveriges vedkommende, hvor man ikke for tiden har nogen egentlig udøvelsesvang, kræve overordentlig vægtige argumenter, om man skulle fremkomme med forslag til indførelse af en sådan ordning.

Komitéerne har da også ved sine drøftelser været enige om, at en egentlig udøvelsesvang med bortfald af patentet som sanktion ikke bør gennemføres. Dels synes patentrettens bortfald at være for hård en konsekvens for patenthaveren, dels synes den uforholdsmæssig, idet de ulemper, der er forbundet med, at opfindelsen ikke udøves, synes at kunne imødegås, alene ved at give passende muligheder for tvangslicens.

Den i dansk ret²⁾ gældende regel, hvorefter patenthaveren har mulighed for inden 3 årsfristens udløb at søge forlængelse for yderligere perioder af indtil 3 år, er naturligt knyttet til den egentlige udøvelsesvang. Når man går bort fra denne, synes et sådant institut ikke nødvendigt, og det må forekomme mindre rimeligt, at man på denne måde for en arrække sikrer patenthaveren mod krav om tvangslicens. Det rimelige under disse forhold er, at man, når tvangslicens søges, foretager en undersøgelse af, om patenthaveren på dette tidspunkt kan påvise så gode grunde for, at udøvelsen ikke har fundet sted, at man under hensyn hertil bør nægte tvangslicens.

Den i de nordiske lande savel som i fremmed ret fastlagte frist på 3 år fra patentets udfærdigelse er en følge af bestemmelsen i Pariser-konventionens art. 5, der som nævnt nu er ændret således, at en tvangslicens ikke kan søges på grund af manglende eller utilstrækkelig udøvelse, førend udløbet af en frist på 4 år fra patentansøgningens indlevering eller 3 år fra patentets meddelelse.

Fristen på 4 år, regnet fra patentansøgningens indlevering, er fastsat med henblik

¹⁾ Brasilien, Italien, Mexico, Spanien og Jugoslavien modsatte sig, at forslaget blev gennemført.

²⁾ Den tilsvarende finske bestemmelse har praktisk talt ikke været praktiseret.

på de lande, der ikke foretager nyhedsundersøgelse, og hvor den korte behandlingstid ellers ville give patenthaveren mindre tid til at sætte en udøvelse i gang end i de forundersøgende lande. Den nye formulering af konventionsteksten gør det utvivlsomt, at de her foreliggende frister alene har hensyn til tvangslicenser på grund af manglende eller utilstrækkelig udøvelse, men derimod ikke på tvangslicens meddelt af andre grunde.

Forslaget har optaget de i Pariser-konventionen fastsatte nye frister, men kun for så vidt angår tvangslicens på grund af manglende udøvelse af opfindelsen.

Komitéeerne har været inde på tanken om i lighed med den tyske lovs § 15, 1. stk., at give en generel bestemmelse, der giver hjemmel for tvangslicens i alle tilfælde, hvor en offentlig interesse gør det ønskeligt. Man har dog anset det for principielt rigtigst i videst muligt omfang at præcisere og nærmere afgrænse de tilfælde, man i særlig grad tager sigte på, og i tilslutning hertil at foreslå en generel bestemmelse, der abner mulighed for tvangslicens, hvor vægtige almene hensyn udenfor de særlige fremdragne tilfælde gør det påkrævet. Komiteerne har derfor i lighed med den schweiziske lovgivning udformet en række bestemmelser, der nærmere angiver de tilfælde, hvori tvangslicens bør kunne indrømmes.

Tvangslicens på grund af ikke-udøvelse af opfindelsen. Forslagets § 40.

Det historiske udgangspunkt for en tvangslicens i tilfælde af ikke-udøvelse af opfindelsen er som foran nævnt ikke blot et krav om, at opfindelsen skal udøves og teknikken dermed fremmes, og at samfundet skal kunne tilgodegøre sig opfindelsen i det omfang, der indenfor det enkelte land er behov herfor, men også at selve udøvelsen af opfindelsen skal finde sted i det enkelte land til støtte for dette lands industrielle udvikling. Dette sidste krav giver sig f. eks. klart udtryk i de foran citerede engelske bestemmelser.

Inden for komitéerne har der gjort sig forskellige opfattelser gældende med hensyn til spørgsmålet, om man bør kræve, at

produktionen af den patenterede genstand foregår indenlands. Fra mange sider er det fremholdt, at kravet om dækning af det enkelte lands behov for, at opfindelsen kommer også dette land til gode, er det væsentligste argument for en regel om tvangslicens på grund af manglende udøvelse af opfindelsen, og at der, saledes som de økonomiske forhold udvikler sig med bredere markedsdannelser etc., i og for sig ikke burde opretholdes regler med det udtalte formål at oparbejde en national industri, som måske vil vise sig irrationel på grund af det nationale behovs ringe størrelse, vanskelighed ved at fremskaffe fornødne råstoffer etc.¹⁾.

På den anden side må det erkendes, at der vil kunne foreligge tilfælde, hvor det f. eks. af beredskabshensyn kan være vigtigt, at den egentlige udøvelse finder sted i det egne land, og navnlig har man ikke ment at kunne se bort fra, at det kan være betænkeligt at ophæve kravet om en egentlig udøvelse indenfor landets grænser, så længe langt de fleste andre lande opretholder et sådant krav. Man vil ved at fastholde de gældende bestemmelser om udøvelsestvang, men åbne adgang til ved gensidige aftaler med fremmede lande at frafalde den lokale begrænsning af udøvelseskravet i forhold til patenthavere, der er hjemmehørende i disse lande, eventuelt kunne hjælpe her hjemmehørende virksomheder, der har patent i udlandet, til en fordelagtigere og rimeligere ordning.

Komiteerne foreslår derfor, at tvangslicens skal kunne meddeles, når opfindelsen ikke udøves her i landet i et rimeligt omfang, idet man med ordet «udøve» sigter til en egentlig fremstillingsvirksomhed, altså en fremstilling af den patenterede genstand eller anvendelse af den patenterede fremgangsmåde. Betingelsen er saledes ikke opfyldt ved patenthaverens import af opfindelsens genstand fra et andet land. I tilslutning hertil foreslår man en adgang til ved gensidig aftale med andre lande at træffe bestemmelse om, at en udøvelse i vedkommende land kan sidestilles med udøvelse her i landet, saledes at man derved kan opnå,

¹⁾ Jfr. nedenfor side 269—270.

at eksport af her fremstillede patenterede genstande kan finde sted til andre lande, hvor vedkommende patenthaver har patenteret sin opfindelse, uanset at vedkommende fremmede land har regler, der pålægger patenthavere at udøve opfindelsen der.

Den tvangslicens, der kan meddeles i henhold til denne bestemmelse, bør efter bestemmelsens formål kun give licenshaveren adgang til at udøve opfindelsen *her i landet* og således ikke åbne mulighed for import af den patenterede genstand. Dog må tvangslicenshaveren have adgang til ikke blot at fremstille den patenterede genstand eller anvende den patenterede fremgangsmåde, men han må også have mulighed for at afsætte sine produkter. Tvangslicenshaveren må ligeledes kunne afsætte sine produkter i andre lande, hvis der ikke i vilkårene er truffet anden bestemmelse.

Efter Pariser-konventionens bestemmelser skal ansøgningen om tvangslicens afslås, hvis patenthaveren kan retfærdiggøre sin ikke-udøvelse af opfindelsen ved «excuses légitimes» («godtagbare undskyldninger»). Forslaget optager en bestemmelse svarende hertil.

Komitéeerne har drøftet spørgsmålet om, i hvilket omfang en begrundelse for ikke-udøvelse bør kunne godtages. Drejer det sig f. eks. om en opfindelse, som på grund af den gældende lovgivning eller andre retlige forhold ikke har kunnet udøves, vil en sådan begrundelse for ikke-udøvelse kunne godtages. Det samme gælder, hvis der ikke har været mulighed for at skaffe fornødne råvarer, eller offentlige restriktioner har medført, at forudsætningerne for udøvelsen af opfindelsen ikke har været til stede¹⁾.

Domstolene bør sta frit med hensyn til bedømmelsen af, om undskyldelige omstændigheder i det enkelte tilfælde foreligger. Som et eksempel på tilfælde, der efter omstændighederne måtte kunne godtages, kan nævnes, at patenthaveren udnytter en anden, alternativ opfindelse og igennem denne tilgodeser landets behov på en teknisk og

økonomisk lige så god måde. Det er ikke usædvanligt, at patenthavere for at skaffe sig den fornødne beskyttelse opnår patent på flere løsninger af det samme problem, og det bør i sådanne tilfælde eventuelt ikke komme patenthaveren til skade, at han indenfor disse løsninger træffer et fornuftigt valg og indskrænker sig til at anvende en eller flere, men ikke alle de patenterede opfindelser²⁾.

Det bør næppe godtages som gyldig undskyldning, at patenthaveren ikke har haft de nødvendige økonomiske ressourcer til at udnytte opfindelsen eller ikke har anset udøvelsen af opfindelsen for lønnende eller ikke har kunnet skaffe sig forbindelse med virksomheder, som har haft interesse i at udøve opfindelsen. Det er således ikke en fyldestgørende undskyldning for patenthaveren, at han gennem annoncer har tilbudt licens, uden at det er lykkedes for ham at komme i forbindelse med en interesseret licenstagere.

Betingelsen for, at tvangslicens på grund af ikke-udøvelse kan meddeles, er som nævnt, at opfindelsen ikke er udøvet i et rimeligt omfang. Hvis opfindelsen er udøvet i fornødent omfang på grundlag af frivillige licenser, er dette således tilstrækkeligt til at tvangslicens ikke kan meddeles.

Tvangslicens vil kunne meddeles, hvis udøvelsen på det tidspunkt, da sagen rejses, er utilstrækkelig; patenthaveren bør ikke kunne undgå tvangslicensen ved under sagens gang at iværksætte en fremstilling af den patenterede genstand.³⁾

Forslagets bestemmelse om, at det på grundlag af gensidighed kan bestemmes, at udøvelse i et andet land kan træde i stedet for udøvelsen her, sigter – foruden til det foran nævnte om bestemmelsernes anvendelse som kompensationsobjekt ved aftaler med fremmede lande – også på det indbyrdes forhold mellem de nordiske lande, hvor komitéerne forudsætter, at der i forbindelse med regler om nordiske patentansøgninger udfærdiges regler, hvorefter udøvelse i et af

¹⁾ Det vil næppe være tilstrækkeligt, at patenthaveren ikke har kunnet skaffe de fornødne råstoffer, hvis andre f.eks. licenssøgeren har sådanne muligheder.

²⁾ Efter hidtidig svensk praksis, jfr. f.eks. NIR 1945, s. 72, er sådanne tilfælde kun undtagelsesvis akcepteret som undskyldningsgrund.

³⁾ Svenska patentlagstiftningskommittéen 1919, s. 419–420, jfr. også NIR 1937, s. 61.

de nordiske lande er tilstrækkelig til at hindre, at tvangslicens i noget nordisk land bevilges. Bestemmelsen har endvidere til formål at hindre, at de heromhandlede tvangslicensbestemmelser kommer i konflikt med de forpligtelser, de nordiske lande patager sig i forbindelse med de større markedsdannelser.

Tvangslicens ved afhængige patenter.

Forslagets § 41.

Komitéeerne har fundet, at der også i tilfælde, hvor en patenteret opfindelses udnyttelse er afhængig af udnyttelsen af en opfindelse, som er patenteret for en anden, i visse tilfælde bør være mulighed for indrømmelse af en tvangslicens, således som det er foreskrevet i gældende finsk og norsk ret. Når det for udøvelsen af en betydningsfuld opfindelse, som er en forbedring af eller en videre udvikling af en anden opfindelse, der er beskyttet ved patent, er nødvendigt også at udøve denne anden opfindelse, bør patenthaveren ikke kunne hindre, at den pågældende forbedring udnyttes.

Man har særlig været opmærksom på, at regler af denne art får en væsentlig større betydning, hvis man som foreslået, jfr. bemærkningerne til forslaget § 1, ophæver de gældende regler om undtagelse af opfindelser vedrørende kemiske forbindelser, lægemidler og levnedsmidler m.v. fra patenterbarhed.

Det bør være en forudsætning for en sådan tvangslicens, at den, som søger licensen, har opnået patent, således at det på denne måde er fastslået, at der virkelig foreligger en selvstændig opfindelse i forhold til det bedre berettigede patent, og således at man har en vis sikkerhed for, at netop ansøgeren om tvangslicens er den, som har retten til den afhængige opfindelse. Det må endvidere være en forudsætning, at opfindelsen ikke kan udøves, uden at der dermed gøres indgreb i patentet på den opfindelse, til hvis udnyttelse der søges tvangslicens¹⁾.

Under disse forudsætninger bør indehaveren af patentet på den afhængige opfindelse kunne få en sådan tvangslicens, at

han bliver i stand til at udnytte sin opfindelse, når det i det enkelte tilfælde kan anses for begrundet. I denne henseende har komitéerne ment, at der, for at patenthaveren skal tale et sadant indgreb i sin ret, som en tvangslicens er, skal foreligge en særlig begrundelse, sædvanlig derved, at tvangslicenssøgerens opfindelse er af en særlig betydning. At kræve, at opfindelsen skal være af særlig vigtighed for industrien, har man dog fundet for strengt overfor tvangslicenssøgeren, men det bør normalt være således, at opfindelsen skal være af en så væsentlig betydning også i forhold til den opfindelse, til hvis udnyttelse der søges tvangslicens, at det kan anses for rimeligt og velbegrundet, at der sker begrænsning i eneretten på udnyttelsen af den sidstnævnte opfindelse. Den schweiziske lovgivning kræver, at der skal foreligge et særligt teknisk fremskridt. Komitéerne må anse det for tilstrækkeligt, at der er en væsentlig erhvervsmæssig interesse i udnyttelsen af den afhængige opfindelse.

Man har overvejet, om det vil være rigtigt i tilfælde, hvor begge opfindelser ligger indenfor den samme erhvervsgren, at stille noget større krav til betydningen af den opfindelse, som tvangslicenssøgeren har opnået patent på, idet det her må tages i betragtning, at tvangslicensen i sådanne tilfælde typisk vil være mere byrdefuld for den patenthaver, som må tale indgreb i sin ret. Ligger derimod opfindelserne indenfor helt forskellige erhvervsgrene, kunne da tvangslicens indrømmes med noget større liberalitet. Sådanne synspunkter kan der vel tillægges nogen vægt, men man har ikke ment at burde opstille nogen almindelig regel af dette indhold. Man bør i det hele efter komitéernes mening ved bedømmelsen af, om tvangslicens skal meddeles, tage samtlige foreliggende omstændigheder i betragtning. Forudsætningerne for meddelelse af en sådan tvangslicens foreligger iøvrigt oftere, hvor det drejer sig om opfindelser vedrørende kemiske forbindelser, lægemidler m.v., hvor også andre hensyn som fremhævet i bemærkningerne til forslaget § 1 kan komme i betragtning.

¹⁾ Jfr. Blum-Pedrazzini II, side 575.

Under hensyn til disse synspunkter har man foreslået, at tvangslicens ved afhængige opfindelser kan gives, når det må anses for rimeligt, enten under hensyn til betydningen af den opfindelse, tvangslicenssøgeren har patent på, eller af andre særlige grunde.

I tilfælde, hvor en tvangslicens er meddelt i overensstemmelse med denne bestemmelse, vil det sædvanligt være naturligt, at den patenthaver, som har matten tåle den pågældende tvangslicens, til gengæld får adgang til at udnytte tvangslicenshaverens opfindelse. Man har derfor i forslaget 2. stk. optaget en bestemmelse om, at retten normalt bør være gensidig, men dog åbnet mulighed for, når særlige hensyn taler imod det, at fravige en sådan gensidighed. Der vil her f.eks. kunne være tale om tilfælde, hvor der er et sadant misforhold mellem betydningen af de pågældende opfindelser eller mellem de virksomheder, som har patent på opfindelserne, at en adgang for den «ældre» patenthaver til at udnytte den «yngre» patenthavers opfindelse vil kunne virke urimelig.

Tvangslicens på grund af en særlig almen interesse. Forslagets § 42.

Komitéerne er enedes om, at det vil være nødvendigt ud over de foran nævnte tilfælde at give adgang til tvangslicens i tilfælde, hvor almene interesser gør sig gældende, jfr. de tilsvarende bestemmelser i f.eks. tysk og schweizisk ret.

Først bemærkes, at en bestemmelse af denne art ikke har karakter af en ekspropriation – helt eller delvis – af patenthaverens ret, men er en almindelig begrænsning i patentretten¹⁾. Denne begrænsning ligesom de øvrige begrænsninger i patentretten, som reglerne om tvangslicens medfører, er en naturlig følge af, at de hensyn, der fører til at tildele opfindere en eneret til udnyttelsen af deres opfindelser, ikke fører videre end til en begrænset ret, der i visse tilfælde må respektere modgaende hensyn til industriens udvikling og andre almene hensyn.

En bestemmelse, der giver adgang til

tvangslicens, hvor almene hensyn gør sig gældende, er dog af komitéerne forudsat anvendt med betydelig varsomhed, og forslaget gør det derfor til en betingelse, at tungtvejende almene interesser gør en sådan tvangslicens påkrævet. Blotte private interesser kan således ikke på nogen måde tilgodeses, og der må være tale om almene interesser af betydelig vægt. Således vil f.eks. almenhedens almindelige interesse i en naturlig konkurrence indenfor erhvervslivet ikke kunne komme i betragtning.

De almene interesser, der kan være tale om at tilgodeses, er således kun offentlige interesser, der ikke har nogen forbindelse med forretningsmæssige synspunkter, således i første række f.eks. statens sikkerhed, befolkningens forsyning med medicinalvarer og levnedsmidler, kraftforsyningen, kommunikationsvæsen og lign. samfundsvigtige funktioner. Også andre nationale velfærdssynspunkter kan komme i betragtning således beredskabssynspunkter, som f.eks. vil kunne føre med sig, at der gives adgang til tvangslicens på et lægemiddel, for hvilket behovet i og for sig dækkes gennem import, men hvor muligheden for en indenlandsk fremstilling ud fra beredskabssynspunkter kan siges at være af almen interesse.

En væsentlig almen interesse kan også siges at foreligge, hvor det drejer sig om at modvirke alvorlige misbrug af den gennem et patent skabte monopolstilling. En høj pris på en patenteret genstand kan i og for sig være velbegrundet som belønning for det betydelige forskningsarbejde, gennem hvilket den pågældende opfindelse er tilvejebragt, herunder også de betydelige omkostninger, der kan være afholdt i forbindelse med en forgæves forskning. Den almene interesse kan selv sagt ikke motivere, at der i denne anledning gives tvangslicens, men for det tilfælde, at behovet for den patenterede vare er så stort, at en – alle forhold taget i betragtning – helt urimelig pris tages, bør der også ad tvangslicensvejen være mulighed for at imødegå sådanne misbrug.

Den heromhandlede bestemmelse vil kunne få praktisk anvendelse særlig indenfor de

¹⁾ Jfr. for det tilsvarende spørgsmål i tysk ret Reimer, side 339, hvor det fremhæves, at der her ikke er tale om et særligt offer, der pålægges den enkelte person – den enkelte patenthaver – men derimod om en almindelig ensartet begrænsning i alle patenthaveres ret.

områder – opfindelser af kemiske forbindelser, lægemidler, levnedsmidler etc. – som efter forslaget, jfr. bemærkningerne til § 1, inddrages under patentlovgivningen. De hensyn, der er omtalt i bemærkningerne til forslagets § 1 som grundlag for de nu gældende bestemmelser om undtagelser fra patenterbarhed, således navnlig de sociale betragtninger, der har ligget til grund for undtagelsen af lægemidler fra patenterbarhed, er jo netop af en sådan almen interesse, at de vil kunne paberabes ved krav om tvangslicens efter den heromhandlede bestemmelse, i det omfang disse hensyn kan siges stadig at gøre sig gældende, jfr. bemærkningerne foran.

Komitéeerne har været inde på tanken om at foreslå en bestemmelse, der abner en særlig let adgang til at opnå tvangslicens, hvor det drejer sig om opfindelser af lægemidler. En sådan bestemmelse måtte formentlig i så fald have en tilsvarende karakter som bestemmelsen i den engelske patentlovs sec. 41, der er refereret ovenfor. Visse sociale hensyn kunne vel tale for en sådan bestemmelse. På den anden side må det fremhæves, at der i så fald vil være tale om en beskyttelse af opfindelser på dette område, som er væsensforskellig fra den sædvanlige patentretlige beskyttelse. Abner man en sådan fri adgang til at kræve tvangslicens til udøvelse af opfindelser af lægemidler, er der jo i virkeligheden ikke tale om en eneret for patenthaveren, men alene om adgang til at få visse afgifter af dem, som udnytter opfindelsen. En sådan ret vil kunne være en meget væsentlig ringere ret for patenthaveren end den egentlige patentret, idet det for patenthaverens hele virksomhed kan være af overordentlig betydning, at netop han overfor forbrugeren står som producent af – og garant for – det pågældende lægemiddel, således at hans virksomhed opnår den goodwill i befolkningen, som den terapeutiske værdi af det pågældende lægemiddel betinger. Når patenthaverens produkt har den fornødne kvalitet og fremstilles i et rimeligt omfang, og hans leveringsbetingelser ikke giver anledning til kritik, kan der ikke være nogen rimelig begrundelse for at berøve patenthaveren den goodwill, som eneretten medfører.

Hertil kommer også, at en særlig begrænset eneret for opfindere af lægemidler vil være betænkelig, idet lægemidler ikke, som forholdene er i dag, indtager en sådan særstilling, at man med føje kan afvise, at også opfindelser indenfor andre områder, f.eks. indenfor næringsmidler, burde have en tilsvarende ringere stilling.

Under hensyn hertil har komitéerne ikke anset det for rigtigt at foreslå en særlig bestemmelse vedrørende tvangslicens til udnyttelse af opfindelser vedrørende lægemidler.

Tvangslicens som følge af udøvelse i god tro.

Forslagets § 43.

En udøvelse af den opfindelse, hvorpå patent søges, er, når den foretages af andre end ansøgeren og er påbegyndt, efter at ansøgningen er indleveret – eller, hvis der til ansøgningen er knyttet krav om konventionsprioritet efter § 6, det tidspunkt da ansøgningen anses for at være indgivet – bør principielt ikke komme ansøgeren til skade.

Efter art. 4 B i Pariser-konventionen, således som denne er udformet ved revisionen i London i 1934, må der ikke gennem udøvelse af opfindelsen i prioritets tiden kunne opstå nogen ret for trediemand («et ces faits ne pourront faire naître aucun droit de tiers ni aucune possession personnelle»). Denne bestemmelse sigter til den i forslagets § 4 omhandlede forbenyttelsesret. Man kunne vel drøfte, om de ret vidtgaende ord fører videre end til forbenyttelsesretten, men der kan næppe være tvivl om, at bestemmelsen i hvert fald ikke kan forstas så vidt, at den skulle være til hinder for en tvangslicensordning som den her omhandlede. I denne henseende kan det fremhæves, at en tvangslicensordning jo kun giver trediemand rettigheder mod udredelse af vederlag til patenthaveren, og navnlig må det anføres, at bestemmelsens formål jo er, at patentansøgeren skal have samme gode stilling i prioritets tiden, som han har i ansøgningstiden, medens der ikke vil være nogen rimelig grund til, at han i prioritets tiden skulle være sikret imod trediemands ret i videre omfang, end han er i ansøgningstiden. Pariser-konventionens bestemmelse kan således ikke være

til hinder for en regel om tvangslicens på grundlag af en udøvelse af opfindelsen i god tro, men de synspunkter, der ligger til grund for konventionsbestemmelsen, må naturligt medføre, at en eventuel bestemmelse fortolkes restriktivt.

Behandlingen af patentansøgninger kan strække sig over en ikke ringe periode, og der vil derfor kunne opstå det tilfælde, at der indenfor det tidsrum, hvor patentansøgningen ikke er offentlig tilgængelig, jfr. herved forslagets § 22, af en udenforstående kan påbegyndes en udøvelse af opfindelsen, uden at det på nogen måde kan lægges den pågældende til last, idet han ikke har kendt ansøgningens eksistens og ikke på nogen måde har gjort sig skyldig i forsømmelse ved ikke at skaffe sig kendskab til ansøgningen. Det kan være hårdt for den pågældende, at han, når ansøgningen senere offentliggøres, og han derved bliver eller bør blive bekendt med, at der er søgt patent på den pågældende opfindelse, må ophøre med at udnytte den. Dette er imidlertid en følge af ansøgnings-sagens karakter, idet det — som anført i bemærkningerne til § 22 — er formålstjenligt, at behandlingen i et vist tidsrum finder sted under sådanne forhold, at offentligheden ikke har mulighed for at skaffe sig kendskab til patentansøgningen. Hvis den pågældende trediemand har nedlagt så stor kapital, f.eks. i maskinpark og lign., at det ikke blot kan være hårdt for ham selv, hvis han skal ophøre med en påbegyndt udøvelse af opfindelsen, men at der også samfundsmæssigt vil gå store værdier til spil, synes det forsvarligt, at man søger udvej for at undgå eller begrænse det tab, der under disse forhold ville lides, hvis han skulle ophøre med at udnytte opfindelsen.

Komitéerne har derfor fundet, at der ligesom i den gældende finske og svenske lov bør være mulighed for, at der i sådanne særlige tilfælde kan indrømmes en tvangslicens til fordel for den, som har påbegyndt

udøvelsen. Forslaget omfatter kun den, som har udnyttet eller har truffet væsentlige foranstaltninger til en erhvervsmæssig udnyttelse af opfindelsen, inden patentansøgningen blev gjort tilgængelig. Det drejer sig saledes om udøvelse, som er påbegyndt på et så sent tidspunkt, at en forbenyttelsesret i henhold til § 4 ikke kan erhverves, men dog inden offentliggørelse af ansøgningen i henhold til § 22 finder sted. For at bestemmelsen skal kunne benyttes, må det godtgøres, at den, der søger tvangslicensen, ikke har haft kendskab til ansøgningen og ej heller med rimelighed har kunnet skaffe sig sådant kendskab. Der kræves saledes en kvalificeret god tro.

Er forholdet det, at han kan have haft grund til at tro, at en bestemt person har søgt eller med krav om fortrinsret har haft til hensigt at søge patent på opfindelsen, må det kræves, at han har gjort, hvad der har været ham muligt for at skaffe sig kendskab til disse forhold. Hvis f.eks. ansøgeren i annoncer eller på anden måde, jfr. forslagets § 56, har givet udtryk for, at opfindelsen er patentansøgt, må ansøgeren om tvangslicens have benyttet sig af de dér indeholdte bestemmelser til at skaffe sig fornødent kendskab til ansøgningen og kan ikke, hvis han ikke har forsøgt dette, påberabe sig den kvalificeret gode tro, der udkræves.

Endvidere er det i forslaget fastsat som en betingelse, at der skal foreligge ganske særlige grunde (norsk tekst: «særlige grunner», svensk tekst: «synnerliga skäl» — alle tre tekstudformninger sigter til de samme kvalificerede krav) til at imødekomme en sådan ansøgning. Der er herved særlig tænkt på de foran nævnte tilfælde, hvor betydelige værdier står på spil for den pågældende og for samfundet som helhed. Bestemmelsen er tænkt som en undtagelsesbestemmelse, der kun bør finde anvendelse, når vægtige hensyn kan påberabes.

§ 44.

Personlige betingelser for opnåelse af tvangslicens. Tvangslicensens karakter.

Bestemmelsen omhandler i 1. stk. de personlige betingelser, som tvangslicenssøgeren må opfylde, og i 2. stk. nogle almindelige regler om tvangslicensens karakter.

Gældende nordisk ret.

De gældende nordiske lovbestemmelser indeholder kun i meget begrænset omfang regler om, hvilke krav tvangslicensansøgeren må opfylde for at kunne opnå licens. Efter den danske lovs § 23, 2. stk., er forholdet det, at patentkommissionen, når nogen melder sig med krav om at erholde ret til at udøve opfindelsen her i landet, under hensyn til samtlige foreliggende omstændigheder afgør, hvorvidt, i hvilket omfang og på hvilke vilkår retten skal tilstås. Der er således her åbnet patentkommissionen mulighed for også at tage hensyn til, om den, der kræver tvangslicens, er i stand til at udnytte opfindelsen på tilfredsstillende måde, ligesom man vil kunne tage hensyn til eventuelle licensforhandlinger, der måtte have fundet sted mellem den pågældende og patenthaveren, inden kravet om tvangslicens fremsættes.

Den finske lov stiller ingen særlige krav til tvangslicenssøgerens personlige kvalifikationer, men indeholder i § 30 den særlige betingelse for tvangslicens i tilfælde af patenthaverens undladelse af at udøve opfindelsen i Finland, at tvangslicenssøgeren skal have søgt hos patenthaveren at opnå frivillig licens til at udnytte opfindelsen uden at have kunnet opnå licens på rimelige vilkår. Det samme gælder efter lovens § 32 som en betingelse for erhvervelse af tvangslicens for indehaveren af et afhængigt patent. Hverken den norske eller den svenske lov indeholder bestemmelser om nogen af disse spørgsmål.

Fremmed ret.

Også i fremmed ret er reglerne om krav til tvangslicenshaveren sparsomme. Den tyske lovs § 15 kræver dog for alle tilfælde af tvangslicens, at patenthaveren skal have vægret sig ved at overlade udnyttelsen af opfindelsen til den, der søger tvangslicens, til trods for, at denne har tilbudt et rimeligt vederlag derfor og sikkerhedsstilling for ydelsen af dette. En noget tilsvarende bestemmelse findes i den schweiziske lovs art. 40, der handler om tvangslicens på grundlag af en offentlig interesse, idet det der kræves, at patenthaveren uden rimelig grund har nægtet at give licens til den, som søger tvangslicens. I tilfælde af tvangslicens på grundlag af patenthaverens ikke-udnyttelse af opfindelsen i indlandet kan tvangslicens derimod efter art. 37 tildeles enhver, der påviser en interesse heri.

I Paris-konventionen er der ved dennes revision i Lissabon i 1958 i art. 5 A, 4, optaget nogle særlige regler vedrørende tvangslicensen, idet det er foreskrevet, at den altid skal være en ikke-eksklusiv licens, og at den ikke kan overdrages, ej heller ved tilståelse af underlicens, med mindre det sker sammen med den del af virksomheden eller forretningen, som udnytter licensen. Ved bestemmelsens placering er den knyttet til reglerne om tvangslicens på grund af ikke-udøvelse.

Forslaget.

I de tilfælde af tvangslicens, som er omhandlet i forslagets §§ 41 og 43, er det efter bestemmelserne klart, hvem der har mulighed for at opnå tvangslicens, nemlig i § 41-tilfældet den, der indehaver patentet på den af-

hængige opfindelse, i § 43-tilfældet den, der har påbegyndt en udnyttelse af opfindelsen under de dér nævnte særlige forudsætninger. Tvangslicens på grund af patenthaverens ikke-udøvelse kan meddeles den, der er villig til erhvervsmæssigt at udøve opfindelsen her i landet, og tvangslicens i det i § 42 nævnte tilfælde kan meddeles den, der erhvervsmæssig vil udnytte opfindelsen ved udøvelse eller eventuelt på anden måde, hvis dette i det enkelte tilfælde må anses rimeligt. Andre krav til licenstagere stiller de pågældende bestemmelser ikke.

Komitéerne har derhos anset det for rimelig at give en udtrykkelig bestemmelse i forslagets § 44 om, at tvangslicens kun må meddeles den, som kan antages at være i stand til at udnytte opfindelsen på rimelig og forsvarlig måde og i overensstemmelse med licensen.

Det må herefter i alle tilfælde, hvor der søges tvangslicens til udøvelse af opfindelsen, kræves, at den pågældende ansøger er i stand til enten selv eller gennem de i hans virksomhed ansatte at udøve opfindelsen. Heri ligger dog ikke, at han ikke skulle være berettiget til i et vist omfang at benytte andre virksomheders bistand i sin fremstillingsvirksomhed, jfr. det foran i bemærkningerne til forslagets § 4 anførte om forbenytters adgang til at lade opfindelsen udøve til en vis grad gennem andre virksomheder, der arbejder for ham, men udøvelsen må ske i eller for hans egen virksomhed.

Det kan for patenthaveren være af stor betydning, at den, der i kraft af en tvangslicens udnytter hans opfindelse og bringer den patentbeskyttede genstand på markedet, i henseende til produktionens kvalitet har en sådan standard, at patenthaverens opfindelse ikke misrekommanderes i den almindelige bevidsthed derved, at underlødige varer bringes ud i omsætningen. Også dette hensyn må domstolen kunne tilgodese med støtte i forslagets § 44, stk. 1.

I tilfælde, hver der undtagelsesvis, f.eks. med hjemmel i forslagets § 42, måtte blive meddelt tvangslicens, der ikke indebærer en udøvelse her i landet, men f.eks. giver tvangslicenshaveren adgang til alene at udnytte opfindelsen gennem import, bør det ligeledes påses, at tvangslicensen meddeles en ansøger, der er i stand til at udnytte op-

findelsen på en sådan måde, at det ikke skader patenthaveren mere, end tvangslicensen nødvendigvis må.

Komitéerne har overvejet, om forslaget – som den finske patentlov – burde indeholde et almindeligt krav om, at tvangslicenssøgeren skal have søgt at få en licensaftale i stand med patenthaveren, men ikke har kunnet opnå en sådan på rimelige vilkår. Selv om et sådant forsøg fra tvangslicenssøgerens side vel sædvanligt vil være gjort, har man dog ikke fundet det rigtigt at gøre dette til en forudsætning for meddelelse af tvangslicens, i særdeleshed fordi patenthaveren derved ville få en let adgang til ved forhaling af forhandlingerne at udskyde tidspunktet for tvangslicensens meddelelse. Bestemmelsen forekommer iøvrigt også ufornudden, idet det jo er i tvangslicenssøgerens egen interesse om muligt at undgå besværet og omkostningerne ved en rettergang. Har tvangslicenssøgeren undladt at søge en frivillig licens i tilfælde, hvor en henvendelse herom til patenthaveren havde været nærliggende, vil retten kunne lade forholdet spille ind ved bestemmelsen af sagsomkostningernes fordeling mellem retssagens parter.

2. stk. i forslagets § 44 vedrører de i Pariserkonventionen ved revisionen i Lissabon optagne bestemmelser om, at tvangslicens skal være en ikke-eksklusiv licens, og at den kun må være overdragelig i forbindelse med virksomheden.

Fra komitéernes side har man fundet det rigtigt at lade disse bestemmelser omfatte enhver tvangslicens og ikke blot – som konventionen – tvangslicens ved ikke-udøvelse. Man har derfor foreslået, at en tvangslicens aldrig kan hindre, at patenthaveren selv udnytter opfindelsen, eller at han meddeler licenser til andre. Man kunne vel tænke sig særlige tilfælde, hvor markedets størrelse eller andre særlige forhold medfører, at en lønnende produktion kun kan foretages, hvis producenten har sikkerhed mod konkurrence fra andre fremstillere, og hvor en i og for sig ønskelig tvangslicens måske derfor ikke vil blive søgt, når den ikke kan opnås i form af en eksklusiv licens. Man har dog ikke anset det for rigtigt af hensyn til sadanne ganske særlige forhold at give mulighed for at berøve patenthaveren hans adgang til selv at

udnytte opfindelsen eller til at stille denne til rådighed for andre i form af frivillige licenser¹⁾).

Den i konventionen givne regel om, at de i art. 5 A, nr. 4, omhandlede tvangslicenser kun kan overføres til andre i forbindelse med virksomheden, er selvsagt ikke til hinder for, at man helt kunne forbyde overførelse af en tvangslicens til andre. En sådan regel kunne i og for sig synes naturlig, navnlig når henses til, at der ved tvangslicensens meddelelse skal tages hensyn til licenstagernes faglige, økonomiske og personlige forhold. Dette ville imidlertid medføre, at der i tilfælde, hvor en virksomhed, f.eks. ved arv eller ved salg, overgår på andre hænder, måtte rejses en ny sag om tvangslicens til fordel for virksomhedens nye indehaver. En sådan ny sag vil kunne være bekostelig, besværlig og langvarig. Endvidere kan det vel tænkes, at betingelserne for indrømmelse af tvangslicens nu ikke længere er til stede, f.eks. fordi patenthaveren i konkurrence med tvangslicenshaveren har foretaget den fornødne udøvelse af opfindelsen, og det synes ikke rimeligt, at en allerede erhvervet tvangslicens af en sådan i og for sig tilfældig grund skal bortfalde til skade for en virksomhed,

hvor der måske er nedlagt betydelig kapital med henblik på fremstilling af den patenterede genstand.

Den i forslagets § 45 hjemlede adgang til, når forholdene væsentlig ændrer sig, ved domstolen at få tvangslicensen ophævet vil gøre det muligt for patenthaveren at gribe ind overfor en tvangslicens, der i forbindelse med virksomheden er overgået på andre hænder, hvis den nye tvangslicenshaver ikke opfylder de foreskrevne krav.

Under hensyn hertil har man åbnet mulighed for tvangslicensens overgang til andre i forbindelse med den virksomhed, hvori den udnyttes. Det er ikke tilstrækkeligt, at virksomheden gennem tvangslicensbestemmelserne har skaffet sig adgang til at anvende opfindelsen, licensen skal *faktisk* udnyttes i den pågældende virksomhed eller del af virksomheden.

Det i bestemmelsen liggende almindelige forbud mod overførelse af tvangslicensen i andre tilfælde forhindrer ikke blot en fuldstændig overførelse af tvangslicensen til andre, men også en delvis overførelse, f.eks. i form af underlicenser til andre virksomheder.

¹⁾ For så vidt angår forsvarsopfindelser og andre opfindelser, hvor almene interesser kan nødvendiggøre en eksklusiv adgang til udnyttelse af opfindelsen, vil der kunne blive spørgsmål om ekspropriation.

§ 45.

Meddelelse og ophævelse af tvangslicens m.v.

Gældende nordisk ret.

Spørgsmål vedrørende tvangslicens afgøres i *Danmark* af patentkommissionen, dog med rekurs til domstolene, lovens § 23. I *Finland* afgøres disse spørgsmål af domstolene (jfr. lovens § 33), som fastsætter omfanget af og tiden for udnyttelsesretten, patenthaverens erstatning og andre vilkår. Vilkårene kan ændres med 3 års mellemrum, når forholdene ændres. I *Norge* afgøres spørgsmålet om tvangslicens af patentstyrets 2. afdeling. Afgørelsen kan indankes for domstolene for så vidt angår den forståelse af loven, som ligger til grund for afgørelsen (Norsk patentlovs § 9, 3. stk.). Det patenthaveren tilkommende vederlag fastsættes i mangel af mindelig overenskomst af skjønsretten. Hvis parterne er enige derom, kan spørgsmålet med endelig virkning afgøres af patentstyrets 2. afdeling (§ 10). I *Sverige* afgøres spørgsmål om tvangslicens af domstolen, jfr. lovens § 15. Når betingelserne for meddelelse af tvangslicens findes at foreligge, foreskriver retten «efter ty skäligt prövas, under vilka inskränkingar och villkor samt mot vilken ersättning uppfinningen må av käranden utövas».

Forslaget.

Forslaget henlægger afgørelsen til retten, som ligeledes bestemmer, i hvilket omfang opfindelsen må udnyttes, samt fastsætter vederlaget og de øvrige vilkår for tvangslicensen.

Med hensyn til spørgsmålet om, i hvilket omfang opfindelsen bør tillades udnyttet af tvangslicenshaveren, bemærkes, at der alene

for så vidt angår den i § 40 omhandlede tvangslicens er sat en grænse for domstolenes beføjelse med hensyn til licensens omfang, idet det dér er foreskrevet, at tvangslicensen skal have karakter af udøvelse af opfindelsen, således at der ikke kan gives tvangslicenshaveren adgang til at importere den patentbeskyttede genstand. Derimod må tvangslicensen selvsagt omfatte adgang til anvendelse, falholdelse, overdragelse, overladelse til brug etc. af de af tvangslicenshaveren fremstillede genstande.¹⁾

Iøvrigt bør tvangslicensens omfang fastsættes under hensyn til forholdene i det enkelte tilfælde, idet det afgørende synspunkt dog må være, at tvangslicensen ikke får videre omfang, end det er påkrævet under hensyn til de forhold, som begrundet tvangslicensen. Således bør den tvangslicenshaver, der har påberåbt sig bestemmelsen i forslagets § 41, som regel kun have adgang til at udnytte den patenterede opfindelse i det omfang, det er nødvendigt for udøvelsen af den opfindelse, på hvilken han selv har patent, medens en selvstændig udnyttelse af den opfindelse, som er beskyttet ved det patent, for hvilket han har opnået tvangslicens, oftest vil være uforholdsmæssig.

Specielt bemærkes, at den tvangslicenshaveren tilkommende ret efter § 43 aldrig bør have et videre omfang end forbenyttelsesretten efter § 4. I almindelighed vil det vel være sådan, at de hensyn til at undgå tab af betydelige værdier, der ligger bag reglen i § 43, kan imødekommes med en væsentlig mere

¹⁾ Vedrørende et patent, der angik en fremgangsmåde til vask og vaskeanlæg til udførelse af fremgangsmåden, og hvor fremgangsmåden fandtes udøvet i tilstrækkeligt omfang i forbindelse med importerede vaskeanlæg, har den danske patentkommission ved kendelse af 18. december 1957 meddelt tvangslicens til fremstilling af anlæget, og således at fremgangsmåden vil kunne anvendes i forbindelse med de i henhold til licensen fremstillede anlæg.

indskrænket ret for tvangslicenshaveren end den, der efter § 4 tilkommer en forbenytter.

For udnyttelsen af tvangslicensen skal der altid fastsættes *vederlag*. Ved fastsættelsen af dette vederlag skal domstolen tage hensyn til samtlige foreliggende forhold. Der vil saledes ikke i alle tilfælde være grund til at fastsætte vederlaget til en sådan størrelse, at patenthaveren i økonomisk henseende bliver stillet lige så godt, som han var før tvangslicensen. I tilfælde, hvor tvangslicensen meddeles efter § 40, fordi opfindelsen ikke er udøvet her, men det indenlandske behov er blevet dækket gennem import, vil det vederlag, patenthaveren har krav på, ikke kunne fastsættes under hensyn til det økonomiske udbytte, han har, når opfindelsen udnyttes ved import. Det må formodes at være væsentlig større end det udbytte, patenthaveren ville have haft ved en produktionsvirksomhed her i landet, idet dette sædvanlig netop vil være grunden til, at varen importeres i stedet for at fremstilles her. Skulle vederlaget fastsættes efter sadanne synspunkter, ville derfor tvangslicenshaveren ikke kunne producere i konkurrence med patenthaverens import, og bestemmelsen i forslagets § 40 ville derfor kunne blive illusorisk. I sadanne tilfælde bør derfor udgangspunktet være, hvilket udbytte patentet ville give patenthaveren, dersom han udnyttede patentet ved udøvelsen af opfindelsen, d.v.s. fremstilling m.v. indenfor landets grænser.

Også i andre tilfælde må vederlaget fastsættes til et væsentlig lavere beløb end det, der kan siges at være patenthaverens tab ved tvangslicensens iværksættelse. Skyldes tvangslicensen saledes prismæssige misbrug fra patenthaverens side, ville disse misbrug jo ikke kunne imødegås ved en tvangslicens, hvis licenshaveren skulle svare en sådan afgift, at han måtte holde priser, der harmonerede med dem, som begrundede tvangslicensen. Her må vederlaget saledes fastsættes netop på en sådan måde, at de bringer prisniveauet ned til det, som må anses for rimeligt, når hensyn tages til markedets størrelse og det udbytte, der rettelig bør tilkomme patenthaveren under hensyn til opfindelsens betydning og den forskningsvirksomhed, han

har iværksat for at nå frem til opfindelsen.

Har patenthaveren meddelt frivillige licenser til opfindelsens udnyttelse, vil de licensbeløb, han i denne forbindelse har betinget sig og opnået, ofte kunne være vejledende for, hvilket vederlag der bør fastsættes i forbindelse med tvangslicensen.

Iøvrigt bemærkes med hensyn til fastsættelsen af vederlaget, at dette må bestemmes efter de hensyn, der ligger til grund for tvangslicensens meddelelse. Foruden til almenhedens interesser må der tages et rimeligt hensyn til patenthaveren, saledes at det navnlig tages i betragtning, at tvangslicensreglerne betyder et alvorligt indgreb i patenthaverens interesser.¹⁾

Vederlaget kan fastsættes til et beløb een gang for alle eller til en løbende licensafgift. Denne kan fastsættes i forhold til produktionen af den patenterede genstand eller iøvrigt på den måde og i de terminer, som det under hensyn til det enkelte tilfældes karakter må findes rimeligt og naturligt.

Af *andre vilkår* for tvangslicensens udøvelse, som det i det enkelte tilfælde kan være praktisk og rigtigt at fastsætte, kan nævnes sikkerhedsstillelse for vederlagets erlæggelse eller andre særlige forpligtelser for tvangslicenshaveren, f.eks. en særlig mærkning af den fremstillede vare.²⁾

Efter forslaget kan retten, hvis forholdene forandrer sig væsentligt, ophæve tvangslicensen, fastsætte nye eller ændre tidligere fastsatte vilkår. Man har ikke anset det for rigtigt at begrænse denne adgang til ændring af vilkarene ved at foreskrive, at ændringer kun kan foretages f.eks. hvert 3. år, saledes som det er tilfældet i den gældende finske lov. Man har ment det rigtigst, at ændringer kan foretages til enhver tid, når forholdene har forandret sig væsentlig. Man understreger dog, at det kun er tanken, at denne bestemmelse skal kunne benyttes i ganske særlige tilfælde, idet det forudsættes, at ændringer kun finder sted, når vilkarene er blevet urimelige.

Bestemmelsen vil kunne benyttes, hvis tvangslicensen er overført til en anden, jfr. forslagets § 44, sidste pkt., og patenthaveren ikke mener, at den nye tvangslicenshaver opfylder betingelserne i § 44, 1. stk.

¹⁾ Jfr. Blum-Pedrazzini II, side 600.

²⁾ Blum-Pedrazzini II, side 601. Reimer s. 586.

§ 46.

Påföljd av försummelse att erlägga årsavgift.

Pariskonventionens Art. 5 bis, sådan den lyder enligt beslut vid konferensen i Lissabon 1958, ålägger unionsländerna att medge minst sex månaders frist utöver den ordinarie förfallodagen för erläggande av årsavgifter samt bereder enligt andra stycket möjlighet att tillåta återupprättande av patent som förfallit på grund av bristande betalning av årsavgift. Artikelns tidigare lydelse förutsatte i detta avseende antingen en tre månaders frist jämte möjlighet till återupprättande eller en sex månaders frist om möjlighet till återupprättande icke medgavs.

Gällande nordisk rätt.

Den *danska* patentlagen innehåller i § 7 en föreskrift såväl om en sex månaders frist som om möjlighet att återupprätta förfallet patent. Den *finska* patentlagen står i detta avseende på samma standpunkt (§§ 56 och 63) medan den *norska* patentlagen (§§ 14 och 15) medger en tre månaders frist jämte rätt till återupprättande. Den *svenska* lagen däremot (§ 11) föreskriver endast en sex månaders betalningsfrist utan att medge möjlighet till återupprättande.

Såsom i motiven till § 37 papekats överensstämmer förslaget, med hänsyn till betalningsfristen (6 månader), med Pariskonventionens i Lissabon antagna lydelse.

Gemensamt för de danska, norska och finska patentlagarnas föreskrifter om återupprättande av patent är, att detta är förbundet med erläggande av en särskild återupprättningsavgift samt att återupprättande icke kan ske så, att de rättigheter, tredje man under den tid patentet var förfallet förvärvat i uppfinningen åsidosätts.

Enligt den danska lagen förfaller patentet

vid bristande betalning fr.o.m. början av det patentår, för vilket avgift bort erläggas. De finska, norska och svenska patentlagarna innehåller icke uttryckligt stadgande härom, men i praktiken har patentets bortfall i dessa länder räknats från den förlängda betalningsfristens utgång.

Främmande rätt.

De övriga patentlagar, som kommittéerna i detta avseende haft anledning studera, innehålla i stort sett med motsvarande danska, finska och norska regler överensstämmande föreskrifter.

Förslaget.

I första stycket av föreliggande § 46 konstateras att patentet, om årsavgift icke enligt vad i §§ 36 och 37 är föreskrivet erlägges, är förfallet från och med ingången av det patentår för vilket avgiften icke erlagts. Frågan om tidpunkten, från vilken patentets ogiltighet skall räknas, har sålunda avgjorts i enlighet med den nu gällande danska regeln, som synts kommittéerna mera konsekvent än den praxis som hittills tillämpats i de övriga nordiska länderna.

Denna verkan av betalningsunderlåtenheten konstateras ex officio av patentmyndigheten som sedan enligt § 50 utfärdar kungörelse om att patentet förfallit.

Da enligt § 37 årsavgift med ev. föreskriven förhöjning kan erläggas intill sex månader efter förfallodagen, d.v.s. efter patentårets första dag, kan det faktum att patentet på grund av bristande betalning av årsavgift förfallit, konstateras först sedan denna förlängda frist utgatt. Patentets förfallande har

salunda verkan sex månader bakat. Da fraga är om försummelse att erlægga arsavgifter, som hänföra sig tili tiden före patentets meddelande eller till patentar som börjar inom två månader därefter och som enligt § 37 förfaller till betalning den dag da två månader förflutit fran patentets meddelande, kan denna verkan av patentets förfallande sträcka sig ända t.o.m. det första patentar som är belagt med arsavgift; har i administrativ väg ingen avgiftsfrihet föreskrivits (§ 36) förfaller patentet räknat från den dag da ansökan inlämnades. Samma effekt har underlåtenhet att erlægga arsavgift efter det uppfinnaren/patenthavaren enligt andra stycket av § 37 erhållit uppskov. I dessa fall är det emellertid icke fraga om ursprunglig ogiltighet, sasom da patent alls icke pa grund av bristande patenterbarhetsförutsättningar bort beviljas, utan om en senare inträffad ogiltighet som emellertid, pa grund av uttryckligt lagstadgande, sträcker sina verkningar bakat i tiden.

Talan mot intrang pa grund av handling, som begatts under den tid patentet senare konstateras icke ha varit gällande, kan icke väckas efter det patentet förfallit. Har talan väckts därförinnan men saken icke blivit avgjord förrän patentet förfallit bör kärandens talan förkastas, enär han under processens förlopp förlorat sin rätt att vara part i malet, d.v.s. innehav av ett giltigt patent mot vilket intranget pastas ha blivit begånget. Har ett sådant mal tidigare avgjorts till patenthavarens fördel, kan svaranden, med hänvisning till att patentet förfallit, söka ändring om ordinarie rättsmedel ännu star honom till buds. Är detta icke fallet star utslaget fast och ev. ådömt skadestånd kan verkställas. Förbudsdom och utslag som avser atgärder enligt § 53 är, efter patentets förfallande, icke längre exigibla.

Det fall att talan väckes medan patentet är gällande men att det enligt föreskrifterna i § 46 skulle förfalla medan rättegången pagar, är emellertid av rent teoretiskt intresse; patenthavaren torde i alla fall sköta om att han icke genom underlåtenhet att inbetala arsavgift förlorar sin rätt att vara part i malet.

Om patentet pa grund av bristande betalning förfaller med verkan fran något senare

patentars början d.v.s. i de fall da avgiftsfrihet för vissa ar föreskrivits eller da nagon eller nagra arsavgifter redan erlagts, sträcker sig verkan av patentets förfallande icke till dessa patentar och därför kan den, som da var patenthavare, även efter det patentet förfallit väcka intrangstalan pa grund av handling som begatts under tiden före det patentar, fran vars början patentets förfallande skall räknas. Situationen är analog med den da tidigare innehavare av patent, som pa grund av att 17-ars tiden utlöpt icke mera gäller, därefter väcker talan om intrang som begatts under den tid patentet var i kraft.

Med hänsyn till att försummelse att erlægga arsavgift kan ha berott pa omständigheter, som icke kan tillräknas patenthavaren, har det synts kommittéerna berättigat att i lagförslaget, i likhet med de nugällande danska, finska och norska patentlagarna, intaga bestämmelser om aterupprättande av patent som enligt första stycket av ifragavarande § 46 förfallit. Det har visserligen påpekats att aterupprättande av patent, som redan förfallit, i princip kan vara till besvär för näringslivet, som icke med säkerhet kan veta gränserna för sin tekniska rörelsefrihet, men med beaktande av att ansökningar om aterupprättande i Danmark, Finland och Norge förekommit i rätt ringa antal (ca 5–12 ansökningar per år) har kommittéerna funnit billighetsskäl tala för att institutet införlivas med förslaget. Det har därvid ansetts vara en förutsättning att de rättigheter tredje man under mellantiden förvärvat i den da icke patentskyddade uppfinningen, bevaras.

En förutsättning för att förfallet patent skall kunna aterupprättas är, att patenthavaren har godtagbar ursäkt för sin underlåtenhet att i tid erlægga arsavgiften. Han kan t.ex. aberopa att nagon, t.ex. patentombud, atagit sig att för hans räkning inbetala arsavgift under sadana omständigheter att han haft anledning förlita sig pa att atagandet skulle fullgöras.

Det har förefallit kommittéerna självklart att sökanden i sin ansökan bör anföra de skäl, han vill aberopa för sitt påstående att den inträffade underlåtenheten är ursäktlig. Är saken icke utan vidare klar bör han

anföra den bevisning i form av dokument eller erbjudna vittnesutsagor som kan styrka hans pastaende. Ett uttryckligt stadgande av liknande innehåll som det som ingår i norska patentlagens § 11 har därför icke ansetts nödigt. Saknas sådan utredning och är patentmyndigheten icke därförutan övertygad om underlåtenhetens ursäktlighet bör ansökan förkastas. Kommittéerna vill särskilt understryka att återupprättande icke bör få karaktär av en mer eller mindre automatisk förlängning av tiden för arsavgifters erläggande men å andra sidan bör kravet på ursäktlighet icke sättas lika strängt som då fråga är om återställande av försutten tid.

Ansökan om återupprättande bör göras skriftligen utan dröjsmal, d.v.s. så snart patenthavaren erhållit kännedom om att betalning icke kommit patentmyndigheten tillhanda eller hindret för dess erläggande upphört, dock senast inom sex månader från den dag avgiften senast skolat erläggas, d.v.s. inom sex månader från den i § 37 föreskrivna förlängda fristen. Inom samma tid skall arsavgiften med ev. föreskriven förhöjning samt stadgad återupprättningsavgift erläggas. Sker det ej skall ansökan icke upptagas till behandling. Behörigen gjord ansökan skall kungöras.

Genom den föreslagna absoluta 6-månaders fristen samt genom föreskriften om återupprättningsansökans kungörande har försorg dragits om att den för näringslivet besvärande osäkerhetsperioden begränsas till en på förhand fastställd maximal tid, efter

vars förlopp den tidigare patentskyddade uppfinningen är definitivt fri för allmänt utnyttjande.

Sedan patent enligt ifragavarande paragraf förfallit, d.v.s. sedan det kunnat konstateras att patenthavaren underlatit att inom den i § 37 föreskrivna förlängda fristen erlägga arsavgift, kan detta patent ej längre aberopas mot tredje man; denne har oberoende av patentet rätt att utnyttja uppfinningen. Har tredje man i förlitan härpå påbörjat utnyttjande eller vidtagit väsentliga åtgärder för sadant utnyttjande, skulle han lida oberättigad förlust om innehavaren av det återupprättade patentet senare skulle kunna förbjuda honom att fortsätta med sin påbörjade eller börja sin tillärnade verksamhet.

För att förhindra sådan rättsförlust föreskrives i paragrafens tredje stycke att den som medan patentet icke var gällande och före återupprättningsansökans kungörande, vidtagit ovan berörd åtgärd, skall åtnjuta rätt som i § 4 säges, d.v.s. föranvändarrätt. Angående innebörden av denna rätt hänvisas till motiven till ifragavarande paragraf.

Ansökan om återupprättande göres i regel av patenthavaren. Är det fråga om flere personer, som gemensamt innehar patentet, kan envar av dem göra sådan ansökan, varvid återupprättandet, om ansökan bifalles, sker till förmån för samtliga innehavare. Prövningen av huruvida ursäktande omständigheter föreligger överlämnas lämpligast åt praxis i patentverket.

§ 47.

Ugyldigkjennelse av patent.

Etter nærværende paragraf kan et patent ugyldigkjennes ved dom når det er blitt meddelt i strid med §§ 1 eller 2, eventuelt også § 7, hvis denne bestemmelse kommer med i det endelige forslag. Når § 7 medtas i den etterfølgende omtale, er det under sistnevnte forutsetning.

De ugyldighetsgrunner som her angis, kan inndeles i to hovedgrupper, nemlig:

I. De tilfelle da patent er blitt meddelt på noe som i seg selv ikke er patenterbart, altså et forhold som angår patentrettens objekt, og

II. De tilfelle da patent er blitt meddelt til en annen enn den som har retten til det, altså et forhold som angår patentrettens subjekt.

Ad I.

Gjeldende nordisk rett.

Regler om adgang til å få patentet ugyldigkjent i tilfelle som omhandlet under I, er alminnelig forekommende i de forskjellige lands patentlover – herunder samtlige nordiske. Etter den *danske* lov (§ 24) vil patentet kunne kjennes ugyldig når det etter § 1, nr. 3, ikke burde ha vært meddelt, d.v.s. når nyhetskravet ikke er oppfylt. Videre er det ugyldighetsgrunn om oppfinnelsen er gjenstand for patent meddelt en tidligere søker, altså hvor det foreligger eldre rett. Den *finske*, *norske* og *svenske* lov (jfr. fpl. § 64, npl. § 16 og spl. § 18) går noe videre. Her har man gjort en generell henvisning til den alminnelige patentbarhetsregel, således at en manglende oppfyllelse av et hvilket som helst krav denne stiller, vil være ugyldighetsgrunn. De krav det her dreier seg om, er foruten nyhetskravet, kravet om at oppfinnelsen skal ligge innenfor det område hvor patenter gis

– d.v.s. har det fornødne tekniske innhold – kravet om oppfinnelseshøyde og at oppfinnelsens utøvelse ikke må være stridende mot lov eller gode seder. At det også, likesom i Danmark, er ugyldighetsgrunn om oppfinnelsen er gjenstand for patent meddelt en tidligere søker, er nevnt uttrykkelig både i den finske og norske lov, og det samme gjelder etter svensk praksis.

Fremmed rett.

Den *sveitsiske* lov har foruten de i den her omhandlede forbindelse mer vanlige ugyldighetsgrunner, nemlig manglende nyhet og oppfinnelseshøyde, at oppfinnelsen ligger utenfor det patenterbares område, at dens utøvelse er stridende mot lov eller gode seder eller at oppfinnelsen er gjenstand for patent meddelt tidligere søker, også tatt med det tilfelle at oppfinnelsen ikke er således fremstilt i patentskriftet at en fagmann deretter kan utføre den eller at patentkravet sammenholdt med beskrivelsen ikke gir noen klar definisjon av oppfinnelsen.

Den *tyske* og *østerrikske* lovs ugyldighetsgrunner svarer til de der gjelder i flertallet av de nordiske land. Den tyske lov hadde for øvrig tidligere en tidsgrense for adgangen til å reise ugyldighetssak. Etter utløpet av 5 år fra offentliggjørelsen av patentmeddelelsen kunne saken ikke reises.

Den *engelske* patentlov går meget detaljert til verks. Det bemerkes at også den engelske lov inneholder de ugyldighetsgrunner som ifølge foranstående gjelder i flertallet av de nordiske land, men loven tar også en del ytterligere tilfelle med. Således er det ugyldighetsgrunn bl.a. om beskrivelsen av oppfinnelsen ikke er fullstendig eller klar nok,

«or does not disclose the best method of performing it which was known to the applicant for the patent and for which he was entitled to claim protection» – (Sec. 32 (h) i.f.).

I U.S.A. kan patentets gyldighet prøves i forbindelse med inngrepssaker. Som ugyldighetsgrunner kan foruten en manglende oppfyllelse av de alminnelige patenterbarhetsvilkår anføres en del spesielle omstendigheter som knytter seg til visse for dette land egne forhold. Også den omstendighet at beskrivelsen ikke er fullstendig nok eller at kravene ikke er klare, kan være ugyldighetsgrunn.

Forslaget fra de nordiske forhandlinger 1938–41 inneholder de samme ugyldighetsgrunner som komitéenes forslag.

Det vil bemerkes at det ikke er vanlig å la en hvilken som helst mangel ved patentet være ugyldighetsgrunn. Man har konsentrert seg om de tilfelle da de mer sentrale patenterbarhetsvilkår ikke er oppfylt.

Forslaget.

Ugyldigkjennelsesbestemmelsene må sees på bakgrunn av at patentmyndigheten ikke har praktiske muligheter til å i alle henseende å foreta en fullstendig prøvning av alle de vilkår man har funnet å burde stille for oppnåelsen av et rettsgyldig patent. Av lett forståelige grunner vil saledes nyhetsprøvningen måtte begrenses til et visst materiale – jfr. i denne forbindelse forskriftsforslagets § 27 – og selv om det er i dette materiale man erfaringsmessig hyppigst vil påtreffte et eventuelt nyhetshinder, består det også muligheter for at det ikke finnes her, men andre steder. Når det gjelder den åpenlyse utøvelse som nyhetshinder, vil man ofte bare ha eventuelle innsigelses opplysninger å bygge på. Den skjerpning av nyhetskravet som forslaget inneholder – jfr. omtalen av § 2 – vil for øvrig i noen grad øke muligheten for at et patent som ikke fyller lovens nyhetskrav, kan bli meddelt. Materiale som man ikke var oppmerksom på ved patentsøknadens behandling, vil også – selv om det ikke inneholder et direkte nyhetshinder – kunne sette bedømmelsen av patenterbarheten i en annen stilling, som f.eks. når det gjelder spørsmålet om oppfinnelsen har den fornødne oppfinnelseshøyde. Dette og andre spørsmål under

patentsøknadens prøvning er videre av en sådan vanskelig karakter at det består muligheter for at det kan bli truffet avgjørelser som andre vil bestride riktigheten av. Man kan derfor med den svenske betenkning av 1919 (s. 425) si at patentet i seg selv bare inneholder en «presumption om tillvaron av en rätt».

Selv om ugyldigkjennelsesadgangens begrunnelse i og for seg er klar, er det imidlertid også klare grunner for ikke å strekke denne adgang for vidt. Det dreier seg her ofte om omstendigheter som patenthaveren har vært uten kjennskap til og heller ikke har hatt muligheter til å bli kjent med. Utnyttelsen av oppfinnelsen vil kunne ha krevet store investeringer av savel patenthaveren som hans eventuelle lisenshavere, og en ugyldigkjennelse av patentet vil kunne få alvorlige økonomiske følger for dem og deres ansatte. Den foran nevnte tidligere tyske bestemmelse om en tidsgrense for adgangen til ugyldigkjennelse må delvis sees på denne bakgrunn. Man står i det hele tatt her overfor en interesseavveining hvor man ikke ensidig kan la tredjemanns interesser råde. Den i mange land gjennomførte begrensning av ugyldighetsgrunnene til de reelle og mer vesentlige patenterbarhetsvilkår er etter komitéenes mening et riktig prinsipp som i en ny nordisk patentlovgivning bør opprettholdes. De ugyldighetsgrunner det her dreier seg om, er på den annen side av en sådan vekt at noen tidsgrense for å gjøre dem gjeldende ikke bør fastsettes. Forslaget forutsetter at ugyldighetssak vil kunne reises under hele patentets gyldighetstid, og også etter utløpet av patenttiden.

I den gjeldende norske lov er der en parallellitet mellom ugyldighetsgrunnene og innsigelsesgrunnene. Etter komitéenes mening stiller saken seg savidt forskjellig på søknadsstadiet, hvor innsigelsen behandles, og på patentstadiet, hvor spørsmålet om ugyldigkjennelse oppstår, at de to tilfelle bør vurderes hver for seg – jfr. for øvrig bemerkningene til § 21 når det gjelder spørsmålet om hva en innsigelse kan grunnes på.

Etter forslaget vil patentet kunne ugyldigkjennes for det første når det er meddelt i strid med § 1. Når man foreløpig ser bort fra de under II nevnte tilfelle, innebærer dette at ugyldigkjennelse vil kunne finne sted når

det ikke foreligger noen oppfinnelse i lovens forstand, d.v.s. at oppfinnelsen ikke er av den tekniske karakter som er en forutsetning for patenterbarhet – jfr. bemerkningene til § 1. Videre innebærer henvisningen til § 1 at ugyldigkjennelse vil kunne finne sted om utnyttelsen av oppfinnelsen er stridende mot gode seder eller offentlig orden.

Ugyldigkjennelse vil dernest kunne finne sted om patentet er meddelt i strid med § 2, d.v.s. om nyhetskravet eller kravet om oppfinneshøyde ikke er oppfylt, eller om oppfinnelsen er gjenstand for en tidligere søkers patent. Etter § 2, 2. ledd, er den eldre rett stillet på linje med vanlig nyhetshinder. Hermed har også spørsmålet om hvorvidt det skal kreves at den tidligere søkers patent skal være i kraft for at det skal kunne påberopes som ugyldighetsgrunn, tapt sin aktualitet, idet den eldre retts virkning som nyhetshinder er uavhengig av om vedkommende patent er i kraft eller ikke. Det nordiske forslag fra 1938–41 fastsatte, likesom den någjeldende finske lov, at patentet med eldre rett måtte være gyldig for at det skulle kunne være ugyldighetsgrunn overfor patentet med yngre rett.

Å la en ufullstendig beskrivelse eller en mangelfull definisjon av oppfinnelsen i patentkravet være ugyldighetsgrunn, slik som etter bl.a. den sveitsiske lov og tidligere den finske, har komitéene hverken funnet hensiktsmessig eller nødvendig. For det første må patentmyndigheten sies å ha særlige forutsetninger for å prøve dette vilkår. Det har riktignok forekommet at det på tross av dette har vært innvilget patenter som ikke har vært så klare som de burde være, hvilket for industrien har vært til ulempe, men det riktige middel til å få bedret på dette er neppe en trusel om patentets ugyldighet. Dernest kan det sies at hvor et i nevnte henseende mangelfullt patent er sluppet igjennom, vil i regelen ett av to være tilfellet: Enten finnes det ikke noe i patentet som kan sies å gi uttrykk for en oppfinnelse som fyller patenterbarhetsvilkårene i de foran omtalte bestemmelser i forslagets §§ 1 og 2, og patentet vil kunne ugyldigkjennes som meddelt i strid med disse, eller det hersker bare tvil om hvor grensene for patentets beskyttelsesområde går, og det hele blir i så fall et tolkningsspørsmål hvor

de vanlige regler for patenters tolkning kommer til anvendelse. Ved en iakttakelse av de retningslinjer som i bemerkningene til §§ 9–11 er angitt for denne tolkning, vil man for øvrig stimulere patentsøkernes interesse i selv å søke patentet formulert klart og entydig.

Som nevnt i annen forbindelse, forekommer det at patentkravene blir gjenstand for endringer under søknadens behandling. Er et patent blitt innvilget med krav som ikke har motsvarighet i de opprinnelige søknadsdokumenter (basisdokumentene) og med bibehold av den opprinnelige løpedag, oppstår spørsmålet om hvorvidt dette influerer på patentets gyldighet. Foreligger nyhetshinder for tiden mellom søknadens inngivelse og innføringen av de angjeldende nye elementer i den, må for disse elementers vedkommende ugyldigkjennelse kunne finne sted. Når det derimot gjelder det øvrige innhold i patentet, som jo skriver seg fra tiden før det foreliggende nyhetshinder, vil dette fortsatt måtte kunne bestå.

Ad II.

Retten til patent tilkommer etter § 1 oppfinneren eller den som dennes rett er gatt over til. I visse spesialtilfelle som er omhandlet i § 7 tilkommer retten den virksomhet hvori oppfinnelsen er gjort, eller dennes rettsetterfølger. Etter § 9 skal det ved søknad om patent alltid oppgis hvem som er oppfinner eller, i tilfelle som omhandlet i § 7, avgis uttrykkelig erklæring om at oppfinnelsen er kommet i stand på den der angitte måte. Søkes patent av en annen en oppfinneren, eller i de i § 7 omhandlede tilfelle av en annen enn virksomheten, skal søkeren etter § 11 dokumentere sin rett til oppfinnelsen. Å påse at søkeren har den fornødne rett til oppfinnelsen blir derfor et ledd i patentsøknadens prøvning, og gjennom patentsøknadens offentliggjørelse og innsigelsesadgangen trekkes også almenheten inn i denne prøvning. Finner patentmyndigheten at søkeren ikke har den fornødne rett til oppfinnelsen, skal patentet ikke meddeles. I § 18 er det gitt den berettigede en adgang til i disse tilfelle å få søknaden overført til seg.

Skulle på tross av disse kauteler et patent bli meddelt til en som ikke har retten til det, vil den berettigede etter nærværende para-

graf ved dom kunne kreve patentet ugyldigkjent. Dette er dog ikke hans eneste mulighet. Etter § 48 vil han i stedet kunne få patentet overført til seg.

Gjeldende rett.

Alle de någjeldende nordiske patentlover har bestemmelser som møter den situasjon at et patent er blitt meddelt til en som ikke har retten til det, jfr. dpl. § 24, fpl. §§ 64 og 67, npl. § 17 og spl. § 18. Men de nevnte lover løser ikke tilfellet på samme måte.

Etter den *danske* og *svenske* lov vil patentet kunne kjennes ugyldig, men de inneholder ingen bestemmelser om overføring av patentet til den berettigede. Den *finske* lov gir derimot den berettigede valget mellom å fa patentet kjent ugyldig (§ 64) og å få det overført til seg (§ 67). En sådan valgmulighet gir i realiteten også den *norske* lov. Denne lov taler om frakjennelse av patentet, og oppnår den berettigede dom for frakjennelse, kan han innen to måneder etter dommen fordre patentet overført på sitt navn. Unnlater han å begjære sådan overføring, blir patentet ugyldig.

De *nordiske forslag fra 1938–41* gir den berettigede samme valgmulighet som den *finske* lov og komitéenes forslag, der som nevnt også er realiteten i den *norske* lov. Sådan valgmulighet gir også den *tyske*, *sveitsiske* og *østerrikske* patentlov. For øvrig finnes det også land som i patentloven ikke har særskilte regler for tilfelle av at patentet er meddelt til en uberettiget, men i flere av disse land har alminnelige rettsregler vært ansett å hjemle en adgang for domstolene til å overføre patentet til den berettigede¹⁾.

En del lover setter frister for adgangen til å angripe patentet i de her omtalte tilfelle når patenthaveren har vært i god tro om sin rett. Sådanne frister finnes både i den *sveitsiske* tyske og *østerrikske* patentlov. Etter den tyske (§ 5) må søksmål om overføring av patentet i tilfelle være reist innen ett år fra patentmeddelelsens offentliggjørelse. Adgangen til å få patentet ugyldigkjent p.g.a. patenthaverens manglende rett er imidlertid ubundet av frister også hvor patenthaveren er i god tro²⁾. Etter den *sveitsiske* lov (art. 31)

er fristen for reisning av søksmål om overføring av patentet fra den godtroende to år fra patentskriftets offentliggjørelse, og etter den *østerrikske* (§ 29) tre år fra den godtroende patenthavers innføring i registeret. Sistnevnte lov taler likesom den *norske* om frakjennelse («Aberkennung»), og fristen gjelder uavhengig av om det begjæres overføring av patentet eller ikke.

Forslaget.

Komitéene har funnet at det middel som bør stilles til den berettigedes radighet når hans oppfinnelse uberettiget er blitt patentert av en annen, bør bestå i såvel en adgang til å fa patentet ugyldigkjent som i en adgang til å fa det overført til seg, alt etter hva den berettigede i det enkelte tilfelle vil foretrekke. En nærmere begrunnelse for å stille overføringsadgangen til disposisjon er gitt i bemerkningene til § 48. Det kan muligens hevdes at ugyldigkjennelsesadgangen har liten eller ingen praktisk betydning når den berettigede har overføringsmuligheten. Det *svenske* forslag av 1919 begrenset seg således til bare å stille overføringsadgangen til disposisjon. Komitéene går også ut fra at det vil være denne mulighet han som oftest vil benytte seg av, men kan ikke se bort fra at det også kan gis tilfelle hvor han vil foretrekke å fa patentet ugyldigkjent. Da man heller ikke kan se at noen uheldige følger skulle kunne oppstå ved at den berettigede får denne valgmulighet, har man uten betenkelighet opptatt den i forslaget.

Til forskjell fra de under I omtalte ugyldighetsgrunner, bør imidlertid for den her omtalte ugyldighetsgrunn settes en tidsgrense for adgangen til å gjøre den gjeldende overfor patenthavere som har vært i god tro. Tilsvarende bør, som en skal komme tilbake til under § 48, gjelde for overføringsadgangen. Flere grunner taler for et sådant vern for den godtroende patenthaver. Utnyttelsen av en oppfinnelse fordrer, som påpekt også i omtalen av andre paragrafer, ofte ganske vesentlige innsatser av kapital, og muligheten for stadig mer omfattende investeringer i oppfinnelsen ettersom dens utnyttelse skrider frem, er til stede. Videre må en regne med

¹⁾ Se Blum Pedrazzini II s. 146 – Casalonga I s. 341, Note 569.

²⁾ Jfr. Reimer s. 177.

mulighetene for at godtroende tredjemenn skal komme inn i bildet, som suksessorer til hele patentet eller som lisenstakere. Disse muligheter øker likeledes ettersom tiden går, slik at hensynet til omsetningslivets sikkerhet vil gjøre seg gjeldende med økende styrke. Som allerede påpekt, har patentmyndighetens saksbehandling også omfattet søkerens berettigelse, og ved innsigelsesadgangen har tredjemann som mener seg berettiget til patentet, hatt anledning til å gjøre sin rett gjeldende. Den som i god tro om sin rett til oppfinnelsen får seg meddelt et patent eller i god tro erverver et allerede meddelt patent, vil på denne bakgrunn i alminnelighet neppe regne med den mulighet at oppfinnelsen skulle tilhøre en annen, slik at han av den grunn skulle kunne miste patentet. En vil ikke gå så langt som til å si at disse omstendigheter skulle gjøre den godtroende patenthavers rett uangripelig. Patentmyndighetens prøvning av søkerens berettigelse vil i alminnelighet måtte innskrenke seg til en dokumentkontroll, og det er et faktum at langt fra alle oppfinnere følger med i hva som utlegges av patentsøknader. Det kan heller ikke med rimelighet forlanges at de skal gjøre det. Hensynene til den godtroende patenthaver ville ikke kunne oppveie den urimelighet som ville skje overfor den berettigede om patentmeddelelsen skulle være det siste ord i saken. Når patentet er meddelt og ettersom tiden går, øker imidlertid den berettigedes muligheter til å bli kjent med at hans oppfinnelse er blitt bemektiget av en annen. Helt sikker på å bli kjent med dette vil han i alminnelighet være hvis han selv søker patent på oppfinnelsen, idet han da vil få det tidligere patent motholdt. Ettersom tiden går uten at den berettigede selv søker patent, vil dette også kunne tas som et tegn på at han er uten interesse i oppfinnelsens økonomiske utnyttelse. Har han foretrukket å beholde oppfinnelsen som bedriftshemmelighet, vil han i et hvert fall måtte regne med risikoen for at en annen, som kan være kommet frem til samme oppfinnelse, søker patent.

I den interesseavveining som her må foretas, kan det således sies at mens grunnene for å la den godtroende patenthaver bli sittende med patentet i vesentlig grad styrkes

ettersom tiden går, vil det motsatte være tilfelle for grunnene til å la den berettigede kunne få angripe den godtroendes rett.

Den tidsgrense komitéene på bakgrunn herav foreslår for den berettigedes adgang til å angripe patentet når patenthaveren er i god tro, er den samme som i den østerrikske lov. Den gjelder, likesom etter den østerrikske, uten hensyn til om det er ugyldigkjennelse eller overføring av patentet som forlanges – jfr. § 48.

Man er klar over at en sådan bestemmelse vil kunne medføre at oppfinneren kan bli avskaret fra å utøve sin egen oppfinnelse p.g.a. patenthaverens enerett. Dette må dog antas bare i sjeldne unntakstilfelle å bli resultatet, da han vel ofte vil ha forbenyttelsesretten etter § 4, eventuelt tvangslisens etter § 43, å falle tilbake på. Hele situasjonen kunne han ha unngått ved å søke patent, eventuelt ved på grunnlag av det kjennskap han derved ville fått til den uberettigedes søknad, å gå til ugyldighets- eller overførings-søksmal. Dreier det seg om en arbeidstakeroppfinnelse som arbeidsgiveren eller arbeidstakeren uberettiget har søkt patent på, vil saken riktignok kunne stille seg anderledes for den berettigede, men spesielle lover som tar sikte på å beskytte den berettigedes interesser i dette forhold, er allerede gjeldende i Danmark, Finland og Sverige, og er under forberedelse i Norge. Et nordisk arbeide pågår for øvrig for tiden med sikte på oppnåelse av ensartede bestemmelser på dette område. De bestemmelser som denne spesielle lovgivning inneholder, eventuelt kommer til å inneholde, må antas å redusere mulighetene for at den angjeldende part i tilfelle kan ha vært i god tro.

Forslaget sonderer ikke mellom de tilfelle da patenthaveren har ervervet patentet direkte som følge av inngitt patentsøknad og de tilfelle da han som omsetningsserverver har ervervet et allerede meddelt patent. De grunner komitéenes forslag hviler på, gjør seg i det alt vesentlige gjeldende med samme styrke enten patentet er ervervet på den ene eller annen av de nevnte måter.

Den gode tro må ha foreligget ved patentervervelsen. At patenthaveren senere er blitt brakt ut av den gode tro, vil på den annen side ikke forhindre at han vil kunne påberope

seg bestemmelsen. Med god tro siktes det til vanlig aktsom god tro – patenthaveren må ikke ha hatt eller burde ha hatt kjennskap til at han ikke var berettiget til patentet.

En annen særregel som foreslas for ugyldighetssøksmål som grunner seg på patenthaverens manglende rett, går ut på at søksmålet i disse tilfelle må være reist innen ett år etter ervervet kjennskap til de omstendigheter som det grunner seg på, dog således at det alltid vil kunne reises innen ett år etter patentets meddelelse. Dette er en bestemmelse som ikke alene tar sikte på å verne den godtroende, og den er derfor heller ikke blitt begrenset til bare å gjelde overfor ham. En passivitet fra den berettigedes side vil kunne få urimelige og samfunnsøkonomisk sett uheldige følger gjennom de økede tap som derved kan forårsakes og gjennom det økede omfang av mulige sidevirkninger som vil kunne oppstå, som f.eks. oppsigelse av personell som blir engasjert for oppfinnelsens utnyttelse m.v. Den foresatte frist på ett år må sies å være savidt rommelig at det ikke skulle være noen fare for at den berettigede skulle komme i noen tidsnød. Komitéene anser det ikke tilstrekkelig bare å henvise tilfellet til de alminnelige passivitetsregler.

Felles spørsmål for I og II.

Delvis ugyldigkjennelse.

Hvor ugyldighetsgrunnen bare refererer seg til en viss del av patentet, vil, såfremt det også uten denne del inneholder en patenterbar oppfinnelse, delvis ugyldigkjennelse kunne finne sted.

I alle de nordiske land er det også i dag anledning til å oppnå delvis ugyldigkjennelse. I den danske, finske og norske lov er dette uttrykkelig uttalt i selve lovteksten. Forslaget har, likesom den gjeldende svenske lov, ingen uttrykkelig bestemmelse om dette, idet man har funnet at den generelle uttrykksmåte som er anvendt, også dekker en adgang til delvis ugyldigkjennelse.

Komitéene antar at hvor delvis ugyldigkjennelse kommer på tale, vil det som oftest dreie seg om tilfelle hvor patentet har flere krav, hvorav ett eller flere påståes ugyldig. Den delvise ugyldigkjennelse vil da bestå i

strykning av dette eller disse krav, og noen direkte omformulering av patentet vil det da ikke være behov for. Det kan imidlertid også gis tilfelle hvor det er visse deler av ett eller flere bestemte krav som angripes, og hvor det ikke vil være klart hva beskyttelsen skal omfatte uten at kravene omformuleres. Sådan omformulering mener komitéene det bør være adgang til, men de nye krav må ligge innen rammen av hva som står i de tidligere krav. Det bør således ved omformuleringen ikke være adgang til å hente opp fra beskrivelsen ting som ikke har stått i de tidligere krav. Derimot er det ikke noe til hinder for at det foretas innbyrdes omøblinger i kravene ved f.eks. sammenlåing av to eller flere krav o.l.

Omformuleringen skal i tilfelle foretas av vedkommende domstol. Det må imidlertid erkjennes at domstolene, selv når de er besatt med teknisk sakkyndige, kan ha vanskeligheter med denne omformulering. Etter den finske versjons § F, den norske § D og svenske § G vil der til veiledning kunne innhentes uttalelse om spørsmålet hos patentmyndigheten.

Visse særlige spørsmål oppstår når det gjelder delvis ugyldigkjennelse p.g.a. patenthaverens manglende rett til oppfinnelsen. Inneholder patentet flere oppfinnelser og patenthaveren ikke har retten til dem alle, er det en bestemt avgrenset del av patentet søksmålet gjelder, og det blir denne del som eventuelt ugyldigkjennes. Noen særlige problemer oppstår for så vidt ikke for denne gruppe av tilfelle. Hvor det imidlertid foreligger et medoppfinnerskap som ikke lar seg avgrense på denne måte, slik at hver av oppfinnerne er medeiere i oppfinnelsen med hver sin ideelle andel, vil en delvis ugyldigkjennelse ikke være mulig. Patentet måtte i tilfelle kunne kjennes ugyldig i sin helhet. Komitéene har funnet at en medoppfinners rett ikke bør strekke seg så langt. Vel er det så at det er et vilkår for å få patent at eventuelle medoppfinnere er med på søknaden, og at hvis patentmyndigheten hadde oppdaget at det eksisterte medoppfinnere som ikke samtykket i at patentet søktes, så ville søknaden blitt avslått. Men man kan like fullt ikke se bort fra at det her kun dreier seg om et medeierskap i oppfinnelsen, og at en

hel ugyldigkjennelse går lenger enn til bare å berøre vedkommende medoppfinners egen rett. All den stund en delvis ugyldigkjennelse i disse tilfelle ikke er mulig, er komitéene av den oppfatning at medoppfinneren her får klare seg med adgangen til delvis overføring av patentet – jfr. § 48. Ved den delvise overføring vil han bli sameier i patentet. I § 47, første ledd, har man derfor medtatt en tilføyelse om at patentet ikke vil kunne kjennes ugyldig i sin helhet av den grunn at patenthaveren er bare delvis berettiget til patentet.

Søksmålsrett m. v.

Ugyldighetssak kan etter den gjeldende *finske* lov reises av «envar, vars rätt eller fördel saken kan röra, så ock av allmän åklagare eller särskilt statens ombud, när sådant påkallas av allmänt intresse», og etter den *svenske* lov av «en var, som anser sin rätt vara genom patentet förnärmat, så ock allmän åklagare, när det allmännas fördel sådan påkallar». Etter den *danske* lov kan søksmålet reises av «enhver der mener, at et Patent i Medfør av § 1, nr. 3, ikke burde have været meddelt eller kun i mindre Omfang». Den *norske* lov angir intet om hvem søksmålsretten er tillagt. Det er dog på det rene at sådant søksmål kan anlegges av enhver. Både den *danske*, *finske* og *norske* lov begrenser dog søksmålsretten når det gjelder søksmål som grunner seg på patenthaverens manglende berettigelse. Formuleringen er noe forskjellig, men de tar alle sikte på en begrensning til dem som helt eller delvis påstår seg berettiget til patentet. Den norske lov, der som nevnt i denne forbindelse taler om «frakjennelse» av patentet, tar også med den sakalte «oppfinnelsesbesitter» («— — — den som godtgjør at patentkravets vesentlige innhold uten hans samtykke er tatt fra hans fremstilling, tegninger, modeller, redskaper eller innretninger eller fra en av ham brukt fremgangsmåte»). Etter den *svenske* lov vil søksmålet kunne reises av enhver også når det gjelder søksmål som grunner seg på patenthaverens manglende berettigelse. Riktignok sier som nevnt lovteksten «en var, som anser sin rätt vara genom patentet förnärmat», men dette gjelder for ugyldighetssøksmål i sin alminnelighet og er i nærværende forbindelse ikke ansett å inneholde noen be-

grensning til at man påberoper seg rett til patentet.

Forslaget har for tilfelle av søksmål som grunner seg på patenthaverens manglende berettigelse begrenset søksmålsretten til den som påstår seg berettiget til patentet, men inneholder for andre tilfelle av ugyldighets-søksmål ingen begrensninger m.h.t. hvem som kan reise søksmålet.

Begrensningen i de førstnevnte tilfelle er begrunnet dels i at det må være andre enn partene uvedkommende om et i øvrig gyldig patent innehas av den ene eller annen, og dels i at en adgang for utenforstående til i disse tilfelle å få patentet ugyldigkjent ville kunne medføre at den berettigede blir utestengt fra å få patentet overført til seg etter § 48 p.g.a. den utenforståendes tidligere ervervede ugyldighetsdom. Av sistnevnte grunn bør heller ikke «oppfinnelsesbesitteren» gis søksmålsrett. «Oppfinnelsesbesitteren» vil for øvrig som oftest fylle vilkårene for forbenyttelsesrett etter § 4 og da ikke lide noen skade ved ikke å være tilstått søksmålsrett i denne forbindelse. Med den skjerping av nyhetskravet som utkastet inneholder, vil det for øvrig i ennå større grad enn hittil vanskelig kunne tenkes en «oppfinnelsesbesittelse» av forannevnte art som ikke samtidig vil utgjøre nyhetshinder.

I de andre tilfelle av ugyldighetssøksmål, d.v.s. de som grunner seg på de under I foran omtalte omstendigheter, er det en naturlig følge av at patentet retter seg mot alle og enhver og setter rettslige grenser for deres handelfrihet, at man ikke setter noen begrensninger i søksmålsretten. At det skal påvises en spesiell rettslig interesse hos saksøkeren i å få patentets gyldighet prøvet, f.eks. spørsmålet om lovligheten av en hos ham igangværende eller påtenkt produksjon, bør ikke kreves. Mulighetene for at retten til å få et patent ugyldigkjent derved skulle bli misbrukt i sjikaneøyemed, antar komitéene er uten praktisk betydning. For det første vil saksøkeren i alminnelighet uten vanskelighet kunne konstruere en rettslig interesse, og for det annet kan man neppe overhodet tale om et egentlig misbruk når man får et patent ugyldigkjent. Kan patentet ugyldigkjennes, er det jo i virkeligheten i strid med rettsordenen at det består. En helt annen form

for misbruk er anlegg av søksmål på tross av at man er klar over at søksmalet savner en holdbar begrunnelse, men det er en mulighet som gjelder generelt for alle søksmal, og som må henvises til prosesslovgivningens og eventuelt erstatningsrettens sanksjoner.

Om anlegget av ugyldighetssak skal patentmyndigheten og eventuelle registrerte lisenshavere varsles – jfr. § B (dansk versjon § C, finsk § C, som innskrenker seg til lisens-takerne, og svensk § F). Disse kan i tilfelle opptre i søksmalet som intervenienter. Den intervensjonsrett som den gjeldende norske lov må antas å gi Styret, jfr. npl. § 42 hvor det heter at «Styret skal varsles ved dets chef», er en adgang til å opptre som såkalt upartisk eller offentlig intervenient i saken, og slik blir Styrets stilling også etter forslaget.

Alle de gjeldende nordiske patentlover og også de foran nevnte lovforslag henlegger prøvelsen av ugyldighetssakene til domstolene. Etter den gjeldende norske lov finnes det dessuten en adgang til å få patentets gyldighet endelig avgjort av Styrets annen avdeling, når partene er enige om det. Bakgrunnen for denne bestemmelse er at lovkommisjonen opprinnelig foreslo at ugyldighetssakene ikke skulle henlegges til domstolene, men til en egen ugyldighetsavdeling i Styret. Dette vant ikke bifall, og adgangen til å benytte annen avdeling som voldgiftsrett var hva som ble igjen av kommisjonens forslag og må betegnes som en kompromissløsning.

Komiteéene mener at ugyldighetssakene fortsatt bør tilligge domstolene. De bundne vernetings- (forums-) regler og ordningen med tekniske meddommere antas å gi fornøden garanti for ensartet og teknisk sakkyndig behandling av disse saker i angjel-dende instanser.

Den nevnte norske voldgiftsbestemmelse finner komitéene av prinsipielle grunner ikke å kunne anbefale. Spørsmålet om et patent er lovlig meddelt, ligger utenfor hva partene har radighet over, og det bør heller ikke overlates til dem å avgjøre hvordan dette spørsmål skal prøves. Bestemmelsen antas heller ikke å ha hatt særlig stor praktisk betydning.

Ugyldigkjennelsens virkninger.

Virkningene av ugyldigkjennelsen er ikke regulert i noen av de nagjeldende nordiske patentlover. Det svenske forslag av 1919 inneholder derimot en regel om at virkningene av ugyldigkjennelsen skulle regnes tilbake til patentets «begynnelsesdag». En ugyldigkjennelse har imidlertid i prinsippet etter gjeldende svensk og likedan finsk rett vært ansett å virke *ex nunc*, d.v.s. bare for fremtiden¹⁾. Patentet anses å ha vært gyldig frem til ugyldigkjennelsen. For norsk retts vedkommende har vært hevdet at ugyldigkjennelsen virker *ex tunc*, altså helt tilbake fra patentmeddelelsen. Patentet skal anses som aldri å ha vært meddelt²⁾. Tilsvarende gjelder for Danmark.

Komiteéene mener at man ikke bør sette opp noen generell regel om virkningene av ugyldigkjennelsen. Hvorvidt denne skal virke *ex nunc* eller *ex tunc* bør antakelig avhenge av omstendighetene i det enkelte tilfelle. Både det nevnte finsk/svenske og det nevnte dansk/norske prinsipp bør saledes tale innskrenkninger. Som et eksempel på dette kan nevnes at ingen lenger bør kunne dømmes for inngrep når patentet er ugyldigkjent, jfr. i denne forbindelse forslaget § 55, og ugyldigkjennelsen vil for så vidt virke *ex tunc*. På den annen side vil det apenbart gis tilfelle hvor ugyldigkjennelsen ikke bør få virkning overfor mellomværender som for lengst er opp- og avgjort, og hvor ugyldigkjennelsen for så vidt bør virke *ex nunc*. Dette vil saledes etter omstendighetene kunne være tilfelle overfor ytelser som har skjedd som godtgjørelse for en stedfunnen utnyttelse av patentet. Gjennom den faktiske enerett patentet medførte så lenge det besto, vil lisens-takeren kunne ha fått full valuta for sin betaling. Den omstendighet at patentet og den dertil knyttede enerett rent faktisk har bestått, vil i det hele i ikke få tilfelle kunne begrunne at ugyldigkjennelsen ikke bør kunne påberopes overfor opp- og avgjorte forhold som ligger forut for denne.

¹⁾ Jfr. den svenske varemerkelovprop. nr. 167 år 1960, hvor det tilsvarende spørsmål for varemerker behandles. Ved patentinngreps søksmål kan inngriperen anføre til sin frifinnelse at patentet er ugyldig – jfr. s. pl. § 19, 5 mom og f.pl. § 84.

²⁾ Jfr. Knophs Åndsretten (1936) s. 241 og 243.

§ 48.

Overføring av patent.

I § 47 er fastsatt at et patent vil kunne ugyldigkjennes bl.a. når det er meddelt til en annen enn den som etter § 1, eventuelt § 7, har retten til det. I § 48 er den berettigede tilstått en ytterligere mulighet. I stedet for å kreve patentet ugyldigkjent, kan han kreve det overført til seg.

Gjeldende rett.

Som nevnt under omtalen av § 47, inneholder både den *finske* og *norske* lov (fpl. § 67 og npl. § 17) i tillegg til adgangen til ugyldigkjennelse, resp. frakjennelse, også en adgang til å få patentet overført i de her omhandlede tilfelle. Den *danske* og *svenske* lov har derimot bare ugyldigkjennelsesadgangen.

Som likeledes nevnt under § 47, inneholder også *det nordiske forslaget fra 1938-41* og den *tyske, østerrikske* samt *sveitsiske* patentlov en valgmulighet av ovennevnte type.

Forslaget.

Komitéene finner ikke den berettiges interesser tilstrekkelig imøtekommet bare med en ugyldigkjennelsesadgang, slik som etter den danske og svenske lov. Den offentliggjørelse av oppfinnelsen som patentet har medført, vil jo være til hinder for at den berettigede senere får patent på oppfinnelsen på grunnlag av en patentsøknad som han inngir etter offentliggjørelsen. Dersom han ikke gis en adgang til å få den uberettigedes patent overført til seg, vil han derfor kunne bli ute av stand til gjennom patent å få det økonomiske utbytte av sin oppfinnelse. Det må derfor antas at det er overføringsadgangen den berettigede i alminnelighet har behov for. Mot denne overføringsadgang kan anføres at det som er tatt fra den berettigede,

er oppfinnelsen og ikke patentet. Patentet skulle ikke ha vært meddelt og skal for så vidt kunne kjennes ugyldig, men ved overføringsadgangen vil den berettigede kunne bli stilt gunstigere enn om oppfinnelsen ikke var blitt tatt fra ham i det hele tatt, idet han ved overføringen kommer i besittelse av en rett han aldri har innehatt. Den betraktningmåte som ligger bak dette resonnement, tar imidlertid ikke tilstrekkelig hensyn til det foran omtalte reelle behov og det faktum at patentet kan ha umuliggjort en gjeninnsettelse av den berettigede i den samme rettsstilling han hadde før patentets offentliggjørelse.

Delvis overføring.

Et patent vil kunne overføres helt eller delvis. Likesom for den delvise ugyldigkjennelses vedkommende og med samme begrunnelse som i den forbindelse ble anført, har man funnet det nødvendig å nevne denne adgang til også delvis overføring uttrykkelig i selve lovteksten.

Da et patent ikke kan oppdeles i to eller flere patenter, vil den delvise overføring resultere i at begge parter blir stående som innehavere av ett og samme patent i registret. Den rettslige situasjon som derved oppstår, vil imidlertid kunne være av forskjellig art. Er oppfinnelsen gjort i fellesskap, slik at det ikke er mulig å la hver av partene nyte retten til hver sin bestemte og avgrensede del av den, vil partene bli innehavere av hver sin ideelle andel av patentet, og det blir rettens oppgave å fastsette hvor stor brøkdel av den hele rett som hver av partene har krav på. Inneholder derimot patentet flere oppfinnelser hvorav saksøkeren gjør krav på en eller flere av dem, vil det være denne bestem-

te, avgrensede del av patentet som han kan forlange overført til seg, og for denne del vil han, og han alene, etter overføringen kunne hevde den enerett som patentet gir.

Sameie i patent reiser for øvrig en rekke vanskelige spørsmål som komitéene har funnet å burde avsta fra å ta opp, da de bør sees i sammenheng med sameiespørsmålene i sin alminnelighet.

*Begrensninger i overførings-
adgangen overfor den godtroende.*

Etter § 47, 3. ledd, er adgangen til å reise ugyldighetsspørsmål som grunner seg på at patentet er meddelt til en annen enn den som etter § 1, eventuelt § 7, er berettiget til det, blitt begrenset overfor godtroende patenthavere. Søksmålet må i tilfelle være reist innen tre år etter patentets meddelelse. En tilsvarende begrensning gjelder for adgangen til å kreve overføring av patentet. Om begrunnelsen for og forstaelsen av denne bestemmelsen kan henvises til bemerkningene til § 47.

Forslaget inneholder imidlertid visse bestemmelser til vern av den godtroende også i tilfelle hvor patentet blir overført. Har den som frakjennes patentet, i god tro begynt yrkesmessig å utnytte oppfinnelsen innen riket, eller har han truffet vesentlige foranstaltninger til det, er han berettiget til mot rimelig vederlag og på rimelige vilkår for øvrig å fortsette den foretatte eller igangsette den forberedte utnyttelse med bibehold av dennes alminnelige karakter. Slik rett tilkommer under samme forutsetninger innehavere av registrerte lisenser.

En bestemmelse som verner den godtroende ved overføring av patentet, finnes i den någjeldende *finske* patentlovs § 67, 2. ledd. Hvis patentet overføres «skall den, som, innan målet anhängiggjordes, på grund av patentet i god tro yrkesmässigt inom riket utövat den patentskyddade uppfinnningen, eller för sadant utövande här vidtagit särskilda åtgärder, äga rätt utan hinder av patentet i sitt yrke eller i sin rörelse med bibehållande av dess allmänna art fortfarande utöva uppfinnningen». Om de nærmere vilkår for sådan utøvelsesrett heter det at «Domstol må dock på av patenthavaren väckt talan för detta ut-

övande fastställa vilkor, som den prövar skäligt». Det dreier seg altså om en utnyttelsesrett av i det alt vesentlige samme innhold som forslaget.

En i prinsippet tilsvarende rett tilstas den godtroende i *det svenske forslag av 1919*. For lisensers vedkommende er det, likesom i komitéenes forslag, skjedd en begrensning til de registrerte. *Det nordiske forslag fra 1938-41* har samme bestemmelse som den ovenfor siterte finske (med en tilføyelse om at tilsvarende skal gjelde når patentet ugyldigkjennes fordi det angår samme oppfinnelse som er gjenstand for et annet gyldig patent som har fortrinnsrett).

For så vidt *andre land* angår, bemerkes at både den sveitsiske og østerrikske lov inneholder visse regler til vern av godtroende tredjemann når patentet overføres til den berettigede. I den sveitsiske lov heter det (art. 29, 3) at lisenser og andre rettigheter som i mellomtiden er innrømmet tredjemann, faller bort, men har den godtroende tredjemann igangsatt utnyttelse av oppfinnelsen eller truffet særlige foranstaltninger til det, har han krav på tildeling av en lisens mot passende erstatning, som i tilfelle uenighet fastsettes av vedkommende domstol. Etter den østerrikske lov (§ 29, 7) forblir lisenser som i god tro er ervervet hos den uberettigede patenthaver, gjeldende etter overføringen når de har vært innført i patentregisteret i minst ett år, og det i denne tid ikke har skjedd anmerking i registeret om frakjennelsessøksmålet.

Forslaget må også hva den her omhandlede bestemmelse angår sees på bakgrunn av de omstendigheter som er funnet å begrunne den foran under § 47 omtalte tidsgrense for ugyldig- og frakjennelsesadgangen overfor godtroende patenthavere. Gjennom den tilstatte utnyttelsesrett vil investeringer som den godtroende har gjort i oppfinnelsens utnyttelse, kunne reddes, hvilket også rent samfunnsøkonomisk vil være gunstig. Det kan heller ikke sies at den innskrenkning i virkningene av overføringen som her institueres, innebærer noe alvorlig inngrep overfor den berettigede. For utnyttelsesretten skal det i de enkelte tilfelle betales erstatning, og det kan også fastsettes andre vilkår som ut fra tilfellets beskaffenhet måtte fremsta som rimelig.

Av kontrollhensyn har man for lisenstakerens vedkommende begrenset seg til lisenser som er registrert.

Fastsettelsen av de nevnte vilkår behøver ikke nødvendigvis skje i selve frakjennelses-søksmålet. De vil også kunne avtales mellom partene eller fastsettes av retten i et senere søksmål.

Vilkåret om at oppfinnelsen skal være yrkesmessig utnyttet her i riket eller at det skal være truffet vesentlige foranstaltninger til det, er det samme som for forbenyttelsesretten etter § 4. Utnyttelsesrettens omfang er likeledes begrenset på samme måte som i § 4. For den nærmere forståelse av disse punkter kan derfor henvises til bemerkningene under § 4.

Med god tro siktes det her som i § 47 til vanlig aktsom god tro – patenthaveren (henholdsvis lisenshaveren) må ikke ha hatt eller burde ha hatt kjennskap til at en annen var berettiget til patentet. Den gode tro må ha foreligget ved utnyttelsens igangsettelse, resp. da foranstaltningene hertil ble truffet.

Andre spørsmål.

I tillegg til den nevnte frist på tre år for reising av søksmål overfor den godtroende

patenthaver, må søksmål om overføring av patent, likesom ved ugyldigkjennelse i det samme tilfelle etter § 47, være reist innen ett år etter ervervet kjennskap til de omstendigheter som søksmålet grunner seg på. Bestemmelsen har samme begrunnelse som angitt i bemerkningene til § 47.

Begrensningen av søksmålsretten til den som påstår seg berettiget til patentet, ligger i sakens natur og trenger neppe noen videre begrunnelse.

Om varsel til patentmyndigheten og registrerte lisenshavere angående søksmål om overføring av patent gjelder det samme som for søksmål om ugyldigkjennelse.

Virkningene av overføringen vil være at det blir den som patentet er overført til, som i fremtiden kan hevde de rettigheter som er knyttet til patentet. For den tid som er gått før overføringen, vil det imidlertid måtte avhenge av omstendighetene i det enkelte tilfelle hvilken virkning overføringen skal ha. Komitéene mener at man, likesom for ugyldigkjennelsens vedkommende, ikke bør sette opp noen generell regel om overføringens virkninger, og at man i loven ikke bør gi seg inn på å regulere disse spørsmål.

§ 49.

Afkald på patent.

Nærværende paragraf omhandler patentets bortfald før patenttidens udløb på grund af patenthaverens erklæring overfor patentmyndigheden om, at han giver afkald på patentet.

Gældende nordisk ret.

Den *danske patentlov* har ikke nogen udtrykkelig bestemmelse om patentrettens ophør ved patenthaverens afkald på patentet, men adgang hertil er forudsat i patentlovens § 7, stk. 4, hvor det i forbindelse med forudbetaling af årsafgifter udtales: «giver patenthaveren derefter afkald på patentet, får han de ikke forfaldne årsafgifter tilbagebetalt».

Den *finske patentlov* har i § 61 følgende bestemmelse: Meddelar patenthavare skriftligen patentverket, att han avstår från patentet, skall detsamma förklaras upphöra att gälla där sådant anses kunna ske utan att kränka tredje persons rätt, varom anteckning blivit gjord i patentregistret.

Därest fråga är om patent, vars innehåll är uttryckt genom ett huvudanspråk och ett eller flere underanspråk, får patenthavaren jämväl avstå från ett eller flere underanspråk skilt för sig, såvida uppfinningens enhetlighet oavsett sådant avstående kan anses bibehållen. Patentverket kan i ty fall vidtaga sadanne formella ändringar i kvarstående underanspråk, som befinnas vara erforderliga.»

Den *norske patentlov* har ingen bestemmelse om patenthaverens ret til at afstå fra patentet. Om adgang hertil har der dog i praksis ikke hersket tvivl.

Den *svenske patentlovs* § 24 udtaler følgende: «Då patent upphört att gälla, vare

sig på grund av föreskrift i denna författning eller därigenom att patenthavaren hos patentmyndigheten anmält sig vilja avstå från patentet, aligge patentmyndigheten att avföra detsamma ur patentregistret och låta kungörelse därom införas i allmänna tidningarna.»

Udenlandsk ret.

Afkald overfor patentmyndigheden på patent nævnes i de fleste ikke-nordiske love udtrykkeligt som ophørsgrund, således i den *tyske patentlovs* § 12 og den *schweiziske lovs* § 15. Sidstnævnte lov indeholder endvidere i § 24 detaljerede bestemmelser om delvis afkald på patent i forbindelse med adgang til i et vist omfang at opstille nye patentkrav på grundlag af beskrivelsen (revision).

Ifølge den *engelske patentlovs* sec. 34 skal patenthaverens tilbud om afkald på patentet bekendtgøres, således at enhver interesseret kan nedlægge indsigelse mod, at patentet erklæres ophævet. *USA's patentlov* giver i sec. 253 udførlige regler om delvis afkald i form af «disclaimer», hvilke regler ifølge bestemmelsen også gælder ved fuldstændig afkald.

Forslaget.

Ifølge forslaget skal erklæring om afkald på patent afgives i skriftlig form overfor patentmyndigheden. Det drejer sig her om en ensidig viljeserklæring, og på grund af dens vide konsekvenser, må den være klar og entydig. Den blotte meddelelse om, at patenthaveren ikke agter at betale årsafgifter, kan ikke betragtes som et afkald, men patentmyndigheden må i givet fald afæske

patenthaveren nærmere forklaring. På den anden side kan det ikke være afgørende, om der i erklæringen anvendes ordet «afkald».

Erklæring om afkald på patent kan i forhold til patentmyndigheden alene afgives af den i patentregistret indførte patenthaver, jfr. her bestemmelserne i § 39 samt også motiverne til den nye nordiske varemærkelovgivning. Viser det sig efter bekendtgørelsen om afkaldet, at den formelt legitimerede ikke er den til patentet materielt berettigede, vil sidstnævnte være henvist til hos den registrerede patenthaver at søge erstatning for den herved lidte skade, idet der ikke i loven er hjemmel til at sætte et sadant bortfaldet patent i kraft på ny.

Fremgår det af patentregistret, at patentet er i sameje mellem flere, må samtlige indehavere erklære sig enige i afkaldet.

Patenthaveren kan bemyndige en anden til på hans vegne af afgive erklæring om afkald. En fuldmagt, der kun har det omfang som i lovens § 58 forudsat, kan dog ikke give hjemmel til at afgive erklæring om afkald.

I henhold til bestemmelsen i § 50 skal patentmyndigheden udstede bekendtgørelse, når et patent er erklæret ophævet. Indtil sådan offentliggørelse har fundet sted, vil patenthaveren overfor patentmyndigheden kunne tilbagekalde sin erklæring om afkald på patentet.

Licensrettigheder.

Komitéerne har drøftet spørgsmaalet om hvorvidt den omstændighed, at der i patentregistret er noteret licensrettigheder over patentet burde være til hinder for, at patenthaveren uden licenshaverens samtykke skulle kunne give afkald på patentet, men komitéerne har ikke fundet, at hensynet til licenshaverens interesser er tilstrækkeligt tungtvejende til at kunne begrunde en sådan indskrænkning i patenthaverens dispositionsret over patentet. Strider patenthaverens afkald på patentet mod hans forpligtelser overfor licenshaveren, vil et afkald selvsagt efter omstændighederne kunne medføre et erstatningsansvar efter de almindelige regler om misligholdelse af kontrakter.

Forslaget indeholder i stk. 2 bestemmelse, der tilsigter at hindre, at et patent ophæves

på grund af afkald i tilfælde, hvor der er anlagt sag til frakendelse af retten til patentet, eller – ifølge den finsk-svenske tekst – gjort udlæg i patentet.

Til sikring af udlægshavere tjener for Danmarks vedkommende bestemmelsen i den danske straffelovs § 292, hvorefter der er fastsat straf for den, der ved at ødelægge, beskadige eller bortskaffe sine ejendele undrager dem fra at tjene sine fordringshavere eller nogen enkelt af disse til fyldestgørelse.

Delvis afståelse.

Afkald på patent vil i praksis forekomme, enten fordi patenthaveren ikke længere har interesse i patentets opretholdelse eller for at undgå en truende omstødsessag. Da et afkald kun har virkning *ex nunc*, vil der ikke være noget til hinder for, at et patent ved dom kan kendes ugyldigt, efter at der er givet afkald på det.

Ofte vil kun gyldigheden af et enkelt eller nogle af patentkravene være omtvistet. Komitéerne er derfor enige om, at den foreliggende bestemmelse også abner mulighed for delvis afkald af patentet, således at kun et enkelt eller enkelte patentkrav ophæves. Da patentmyndigheden ikke ved en ansøgnings behandling foretager en selvstændig bedømmelse af hvert enkelt underkravs patenterbarhed, vil patenthaveren imidlertid ved at afstå fra hovedkravet kunne risikere, at det, der bliver tilbage, ikke har nogen selvstændig opfindelseshøjde.

Revision af patent.

Komitéerne har indgaende drøftet hensigtsmæssigheden af at indføre adgang til en egentlig revision af et patent, hvorved patenthaveren ved en enkel og relativt billig procedure for patentmyndigheden kan begrænse sit patents beskyttelsesomfang i tilfælde, hvor det efter patentets udstedelse viser sig, at det ikke kan forventes opretholdt i den form eller det omfang, det er meddelt, og patenthaveren derfor kan risikere ved domstolene at få patentet kendt delvis ugyldigt på en sådan måde, at det, der står tilbage, ikke danner nogen enhed.

Udenlandsk ret.

Som ovenfor nævnt er der ifølge den schweiziske patentlovs § 24 i forbindelse med delvis afståelse fra patent åbnet adgang til en begrænset revision. I England og U.S.A. er der også mulighed for en vis revision i tilfælde, hvor patentbeskrivelsen ved en fejltagelse er blevet fejlagtigt formuleret. Et egentligt revisionsinstitut er i 1953 indført i den tyske patentlov ved bestemmelsen i § 36 a. I henhold hertil kan et patent efter anmodning af patenthaveren ved ændring af patentkravene indskrænkes med tilbagevirkende kraft. Revisionsandragendet skal ledsages af begrundelse og et nærmere fastsat gebyr. Endvidere påhviler det patenthaveren at betale omkostningerne ved offentliggørelsen af den ændrede patentbeskrivelse.

Den nævnte bestemmelse må ses på baggrund af den kendsgerning, at et stort antal patenter i Vesttyskland efter krigen er udstedt uden forudgående nyhedsundersøgelse. Det pågældende institut synes imidlertid efter foreliggende oplysninger kun at have været udnyttet i relativt ringe omfang.

Under *komitéernes* behandling af spørgsmålet om revision har det vist sig meget vanskeligt at udforme et sådant institut. Når henses til antallet i de nordiske lande af retsafgørelser, hvorved patent kendes helt eller delvist ugyldigt, synes der endvidere ikke at være noget særligt behov for adgang til revision af patent. Komitéerne er derfor nået til den anskuelse, at fordelene ved et revisionsinstitut næppe er så store, at de kan motivere indførelsen af et helt nyt institut i nordisk patentlovgivning.

§ 50.

Kungöranden.

I denna paragraf har sammanförts bestämmelser om kungörelse av patentets bortfallande eller överförande i enlighet med detta kapitel. Enligt § 46 skall ansökan om återupprättande kungöras och beslut i anledning av sådan ansökan bör då också kungöras för att allmänheten skall kunna försäkra sig om patentet definitivt förfallit eller ej.

Kungörandet avses skola ske i samma ordning som de olika kungöranden som föreskrivits i samband med ansökningsförfaran-

det. Närmare bestämmelser härför avses skola utfärdas som administrativ författning, utfärdad med stöd av § 60. Kommittéerna har emellertid utgatt från att kungörandet under alla förhållanden skall göras i patentmyndigheternas officiella periodiska tidskrift, vars utgivande kräves av bestämmelserna i artikel 12 av Pariskonventionen (Dansk patenttidende, Finsk patenttidning, Norsk tidende for det industrielle rettsvern, Svensk tidskrift för industriellt rättsskydd).

§§ 51—55.

Påföljder av intrång.

I förevarande bestämmelser regleras påföljderna av intrång i patenträtten och vissa därmed sammanhängande fragor. Förslaget angiver i § 3 innebörden av den ensamrätt patentet medför. Härav framgår också vad som i objektiv mening utgör patentintrång. Bestämmelser om straff och skadestånd återfinnes i §§ 51 och 52. Vissa säkerhetsåtgärder avsedda att förebygga fortsatt intrång stadgas i § 53. Enligt § 54 göres påföljderna för patentintrång i viss utsträckning tillämpliga även på olovligt utnyttjande av patentsökt uppfinning under tiden före patentbeviljandet. I § 55 stadgas att påföljd för intrång ej inträder om patentet förklarats ogiltigt.

För redogörelsen av gällande rätt och utländsk lagstiftning upptages i de följande närmast de i §§ 51, 52 och 54 behandlade frågorna, som utgör kapitlets huvudämne, i ett sammanhang. Motsvarande framställning beträffande övriga paragrafer har hänförts till den för varje paragraf framförda specialmotiveringen. För preskriptionsreglerna redogöres under § 52.

Gällande nordisk rätt.

Enligt nuvarande patentlagar i de nordiska länderna kan straff adömas för patentintrång, dock endast när detta skett uppsåtligt (dpl § 25 stk. 1 sista punkten, fpl § 76, npl § 37, spl § 19 mom. 4). Straffet kan utgöras av böter eller frihetsstraff. I *Danmark* är den senare straffformen tillämplig endast vid upprepat intrång.

Beträffande skadestånd, som i praktiken är den viktigaste påföljden, föreskriver den *danska* patentlagen, att intrångsgöraren är skyldig ersätta den förorättade all den skada han vållats genom intrånget i överensstäm-

melse med de allmänna skadestandsreglerna (§ 25). Enligt allmänna rättsregler kan patenthavaren därjämte föra särskild förbudstalan, varigenom domstolen kan förbjuda ett fortsättande eller upprepande av intrångshandlingen.

Enligt den *finska* patentlagen är den av intrånget kränkte berättigad till ersättning för all den skada han lidit, när intrånget gjorts med uppsåt eller vallande. Är vallandet ringa kan domstolen jämka skadeståndet efter skälighet. Även utan vallande från intrångsgörarens sida kan domstolen, därest med avseende på svarandens tillgångar och övriga omständigheter provas skäligt, lägga denne att till den kränkte utgiva den genom kränkningen erhållna vinsten, dock högst för de tre senaste åren (§ 74). I första momentet av samma paragraf medges förändret av förbudstalan.

Enligt den *norska* patentlagen är den som gjort patentintrång alltid skyldig att till den förorättade utgiva den genom intrånget erhållna vinsten, även om han handlat i god tro. Har intrånget skett uppsåtligt eller av oaktsamhet skall den skyldige ersätta den förorättade varje av intrånget orsakad skada (§ 38). Liksom i Danmark medges förbudstalan enligt allmänna rättsregler.

Den *svenska* patentlagen stadgar skyldighet för den, som uppsåtligen eller av oaktsamhet begär patentintrång, att utgiva skälig ersättning för utnyttjandet av uppfinningen, så ock ersättning för den ytterligare skada intrånget må hava medfört. Om oaktsamheten är ringa, må ersättningen därefter jämkas. För patentintrång i god tro kan skadeståndsskyldighet uppkomma, dock endast om därav uppkommit vinst för intrångsgöraren. Han må därvid «om och i den mån

det med avseende å omfattningen av och ändamålet med den verksamhet, i vilken intrånget blivit begånget, hans tillgångar och övriga omständigheter prövas skäligt» förpliktas att utgiva ersättning, dock endast intill vinstens belopp (§ 19 mom. 2 första och andra st.).

Enligt samtliga nordiska patentlagar kan som intrång bedömas även handlingar som begåtts under ansökningstiden innan patent meddelats. Talan härom kan i varje fall i Finland, Norge och Sverige endast väckas om patent sedermera meddelas. Skillnader råder vid fastställandet av den tidpunkt från vilken vilken åtgärd som nu sagts kan utgöra intrång.

Den *norska* patentlagen betraktar som patentintrång sådant utnyttjande av uppfinningen i strid mot patenträtten, som skett efter det vederbörande erhållit vetskap om att ansökningen ingivits och oberoende härav sedan ansökningen kungjorts (utlagts enligt förslagets terminologi) (§ 36). Motsvarande reglering har också gjorts i den *danska* patentlagen (§ 6), där envar presumeras ha kännedom om en utlagd ansökning, under det att den *finska* patentlagen så snart patent söks medgiver sökanden, eller den, till vilken hans övergått, temporärt bruk av den rätt, som tillkommer patenthavare (§ 12). När ett utnyttjande före patentmeddelandet betraktas som intrång göres i dessa lagar ingen principiell skillnad i de påföljder intrångsgöraren kan ådömas i förhållande till intrång efter patentmeddelandet.

Den *svenska* patentlagen låter samma civilrättsliga påföljder som för patentintrång utgå för utnyttjande efter ansökningens utläggning. Straffpåföljd kan endast utdömas för intrång efter patentmeddelandet. Där sökanden medgivit att ansökningshandlingarna skall hos patentmyndigheten hållas tillgängliga för envar redan före utläggningen gäller vad om patentintrång stadgas från och med den tidpunkt då medgivandet kungjorts. Förutsättning härfor är emellertid att den som utnyttjade uppfinningen genom sökan-

dens försorg erhållit del av ansökningen jämte beskrivning och erforderliga ritningar samt underrättats om medgivandet. Ersättning för tiden innan ansökningen kungjorts får dock ej utgå i vidare mån än vad som gäller vid intrång i god tro (§ 20).

Utländsk rätt.

I utländsk patentlagstiftning förefinnes straffsanktion mot patentintrång i ett flertal länder. Straff torde undantagslöst utgå endast för uppsåtliga gärningar, dock att därmed stundom likställes intrång, som begåtts med vetskap om patentet. För straffbart intrång utgår regelmässigt fullt skadestånd. Särskilt i de anglosaxiska länderna är intrångsgörarens ansvar dock vanligen begränsat till skadeståndsansvar. I t. ex. USA kan skadeståndet sägas kunna erhålla straffkaraktär, därigenom att domstolarna har möjlighet utdöma flerdubbelt skadestånd.¹⁾

Förbudstalan, varigenom den som begått patentintrång, vare sig det skett i god tro eller ej, skall kunna förbjudas att fortsätta eller upprepa intrångshandlingen, medgives allmänt utomlands.

Skadeståndsansvaret är i ett flertal länder begränsat till uppsåtligt och oaktsamt intrång. Så t. ex. i Schweiz (Art. 73), Tyskland (§ 47 mom. 2) och Nederländerna (Art. 43 (1))²⁾. Den nya japanska patentlagen av år 1959 uppställer en presumption att intrång begåtts av oaktsamhet (Art. 103). I vissa länder är de exculperande omständigheterna begränsade, särskilt till bristande vetskap om patentet. Enligt den engelska patentlagen är den, som kan visa att han icke hade vetskap om eller haft skäligen anledning antaga att patentet existerade, fritagen från ersättnings-skyldighet (Sec. 59 (1))³⁾. I länder där skadestånd kan utgå även för intrång i god tro, är skadeståndet då vanligen inskränkt på visst sätt. Enligt t. ex. den österrikiska patentlagen begränsas skadeståndet till genom intrånget uppkommen vinst («die erfolgte Bereicherung», § 108 (3)).

¹⁾ USC Title 35 Sec. 284 par. 2.

²⁾ Enligt den holländska patentlagen uppkommer skadeståndsplikten endast vid «medvetet» intrång. Intrång anses dock alltid medvetet om det skett 30 dagar sedan varning givits.

³⁾ Liknande gällde före 1945 i Sverige, där det dock var avgörande huruvida faktisk vetskap förelåg, se prop. 1944: 176 s. 52.

Huvudprincipen ifråga om ersättningsskyldighet är vanligen att hela den genom intrånget uppkomna skadan skall ersättas. Stundom uppställs vissa normer eller presumtioner för beräkning därav. Den amerikanska patentlagen föreskriver att skadestandet under inga förhållanden får understiga skälig licensavgift för intrångsgörarens utnyttjande av uppfinningen (Sec. 289). Enligt de engelska och australiska patentlagarna får kåranden välja mellan att begära ersättning för skada eller en compensation svarande mot intrångsgörarens redovisade vinst (Sec. 60 resp. § 118 (1)).

Stundom ges möjlighet till jämkning av skadestandet alltefter graden av oaktsamhet. Enligt den tyska patentlagen kan domstolen vid ringa oaktsamhet fastställa att lägre skadestånd, som dock icke får understiga den genom intrånget erhållna vinsten, skall utgå (§ 47 st. 2 andra punkten). Den japanska patentlagen medger jämkning av skadestandet vid intrång, som ej var uppsåtligt eller grovt oaktsamt (Art. 102 mom. 3).

Det är i länder med utläggningsförfarande regel att instrångspåföljder kan göras gällande också för utnyttjande som skett efter det ansökning utlagts (se t. ex. tyska patentlagen § 7 mom. 1). I Australien, där patentansökningarna offentliggöres sex månader från ingivningen av fullständig beskrivning, inträder rättsskyddet från denna tidpunkt (australiska patentlagen 1954, § 67 mom. 4). Enligt det kanadensiska lagförslaget av år 1960, där ett offentliggörande efter ett år från ansökningens ingivande föreslås, skall likaledes patentsskyddet inträda från denna tidpunkt¹⁾. Vid skadans beräkning skall dock hänsyn tagas till ev. ändringar i patentkraven som skett mellan offentliggörandet och patenteringen; vidare kan domstolen medge viss rätt till fortsatt utnyttjande²⁾. Paföljderna för olovligt utnyttjande under tiden mellan utläggningen och patentmeddelandet är i Tyskland desamma som för senare utnyttjande, medan i t. ex. Nederländerna i detta fall straffpåföljd (jfr. art. 44 och 45) icke ifrågakommer.

Enligt den schweiziska patentlagen kan begäras ersättning för skada, som intrångsgören orsakat sedan han erhållit kännedom om innehållet i patentansökningen (art. 73 mom. 3).

Sanktionssystemet i de nya nordiska upphovsrätts- och varumärkeslagarna.

Sanktionssystemet enligt de nya upphovsrätts- och varumärkeslagarna förhåller sig i stora drag på följande sätt.

Enligt samtliga de nordiska upphovsrättslagarna kan kränkning av upphovsrätten medföra straffpåföljd. Straff adömes enligt den danska lagen vid gärning, som begåtts uppsåtligt eller av grov oaktsamhet; påföljden inbegriper böter eller frihetsstraff intill tre månader (§ 55). Sak samma gäller finska och svenska lagarna (§ 56 resp. § 53), dock att frihetsstraff kan adömas i högst sex månader. Enligt den norska lagen medför uppsåtlig och oaktsam kränkning av upphovsrätten straffpåföljd med böter eller frihetsstraff intill tre månader (§ 54). Enligt den danska lagen kan brottet patalas endast av malsäganden, dock att särskilda bestämmelser gäller efter upphovsmannens död. I Finland, Sverige och Norge kan även allmän åklagare atala under förutsättning att brottet angivits till åtal³⁾.

Beträffande ersättningsreglerna föreskriver den danska upphovsrättslagen ersättningskyldighet enligt de allmänna skadestandsreglerna. Dessa medför att, när den olovliga handlingen begåtts uppsåtligt eller av oaktsamhet, den kränkte kan begära ersättning för den förlust han lidit. Vid straffbar gärning kan skadestånd utdömas även för ideell skada (ikke-økonomisk skade). I den utsträckning det befinnes skäligt kan även överträdelse i god tro medföra skadeståndsskyldighet, dock icke till högre belopp än med erhållen vinst (§ 56). Enligt den finska upphovsrättslagen skall intrångsgörare alltid erlagga skäligt

¹⁾ Royal Commission on Patents, Copyright and Industrial Designs, Report on Patents of Invention, Ottawa 1960, Part IV, Sec. 7 (1) och (6).

²⁾ O.a.a. Part IV, Sec. 5 (3).

³⁾ Här bortses från att t. ex. i Finland brott mot vissa särskilda bestämmelser i upphovslagen är underställda allmänt åtal.

vederlag för utnyttjandet. Sker utnyttjandet uppsåtligen eller av oaktsamhet, skall ersättning jämväl utgå för annan förlust än utblivet vederlag, så ock för lidande och annat förfång (§ 57). Motsvarande bestämmelse i den *svenska* lagen (§ 54) har samma lydelse som den *finska*. Den *norska* upphovsrättslagen tillerkänner den kränkte ersättning för genom straffbart, d.v.s. uppsåtligt eller oaktsamt, intrång uppkommen skada. Har kränkning skett uppsåtligt eller av grov oaktsamhet, kan han dessutom tillerkännas ersättning för skada av icke ekonomisk art. Oavsett skadans storlek kan den kränkte alltid begära utbetalning av den nettoförtjänst, som uppkommit genom den olovliga handlingen, detta även om intrånget gjordes i god tro (§ 55).

Också enligt de nya *varumärkeslagarna*, som utfärdats i Danmark, Norge och Sverige, kan intrång i varumärkesrätten medföra straffpåföljd. Enligt alla tre varumärkeslagarna straffas endast uppsåtliga intrång. I Danmark är straffet maximerat till böter, i Norge och Sverige kan även frihetsstraff adömas, i Norge intill tre månader, i Sverige intill sex månader. Den *danska* lagen begränsar talerätten till målsäganden under det att de *norska* och *svenska* lagarna medgiver även allmänt atal på angivelse av målsäganden (§ 37 i samtliga lagar).

Beträffande ersättningsreglerna medför enligt den *danska* varumärkeslagen uppsåtligt eller av oaktsamhet begånget intrång skyldighet att ersätta den skada som orsakats av intrånget. Skada genom intrång i god tro ersättes i den utsträckning det finnes skäligt, dock högst med beloppet av den vinst, som uppkommit av gärningen. Motsvarande *norska* bestämmelse överensstämmer med den *danska*. Den *svenska* varumärkeslagen erkänner icke skadestandsansvar för intrång i god tro. Vid intrång som begåtts av ringa oaktsamhet kan ersättningen jämkas.

Den *danska* varumärkeslagen medgiver uttryckligen förbudstalan (§ 37 stk. 1), den *svenska* positiv och negativ fastställsetalan angående varumärkesrättens bestånd och huruvida visst förfarande utgör intrång i sådan rätt eller ej.

Förslaget, § 51.

Förbuds- och fastställsetalan.

Kommittéerna har icke ansett sig böra föreslå ändring i nu gällande regler ifråga om förbuds- och fastställsetalan. För Finland har en mot nuvarande lag svarande bestämmelse om förbudstalan införts i första momentet första punkten av förevarande paragraf, under det att i Danmark och Norge motsvarande möjlighet gives enligt allmänna rättsregler. Detta medför, att även enligt förslaget möjlighet till förbudstalan finnes i samtliga de nordiska länderna utom Sverige. För Sveriges del föreslogs införandet av förbudstalan i det av patentutredningen år 1942 avgivna betänkandet, men möjlighet till sådan talan ansågs av olika skäl mindre väl förenlig med i Sverige gällande processuella regler. En s.k. positiv fastställsetalan ansågs här tjäna i stort sett samma praktiska syfte¹⁾. Ifragavarande regler har i den svenska lagtexten hänförs till kapitlet om rättegång i patentmal (§ B).

Straffpåföljd.

Skadestånd är den ur praktisk synpunkt viktigaste påföljden av patentintrång. Enligt gällande rätt kan dock uppsåtligt intrång också medföra straff. Straffpåföljden återfinnes även i de nya upphovsrätts- och varumärkeslagarna. Upphovsrättslagarna utsträcker därvid straffpåföljden till brott, som begåtts av grov oaktsamhet, den *norska* upphovsrättslagen även till brott av oaktsamhet, som icke är grov. Kommittéerna har anslutit sig till den varumärkesrättsliga regleringen, som begränsar straffsanktionen till uppsåtlig gärning.

Kommittéerna har övervägt om icke straffpåföljden, sasom i vissa utländska patentlagar, borde helt avskaffas. I praktiken förekommer mera sällan, att ansvarstalan väckes. När det skall avgöras, huruvida visst handlande faller inom patentskyddet ställes man ofta inför betydande tolkningssvarigheter och straffpåföljden kan då vid sidan av skadeståndsskyldigheten framstå som en onödigt hardhet. Nyssnämnda synpunkt synes dock

¹⁾ Se svenska prop. 1944: 176 s. 51.

tala endast mot att straffbelägga oaktsamt intrång. Vid uppsatlig gärning har, som framgår av uppsatsrekvisitet, skett en medveten kränkning av patenträtten och denna ter sig då som ett angrepp på den av samhället sanktionerade rättsordningen. Enbart civilrättsliga påföljder, som i och för sig kan vara tillräckliga för att hålla den kränkte skadeslös, tillgodoser då icke det med straffet förenade allmänpreventiva och moralbildande syftet.

För straffbarhet erfordras i enlighet med straffrättens allmänna regler att uppsatet omfattar alla objektiva brottsförutsättningar. Den som begått intranget måste alltså ha haft vetskap om patentet, att detta tillhörde annan person och att de av honom vidtagna åtgärderna föll inom patentets skyddsområde samt slutligen att han saknade patenthavarens tillstånd att utnyttja uppfinningen.¹⁾

Vad beträffar straffskalan förutser förslaget att liksom enligt gällande rätt såväl böter som frihetsstraff skall kunna ådömas. Straffsatsen är något skiljaktigt fastställd i de fyra lagförslagen — frihetsstraff är i de danska, finska och svenska förslagen maximerat till 6 månader, i det danska till 3 månader — i enlighet med inom den nationella lagstiftningen brukliga maximibestämmelser för ifrågavarande brottstyp.

Straffet är avsett att normalt begränsas till böter. Endast vid försvarande omständigheter bör frihetsstraff ifrågakomma. Som försvarande torde i allmänhet få betraktas återfall i intrång, vilket i nuvarande danska patentlag angivits som uteslutande grund för frihetsstraff. Även andra omständigheter, såsom t. ex. att intranget trots upprepade varningar fortsatts eller att huvudsyftet med intranget varit att vålla patenthavaren skada, skall dock kunna anses som försvarande.

Enligt allmänna regler kan straffpåföljd drabba endast fysiska personer. I det danska lagförslaget har emellertid införts en specialbestämmelse, enligt vilken även företag kan erhålla bötesstraff. Motsvarande bestämmelse återfinnes också i den nya danska upphovsrättslagen.

Beträffande åtalsreglerna har kommittéerna icke funnit anledning ändra nu gällande

regler på patentområdet. Enhetlighet har visserligen härigenom icke uppnåtts mellan de nationella lagförslagen; hänsyn har emellertid mest tagits till olikheter inom den allmänna lagstiftningen länderna emellan. Enligt de danska och svenska förslagen kan åtal väckas endast av enskild part, i de finska och norska förslagen även av allmän åklagare. Den finska straffprocessen saknar möjlighet för enskild part att väcka talan om straffansvar utan att han först har vänt sig till allmänna åklagaren. Den norska kommittén har icke velat avvika från eljest gällande regler beträffande liknande brottsarter. Enligt den norska regeln kan åtal väckas av enskild part även om han icke angivit brottet till allmänt åtal.

Den danska begränsningen av talerätten överensstämmer med motsvarande regler i de nya upphovsrätts- och varumärkeslagarna. Brott mot upphovs- och varumärkesrätten behandlas i den svenska lagstiftningen däremot som angivelsesbrott.

Den svenska kommittéen har emellertid ansett att läget beträffande patentintrång härvidlag är annorlunda än ifråga om intrång i upphovsrätten eller varumärkesrätten. Utredningen i frågor om patentintrång lämpar sig för Sveriges del mindre väl för handläggning av allmän åklagare; målsäganden själv torde här ofta vara bättre rustad för att åstadkomma en sådan utredning. Ifråga om angivelsebrott är då att märka att målsägandens åtalsrätt blir subsidiär; han kan endast väcka åtal om han angivit brottet och åklagaren därefter beslutat att icke åtala. Då åklagarens utredning ofta torde bli tidsödande, minskas härigenom målsägandens möjligheter att snabbt beivra intranget.

Som huvudskäl för att ställa brott inom immaterialrättsområdet under allmänt åtal brukar anföras rättsinnehavarens intresse att kunna bevaka sin rätt utan att åsamkas betungande kostnader för utredning och för utförande av talan. Inom patentområdet torde emellertid uppfinnarna själva mer sällan uppträda som kärande i intrångsmål, eftersom rätten till uppfinningen vanligen överlåtits till företag med tillräckliga ekonomiska resurser för att kunna exploatera densamma.

¹⁾ Beträffande s.k. eventuellt uppsåt jfr. för Sveriges del varumärkes- och firmautredningens betänkande SOU 1958:10 s. 330.

Ovannämnda skäl att hänföra patentintrång till angivelsebrotten synes därför här icke kunna vara av avgörande betydelse.

Förslaget, § 52.

Skadestånd.

Förevarande paragraf upptager huvudbestämmelserna om ersättningsskyldighet vid patentintrång. Första stycket behandlar ersättningsskyldigheten vid uppsatligt och oaktsamt intrång och andra stycket giver domstolen möjlighet att i viss utsträckning utdöma skadestånd även för intrång som begåtts i god tro. Lagarna giver vissa riktlinjer för skadeståndets beräkning. Tredje stycket innehåller bestämmelser om pre-skription av ersättning för patentintrång.

Paragrafen reglerar den ersättningsskyldighet som uppkommer vid intrång efter patentmeddelandet — patentintrång i inskränkt mening. De angivna ersättningsreglerna har med vissa inskränkningar gjorts tillämpliga även på olovligt utnyttjande på ansökningsstadiet efter det att ansökningshandlingarna blivit tillgängliga för envar, varom bestämmelser införts under § 54.

Enligt allmänna skadeståndsrättsliga principer skall den skyldige ersätta hela den genom straffbart förfarande uppkomna skadan. Även skada som vållats genom oaktsamhet medför vanligen full skadeståndsskyldighet. Så är f. n. i regel fallet inom immaterialrätten¹⁾. Vad särskilt gäller patenträtten må papekas, att uppsat i straffrättslig mening mer sällan torde kunna påvisas i samband med patentintrång och att därför patentets värde som ensamrätt skulle bli väsentligt undergrävt om icke även oaktsamt intrång skulle medföra rätt till full ersättning för liden skada. I förslaget uppställs därför som huvudregel att intrång som begåtts uppsåtligt eller av oaktsamhet skall medföra skyldighet att ersätta den skada som intrånget må hava medfört. Möjlighet har emellertid givits, att vid ringa oaktsamhet jämka ersättningen därefter.

I samband med den i § 51 angivna straffpåföljden har berörts innebörden av uppsåt-

ligt patentintrång. I det följande skall närmast behandlas under vilka förutsättningar patentintrång kan betraktas som oaktsamt och därigenom medföra ersättningsskyldighet.

Det utgör en av grundtankarna i patent-systemet att allmänheten skall erhålla kännedom om nya uppfinningar i samband med att dessa patentskyddas, varigenom teknikens fortsatta utveckling främjas. Härtill syftar också den tryckning av patenten, enligt förslaget redan utlagda patentansökningar, och andra upplysningar avseende patenteringsförfarandet, som sker genom patentmyndighetens försorg, samt vidare det tidigare offentliggörande av patentansökan som anges i § 22 av förslaget. Upplysningar angående patentskydd är alltså lätt tillgängliga. I oaktsamhetsbegreppet ligger bl. a. att den skyldige med iakttagande av den uppmärksamhet, som man med hänsyn till hans ställning normalt kan kräva, bort avhålla sig från det otillåtna förfarandet. För dem som i sin verksamhet tillgodogör sig uppfinningar torde med hänsyn till vad ovan sagts i allmänhet kunna krävas att de söker hålla sig underrättade om uppfinningarna är patentskyddade för annans räkning. I nordisk rätt erkänns nu att oaktsamhet kan föreligga oberoende av faktisk vetskap om patentskyddet och av ovan anförda skäl bibehållas denna ståndpunkt i förslaget.

För bedömande av om intrångsgöraren bort äga kännedom om patentskyddet får hans resurser härför anses äga viss betydelse. Sma företag och enskilda personer har som regel mindre förutsättningar att bedriva aktiv patentbevakning än större industriföretag, som kan upprätta egna patentavdelningar.

Denna synpunkt får emellertid icke drivas så långt att den omständigheten att ett företag är utrustat med egen patentavdelning i och för sig betraktas som försvarande vid bedömande av om oaktsamhet har förelegat. Andra företag har möjlighet att, om de önska begagna nya tekniska lösningar i sin verksamhet, tillfälligt anlita personer som företager s. k. förundersökningar. Också mindre företag som är sysselsatta inom specialomraden av tekniken torde få anses skyldiga att

¹⁾ Med bortseende från möjligheter till jämkning.

uppmärksamma patentskydd inom deras verksamhetsområde.

Beträffande intrångsgörarens ställning bör ytterligare beaktas den verksamhetsform i vilken intrånget göres. Ett företag som är verksamt endast i handelsledet torde salunda endast mera sällan böra anses skyldigt att bevaka patentbeståndet, utan — i varje fall om han erhållit sina varor från en välrenommerad producent — i allmänhet få anses kunna lita på att denne icke inkräktat på annans patenträtt. Till förekommande av invändning om god tro torde i dessa fall fordras att vederbörande varnats av patenthavaren.

Även där man anser sig kunna uppställa ganska långt gaende krav på en övervakning av patentbeståndet, kan emellertid särskilda förhållanden ändå ursäktas den bristande vetenskapen om patentet. Patentet kan t. ex. ha blivit klassificerat på en industriklass, som vederbörande icke haft anledning undersöka. Klassificeringen kan vara felaktigt gjord. Men det kan heller icke förbises att med teknikens förgrening inom olika industriområden en och samma uppfinning kan tänkas komma till användning inom flera skilda områden. Det kanske rentav först efter en tid yppar sig att den kommit till användning inom ett helt annat industriområde än det ursprungligen tänkta. Men man kan icke rimligen fordra att den som är verksam inom ett visst, måhända begränsat område, skall kunna bevaka patentbeståndet inom hela industrin.

När intrånget gjordes med vetenskap om patentet torde man vanligen få utgå från att vederbörande bort inse att förfarandet kunde vara rättskränkande. För att utesluta oaktsamhet måste han därför kunna peka på objektivet sett starka skäl för en uppfattning att så icke skulle vara fallet. Har intrångsgöraren felbedömt rättsläget och således haft annan åsikt om handlingens karaktär av intrång eller patentets giltighet än domstolen, bör i allmänhet skadan icke få drabba målsäganden, utan intrångsgöraren stå ansvaret härfor.

Av allmänna rättsgrundsatser följer att missuppfattningar, som närmast har karaktären av rättsvillfarelse — t. ex. angående ensamrättens innebörd — icke kan anses som ursäktande. Lika stränga synpunkter kan dock självfallet icke läggas på en felbedömning av patentet som sådant, d.v.s. dess

skyddsomfång eller giltighet. En sådan felbedömning kan vara ursäktlig om vederbörande funnit stöd för sin uppfattning på sakkunnigt håll. Den sakkunniges ställning bör emellertid vara sådan att utlåtandet kunde bedömas vara auktoritativt och ha en objektiv karaktär. Enbart den omständigheten att ett utlåtande inhämtats utesluter alltså icke oaktsamhet — vederbörande måste anses ha haft skyldighet att själv bilda sig en uppfattning om det var hållbart.

I vissa fall synes normal aktsamhet emellertid icke förutsätta att en grundligare utredning verkställts. Patentet kan vara så oklart avfattat, att ett missförstånd angående dess rätta innebörd redan därigenom framstår som ursäktligt. Vad tidigare sagts angående den ringare ansvarsgraden t. ex. hos den som utnyttjar uppfinningar i distributionsledet torde också vara relevant i samband med utnyttjande med vetenskap om patentet.

Kommittéerna övergår härefter till att behandla de normer efter vilka ersättning bör utgå. Som huvudregel förutsättes att hela skadan skall ersättas vid uppsåtligt eller oaktsamt intrång. Det är emellertid uppenbart att svarigheter måste uppkomma redan vid fastställandet av vad som i samband med patentintrång utgör skada. Det ekonomiska utbytet av patenträtten blir beroende av om de förväntningar som rättsinnehavaren knyter till uppfinningens utnyttjande kommer att infrias eller ej. Frågan huruvida dessa förväntningar i sig är berättigade och i vad mån de störts genom intrånget kan ofta besvaras endast med stöd av hypotetiska resonemang. Svårigheten ligger med andra ord däri att tonvikten i allmänhet kommer att ligga mindre på direkt skada än på utebliven vinst. Med ett krav från domstolarna att huvudsakligen endast sådan objektivet fastställbar skada, som käranden kan visa, skall kunna ersättas, finnes risk att det senare skademomentet alltför litet beaktas och att alltför låg ersättning utdömas även där domstolen, när bevissvårighet föreligger, har viss befogenhet att uppskatta skadan till skäligt belopp. Det föreligger därför ett behov av vissa hjälpregler för uppskattning av skadans storlek.

Av den tidigare framställningen har fram-

gått att enligt den norska patentlagen den som begått intrång alltid måste utgiva den genom intrånget uppkomna vinsten («obehörig vinst»). I utländsk lagstiftning medges käranden flerstädes en viss valfrihet i sitt ersättningsyrkande, särskilt mellan skadestånd i egentlig mening och utfående av den vinst, som uppkommit för svaranden.

I stort sett torde man kunna tänka sig tre olika beräkningsgrunder för ersättning på grund av patentintrång, nämligen 1) den minskning i rättsinnehavarens omsättning, som uppkommit genom patentintrånget; 2) utebliven licensinkomst för det olovliga utnyttjandet och 3) den för intrångsgöraren uppkomna vinsten. I t. ex. tysk rätt får käranden välja den av dessa tre beräkningsgrunder, som i det särskilda fallet är för honom fördelaktigast¹⁾.

Det är tydligt att den första och sista av dessa beräkningsmetoder måste innefatta flera osäkerhetsmoment särskilt med hänsyn till adekvansfrågan, dvs. i vilken utsträckning den minskade omsättningen respektive den erhållna vinsten var att tillskriva intrånget som sadant. Ofta nog torde dessa beräkningsgrunder få ses i relation till varandra, så att den för intrångsgöraren uppkomna vinsten kan tjäna som vägledning vid beräkningen av vad patenthavaren förlorat genom minskad omsättning. Skillnader i organisation och resurser i övrigt gör emellertid att en och samma verksamhet kan vara mer vinstgivande för ett företag än ett annat. Den som genom intrånget berövat rättsinnehavaren en del av dennes marknad kan därför, även om han själv kan redovisa ingen eller obetydlig vinst härav, därigenom ändå ha tillfogat rättsinnehavaren kännbar skada. Omvänt kan intrångsgöraren måhända uppvisa en vinst av verksamheten som överstiger vad ett motsvarande utnyttjande kunnat inbringa för rättsinnehavaren.

Vad särskilt gäller det fall att intrångsgörarens vinst överstiger det belopp till vilket den av honom vållade skadan kan uppskattas, uppkommer frågan om han likväl skall utgiva hela vinsten. Om patenthavaren i form av skadestånd erhåller full gottgörelse torde

hans intressen vara tillgodosedda och ett tillräckligt effektivt skydd ha erhållits. I praktiken torde det också bli svart för käranden att styrka att en för ett konkurrerande företag redovisad vinst verkligen härrör från patentintrånget. I den mån den över-skjutande vinsten mer beror på bättre organisation och företagsledning hos intrångsgöraren än på den omständigheten att han utnyttjade den särskilda uppfinningen, kan man också ställa sig tveksam till det berättigade i en så långt gående ersättningsskyldighet²⁾. Kommittéerna anser därför att såväl hänsynen till enkelheten hos påföljdssystemet som andra synpunkter talar för en ren skadestandsregel, d.v.s. ersättningen skall fullt ut täcka den lidna skadan men icke tillföra den skadelidande en berikning som är grundad på annans ansträngningar.

Genom att utgå från att skadan motsvarar ersättning för skäligen licensavgift undvikes många av de svårigheter som är förbundna med övriga beräkningsmetoder, särskilt att ersättningen på grund av bevisvärigheter sättes alltför lågt. En minimiregel för ersättningens bestämmande av denna innebörd har som tidigare nämnts upptagits i gällande svenska patentlag och återfinnes i utländsk lagstiftning i t. ex. USA. Da erfarenheterna av dess tillämpning är gynnsamma – tvister om vad som utgör licensavgift torde t. ex. endast sällan ha förekommit inför domstolarna – har kommittéerna ansett den böra upptagas också i den kommande lagstiftningen.

Till skillnad från vad som gäller i vissa andra länder har regeln karaktären endast av en hjälpregel som fastställer det minsta belopp varmed ersättning skall utgå. I den mån målsäganden kan påvisa ytterligare skada, t.ex. i form av förlorad kapitalkostnad för produktionsmedel, som på grund av intrånget icke kunnat utnyttjas, skall också denna gäldas. Där målsäganden utnyttjar patentet endast genom licensgivning torde krav på ytterligare ersättning endast sällan uppkomma. Vad som utgör skäligen licensavgift får naturligtvis avgöras med hänsyn till omständigheterna i det särskilda

¹⁾ Se t. ex. Reimer s. 961 f.

²⁾ Jfr ovan anförda av den kanadensiska Royal Commission on Patents etc. publicerade Report on Patents of Invention, s. 105.

fallet, däribland förefintliga möjligheter att utan patentintrång framställa likvärdiga produkter, uppfinningens betydelse ur kostnadsbesparande synpunkt etc. Man synes därför icke behöva hysa någon allvarlig bestänklighet mot att utforma regeln som en materiell rättsregel av innebörd att skadan skall skattas till minst det på nyssnämnda sätt beräknade beloppet.¹⁾

Bestämmelsen har avfattats i första hand med sikte på normalfallen, d.v.s. att patenthavaren själv är målsäganden. Till följd av den i rättegångskapitlet givna skyldigheten för licenstagare, som vill väcka talan om intrång, att underrätta patenthavaren därom, torde i praktiken innehavare av enkel licens endast i undantagsfall komma att stå som ensam målsägande i intrångsmål (se danska förslaget § C stk. 1 andra punkten, finska § D mom. 2, norska § B första stycket andra punkten och svenska § F första stycket andra punkten). Skulle innehavare av enkel licens ensam föra talan kan han endast erhålla ersättning till den del som bedömes skäligen med hänsyn till den av honom lidna skadan. Vid bedömandet härav måste självfallet hänsyn tagas till innehållet i licensavtalet.

För det fall att oaktksamheten är ringa ger förslaget i överensstämmelse med gällande patentlagar i Finland och Sverige möjlighet till jämkning av skadeståndet. Motsvarighet här till finnes flerstädes i nyare lagstiftning i dessa båda länder och återfinnes även i den nya svenska varumärkeslagen. I dansk och norsk lagstiftning torde begreppet ringa oaktksamhet icke vara brukligt. Kommittéerna har emellertid ansett sig kunna föreslå längre gående enhetlighet än vad som uppnåtts inom t. ex. varumärkesrätten.

Bedömningen av de subjektiva rekvisiten i samband med patentintrång innefattar så många osäkra faktorer, att man bör taga särskild hänsyn till de självklara förhållandet att gränsen mellan oaktsamt och ursäktligt intrång icke kan så skarpt definieras. Om fullt skadestånd alltid skall utgå kunde man

för övrigt befara, att gränsen för den goda tron skulle förskjutas alltför mycket till patenthavarens nackdel, da domstolarna kunde vara benägna att i det enskilda fallet göra denna gränsdragning under hänsynstagande också till de kanske ruinerande följder för intrångsgöraren, som kunde följa på full ersättningsskyldighet. Genom att giva domstolarna möjlighet att vid ringa oaktsamhet jämka ersättningsskyldigheten synes ett materiellt sett riktigare resultat kunna uppnås. Någon begränsning av jämkningsmöjligheten på sätt som skett i exempelvis den tyska patentlagen har därvid icke ansetts påkallad. Under förutsättning att oaktsamheten är ringa kan alltså även det ersättningsbelopp som motsvarar skälig licensavgift underskridas, exempelvis när den direkta förlust patenthavaren lidit genom intrånget är mindre betydande. Domstolen har därvid att vid ersättningens bestämmande taga hänsyn till alla föreliggande omständigheter. Även en »jämkning till noll» kan enligt kommittéernas mening i undantagsfall ifrågakomma.

Av det föregående torde framgå, att det ankommer på målsäganden att styrka det uppsåt eller den oaktsamhet, som påstås föreligga. Fråga uppkommer då om det är rimligt att rättsinnehavaren under alla omständigheter skall stå utan ersättning när han icke lyckas påvisa uppsåt eller oaktsamhet. Vissa möjligheter att utdöma ersättning även vid patentintrång i god tro finnes i gällande lagstiftning i Finland, Norge och Sverige samt enligt vissa utländska patentlagar. De nya lagarna om upphovsrätt medgiver ersättning även om uppsåt eller oaktsamhet icke föreligger och viss begränsad ersättning utgår också vid varumärkesintrång i god tro enligt de nya danska och norska varumärkeslagarna. Den nya svenska varumärkeslagen begränsar emellertid ersättningsskyldigheten till intrång med uppsåt eller av oaktsamhet.²⁾

Kommittéerna har ansett att ett tillfredsställande skydd för patenträtten också bör innefatta viss begränsad möjlighet till gott-

¹⁾ Jfr SOU 1944: 176 s. 57.

²⁾ En av svenska varumärkes- och firmautredningen föreslagen regel, som medgav viss möjlighet till ersättning vid intrång utan uppsåt eller oaktsamhet, utgick i propositionen, se prop. 1960: 167 s. 180.

görelse vid patentintrång i god tro. Med hänsyn till rättssäkerheten bör den som varit i god tro icke behöva riskera svarare påföljder, som kan vara ödeläggande för hans verksamhet. Ersättningsskyldighet bör därför icke regelmässigt ifrågakomma, utan endast där intrånget t. ex. medfört betydande vinst. En regel om s. k. strikt skadeståndsansvar har alltså icke ansetts motiverad. Den norska patentlagens regel att obehörig vinst alltid skall utgivas har redan tidigare berörts i samband med uppsåtligt och oaktsamt intrång och då ansetts dels medföra praktiska svårigheter i tillämpningen dels i vissa fall kunna medföra oförtjänta förmåner för rättsinnehavaren. Vid intrång i god tro kan en sådan regel, även för det fall att den uppkomna vinsten understiger värdet av de skador som tillfogats rättsinnehavaren, synas betänkelig med hänsyn till rättssäkerheten. I samband med 1944 ars revision av svenska patentlagen anfördes mot en sådan regel bl. a. att intrånget kunde ha pågått under flera år och att den uppkomna vinsten åtminstone till större delen ha förbrukats.

För att undvika att oförutsedda förluster uppkommer stadgas i förslaget att ersättningen, oberoende av skadan, aldrig får överstiga den genom intrånget uppkomna vinsten. Förutom att vinst skall ha uppkommit måste som förut nämnts särskilda förutsättningar föreligga för ersättningsskyldighet sasom att utnyttjandet skett i mer betydande omfattning eller att det med hänsyn till intrångsgörarens tillgångar, lämpligen sedda i relation till rättsinnehavarens, icke utgör någon större påfrestning för honom att utgiva ersättning. Av betoningen på den erhållna vinsten följer att ersättning icke i förevarande fall avses skola utgivas av allmännyttiga institutioner, sjukhus, försvarsinrättningar o. dyl., som icke drives i vinstsyfte.

Da den avsedda skälighetsprövningen i hög grad måste bli beroende på omständigheterna i det särskilda fallet, har det icke ansetts påkallat att giva närmare riktlinjer för denna. Som framgår av hänvisningen i lagtexten till paragrafens första stycke tjänar enligt förslaget vad som utgör skäligen ersättning för uppfinningens utnyttjande som utgångspunkt för skadans beräkning. Även om den erhållna vinsten — som utgör maximigräns för skade-

beloppet — överstiger den lidna skadan, får ersättningen självfallet icke gå utöver skadan. Inom de angivna gränserna bör domstolen ha fria händer att med anläggande av skälighetshänsyn beräkna skadeståndets storlek. Som nämnts kan domstolen därvid bestämma att ersättning alls ej skall utgå, vilket förutsättes vara det reguljära fallet, eller att den endast skall utgå med viss del av den på angivet sätt beräknade skadan.

Det erinras om att den gällande finska patentlagen begränsar ersättningen till högst intrångsgörarens vinst under de tre senaste åren intrånget pågick. En dylik och även en kortare tidsgränsning, kan i det förekommande fallet vara lämplig, men den innefattas då i den i lagrummet föreskrivna skälighetsprövningen. Utöver preskriptionsreglerna har en ytterligare lagstadgad begränsning av ersättningsskyldighet med hänsyn till tiden för intrånget icke ansetts påkallad.

De tidigare berörda bevisvärigheterna, särskilt när det gäller att fastställa den vinst som uppkommit genom utnyttjandet av viss uppfinning och de redan angivna förutsättningarna för utgivande av skadestånd vid intrång i god tro inskränker starkt rättsinnehavarens möjligheter att i dessa fall erhålla gottgörelse. Härigenom bibehålles hans intresse att underrätta den som olovligen utnyttjar uppfinningen, att den är patentskyddad för hans räkning. Det är ur rättsäkerhetssynpunkt betydelsefullt att sådan varning gives så snart som möjligt sedan rättssinnehavaren erhållit kännedom om patentintrånget. Underlåtes lämnande av upplysning om patentskydd blir också detta en omständighet som bör beaktas vid bedömningen av senare framställda ersättningskrav.

Preskription av skadestånd.

I tredje stycket av förevarande paragraf regleras i de danska, finska och svenska förslagen preskription av skadestånd på grund av patentintrång. En kompletterande regel avseende intrång före patentmeddelandet återfinnes i § 54 andra stycket. Preskriptionsregeln omfattar icke straffpåföljden, som i detta hänseende ansetts böra följa allmänna straffrättsliga regler. Motsvarande stadgande

saknas i det norska förslaget, vilket innebär att även skadeståndspreskriptionen regleras enligt allmänna regler.

Gällande nordisk rätt.

Med undantag för den norska patentlagen föreskriver nu gällande nordiska patentlagar särskilda tider för preskription av rätten till ersättning för patentintrång, som är kortare än den allmänna preskriptionstiden. Den *danska* patentlagen stadgar för såväl straff som ersättning en relativ preskriptionstid av 1 år efter det intrånget kommit till patenthavarens kännedom och en absolut preskriptionstid av 3 år efter det intrånget gjordes (§ 26, 3 stk.). Den *finska* patentlagen föreskriver beträffande ersättning, att talan skall väckas inom 3 år från det vederbörande erhöi vetskaper om intrånget och om den, som gjort intrånget, dock icke senare än inom tio år från det intrånget skett. Talan kan dock alltid väckas inom ett år från patentets meddelande (§ 75). Vad beträffar straffpåföljd gäller den allmänna straffrättsliga preskriptionstiden. I *Norge* saknas särskilt stadgande i patentlagen, vilket innebär att de allmänna preskriptionsreglerna gäller, varvid § 28 i norska strafflagens promulgationslag torde vara tillämplig, samt beträffande s. k. «berikelseskrav» den s. k. «foreldelsesloven» av den 27 juli 1896, § 3. Därvid räknas en treårig preskriptionstid från «den dag den skadelidande er blitt vidende om skaden og den for samme ansvarlige», dock att där ersättningskravet grundar sig på straffbart intrång preskriptionstiden är 10 år, samt ifråga om «berikelseskrav» alltid 10 år. Den *svenska* patentlagen bestämmer i § 19 mom. 2 preskriptionstiden för ersättningskrav till tre år från det patenthavaren fått vetskaper om intrånget och den därför ansvarige samt senast inom fem år från det intrånget ägde rum. I § 20 tredje st. stadgas, att talan ej må väckas förrän patent meddelats genom laga kraftägande beslut. Rätt till ersättning är bevarad, om talan anhängiggöres inom ett år från det beslutet vann laga kraft¹⁾, ändå att preskriptionstiden enligt huvudregeln gått till ända.

Vad beträffar straff gäller allmänna straffrättsliga regler.

Beträffande den nya lagstiftningen inom *varumärkesrätten*, hänvisas i den *danska* varumärkeslagen § 40 till «lovgivningens almindelige regler». Härvid är lov nr. 274 af 22. december 1908 tillämplig, vilket innebär att en absolut preskriptionstid av fem år gäller för alla ersättningskrav på grund av varumärkeskränkning, varemot en regel om relativ preskriptionstid saknas. Talan kan dock väckas inom ett år från varumärkets registrering. Den *norska* varumärkeslagen saknar särskild preskriptionsregel, då ersättningskravet ansetts helt falla under «straffelovens ikrafttredelseslov» § 28²⁾. De *finska* och *svenska* preskriptionsreglerna är likalydande i förslaget resp. lagen och stadgar att talan om ersättning må endast avse skada under de senaste fem åren innan talan väcktes. Där ersättningsrätten gar förlorad kan ersättningskravet ej heller nyttjas för kvittning. Talan kan alltid väckas inom ett år från varumärkets registrering, där intrånget avser tid före registreringsdagen.

I lagarna om *upphovsrätt* saknas särskilda bestämmelser om preskription av ersättningskrav på grund av intrång i upphovsrätten.

Utländsk rätt.

I utländska patentlager torde särskilda bestämmelser om preskription av intrångsersättning relativt sällan förekomma. Här torde alltså i den allmänna lagstiftningen givna regler vara tillämpliga. Särbestämmelser återfinnes dock i t. ex. Tysklands och USA:s patentlagar. Den tyska patentlagen föreskriver en preskriptionstid av 3 år från det den berättigade erhöiit kännedom om intrånget och den därför ansvarige samt en absolut preskriptionstid av 30 år räknat från intrånget. Vissa fordringar kan emellertid också kvarstå efter denna tid, nämligen de som avser berikning som skett på den berättigades bekostnad (§ 48). Den amerikanska patentlagens § 286 stadgar att ersättning ej skall utgå för intrång som gjorts mer än sex år före talans väckande.

¹⁾ Bestämmelsen är alltså, liksom motsvarande finska, tillämplig på intrång under ansöknings-tiden (se under § 54).

²⁾ Se Ot. prp. nr. 68, 1959-60, s. 14.

De nordiska överläggningarna 1938—41.

Vid de nordiska överläggningarna 1938—41 föreslog man från dansk-norsk sida en relativ preskriptionstid av 3 år och en absolut preskriptionstid av 5 år. Förslaget kunde från finsk-svensk sida godtagas med den ändringen att den absoluta preskriptionstiden utsträcktes till 10 år. Av det tidigare framgår att man i gällande svensk patentlag anslutit sig till det dansk-norska förslaget, varemot den finska patentlagen av 1943 återspeglar den svensk-finska ståndpunkten vid dessa överläggningar.

Förslaget.

Som framgår av ovanstående redogörelse avviker nu gällande preskriptionsregler i de olika nordiska länderna för skadeståndskrav uppkomna genom patentintrång i väsentlig grad från varandra. Genom den nya lagstiftningen angående varumärken har emellertid inom varumärkesområdet större likformighet uppnåtts därigenom att de danska, finska och svenska preskriptionsreglerna har erhållit i stort sett samma innehåll.

I och för sig torde det få anses önskvärt att full enhetlighet mellan de nordiska länderna kunde uppnås också ifråga om preskriptionsreglerna, då det kunde underlätta för innehavare av patent på grund av nordiska patentansökningar att bevaka dessa. Detta förhållande torde emellertid icke utgöra tillräckligt skäl att i förevarande fall avvika från en allmänt genomförd reglering inom närliggande eller allmänna rättsområden, som kan vara genomförd i något av länderna. Av denna anledning har norska kommittén i överensstämmelse med resultatet av den nya varumärkslagstiftningen icke ansett sig kunna föreslå en från den allmänna regleringen av preskriptionsinstitutet avvikande bestämmelse beträffande patentintrång. Den danska kommittén har av liknande skäl avfattat föreliggande bestämmelse som en hänvisning till allmänna regler (jfr. dansk lov nr. 274 af 22. december 1908), men dessa överensstämmelser till sitt sakliga innehåll i stort sett med de uttryckliga bestämmelser som givits i de finska och svenska förslagen. Beträffande den norska regleringen är att märka att då de civilrättsliga intrångspåföljderna utformats som en ren skadeståndsregel, ersättnings-

kravet helt faller in under bestämmelsen i »straffelovens ikrafttredelseslov» § 28.

Som motivering för de i förslaget upptagna bestämmelserna och de avvikelser dessa innebär i förhållande till nu gällande patentlagstiftning, anför de berörda kommittéerna följande.

Den förhållandevis korta preskriptionstid på fem år som stadgas i den svenska varumärkeslagen och det finska förslaget till ny varumärkeslag samt indirekt i den danska varumärkeslagen, och som löper oberoende av den taleberättigades kännedom om intrånget, synes lämplig även för skadeståndskrav på grund av patentintrång. I det övervägande antalet fall har intrånget skett av oaktsamhet eller i god tro, varför intrångsgöraren icke känt till att skadeståndskrav kan ha uppkommit. För företag, som önskar ligga väl framme i den tekniska utvecklingen och som därför söker tillgodogöra sig vad som framkommit i form av nya framsteg, måste det utgöra en särskild belastning att behöva kalkylera med eventuella skadeståndskrav av gammalt datum. Den omständigheten att risker av detta slag i högre grad kommer att drabba progressiva företag kan tänkas verka hämmande på det tekniska framåtskridandet.

Icke heller synes hänsynen till patenthavare, som kanske först på ett sent stadium får vetskap om intrånget, motivera en *längre* preskriptionstid än vad nu sagts. Har intrånget kunnat pågå en längre tid utan patenthavarens eller den eljest taleberättigades kännedom måste det ofta vara tveksamt om han därav lidit någon skada.

Med hänsyn till vad ovan sagts bör en varning eller liknande meddelande från målsägandens sida icke vara tillräcklig för att avbryta preskriptionen. I likhet med vad som gäller i nuvarande patentlagar och i de nya varumärkeslagarna föreslås, att avbrott i preskriptionen skall kunna ske endast genom väckande av talan.

Utgångspunkten för en absolut preskriptionstid blir tidpunkten för skadans faktiska uppkomst. I samband med patentintrång måste emellertid beaktas att intrånget mestadels icke är inskränkt till en enstaka handling, utan är av fortgående karaktär. Preskriptionstiden kan då icke räknas från det skadegöran-

de beteendets upphörande, utan bör få löpa även under tid då den patentskyddade uppfinningen utnyttjades. Av skäl som redan framförts bör näringsidkare icke ha anledning att räkna med skadeståndskrav för sådan verksamhet, som ligger längre tillbaka i tiden än den femårsperiod, som härvid ansetts skälig. Preskriptionstiden bör därför räknas från varje intrångshandling för sig om dessa tillsammans bildar en kontinuerlig serie. Detta har i den finska och svenska lagtexten uttryckts så, att talan endast kan avse skada «under de senaste fem åren innan talan väcktes».¹⁾

Kommittéerna har övervägt om vid sidan av den absoluta preskriptionstiden också en relativ preskriptionstid borde bibehållas i överensstämmelse med vad som gäller i nuvarande patentlagstiftning. I de nya varumärkeslagarna återfinnes en relativ preskriptionstid endast i den norska varumärkeslagen genom dess hänvisning till allmänna preskriptionsregler. Med en absolut preskriptionstid av den konstruktion som nu föreslås synes emellertid behovet av en vid sidan därav löpande relativ preskriptionstid i praktiken bli ringa. En utsträckning av preskriptionstiden utöver den absoluta femårstiden av hänsyn till en taleberättigad, som först på ett sent stadium fått kännedom om intrånget, är av tidigare anförda skäl icke lämplig. Ur denna synpunkt saknar en relativ preskriptionstid i förevarande sammanhang följaktligen aktualitet.

I förevarande sammanhang talar för en relativ preskriptionstid istället intresset att under vissa förutsättningar förkorta den eljest gällande preskriptionstiden. När målsäganden har kännedom om intrånget utgör det ett allmänt intresse, att han icke vållar konkurrenter olägenheter genom att passivt avvakta tills skadeståndskravet byggts upp till betydande belopp. Likaså bör icke ett skadeståndshot genom varning om patentskydd kunna hållas svävande en längre tid, då härigenom näringsidkare kan förmås avhålla sig från verksamhet, som i själva verket går fritt från patentet. Patenthavare och andra målsägande, som icke vill tolerera viss verksamhet, bör få vara beredda att inom rimlig tid

bringa saken under rättslig prövning. Denna synpunkt gäller oberoende av det subjektiva rekvisitet hos den som begätt intrånget.

Ifrågavarande intressen gör sig självfallet starkt gällande när den absoluta preskriptionstiden är så lång som t. ex. enligt den allmänna 10-åriga fordringspreskriptionen i Finland och Sverige. Med en absolut preskriptionstid på endast fem år, konstruerad på det sätt, som uttryckligen angivits i den finsk-svenska texten, synes ifrågavarande intressen emellertid vara tillräckligt tillgodosedda.

Sättes den relativa preskriptionstiden som i nuvarande finska och svenska patentlagen till 3 år synes den heller icke för den ersättningsskyldige erbjuda någon mer väsentlig fördel i förhållande till den absoluta femårsregeln. Bevislig kännedom om skadan torde vanligen få förutsättas inträffa senare än själva skadan. Den relativa preskriptionstiden skulle då mer sällan bli väsentligt kortare än den absoluta.

För att någon mer betydande fördel skulle vinnas för den som råkat utnyttja en patenterad uppfinning skulle det då bli nödvändigt att föreskriva en mycket kort relativ preskriptionstid, t. ex. på ett år som i den nuvarande danska patentlagen. En så kort preskriptionstid har kommittéerna dock ansett vara alltför obekvämt för patenthavare, som innan han bestämmer sig för att väcka talan kan ha att åstadkomma en kanske omfattande utredning. Patenthavaren kan också vilja förhandla med intrångsgöraren och dessa förhandlingar kan störas genom att stämning uttages under förhandlingens gång. Där patenthavaren har kännedom om flera intrångsgörare, vars intrång kanske är avhängiga av ett primärt intrång i t. ex. tillverkningsledet, uppkommer tvång att instämma dem alla inom en kort tidrymd för att icke möjligheten till ersättning skall gå förlorad. Bortsett från andra olägenheter kan detta resultera i störda affärsförbindelser, när t. ex. dessa intrångsgörare är kunder till såväl en konkurrent, som gjort det primära intrånget, som till patenthavaren själv.

Mot en relativ preskriptionstid kan ytterligare anföras, att bestämmandet av utgångspunkten för densamma vållar vissa

¹⁾ Så också i den nya svenska varumärkeslagen. Jfr också den refererade amerikanska patentlagstiftningen.

svårigheter. I samband med fortgående patentintrång är den huvudsakliga nyttan med en kortare relativ preskriptionstid, att patenthavaren tvingas ingripa på ett så tidigt stadium, att mer betydande ersättningskrav icke hinna ackumuleras. Detta resultat synes endast kunna uppnås om, sedan patenthavaren en gång fått kännedom om att visst intrång pågår, denna kännedom också far anses omfatta det fortsatta intrånget, d.v.s. preskriptionstiden för hela det sammanhängande intrångsförloppet börjar löpa från förstnämnda tidpunkt. Det synes emellertid knappast logiskt riktigt att anse kännedom föreligga om handlingar som ännu ej inträffat. Intrånget kan också under tiden ändra karaktär, så att man kan få förutsätta kännedom om vissa handlingar, som utgöra en upprepning av tidigare intrång, och förneka kännedom om andra handlingar, som omfattas av det fortsatta intrånget. Det kunde då bli nödvändigt att räkna med flera skilda preskriptionstider med olika utgångspunkter.

Räknas i stället ny preskriptionstid undan för undan allteftersom intrånget fortsätter, kan patenthavaren alltjämt ingripa vid den för honom själv lämpligaste tidpunkten, då intrånget nått en kanske betydande omfattning. En sådan regel synes därför knappast vara mer effektiv när det gäller att motverka passivitet från patenthavarens sida än den föreslagna regeln om absolut preskriptionstid.

Den femåriga absoluta preskriptionstiden torde alltså i tillräcklig grad tillgodose de olika intressen, som i sammanhanget bör beaktas. Genom att preskriptionen är att räkna efter en enda praktiskt lätthanterlig regel vinnes en tilltalande enkelhet i systemet.

Skadestandsfordran, som enligt den angivna regeln preskriberats, kan enligt det finska och svenska förslaget ej heller användas för kvittning. Bestämmelse härom har givits i tredje styckets andra punkt.

Förevarande paragraf avser endast ersättning för patentintrång. Talan för straffansvar preskriberas i enlighet med de i de olika länderna gällande allmänna preskriptionsreglerna för sådant ansvar. Skadestandsfordran preskriberas dock enligt förevarande paragraf oavsett om därjämte straffansvar kan utkrävas.

Presumtion att patentskyddat förfarande tillämpats.

Med undantag för den danska patentlagen uppställs i nuvarande nordiska patentlagar en presumtion till karendens förmån vid bedömningen av om en produkt tillverkats enligt ett patentskyddat förfarande. Bevisregeln gäller alltså det s. k. indirekta produktskyddet (se § 3).

Förutsättning för regelns tillämpning är att alstret är en icke formbunden produkt, som kan användas i valfri mängd, längd eller vikt. Ett sådant alster bestecknas i finska och norska patentlagarna som »stoff» — samma uttryck återfinnes i t. ex. tyska patentlagen — i den svenska som »ämne». Innebörden av de båda uttrycken är dock densamma. Ämnet skall vara nytt. Regeln är begränsad till att gälla civilrättslig talan. Bestämmelsen har i de nyssnämnda lagarna samma innehåll och är upptagen i fpl § 85, npl § 41 och spl § 19 mom. 1 tredje st.

Motsvarande bestämmelse återfinnes i t. ex. holländska patentlagen Art. 43 (4), schweiziska patentlagen Art. 67, tyska patentlagen § 47 (3) och österrikiska patentlagen § 110.

Den nu angivna presumtionsregeln har icke medtagits i förslaget. Regeln torde ha sin största praktiska betydelse i samband med förfaranden för framställning av ämnen, vilka enligt nuvarande lagstiftning är undantagna från patenterbarhet, d.v.s. huvudsakligen kemiska föreningar samt livs- och läkemedel. När dessa undantag bortfallit i förslaget, kan självständigt skydd erhållas på produkten som sådan, varför då produkten är ny och patenterbar ifrågakommande regel blir inaktuell. Visserligen kan tänkas att, trots att ämnet är nytt, detsamma icke har särskilt patentskyddats, t. ex. därför att det icke är patentbart. För att kunna utnyttja det indirekta produktskyddet skulle det i dessa fall åligga karenden att bevisa, att ämnet tillverkats med användande av det patentskyddade förfarandet, vilket kan ställa sig svårt, om tillverkningen t. ex. skett utomlands. Därest karenden emellertid kan påvisa att ämnet var nytt och det således först genom det patentskyddade förfarandet kunnat framställas, framstar det emellertid som osannolikt att det framställts på annat sätt. Detta

måste i varje fall gälla om vid tiden för tillverkningen andra framställningsmetoder icke framkommit. Med tillämpning av den i alla de nordiska länderna genomförda fria bevisprövningen torde domstolen under de angivna förutsättningarna därför enligt kommittéernas mening även utan uttrycklig lagbestämelse komma till samma resultat som med den i Finland, Norge och Sverige nu gällande presumptionsregeln.

§ 53.

Säkerhetsåtgärder.

Nu gällande nordiska patentlagar upptager bestämmelser enligt vilka domstolen kan förordna att med anordningar, vars utnyttjande av innehavaren skulle innebära patentintrång, må förfaras på sådant sätt, att nya intrångshandlingar förhindras. Förevarande paragraf innehåller liknande säkerhetsbestämmelser.

Gällande nordisk rätt.

I *danska* patentlagen stadgas, att de i samband med patentintrång olovligen införda, tillverkade eller saluhållna föremålen (jfr. patenträttens begränsning enligt *danska* patentlagen § 5 till dessa modaliteter) skall, om den förorättade gör anspråk härpå, utlämnas till honom i avräkning mot deras värde eller mot avdrag på ersättningen (§ 25 första st.).

Den *finska* patentlagen utsträcker möjligheterna till ingripande till medel som användes i patentkränkande produktion. Den stadgar, att på yrkande av den kränkte, i yrkesutövning använda, saluhållna eller till riket införda föremål samt särskilda tillverknings- eller tillämpningsredskap skola överlämnas till denne, mot ersättning motsvarande värdet av tillverkningskostnaderna. Domstolen kan också förordna att föremålen skola tagas i beslag för den återstående patenttiden, eller, därest detta prövas icke kunna ske, göras obrukbara (§ 77).

Beslag som nu sagts kan också göras interimistiskt av domstolen för rättegångstiden, varvid kâranden kan åläggas att ställa säker-

het för skada och olägenhet som därav kan orsakas motparten (§ 83 mom. 2).

Norska patentlagen ger i förevarande hänseende flera alternativa möjligheter till ingripande. I första hand är den som gjort patentintrång på den kränktes begäran skyldig ändra de föremål, genom vilka intrånget skett, på sådant sätt att patenträtten icke vidare kränkes. Om sådan ändring icke kan göras, kan föremålen istället begäras indragna. Vederbörande kan dock förhindra föremålets ändring eller indragning genom att ställa dem i förvar för egen räkning eller låta dem av myndighet förseglas till dess patentskyddet upphört.

Slutligen kan den skyldige och den förorättade avtala att föremålen överlätas till den senare i avräkning mot honom tillkommande skadeståndsanspråk.

Nyssnämnda föreskrifter gäller också redskap, som uteslutande kommer till användning vid patentintrånget (§ 40).

Den *norska* patentlagen ger vidare i anhängiga intrångsmål domstolen möjlighet till beslag under rättens sigill av föremål genom vilka intrång påstås ha skett, till dess slutlig dom fallit i saken. Sådant interimistiskt förfogande kan göras avhängigt av att kâranden ställer säkerhet för den förlust motparten kan komma att lida genom beslaget (§ 39).

Den *svenska* patentlagen stadgar att den som begått patentintrång är pliktig att mot skäligen lösen till patenthavaren avstå alster, med avseende å vilka intrång föreligger (§ 19 mom. 3, första st.).

Om sökanden ej vill lösa sådant alster, må den som begått intrånget på framställt yrkande därom berättigas att mot skäligen ersättning förfoga över alstret under patentets skyddstid eller viss del därav (§ 21 mom. 1).

Beträffande apparater, redskap och andra anordningar, vilka är användbara uteslutande för ändamål, som innebär patentintrång, må så förfaras, att dylikt missbruk därav ej kan äga rum.

Bestämmelserna gäller endast föremål, över vilka den skyldige förfogar.

Bestämmelser om säkerhetsföreskrifter återfinnes också i de nya *varumärkeslagarna* beträffande egendom vara varukännetecken obehörigen anbragts (da vml § 41, no vml § 40, sv vml § 41).

Utländsk rätt.

Många utländska patentlagar saknar särskilda bestämmelser i förevarande ämne. Sådana återfinnes dock i t. ex. de schweiziska och österrikiska patentlagarna, vilka giver domstolarna liknande möjligheter som i de nordiska länderna att medgiva inlösen eller ändring respektive förstöring av föremål, som framställts eller kunna utnyttjas i strid mot patenträtten¹⁾.

Förslaget.

Har den som gjort sig skyldig till patentintrång föremål eller anordningar vars utjande innebär patentintrång i sin besittning, gör han sig visserligen icke skyldig till något rättsstridigt förän sådant utnyttjande sker. Det blir då fråga om förnyat patentintrång, som i sin tur kan beivras av rättsinnehavaren. Denne belastas emellertid därvid med en kanske besvärlig bevakningsuppgift för att kunna påvisa det förnyade intrånget. Det synes därför rimligt att giva honom vissa möjligheter att förebygga att föremålen eller anordningarna olovligen utnyttjas. De intressen som motiverat ovannämnda bestämmelser i nu gällande nordiska patentlagar bör därför beaktas även i en ny lagstiftning.

Ett tillgödoseende av rättsinnehavarens behov av effektivt skydd i förevarande avseende bör emellertid ske på sådant sätt att onödig förstörelse av egendom undvikas. I första hand bör lösningar som medgiver egendomens utnyttjande på lovligt sätt uppmärksammas. Stundom torde utan olägenhet för patenthavaren den som begått intrånget kunna medgivas rätt att själv förfoga över redan framställda patentskyddade alster.

Då omständigheterna i det särskilda fallet kan vara högst olika har det enligt förslaget lagts i domstolens hand att efter vad som finnes skäligt avgöra dels om några skyddsåtgärder alls är pakallade och dels också i så fall vilka dessa skall vara. Av stadgandets karaktär av skyddsföreskrift, som alltså icke i och för sig är avsedd att kompensera patenthavaren för det lidna intrånget eller att lägga svaranden en ytterligare ekonomisk börda utöver skadeståndsansvaret, följer att

det bör vara tillämpligt icke endast vid straffbart patentintrång, utan även där intrång skett oaktsamt eller i god tro. Då det vid skälighetsprövningen måste tagas särskild hänsyn till risken att föremålen utnyttjas på patentkränkande sätt kommer frågan om svarandens skuld likväl att få en väsentlig betydelse för domstolens bedömning.

De föremål som avses i förevarande stadgande kan indelas i två grupper. Den ena gruppen utgörs av alster, som omfattas av patentskyddet, och som därvid olovligen framställts. Den andra gruppen innefattar apparater, redskap m. m., som utan att själva vara föremål för patentskyddet, användes vid olovlig tillverkning eller annat patentskyddat förfarande. Den danska patentlagen medgiver, som av det tidigare framgått, icke ett ingripande med avseende på den sistnämnda gruppen. Även i Sverige har det berättigade i ett sådant ingripande stundom ifrågasatts med hänvisning till att det beträffande redskap m. m. kan vara svårt att avgöra om de icke också kan komma till legitim användning, vilket under alla omständigheter skulle vara fallet efter patentets upphörande²⁾.

Sistnämnda anordningar kan emellertid i samma mån som patentskyddade alster utgöra en fara för att intrång ånyo begås, när de innehas av någon som icke har rätt att utnyttja uppfinningen. Då enligt förslaget domstolen har att handla efter vad som finnes skäligt i det särskilda fallet, har det icke ansetts medföra någon obillighet att låta stadgandet gälla också här avsedda redskap m. m. Domstolens förordnande kan i dessa fall gå ut på att redskapen t. ex. endast skall tagas i förvar under den återstående patenttiden. Av nyssnämnda skäl bör dock enligt kommittéernas mening ett utlämnande av ifrågavarande anordningar till målsäganden icke kunna framtvingas. Härfor talar ytterligare att anordningarna kan vara av särskild konstruktion, som kanske t.o.m. är i sin tur patentskyddad så att målsäganden icke äger begagna dessa.

Det torde icke vara nödvändigt att såsom i nu gällande lagstiftning uttryckligen angiva att ifrågavarande redskap m. m. skall vara

¹⁾ Schweiziska patentlagen art. 69 och österrikiska patentlagen § 96 (1) och § 100.

²⁾ Svenska patentlagstiftningskommittén s. 481.

uteslutande användbara för patentintrånget. Stadgandet bör vara tillämpligt även om målsäganden icke kan bevisa att det vore omöjligt att utnyttja dem för annat ändamål. I vissa fall kanske endast en smärre ändring i t.ex. en större verktygsmaskin kan vara tillräcklig för att utesluta möjligheten till patentintrång och ett sådant ingripande bör då icke kunna hindras därav, att det finns en mer eller mindre avlägsen möjlighet att legitimt utnyttja maskinen också i dess ursprungliga skick.

De åtgärder, som domstolen äger föreskriva, är i lagtexten icke uttömmande angivna. Det har dock uttryckligen nämnts, att även ändring eller förstörelse av föremålen kan ifrågakomma. Sistnämnda åtgärd är naturligtvis att betrakta som subsidiär till den förstnämnda, d.v.s. den får, om i övrigt samma förutsättningar för ingripande föreligger, endast tillgripas, där en ändring av föremålen icke är möjlig eller icke anses tillräckligt betryggande för förebyggande av missbruk. Som redan inledningsvis antytts kan det ligga i båda parter intresse att målsäganden får övertaga föremålen. Eftersom det här icke rör sig om ett ersättningsanspråk utgör det en förutsättning för sådant övertagande att det sker mot lösen. Ett nödvändigt villkor för ett övertagande som nu sagts är självfallet att målsäganden framställt särskilt yrkande härom. Som ovan framhållits är möjligheten till inlösen begränsad till föremål som är skyddade av det patent, varå intrång har begåtts.

Åtgärd enligt föreliggande paragraf kan endast vidtagas på yrkande av målsäganden i det förevarande intrångsmålet. Yrkandet kan också upptagas i särskild rättegång sedan det grundläggande intrångsmålet avgjorts.

I nuvarande svenska patentlag kan nu behandlade åtgärder endast gälla föremål, vilka finnes i den skyldiges besittning eller över vilka han eljest förfogar. Såsom säkerhetsåtgärder bör de dock kunna riktas även mot den som av den skyldige förvärvat föremål, i den mån patentintrång på grund av sådant innehav kan befaras. Åtgärd torde dock enligt allmänna rättsregler icke kunna vidtagas mot förvärvare i god tro, försävt den icke i sin tur utnyttjat föremålen på sätt som innebär patentintrång. I det senare

fallet blir det dock fråga om ett särskilt intrångsmål, i vilket yrkande om åtgärd kan framställas.

Givetvis kan målsägandens yrkande i samband med en intrångsprocess vara inskränkt till skyddsåtgärd – stadgandet kan alltså tillämpas oberoende av om annan påföljd, särskilt i form av ersättningsskyldighet, utdömes. I lagtexten har därför icke, som i vissa av de nu gällande lagarna, upptagits bestämmelse om att lösen skall kvittas mot skadestånd, när det föreskrives att föremålen skall utlämnas till målsäganden.

När intrånget avsett alster, vars anskaffning innebär betydande investeringar – man kan här t.ex. tänka sig smältugnar eller andra större anläggningar, men också mer kostnadskrävande maskiner såsom verktygsmaskiner, datamaskiner etc. – kan det icke ligga i allmänt intresse att dessa skall förstöras eller lämnas helt outnyttjade under patenttiden. Käranden kan härvid sakna resurser eller eljest vara obenägen att övertaga dem mot ersättning. Men även om så skulle vara fallet kan resultatet tänkas bli ödeläggande för den verksamhet svaranden bedriver. Hänsynen till rättssinnehavarens intressen går ofta icke längre än att hans skadeståndsanspråk för det redan lidna intrånget tillgodoses och att han erhåller skälig ersättning för egendomens fortsatta utnyttjande. Liksom i nuvarande svenska patentlag har i förslaget svaranden givits viss möjlighet att förfoga över alster i sin besittning under patentets giltighetstid eller viss del därav. Tillstånd härtill medges endast där domstolen funnit särskilda skäl föreligga.

I enlighet med nyssnämnda synpunkter har i förslaget, till skillnad från vad fallet är i den svenska patentlagen, stadgandet gjorts tillämpligt oberoende av om rättssinnehavaren vill utnyttja möjligheten att lösa alstret. Skälig ersättning för utnyttjandet måste utgå till rättssinnehavaren och rätten äger föreskriva särskilda villkor för förfogandet. Tillståndet kan endast givas på yrkande av svaranden. Det kan meddelas oberoende av svarandens subjektiva skuld vid intrångets begående.

Stadgandet är inskränkt till att avse endast alster, som skyddas av patentet. Förfogandet kan alltså endast gälla redan framställda

alster och stadgandet är icke avsett att utanför tvångslicensbestämmelsernas ram giva befogenhet t. ex. till fortsatt utnyttjande av uppfinningen genom framställande av nya av patentskyddet omfattade alster.

Den nu behandlade tredje punkten i paragrafen får ses i samband med den i § 43 upptagna bestämmelsen om tvångslicens på grund av visst utnyttjande av patentsökt uppfinning och utgör därvid i viss mån ett komplement till denna.

Förevarande paragraf upptager icke som t. ex. nuvarande norska patentlag en särskild bestämmelse om interimistiskt förordnande under rättegångstiden angående sådana föremål som avses i paragrafen. Dylik bestämmelse saknas också i de nya danska och norska varumärkeslagarna och, med undantag för en beslagsregel i brottmål, i den nya svenska varumärkeslagen. Härvidlag får allmänna processuella regler anses gälla. För Finlands del har emellertid en särskild bestämmelse härom influtit i rättegångskapitlet till förslaget (§ G). Vad angår Sverige har den i varumärkeslagen § 41 andra stycket givna särskilda beslagsregeln för det fall att brott skäligen kan antagas föreligga, icke ansetts lämplig i samband med patentintrång. Liknande regel saknas i nuvarande patentlag. Brott mot patentintrång har i förslaget icke ställts under allmänt atal. Härigenom kommer någon av åklagaren verkställd utredning huruvida brottslig gärning skäligen kan misstänkas, som kan ligga till grund för beslaget, icke att föreligga. I praktiken torde förevarande fall därjämte ha ringa betydelse. Det framstår som föga sannolikt att ett uppsätligt intrång under rättegångstiden icke skulle uppmärksammas av målsäganden och det torde därvid bereda honom ringa svårighet att komplettera sin talan så att han kan erhålla skadestånd också för sådana intrångsfall.

§ 54.

Skadestånd för olovligt utnyttjande före patentmeddelandet.

Som framgått av den tidigare redogörelsen skyddas, ehuru i olika utsträckning, i samtliga de nordiska länderna patentsökt uppfinning redan under den tid ansökningen om patent

är under behandling. Förevarande paragraf reglerar i vilken utsträckning olovligt utnyttjande under ansökningstiden medför ersättningsskyldighet som för patentintrång.

Förslaget.

Intrångsskydd efter patentansökans utläggning.

Erfarenheten visar att det stora flertalet ansökningar, som utlägges, också i oförändrat skick leder till patent. För allmänheten innebär det då icke någon mer allvarlig belastning att den redan från utläggningen har att räkna med vissa påföljder om den önskar utnyttja den patentsökta uppfinningen. Frånvaron av ett skydd under tiden mellan utläggningen och patentbeviljandet skulle däremot avsevärt kunna minska patentskyddets värde för uppfinnarna och förkorta patentets effektiva skyddstid. Det är tydligt att invändningsförfarandet med dess mer allsidiga och tidskrävande prövning, innefattande också besvärsmöjligheter för invändaren, i viss mån förutsätter, att sökanden, om ansökningen leder till patent, skall kunna hållas skadeslös mot obehörigt utnyttjande sedan ansökningen utlagts.

I likhet med nuvarande lagstiftning medges därför också i förslaget fullt civilrättsligt patentskydd i och med att ansökningen enligt § 21 utlagts och myndigheten utfärdat kungörelse härom. Förhållandena är därvidlag icke att bedöma på annat sätt än när patentet meddelats. Beträffande oaktsamhet vid intrångets begående märkes, att det får anses föreligga samma förpliktelse att göra sig underrättad om innehållet i den utlagda ansökningens beskrivning och patentkrav som ifråga om patentskriften till ett godkänt patent. Det erinras om att patentansökningen avses skola tryckas redan i samband med utläggningen.

Som patentintrång betraktas endast utnyttjande av sådant som skyddas i själva patentet. Om ansökningen och dess patentkrav alltså ändras efter utläggningen kan ersättning såsom för patentintrång utgå endast i den mån utnyttjandet skyddas enligt de slutligen beviljade patentkraven. Fallor utnyttjandet utanför dessa är det således fritt, även om det skulle omfattas av patentkraven med den lydelse de hade vid utläggningen.

Patentsökandens intressen torde vara tillräckligt tilgodosedda genom att olovligt utnyttjande under tid som nu sagts kan medföra ersättningsskyldighet. Straffsanktionen bör uppfattas som en reaktion mot ett medvetet intrång på en av samhällsordningen erkänd rättighet. Den synes därför mindre väl motiverad i samband med intrång på ansökningsstadiet då det skydd som skall respekteras ännu icke fastställts. I utkastet har uttryckligen angivits att intrång före patentbeviljandet icke medför straffpåföljd.

Intrångsskydd före patentansökans utläggning.

Det i de nordiska patentlagarna medgivna intrångsskyddet före utläggningen är knutet till villkoret att intrånget ägde rum med kännedom om patentansökningen. För att påföljden skall inträda torde det vara nödvändigt med en så fullständig kännedom om ansöknings innehåll att den motsvarar den som kan erhållas efter utläggningen.¹⁾ Enligt den svenska patentlagen fordras ytterligare att ansökningen offentliggjorts samt dess innehåll meddelats vederbörande på särskilt sätt.

Vad först beträffar den tid under vilken ansökningen är hemlig, är det uppenbart att något intrångsskydd icke kan ifrågakomma mot personer som saknat möjlighet att taga del av ansökningen. Frågan om ersättning skall utgå är alltså inskränkt till de fall att någon haft faktisk vetskap om ansökningen och dess innehåll. En av de grundläggande förutsättningarna för erhållande av patent-skydd har angetts vara, att uppfinningen göres allmänt tillgänglig och alltså kan tillgodogöras i den tekniska utvecklingens tjänst. Det må framhållas att enligt förslaget det står sökanden fritt att genom begäran härom få ansökningen förklarad offentlig redan före det i § 22 föreskrivna obligatoriska offentliggörandet. Föredrar sökanden istället att hålla ansökningen hemlig, följer det enligt kommittéernas mening redan av de principiella grunderna för patentsystemet att han icke heller bör kunna påräkna ersättning av andra näringsidkare som oberoende av honom utnyttjar uppfinningen. Sedan kommittéerna dragit den slutsatsen, att ersättning för in-

trång icke bör ifrågakomma innan ansökningen gjorts offentlig, gäller det att avgöra om sådan ersättning bör kunna erhållas för tiden efter offentliggörandet.

Som ett skäl för ett mer fullständigt intrångsskydd från tidpunkten för utläggningen har anförts, att endast ett fåtal av de utlagda ansökningarna icke kommer att leda till patent i huvudsak i oförändrat skick. Av de med den föreslagna ordningen tidigare offentliggjorda ansökningarna kan emellertid ett relativt stort antal beräknas icke föra fram till utläggning. Med ett skydd i samma utsträckning som efter utläggningen kunde då befaras, att allmänheten i onödan kan tvingas befatta sig med ohållbara ansökningar och eventuellt avhålla sig från att utnyttja fria uppfinningar. Också ansökningar, som leder till patent, har ofta på ett tidigare stadium av handläggningen en form, som antyder ett betydligt vidare skydd än det som slutligen meddelas. Härigenom skulle en hämsko kunna läggas på näringslivet och i viss mån vägen öppnas för mindre lojala förfaranden från dem som inlämnat mer eller mindre obefogade patentansökningar. Det är härvid att märka att sådana störningar av produktionslivet kan uppkomma genom t. ex. varningar riktade icke blott till konkurrerande industrier, som i och för sig kan tänkas sitta inne med tillräcklig sakkunskap för en bedömning av en ansöknings värde, utan även till dessa företags kundkrets, som i allmänhet är mindre väl insatt i hithörande spörsmål.

Det må påpekas, att det i den inledande översikten berörda holländska förslaget om ansöknings offentliggörande inom 18 månader från företrädesdagen av liknande skäl icke knyter några rättsverkningar i intrångshänseende till detta offentliggörande. Enligt nuvarande patentlag i Australien liksom också i det kanadensiska förslaget till ny patentlag inträder däremot visst intrångsskydd så snart ansökningen blivit offentlig (se avsnittet utländsk rätt i den inledande redogörelsen till förevarande kapitel).

Nu nämnda olägenheter för allmänheten bör emellertid inte överdrivas. Någon ersättningsskyldighet kan endast uppkomma i den mån ansökningen verkligen resulterar i ett

¹⁾ Jfr motiven till norska patentlagen under § 5 (utdrag återfinnes hos Bryn s. 199).

patent. Till skillnad mot vad som gäller i det holländska förslaget förutsättes att ansökningarna oberoende av offentliggörandet alltså är underkastade fortsatt behandling. Oftast torde ett nyhetsgranskningsbesked föreligga vid tidpunkten för det obligatoriska offentliggörandet. Av väsentlig betydelse är härvid också att intresserade kan följa den fortsatta handläggningen och få del av patentmyndighetens anmärkningar. För ersättningskrav från en tidigare tidpunkt än det obligatoriska offentliggörandet utgör tvänget för sökanden att i så fall uppgiva ansökningssekretessen ett restriktivt moment. Motsvarande möjlighet i nuvarande svenska patentlag har utnyttjats relativt sparsamt.

A andra sidan kan patentsökanden i åtskilliga fall ha ett befogat intresse av ett visst skydd redan på ett tidigt stadium efter ansökningens inlämnande. På många områden rör sig den tekniska utvecklingen utomordentligt snabbt. I sådana fall kan en väsentlig del av det ekonomiska utbytet falla på den tid som återstår till utläggningen, då ett mer fullständigt intrångsskydd inträder. När patentsökanden öppet utnyttjar uppfinningen blir hans ställning också mer riskabel, då uppfinningen därigenom blir känd för konkurrenterna. Med det obligatoriska offentliggörandet kommer risken för uppfinningens utnyttjande av annan att bli större och omfatta också de fall då det egna utnyttjandet icke är tillräckligt för att avslöja uppfinningen, vilket kan tänkas vid t. ex. nya förfaranden för framställning av produkter. Det synes då rimligt att kompensera patenthavaren här för genom att giva honom vissa möjligheter att erhålla ersättning för sådant utnyttjande under nu avsedd tid.

Vad beträffar förutsättningarna för och omfattningen av den ersättning som efter offentliggörandet och före utläggningen bör utgå för uppfinningens olovliga utnyttjande, anser kommittéerna, att man bör utgå från att före utläggningen betydande osäkerhet föreligger om och i vilken omfattning patentskydd slutligen kan komma att beviljas. Man får heller icke förutsätta någon skyldighet hos näringsidkare att självant hålla sig underrättade om ännu icke utlagda ansökningar även om dessa blivit allmänt tillgängliga.

Med dessa utgångspunkter synes det rimligt att likställa alla fall av olovligt utnyttjande före utläggningen med patentintrång i god tro.

Detta innebär, att även utnyttjande under nu avsedd tid, som, om det hade skett *efter* ansökningens utläggning, vore att bedöma som uppsatligt eller oaksamt, enligt förslaget endast medför ersättningsskyldighet under de förutsättningar och med den begränsning, som i § 52 andra stycket stadgas för patentintrång i god tro. Det följer härav att därest det olovliga utnyttjandet före utläggningen skedde utan uppsåt eller oaksamhet någon ersättningsskyldighet knappast alls kan tänkas uppkomma annat än i rena undantagsfall där synnerliga skäl härför kan påvisas.

Ersättningsskyldighet bör alltså i förevarande sammanhang som regel endast kunna drabba den som insåg eller hade bort inse att han olovligen utnyttjade en av annan gjord patenterbar och patentsökt uppfinning. Att så är fallet torde vanligen kunna styrkas endast när patentsökanden underrättat vederbörande om ansökningen. Om det i undantagsfall likväl kan visas att sådan insikt vunnits på annat sätt, bör ersättning emellertid kunna utgå även för tid, under vilken sökanden ännu icke uppmärksammat att intrång pågått. Bl. a. av detta skäl har det i nuvarande svenska patentlagen stadgade villkoret för skyddets inträdande, att vederbörande skall genom sökandens försorg ha erhållit del av ansökningen jämte beskrivning och erforderliga ritningar, icke upptagits i förslaget.

Hänsyn bör vidare tagas till det skick, vari ansökningen befann sig vid tiden för offentliggörandet. Av vad i motiven till § 13 sagts framgår, att sökanden har möjlighet att med hjälp av uppgifter i beskrivningen omarbета patentkraven. Fram till tiden för utläggningen kan patentkraven även utvidgas, så att de omfattar mer än vad ursprungligen söktes skyddat. I den mån den slutligen patenterade uppfinningen icke kan anses omfattas eller framgå av patentkraven vid den tidpunkt, då tredje man började utnyttja uppfinningen, bör möjligheten att erhålla skadestånd bli mindre. Med detta betraktelsesätt blir tydligen risken för att sökanden på sätt tidigare antytts missbrukar intrångsskyddet under ansökningstiden ganska ringa.

I samband med nordiska patentansökningar bör beaktas att utnyttjandet kan ha skett i annat land än där ansökningen handlägges. Härigenom minskas utnyttjarens möjligheter att taga del av ansökningen och i dessa fall torde man därför normalt böra fordra att sökanden, om han skall kunna göra ersättningsanspråk gällande, har tillställt vederbörande ett exemplar av ansökningen.

Ersättningsskyldighet har under i övrigt samma förutsättningar som vid det obligatoriska offentliggörandet ansetts böra uppkomma genom att sökanden frivilligt gör ansökningen allmänt tillgänglig.

Hänvisningen till regeln om ersättnings-skyldighet vid patentintrång i god tro innebär, att för tiden före utläggningen skadeståndet aldrig får överstiga vinsten på grund av det olovliga utnyttjandet och heller icke den lidna skadan om denna understiger vinsten. Ersättning utgår endast för utnyttjande för tiden efter offentliggörandet.

*Tidpunkten för väckande av talan
samt preskription av ersättningskrav.*

Som förutsättning för att ersättningsanspråk enligt förevarande paragraf skall kunna göras gällande har i förslaget angivits att ansökningen leder till patent på uppfinningen. Talan om sådant anspråk kan därför icke väckas förrän patentet meddelats. Detta överensstämmer med nu gällande rätt i Finland, Norge och Sverige.

Beroende på den tid under vilken ansökningen är under behandling fram till patentbeviljandet kan emellertid enligt den i § 52 tredje stycket upptagna preskriptionsregeln – för Norge enligt de allmänna preskriptionsreglerna – ersättningsanspråket ha hunnit förfalla. Särskilt när invändning gjorts inträffar icke sällan att behandlingstiden överskrider preskriptionstiden. På grund härav erfordras för ersättningskrav belöpande sig på tiden före patentmeddelandet en undantagsbestämmelse från eljest gällande preskriptionsregler. Målsägande bör äga viss tid till sitt förfogande även efter patentmeddelandet för att bedöma om han önskar väcka talan inför domstol eller om han t.ex. genom förhandling kan erhålla den begärda ersättningen.

I de danska, finska och svenska texterna har givits en undantagsregel av innehåll, att skadestånd i anledning av uppfinningens utnyttjande före patentets meddelande oavsett huvudregeln icke preskriberas, om talan väckes inom ett år efter patentets meddelande. Den olika lydelsen av den finska och svenska respektive danska bestämmelsen – i den sistnämnda anges endast att preskription icke inträder förrän ett år efter det att patentet meddelats – innebär ingen saklig skillnad. Som tidigare nämnts brytes preskription endast genom väckande av talan. Regeln innebär att även ersättningskrav för intrång under ansökningstiden, som ligger längre tillbaka än fem år från väckande av talan, kan göras gällande inom den angivna fristen. Väckes talan senare än ett år från patentmeddelandet kan ersättning för intrång dessförinnan erhållas endast i den mån den omfattas av den i huvudregeln stadgade fem-årstiden.

Enligt motsvarande norska undantagsregel börjar preskriptionstiden för ersättningsanspråk för skada som nu sagts icke löpa förrän vid patentmeddelandet, varvid preskriptionen i övrigt följer allmänna regler.

§ 55.

Bortfall av intrångspåföljd.

Patenten gäller med förbehåll att de sedermera på grund av bristande patenterbarhetsförutsättningar kan förklaras ogiltiga. Sådan ogiltigförklaring kan endast avgivas av domstol i enlighet med bestämmelserna i §§ 47 och 48. I förevarande paragraf stadgas om verkan av patentets ogiltighet med avseende på intrångspåföljder.

Gällande nordisk rätt.

I dansk och norsk rätt har man utgått från att i intrångshänseende patentet i och med att det förklarats ogiltigt är att anse som en nullitet, d.v.s. det kan icke heller ha någon rättsverkan med avseende på förfluten tid.

I finsk och svensk rätt anses däremot att beviljade immaterialrättigheter har rättsverkan ända fram till upphävandet, vare sig detta skett på grund av ogiltigförklaring eller annan anledning, t. ex. genom rättsinnehavarens frivilliga åtgärder. I patentlagarna förefinnes emellertid specialbestämmelser som

för friande från intrångspåföljd vid intrångstalan medgiver invändning att patentet är ogiltigt. Se härvid finska patentlagen § 84, som giver processuella föreskrifter för hursådan invändning skall behandlas (se vidare härom nedan) och svenska patentlagen § 19 mom. 5, som stadgar, att om det i mål angående patentintrång finnes, att patentet bör anses ogiltigt, påföljd ej inträder.

Oaktat de olika utgångspunkterna råder således överensstämmelse i den nordiska patenträtten angående det förhållandet att där patentet förklaras ogiltigt, intrångspåföljder bortfaller även vad beträffar tiden före ogiltighetsförklaringen.

De nordiska länderna tillämpar emellertid olika processuella förfaranden när svaranden i en intrångsprocess önskar åberopa att patentet är ogiltigt. I *Danmark* och *Sverige* kan detta ske på så sätt att ogiltighet kan anföras som invändning i själva intrångssaken. Godtages invändningen blir verkan härav endast att intrångstalan ogillas, icke att patentet ogiltigförklaras även med verkan mot andra än parterna (se danska patentlagen § 26 stk. 2 och nyss åberopade lagrum i svenska patentlagen). Ovan berörda stadgande i *finska* patentlagen § 84 hänvisar den som gjort ogiltighetsinvändning till att i särskild rättegång utföra talan om patentets förklarande för ogiltigt, där ej saken genast är uppenbar. Talan skall väckas inom av rätten föreskriven tid och dom får ej givas i intrångsmålet till dess frågan om patentets giltighet blivit avgjord genom laga kraft vunnen dom. Väckes ej talan inom förelagd tid avgöres intrångsmålet utan avseende å invändningen. Även den *norska* patentlagen hänvisar den, som blivit stämd för patentintrång och vill göra gällande invändning om ogiltighet eller att patentet bör fränkännas patenthavaren, till särskild rättegång härom. Domstolen har att medgiva så långt uppskov i intrångsmålet att vederbörande kan hinna att erhålla ett avgörande i ogiltighets- respektive fränkännelsesaken (§ 43). Bakgrunden härtill är att olika forum gäller för intrångsmål och mål om ogiltighet av patent. Bestämmelsen är

inskränkt till att avse civilmål, men motsvarande möjlighet till vilandeförklaring etc. finnes i allmänna straffprocessuella regler (Lov om rettergang i straffesaker § 4).

I den nya *varumärkeslagstiftningen* har i den svenska lagen och det finska förslaget upptagits en specialregel angående ogiltighetens verkan i intrångshänseende, varemot en sådan ansetts överflödig i de danska och norska varumärkeslagarna. I den svenska lagen hänvisas svarande i intrångsprocess till särskild talan beträffande ogiltigheten, som skall väckas inom viss av rätten förelagd tid (sv vml § 42).¹⁾ Även det norska kommittéförslaget innehöll i likhet med nu gällande patentlag och tidigare varumärkeslag en regel om särskild talan, när i intrångssaken göres invändning om ogiltighet. Denna utgick dock i propositionen under hänvisning til allmänna processregler (tvistemalslovens § 107 annet ledd, jfr. § 108).

Utländsk rätt.

Vad beträffar utländsk rätt synes man i t. ex. Tyskland utgå ifrån att en ogiltighetsförklaring har tillbakaverkande kraft — patentet borde aldrig ha meddelats, varför en ensamrätt i själva verket aldrig bestått. I England åter torde man anse att patentet har rättskraft ända till dess det upphäves — patentet kan på grund av de särskilda ogiltighetsgrunderna återkallas (revocation of patents). På grund av särskilt stadgande kan grund för återkallande dock åberopas som invändning av svarande i en intrångsprocess.

Förslaget.

Som framgått av det tidigare innehåller alla nu gällande nordiska patentlagar bestämmelser om den ordning i vilken den som stämmer för patentintrång kan fria sig genom invändning om patentets ogiltighet. Det gäller då i första hand att avgöra om sådan invändning skall tillåtas i form av en av en svaranden åberopad försvarsgrund, vars verkan alltså är inskränkt till den ifragavarande processen, eller om invändning skall göras till särskilt processföremål så att domslutet i denna fråga

¹⁾ Bestämmelse om vilandeförklaring och tid för väckande av talan infördes under departementsbehandlingen. Bestämmelsen om ogiltighets rättsverkan omformulerades samtidigt för att giva den räckvidd även mot ännu icke påtalade intrång. F. n. föreligger i Finland endast kommittéförslaget, se § 43, som alltså har den tidigare lydelsen.

får verkan även gentemot tredje man. Ett stadgande i ämnet blir således nödvändigt redan för att reglera denna fråga. Hårtill kommer, när man utgår ifrån att patentet eljest har rättsverkan fram till ogiltighetsförklaringen, behovet att utsäga, att vid ogiltighet inträngspåföljd ej kan utkrävas.

Verkan av att patentet utan samband med ett inträngsmål på särskild talan förklaras ogiltigt blir att patentet avföres ur registret och att ifrågavarande uppfinning ej längre atnjuter något rättsligt skydd. Det utgör härvid ett officialintresse att tillse, att en ensamrätt icke tillåtes fortleva när domstolen haft tillfälle att konstatera, att den icke bort lagligen beviljas. Så länge näringslivet har att taga hänsyn till ett i själva verket ogiltigt patentskydd måste man säga att det är omgärdat med obefogade restriktioner; det måste därför föreligga ett intresse att så snart förhållandet uppmärksammas undanröja hinder för utnyttjande av uppfinningar, vilka i själva verket bör vara fria. Det synes därvid likgiltigt om patentets olaglighet framkommit i samband med en inträngsprocess eller genom en särskild talan utan samband med patentintrång.

Utomstaende torde vanligen icke ha anledning att väcka särskild talan om ogiltighet annat än där han har intresse av uppfinningens utnyttjande eller redan har utnyttjat uppfinningen, dvs. där vederbörande själv befarar att bli stämd för patentintrång. När det gives möjlighet att invändningsvis åberopa ogiltighet blir det praktiska resultatet att särskilda ogiltighetsmål mer sällan kommer att föras. Svaranden i en inträngsprocess har ofta intresse att hävda endast att patentet är ogiltigt med den tolkning av detsamma, som käranden gör gällande i inträngsmålet. Godtages invändningen kan det vara en fördel för honom, att patentskyddet alltså upprätthålles mot andra. Ur allmänna synpunkter får detta emellertid anses vara en olägenhet. Om i domskälen i en inträngsprocess patentet angivits vara ogiltigt kunde det visserligen tänkas att det allmänna förde särskild talan om ogiltighet för att få patentet avfört ur registret. Sådan talan torde emellertid icke kunna föras där endast enskilda

ekonomiska intressen kan tänkas beröras av patentet.

Ätminstone teoretiskt finns också den möjligheten att domstolen i samband med olika inträngsprocesser beträffande ett och samma patent kan komma till olika resultat beträffande giltigheten. Det måste då anses föga tilltalande att sedan domstol en gång konstaterat att patentet är ogiltigt, domstolen i ett annat mål skall kunna komma till annat resultat.

Visserligen kan det invändas att det för den som blivit stämd för intrång blir ett ökat besvär att anhängiggöra särskild talan, ett besvär som han alltså icke nödvändigtvis åtager sig i eget utan i allmänt intresse. Skillnaden mellan att framföra ifrågavarande omständigheter invändningsvägen eller i form av en särskild stämningsansökan torde dock i realiteten i detta hänseende vara ringa. Där giltighetsfrågan är uppenbar blir de ökade kostnader och besvär, som vid särskild talan kan uppkomma för den som gjort intrång, ringa. Är frågan däremot mer komplicerad undviker han dock, där domslutet utfaller till hans förmån, att dessutom visa huruvida han förfarit på sätt som icke står i strid med patentskyddet. I processekonomiskt avseende torde heller icke någon olägenhet uppkomma genom att ogiltighetsfrågan hänvisas till särskild talan eftersom domstolen torde ha möjligheter att gemensamt handlägga de båda målen, åtminstone när, som i allmänhet torde vara fallet, endast skadeståndsansvar göres gällande.¹⁾

I förslaget hänvisas således den som vill fria sig från inträngspåföljder genom invändning om patentets ogiltighet, att föra särskild talan härom. För Danmarks del blir emellertid förhållandet som hittills, att frågan om patentets giltighet kan behandlas i inträngsmålet. Det kräves alltså icke särskild talan, men det föreskrives, att svaranden, om han önskar bestrida patentets giltighet, måste framföra yrkande, att patentet måtte förklaras ogiltigt. Han kan alltså icke nöja sig med att endast framföra yrkande om att av denna grund frikännas från patentintrång.

När det väl genom en laga kraftägande dom konstaterats att ett patent är ogiltigt kan det icke vara rimligt att patentet skall

¹⁾ Hithörande spörsmål har ingående dryftats i förarbetena till svenska varumärkeslagen. Se prop. 1960:167 s. 185 ff. och 256 ff. (lagrådets uttalande).

kunna grunda några intrångspåföljder, vare sig i fortsättningen eller beträffande tidigare utnyttjande. Detta bör icke gälla enbart den, som i samband med att han stämts för intrång erhållit dom på att patentet var ogiltigt, utan i förhållande till alla, som under tiden patentet kunnat upprätthållas, utnyttjat uppfinningen. Detta är också innebörden av förslaget. Självfallet bör samma verkan knytas till en ogiltighetsförklaring som icke föranletts av en intrångstalan.

Däremot synes det icke befogat att låta en ogiltighetsförklaring medföra att redan tidigare rättskraftigt avdömda intrångsmål får återupptagas. Om ersättning redan erhållits kan denna ha förbrukats och patenthavaren kanske icke heller är i stånd till att längre betala de rättegångskostnader som uppkommit. Intrångsgöraren hade ju också tillfälle att åberopa ogiltighetsgrund, och om han icke lyckats därmed får det väl sägas att det i varje fall icke var uppenbart, att patentet var ogiltigt. I detta fall talar da billighetshänsyn för att patenthavaren bibehållas vid redan utdömda förmåner.

Det ligger i sakens natur att den, på vilken patent överförts på därom i enlighet med § 48 förd talan, icke kan ådömas påföljder för att han redan dessförinnan utnyttjat den patentskyddade uppfinningen.

Föres talan om intrång i patent för tiden innan patentet av andra orsaker än dess ogiltighet upphört att gälla, förutsättes att enligt grunderna för § 47 möjlighet gives att genom dom få förklaring att patentet i själva verket varit ogiltigt, varigenom påföljder undvikas också för detta fall.

I de finska och svenska förslagen har i överensstämmelse med den nya svenska varumärkeslagen inom parentes upptagits en bestämmelse, som anger *dels* att rätten på yrkande av svaranden i en intrångsprocess skall förklara målet vilande i avbidan på att talan om ogiltighetsförklaring av patent slutligt avgöres, *dels* att rätten i samband med vilandeförklaringen skall föreligga honom viss tid inom vilken sådan talan skall väckas.

Den liknande bestämmelsen i nuvarande norska patentlag har emellertid utgått i det norska förslaget. Som tidigare nämnts är den betingad av de olika forumregler, som gäller i intrångs- och ogiltighetsmål. Enligt

de nu föreslagna rättegångsreglerna skall däremot också i Norge båda slagen av patentmål hänföras till samma specialforum, nämligen Oslo byrett (se Kapitel 9, Rettergangs-forskrifter m. v., § A).

Ifrågavarande bestämmelse fanns icke i betänkandet till ny varumärkeslag, men infördes i den svenska lagen vid förslaget överarbetning i justitiedepartementet. Läget synes emellertid kunna vara ett annat på patenträttens område än på varumärkes-sidan. Att domstolen på yrkande av svaranden i intrångsprocessen alltid skall vara skyldig att förklara intrångsmålet vilande kan vara ägnat att motverka en eljest önskvärd gemensam handläggning av intrångs- och ogiltighetsmålen. Patentets tolkning erbjuder ofta väsentliga svårigheter och stundom vinnes en bättre belysning av dess innebörd när det jämföres med ett konkret fall, där uppfinningen påstås vara utnyttjad. Det må påpekas att för såväl talan om patentintrång som ogiltighetstalan samma specialforum är föreskriven. En fördel härmed måste även anses vara möjligheten till gemensam handläggning av dylika mål när det gäller ett och samma patent. Det kan då synas inkonsekvent att enskild part skall kunna framtvinga skild handläggning, när domstolen finner det fördelaktigt med gemensam handläggning. För målsäganden kan det också vara en väsentlig olägenhet att kanske i åratal behöva avvakta ett bedömande av intrångssituationen, under det att ogiltighetsmålet förs vidare genom de olika instanserna. Flertalet inom de berörda kommittéerna har ansett, att det intresse som förestavat föreliggande paragraf icke sträcker sig längre än att säkerhet skapas, att där domstol befunnit patentet ogiltigt, ogiltigheten skall ha verkan också mot tredje man, samt att härutöver anledning saknas föreskriva särskilda handläggningsregler. Då saken emellertid särskilt med hänsyn till den i varumärkeslagen redan genomförda regleringen kan synas tveksam och då olika uppfattningar råder inom berörda kommittéer, har kommittéerna innan de tager slutlig ställning önskat uttröna, om man inom intresserade kretsar anser att frågan bör regleras på annat sätt inom patenträtten än på varumärkesområdet.

§§ 56 og 57.

Meddelelser om patentvern.

Ved §§ 56 og 57 er det gitt visse muligheter til å få kontrollert eller til på en lettere måte å få kontrollert riktigheten av et påberopt eller angitt patentvern. Påberoper noen seg en ennå ikke offentlig tilgjengelig patentsøknad overfor en annen, er han etter § 56, 1. ledd, pliktig til på begjæring å gi denne adgang til å gjøre seg kjent med dokumentene i søknadssaken. Gjelder det en offentlig tilgjengelig søknad (jfr. § 22) eller et patent, er han, såfremt søknadens eller patentets nummer ikke er oppgitt, pliktig til å oppgi nummeret – jfr. § 56, 2. ledd. Denne plikt til på begjæring å oppgi nummeret, begrenser seg ikke til den direkte påberopelse av søknaden eller patentet overfor en annen, men retter seg likeledes mot den som «i annonse eller ved påskrift på varer eller deres emballasje eller på annen måte» angir at patent er meddelt eller søkt. Inneholder angivelsen ikke bestemt opplysning om at patent er meddelt eller søkt, men er den egnet til å fremkalle den oppfatning at så er tilfelle, er han pliktig til på begjæring å opplyse hvorvidt patent er meddelt eller søkt – jfr. § 56, 3. ledd. Den som forsettlig eller uaktsomt unnlater uten unødig opphold å gi opplysning som nevnt eller å la vedkommende gjøre seg kjent med dokumentene i søknadssaken, eller som gir uriktige opplysninger, rammes av straffe- og erstatningsbestemmelsen i § 57.

Meddelelser om at noe nyter patentvern kan skje på forskjellig måte og i forskjellig hensikt. Man står her overfor et spørsmål som også har andre sider enn de rent patentrettslige. Ikke sjelden anvendes således patentmeddelelsene i reklame- og konkurranseøymed, og misbruk i form av uriktige eller villedende patentmeddelelser kan fore-

komme. I de forskjellige lands lovgivninger er det ikke alltid de samme sider av spørsmålet man har rettet sin oppmerksomhet mot. Det finnes således land, også blant de nordiske, som overhodet ikke har bestemmelser om spørsmålet i patentlovgivningen, men derimot i f. eks. konkurranse- og/eller den alminnelige straffelovgivningen. Også de bestemmelser man i forskjellige land finner i patentlovgivningen, utgjør et meget uensartet bilde.

Gjeldende nordisk rett.

De nevnte uensartetheter gjør seg som nevnt også gjeldende i forholdet mellom de nordiske lover. Spørsmålet berøres overhodet ikke i den danske og norske patentlov. Derimot has visse bestemmelser i annen lovgivning – i Danmark i loven om illojal konkurranse og i Norge i den alminnelige straffelov, foruten at visse av konkurranselovgivningens bestemmelser også her kan komme til anvendelse. I Finnland og Sverige er visse bestemmelser om emnet gitt i patentloven.

Den *finske* patentlov (§ 79) behandler to tilfelle av ufullstendige meddelelser om patentvern. Det ene gjelder det tilfelle at man på vare eller emballasje har anbrakt en betegnelse som er egnet til å fremkalle den oppfatning at varen innen riket nyter vern etter patentloven, og det annet gjelder det tilfelle at man i annonse, forretningskilt, sirkulære e.l. har anvendt betegnelse som nevnt. I begge tilfelle er den som har gjort meddelelsen, pliktig til å gi enhver som har interesse av sakens rette forhold, opplysning om hvilket patent eller hvilken patentsøknad betegnelsen gjelder. Gjelder det en ennå ikke kunngjort patentsøknad, er vedkommende berettiget til i patentverket

å få gjøre seg kjent med dokumentene i søknadssaken. Meddelelser som er rettet direkte til en enkelt person eller visse personer, anses også å omfattes av lovens bestemmelse. Loven inneholder derimot ikke noen bestemmelser som er direkte rettet mot *uriktige* opplysninger om patentvern. Her turde imidlertid generalklausulen i konkurranselovens § 1 kunne komme til anvendelse, hvorefter den som i næringsøyemed i konkurransehensikt foretar handling som erstridende mot god sed, kan forbyes å gjøre det og ilegges erstatning.

Den *svenske* patentlov (§ 22) omhandler likesom den *finske* ufullstendige meddelelser om patentvern. Loven retter seg såvel mot anvendelse av patentbetegnelser m.v. som mot direkte henvendelser som gjøres til enkeltpersoner. Hvor ufullstendig meddelelse om patentvern er foretatt, har den som dette er til ulempe for, rett til av den som har gitt meddelelsen, å få oppgitt patentets eller eventuelt patentsøknadens nummer. Den *svenske* lov nevner dessuten det tilfelle at det ikke bestemt sies at patentvern foreligger, men meddelelsen er likevel egnet til å fremkalle sådan oppfatning. Det foreligger i sa fall en plikt til å oppgi hvorvidt og på hvilket grunnlag man anser seg å nyte sadant vern.

Til atskillelse fra den *finske* patentlov inneholder den *svenske* også en bestemmelse om følgene av å gi *uriktige* meddelelser. Gir noen ved oppfyllelsen av den pålagte opplysningsplikt «eller eljest i meddelande till viss person, till men för denne, oriktig uppgift med avseende å patentskydd, straffes med dagsböter; och vare skyldig att efter vad med hänsyn till omständigheterna finnes skäligt ersätta skada som därav kommer». Det samme gjelder den som unnlater å gi opplysninger.

Også når det gjelder meddelelser om patentvern etter en ennå ikke offentliggjort patentsøknad, skiller den *svenske* patentlov seg fra den *finske*. En sådan meddelelse kan etter den *svenske* lov ikke medføre plikt til å meddele søknadens innhold.

Til de nevnte *danske* bestemmelser i loven om illojal konkurranse bemerkes: Etter denne lovs § 1 må den som selger eller for salg utbyr varer, hverken på disse eller på deres emballasje eller på papir eller dokumenter som

forekommer i forbindelse med salg m. m. anbringe uriktige eller villedende meddelelser for å påvirke etterspørselen. Som eksempel på sådanne meddelelser nevnes uriktige eller villedende meddelelser om at varen er eller har vært patentbeskyttet. Skjer en utspreddning av meddelelsen gjennom f. eks. pressen, betraktes dette som en skjerpande omstendighet. § 10 i samme lov, som retter seg mot den som utsprer uriktige meddelelser egnet til å skade en annens erhvervsvirksomhet, antas å kunne komme til anvendelse hvor det f. eks. er en konkurrents kunder man søker påvirket eller truet gjennom uriktige meddelelser om patentvern. Videre antas også her generalklausulen (§ 15) å kunne komme til anvendelse. Etter denne vil i ervervsøyemed foretatte handlinger som, selv om de ikke omfattes av lovens øvrige bestemmelser, strider mot redelig forretningsskikk, medføre erstatningsplikt og kan ved dom forbyes.

I *Norge*, hvor man som nevnt heller ikke har bestemmelser om spørsmålet i patentloven, har man i den alminnelige straffelovs § 370 denne bestemmelse: «Med bøter straffes den, som med hensyn til gjenstande, der falholdes, offentliggjør eller paa anden maate utbreder urigtige angivelser angaaende disses sammensætning eller industrielle rettsbeskyttelse eller prisbelønninger, eller som offentliggjør eller utbreder betegnelser eller angivelser, som er egnet til i saa henseende at føre bak lyset. Det samme gjælder om den, der paa gjenstande, som er bestemt til falholdelse, eller paa disses indpakning uberettiget anbringer noget merke, som vækker formodning om, at gjenstandene nyder industriel rettsbeskyttelse, eller som falholder gjenstande, som er saaledes merket.» Dessuten antas visse bestemmelser i konkurranseloven å kunne komme til anvendelse, således generalklausulen i § 1 som setter forbud mot ved utøvelse av næringsvirksomhet eller i sådan virksomhets tjeneste å foreta handlinger som etter god forretningsskikk er utilbørlig, § 2 som sier at i bekjentgjørelser, på skilter, i prislister, rundskrivelser eller lignende meddelelser samt i fakturaer, regninger eller liknende forretningsdokumenter eller på varer eller deres innpakning, må der ikke om en næringsvirksomhet, om

dens varer eller forøvrig om forhold som henger sammen med den, oppgis noe uriktig eller villedende som er egnet til å gi det utseende av at det gjøres et særlig gunstig tilbud om kjøp eller salg av varer, utførelse av arbeide eller andre ytelser eller på annen måte fremkaller en uriktig forestilling om den forretning eller avtale hvortil der innbys, og videre § 9 som retter seg mot den som om en næringsvirksomhet, om innehaveren eller noen ved virksomheten ansatt person, om de derfra utgående varer eller om forhold for øvrig som står i forbindelse med virksomheten, i konkurranseøymed meddeler eller utbrer oppgivende som er egnet til å skade virksomheten.

Fremmed rett.

I visse land har man i patentloven valgt å sammenkople spørsmålet med inngrepsbestemmelsene. I USA's patentlov (§ 287) har man således satt anbringelsen av en betegnelse som gir opplysning om patentvernet, som et vilkår for å få erstatning for patentinngrep. Det foreskrives at hvor patentvernedede artikler ikke er merket med ordet «patent», eventuelt forkortelsen «pat.», kan erstatning kreves av en inngriper bare fra og med denne fikk en direkte advarsel om patentinngrep. Man søker altså fremmet anvendelsen av patentbetegnelser på varer som føres ut i handelen. Det er dog tilstrekkelig med en alminnelig angivelse av patentvernet. Den interesserte forutsettes selv å ha plikt til nærmere å undersøke patentsituasjonen.

Den engelske patentlov (Sec. 59) går ut fra at bevisbyrden angående god tro påhviler inngriperen. En merking av en artikkel med ordet «patent» e. l. er dog ikke i og for seg nok til å utelukke god tro. Herfor kreves at også patentnummeret angis. Noen rettsvirkninger av den type som USA's patentlov tillegger en ufullstendig opplysning om patentvern, har den engelske ikke. Noen plikt til å gi meddelelse om patentvernet forutsettes heller ikke. Inngrepsfølgene blir de samme også om sådan meddelelse ikke gis, for så vidt inngriperen likevel burde ha kjent til patentet.

Også i land hvor man ikke har knyttet spørsmålet om meddelelser om patentvern

til inngrepsreglene, vil naturligvis den omstendighet at en inngriper blir varslet, innvirke på spørsmålet om han har handlet i god tro, men man har vanligvis ikke oppstilt noen legalpresumsjoner eller definisjoner i denne henseende. I stedet søker man gjennom særskilte bestemmelser, som er uavhengig av inngrepsfølgene, å lede patentmeddelelsene inn i den form som fra alment synspunkt er akseptable og kan volde minst uleilighet for næringslivet.

Det forekommer at man herunder innstifter særskilte autoriserte kjennetegn som skal betegne at varen er patentbeskyttet. Således f. eks. den sveitsiske patentlov, hvor statseblemet ledsaget av patentnummeret kan anvendes på patentvernedede produkter og deres emballasje. Dog er andre betegnelser ikke forbudt – de medfører bare eventuelt plikt til på forespørsel å oppgi nummeret. Dette gjelder også hvor patentmeddelelsen skjer ved direkte henvendelse til bestemt person.

Også i Tyskland har man hatt oppmerksomheten rettet på den skade som kan oppstå av ufullstendige patentbetegnelser. Den som f. eks. på varer, deres emballasje eller på annen måte angir at et visst produkt er patentvernet, er således forpliktet til å gi den som har berettiget interesse av det, opplysning om hvilket patent eller hvilken patentsøknad vernet grunner seg på.

Den sveitsiske og tyske patentlov behandler de tilfelle da patentopplysningen forutsettes å være riktig. Hermed menes ikke at det ikke ved en nærmere undersøkelse kan vise seg at det virkelige vern kanskje er betydelig mer innskrenket enn det påberopte eller at det rett og slett ikke foreligger i det hele tatt. Bestemmelsene tar jo sikte på å lette en kontroll i denne henseende. Men de går ut fra at en beskyttelse foreligger og regulerer formen for en riktig meddelelse. Visse utenlandske patentlover griper også direkte inn mot uriktige meddelelser om patentvern. Således pålegger den engelske patentlov (Sec. 91) straffansvar for den som falskt oppgir at en artikkel har patentvern.

Forslaget.

Komitéene har, i likhet med hva som har kommet til uttrykk i en rekke lands lover,

funnet at en fullstendig regulering av det her drøftede spørsmål ikke har sin plass i patentloven alene. Dog har visse sider av spørsmålet en sådan tilknytning til patentretten at de bør overveies i forbindelse med denne lov. Det gjelder spørsmålet om man bør innføre bestemmelser for å søke fremmet at når patentvern foreligger, så skal dette også på en eller annen måte angis. Videre om det skal foreskrives en bestemt form for angivelser vedr. patentvern. Og endelig om det bør gis visse kontrollmuligheter eller lettelser i kontrolladgangen overfor spørsmålet om riktigheten av et påberopt eller angitt patentvern. Overveielser av hvordan det fra lovgivningens side bør reageres overfor uriktige opplysninger om patentvern i den utstrekning de faller utenfor den nevnte kontrollfunksjon, og de misligheter som i den forbindelse kan forekomme, ligger derimot etter komitéenes oppfatning utenfor patentlovgivningens ramme. En annen sak er at man gjennom bestemmelser om de førstnevnte spørsmål også vil kunne redusere forekomsten av sådanne uriktige meddelelser og misligheter.

Ingen av de gjeldende nordiske patentlover har bestemmelser om plikt til på varer m. v. å angi et eventuelt foreliggende patentvern. Det er selvsagt ønskelig ut fra rettsikkerhetshensyn at sådanne angivelser skjer, og det må forutsettes at rettighetshaveren i de aller fleste tilfelle – i reklameøyemed eller for å hindre inngrep – selv vil være interessert i på en eller annen måte å angi at varen nyter patentvern. Å gjøre dette til en plikt direkte eller indirekte ved f. eks. å gjøre inngrepsfølgene avhengig av at sådan angivelse har funnet sted, finner imidlertid komitéene ikke tilstrekkelig begrunnet.

Heller ikke har man funnet at burde foreskrive noen bestemt form for angivelser av nevnte slag. Disse angivelser forekommer i så mange forskjellige sammenheng at man ikke med rimelighet kan forlange at en bestemt form skal iakttas. En passende og rimelig sanksjon for unnlatelse av å iakttas den foreskrevne form ville også være vanskelig å finne. Det bemerkes at hvor sådan form er foreskrevet, er det heller ikke vanlig å gjøre dens benyttelse obligatorisk – jfr. således det som foran er opplyst om den

sveitsiske bestemmelse. Det er imidlertid på det rene at atskillig misbruk finner sted nettopp når det gjelder formen for patentangivelser. Rent bortsett fra de direkte uriktige patentangivelser forekommer nemlig ikke sjelden at det for å gi inntrykk av at det påberopte patent har et videre eller annet innhold enn hva det faktisk har, gjøres angivelser i mer eller mindre uklarer form. Man har funnet at disse tilfelle heller bør møtes med den i § 56, 3. ledd, foreslåtte opplysningsplikt.

Hvor imidlertid et patentvern påberopes på en ufullstendig måte, har berørte tredjemenn et berettiget krav på å få vite hvilken rettighet som påberopes. Gjelder det en offentlig tilgjengelig patentsøknad eller et patent, har man muligheten for på grunnlag av undersøkelser i patentmyndigheten å få klarlagt spørsmålet. Men når man ikke kjenner søknadens eller patentets nummer, vil den nevnte undersøkelse av patentsituasjonen for en utenforstående kunne være tidskrevende og vanskelig, og det er mulig at det vern som påberopes, ikke uten videre kan leses ut av den søknad eller det patent som påberoperen har i tankene. Det kan også gjelde tilfelle da beskyttelsen bare gjelder en mindre detalj, men av påberopelsen skapes den oppfatning at produktet som helhet eller i sine vesentlige trekk nyter beskyttelse. Når det gjelder de ikke offentlig tilgjengelige søknader, har man heller ikke den nevnte mulighet til å få undersøkt spørsmålet i patentmyndigheten. Riktignok kan man etter forslaget ikke dømmes for inngrep for utnyttelse som har funnet sted før søknaden ble tilgjengelig for enhver – jfr. § 54, – men dette er ikke til hinder for at utnyttelsen kan komme til å lide vesentlige tap fordi hans virksomhet må opphøre p.g.a. patentrettigheten når søknaden i sin tid blir offentlig tilgjengelig. For å unnga investeringer som senere vil gå tapt, har han derfor et avgjort behov for snarest mulig å få gjøre seg kjent med hvorvidt det påberopte patentvern i fremtiden vil være stengende for hans virksomhet. At han bare skulle måtte nøye seg med å stole på motpartens påstand uten adgang til å få dennes riktighet kontrollert, er en åpenbart utilfredsstillende ordning. Det erstatningskrav han måtte ha i anled-

ning av en uriktig påberopelse, vil være avhengig av at forsett eller uaktsomhet foreligger og kan ikke sies å være en tilstrekkelig kompensasjon.

Komitéene har funnet at hvor en offentlig tilgjengelig patentsøknad eller et patent påberopes uten samtidig angivelse av søknadens eller patentets nummer, bør dette kunne forlanges opplyst, slik at man uten vanskeligheter kan finne frem til hva som egentlig påberopes. Denne forpliktelse til på begjæring å oppgi nummeret, pålegger ikke rettighetshaveren noen vesentlige byrder og kan ikke medføre noen fare for hans legitime interesser. Det er et så beskjedent forlangende og betyr såvidt meget for dem som patentrettigheten berører, at forpliktelsen ikke bare bør gjelde for den direkte påberopelse overfor bestemt person, men også for de angivelser om patentvern som finner sted i annonse, ved påskrift på varer eller deres emballasje m. v. Er angivelsen så ubestemt formet at den ikke gir noen klar formening om hvorvidt det virkelig foreligger en patentsøknad eller et patent, men dog er egnet til å fremkalle den oppfatning at så er tilfelle, bør det kunne forlanges at den som har gjort angivelsen, på forespørsel skal gi klar opplysning om hvorvidt patent er meddelt eller søkt.

Hvor det er en ennå ikke offentlig tilgjengelig patentsøknad som er påberopt, er en angivelse av søknadens nummer i og for seg ikke nok for den som vil kontrollere riktigheten av påberopelsen. Det må i tilfelle også gjøres et unntak i den hemmeligholdelse som søknaden på dette stadium er underlagt. Dette vil for så vidt bety en forringelse av dens stilling som paberoper seg sin søknad, i forhold til den som unnlater å gjøre det. Dette vil kunne føre til at patentsøkerne i større utstrekning vil vente med å foreta slike påberopelser til etter at søknaden er offentlig tilgjengelig, hvilket for de berørte p. g. a. deres foran omtalte behov for snarest å bli gjort kjent med mulige stengende patentrettigheter, vil være en ulempe. På den annen side vil bestemmelsen i § 54 om at inngrep ikke kan foreligge for perioden før patentsøknaden er blitt offentlig tilgjengelig, sikkert i en rekke tilfelle hvor påberopelse av søknaden blir aktuell, føre til at søkeren

oppgir søknadens hemmeligholdelse og begjærer den offentliggjort for senere å kunne påtale inngrep helt fra dette tidspunkt av. De av komitéene foreslåtte offentliggjøringsregler vil dessuten redusere antallet av søknader som er underlagt hemmeligholdelse. Komitéene har funnet at det nevnte behov hos den som påberopelsen skjer overfor, og dessuten den alminnelige samfunnsøkonomiske interesse i å hindre forspillelse av nedlagt kapital, veier så tungt at den nevnte mulige skadevirkning i forhold til dette blir av mindre betydning. Den mulige skadevirkning vil ennvidere begrenses av de innskrenkninger som foreslås i bestemmelsen. Da det her utvilsomt er tale om en foranstaltning som kan være i strid med søkerens i og for seg legitime interesser, har man nemlig funnet at den ikke bør gjelde for alle slags former for meddelelser om patentvern. Den er i forslaget blitt begrenset til de tilfelle da patentsøkeren påberoper søknaden overfor en annen, dvs. de tilfelle da det rettes en henvendelse til en bestemt person eller bestemte personer hvorved det eventuelle patents enerett hevdes. Det foreligger i disse tilfelle en konkret tvistemulighet og motpartens behov for å gjøre seg helt ut kjent med tvistegjenstanden er åpenbart. Hvor det derimot i annonser eller ved påskrift på varer eller deres emballasje m. v. angis at patent er søkt, dreier det seg om en handling som i alminnelighet vil bli foretatt uten tanke på at man derved også skulle bli forpliktet til å gi avkall på søknadens hemmeligholdelse. I disse tilfelle bør det være tilstrekkelig at man forpliktes til på forespørsel å oppgi søknadens nummer. Dette gir som nevnt ikke noen virkelig kontrollmulighet, men det gir dog en garanti for at en søknad virkelig foreligger, og i patentmyndighetens journaler vil man bl. a. kunne få gjøre seg kjent med oppfinnelsens benevnelse. Det gir videre muligheter til å gjøre seg kjent med søknaden når den blir offentliggjort og til eventuelt å nedlegge innsigelse mot dens innvilgelse.

De lover som pålegger en opplysningsplikt av den type forslaget instituerer, inneholder ikke sjelden visse begrensninger når det gjelder hvem som kan forlange opplysningen. I den finske lov heter det således at opplys-

ningen kan forlanges av den som har interesse av «sakens rätta förhållande». En tilsvarende begrensning gjelder etter den tyske lov, mens den sveitsiske lov lar plikten gjelde overfor «jedermann». Den svenske lov taler om «den som därav kan hava olägenhet».

Hvor det dreier seg om en sådan påberopelse av en ikke offentlig tilgjengelig patentsøknad som etter § 56, 1. ledd, medfører plikt til delvis oppgivelse av søknadens hemmeligholdelse, ligger det vel nærmest i sakens natur at ikke andre enn den som påberopelsen har skjedd overfor, bør kunne forlange å få se dokumentene i søknads-saken. Forslaget er begrenset i overensstemmelse hermed. Når det derimot gjelder de angivelser som er omhandlet i § 56, 2. og 3. ledd, og som bare forplikter til å oppgi søknadens eller patentets nummer, kan komitéene ikke se at det er grunn til å foreta noen begrensning av nevnte slag.

De foreslåtte bestemmelser vil formentlig bidra til at det avstås fra ubegrunnede patentadvarsler og -angivelser og således få en forebyggende virkning. Det må imidlertid antas at bestemmelsene ikke vil få

den tilsiktede praktiske nytte uten at det gis visse sanksjoner som rammer den som unnlater uten unødig opphold å gi de pålagte opplysninger, eller å la andre i de foran nevnte tilfelle få adgang til å gjøre seg kjent med søknadsdokumentene, eller som gir feilaktige opplysninger. Det foreslås i § 57 både en straffesanksjon og en erstatningsplikt. Erstatningsplikten er dog begrenset til «i den utstrekning det finnes rimelig». Man kan nemlig ikke se bort fra at det kan gis tilfelle hvor den som fremsetter begjæringen på tross av unnlatelsen selv bør utvise en viss aktivitet for å få fastslått om en påstått patentbeskyttelse foreligger eller ikke.

At man unnlater å gi de påbudte opplysninger vil også kunne få innflytelse på bedømmelsen av om et patentinngrep har skjedd i god tro eller ikke. Man kan ikke si at unnlatelsen automatisk fritar inngriperen fra andre undersøkelser av spørsmålet om hvorvidt patentvernet foreligger, men forholdene kan ligge slik an at man vil sette mindre krav til hans undersøkelsesplikt i disse tilfelle.

§ 58.

Fullmektigplikten på patentstadiet.

Som nevnt i bemerkningene til § 12, har komitéene sondret mellom fullmektigplikten på søknadsstadiet og patentstadiet. Denne sontring har også kommet til uttrykk ved behandlingen av de to spørsmål i to atskilte paragrafer, og ved disse paragrafers innbyrdes plasing i forslaget.

Fullmektigplikten på patentstadiet retter seg likesom på søknadsstadiet mot den som ikke har bopel i landet, og om fullmektigens kvalifikasjoner gjelder også det samme som på søknadsstadiet. Mens § 12 fastsetter omfanget av fullmektigplikten til «alt som angår søknaden», begrenser imidlertid nærværende paragraf seg til mottakelse av forkynnelser og andre prosessuelle meddelelser i rettssaker vedrørende patentet, og mens følgen av en manglende iaktakelse av fullmektigplikten på søknadsstadiet blir søknadens avslag, eventuelt henleggelse, blir den på patentstadiet ikke patentets bortfall, men bare at de nevnte forkynnelser og meddelelser kan skje på den i paragrafens 2. ledd fastsatte måte.

Gjeldende rett.

Hva de to sistnevnte spørsmål angår, skiller forslaget seg også fra gjeldende nordisk rett. Fullmektigplikten på patentstadiet er i alle disse land idag like omfattende som på søknadsstadiet, idet fullmektigen skal representere patenthaveren i alt som angår patentet, og følgen av at patenthaveren ikke har foreskreven fullmektig er i Danmark patentets bortfall (dpl. § 13), i Norge at «de av patent flytende rettigheter ikke kan gjøres gjeldende» (npl. § 13) og i Sverige at «domaren på anmälan i förekommande fall med laga verkan» kan

oppnevne en fullmektig (spl. § 13). Den finske lov foreskriver ingen følger for tilfelle av at fullmektig mangler på patentstadiet.

Forslaget.

Som nevnt i bemerkningene til § 12, har komitéene funnet at behovet for en innenlandsboende fullmektig når patenthaveren er bosatt utenlands, i det alt vesentlige begrenser seg til tilfelle av søksmål mot patenthaveren, nærmere bestemt til muligheten for innen landet å kunne foreta de forkynnelser og andre rettslige meddelelser overfor ham som søksmålet foranlediger. Den logiske konsekvens av dette skulle da være at man, slik som gjennomført i forslaget, begrenser fullmektigplikten til å gjelde for disse tilfelle.

Det under § 12 omtalte danske og norske behov for å sikre at patenthaveren har et vernetting (forum) i landet, er dekket gjennom de i samme forbindelse omtalte bestemmelser i § A.

For patentmyndigheten kan den ovenfor omtalte begrensning av fullmektigplikten ikke antas å føre til ulemper av noen betydning. Når patentet er meddelt, begrenser forbindelsen mellom patenthaveren og patentmyndigheten seg i det alt vesentlige til årsavgiftsbetalingene, og heller ikke idag har det vært forlangt at disse skal gå gjennom fullmektigen. De varsler om avgiftens forfall som utsendes (lovforslaget pålegger for øvrig ikke noen plikt til utsendelse av sådanne varsler), må eventuelt sendes direkte til den utenlandsboende patenthaver, og dette forutsetter at dennes adresse innføres i registret, hvilket for øvrig allerede gjøres i Danmark, men noen nevneverdig belastning for patentmyndigheten kan en sådan

ordning ikke sies å være. Ansvar for melding om adresseforandringer vil påhvile patenthaveren, og om varslet om årsavgiftens forfall ikke skulle nå patenthaveren, vil dette ikke kunne medføre noe ansvar for patentmyndigheten. De varsler det her er tale om, må karakteriseres som en servicevirksomhet fra patentmyndighetens side. Det påligger patenthaveren selv til enhver tid å passe på årsavgiftens forfall og betaling av den med riktig beløp, og det vil antakelig fortsatt være vanlig å ha fullmektig for dette formål.

Under § 12 er også nevnt almenhetens behov for å ha en representant for patenthaveren innen landet som den kan drøfte inngreps-, lisensspørsmål m. v. med. Man har imidlertid ingen garanti for at patenthaverne utstyrrer sine fullmektiger med en fullmakt som går så vidt, og det synes heller ikke som om fullmektigene i særlig stor grad anvendes til dette formål.

De grunner som således skulle kunne anføres for fullmektigplikten, er etter komitéenes oppfatning heller ikke av den art at de tilsier en så drastisk reaksjon overfor manglende etterkommelse av den som patentets bortfall, slik som etter den någjeldende danske lov. På den annen side anses heller ikke den någjeldende norske lovs løsning – at patentet ikke skal kunne gjøres gjeldende så lenge foreskrevne fullmektig ikke has – for særlig velegnet. Rent bortsett fra uklarheten i bestemmelsens nærmere innhold, lider den av den svakhet at den ikke gir noen garanti for at fullmektig til enhver tid virkelig finnes, og den gir ingen hjelp for tilfelle hvor patenthaveren unnlater å ha fullmektig kanskje nettopp i den hensikt å vanskeliggjøre et søksmål mot ham. Den svenske lovs løsning – at fullmektig i givne tilfelle skal kunne utses av domstol – lider av den vesentlige mangel at fullmektigen p. g. a. manglende kontakt med patenthaveren helt vil kunne savne instruksjoner for oppdragets utførelse og gir ingen garanti for at patenthaveren i det hele tatt får kunnskap om søksmålet. Det har også vist

seg vanskelig å finne personer som vil påta seg oppdraget.

Med det innhold komitéene har gitt fullmektigplikten på patentstadiet, synes det ikke nødvendig eller hensiktsmessig å rette oppmerksomheten mot sanksjoner som skal ramme patenthaveren ved unnlatelse av å ha påbudt fullmektig, idet man heller bør sørge for å møte også denne situasjon med bestemmelser som kan komme den direkte til hjelp hvis behov det er tale om å dekke. Det vil si at man sørger for at det i disse tilfelle gis en adgang til ad annen vei å foreta forkynnelsen eller meddelelsen innen landets grenser. En sådan bestemmelse, som på tilfredsstillende måte også skulle imøtekomme ønskemålet om tilstrekkelig sikkerhet for at patenthaveren virkelig får kunnskap om det som skal meddeles ham, er inntatt i paragrafens 2. ledd. At man for disse tilfelle får en spesialregel som delvis avviker fra lovgivningens alminnelige forkynnelser- og meddelelsesregler, kan ikke sees å være i strid med de hensyn som sistnevnte regler søker å ivareta. En spesialregel på dette område innebærer ikke annet enn at man som vilkår for patentrettens meddelelse forlanger at patenthaveren i den utstrekning som paragrafen fastsetter skal kunne nås innen landet, og vil han unngå den særskilte forkynnelser- og meddelelsesmåte som er fastsatt i 2. ledd, har han til enhver tid adgang til dette gjennom å stille den foreskrevne fullmektig.

I paragrafens siste ledd er foreslått en adgang for vedkommende administrative myndighet til under forutsetning av gjensidighet å gjøre unntak fra fullmektigplikten på patentstadiet og til eventuelt å likestille utenlandsboende fullmektig med fullmektig bosatt innen landet. Bestemmelsen tar spesielt sikte på forholdet mellom de nordiske land, jfr. bemerkningen til § 12, men man har ikke funnet det nødvendig å begrense den til disse.

Ingen av de någjeldende nordiske lover lar fullmektigplikten gjelde for lisenstakere, og forslaget gjør ingen endring i dette.

§ 59.

Administrativt fastställande av avgifter.

I samband med § 9 har framhållits att de med förprövningssystemet förenade kostnaderna i princip helt bör täckas av avgifter från patentsökandena och patenthavarna. Av motiveringen till ovannämnda paragraf framgår även att kommittéerna ansett, att storleken av dessa avgifter i likhet med den nuvarande ordningen i Danmark och Finland och i överensstämmelse med de nya varumärkeslagarna bör fastställas i administrativ ordning. Förevarande paragraf innehåller en fullmaktbestämmelse för meddelande av administrativa föreskrifter för fastställande av avgifter.

Som framgår av motiven till §§ 28–29 i förslaget förutsätter kommittéerna att ansökningsavgiften för nordisk patentansökan skall vara densamma som för en nationell ansökning. Särskilt om det skulle anses lämpligt att införa någon form av kollisionsgranskning i sekundärländerna, kan också för dessa vissa kostnader uppkomma i samband med nordisk patentansökan. Kommittéerna anser emellertid icke att någon särskild avgift skall utgå till sekundärländerna. Sekundärländernas patentmyndigheter kommer att uppbära årsavgifter för de genom nordisk patentansökan beviljade patenten utan att annat än i jämförelsevis ringa mån ha belastats med förprövningen. Avgiftssystemet och avgifternas storlek i vad avser ansökningsstadiet förutsättes bli lika i de nordiska länderna.

I nyssnämnda sammanhang har också

nämnts, att likformighet mellan de nordiska länderna icke ansetts nödvändig med avseende på årsavgifterna för meddelade patent. Enligt nuvarande patentlagar är emellertid i Sverige de fyra första patentåren avgiftsfria, i Danmark och Norge det första patentåret. I Finland är avgiften för det första patentåret endast 500 finska mark (ca. 10 svenska kronor), för det andra 1 000 finska mark. Ett system där några av de första patentåren är avgiftsfria har, där det tillämpats, ur olika synpunkter befunnits lämpligt, även om det medför att en något högre ansökningsavgift måste uttagas. För systemet med nordiska patent torde det få anses om icke nödvändigt så dock önskvärt att samma ordning härvidlag tillämpas i alla länderna, således att själva konstruktionen av avgiftssystemet blir densamma, även om beloppens storlek vad beträffar årsavgifterna kan vara olika på grund av olika kostnadsläge i de skilda länderna.

Kommittéerna har icke ansett att det bör föreligga hinder att vid ändringar i årsavgifternas storlek låta dessa för framtiden gälla även redan beviljade patent.

Beträffande storleken av de avgifter, som för närvarande utgår, samt de avgifter på ansökningsstadiet som kommittéerna ansett bör utgå efter genomförandet av nordiska patent under förutsättning att nuvarande kostnadsnivå bibehålles, hänvisas till bilaga 2.

§ 60.

Administrativa föreskrifter.

Paragrafen innehåller fullmaktsbestämmelser angående administrativa föreskrifter. Kommittéerna har i största möjliga utsträckning velat begränsa själva lagförslaget till bestämmelser av civilrättsligt innehåll. Efter som patenten, i den avfattning de genom handläggningen i patentmyndigheten erhåller, själva uttrycker den sökanden tilldelade ensamrätten, har det dock icke kunnat undvikas, att särskilt beträffande ansökningsförfarandet åtskilliga föreskrifter, som eljest är av närmast administrativ natur, införts i själva lagförslaget.

Av de administrativa föreskrifter som erfordras, måste i första hand nämnas de tillämpningsföreskrifter angående patentansökan och prövningsförfarandet, vartill förslag bifogats lagförslaget. Dessa måste, såsom i den inledande översikten anförts, vara i huvudsak likalydande i de olika länderna för åstadkommande av en enhetlig praxis vid införandet av systemet med nordiska patent. Kommittéerna har också ansett det vara betydelsefullt, att det vid den preliminära remissen klart framgår hur kommittéerna tänkt sig tillämpningen av lagförslaget i ovannämnda avseenden. Det må dock framhållas att kommittéerna icke vid denna tidpunkt ansett sig böra utarbeta tillämpningsföreskrifterna i ett mer slutgiltigt skick eller förse dem med särskilda motiv. Motiveringen torde i viss utsträckning framgå av det som i det föregående anförts ifråga om de lagbestämmelser till vilka föreskrifterna anknyter. Den slutliga utformningen av tillämpningsföreskrifterna är naturligtvis i hög grad beroende på i vilken omfattning ändringar i lagförslaget anses nödvändiga efter den preliminära remissen.

I lagtexten nämnes ytterligare föreskrifter

rörande kungörelser i patentärende, tryckning av ansökningshandlingarna, patentregistret och dess förande samt patentmyndigheten. Vissa av de administrativa föreskrifter som erfordras är av den arten, att deras utfärdande lämpligen bör anförtros åt patentmyndigheten. Således angives t.ex. i § 42 till ovannämnda av kommittéerna nu framlagda förslag till tillämpningsföreskrifter, att patentmyndigheten äger utfärda föreskrifter om hur handlingar i patentärenden skall vara beskaffade samt anvisningar till vägledning för de patentsökande.

Vad beträffar patentmyndigheten, som i alla de nordiska länderna handhaver även andra ärenden än patentansökningar, saknas bestämmelser om deras organisation och verksamhet i den nu föreslagna patentlagen. Ifrågavarande bestämmelser torde kunna fastställas i särskild ordning. I t.ex. Norge har de för närvarande hänförs till en särskild lag, Lov om styret for det industrielle retsvern.

Tillgänglighet av diarium (journaler) hos patentmyndigheten.

I andra punkten av paragrafens första stycke angives att i administrativ ordning kan bestämmas att diarium hos patentmyndigheten skall vara tillgängliga för envar.

Gällande nordisk rätt.

Ansökningssekretessen är i *Danmark, Norge* och *Sverige* utsträckt även till patentmyndighetens diarieanteckningar över inkomna ansökningar. Dessa anteckningar angiver vanligen tidpunkten för ansökningens inlämnande, sökandens och uppfinnarens

namn, uppfinningens benämning, begärd prioritet samt de olika åtgärder som vidtagits i ärendet. I ovannämnda länder blir anteckningarna icke offentliga förrän vid ansökningens utläggning eller, för Sveriges del, när sökanden begärt att ansökningen skall vara offentlig. Endast i *Finland* är diarierna redan från ansökningens ingivande undantagna från sekretessbestämmelserna.

Utländsk rätt.

Den i Danmark, Norge och Sverige gällande ordningen beträffande diarieanteckningarnas offentlighet förekommer också flerstädes utomlands. I Storbritannien publiceras dock vissa diarieanteckningar när ansökningen ingives. I den officiella patenttidningen «The Official Journal» gives salunda en förteckning över inkomna ansökningar med uppgivande av sökandens namn, uppfinnarens namn (erfordras dock icke vid s.k. konventionsansökningar), uppfinningens benämning och det nummer ansökningen erhållit, varav också framgår om den är «provisional» eller «complete». Även i andra länder, t.ex. Kanada och Schweiz, finnes vissa möjligheter att innan ansökningen blivit offentlig erhålla upplysning om ansökningen ingivits av viss person m.m.

Förslaget.

Ifrågavarande anteckningar i patentmyndighetens diaries (journaler) avslöjar i och för sig icke ansökningens innehåll, bortsett från den antydning härom som uppfinningens benämning utgör. De kan det oaktat vara av betydande värde för tredje man. Det är icke ovanligt, att personer som ämnar upptaga tillverkning eller försäljning av en viss produkt finner att det avsedda förfarandet eller produkten redan beskrivits i t.ex. fackpressen eller fått upplysning att den är utomlands patentsökt eller patentskyddad. Han kan då ha intresse att undersöka om motsvarande ansökan inlämnats i något av de nordiska länderna. En anvisning härom kan han tydligen erhålla genom de i diariet förekommande anteckningarna.

Det må nämnas att förevarande intresse i viss mån har beaktats vid den senast genomförda revisionen av Pariskonventionen. I artikel 4 D punkt 5 infördes således en bestämmelse enligt vilken vid åberopande av prioritet den prioritetsgrundande ansökningens nummer skall angivas. Motsvarande bestämmelse återfinnes i § 10 av de lagförslaget bifogade tillämpningsföreskrifterna. Allmänheten erhåller dock icke den fulla nyttan av denna upplysning, om den icke genast blir tillgänglig. Sak samma gäller de övriga anteckningar, som enligt vad ovan sagts upptages i diarierna. Något legitimt behov av ett sekretesskydd i förevarande avseende torde icke föreligga för sökandena. Kommittéerna förutsätter därför att med stöd av föreliggande fullmaktsbestämmelse skall bestämmas att nu nämnda diaries blir allmänt tillgängliga.

Utlämnande av ansökningshandlingar till myndighet i annat land.

För det samarbete mellan de nordiska patentmyndigheterna, som kan bli nödvändigt i samband med nordiska patentansökningar, bör patentmyndigheten i ett nordiskt land, oavsett eljest gällande sekretesskydd, kunna lämna upplysningar och utlämna handlingar i ett anhängigt ärende till patentmyndighet i annat nordiskt land. Vid behandlingen av nordisk patentansökan ingiven i ett av länderna kan t.ex. upplysning ha vunnits, att en äldre ansökning på samma uppfinning ingivits i något av de andra länder, som ansökningen omfattar. Den förstnämnda myndigheten bör då sättas i stånd att granska handlingarna i det hos sistnämnda patentmyndighet anhängiga ärendet. Om kollisionssgranskning skall utföras även i sekundärländerna, bör primärlandets patentmyndighet under alla förhållanden få del av innehållet i kolliderande ansökningar i sekundärländerna.

Härtill kommer det i den inledande översikten nämnda internationella samarbetet, som bl.a. innefattar vissa planer på utbyte av granskningsresultat mellan de förprövande patentverken. Sådant samarbete, vartill förarbeten bedrivits inom den s.k. Wiengemen-

skapen och vilka numera är inordnade under Europarådet, kan – eventuellt på grundval av bilaterala överenskommelser – tänkas komma att omfatta även vissa utomeuropeiska patentverk, särskilt då det amerikanska. Under alla förhållanden bör utbyte av granskningsresultat kunna äga rum mellan de nordiska patentverken. Utbytet bör kunna bestämmas att ske i form av översändande av kopior av i ärenden utfärdade förelägganden eller annan liknande handling.

De föreskrifter som för tillgodoseende av ovannämnda ändamål blir erforderliga bör kunna utfärdas i administrativ ordning.

Förslaget innehåller i andra stycket av förevarande paragraf ett bemyndigande härtill.

Bemyndigandet är icke inskränkt till att avse patentmyndigheter i andra länder. Särskilt när det gäller på grund av nordiska patentansökningar beviljade patent, kan det föreligga önskemål från domstol i sekundärland där mål angående patentet är anhängigt, att erhålla utlåtanden eller andra handlingar från primärlandets patentmyndighet, även om dessa icke är offentliga. Denna patentmyndighet bör då kunna aläggas att översända begärda upplysningar till vederbörande myndighet i det andra landet.

§ 61.

Försvarsuppfinningar.

Särskilda bestämmelser gäller för närvarande i alla de nordiska länderna ifråga om uppfinningar av betydelse för försvaret. Patentansökningar angående dylika uppfinningar är underkastade en utökad sekretess och patentskydd kan i vissa fall meddelas i form av s.k. hemliga patent. I Danmark, Norge och Sverige är särskilda lagar utfärdade härom, nämligen Lov om hemmelige patenter af 27. januari 1960, Lov av 26. juni 1953 om oppfinnelser av betydning for rikets forsvar respektive Lag 29 november 1946 med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret. I Finland innehåller patentlagen motsvarande bestämmelser, se § 55 (jfr också expropriationsbestämmelserna i §§ 35–37). Lagstiftning angående försvarsuppfinningar finnes i allmänhet också utomlands.

Nu nämnda lagstiftning reglerar bl.a. de förutsättningar under vilka uppfinningen skall behandlas som försvarsuppfinning i lagens mening samt innehåller utöver sekretessföreskrifterna vissa restriktioner ifråga om rätten att utomlands söka patent på uppfinningen m.m. samt i vissa fall expropriationsbestämmelser.

Som framgår av den i den inledande översikten lämnade redogörelsen förutsätter de av Nordiska rådets juridiska utskott lämnade riktlinjerna för arbetet på en nordisk patentgemenskap, att de särskilda bestämmelserna om försvarsuppfinningar lämnas utanför den tilltänkta gemenskapen. Av patentlagen bör dock framgå att ifrågavarande uppfinningar i vissa hänseenden är underkastade särskilda bestämmelser. Föreliggande paragraf innehåller hänvisning därtill.

§ 62.

Expropriation.

Enligt nu gällande patentlagar gives i Finland, Norge och Sverige möjlighet att på grundval av expropriationsförfarande ingripa i patenthavarens ensamrätt, se fpl §§ 35–37, npl § 8 och spl § 17.

Den danska patentlagens § 8 angiver, att det «når almenvellet kræver det, ved lov kan bestemmes, at en patenteret opfindelse skal kunne bruges af staten, eller at patentet skal bortfalde, så opfindelsen bliver til almindeligt brug, i begge tilfælde mod fuldstændig erstatning til patenthaveren». Bestämmelsen fastställer i fortsättningen regler, som för den händelse att överenskommelse om ersättningen icke nås, bestämmer hur en «taksationskommission» för fastställande av ersättningen skall utses och vara sammansatt.

De finska, norska och svenska kommittéerna har ansett att möjlighet att genom expropriationsförfarande i allmänt intresse säkerställa uppfinnings utnyttjande utan patenthavares samtycke bör bibehållas även i en kommande lagstiftning. Visserligen har i lagförslaget möjligheten att i allmänt intresse ingripa mot patenthavaren genom tvångslicens utvidgats, men i t. ex. en krissituation och innan en mer allmän beredskapslagstiftning hunnit träda i kraft, kan det vara betydelsefullt att utan större tidsutdräkt kunna genomföra nödvändiga åtgärder.

Kommittéerna har emellertid icke närmare övervägt innehållet eller utformningen av en dylik expropriationsbestämmelse. Med den angivna utgångspunkten att en sådan bestämmelse endast får användning i särskilda

situationer, saknar den i stort sett inverkan på bedömningen av kommittéernas lagförslag i övrigt. Ett konkret förslag till expropriationsbestämmelse bör därför kunna anstå till det slutliga betänkandet.

I samband med det preliminära betänkandet har endast för att markera bestämmelsens plats i lagförslaget införts motsvarande bestämmelse i nuvarande svenska patentlag. Enligt denna kan där det finnes nödigt förordnas, att patent icke skall utgöra hinder för att viss uppfinning upplåtes till allmänhetens fria begagnande eller utnyttjas för statens räkning. Patenthavaren skall därvid vara berättigad till full ersättning, vars belopp i sista hand skall kunna fastställas av domstol.

Från norsk sida har man genom att tills vidare införa den svenska regeln i förslaget ytterligare velat betona, att en viss utvidgning av möjligheterna till ingripande av förevarande slag får anses önskvärd i förhållande till nuvarande norska patentlag, som enligt sin ordalydelse endast medger expropriation i den formen att uppfinningen får mot ersättning utövas för statens räkning (av det offentlige).

För Danmark har man i förslaget icke upptagit någon bestämmelse om expropriation. Enligt danska grundlagens § 73 kan expropriation endast ske genom lag och mot fullständig ersättning. Expropriation av en patenterad uppfinning förutsätter således en särskild lag och en bestämmelse i patentlagen svarande mot den nu gällande § 8 har därför intet självständigt innehåll.

Utkast til forskrifter.

Danmark.

**Udkast til bekendtgørelse angående
ansøgninger om patent m. v.**

Ansøgningens indlevering.

§ 1.

Ansøgninger om patent indleveres til direktoratet for patent- og varemærkevæsenet, Nyropsgade 45, København V.

§ 2.

Ansøgninger om patent bør skrives på særlige af patentdirektoratet fastsatte blanketter. Ansøgningen skal være underskrevet af ansøgeren eller hans fuldmægtig. I ansøgningen skal angives:

1. ansøgerens navn, bopæl og adresse samt, såfremt ansøgeren er repræsenteret af en fuldmægtig, også fuldmægtigens navn, bopæl og adresse,

2. en kort og saglig benævnelse på den opfindelse, som ønskes beskyttet ved patent,

3. de lande for hvilke patent ønskes, jfr. patentlovens § 28,

4. hvorvidt ansøgeren er opfinderen, eller, hvis dette ikke er tilfældet, opfinderens navn og adresse (eller i de i § 7 i patentloven omhandlede tilfælde – tilsvarende oplysninger vedrørende den virksomhed, hvori opfindelsen er blevet til),

5. dersom patent søges af flere i forening, oplysning om, hvorvidt nogen af dem skal være bemyndiget til at modtage meddelelser fra patentmyndigheden på samtliges vegne, og

Norge.

**Utkast til forskrifter angående
inngivelse av søknad om patent m. v.**

*Dokumenter som skal inngis ved søknad
om patent m. m.*

§ 1.

Søknad om patent inngis til Styret for det industrielle rettsvern, Oslo.

§ 2.

Patentsøknaden avfattes som en til Styret stilet skrivelse som skal være egenhendig undertegnet av søkeren eller hans fullmektig. Skrivelsen skal inneholde:

1. opplysning om søkerens navn, bopel og adresse, samt i tilfelle søkeren representeres av fullmektig, også dennes navn, bopel og adresse,

2. en kort og saklig benevnelse på den oppfinnelse som søkes beskyttet ved patentet,

3. opplysning om patent søkes bare for Norge, eller om søknaden er å anse som nordisk patentsøknad etter patentlovens kapitel 3, og i så fall hvilke av de i patentlovens § 28 nevnte to grupper av land den da skal gjelde for, d.v.s. om den skal gjelde for Norge, Danmark, Finnland og Sverige, eller bare for Norge, Danmark og Sverige,

4. opplysning om søkeren selv har gjort oppfinnelsen, og hvis så ikke er tilfelle, oppfinnerens navn og adresse (eller i tilfelle som omhandlet i patentlovens § 7, tilsvarende opplysninger vedrørende den virksomhet hvori oppfinnelsen er gjort),

Finland.

Utkast till tillämpningsföreskrifter.

*Handlingar som skola ingivas vid ansökning
om patent.*

§ 1.

Ansökan om patent skall ingivas till patent- och registerstyrelsen (nedan kallad patentverket), som är patentmyndighet för riket.

§ 2.

Patentansökan skall omfatta ansökningshandling jämte bilagor.

Ansökningshandlingen skall vara egenhändigt undertecknad av sökanden eller hans ombud och angiva:

1. sökandens namn och adress samt, om sökanden företrädes av ombud, jämväl ombudets namn och adress;

2. kort och saklig benämning på uppfinningen;

3. land som omfattas av ansökningen (jfr. § 28 patentlagen);

4. huruvida sökanden själv gjort uppfinningen samt, där så ej är fallet, uppfinnarens namn och adress (eller i fall som avses i § 7 patentlagen motsvarande uppgifter beträffande företaget);

5. därest patentet sökes av flera gemensamt, huruvida någon av dem är utsedd att på samtligas vägnar mottaga meddelanden från patentverket;
samt

6. de bilagor som åtfölja ansökningshandlingen.

Sverige.

Utkast till tillämpningsföreskrifter.

*Handlingar som skola ingivas vid ansökning
om patent.*

§ 1.

Ansökan om patent skall ingivas till patent- och registreringsverket, Stockholm (nedan kallat patentverket), som är patentmyndighet för riket.

§ 2.

Patentansökan skall omfatta ansökningshandling jämte bilagor.

Ansökningshandlingen skall vara egenhändigt undertecknad av sökanden eller hans ombud och angiva:

1. sökandens namn och postadress samt, om sökanden företrädes av ombud, jämväl ombudets namn och postadress;

2. kort och saklig benämning på det som sökes patentskyddat;

3. land som omfattas av ansökningen (jfr. § 28 patentlagen);

4. huruvida sökanden själv gjort uppfinningen samt, där så ej är fallet, uppfinnarens namn och postadress, (eller i fall som avses i § 7 patentlagen motsvarande uppgifter beträffande företaget);

5. därest patentet sökes av flera gemensamt, huruvida någon av dem är utsedd att på samtligas vägnar mottaga meddelanden från patentverket;
samt

6. de bilagor som åtfölja ansökningshandlingen.

Danmark.

6. de bilag, som følger med ansøgningen.

I ansøgningen skal indgå følgende dokumenter:

a. beskrivelse af opfindelsen med tilhørende patentkrav i 3 eksemplarer og tegning i 3 eksemplarer hvis dette er nødvendigt til forståelse af opfindelsen,

b. såfremt ansøgeren ikke selv er opfinderen, de dokumenter, han vil påberåbe sig som bevis for sin ret til opfindelsen,

(c. såfremt ansøgningen angår en opfindelse som omhandlet i patentlovens § 7, udtrykkelig erklæring om, at opfindelsen er blevet til på den i nævnte paragraf omhandlede måde),

d. såfremt ansøgeren er repræsenteret af en fuldmægtig, fuldmagt for denne, jfr. herved patentlovens § 12,

e. indleveringsafgift, jfr. § —.

§ 3.

Beskrivelse med patentkrav skal være affattet på dansk og være underskrevet af ansøgeren eller dennes fuldmægtig. Andre henvendelser til patentmyndigheden vedrørende patentansøgningen kan også være affattet på norsk eller svensk.

Er dokumenter ikke affattet på dansk, norsk eller svensk, kan de forlanges oversat til et af de nævnte sprog eller til et andet sprog, hvis anvendelse patentmyndigheden kan tiltræde. Oversættelsen kan kræves bekræftet af en statsautoriseret translatør eller på anden af patentmyndigheden forlangt måde.

Omfatter en ansøgning også Finland, skal der foreligge en oversættelse til finsk af beskrivelse og krav.

Norge.

5. dersom patent søkes av flere i fellesskap, opplysning om hvorvidt noen av dem er be- myndiget til på samtliges vegne å motta meddelelser m. v. fra Styret, samt

6. fortegnelse over de bilag som følger med søknadsdokumentet.

Nevnte skrivelse skal være ledsaget av følgende bilag:

a. beskrivelse av oppfinnelsen med patentkrav ledsaget av de til oppfinnelsens forståelse nødvendige tegninger, alt i tre eksemplarer,

b. i tilfelle søkeren ikke selv er oppfinneren, de dokumenter han vil påberope seg som bevis for sin rett til oppfinnelsen,

(c. i tilfelle søknaden gjelder en oppfinnelse som omhandlet i patentlovens § 7, uttrykkelig erklæring om at oppfinnelsen er kommet i stand på den der omhandlede måte),

d. i tilfelle søkeren representeres av fullmektig, fullmakt for denne,

e. søknadsavgift som fastsatt i § —.

§ 3.

Beskrivelse og patentkrav skal være avfattet på norsk. Skrivelser til Styret angående patentsøknaden kan være avfattet på norsk, dansk eller svensk.

Dokumenter på annet språk kan Styret forlange oversatt til språk som foreskrevet i første ledd. Dokumenter som påberopes som bevis eller søtte for anførsler i saken, kan være avfattet på eller oversatt til annet språk når Styret finner å kunne godta dette. Oversettelsen kan kreves bekreftet på en for Styret godtakbar måte.

Omfatter søknaden også Finnland, skal det foreligge en oversettelse av beskrivelse og krav til finsk.

Finland.

Såsom bilagor skola till ansökningshandlingen fogas:

a. beskrivning av uppfinningen jämte patentkrav, allt i tre exemplar, samt där så erfordras för att tydliggöra uppfinningen, till beskrivningen hörande ritning i tre exemplar;

b. där sökanden uppgivit annan som uppfinnare, de handlingar han vill åberopa till styrkande av sin rätt till uppfinningen;

(c. där ansökningsbeslutet avser uppfinning som avses i § 7 patentlagen, uttrycklig förklaring att uppfinningen tillkommit på sätt där sags;)

d. därest sökanden företrädes av ombud, fullmakt för ombudet;

e. fastställd ansökningsavgift, se § -.

§ 3.

Beskrivningen av uppfinningen skall i enlighet med bestämmelserna i gällande språklagstiftning vara avfattad på antingen finska eller svenska. Patentkraven skola däremot avfattas på såväl finska som svenska.

Är sökanden utländsk medborgare och bosatt i utlandet, skall beskrivningen av uppfinningen vara avfattad på finska. En var har emellertid rätt att avfatta beskrivningen på såväl finska som svenska.

Göres nordisk patentansökan här i riket skola beskrivningen av uppfinningen och patentkraven avfattas på såväl finska som svenska.

Andra skrifter, som i patentansökningsärendet riktas till patentverket, må vara avfattade på finska, svenska, danska eller norska.

Är handling, som inlämnas i patentansökningsärendet, icke avfattad på språk som i 1-4 mom. säges, skall den, om patentverket så kräver, åtföljas av översättning till nämnda språk eller annat språk, vars användande patentverket kan medgiva. Översättningen skall vara bestyrkt på sätt patentverket kan godtaga.

Sverige.

Såsom bilagor skola till ansökningshandlingen fogas:

a. beskrivning av uppfinningen jämte patentkrav, allt i tre exemplar, samt där så erfordras för att tydliggöra uppfinningen, till beskrivningen hörande ritning i tre exemplar;

b. där sökanden uppgivit annan som uppfinnare, de handlingar han vill åberopa till styrkande av sin rätt till uppfinningen;

(c. där ansökningsbeslutet avser uppfinning som avses i § 7 patentlagen, uttrycklig förklaring att uppfinningen tillkommit på sätt där sags;)

d. därest sökanden företrädes av ombud, fullmakt för ombudet;

e. fastställd ansökningsavgift, se § -.

§ 3.

Beskrivning och patentkrav skola vara avfattade på svenska språket. Andra skrifter, som i patentansökningsärendet riktas till patentverket, må vara avfattade på svenska, danska eller norska språket.

Är handling, som inlämnas i patentansökningsärendet, icke avfattad på språk som i första stycket sägs, skall den, om patentverket så kräver, åtföljas av översättning till nämnda språk eller annat språk, vars användande patentverket kan medgiva. Översättningen skall vara bestyrkt på sätt patentverket kan godtaga.

Avser ansökan patent omfattande även Finland, skall till ansökningsbeslutet fogas översättning till finska språket av beskrivning och patentkrav.

Danmark.

§ 4.

Underskrifter på overdragelsedokumenter, der er oprettet i Danmark, Finland, Norge eller Sverige, skal være bevidnet af en offentlig notar, en advokat eller to vitterlighedsvidner, hvis stilling og bopæl er angivet; er dokumenter oprettet i andet land end de nævnte, skal underskrifternes ægthed være bevidnet af dansk konsul eller vedkommende offentlige myndighed.

§ 5.

Patentdirektoratet skal føre en journal over indleverede ansøgninger. I journalen skal angives:

1. ansøgningens indleveringsdag, journalnummer, klasse og underklasse, samt afdeling,
2. de lande, for hvilke patent ønskes, jvf. patentlovens § 28,
3. ansøgningens løbedag, såfremt denne ikke falder sammen med indleveringsdagen,
4. såfremt ansøgningen er fremkommet ved deling af eller udskillelse fra en ældre ansøgning, oplysning om dennes journalnummer og indleveringsdag og løbedag, såfremt denne ikke falder sammen med indleveringsdagen,
5. såfremt ansøgningen er fremkommet ved, at en i et andet land indleveret nordisk patentansøgning er ændret til en ansøgning alene for Danmark, oplysning om, i hvilket land den nordiske ansøgning var indleveret med angivelse af dennes journalnummer, indleveringsdag, løbedag, samt dato for ansøgningsændring,
6. ansøgerens navn, bopæl og adresse og opfinderens navn og adresse,
7. dersom ansøgeren er repræsenteret ved en fuldmægtig, fuldmægtigens navn og adresse.
8. opfindelsens benævnelse,
9. eventuel begæring om prioritet,
10. eventuelle kollisionsforhold,
11. i sagen indkomne skrivelser,
12. i sagen foretagne ekspeditioner.

Norge.

§ 4.

Underskrifter på overdragelseserklæringer som er oprettet i Norge, skal være bekræftet av en person som i sin stilling har offentlig troverdighet (f. eks. notarius publicus, sakfører eller lensmann). Når dokumentet er opprettet i utlandet, skal det være bekræftet av norsk ambassade, legasjon eller konsulat eller den fremmede myndighet som har rett til å meddele slik bekræftelse. Bekræftelsen skal, hvis undertegneren er en juridisk person, også gi uttrykk for at undertegneren er berettiget til ved sin underskrift å forplikte denne. Samme bekræftelse av underskrift kan forlanges også for andre dokumenter hvor Styret anser det påkrevet.

§ 5.

Styret skal føre en journal over innkomne patentsøknader. I journalen skal angis:

1. søknadens inngivelsesdag, journalnummer, klasse og underklasse samt det medlem av Styret som behandler søknaden.
2. hvilke land søknaden gjelder for – jfr. § 1, pkt. 3,
3. søknadens løpedag når denne ikke er den samme som inngivelsesdagen – jfr. patentlovens § 14,
4. hvis søknaden er fremkommet ved deling av eller utskillelse fra en eldre søknad, opplysning om den eldre søknads journalnummer og inngivelsesdag og, i tilfelle som omhandlet i pkt. 3, løpedag,
5. hvis søknaden er fremkommet ved at en i annet land inngitt nordisk patentsøknad er endret til søknad bare for Norge, opplysning om i hvilket land den nordiske søknad var inngitt med angivelse av dens journalnummer, inngivelsesdag, løpedag samt dato for endringen,
6. søkerens navn, bopel og adresse samt oppfinnerens navn og adresse,
7. dersom søkeren er representert av fullmektig, dennes navn, bopel og adresse,
8. oppfinnelsens benevnelse,
9. eventuell begjæring om prioritet,
10. eventuelle kollisionsforhold,
11. skrivelser som er innkommet i saken,
12. ekspedisjoner som er foretatt i saken.

Finland.

§ 4.

Då patentsökt uppfinning övergått till annan, skall, förutom att uppgift lämnas om uppfinnarens namn och adress, ingivas de handlingar sökanden vill åberopa till styrkande av sin rätt till uppfinningen.

§ 5.

Vid patentverket skall föras diarium över hos verket gjorda ansökningar. I diariet skall antecknas:

1. ansökningens ingivningsdag och diarie-nummer, den klass och subklass till vilken ansökningen är hänförd samt den prövningsingenjör som behandlar ansökningen;
2. de länder som omfattas av ansökningen;
3. ansökningens löpdag, därest den ej är densamma som ingivningsdagen;
4. där ansökningen erhållits genom delning eller utbrytning, land där stamansökningen blivit gjord samt dennas diarienummer och ingivningsdag ävensom löpdag, därest den ej är densamma som ingivningsdagen;
5. där ansökningen erhållits genom att i annat land gjord nordisk patentansökan ändrats till ansökan enbart för Finland, den nordiska patentansökningens land och diarie-nummer, ingivningsdag, löpdag samt dagen för ändringen;
6. sökandens och uppfinnarens namn och adress;
7. ombuds namn och adress;
8. uppfinningens benämning;
9. begäran om prioritet;
10. kollisionsförhållanden;
11. i ärendet inkomna skrifter;
12. i ärendet vidtagna åtgärder och beslut.

Sverige.

§ 4.

Då patentsökt uppfinning övergått till annan, skall, förutom att uppgift lämnas om uppfinnarens namn och postadress, ingivas de handlingar sökanden vill åberopa till styrkande av sin rätt till uppfinningen.

§ 5.

Patentverket har att föra ett diarium över hos verket gjorda ansökningar. I diariet skall antecknas:

1. ansökningens inkomstdag och diarie-nummer ävensom den klass och subklass samt rotel, till vilken ansökningen är hänförd;
2. de länder som omfattas av ansökningen;
3. ansökningens löpdag, därest den ej är densamma som ingivningsdagen;
4. där ansökningen erhållits genom delning eller utbrytning, land där stamansökningen blivit gjord samt dennas diarienummer och ingivningsdag ävensom löpdag, därest den ej är densamma som ingivningsdagen;
5. där ansökningen erhållits genom att i annat land gjord nordisk patentansökan ändrats till ansökan enbart för Sverige, den nordiska patentansökningens land och diarie-nummer, ingivningsdag, löpdag samt dagen för ändringen;
6. sökandens och uppfinnarens namn och postadress;
7. ombuds namn och postadress;
8. uppfinningens benämning;
9. begäran om prioritet;
10. kollisionsförhållanden;
11. i ärendet inkomna skrifter;
12. i ärendet vidtagna åtgärder och beslut.

*Danmark.**Konventionsprioritet.*

§ 6.

Er der i et til Pariserkonventionen af 20. marts 1883 tilsluttet land søgt patent på en opfindelse eller brugsmonsterbeskyttelse, og søges der inden 12 måneder derefter patent på denne opfindelse her i landet, skal ansøgningen i forhold til bestemmelserne i patentlovens § 2, stk. 1 og 2 og § 4 anses indleveret samtidigt med ansøgningen i vedkommende fremmede land. For at kunne opnå sådan konventionsprioritet skal ansøgeren inden 6 måneder efter ansøgningens indlevering her i landet, dog senest den dag, da trykningsafgift erlægges, skriftligt fremsætte begæring herom ledsaget af oplysning om det fremmede land, hvor beskyttelsen først er søgt, og om denne ansøgnings indleveringsdag samt, så snart ske kan, nummeret på den prioritetsbegrundende ansøgning.

§ 7.

Patentkommissionen kan forlange, at den begærede konventionsprioritet skal dokumenteres. Indleveres behørig dokumentation ikke inden udløbet af den af patentkommissionen fastsatte frist, træffes der afgørelse i sagen uden hensyntagen til prioritetspåstanden. Konventionsprioritet dokumenteres ved indsendelse af kopi af beskrivelse og krav samt af eventuel tegning i den tidligere indleverede ansøgning; endvidere skal angives, hvem der har indleveret den oprindelige ansøgning, og datoen for dens indlevering. Rigtigheden af kopien og af de nævnte oplysninger skal være bekræftet af patentmyndigheden i det land, hvor den prioritetsbegrundende ansøgning er indleveret.

§ 8.

Kun den første i noget konventionsland indleveret ansøgning kan være prioritetsbegrundende.

Har den, som har indleveret den første ansøgning, eller hans retsefterfølger senere i samme land indleveret en ansøgning vedrørende samme opfindelse, skal den senere ansøgning dog kunne påberåbes som priori-

*Norge.**Konventionsprioritet.*

§ 6.

Er det på en opfindelse søkt patent eller bruksmonsterbeskyttelse i et fremmed land som står tilsluttet Pariserkonvensjonen av 20. mars 1883, og søkes det innen 12 måneder deretter patent på oppfinnelsen her i riket, skal søknaden ved bedømmelsen av hvorvidt oppfinnelsen er ny etter patentlovens § 2, 1. og 2. ledd, og om forbenyttelsesrett etter patentlovens § 4 er oppstått, på søkerens begjæring anses som inngitt samtidig med søknaden i vedkommende fremmede land. Begjæring om sådan konventionsprioritet må fremsettes skriftlig innen 6 måneder etter søknadens inngivelse her i riket, dog senest den dag da trykningsavgift etter patentlovens § 20 skal betales, med opplysning om i hvilket fremmed land beskyttelsen først er søkt, tidspunktet for den prioritetsbegrunnende søknads inngivelse samt dennes nummer.

§ 7.

Styret kan forlange at en begjært konventionsprioritet skal dokumenteres. Innleveres ikke behørig dokumentasjon innen utløpet av den av Styret gitte frist, avgjøres saken uten hensyn til prioriteten.

Konventionsprioritet dokumenteres ved innsendelse av kopi av den prioritetsbegrunnende søknads beskrivelse og krav med eventuelle tegninger, ledsaget av opplysning om hvem som har inngitt søknaden samt tidspunktet for dens inngivelse. Kopien og de nevnte opplysninger skal være bekreftet av patentmyndigheten i det land hvor den prioritetsbegrunnende søknad er inngitt.

§ 8.

Forat en søknad skal kunne danne grunnlag for prioritet etter § 6, må den være den første som er inngitt i et konventionsland.

Har den som har inngitt den første søknad, eller hans rettsetterfølger, i samme land inngitt en derpå følgende ny søknad vedrørende samme oppfindelse, kan denne senere søknad påberopes som prioritetsbegrunnende forut-

*Finland.**Konventionsprioritet.*

§ 6.

I fråga om uppfinning, vilken angivits i ansökan om patentskydd eller skydd såsom nyttighetsmodell i främmande land, som i förordning bestämmes, skall, om patent sökes här i riket inom tolv månader från det skyddet söktes i det främmande landet, vid tillämpning av § 2, 1 och 2 mom., samt § 4 patentlagen, ansökningen anses gjord samtidigt med ansökningen i det främmande landet. För att komma i åtnjutande av sådan konventionsprioritet skall sökanden inom sex månader efter ansökningens ingivningsdag här i riket, dock senast då tryckningsavgift erlägges, skriftligen framställa anspråk härpå och därvid uppgiva det främmande land, där skydd först blivit sökt, ävensom tiden då det skett, samt, så snart ske kan, nummer på den prioritetsgrundande ansökningen.

§ 7.

Patentverket kan kräva, att konventionsprioritet skall styrkas. Sker ej detta genom att härför erforderliga handlingar ingivas inom av patentverket utsatt frist, avgöres ärendet utan hänsyn till begärd prioritet.

För styrkande av konventionsprioritet skall sökanden ingiva kopia av beskrivning och krav i den tidigare gjorda ansökningen med uppgift om vem som gjort ansökningen, och tiden, då ansökningen gjordes, till riktigheten bestyrkt av den myndighet, som mottagit ansökningen.

§ 8.

Prioritetsgrundande ansökan skall vara den första, som ingivits i land som i § 6 angives.

Har den som gjort den första ansökningen eller hans rättsinnehavare ingivit en därpå följande ansökan avseende samma uppfinning, må den senare ansökningen kunna åberopas såsom prioritetsgrundande under för-

*Sverige.**Konventionsprioritet.*

§ 6.

I fråga om uppfinning, vilken angivits i ansökan om patentskydd eller skydd såsom nyttighetsmodell i främmande land, som Konungen bestämmer, skall, om patent sökes här i riket inom tolv månader från det skyddet söktes i det främmande landet, vid bedömande huruvida uppfinningen är ny och med avseende å uppkomsten av för användarrätt ansökningen anses gjord samtidigt med ansökningen i det främmande landet. För att komma i åtnjutande av sådan konventionsprioritet skall sökanden inom sex månader efter ansökningens ingivningsdag här i riket, dock senast då tryckningsavgift erlägges, skriftligen framställa anspråk härpå och därvid uppgiva det främmande land, där skydd först blivit sökt, ävensom tiden då det skett, samt, så snart ske kan, nummer på den prioritetsgrundande ansökningen.

§ 7.

Patentverket kan kräva, att konventionsprioritet skall styrkas. Sker ej detta genom att härför erforderliga handlingar ingivas inom av patentverket utsatt frist, avgöres ärendet utan hänsyn till begärd prioritet.

För styrkande av konventionsprioritet skall sökanden ingiva kopia av beskrivning och eventuella patentkrav i den tidigare gjorda ansökningen med uppgift om vem som gjort ansökningen, och tiden, då ansökningen gjordes, till riktigheten bestyrkt av den myndighet, som mottagit ansökningen.

§ 8.

Prioritetsgrundande ansökan skall vara den första, som ingivits i land som i § 6 angives.

Har den som gjort den första ansökningen eller hans rättsinnehavare ingivit en därpå följande ansökan avseende samma uppfinning, må den senare ansökningen kunna åberopas såsom prioritetsgrundande under förutsättning dels att den ingivits i samma kon-

Danmark.

tetsbegrundende, forudsat, at den første ansøgning er afgjort uden at have ført til patent og uden at være blevet fremlagt, eller uden at der fortsat består nogen rettighed i henhold til denne ansøgning, og forudsat, at den første ansøgning ikke allerede har tjent som grundlag for krav om prioritet. Er prioritet opnået på grund af en sådan senere ansøgning, kan den tidligere ansøgning ikke længere påberåbes som prioritetsbegrundende.

§ 9.

For samme ansøgning kan der anerkendes konventionsprioritet på grundlag af ansøgninger i forskellige konventionslande, ligesom fra flere ansøgninger i samme land. Prioritet kan også anerkendes for kun en del af en ansøgning.

§ 10.

Er der påberåbt konventionsprioritet, skal der i det trykte eksemplar af beskrivelsen af opfindelsen med tilhørende patentkrav angives det land, i hvilket den prioritetsbegrundende ansøgning er indleveret, nummeret på denne ansøgning og den dag, fra hvilken prioritet skal regnes. Er prioritetsdokument indleveret, skal dette angives.

Patentkrav, beskrivelse m. m.

§ 11.

Patentkravet skal indeholde:

1. en benævnelse på opfindelsen, af hvilken det fremgår, til hvilken kategori opfindelsen skal henføres,

2. angivelse af den teknik, i forhold til hvilken opfindelsen udgør en forbedring eller en videreudvikling, såfremt en sådan oplysning er nødvendig (teknikkens standpunkt),

3. angivelse af det for opfindelsen nye og særegne.

Opfindelsen henføres så vidt muligt til en af følgende kategorier: genstande, fremgangsmåder og anvendelser.

§ 12.

Til kategorien genstande henføres opfindelser vedrørende fremstillede stoffer eller

Norge.

satt at den første søknad er avgjort uten å ha ført til patent og uten å ha vært utlagt, og forutsatt at den ikke danner grunnlag for noen bestående rettighet eller har tjent som grunnlag for krav om prioritet. Er prioritet oppnådd på grunnlag av en sådan senere søknad, kan den tidligere søknad ikke lenger påberopes som grunnlag for prioritet.

§ 9.

Krav om konvensjonsprioritet kan også gjelde bare en del av søknaden, eller prioriteten kan grunne seg på flere forskjellige søknader som tidligere er inngitt i samme eller forskjellige konvensjonsland.

§ 10.

Er konvensjonsprioritet krevet, skal dette angis i de trykte eksemplarer av beskrivelsen av oppfinnelsen med tilhørende patentkrav med opplysning om den prioritetsbegrunnende søknads inngivelsesland og nummer, samt den dag prioriteten kreves fra. Er prioritetsdokument inngitt, skal dette likeledes opplyses.

Patentkrav, beskrivelse, tegninger m. v.

§ 11.

Patentkravet skal inneholde:

1. en benevnelse på oppfinnelsen, hvorav fremgår hvilken kategori oppfinnelsen henføres til, og likeledes angivelse av formålet med oppfinnelsen, såfremt dette ikke fremgår allerede av benevnelsen,

2. angivelse av den teknikk som oppfinnelsen utgjør en forbedring ved eller videreutvikling av (teknikkens stand), såfremt en sådan angivelse ikke anses overflødig,

3. angivelse av det nye og særegne ved oppfinnelsen.

Oppfinnelsen skal så vidt mulig henføres til en av følgende kategorier: produkter, fremgangsmåter eller anvendelser.

§ 12.

Til kategorien produkter henføres oppfinnelser som gjelder fremstilte stoffer eller

Finland.

utsättning dels att den ingivits i samma konventionsland som den tidigare ansökningen, sedan denna avgjorts utan att leda till patent och utan att ha blivit utlagd eller lämnat någon kvarstående rätt, och dels att den tidigare ansökningen ej redan tjänat som prioritetsgrund. Har prioritet erhållits på grund av ansökan som nu sagts, kan den tidigare ansökningen ej längre åberopas såsom prioritetsgrundande.

§ 9.

Konventionsprioritet kan i samma ansökan godtagas på grundval av ansökningar i flera konventionsländer eller på grundval av flera ansökningar i samma land. Prioritet kan avse även del av ansökan.

§ 10.

Då anspråk på konventionsprioritet framställts skall i de tryckta exemplaren av beskrivningen av uppfinningen jämte patentkrav angivas land, där prioritetsgrundande ansökning inlämnats, och nummer på dylik ansökning ävensom den tid, från vilken prioritet skall räknas. Är prioritetsdokument ingivet, skall detta uppgivas.

Patentkrav, beskrivning, ritningar m. m.

§ 11.

Patentkravet skall innehålla:

1. benämning på uppfinningen, av vilken framgår till vilken kategori uppfinningen är att hänföra, ävensom uppgift om ändamålet med uppfinningen, därest detta ej framgår av benämningen;

2. uppgift om den teknik, i förhållande till vilken uppfinningen utgör förbättring eller vidareutveckling, därest sådan uppgift är erforderlig (teknikens standpunkt);

3. uppgift om det för uppfinningen nya och säregna.

Uppfinning skall såvitt möjligt hänföras till någon av följande kategorier: alster, förfarande eller användning.

§ 12.

Till kategorien alster skola hänföras uppfinningar avseende föremål eller framställda

Sverige.

ventionsland som den tidigare ansökningen, sedan denna avgjorts utan att leda till patent och utan att ha blivit utlagd eller ha lämnat någon kvarstående rätt, och dels att den tidigare ansökningen ej redan tjänat som prioritetsgrund. Har prioritet erhållits på grund av ansökan som nu sagts, kan den tidigare ansökningen ej längre åberopas såsom prioritetsgrundande.

§ 9.

Konventionsprioritet kan i samma ansökan räknas från ansökningar i flera konventionsländer ävensom från flera ansökningar i samma land. Prioritet kan avse även del av ansökan.

§ 10.

Då anspråk på konventionsprioritet framställts skall i de tryckta exemplaren av beskrivningen av uppfinningen jämte patentkrav angivas land, där prioritetsgrundande ansökning inlämnats, och nummer på dylik ansökning ävensom den tid, från vilken prioritet skall räknas. Är prioritetsdokument ingivet, skall detta angivas.

Patentkrav, beskrivning, ritningar m. m.

§ 11.

Patentkravet skall innehålla:

1. en benämning på uppfinningen, av vilken framgår till vilken kategori uppfinningen är att hänföra, ävensom uppgift om ändamålet med uppfinningen, därest detta ej framgår av benämningen;

2. uppgift om den teknik, i förhållande till vilken uppfinningen utgör en förbättring eller vidareutveckling, därest en sådan uppgift är erforderlig;

3. uppgift om det för uppfinningen nya och säregna.

Uppfinningen skall såvitt möjligt hänföras till någon av följande kategorier: alster, förfarande eller användning.

§ 12.

Till kategorien alster skola hänföras uppfinningar avseende föremål eller framställda

Danmark.

genstande, såsom brugsgenstande, apparater, maskiner, kemiske produkter, lægemidler, materialer, anlæg og lignende. En opfindelse i denne kategori skal karakteriseres ved angivelse af dens sammensætning eller af bestemte detaljer ved genstanden. Den nærmere karakterisering kan, såfremt opfindelsen ikke hensigtsmæssigt kan bringes til udtryk på anden måde, ske ved angivelse af detaljernes funktion.

§ 13.

Til kategorien fremgangsmåder henføres opfindelser vedrørende:

1. fremgangsmåder til fremstilling af genstande,
2. metoder eller processer, ved hvilke påvirkning eller indvirkning sker på stoffer eller genstande, eller gennem hvilke forandringer af tilstande bevirkes,
3. manøvrering, overføring af signaler og lignende,
4. undersøgelses- og målemetoder.

En opfindelse i denne kategori skal karakteriseres ved angivelse af foranstaltninger eller handlinger.

§ 14.

Til kategorien anvendelse henføres opfindelser vedrørende udnyttelse af et bestemt middel (materiale, apparat etc.) til opnåelse af en særlig virkning, idet det særegne ikke kan være midlet i sig selv, eller den fremgangsmåde (de foranstaltninger, de handlinger), som kommer til anvendelse ved udnyttelsen.

En opfindelse i denne kategori skal karakteriseres gennem nærmere angivelse af midlet og af, til hvilket særligt formål det skal anvendes, samt af virkningen.

§ 15.

En patentansøgning kan omfatte et eller flere patentkrav.

Er der i en ansøgning optaget flere krav, skal de anføres og nummereres fortløbende.

Norge.

gjenstander, såsom kjemiske produkter, legemidler, bruksgjenstander og apparater, maskiner eller andre anordninger, materialer, anlegg og liknende.

Oppfinnelser som tilhører kategorien produkter, skal karakteriseres ved angivelse av produktets sammensetning eller av bestemte detaljer ved gjenstanden. Den nærmere karakterisering kan skje ved angivelse av detaljenes funksjon dersom oppfinnelsen ikke hensiktsmessig kan komme til uttrykk på annen måte.

§ 13.

Til kategorien fremgangsmåter henføres oppfinnelser som gjelder:

1. en fremstillingsmåte for et produkt,
2. metoder eller prosesser hvorved der for øvrig skjer en påvirkning eller innvirkning på stoffer eller gjenstander, eller hvorved der bevirkes forandringer i en tilstand,
3. manøvrering, overføring av signaler og liknende,
4. undersøkelses- og målemetoder.

Oppfinnelser som tilhører kategorien fremgangsmåter, skal karakteriseres ved angivelse av foranstaltninger eller handlinger.

§ 14.

Til kategorien anvendelser henføres oppfinnelser som gjelder utnyttelse av et bestemt middel (material, apparat, etc.) for oppnåelse av en spesiell effekt, og hvor det nye og særegne ikke er midlet i og for seg eller den fremgangsmåde (de foranstaltninger, de handlinger) som kommer til anvendelse ved utnyttelsen.

Oppfinnelser som tilhører kategorien anvendelser, skal karakteriseres ved nærmere angivelse av midlet og det særlige formål det skal anvendes til, samt en særskilt angivelse av virkningen, såfremt denne ikke umiddelbart fremgår av formålsangivelsen.

§ 15.

En patentsøknad kan omfatte ett eller flere patentkrav.

Er det i en søknad opptatt flere krav, skal de anføres og nummereres fortløpende. Det

Finland.

ämnen, såsom bruksföremål, apparater, maskiner, anordningar, anläggningar och dylikt samt kemiska produkter, läkemedel och andra ämnen.

Alster skola karakteriseras genom uppgifter om sammansättningen eller om detaljer vid alstret. Den närmare karakteriseringen kan, om ej uppfinningen på annat sätt kan beskrivas, ske medelst uppgifter om detaljernas funktion.

§ 13.

Till kategorien förfarande skola hänföras uppfinningar avseende:

1. sätt att tillverka alster;
2. metoder eller processer, vid vilka eljest påverkan eller inverkan sker på ämnen eller föremål eller genom vilka förändringar av tillstånd åstadkommas;
3. manövrering, överförande av signaler eller liknande;
4. undersöknings- eller mätmetoder.

Förfaranden skola karakteriseras av uppgifter om åtgöranden eller operationer.

§ 14.

Till kategorien användning skola hänföras uppfinningar avseende utnyttjandet av visst medel (material, apparat etc.) för erhållande av en speciell effekt, varvid det säregna ej är medlet i och för sig eller det förfarande (de åtgöranden, de operationer), som tillämpas vid utnyttjandet.

Användning skall karakteriseras genom uppgift om vilket medlet är och för vilket särskilt ändamål det användes samt genom uppgift om effekten.

§ 15.

Patentansökan kan omfatta ett eller flera patentkrav.

Då i en ansökan flera krav äro upptagna, skola de anföras och numreras i följd. Det

Sverige.

ämnen, såsom bruksföremål, apparater, maskiner, anordningar, anläggningar och dylikt samt kemiska produkter, läkemedel, material och andra ämnen.

Alster skola karakteriseras genom uppgifter om sammansättningen eller om detaljer vid alstret. Den närmare karakteriseringen kan, om därvid fordran på bestämdhet är uppfylld, ske medelst uppgifter om detaljernas funktion.

§ 13.

Till kategorien förfarande skola hänföras uppfinningar avseende:

1. sätt att tillverka alster;
2. metoder eller processer, vid vilka eljest påverkan eller inverkan sker på ämnen eller föremål eller genom vilka förändringar av tillstånd åstadkommas;
3. manövrering, överförande av signaler eller liknande;
4. undersöknings- eller mätmetoder.

Förfaranden skola karakteriseras av uppgifter om åtgöranden eller operationer.

§ 14.

Till kategorien användning skola hänföras uppfinningar avseende utnyttjande av visst medel (material, apparat etc.) för erhållande av en speciell effekt, varvid det nya säregna ej är medlet i och för sig eller det förfarande (de åtgöranden, de operationer), som tillämpas vid utnyttjandet.

Användning skall karakteriseras genom uppgift om vilket medlet är och för vilket särskilt ändamål det användes samt genom uppgift om effekten.

§ 15.

Patentansökan kan omfatta ett eller flera patentkrav.

Då i en ansökan flera krav äro upptagna, skola de anföras och numreras i följd. Det

Danmark.

Det andet og følgende krav skal indeholde sådan henvisning til et eller flere foregående krav, at forholdet mellem de i kravene angivne opfindelser fremgår.

Kravene kan være enten primærkrav eller sekundærkrav.

§ 16.

Et patentkrav må ikke angå mere end én opfindelse. Findes der flere krav, skal de i de forskellige krav angivne opfindelser stå i et sådant forhold til hinanden som angivet i §§ 17–19. Det første krav betegnes som hovedkrav og er altid primærkrav.

§ 17.

Udover hovedkravet kan medtages andre primærkrav. Sådanne krav kan omhandle:

- a. såfremt hovedkravet angiver en *genstand*,
 1. middel, bestemt til udøvelse af en fremgangsmåde til fremstilling af genstanden, hvilket middel er således beskaffet, at det skønnes ikke at kunne finde anden anvendelse,
 2. fremgangsmåde, til hvis udøvelse genstanden er et nødvendigt middel,
 3. produkt, til hvis fremstilling genstanden er et nødvendigt middel,
- b. såfremt hovedkravet angår en *fremgangsmåde*, middel bestemt til udøvelse af fremgangsmåden, hvilket middel er således beskaffet, at det skønnes ikke at kunne finde anden anvendelse.

§ 18.

Sekundærkrav kan omhandle:

1. opfindelser tilhørende samme kategori som den opfindelse, der er angivet i det overordnede patentkrav, hvortil der henvises, og som er en udførelsesform for den i dette krav angivne opfindelse eller som sammen med den i det overordnede krav angivne opfindelse udgør en helhed,
2. såfremt det overordnede krav angiver en genstand: fremgangsmåde til fremstilling af genstanden eller anvendelsen af denne,
3. såfremt det overordnede krav angiver en fremgangsmåde til fremstilling af en genstand: den i henhold til denne metode fremstillede genstand eller anvendelsen af denne.

Norge.

annet og følgende krav skal inneholde sådan henvisning til et eller flere foregående krav at forholdet mellom de oppfinnelser som er angitt i kravene, fremgår.

Kravene kan være enten primærkrav eller sekundærkrav. Det første kravet betegnes som hovedkrav og er alltid primærkrav.

§ 16.

Et patentkrav må ikke angå mer enn en oppfinnelse. Finnes der flere krav, må de oppfinnelser som er angitt i de forskjellige krav, stå i sådant forhold til hverandre som fastsatt i §§ 17–19.

§ 17.

Utover hovedkravet kan medtas andre primærkrav. Sådanne krav kan omhandle:

- a. når hovedkravet angir et *produkt*:
 1. middel for å utøve fremgangsmåte for fremstilling av produktet, forutsatt at midlet er således beskaffet at det skjønnnes ikke å kunne komme til annen anvendelse.
 2. fremgangsmåte hvor produktet er et nødvendig middel for å utøve den,
 3. annet produkt fremstilt ved hjelp av produktet i hovedkravet.
- b. når hovedkravet angir en *fremgangsmåte*: middel for å utøve fremgangsmåten, forutsatt at midlet er således beskaffet at det skjønnnes ikke å kunne komme til annen anvendelse.

§ 18.

Sekundærkrav kan omhandle:

1. oppfinnelser som tilhører samme kategori som den oppfinnelse som er angitt i det overordnede krav som det henvises til, og som er en utføringsform av oppfinnelsen ifølge dette krav, eller som sammen med oppfinnelsen ifølge det overordnede krav utgjør en helhet,
2. når det overordnede krav angir et produkt: fremgangsmåte for tilvirkning av produktet eller anvendelse av dette,
3. når det overordnede krav angir en fremgangsmåte for tilvirkning av et produkt: det ifølge fremgangsmåten tilvirkede produkt eller anvendelse av dette.

Finland.

andra kravet och följande krav skola innehålla hänvisning till visst eller vissa föregående krav, av vilka förhållandet mellan de i kraven angivna uppfinningarna framgår.

Kraven kunna vara antingen primärkrav eller sekundärkrav.

§ 16.

Ett patentkrav får icke angiva mer än en uppfinning. Da flera krav finnas, skola de i de olika kraven angivna uppfinningarna stå i det förhållande till varandra som anges i §§ 17–19. Det första kravet betecknas som huvudkrav och är alltid primärkrav.

§ 17.

Utöver huvudkravet få medtagas andra primärkrav. Sadana krav få upptaga:

- a. då huvudkravet angiver ett *alster*,
 1. för utövande av sätt att framställa alstret avsett medel, vilket är så beskaffat att det bedömes ej kunna komma till annan användning;
 2. förfarande, för vars utövande alstret är ett nödvändigt medel;
 3. produkt, för vars framställning alstret är ett nödvändigt medel;
- b. då huvudkravet angiver ett *förfarande*, för utförande av förfarandet avsett medel, vilket är så beskaffat att det bedömes ej kunna komma till annan användning.

§ 18.

Sekundärkrav få upptaga:

1. uppfinning, som tillhör samma kategori som uppfinningen angiven i det överordnade patentkrav, vartill hänvisas, och som är en utföringsform av uppfinningen enligt detta krav eller en helhet, vari uppfinningen enligt det överordnade kravet ingår som en del;
2. då överordnat krav angiver ett *alster*: sätt att tillverka alstret eller användning av detta;
3. då överordnat krav angiver ett tillverkningssätt: enligt sättet tillverkat alster eller användning av sådant alster.

Sverige.

andra kravet och följande krav skola innehålla hänvisning till visst eller vissa föregående krav, av vilka förhållandet mellan de i kraven angivna uppfinningarna framgår.

Kraven kunna vara antingen primärkrav eller sekundärkrav.

§ 16.

Ett patentkrav får icke angiva mer än en uppfinning. Da flera krav finnas, skola de i de olika kraven angivna uppfinningarna stå i det förhållande till varandra som anges i §§ 17–19. Det första kravet betecknas som huvudkrav och är alltid primärkrav.

§ 17.

Utöver huvudkravet få medtagas andra primärkrav. Sadana krav få upptaga:

- a. då huvudkravet angiver ett *alster*,
 1. för utövande av sätt att framställa alstret avsett medel, vilket är så beskaffat att det bedömes ej kunna komma till annan användning;
 2. förfarande, för vars utövande alstret är ett nödvändigt medel;
 3. produkt, för vars framställning alstret är ett nödvändigt medel;
- b. då huvudkravet angiver ett *förfarande*, för utförande av förfarandet avsett medel, vilket är så beskaffat att det bedömes ej kunna komma till annan användning.

§ 18.

Sekundärkrav få upptaga:

1. uppfinning, som tillhör samma kategori som uppfinningen angiven i det överordnade patentkrav, vartill hänvisas, och som är en utföringsform av uppfinningen enligt detta krav eller en helhet, vari uppfinningen enligt det överordnade kravet ingår som en del;
2. då överordnat krav angiver ett *alster*: sätt att tillverka alstret eller användning av detta;
3. då överordnat krav angiver ett tillverkningssätt: enligt sättet tillverkat alster eller användning av sådant alster.

Danmark.

§ 19.

Såfremt opfindelsen ikke uden vanskelighed på hensigtsmæssig måde kan bringes til udtryk i et enkelt hovedkrav eller andet primærkrav, kan der i undtagelsestilfælde opstilles krav, som er parallelle i forhold til hinanden.

§ 20.

Et patentkrav må ikke indeholde noget, som er uvedkommende under hensyn til den i kravet angivne opfindelse eller uvæsentligt for den ansøgte eneret.

§ 21.

Beskrivelsen af opfindelsen skal være så tydelig, at en fagmand på grundlag deraf kan udøve opfindelsen. Den må ikke indeholde unødvendige gentagelser eller tekst, som er uden betydning for forståelsen af opfindelsen. Ord bør anvendes i deres normale og almindeligt kendte betydning. Såfremt nye eller ikke almindeligt anvendte udtryk anvendes, skal betydningen af disse tydeligt forklares. Betegnelser og måleenheder skal anvendes i overensstemmelse med, hvad der er almindeligt i de nordiske lande.

Ændring af ansøgningen.

§ 22.

Efter at en patentansøgning er indleveret, kan der fremsendes nye eller ændrede krav under forudsætning af, at disse angiver en opfindelse, som er tydeligt beskrevet i basisdokumenterne, jvf. stk. 3. Om ændring af patentkrav efter ansøgningens fremlæggelse gælder bestemmelsen i patentlovens § 19, stk. 2.

Noget som er udgået af patentkrav efter anmærkning fra patentmyndigheden om, at ansøgningen angår to eller flere af hinanden uafhængige opfindelser, kan ikke påny optages i patentkrav i samme ansøgning.

Ændring af beskrivelse og tegning må kun foretages for at tilpasse og tydeliggøre de nævnte dokumenter i overensstemmelse med de nye eller ændrede patentkrav. Ændringen må ikke medføre, at patentkrav kommer til at omfatte noget, som ikke fremgår af basisdokumenterne.

Norge.

§ 19.

Dersom oppfinnelsen ikke hensiktsmessig kan angis i et enkelt hovedkrav eller annet primærkrav, kan i unntaksfall angivelsen ~~skje~~ i krav som er parallelle i forhold til hverandre.

§ 20.

Et patentkrav må ikke inneholde noe som ikke vedkommer den oppfinnelse som er angitt i kravet, eller som er uvesentlig for den enerett som begjæres.

§ 21.

Beskrivelsen av oppfinnelsen skal være så tydelig at en fagmann på grunnlag av denne kan utøve oppfinnelsen. Den må ikke inneholde unødige gjentakelser eller tekst som er uten betydning for forståelsen av oppfinnelsen. Ord bør anvendes i deres normale og alminnelig kjente betydning. Når nye eller ikke alminnelig godtatte uttrykk anvendes, skal betydningen av disse tydelig forklares. Betegnelser og målenheter skal anvendes i overensstemmelse med hva som er alminnelig brukt i de nordiske land.

Endringer i patentsøknaden.

§ 22.

Etter at en patentsøknad er inngitt, kan det innsendes nye eller endrede krav under forutsetning av at disse angir en oppfinnelse som er tydelig beskrevet i basisdokumentene, jfr. tredje ledd. For endring av patentkrav etter søknadens utlegning, gjelder begrensningen i patentlovens § 19, 2. ledd.

Noe som er utgått av patentkravene etter anmerkning fra Styret om at søknaden angår to eller flere av hverandre uavhengige oppfinnelser, kan ikke påny tas opp i patentkrav i samme søknad.

Endring av beskrivelse og tegning kan bare foretas for tilpasning til nye eller endrede patentkrav, eller for tydeliggjørelse eller beriktigelse hvor dette er nødvendig. Endringen må ikke medføre at patentkrav kommer til å omfatte noe som ikke har motsvarighet i basisdokumentene.

Som basisdokumenter anses ved søknadens

Finland.

§ 19.

Då uppfinning ej lämpligen kan angivas i ett enda huvudkrav eller annat primärkrav, kan den i undantagsfall angivas i krav, som äro parallella i förhållande till varandra.

§ 20.

Patentkrav får ej innehålla något som är ovidkommande men hänsyn till den i kravet angivna uppfinningen eller oväsentligt för den ensamrätt sökanden begär.

§ 21.

Beskrivningen av uppfinningen skall vara så tydlig, att en fackman med ledning av beskrivningen kan utöva uppfinningen. Den får ej innehålla onödiga upprepningar eller text, som saknar betydelse för uppfinningens tydliggörande. Ord böra användas i sin normala och allmänt kända betydelse. Måstenyskapade eller ej allmänt godtagna termer användas, skall betydelsen av desamma tydligt förklaras. Beteckningar och måttenheter skola användas i enlighet med vad som allmänt tillämpas i de nordiska länderna.

Ändring av ansökningshandlingar.

§ 22.

Med det förbehåll, som angives i § 19, 2 mom. patentlagen, få, sedan patentansökan gjorts, nya eller ändrade krav ingivas under förutsättning att i dessa angives uppfinning, som är tydligt beskriven i grundhandlingarna (se 3 mom.).

Det som utgått ur patentkraven efter anmärkning, att ansökning avser två eller flera av varandra oberoende uppfinningar, får dock ej åter upptagas i patentkrav i samma patentansökan.

Ändring av beskrivning och ritning får endast göras för anpassning till nya eller ändrade patentkrav eller, då så är erforderligt, i förtydligande eller korrigerande syfte. Ändringen får ej medföra, att patentkrav omfattar annat än sådant, som har motsvarighet i grundhandlingarna.

Som grundhandling anses på ansökans ingivningsdag förefintlig beskrivning eller

Sverige.

§ 19.

Då uppfinning ej lämpligen kan angivas i ett enda huvudkrav eller annat primärkrav, kan i undantagsfall angivandet ske i krav, som äro parallella i förhållande till varandra.

§ 20.

Patentkrav får ej innehålla något som är ovidkommande med hänsyn till den i kravet angivna uppfinningen eller oväsentligt för den ensamrätt sökanden begär.

§ 21.

Beskrivningen av uppfinningen skall vara så tydlig, att en fackman med ledning av beskrivningen kan utöva uppfinningen. Den får ej innehålla onödiga upprepningar eller text, som saknar betydelse för uppfinningens tydliggörande. Ord böra användas i sin normala och allmänt kända betydelse. Måstenyskapade eller ej allmänt godtagna termer användas, skall betydelsen av desamma tydligt förklaras. Beteckningar och måttenheter skola användas i enlighet med vad som allmänt tillämpas i de nordiska länderna.

Ändring av ansökningshandlingar.

§ 22.

Med det förbehåll, som angives i § 19 andra stycket patentlagen, få sedan patentansökan gjorts nya eller ändrade krav ingivas under förutsättning att i dessa angives uppfinning, som är tydligt beskriven i grundhandlingarna (se tredje stycket). Det som utgått ur patentkraven efter anmärkning, att ansökning avser två eller flera av varandra oberoende uppfinningar, får dock ej åter upptagas i patentkrav i samma patentansökan.

Ändring av beskrivning och ritning får endast göras för anpassning till nya eller ändrade patentkrav eller, då så är erforderligt, i förtydligande eller korrigerande syfte. Ändringen får ej medföra, att patentkrav framstår såsom omfattande annat än sådant, som har motsvarighet i grundhandlingarna.

Som grundhandling anses på ansökans ingivningsdag förefintlig beskrivning eller patentkrav på svenska, danska eller norska

Danmark.

Som basisdokument anses den på ansøgningens indleveringsdag foreliggende på dansk, norsk eller svensk affattede beskrivelse eller patentkrav. Såfremt sådanne dokumenter ikke foreligger på indleveringsdagen, vil den derefter først fremkommende, på dansk affattede beskrivelse med tilhørende patentkrav være at anse som basisdokument, under forudsætning af, at indholdet tydeligt fremgår af de dokumenter, som medfulgte den oprindelige ansøgning. Et efter ansøgningens indleveringsdag indkommet dokument kan i visse tilfælde anses at have foreligget, da ansøgningen blev indleveret, jvf. § 24.

§ 23.

Ændringer eller tilføjelser i patentkrav skal, såfremt patentdirektoratet ikke tillader andet, ske ved indlevering af nye eksemplarer af kravene; i disse eksemplarer skal samtlige fastholdte krav være optaget i sammenhæng.

Ændrede eksemplarer af beskrivelse, krav og tegning skal indleveres i 2 eksemplarer.

Ufuldstændige ansøgninger.

§ 24.

Angives det ved en patentansøgnings indlevering, at en ansøgning vedrørende samme opfindelse tidligere er indleveret i et konventionsland, og er denne ansøgnings nummer og indleveringsdag anført, skal en senere indleveret, bekræftet kopi af denne ansøgning anses som indkommet på indleveringsdagen for den danske ansøgning.

Deling og udskillelse.

§ 25.

Er der i basisdokumenterne beskrevet flere opfindelser, kan ansøgningen deles. Ansøgeren skal i så fald i den oprindelige ansøgning, stamansøgningen, begære patent på en af opfindelserne og kan i nye ansøgninger, som på derom fremsat anmodning kan anses som indleveret på samme dag som stamansøgningen, begære patent på de øvrige opfindelser.

Foretages deling som følge af, at patent-

Norge.

inngivelse foreliggende beskrivelse eller patentkrav på norsk, dansk eller svensk. Der- som sådanne dokumenter ikke foreligger ved søknadens inngivelse, skal beskrivelse og patentkrav som deretter først inngis på norsk, anses som basisdokumenter, forutsatt at innholdet har tydelig motsvarighet i de dokumenter som forelå ved søknadens inngivelse. Dokumenter som er innkommet etter søknadens inngivelsesdag, kan i visse tilfelle anses som innkommet da søknaden ble inn- gitt – jfr. § 24.

§ 23.

Endring eller tillegg i patentkrav skal, såfremt ikke Styret etter omstendighetene i vedkommende tilfelle finner å kunne avstå fra det, skje ved inngivelse av nye eksemplarer av kravene.

Endrede eksemplarer av beskrivelse, krav og tegninger skal inngis i to eksemplarer.

Patentsøknad hvori henvises til søknad inngitt i annet konvensjonsland.

§ 24.

Hvis det ved inngivelsen av en patent- søknad bare henvises til en søknad ved- rørende samme oppfinnelse inngitt i et annet konvensjonsland, og denne søknads nummer og inngivelsesdag er oppgitt, skal en senere inngitt bekreftet kopi av sistnevnte søknad anses som innkommet på inngivelsesdagen for patentsøknaden her i riket.

Deling og utskillelse.

§ 25.

Er det i basisdokumentene beskrevet flere oppfinnelser, kan søknaden deles. Søkeren skal i så fall i den opprinnelige søknad be- gjære patent på en av oppfinnelsene og kan i nye søknader, som på begjæring vil kunne anses inngitt samme dag som den opprinneli- ge søknad, begjære patent på de øvrige opp- finnelser.

Foretas deling som følge av at Styret har anmerket at søknaden angår to eller flere

Finland.

patentkrav på finska, svenska, danska eller norska språken. Därest sådana handlingar icke föreligga på ingivningsdagen, skall beskrivning och patentkrav på i § 3 nämnda språk, som därefter först ingivas, anses som grundhandling, under förutsättning att innehållet har tydlig motsvarighet i handlingar som föreligga då ansökan gjordes. Efter ansökans ingivningsdag inkommen handling kan i vissa fall anses föreligga på ingivningsdagen (se § 24).

§ 23.

Ändring eller tillägg i patentkrav skall, därest patentverket ej finner skäl medgiva annat, ske genom att nya exemplar av kraven ingivas, vilka i ett sammanhang upptaga samtliga vidhållna krav.

De nya exemplaren av beskrivning, patentkrav och ritning skola ingivas till patentverket i två exemplar.

Ofullständiga patentansökningar.

§ 24.

Uppgives vid patentansöknings inlämnande, att ansökning om skydd avseende samma uppfinning ingivits till patentmyndighet i konventionsland, skall, därest datum och nummer för den utländska ansökningen uppgivits, en senare inlämnad bestyrkt kopia av denna anses inkommen till patentverket då ansökningen här i riket gjordes.

Delning av och utbrytning ur patentansökan.

§ 25.

Äro i grundhandlingarna flera uppfinningar beskrivna, må ansökningen delas. Sökanden skall därvid i den föreliggande ansökningen, stamansökningen, begära patent på en av uppfinningarna och kan i nya ansökningar, vilka på därom framställd begäran må anses ingivna samma dag som stamansökningen, begära patent på de återstående uppfinningarna.

Verkställes delning sedan patentverket an-

Sverige.

språken. Därest sådana handlingar icke föreligga då ansökningen göres, skall beskrivning och patentkrav på svenska, som därefter först ingivas, anses som grundhandling, därest innehållet har tydlig motsvarighet i handlingar som förelåg då ansökan gjordes. Efter ansökans ingivningsdag inkommen handling kan i vissa fall anses föreligga då ansökningen gjordes, se § 24.

§ 23.

Ändring eller tillägg i patentkrav skall, därest patentverket ej finner skäl medgiva annat, ske genom att nya exemplar av kraven ingivas, vilka i ett sammanhang upptaga samtliga vidhållna krav.

Ändrade exemplar av beskrivning, patentkrav och ritning skola ingivas till patentverket i två exemplar.

Ofullständiga patentansökningar.

§ 24.

Uppgives vid patentansökans inlämnande, att ansökan om skydd avseende samma uppfinning ingivits till patentmyndighet i land, som i § 8 säges, skall, därest datum och nummer för den utländska ansökningen uppgivits, en senare inlämnad bestyrkt kopia av denna anses inkommen till patentverket då ansökningen här i riket gjordes.

Delning av och utbrytning ur patentansökan.

§ 25.

Äro i grundhandlingarna flera uppfinningar beskrivna, må ansökningen delas. Sökanden skall därvid i den föreliggande ansökningen, stamansökningen, begära patent på en av uppfinningarna och kan i nya ansökningar, vilka på därom framställd begäran må anses ingivna samma dag som stamansökningen, begära patent på de återstående uppfinningarna.

Verkställes delning sedan patentverket

Danmark.

kommissionen har anmærket, at ansøgningen angår to eller flere af hinanden uafhængige opfindelser, skal ny ansøgning for at kunne betragtes som indleveret på samme dag som stamansøgningen, være indleveret inden 2 måneder efter tilsvarende begrænsning af stamansøgningen.

I den nye ansøgning kan patent ikke søges på noget, for hvilket der ikke inden stamansøgningens indskrænkning kunne opstilles patentkrav i denne.

§ 26.

Såfremt der i en under behandling værende ansøgning er indført beskrivelse af eller krævet beskyttelse for en opfindelse, som efter bestemmelsen i § 22 ikke kan gøres til genstand for patentkrav, og såfremt denne opfindelse, inden stamansøgningen godkendes til fremlæggelse, udskilles og gøres til genstand for særskilt ansøgning, kan denne ansøgning, såfremt ansøgeren begærer det, betragtes som indleveret på den dag, da den pågældende opfindelse blev indført i stamansøgningen. Fremsettes sådan begæring, kan der i den nye ansøgning ikke søges beskyttelse for noget, som ikke klart fremgik af stamansøgningen på sidstnævnte tidspunkt.

Nyhedsundersøgelsen.

§ 27.

Patentkommissionen skal undersøge, hvorvidt den i en patentansøgning omhandlede opfindelse adskiller sig væsentligt fra, hvad der var kendt på det tidspunkt, da ansøgningen blev indleveret. Der skal herved tages hensyn såvel til materiale, der fremdrages ved den foretagne nyhedsundersøgelse som til sådant materiale, hvorom oplysning gives af almenheden, eller hvorom patentkommissionen på anden måde har fået kundskab.

Patentskrifter herunder fremlæggelsesskrifter og uddrag af patentskrifter eller fremlæggelsesskrifter fra Danmark, Sverige, Finland, Norge, Tyskland, Storbritannien, Frankrig og Amerikas forenede Stater udgør det

Norge.

opfinnelser som er uafhængige av hverandre (jfr. patentlovens § 10), må vedkommende nye søknad eller søknader for å kunne betraktes som inngitt på samme dag som den opprinnelige søknad, være inngitt innen to måneder etter den tilsvarende begrensning i den opprinnelige søknad.

I vedkommende nye søknad eller søknader kan patent ikke begjæres for annet enn hva som kunne ha vært opptatt i patentkrav i den opprinnelige søknad før denne ble begrenset.

§ 26.

Er det i en patentsøknad etter inngivelsen innkommet beskrivelse av eller krevet beskyttelse for en oppfinnelse som etter bestemmelsen i § 22 ikke kan gjøres til genstand for patentkrav i denne søknad, kan nevnte oppfinnelse skilles ut av søknaden og begjæres beskyttet i en ny søknad som på søkerens forlangende vil kunne anses inngitt samtidig med at oppfinnelsen ble innført i den opprinnelige søknad, forutsatt at dette skjer før den opprinnelige søknad godkjennes til utlegning. Fremsettes sådant forlangende, kan det i den nye søknad ikke søkes beskyttelse for noe som ikke klart fremgikk av den opprinnelige søknad på det tidspunktet da oppfinnelsen ble innført i denne.

Nyhetsgranskingen.

§ 27.

Ved granskingen av en patentsøknad skal Styret undersøke om den patentsøkte oppfinnelse skiller seg vesentlig fra hva som var kjent da søknaden ble inngitt. Det skal herunder tas hensyn såvel til det materiale som fremdras under granskingen i Styret som til sådant materiale som almenheten gir opplysning om, eller som Styret får kjennskap til på annen måte.

Patentskrifter, herunder utlegningsskrifter og utdrag av patentskrifter eller utlegningsskrifter, fra Norge, Danmark, Finland og Sverige samt Tyskland, Storbritannia, Frankrike og U.S.A. utgjør det primære granskingsmateriale. Som annet granskingsmateriale

Finland.

märkt, att ansökan avser två eller flera av varandra oberoende uppfinningar, måste ny ansökan och begäran om att den skall anses gjord samtidigt som stamansökningen, ingivas senast två månader efter motsvarande inskränkning av denna.

I den nya ansökningen får patent begäras endast för sådant som förrän stamansökningen inskränktes kunde ha upptagits i patentkrav i denna.

§ 26.

Har under ansökans behandling däri införts beskrivning av eller begärts skydd på uppfinning, som enligt bestämmelserna i § 22 icke kan göras till föremål för patentkrav, och denna uppfinning, förrän stamansökningen godkännes för utläggning, utbrytes och göres till föremål för ny ansökning, kan denna, därest sökanden så begär, anses gjord den dag då ifrågavarande uppfinning infördes i stamansökningen. Framställes sådan begäran kan i den nya ansökningen begäras skydd endast för det som vid sistnämnda tidpunkt klart framgick av stamansökningens beskrivning jämte ritning eller patentkrav.

Nyhetsprövningen.

§ 27.

Vid prövningen av en patentansökning skall patentverket undersöka, huruvida den patentsökta uppfinningen väsentligen skiljer sig från vad som var känt när patentansökningen ingavs. Hänsyn skall härvid tagas till material som påträffats vid en inom patentverket utförd nyhetsgranskning ävensom till det material, varom uppgift lämnats av allmänheten eller om vilket den som verkställer prövningen på annat sätt erhållit kännedom.

Patentskrifter och utläggningsskrifter jämte utdrag ur dessa från Finland, Danmark, Norge, Sverige, Tyskland, Storbritannien, Frankrike och Amerikas förenta stater, utgöra primärt granskningsmaterial. Därjämte

Sverige.

anmärkt, att ansökan avser två eller flera av varandra oberoende uppfinningar, måste ny ansökan och begäran om samma giltighetstid som för stamansökningen ingivas senast två månader efter motsvarande inskränkning av denna.

I den nya ansökningen får patent ej begäras för annat än sådant som innan stamansökningens inskränkning kunde upptagas i patentkrav i denna.

§ 26.

Har under patentansökans behandling däri införts beskrivning av eller begärts skydd på uppfinning, som enligt bestämmelserna i § 22 icke kan göras till föremål för patentkrav, må innan ansökningen, stamansökningen, godkännes för utläggning efter utbrytning skydd för uppfinningen begäras i ny ansökan. Den utbrutna ansökningen må, därest sökanden så begär, anses gjord den dag, då uppfinningen infördes i stamansökningen. Framställes sådan begäran kan i den nya ansökningen begäras skydd endast för det som vid sistnämnda tidpunkt klart framgick av stamansökningens beskrivning jämte ritning eller patentkrav.

Nyhetsprövningen.

§ 27.

Vid prövningen av en patentansökan skall patentverket undersöka, huruvida den patentsökta uppfinningen väsentligen skiljer sig från vad som var känt när patentansökningen ingavs. Hänsyn skall härvid tagas till material som påträffats vid en inom patentverket utförd nyhetsgranskning ävensom till det material, varom uppgift i ärendet lämnats av allmänheten eller om vilket den som verkställer prövningen på annat sätt erhållit kännedom.

Patentskrifter från Sverige, Danmark, Finland, Norge, Tyskland, Storbritannien, Frankrike och Amerikas förenta stater utgöra primärt granskningsmaterial. Därjämte

Danmark.

primære undersøgelsesmateriale. Som subsidiært undersøgelsesmateriale kan benyttes patentskrifter fra andre lande, såvel som anden tilgængelig litteratur (bøger, tidskrifter, brochurer m. m.).

Ved nyhedsundersøgelsen skal, i det omfang patentkommissionen bestemmer, gennemgås det primære undersøgelsesmateriale, der er tilgængeligt, samt, såfremt der findes anledning dertil, sekundært materiale og i undtagelsestilfælde yderligere materiale.

I forbindelse med nyhedsundersøgelsen undersøges det, om der foreligger kollisjon med ældre ansøgninger, jvf. herved patentlovens § 2, stk. 1 og 2 og § 6.

Patentdirektoratet kan udfærdige nærmere instrukser om nyhedsundersøgelse og kollisionsundersøgelse.

Indhentelse af udtalelser fra særlige sagkyndige m. m.

§ 28.

Såfremt patentkommissionen finder det nødvendigt for at kunne tage stilling til en patentansøgning, kan kommissionen indhente udtalelser fra særlige sagkyndige.

§ 29.

Såfremt patentkommissionen anser det for nødvendigt for at kunne tage stilling til en patentansøgning, kan kommissionen forlange, at ansøgeren indsender model, prøve og lign., eller at han lader udføre særlige undersøgelser eller forsøg.

Kollisjon.

§ 30.

Foreligger der kollisjon med en ældre ansøgning, jvf. herved bestemmelserne i patentlovens § 2, stk. 1. og 2. og § 6, kan patentkommissionen, hvis den finder ikke straks at burde afslå den yngre ansøgning, stille behandlingen af denne i bero, indtil den ældre ansøgning er afgjort, eller indtil den ene eller begge ansøgninger forinden er ændret således, at kollisjon ikke længere foreligger.

§ 31.

Ved bestemmelsen af tidsfølgen mellem to patentansøgninger, der er indgivet på samme

Norge.

anvendes tilgængelig litteratur (bøger, tidskrifter, brosjyrer m. m.) samt patentskrifter fra andre land.

Ved nyhetsgranskingen skal, i det omfang Styret bestemmer, det tilgængelige primære granskingsmateriale gjennomgås, og hvor det finnes grunn til det, også ytterligere materiale.

I forbindelse med nyhetsgranskingen undersøkes om det foreligger kollisjon med eldre søknader, jfr. patentlovens § 2, 1. og 2. ledd, samt § 6.

§ 28.

Ved behandling av en patentsøknad kan Styret innhente uttalelse fra sakkyndige utenfor Styret når dette finnes nødvendig.

§ 29.

Styret kan pålegge søkeren å innsende modell, prøve e. l. eller å la utføre særlige undersøkelser eller forsøk når dette finnes nødvendig for bedømmelsen av patentsøknaden.

Kollisjon.

§ 30.

Foreligger det kollisjon med en eldre søknad, kan Styret, hvis det ikke er grunn til straks å avslå den yngre søknad, stille behandlingen av denne i bero i påvente av avgjørelsen i den eldre søknad eller inntil den ene eller begge søknader er endret således at kollisjon ikke lenger foreligger.

§ 31.

Ved bestemmelsen av tidsrekkefølgen mellom to søknader som er inngitt samtidig, an-

Finland.

kan vid nyhetsgranskningen subsidiärt utnyttjas patentskrifter från andra länder än de nämnda ävensom annat tillgängligt material (böcker, tidskrifter, broschyrer m. m.).

Vid nyhetsgranskning av patentansökan skall, i den omfattning patentverket bestämmer, genomgås det till förfogande stående primära granskningsmaterialet samt, om skäl härtill finnes, ytterligare material.

I samband med nyhetsgranskningen undersökes, huruvida kollision föreligger. Patentverket äger utfärda närmare föreskrifter om nyhets- och kollisionsgranskningen.

Utredning av sakkunnig, som ej är anställd i patentverket m. m.

§ 28.

Då så befinnes erforderligt för utredning i patentansökningsärendet, äger patentverket inhämta yttrande från sakkunnig, som ej är anställd hos verket.

§ 29.

Patentverket äger förelägga sökande att inkomma med modell, prov e. dyl. eller att låta utföra undersökning eller försök, då så är erforderligt för bedömning av den patent-sökta uppfinningen.

Kollision.

§ 30.

Föreligger kollision med en äldre ansökningshandling kan patentverket, därest anledning icke föreligger att omedelbart avslå den yngre ansökningshandlingen, uppskjuta behandlingen av denna i avvaktan på att den äldre ansökningshandlingen blivit avgjord eller den ena eller båda ansökningshandlingarna så ändrats att kollision icke längre föreligger.

§ 31.

Vid bestämmandet av tidsföljden mellan två samtidigt gjorda patentansökningar an-

Sverige.

kan vid nyhetsgranskningen subsidiärt utnyttjas patentskrifter från andra länder än de nämnda ävensom annan tillgänglig litteratur (böcker, tidskrifter, broschyrer m. m.). Med patentskrift jämställas utläggningsskrift och utdrag ur patentskrift eller utläggningsskrift.

Vid nyhetsgranskning rörande patentansökan skall, i den omfattning patentverket bestämmer, genomgås det till förfogande stående primära granskningsmaterialet samt, om skäl härtill finnes, ytterligare material.

I samband med nyhetsgranskningen undersökes, huruvida kollision föreligger. Patentverket äger utfärda närmare föreskrifter om nyhets- och kollisionsgranskningen.

Utredning av sakkunnig, som ej är anställd i patentverket m. m.

§ 28.

Då så befinnes erforderligt för utredning i patentansökningsärendet, äger patentverket inhämta yttrande från sakkunnig, som ej är anställd hos verket.

§ 29.

Patentverket äger förelägga sökande att inkomma med modell, prov e. dyl. eller att låta utföra undersökning eller försök, då så är erforderligt för bedömning av den patent-sökta uppfinningen.

Kollision.

§ 30.

Då kollision mellan patentsökningar föreligger, må patentverket därest anledning icke föreligger att omedelbart avslå den yngre ansökningshandlingen, uppskjuta behandlingen av denna i avvaktan på att den äldre ansökningshandlingen avgöres eller kollisionen på annat sätt bringas att upphöra.

§ 31.

Vid bestämning av tidsföljden mellan två patentansökningar skall anses att patent-

Danmark.

tid, anses en ansøgning med et lavere journalnummer indgivet før en ansøgning med et højere journalnummer.

Kan det ikke godtgøres, at et fremdraget nyhedsmateriale er blevet almindelig tilgængeligt før ansøgningens indleveringsdag, anses dette at være sket efter ansøgningens indlevering.

Ændring af nordisk patentansøgning.

§ 32.

Begæring i henhold til patentlovens § 33 om ændring af en under behandling værende nordisk patentansøgning, skal indgives til patentdirektoratet ledsaget af afskrift af basisdokumenterne i ansøgningen til videresendelse til patentmyndighederne i de lande, hvor ansøgningen efter den afgivne erklæring skal videreføres.

§ 33.

Skal en hos en anden patentmyndighed indleveret nordisk patentansøgning videreføres som en ansøgning om patent alene for Danmark, skal ansøgeren gøre anmeldelse herom til patentdirektoratet ledsaget af sædvanlig ansøgning om patent som i § 2 angivet.

Basisdokumenterne i den nordiske patentansøgning er også basisdokumenter i den danske patentansøgning.

§ 34.

Akterne i en her i landet indleveret nordisk patentansøgning skal, selv om ansøgningen er blevet tilbagetaget eller afgjort uden at være blevet offentliggjort, holdes tilgængelig for enhver, såfremt det oplyses, at ansøgningen er blevet videreført som en national ansøgning i et andet af den nordiske patentansøgning omfattet land og der er blevet almindelig tilgængelig.

Fremlæggelsesskrifter, fremlæggelse, indsigelse.

§ 35.

Når ansøgeren har erlagt trykningsafgift udfærdiges fremlæggelsesskrift, som skal indeholde beskrivelsen af opfindelsen tillige med patentkrav og evt. tegning samt angive:

1. ansøgerens navn, bopæl og adresse,

Norge.

ses søknaden med det lavere journalnummer inngitt før søknaden med det høyere journalnummer. Kan det ikke godtgjøres at et fremtrukket nyhedsmateriale er blitt alment tilgjengelig før søknadens inngivelsesdag, anses dette å være skjedd etter søknadens inngivelse.

Endring av nordisk patentsøknad.

§ 32.

Begjæring i henhold til patentlovens § 33 om endring av nordisk patentsøknad som er under behandling i Styret, skal inngis til Styret og være ledsaget av tilstrekkelig antall avskrifter av basisdokumentene i søknaden for videresendelse til patentmyndighetene i de land hvor søknaden i henhold til begjæringen skal føres videre.

§ 33.

Skal en nordisk patentsøknad som er inngitt i et annet nordisk land, føres videre som søknad bare for Norge, skal søkeren sammen med sin melding om dette til Styret innsende fastsatt søknadsavgift og de dokumenter som etter § 2 kreves ved søknad om patent.

Basisdokumentene i den nordiske søknad er også basisdokumenter i den norske søknad.

§ 34.

Er en nordisk patentsøknad som er inngitt her i riket, blitt ført videre som nasjonal søknad i et annet land som søknaden omfattet og der blitt alment tilgjengelig, skal dokumentene i saken vedrørende den nordiske søknad her i riket holdes alment tilgjengelig selv om denne er blitt trukket tilbake eller avslått uten forut å være blitt offentliggjort.

Utlegningsskrift, utlegning, innsigelse.

§ 35.

Når søkeren har betalt trykningsavgift, utferdiges utlegningsskrift, som skal inneholde beskrivelse av oppfinnelsen med patentkrav og eventuell tegning samt angi:

1. søkerens navn, bopel og adresse,

Finland.

ses en ansökning med lägre ansökningsnummer vara gjord tidigare än en ansökning med högre ansökningsnummer, därest ej annat kan påvisas.

Kan det icke visas att ett ifrågasatt nyhetshinder blivit allmänt tillgängligt före ansökningens ingivningsdag, anses detta ha skett efter sistnämnda tidpunkt.

Ändring av nordisk patentansökan.

§ 32.

Anhållan om ändring jämlikt § 33 patentlagen av hos patentverket anhängig nordisk patentansökan göres hos patentverket. Till anhållan skola fogas avskrifter av grundhandlingarna i den nordiska patentansökningen att av patentverket sändas till patentmyndigheterna i de länder, där ansökningen enligt gjord förklaring skall fullföljas.

§ 33.

Skall hos annan patentmyndighet gjord nordisk patentansökan fullföljas som ansökan om patent enbart för Finland, skall sökanden göra anmälan härom hos patentverket och samtidigt ingiva ansökan om patent enligt § 2.

Grundhandlingarna i den nordiska patentansökningen äro även grundhandlingar i den finska patentansökningen.

§ 34.

Handlingarna rörande i Finland gjord nordisk patentansökan skola, oaktat denna ansökan här återkallats eller avgjorts utan att dessförinnan ha blivit offentliggjord, hållas tillgängliga för envar därest det visas, att ansökningen fullföljts som nationell ansökan i annat av den nordiska patentansökningen omfattat land och där blivit allmänt tillgänglig.

Utläggningsskrift, utläggning, invändning.

§ 35.

Då sökanden erlagt tryckningsavgift färdigställes utläggningsskrift, vilken skall innehålla beskrivning av uppfinningen jämte patentkrav och i förekommande fall ritning samt angiva:

Sverige.

ansökningar ingivits till patentverket i den tidsföljd som framgår av åsatta ansökningsnummer, därest ej annat kan påvisas.

Kan det icke visas att ett ifrågasatt nyhetshinder blivit allmänt tillgängligt innan ansökningen gjordes, anses nyhetshindret ha blivit allmänt tillgängligt efter sistnämnda tidpunkt.

Ändring av nordisk patentansökan.

§ 32.

Anhållan om ändring jämlikt § 33 patentlagen av hos patentverket anhängig nordisk patentsökan göres hos patentverket. Till anhållan skola fogas avskrifter av grundhandlingarna i den nordiska patentansökningen att av patentverket sändas till patentmyndigheterna i de länder, där ansökningen enligt gjord förklaring skall fullföljas.

§ 33.

Skall hos annan patentmyndighet gjord nordisk patentansökan fullföljas som ansökan om patent enbart för Sverige, skall sökanden göra anmälan härom hos patentverket och samtidigt förutom fastställd ansökningsavgift ingiva handlingar såsom vid ansökan om patent enligt § 2.

Grundhandlingarna i den nordiska patentansökningen äro även grundhandlingar i den svenska patentansökningen.

§ 34.

Handlingar rörande i Sverige gjord nordisk patentansökan skola, oaktat denna ansökan här återkallats eller avgjorts utan att dessförinnan ha blivit offentliggjord, hållas tillgängliga för envar därest det visas, att ansökningen fullföljts som nationell ansökan i annat av den nordiska patentansökningen omfattat land och där blivit allmänt tillgänglig.

Utläggningsskrift, utläggning, invändning.

§ 35.

Då sökanden erlagt tryckningsavgift färdigställes utläggningsskrift, vilken skall innehålla beskrivning av uppfinningen jämte patentkrav och i förekommande fall ritning samt angiva:

Danmark.

2. opfinderens navn, såfremt denne er en anden end ansøgeren, (og det i § 7 i patentloven omhandlede tilfælde ikke foreligger),

3. indleveringsdag og eventuel påberåbt konventionsprioritet,

4. fuldmægtigens navn, såfremt ansøgeren på det tidspunkt, da trykningsafgift betales, er repræsenteret af fuldmægtig.

5. de yderligere oplysninger, som patentdirektoratet bestemmer.

Fremlæggelsesskrifter vedrørende nordiske patentansøgninger udgives sammen med de tilsvarende skrifter i de øvrige nordiske lande i en serie, hvor skrifterne nummereres i løbende følge. Fremlæggelsesskrifter hørende til ansøgninger vedrørende dansk patent offentliggøres i serien danske fremlæggelses- og patentskrifter.

§ 36.

Bekendtgørelse om fremlæggelse, som udfærdiges i henhold til patentlovens § 21 skal angive:

1. ansøgningens nummer og klassebetegnelse,

2. ansøgningens indleveringsdag,

3. ansøgerens navn, bopæl og adresse,

4. opfinderens navn, såfremt denne er en anden end ansøgeren, (og de i § 7 i patentloven omhandlede tilfælde ikke foreligger),

5. opfindelsens benævnelse,

6. hovedkravet,

7. evt. påberåbt konventionsprioritet,

8. fuldmægtigens navn, såfremt ansøgeren på det tidspunkt, da trykningsavgiften blev betalt, var repræsenteret af fuldmægtig.

Af bekendtgørelsen skal endvidere fremgå, hvilket land eller hvilke lande, ansøgningen omfatter, og hvilket lands patentmyndighed, der behandler ansøgningen.

§ 37.

Patentdirektoratet foranstalter i samarbejde med de øvrige nordiske patentmyndigheder bekendtgørelse og fremlæggelse her i landet af nordiske patentansøgninger, som behandles i et andet nordisk land. Fremlæggelse skal ske ved, at fremlæggelsesskriftet fra og

Norge.

2. oppfinnerens navn når denne er en annen enn søkeren,

3. søknadens inngivelsesdag og eventuell begjært konvensjonsprioritet,

4. fullmektigens navn såfremt søkeren på tidspunktet for betalingen av trykningsavgiften representeres av fullmektig,

5. ytterligere opplysninger som Styret bestemmer.

Utlegningsskrift vedrørende nordisk patentsøknader utgis sammen med tilsvarende skrifter i de øvrige nordiske land i en serie hvor skrifterne nummereres i løpende rekkefølge. Utlegningsskrift vedrørende norske patentsøknader utgis i serien norske utlegningsskrifter.

§ 36.

Kunngjøring om utlegning, som utfærdiges i henhold til patentlovens § 21, skal inneholde:

1. søknadens nummer og klassebetegnelse,

2. søknadens inngivelsesdag,

3. søkerens navn, bopel og adresse,

4. oppfinnerens navn såfremt denne er en annen enn søkeren,

5. oppfinnelsens benevnelse,

6. hovedkravet,

7. eventuell begjært konvensjonsprioritet,

8. fullmektigens navn hvis søkeren på tidspunktet for betalingen av trykningsavgiften representeres av fullmektig.

Av kunngjøringen skal også fremgå hvilket eller hvilke land søknaden omfatter og hvilket lands patentmyndighet som behandler søknaden.

§ 37.

Styret skal i samarbeid med de øvrige nordiske patentmyndigheter besørge kunngjøring og utlegning her i riket av nordiske patentsøknader som behandles i et annet nordisk land. Utlegning skal skje ved at utlegningsskriftet fra og med den utlegnings-

Finland.

1. sökandens namn och adress;
2. uppfinnarens namn, därest denne ej är sökande (och fall som avses i § 7 patentlagen ej föreligger);
3. ansökningens ingivningsdag och begärd konventionsprioritet;
4. ombudets namn, därest sökanden då tryckningsavgift erlägges företrädes av ombud;
5. de ytterligare uppgifter, som patentverket bestämmer.

Utläggningsskrift i ärende rörande nordisk patentansökan utgives tillsammans med motsvarande skrifter utgivna i övriga nordiska länder i en serie, där skrifterna numreras i löpande följd. Utläggningsskrift i ärende rörande ansökan om finskt patent publiceras i serien finska utläggnings- och patent-skrifter.

§ 36.

Kungörelse om utläggning, som utfärdas jämlikt § 21 patentlagen, skall angiva:

1. ansökans nummer och klass;
2. ansökans ingivningsdag;
3. sökandens namn och adress;
4. uppfinnarens namn, därest denne ej är sökande (och fall som avses i § 7 patentlagen ej föreligger);
5. uppfinningens benämning;
6. huvudkravet;
7. begärd konventionsprioritet;
8. ombudets namn, därest sökanden då tryckningsavgift erlägges företrädes av ombud.

Av kungörelsen skall även framgå, vilket land eller vilka länder ansökan omfattar samt vilken patentmyndighet som prövar ansökningen.

§ 37.

Patentverket skall i samverkan med övriga nordiska patentmyndigheter ombesörja kungörande och utläggning här i riket av nordiska patentansökningar som behandlats i annat land. Utläggning skall ske genom att utläggningskriften från och med i kungörelsen

Sverige.

1. sökandens namn och adress;
2. uppfinnarens namn, därest denne ej är sökanden (och fall som avses i § 7 patentlagen ej föreligger);
3. dag då ansökningen gjordes och begärd konventionsprioritet;
4. ombudets namn, därest sökanden då tryckningsavgift erlägges företrädes av ombud;
5. de ytterligare uppgifter, som patentverket bestämmer.

Utläggningsskrift i ärende rörande nordisk patentansökan utgives tillsammans med motsvarande skrifter utgivna i övriga nordiska länder i en serie, där skrifterna numreras i löpande följd. Utläggningsskrift i ärende rörande svenskt patent publiceras i serien svenska utläggnings- och patentskrifter.

§ 36.

Kungörelse om utläggning, som utfärdas jämlikt § 21 patentlagen, skall angiva:

1. ansökans nummer och klass;
2. dag då ansökan gjordes;
3. sökandens namn och adress;
4. uppfinnarens namn, därest denne ej är sökanden (och fall som avses i § 7 patentlagen ej föreligger);
5. uppfinningens benämning;
6. huvudkravet;
7. begärd konventionsprioritet.
8. ombudets namn, därest sökanden då tryckningsavgift erlägges företrädes av ombud.

Av kungörelsen skall även framgå, vilket land eller vilka länder ansökan omfattar samt vilken patentmyndighet som prövar ansökningen.

§ 37.

Patentverket skall i samverkan med övriga nordiska patentmyndigheter ombesörja kungörande och utläggning här i riket av nordiska patentansökningar som behandlats i annat land. Utläggning skall ske genom att utläggningskriften från och med i kungörelsen an-

Danmark.

med den i bekendtgørelsen angivne fremlæggelsesdag holdes tilgængelig i patentdirektoratet for enhver.

§ 38.

Indkommer der til patentdirektoratet under en patentansøgnings behandling før eller efter, at indsigelse i henhold til patentlovens § 21 kan fremsættes, skrivelser, i hvilke det under anførelse af begrundelse herfor gøres gældende, at patentansøgningen ikke bør bevilges, eller fremkommer der andre skrivelser i sagen, skal ansøgeren underrettes herom.

Den som, før indsigelse kan fremsættes, har indsendt skrivelser som i første stykke nævnt, og som har givet oplysning om sin postadresse, skal, når ansøgningen fremlægges, mindes om muligheden for at fremsætte indsigelse.

§ 39.

Indsigelse mod patent og alle dokumenter i tilslutning dertil skal af indsiger og ansøger indsendes i tre eksemplarer. Indsigelsen skal være ledsaget af begrundelse.

§ 40.

Repræsenteres indsigeren af en fuldmægtig, skal behørig fuldmagt for denne fremsendes.

§ 41.

Et eksemplar af samtlige skrivelser med tilhørende bilag fra indsigeren skal tilstilles ansøgeren. Fremkommer ansøgeren med svar, skal patentdirektoratet, såfremt særlige grunde ikke tilsiger andet, give indsigeren meddelelse herom samt fremsende et eksemplar af svaret til ham med angivelse af en frist, inden hvilken indsigeren har mulighed for at fremkomme med de bemærkninger, som svaret måtte foranledige; der skal gives ansøgeren lejlighed til at ytre sig over det således fremkomne.

Norge.

dag som er angitt i kunngjøringen, i Styret holdes tilgjengelig for enhver.

§ 38.

Innkommer det til Styret under en patent-søknads behandling før eller etter at innsigelse i henhold til patentlovens § 21 kan nedlegges, skriftlig og begrunnet anførsel mot at patent-søknaden imøtekommes, skal søkeren underrettes om dette.

Den som før innsigelse kan nedlegges, har fremsatt anførsel som omhandlet i første ledd, og som har gitt opplysning om sin postadresse, bør når søknaden utlegges, varsles om muligheten til å nedlegge innsigelse.

§ 39.

Innsigelse mot patent og alle dokumenter vedrørende denne, skal av innsiger og søker innsendes i tre eksemplarer. Innsigelsen skal være begrunnet.

§ 40.

Representeres innsigeren av fullmektig, skal behørig fullmakt for denne innsendes.

§ 41.

Eksemplar av samtlige skrivelser med tilhørende bilag fra innsigeren skal tilstilles søkeren. Fremkommer søkeren med svar, skal Styret, dersom ikke særlige grunner tilsier noe annet, gi innsigeren meddelelse om dette og sende gjenpart av svaret til ham med angivelse av en frist til å fremkomme med de bemerkninger som svaret måtte foranledige. Søkeren skal gis anledning til å uttale seg om de bemerkninger som innsigeren således måtte fremkomme med.

Finland.

angiven dag för utläggningen hålles tillgänglig för en var i patentverket.

§ 38.

Inkommer under patentansökans prövning, före eller efter det invändning jämlikt § 21 patentlagen kan göras, till patentverket skrift, i vilken göres gällande, att patentansökningen ej bör beviljas och anföres skäl härför, eller lämnas annat meddelande rörande ärendet, skall sökanden upplysas härom.

Den som före det invändning kan göras inkommit med skrift, som i 1 mom. säges, skall, om han lämnat uppgift om sin adress, då ansökningen utlägges erinras om möjligheten att göra invändning.

§ 39.

Invändning mot patent och alla handlingar i anslutning till sådan skola av invändare och sökande inlämnas i tre exemplar. Då invändning göres skall angivas varpå invändningen grundas.

§ 40.

Företrädes invändaren av ombud, skall vederbörlig ombudsfullmakt ingivas.

§ 41.

Sökanden skall tillställas exemplar av samtliga skrivelser från invändare. Inkommer sökanden med anledning av skrift, vari invändning framställes, med svar, skall patentverket, såvida ej särskilda skäl föranleda annat, lämna invändaren meddelande härom samt översända exemplar av svaret till denne med uppgivande av frist, inom vilken invändare har möjlighet att inkomma med de påminnelser, som svaret kan föranleda; sökanden skall beredas tillfälle att yttra sig över vad sålunda inkommit.

Sverige.

given dag för utläggningen hålles tillgänglig för en var i patentverket.

§ 38.

Inkommer under patentansökans prövning före eller efter det invändning jämlikt § 21 patentlagen kan göras, till patentverket skrift, i vilken göres gällande, att patentansökningen ej bör beviljas och anföres skäl härför, eller lämnas annat meddelande rörande ärendet, skall sökanden upplysas härom.

Den som innan invändning kan göras inkommit med skrift, som i föregående stycke sägs, skall, om han lämnat uppgift om sin postadress, då ansökningen utlägges erinras om möjligheten att göra invändning.

§ 39.

Invändning mot patent och alla handlingar i anslutning till sådan skola av invändare och sökanden inlämnas i tre exemplar. Då invändning göres skall angivas varpå invändningen grundas.

§ 40.

Företrädes invändaren av ombud, skall vederbörlig ombudsfullmakt ingivas.

§ 41.

Sökanden skall tillställas exemplar av samtliga skrivelser från invändare. Inkommer sökanden med anledning av skrift, vari invändning framställes, med svar, skall patentverket, såvida ej särskilda skäl föranleda annat, lämna invändaren meddelande härom samt översända exemplar av svaret till denne med uppgivande av frist, inom vilken invändare har möjlighet att inkomma med de påminnelser, som svaret kan föranleda.

Danmark.

*Forskrifter og anvisninger udfærdiget af
patentdirektoratet.*

§ 42.

Patentdirektoratet kan udfærdige nærmere forskrifter om, hvorledes de til patentansøgninger hørende dokumenter, herunder tegninger, skal være affattet. Patentdirektoratet kan endvidere udarbejde anvisninger til vejledning for patentansøgere.

Norge.

Forskrifter og anvisninger udfærdiget av Styret.

§ 42.

Styret kan utfærdige nærmere forskrifter om hvorledes de dokumenter, herunder tegninger, som hører til en patentsøknad skal være avfattet, samt utarbeide anvisninger til vejledning for patentsøkere.

Styret kan dessuten utfærdige nærmere forskrifter om nyhets- og kollisjonsgranskingens omfang.

*Finland.**Föreskrifter och anvisningar.*

§ 42.

Handels- och industriministeriet äger utfärda föreskrifter om hur handlingar i patentärenden skola vara beskaffade.

Patentverket må utarbeta anvisningar till vägledning för de patentsökande.

*Sverige.**Föreskrifter och anvisningar utfärdade av patentverket.*

§ 42.

Patentverket äger utfärda föreskrifter om hur handlingar i patentärenden skola vara beskaffade.

Patentverket må därjämte utarbeta anvisningar till vägledning för de patentsökande.

De nordiska patentmyndigheternas organisation och behandling av patentansökningar.

1. Danmark.

Patentmyndighed i Danmark er patentkommissionen, særlige kommissioner og direktoratet for patent- og varemærkevæsenet (patentdirektoratet).

Afgørelsen af ansøgninger om patent er ifølge patentloven henlagt under patentkommissionen. Denne består for tiden af 14 tekniske og 2 juridiske medlemmer. Direktøren for direktoratet for patent- og varemærkevæsenet er det ene af kommissionens juridiske medlemmer. Direktøren fungerer som kommissionens formand og har ansvaret for, at kommissionens beslutninger gennemføres. De øvrige medlemmer udnævnes af handelsministeren for et tidsrum af indtil 5 år ad gangen.

De af patentkommissionen truffne afgørelser om afslag eller vedtagelse af patent kan af ansøgeren eller indsigeren begæres undergivet prøvelse af en af handelsministeren nedsat særlig kommission, bestående af en formand og indtil 4 andre under hensyn til den pågældende sags beskaffenhed udnævnte medlemmer. Formanden, næstformanden og et juridisk medlem er faste medlemmer af de særlige kommissioner (formand er for tiden en tidligere højesteretsdommer og næstformand en tekniker). De særlige kommissioner sorterer direkte under handelsministeriet, men udgifterne ved disse betales af patentdirektoratet.

Direktoratet for patent- og varemærkevæsenet består af en patentafdeling og en varemærkeafdeling med en fælles direktør. Patentafdelingen har til opgave at bistå patentkommissionen ved behandlingen af patentansøgningerne. Patentafdelingen forestås af en overingeniør, og arbejdet er iøvrigt fordelt mellem tre tekniske afdelinger, der

hver ledes af en afdelingsingeniør, og hvortil yderligere er knyttet et antal, ialt 10 fastansatte ingeniører. Til patentafdelingen er endvidere knyttet ca. 50 heltids- eller deltidsskæftigede teknikere, der lønnes på akkordbasis. Disse teknikere – forbehandlerne – er beskæftiget med forundersøgelse (nyhedsgranskning etc.) og den forberedende behandling af patentansøgningerne. Det af dem udførte arbejde kontrolleres af de fastansatte ingeniører i den pågældende tekniske afdeling. Til patentafdelingen er endvidere knyttet 2 jurister. Hertil kommer kontor- og bibliotekspersonale.

En ansøgning om patent stiles til patentkommissionen og indleveres til patentafdelingens ekspeditionskontor, hvor den forsynes med nummer og tidspunkt for indgivelsen. Ansøgningen bliver derefter indført i journalen, hvorefter den overgives til behandling af en jurist, som kontrollerer, at de foreskrevne formelle krav vedrørende ansøgningen er opfyldt. Derefter klassificeres ansøgningen i overensstemmelse med den gældende klassefortegnelse og påføres den klasse, hvortil den hører. En af de ældre i patentafdelingen fastansatte teknikere foretager denne klassificering. Hver klasse (eventuelt underklasse eller mindre enhed) er tildelt en forbehandler samt et 1. og 2. medlem i patentkommissionen. Samtidig med klassificeringen overføres sagerne til de tekniske afdelinger til kontrol af forbehandlernes arbejde.

Efter klassificeringen tilstilles sagen den forbehandler, som behandler sagen inden for den pågældende klasse, til forundersøgelse og forbehandling. Når denne er foretaget, afgiver forbehandleren rapport herom. Den yderligere fremgangsmåde ved sagens behandling vil fremgå af det følgende. Finder

forbehandleren ved forundersøgelsen materiale, som vil være til hinder for patent eller nødvendiggøre begrænsning i den begærede patentbeskyttelse, eller må ansøgningen tydeliggøres, skriftveksler forbehandleren med ansøgeren om sagen, hvorefter denne forelægges for det pågældende medlem af patentkommissionen til afgørelse af, om patent kan meddeles eller ej. Derefter fortsætter forbehandleren behandlingen efter de retningslinier, som medlemmet har givet, under kontrol af den ingeniør i den pågældende afdeling, som overvåger ansøgningens behandling. Den pågældende ingeniør afgør, hvornår fremlæggelse og bekendtgørelse af ansøgningen kan finde sted.

Begæring om konventionsprioritet skal fremsættes senest 3 måneder efter, at patentansøgningen er indgivet til patentmyndigheden, dog aldrig på et senere tidspunkt end 2 uger før ansøgningens bekendtgørelse (denne sidste bestemmelse har ingen praktisk betydning). Retten til prioritet skal dokumenteres ved indsendelse af prioritetsdokument enten samtidig med fremsættelse af prioritetspåstanden eller inden én af patentkommissionen fastsat frist.

Patentloven indeholder iøvrigt de nærmere bestemmelser om de tilfælde, hvor en ansøgning skal afvises (§ 14), afslås (§ 15) eller fremlægges (§ 16). En ansøgning skal afvises, såfremt de foreskrevne krav vedrørende opfindelsens enhed eller ansøgningens tydelighed og formelle beskaffenhed ikke er opfyldt. I andre tilfælde af nægtelse af patent skal ansøgningen afslås.

I beslutning om at afvise en ansøgning skal 1. og 2. medlem samt et juridisk medlem deltage og være enige. Såfremt 1. og 2. medlem ikke er enige, afgøres sagen af den samlede patentkommission. Patentkommissionens beslutning om at afvise en ansøgning er endelig.

En ansøgning afslås, hvis den pågældende opfindelse ikke fyldestgør de fastsatte patenterbarhedskrav, eller der ikke er angivet rette opfinder. Beslutning om afslag træffes af forbehandleren eller 1. medlem. Ansøgeren kan efter et sådant afslag anmode om at få sagen optaget til fornyet behandling hos patentkommissionen.

I beslutning om at fastholde et afslag skal

både 1. og 2. medlem samt et juridisk medlem deltage.

Efter beslutning om at fastholde afslaget kan ansøgeren i derom til handelsministeren indgivet andragende begære nedsat en særlig kommission til prøvelse af sagen.

Når ansøgningen bekendtgøres, fremlægges ansøgningen med bilag til almindeligt eftersyn (dog ikke samtlige akter, således ikke brevvekslingen mellem ansøgeren og patentmyndigheden), og enhver kan derefter i løbet af 8 uger (bekendtgørelsestiden) til patentkommissionen fremkomme med indsigelse mod patentets meddelelse. Ansøgeren har lejlighed til at udtale sig i anledning af en indsigelse.

Efter at bekendtgørelsestiden er udløbet, beslutter patentkommissionen, om ansøgningen skal bevilges eller afslås. I behandlingen deltager foruden et juridisk medlem altid 2 tekniske medlemmer, men ikke forbehandleren. Ved et afslag, som går ansøgeren imod, kan denne på den tidligere angivne måde anmode om at få sagen optaget til fornyet behandling af patentkommissionen. Såvel indsigeren som ansøgeren kan, efter at patentkommissionen har færdigbehandlet ansøgningen henholdsvis ved at godkende den eller ved at fastholde en afslagsbeslutning anmode om, at en særlig kommission må blive nedsat for at prøve patentkommissionens afgørelse.

Er der efter bekendtgørelsestidens udløb ingen indsigelse fremkommet, eller er der i sagen trods indsigelse fattet endelig beslutning om, at patent skal meddeles, skal ansøgeren betale en udstedelsesafgift, hvorefter patent udfærdiges, og patentbeskrivelsen offentliggøres.

Finder en særlig kommission, at en ansøgning med urette er afslået, bliver sagen tilbagevist til patentkommissionen til fortsat behandling.

Er en sag af en indsiger indanket for en særlig kommission og denne finder, at patent ikke bør bevilges, bekendtgøres ansøgningen som afslået.

Den særlige kommissions afgørelser kan ikke gøres til genstand for appel.

Offentlighedens ret til fra og med fremlæggelsesdagen at gøre sig bekendt med den fremlagte ansøgning med tilhørende bilag er tidligere omtalt. Iøvrigt foreligger der ingen

ret for offentligheden til at gøre sig bekendt med ansøgningens akter, dette gælder også ansøgninger, som har ført til patent. En domstol har ret til at få udleveret ansøgningens akter i en patentsag, der er genstand for domstolens prøvelse.

2. Finland.

Patent- och registerstyrelsen, som är patentmyndighet i Finland, åligger att såsom ett handels- och industriministeriet underlydande centralt ämbetsverk handlägga förutom patent- och varumärkesärenden, även ärenden rörande det centrala handelsregistret, samt att därjämte övervaka konkurrensbegränsningar inom näringslivet.

Patent- och registerstyrelsen består av en avdelning för patent- och varumärken, en avdelning för handelsregistret samt en kartellavdelning som fungerar som kartellverk.

Avdelningen för patent- och varumärken indelas för behandling av till dess verksamhetsområde hörande ärenden i sektioner, vilka äro allmänna sektionen, varumärkessektionen samt fyra tekniska sektioner. På den allmänna sektionen ankommer bl. a. den formella granskningen av patentansökningar. På de tekniska sektionerna ankommer patentansökningarnas huvudbehandling. För behandling av patentärenden verkar inom ämbetsverket vidare ett kollegialt organ, benämnt patentverkets allmänna sammanträde, som har karaktären av andra instans, men som icke utgör en sådan sluten avdelning vars medlemmar enbart skulle delta i behandlingen av besvärärenden.

Chef för patent- och varumärkesavdelningen är generaldirektören i patent- och registerstyrelsen. Var och en av de tekniska sektionerna förestås av en överingenjör. Vidare finnas i de tekniska sektionerna 4 äldre provningsingenjörer av högre avlöningsklass, 10 äldre provningsingenjörer av lägre avlöningsklass, 13 yngre provningsingenjörer, 4 extra ordinarie provningsingenjörer samt 3 provningsingenjörer såsom innehavare av tillfälliga befattningar. Allmänna sektionen förestås av en chef som bör ha avlagt juriskandidatexamen. Under allmänna sektionen

lyder kontors-, biblioteks- och arkivpersonalen. I patent- och registerstyrelsen är personalen anställd med fast lön och är därjämte heltidsanställd.

Vid patentverkets allmänna sammanträde är generaldirektören ordförande och såsom ledamöter delta minst två chefer för de tekniska sektionerna eller provningsingenjörer som äga självständig beslutanderätt beträffande kungörande av patentansökan och meddelande av patent. Generaldirektören kan kalla chefen för allmänna sektionen till adjungerad ledamot vid allmänt sammanträde. Då ärende på grund av sin principiella betydelse har förordnats till behandling vid allmänt sammanträde, delta i detsamma generaldirektören och samtliga sektionschefer. Vid sammanträdet föredrages ärendet av den innehavare av tjänst eller befattning som berett detsamma i första instans, men eljest deltagar denne icke i ärendets behandling och avgörande.

Patentärendenas behandling i ämbetsverket försiggår på följande sätt:

Patentansökningar inlämnas till patentverkets expeditjonskontor, där tidpunkt (datum och klockslag) påtecknas och ansökningarna förses med nummer samt diarieföras. Sedan klassificeras ansökningarna av överingenjörerna och överföres därefter till allmänna sektionen för förberedande (formell) granskning. Därest vid denna granskning befinnes att ansökningen icke åtföljts av ansökningsavgift (medellös patentsökande kan dock medgivas befrielse från ansökningsavgift samt vissa andra avgifter som i regel skola erläggas under ansökningens behandling) eller beskrivning av uppfinningen i åtminstone ett exemplar, upptages ansökan ej till prövning. Ifall vid den förberedande granskningen finnes andra formella brister hos ansökan, förelägger allmänna sektionens chef sökanden att inom viss tid avhjälpa dessa. Därest så ej sker upptages ansökan ej till prövning.

Ifall ansökan icke är behäftad med formella brister eller därest förefintliga brister avhjälpts, sändes ansökningen till behörig teknisk sektion för huvudbehandling. Där omhändertages ansökan av den provningsingenjör som den enligt klassificeringsbeteckningen tillhör. Finner provningsingenjören

att patent ej kan meddelas, uppmanas sökanden att inom viss tid inkomma med yttrande i saken. Detta sker medelst av provningsingenjören utfärdade föreläggande där han i form av anmärkningar anför de omständigheter som anses utgöra hinder för ansökningsens godkännande.

Därjämte föres ansökningsen fram till ett avgörande genom muntliga förhandlingar mellan sökanden resp. hans ombud och provningsingenjören. För att utreda ärendet kan sökanden också muntligen avge yttranden som protokollföras. Ytterligare kan muntligt förhör med part anställas i ärende vari gjorts invändning eller yrkande om bättre rätt till uppfinningen. Sådant förhör verkställs av sektionschef eller äldre provningsingenjör i närvaro av en annan tjänsteman som för protokollet.

Sökanden har möjlighet att ändra sin ansökning, men kommer denna till följd härav att omfatta något som ej ingått i den ursprungliga beskrivningen av uppfinningen, anses ansökan ha inkommit till patentverket då den ändrade beskrivningen inlämnades. Ansökningsen kan emellertid ändras endast genom att inskränka dess innehåll sedan beslut fattats om dess kungörande.

Anspråk på företrädesrätt som grundar sig på i utlandet gjord ansökan om skydd, skall göras förrän beslut fattats om den i Finland gjorda patentansökningsens kungörande. Sökanden skall styrka den begärda företrädesrätten, därest patentverket det påfordrar.

Därest ansökan omredigerats så att hinder för dess godkännande ej mera förefinnas eller ifall de ursprungliga ansökningshandlingarna som sadana äro godtagbara, fattar provningsingenjören beslut om ansökningsens kungörande. Därförinnan har sökanden meddelats att granskningen avslutats och att kungörelse om ansökningshandlingarnas utläggning kommer att utfärdas. Efter kungörelsens offentliggörande blir ansökningsen jämte alla bilagor tillgänglig för envar. Diariet med dess anteckningar om bl. a. sökandens och uppfinnarens namn samt uppfinningens benämning är emellertid tillgängligt för allmänheten fr.o.m. den tidpunkt ansökningsen inlämnats. Därjämte kan den som har intresse av patentansökans innehåll, under vissa förutsättningar (§ 79 patentlagen) berättigas att i patent-

verket taga del av ansökningshandlingarna innan kungörelse utfärdats.

Envar kan hos patentverket inom sextio dagar från offentliggörandet av ifrågavarande kungörande framställa invändning mot ansökningsen. Invändning kan grundas allenast därpå att den patentsökta uppfinningen icke fyller patenterbarhetsvillkoren (§§ 14–19 patentlagen) eller att en annan ansökan som avser samma uppfinning och som är berättigad till företrädesrätt från en tidigare tidpunkt, ännu icke slutbehandlats. Inom samma tid kan uppfinningens rätt innehavare yrka att honom tillerkännes bättre rätt till uppfinningen.

Ifall invändning eller yrkande om bättre rätt till uppfinningen icke inkommit inom nämnda tid, fattar provningsingenjören beslut om meddelande av patent.

Provningsingenjör som ej har självständig beslutanderätt, föredrager före avgivande av föreläggande ärendet för överingenjören eller för någon av honom därtill utsedd provningsingenjör som har dylik beslutanderätt. I sådant fall fattar överingenjören eller provningsingenjören som har ifrågavarande rätt beslut om ansökningsens kungörande och meddelande av patent, resp. underställer ärendet patentverkets allmänna sammanträde till behandling.

Därest sökanden icke inom förelagd tid (möjlig fristförlängning medräknad) inkommer med svar på provningsingenjörens föreläggande, fattar generaldirektören beslut om att ansökningsen skall anses ha förfallit.

Invändning eller yrkande som framställts inom föreskriven tid skall genom provningsingenjörs försorg delgivas sökanden med förständigande för honom att inom viss tid skriftligen yttra sig däröver. Invändare resp. den som gjort yrkande och sökande kunna även under den fortsatta behandlingen och till och med vid patentverkets allmänna sammanträde bemöta varandras yttranden.

Finner provningsingenjören att ansökningsen skall avslås, antingen helt eller delvis, underställer han ärendet patentverkets allmänna sammanträde till behandling. På sökandens anhängan kan ärendet icke upptagas till behandling vid sagda sammanträde, men å andra sidan har provningsingenjören icke heller befogenhet att avslå ansökan. Han

kan dessutom bevilja patent endast då full enighet angående ansökan råder sökanden och honom emellan.

Har patent genom beslut i teknisk sektion meddelats oaktat invändning eller yrkande gjorts i behörig ordning, är den som framställt invändningen eller yrkandet berättigad att inom trettio dagar, räknat från dagen för beslutet, bringa ärendet till behandling vid patentverkets allmänna sammanträde.

Ärende som av provningsingenjör underställt patentverkets allmänna sammanträde till behandling med förslag om avslag, kan resultera i att allmänna sammanträdet antingen fattar beslut om avslag av ansökningen eller återförvisar ärendet till tekniska sektionen. I sistnämnda fall meddelar provningsingenjören patent, såvida ej annat patenthinderande material framkommit.

Då provningsingenjör (resp. överingenjör) meddelat patent oaktat invändning eller yrkande och ärendet av den som gjort invändningen eller yrkandet bringas till behandling vid allmänna sammanträdet, anses detsamma berättigat att ta ställning till ansökningen i dess helhet. Allmänna sammanträdet meddelar därefter patent om detta av detsamma prövas rättvist. Finner sammanträdet återigen att patent ej bör meddelas avslår det ansökningen. Allmänna sammanträdet utfärdar också förelägganden som föredragande provningsingenjör undertecknar «enligt uppdrag».

I ärenden som bringats till behandling vid allmänt sammanträde kan förhör med part och vittne anställas. Vid sammanträdet föres protokoll över parts- och vittnesförhör. Dylika förhör förekomma ofta.

Patentsökande kan i allmänna sammanträdet slutliga beslut söka ändring medelst besvär hos högsta förvaltningsdomstolen inom sextio dagar från dagen för beslutet. Högsta förvaltningsdomstolen antingen förkastar besvären eller återförvisar ärendet till patentverket.

På anmodan av högsta förvaltningsdomstolen avger allmänna sammanträdet utlåtande i besvärssärende. Samma provningsingenjör som tidigare föredragit ärendet vid allmänna sammanträdet, gör det också vid avgivande av utlåtande med anledning av besvär. Däremot föredrar ingen innehavare

av tjänst eller befattning vid patentverket ansökningsärenden i högsta förvaltningsdomstolen.

Den som gjort invändning eller yrkande kan i regel icke söka ändring i allmänna sammanträdet slutliga beslut, men äger rätt att mot patenthavaren föra talan vid domstol. Allmänna sammanträdet avger på begäran av domstol utlåtanden i mål om patent.

3. Norge.

Patentmyndighet i Norge er Styret for det industrielle rettsvern (Patentstyret) som behandler foruten patentsaker også saker vedr. varemerker og mønstre. Styret har 2 avdelinger.

Første avdeling behandler og avgjør i første instans søknader om patenter, varemerker og mønstre. Avdelingen har 33 medlemmer, hvorav to rettskyndige (byråsjefer) og 31 teknisk kyndige (1 sjefsingeniør og 30 overingeniører). En av avdelingens teknisk kyndige medlemmer (sjefsingeniøren) er formann for avdelingen. I første avdelings behandling av patentsøknadene deltar foruten nevnte medlemmer 29 underordnede teknisk kyndige tjenestemenn (19 avdelingsingeniører og 10 ingeniører) som assistenter for medlemmene. Med den kontormessige og ekspedisjonsmessige behandling av patentkravene er beskjeftiget 9 kontortjenestemenn. Under første avdeling hører dessuten Styrets bibliotek, hvis hovedoppgave det er å tilveiebringe og ordne det nødvendige granskningsmateriale for teknikerne. I biblioteket er beskjeftiget 21 tjenestemenn.

I *annen avdeling* tas etter begjæring opp til fornyet avgjørelse saker hvori det er truffet beslutning i første avdeling. For annen avdeling kan dessuten innbringes spørsmålet om vilkårene for tvangslisens er til stede, jfr. npl. § 9, og, når partene er enige om det, fastsettelsen av vederlaget for patent som eksproprieres eller som brukes i henhold til tvangslisens, jfr. npl. § 10, samt spørsmål om patents gyldighet, jfr. npl. § 16. Annen avdelings medlemmer oppnevnes av Kongen for et bestemt tidsrom, som i praksis har variert mellom 5 og 2 år. I annen avdeling er det for

tiden 28 medlemmer, nemlig foruten Styrets sjef 2 jurister, 19 teknikere, samt 3 merkantilt sakkyndige og 3 håndverks- og industrisakkyndige. De merkantilt-, håndverks- og industrisakkyndige deltar bare ved behandlingen av varemerke- og mønstersaker. I annen avdeling er Styrets sjef formann.

Første avdelings medlemmer og personale er ansatt i Styret med fast lønn, mens medlemmene av annen avdeling får en fastsatt godtgjørelse for hver sak de behandler. Styrets sjef, som deltar i behandlingen av alle saker i annen avdeling, får ikke særskilt godtgjørelse for denne sin funksjon innen Styret.

Patentsøknader inngis til Styrets ekspedijonskontor, hvor tidspunktet for innleveringen (også klokkeslett) paternes, hvorefter søknaden journalføres. Søknaden går deretter til første avdelings formann til klassifisering og fordeling til de resp. medlemmer. Etter granskning og forberedende behandling tilstilles søkeren – hvis det finnes grunn til det – en skrivelse, hvori det behandlende medlem kommer med anmerkninger til søknaden. Søkeren får en viss frist til å svare samt til å avhjelpe de anmerkede mangler ved søknaden. Kommer herunder eller som følge av endringer som søkeren foretar i annen forbindelse, den inngitte søknad til å omfatte noe vesentlig annet enn den opprinnelig beskrevne oppfinnelse, anses søknaden inngitt på den dag da det nye innkom i saken.

Krav om prioritet kan gjøres gjeldende helt frem til patent bevilges, og retten til prioritet må innen samme tidspunkt bevises ved inngivelse av prioritetsdokument.

Når det behandlende medlem, som regel etter skriftveksling med søkeren, finner at søknaden kan kunngjøres, foredras den i et utvalg med første avdelings formann og det behandlende medlem samt ytterligere et av avdelingens medlemmer som deltagere. Dette utvalg fatter beslutning om kunngjøring. Har det behandlende medlem funnet at patentsøknaden ikke fyller de foreskrevne krav eller at den patentsøkte oppfinnelse ikke er ny eller på annen måte ikke tilfredsstiller de fastsatte patenterbarhetsvilkår, skal han på liknende måte foredra søknaden i nevnte utvalg for avvisning. Først skal dog søkeren som ovenfor nevnt ha fått skriftlig meddelelse om de anmerkninger som har kunnet gjøres i

saken og som ligger til grunn for avvisningen samt hatt anledning til å avhjelpe de anmerkede mangler.

Når en søknad er kunngjort og dokumentene utlagt, har almenheten anledning til i løpet av 2 mndr. å gjøre seg kjent med de godtatte søknadsdokumenter (men ikke med eventuelle tidligere dokumenter i saken og heller ikke med skriftvekslingen mellom Styret og søkeren), samt å fremkomme med innsigelse mot at patent bevilges. Innkommer ingen innsigelse, bevilges patent. Beslutning herom treffes av vedkommende 3-manns utvalg på samme måte som ved avvisning av en patentsøknad eller beslutning om å godkjenne en søknad til kunngjøring.

Innsigelse kan alene støttes på at den patentsøkte oppfinnelse ikke fyller de fastsatte patenterbarhetsvilkår (§§ 1 og 2 i den norske patentlov) eller at søkeren (iflg. § 3 i den norske patentlov) ikke har rett til patent. Den siste innsigelsesgrunn kan bare anføres av den innsiger som selv mener å ha rett til oppfinnelsen eller vil gjøre gjeldende at søkeren uten nevnte innsigers samtykke har hentet innholdet i ansøknings fra dennes fremstilling, tegninger eller liknende eller fra en av denne anvendt fremgangsmate.

Søkeren blir alltid gjort kjent med hva innsigeren anfører samt har anledning til skriftlig å komme med innlegg i saken. Etter avsluttet skriftveksling foredras saken i vedkommende utvalg, jfr. opplysningene ovenfor, for avvisning eller bevilgning av patent.

Når søkeren innen fastsatt frist ikke svarer på skrivelse med anmerkninger fra Styret, henlegges søknaden. Den behandles da som tilbakekalt, men søkeren kan innen en frist av 4 måneder og mot særlig avgift få behandlingen gjenopptatt.

Søkeren og innsigerne kan, hvis en beslutning går dem imot, kreve at saken tas opp til fornyet avgjørelse av Styrets annen avdeling. En patentsak avgjøres der av et utvalg bestående av Styrets sjef (formann) samt 4 medlemmer. I utvalget skal det være 3 teknisk kyndige medlemmer og 2 rettskyndige medlemmer av avdelingen. Saken forberedes av det behandlende medlem (referenten) og prosedyren er som regel skriftlig. I innsigelsesaker får i alminnelighet hver av partene anledning til to innlegg. Muntlig partsforklaring

og vitnemål for domstol som man har bestemmelse om i loven om Styret, finner meget sjelden sted.

Annen avdelings behandling kan medføre enten

a) at det utvalg innen annen avdeling som behandler saken, tar denne opp til fullstendig behandling og avgjør den, eller

b) at utvalget opphever anmeldelsesavdelingens beslutning og tilbakeviser saken til ny behandling.

I tilfelle a) kan annen avdeling komme til samme resultat som første avdeling, hvis avgjørelse i så fall opprettholdes, eller fatte annen beslutning. Avgjørelse i samsvar med b) forekommer bare i noen få prosent av de saker som annen avdeling prøver. Forutsetningen for en slik avgjørelse er at det er fremkommet nye opplysninger av betydning i saken, opplysninger som første avdeling ikke har hatt anledning til å ta hensyn til. Den avgjørelse første avdeling i et slikt tilfelle treffer, kan foranledige søker eller innsiger til å kreve at saken tas opp til fornyet avgjørelse av Styrets annen avdeling.

Avgjørelse av Styrets annen avdeling hvorved patent nektes, er endelig. Spørsmålet om et meddelt patents gyldighet kan derimot innbringes for domstolene.

Foran er redegjort for almenhetens rett til å bli kjent med patentdokumenter i utlegningstiden. Forøvrig er patentdokumentene hemmelige, men domstol samt den som kan godtgjøre å ha en berettiget rettslig interesse i det, kan gis anledning til å bli kjent med dokumentene i en sak som har ledet til patent.

4. Sverige.

Patent- og registreringsverket i Sverige handlägger patentärenden, ärenden rörande varumärken samt mönster och modeller även som registrering av aktiebolag. Inom ämbetsverket finns sex anmälningsavdelningar för patentärenden (patentavdelningar),¹⁾ vilka såsom första instans handlägger inkomna

patentansökningar. Till de nu nämnda kommer en avdelning för administrativa ärenden (administrativa avdelningen) och ärenden rörande varumärken samt mönster och modeller (varumärkesavdelningen) samt en avdelning för aktiebolagsärenden (bolagsavdelningen). Ämbetsverket har vidare en besväravdelning, som har att pröva besvär över beslut, som meddelats av patentavdelningarna, ävensom att på begäran av den, som framställt invändning, pröva patentansökning, som patentavdelning trots invändning funnit böra leda till patent, samt att pröva besvär över slutligt beslut av varumärkesavdelningen i varumärkesärende. Därjämte har besväravdelningen att i patent- och varumärkesärenden avgiva utlåtande till Kungl. Maj:t och domstolarna.

Var och en av patentavdelningarna förestås av en byråchef. A patentavdelningarna finns sammanlagt 105 rotlar, fördelade på i medeltal 17 rotlar per avdelning, vilka förestås av tekniska ledamöter (byrådirektörer och första byråingenjörer). Under 1961 har dessutom subrotlar börjat inrättas. En subrotel sorterar under viss rotel och förestås av en byråingenjör, som ej har samma självständiga beslutanderätt som teknisk ledamot. Därjämte tjänstgör ett antal ingenjörer som assistenter åt de tekniska ledamöterna. Här ifrågavarande personal utgörs till övervägande del av högskoleingenjörer. På de kemiska avdelningarna finns också några tjänstemän med naturvetenskaplig universitetsexamen. Från 1960 har patentverket dessutom anställt läroverksingenjörer. Som rättskunnig ledamot på anmälningsavdelningarna fungerar verkets administrative byrådirektör.

Besväravdelningen utgöres av ämbetsverkets chef som ordförande, fem byråchefer som tekniska ledamöter samt två byråchefer som rättskunniga ledamöter. Av de sistnämnda är den ene byråchefen å administrativa avdelningen. Övriga sex byråchefer ha arbetet på besväravdelningen som huvuduppgift. K. Maj:t förordnar en av ledamöterna att vara vice ordförande.

¹⁾ Utökning av antalet patentavdelningar samt vissa andra organisationsförändringar har föreslagits av den s.k. patentverksutredningen 1958. I begränsad utsträckning har dessa förslag biträttats i 1962 års statsverksproposition. I propositionen förelås även att första instansen i patentverket som helhet benämnes patentavdelningen, som därvid skall ledas av en avdelningschef. De nuvarande patentavdelningarna föreslås erhålla benämningen byråer.

Förutom de nu nämnda är ett mindre antal jurister helt eller delvis sysselsatta med patentärenden. Härtill kommer kontors- och vaktpersonal samt bibliotekspersonalen.

Personalen i patentverket är i regel anställd med fast lön och på heltid. Det finns dock dessutom ett antal arvodesanställda ingenjörer (i december 1961 c:a 30), som ofta tjänstgör på deltid. Dessa arvodister är övervägande pensionärer, som tidigare varit anställda i patentverket eller i annat statligt verk.

Patentansökningar, som inlämnas till ämbetsverket, mottages i registratörskontoret som har att förse dem med nummer och anteckna tidpunkt för ingivandet (även klockslag), varefter de införs i ett register. De sålunda registrerade ansökningarna överlämnas till en särskild klassningsnämnd. Ansökningen åsättes klassbeteckning i överensstämmelse med det tekniska område till vilket uppfinningen hör enligt fastställd klassförteckning, samt, i enlighet härmed, uppgift om rotel å anmälningssavdelning, där ansökningen sedermera skall behandlas. Klassningsnämnden överlämnar ansökningarna till en särskild, verkets organisation ej tillhörande granskningsnämnd, som har att undersöka, huruvida en uppfinning av betydelse för rikets försvar kan föreligga. Då så är fallet vidtager nämnden genom 1946 års lag om försvarsuppfinningar föreskrivna åtgärder. Härifrån överlämnas ansökningarna till ämbetsverkets kanslibyrå, där en formell granskning företages. På grundval härav utfärdas s.k. kort föreläggande till sökanden där ansökningsavgift ej erlagts eller beskrivning, patentanspråk eller erforderlig ritning saknas. Dessutom kan de korta föreläggandena innehålla andra anmärkningar, främst sådana som avser formella brister.

Visar den förberedande granskningen i kanslibyrån att en ansökning är behäftad med formella brister, vilka dock ej är av sådan natur, att ett särskilt kort föreläggande är erforderligt, sammanföres anmärkningarna i ett särskilt yttrande för att delgivas sökanden samtidigt med eventuella anmärkningar från den tekniska ledamoten.

Efter behandlingen i kanslibyrån överföres ansökningen till vederbörande rotel inom patentavdelningarna. Föreståndaren

för roteln, eller i förekommande fall subroteln, skall verkställa den utredning, som erfordras för ärendets avgörande, samt skriftväxla med sökanden om de åtgärder, som bör vidtagas med anledning av den företagna granskningen. Konferenser av mera informell natur samt telefonsamtal med patentsökande eller dennes ombud förekommer även. Teknisk ledamot – men ej byråingenjör – äger själv godkänna ansökningen till kungörande och, där invändning mot ansökningen icke framställts, meddela patent. Anser den tekniska ledamoten, att patent icke skall meddelas, eller har invändning mot ansökning anförts, skall ärendet av honom föredragas inför avdelningschefen, som det i sådant fall tillkommer att ensam besluta i ärendet. Så skall också ske, om sökande i ärende begärt muntlig förhandling, samt ytterligare i en del fall, bl. a. då den tekniske ledamoten ifrågasätter frångående av någon förut fastslagen eller tillämpad princip. Avdelningschefen kan även i övriga fall bestämma, att ärende skall behandlas på detta sätt. Vid föredragning inför avdelningschefen deltar i vissa fall den rättskunnige ledamoten i behandlingen.

Den som vill taga rätt till konventionsprioritet i anspråk skall före ansökningens kungörande, således före utläggningen för allmänheten, framställa begäran härom samt uppgiva det främmande land, där den ursprungliga ansökningen blivit inlämnad, ävensom tidpunkt (prioritetsdag) då så skett.

Har mellan prioritetdagen och ansökningens ingivningsdag inträtt ett förhållande, som kunde befaras utgöra nyhetshinder för meddelande av patent, därest prioritet ej kunnat åberopas, påfordrar patentverket, att den begärda konventionsprioriteten styrkes, därest detta ej tidigare är gjort. En annan patentansökning kan även föranleda, att prioriteten måste styrkas medelst prioritetshandling. Finns ej sådan särskild anledning till att prioriteten bör styrkas, behöver prioritetshandling ej inlämnas.

Sökanden får under ansökningens behandling omlägga patentanspråken endast inom ramen för uppfinningstanken, i den mån denna framgår av de ursprungliga ansökningshandlingarna. Möjligheten att införa ändringar eller tillägg, utöver vad som ursprungligen angivits, begränsas härigenom, och en an-

sökning får aldrig anses inlämnad vid och således räkna giltighet från en senare tidpunkt än den ursprungliga inlämningsdagen.

Underlåter sökande att inom föreskriven tid yttra sig med anledning av patentverkets föreläggande, skall ansökningen avföras utan materiell prövning, varefter sökanden dock har möjlighet att inom viss frist mot en fastställd avgift återuppliva densamma.

Fyller ansökningshandlingarna ej vissa fastställda krav, bl. a. att ansökningen endast skall avse skydd för en enda uppfinning, eller har ej vissa föreskrivna uppgifter lämnats eller fullmakt för uppgivet ombud ingivits samt har rättelse efter anmärkning härom ej kunnat vinnas, skall patentavdelningen förklara ansökningen förfallen. Vid övriga hinder för patent skall, efter meddelande här- om till sökanden och då anmärkta brister ej avhjälpats, ansökningen avslås.

Har ej anledning att förvägra patent befunnits föreligga, meddelas sökanden, då granskningen avslutats, att så skett, samt att ansökningen kommer att utläggas för allmänheten. Utläggningen kungöres.

I och med att ansökning utlagts, blir för framtiden – med vissa sällsynta undantag – samtliga handlingar i ärendet tillgängliga för allmänheten.

Sedan ansökning utlagts, står det en var öppet att inom två månader efter utläggningen till patentverket inkomma med skriftlig invändning mot att patent meddelas. Inkommer ej invändning, beviljas patentet. De grundar invändaren kan åberopa är ej begränsade. Sökanden beredes alltid tillfälle att ta del av invändningen samt inkomma med förklaring. I regel får invändaren ta del av denna samt inkomma med påminnelser. Då skäl härför föreligger, kan även ytterligare skriftväxling förekomma.

Över beslut å patentavdelning, varigenom patentansökning förklarats förfallen eller avslagits, har sökande möjlighet att inom två månader från beslutets dag anföra besvär hos patentverkets besväravdelning.

Har patentansökning genom beslut å patentavdelning bifallits, oaktat invändning framställts i behörig ordning, äger den, som gjort invändningen, inom två månader efter bifallet påkalla besväravdelningens prövning av ansökningen.

I samband med besväravdelningens prövning av besvär- eller invändningsärende kan fortsatt skriftväxling med sökande eller invändare äga rum. Muntliga förhandlingar förekommer ofta.

Över beslut i besväravdelningen, som går sökande emot, kan denne anföra besvär hos Kungl. Maj:t i regeringsrätten. Däremot kan invändare ej anföra besvär över besväravdelningens beslut.

Besvären inlämnas i handelsdepartementet och föredrages i regeringsrätten av en därtill förordnad tjänsteman, i regel en sådan tillhörande patentverkets ingenjörspersonal. Besvären delgives alltid besväravdelningen för yttrande. Vid behov remitteras ärendet även till teknisk högskola eller annan institution med teknisk eller naturvetenskaplig sakkunskap för yttrande. Sedan erforderliga yttranden inkommit till regeringsrätten har klaganden möjlighet att inkomma med skriftliga påminnelser, varefter ärendet föredrages och avgöres. Klaganden har ej möjlighet till muntlig förhandling inför regeringsrätten.

5. Översikt av det patentskriftsmaterial, som av de nordiska patentmyndigheterna användes vid nyhetsgranskningen.

Patentmyndigheten begagnar sig vid nyhetsgranskningen av patentskrifter från olika länder samt tekniska handböcker, tidskrifter och annan litteratur. Patentverkens samlingar av patentskrifter, uppdelade efter vissa klassificeringssystem, utgör därvid det i praktiken viktigaste granskningsmaterialet.

Omfattningen av det granskningsmaterial i form av patentskrifter (i vissa fall s.k. utläggningsskrifter och abridgments), som normalt ingår i förprövningen i de nordiska länderna, framgår av nedanstående översikt. Översikten visar de år och nummer, från vilka ifrågavarande patentskriftsserier finns tillgängliga för granskning i respektive patentverk, samt det klassificeringssystem, enligt vilket materialet är uppdelat. Ifråga om ansökningar och patent i det egna landet utnyttjas i de nordiska länderna det tyska systemet.

Det må nämnas att i likhet med vad som

sker i andra länder, som ratificerat den s.k. klassificeringskonventionen (se betänkandets inledande översikt), patentskrifter från de nordiska länderna numera utöver klassbeteckning enligt det egna systemet förses med beteckning enligt det internationella patentklassificeringssystemet. Detta är emellertid ännu icke så utbyggt att det kan tjäna som grundlag för en i granskningssyfte gjord uppdelning av materialet.

För genomförande av systemet med nordiska patentansökningar är det betydelsefullt att nyhetsprövningen är likvärdig i alla länderna och följaktligen att det granskningsmaterial som normalt genomgås har samma omfattning i de nordiska patentverken. Avsikten är att före ikraftträdandet av en lagstiftning om nordiska patentansökningar uppnå överensstämmelse i detta hänseende.

Granskningen omfattar normalt patentskrifter från nedanstående länder.
(Tabellen visar läget i slutet av år 1961).

Granskande land	Granskning sker från	Danmark	Finland	Norge	Sverige	V. Tyskland ¹⁾	Frankrike	Schweiz	Storbritannien ²⁾	U.S.A.
Danmark	Ar	1894	Granskas ej men materialet uppdelat från 1944	1886	1885	1877	1902	Granskas ej men uppdelat från år 1888	1855	1908
	Nr.	1		1	1	1	317501		—	896351
	System	tyskt	tyskt	tyskt	tyskt	tyskt	holländskt	holländskt från år 1909		U.S.A.
Finland	Ar	1900	1842 ⁵⁾	1892	1885	1877	1952	1944	1921 ³⁾	1946
	Nr.	2806	1	2841	1	1	997101	228000	155801	2407624
	System	tyskt	tyskt	tyskt	tyskt	tyskt	dels tyskt, dels intern.	i huvudsak tyskt	dels engelskt, dels tyskt	U.S.A.
Norge	Ar	1894	1944	1886	1885	1877	1902	1908	1855	1912
	Nr.	1	19872	1	1	1	317502	39401	—	1014631
	System	tyskt	tyskt	tyskt	tyskt	tyskt	holländskt fr. 855001	tyskt	i huvudsak holländskt	U.S.A.
Sverige	Ar	1894	1944	1892	1885	1877	1920	1928	1855	1896
	Nr.	1	20001	2841	1	1	500651	118701	—	595285
	System	tyskt	tyskt	tyskt	tyskt	tyskt	tyskt	tyskt	tyskt ⁴⁾	U.S.A.

¹⁾ Från år 1957 sker granskningen på utlagda publicerade patentansökningar (Auslegeschriften).

²⁾ Det för granskning uppdelade materialet utgörs huvudsakligen av sammanfattningar av utlagda publicerade patentansökningar (abridgments). Kontinuerlig numrering oavsett årsföljden infördes för Storbritannien år 1909.

³⁾ Från 1953 (nr. 700.001) utgöres det engelska materialet i Finland av fullständiga patentskrifter, uppklassat efter det internationella systemet.

⁴⁾ Av materialet före 1909 föreligger ca. en fjärdedel, i huvudsak upptagande mindre aktuella klasser, endast i form av bundna s.k. abridgement classes med register enligt engelskt system.

⁵⁾ I form av tryckta patentskrifter från och med år 1944 (nr. 19872).

A. Avgifter i samband med ansökan om patent.**Nuvarande avgifter.**

I samband med ansökan om patent utgår i de nordiska länderna för närvarande följande avgifter (se för Danmark: Handelsministeriets bekendtgørelse om patentaftgifter m. v. af 28. november 1958, för Finland: Förordning av 28 februari 1958, för Norge: Patentlagen, senaste avgiftsändring genom kgl. res. av 25. november 1960, för Sverige: Patentlagen, senaste avgiftsändring genom lag av den 28 juli 1958).

I nedanstående tabeller är avgifterna för varje land uttryckta även i de övriga ländernas valutor med avrundade belopp.

Patentansökningsavgift.

	Dkr.	Fmk.	Nkr.	Skr.
Danmark (indleveringsgebyr)	175	8000	180	130
Finland (ansökningsavgift)	160	7500	170	120
Norge (patentkravsavgift)	195	9000	200	145
Sverige (ansökningsavgift)	265	12300	275	200

Besväravgifter (gäller såväl sökande som invändare).

	Dkr.	Fmk.	Nkr.	Skr.
Danmark				
(begæring om nedsættelse af en særlig kommission)	400	18500	145	300
Finland	—	—	—	—
Norge				
(forlangende om fornyet avgjørelse)	145	6600	150	110
Sverige				
(besväravgift)	200	9200	210	150

Utfärdnings- eller tryckningsavgift eller liknande.

	Dkr.	Fmk.	Nkr.	Skr.
Danmark				
utstedelse af patent og trykning af beskrivelsen	100	4500	105	75
för varje trycksida över 3, ytterligare	40	1850	40	30

Finland	Dkr.	Fmk.	Nkr.	Skr.
patentbrev ¹⁾	110	5000	115	80
tryckningsavgift:				
sidantal sammanlagt 1-2	40	2000	45	30
sidantal sammanlagt 3-5	65	3000	70	50
steg om ytterligare 5 sid.	40	2000	40	30
varje ritningssida över 1	25	1200	25	20
Norge				
grundavgift	95	4500	100	70
tilläggsavgift:				
för patentskrift utan ritning, för varje tryck-				
sida eller del därav utöver 2	50	2250	50	35
för patentskrift med ritning:				
för varje trycksida eller del därav utöver 1.	50	2250	50	35
för varje enkelsida av ritningen utöver 1....	50	2250	50	35
tilläggsavgift vid betalning inom två månader				
efter förfallodagen	30	1350	30	20
Sverige				
utfärdningsavgift	130	6000	135	100
tilläggsavgift vid betalning inom två månader				
från förfallodagen	35	1550	35	25
<i>Avgift för återupplivning o. dyl.</i>				
	Dkr.	Fmk.	Nkr.	Skr.
Danmark	—	—	—	—
Finland				
anhållande om återupptagning av förfallen				
ansökan till förnyad behandling ²⁾	160	7500	170	120
Norge				
gjenopptakelsesavgift	30	1350	30	20
senare förlangande i samme patentkrav....	70	3500	75	50
Sverige				
återupplivningsavgift	100	4500	105	75
där ansökan tidigare återupplivats.	200	9000	210	150

Översättningsavgift.

Gäller endast Finland, där det stadgas om översättning av patentspråken från finska till svenska och omvänt, se § 39 mom. 3 finska patentlagen och förordningen av 28 februari 1958 under § 3. Avgiften utgår med minst 800 Fmk. per textside.

Övriga avgifter.

I Norge utgår ytterligare följande avgifter enligt patentlagen § 47, styckena 1 och 2.
 För ändringar och tillägg i «fremstillingen av oppfinnelsen»..... 10 Nkr.
 Begäran om anstånd för besvarande av föreläggande m. m..... 10 »

¹⁾ Särskild avgift för patentbrevet utgår endast i Finland, lag ang. stämpelskatt av den 8 juni 1956.

²⁾ Närmast jämförligt med ingivande av ny ansökning (se § 46 mom. 3 fpl).

I *Finland* utgår ytterligare följande avgifter enligt §§ 6 och 8 lagen angående stämpelskatt av den 8 juni 1946.

Begäran om anstånd för besvarande av föreläggande m. m.:

resolution skriven på till patentverket ingiven handling	500 Fmk.
resolution skriven på särskilt papper	1100 »

Avgifter efter införandet av systemet med nordiska patent.

Avgifterna skall utgå med samma belopp vare sig ansökningen är nordisk patentansökan eller nationell patentansökan.

Avgifternas storlek förutsättes bli densamma i alla länderna (med utjämning av genom växelkurserna uppkomna ojämna belopp). Följande slag av avgifter föreslås skola utgå i samband med handläggning av patentansökan:

Ansökningsavgift.

Besvärsavgift.

Tryckningsavgift.

Återupplivningsavgift.

	Dkr.	Fmk.	Nkr.	Skr.
<i>Ansökningsavgift</i>	275	12500	275	200

Anm.: Vid lika avgifter bör nuvarande högsta avgift i något av länderna bli bestämmande, då kostnaden för granskningen per ansökan räknat får beräknas bli densamma som nu.

	Dkr.	Fmk.	Nkr.	Skr.
<i>Besvärsavgift</i>	250	12000	250	200

Anm.: Besvärsavgiften torde icke ha större betydelse för täckande av patentverkens sammanlagda kostnader. En besvärsavgift motsvarande nuv. danska på 400 danska kronor torde i de övriga länderna betraktas som för hög i förhållande till allmän administrativ praxis.

Tryckningsavgift:

	Dkr.	Fmk.	Nkr.	Skr.
Grundavgift	130	6000	130	100
Tilläggsbelopp för sidantal utöver 10, för varje steg om ytterligare 10 sidor	130	6000	130	100

Anm.: Vid tvåspråkig text (finska och annat nordiskt språk) utgår särskild avgift för vardera texten.

Anm.: Kommittéerna anser att tryckningsavgifter skall uttagas till sådana belopp, att totaliteten av patentmyndighetens tryckningskostnader för patentansökningar i stort sett täckes av summan av inkommande tryckningsavgifter. En beräkning av den verkliga tryckningskostnaden bör således icke göras för varje ansökan och återbetalning av överskott ej ifrågakomma. Däremot bör en viss ehuru grov gradering av avgifter efter ansökningens omfång göras, bl. a. för att motverka att onödigt vidlyftiga beskrivningar ingives. Tilläggsavgiften bör därvid beräknas på grundval av konceptsidor (normalsidor). Tryckningsavgiften skall nämligen erläggas före tryckningen och återbetalas ej om ansökningen icke leder till patent. Ovanstående siffror avser endast att giva en vägledning. Det definitiva beloppet bör fastställas efter en närmare undersökning av de faktiska tryckningskostnaderna i de olika länderna.

Aterupplivningsavgift:

	Dkr.	Fmk.	Nkr.	Skr.
För återupplivning första gången	100	4500	100	75
Där ansökan tidigare återupplivats	200	9000	200	150

Anm.: Institutet avskrivning med återupplivningsrätt finnes f.n. endast i Norge och Sverige.
Den i Sverige utgående högre avgiften har ansetts böra tillämpas för att motverka att institutet användes enbart i syfte att erhålla förlängd anståndstid.

B. Nuvarande årsavgifter för patent.

Senaste ändringar: Danmark: Handelsministeriets bekendtgørelse af 28. november 1958, Finland: Förordning angående avgifter etc. av den 28 februari 1958, Norge: Lov av 21. juni 1956 (avseende ändring av bl. a. patentlagen § 14), Sverige: Lag av den 28 juli 1958 (avseende ändring av bl. a. patentlagen § 11).

(För s.k. tilläggsopatent utgår ingen årsavgift).

I tabellen är avgifterna för varje land uttryckta även i de övriga ländernas valutor med avrundade belopp.

	Dkr.	Fmk.	Nkr.	Skr.		Dkr	Fmk	Nkr	Skr.
1:a patentåret					7:e patentåret				
Danmark	—	—	—	—	Danmark	100	4500	100	75
Finland	10	500	10	10	Finland	170	8000	180	130
Norge	—	—	—	—	Norge	165	7600	170	125
Sverige	—	—	—	—	Sverige	265	12300	275	200
2:a patentåret					8:e patentåret				
Danmark	50	2300	50	40	Danmark	200	9200	210	150
Finland	20	1000	20	15	Finland	215	10000	225	165
Norge	40	1800	40	30	Norge	190	9000	200	145
Sverige	—	—	—	—	Sverige	330	15500	340	250
3:e patentåret					9:e patentåret				
Danmark	50	2300	50	40	Danmark	200	9200	210	150
Finland	40	2000	40	30	Finland	260	12000	270	195
Norge	65	3000	65	50	Norge	220	10400	230	170
Sverige	—	—	—	—	Sverige	400	18500	410	300
4:e patentåret					10:e patentåret				
Danmark	50	2300	50	40	Danmark	200	9200	210	150
Finland	55	2500	55	40	Finland	300	14000	310	230
Norge	90	4000	90	65	Norge	250	11700	260	190
Sverige	—	—	—	—	Sverige	465	21500	480	350
5:e patentåret					11:e patentåret				
Danmark	100	4500	100	75	Danmark	350	16200	360	260
Finland	90	4000	90	65	Finland	355	16500	370	270
Norge	115	5200	115	85	Norge	280	13000	290	210
Sverige	130	6000	135	100	Sverige	530	24500	550	400
6:e patentåret					12:e patentåret				
Danmark	100	4500	100	75	Danmark	350	16200	360	260
Finland	130	6000	135	100	Finland	410	19000	425	310
Norge	135	6300	140	105	Norge	310	14500	320	230
Sverige	200	9200	210	150	Sverige	600	27500	620	450

	Dkr.	Fmk.	Nkr.	Skr.		Dkr.	Fmk.	Nkr.	Skr.
13:e patentåret									
Danmark	350	16200	360	260	Norge	435	20300	450	325
Finland	475	22000	490	360	Sverige	860	40000	900	650
Norge	340	15700	350	250					
Sverige	660	31000	690	500	16:e patentåret				
					Danmark	500	23000	515	380
14:e patentåret					Finland	690	31500	710	520
Danmark	500	23000	515	380	Norge	485	22500	500	365
Finland	540	25000	565	410	Sverige	1000	45000	1030	750
Norge	385	18000	400	290					
Sverige	700	34000	730	550	17:e patentåret				
15:e patentåret					Danmark	500	23000	515	380
Danmark	500	23000	515	380	Finland	760	35000	790	590
Finland	600	28000	620	460	Norge	530	24500	550	400
					Sverige	1130	52000	1170	850

Anm.: Ovannämnda avgifter gäller vid betalning senast på förfallodagen. Betalning medges dock inom ytterligare frist med förhöjning enligt följande tablå:

Danmark:

Vid betalning inom 3 månader från förfallodagen: förhöjning med en femtedel av avgiften.

Vid betalning inom ytterligare 3 månader: förhöjning med två femtedelar av avgiften. För avgift för patentår, som börjar senast från patentets utfärdningsdag, blir förfallodagen två månader från utfärdningsdagen, och ovannämnda frister under vilka betalning kan erläggas mot förhöjning två månader vardera.

Finland:

Vid betalning inom sex månader från förfallodagen, förhöjning med en femtedel. För tid som förflutit förrän patent meddelats samt första året efter meddelandet, ingen förhöjning om avgiften betalas inom tre månader från förfallodagen.

Norge:

Vid betalning inom tre månader från förfallodagen, förhöjning med en femtedel. Avgifter som hänför sig till tiden före patentmeddelandet förfaller samtidigt med första årsavgift som avser tiden därefter. Betalning inom två månader efter patentmeddelandet anses som gjord i rätt tid.

Sverige:

Vid betalning inom tre månader från förfallodagen, förhöjning med en femtedel. Vid betalning inom därpå följande tid av tre månader, förhöjning med ytterligare en femtedel.

Avgift för patentår, som börjat innan patent meddelats, må – utan förhöjning – erläggas före ingången av det patentår, som börjar näst därefter.

Återupprättande av patent.

Institutet finnes för närvarande i Danmark, Finland och Norge, men föreslås bli infört för alla de nordiska länderna (se lagförsl. § 46 st. 2). Vid återupprättande erlägges förutom årsavgift den stadgade förhöjningen för betalning efter förfallodagen samt följande tilläggsavgifter:

DanmarkDkr. 100.

Finlanddubbla beloppet av den icke erlagda avgiften bortsett från förhöjningen, dock minst Fmk. 3000.

NorgeNkr. 150.

C. Tablå över de nordiska patentverkens inkomster av patentansökningar och patent, fördelade på olika avgifter.

Avgifter:	Danmark ¹⁾		Finland ²⁾		Norge ³⁾		Sverige ¹⁾	
	Dkr.	%	100 Fmk.	%	Nkr.	%	Skr.	%
Ansökningsavgift	911.225	24,5	161.320	21,5	404.212	13,4	2.482.800	24,2
Besväravgift	58.900	1,5	—	—	10.050	0,4	30.000	0,3
Tryckn.,utfärdn. el. likn.	297.825	8,0	78.990 ^{a)}	10,5	426.225	14,1	381.600	3,7
Fristavgift m. m.	—	—	10.790 ^{b)}	1,5	52.920	1,8	—	—
Återupplivn.	—	—	230	—	4.315	0,2	29.100	0,3
Årsavgift	2.430.575	66,0	495.620	66,0	2.131.498	70,0	7.278.500	71,5
Återupprätt. av patent m. m.	800	—	1.190	0,5	3.000	0,1	—	—
Totalt	3.699.325	100	748.140	100	3.032.220	100	10.202.000	100

¹⁾ Budgetåret 1960/61.

²⁾ — (kalenderåret) 1960.

³⁾ — 1959/60 (fr.o.m. 1961 räknas i Norge budgetår som kalenderår).

a) Inkl. patentbrevavgifter (stämpelskatt).

b) Stämpelskatt på beslut betr. fristförlängningar (se rubriken Övriga avgifter) 685 000 fmk., på andra beslut 394 000 fmk.

**Draft Convention
on the unification of certain points
of substantive law on patents for invention.¹⁾**

Article 1.

1. In each of the Contracting States, patents shall be granted for any new inventions susceptible of industrial application and complying with the requirement of Article 4. An invention which does not comply with these conditions shall not be the subject of a valid patent.

2. There shall be no obligation to grant patents for inventions, the exploitation of which would be contrary to *«ordre public»* or morality.

Article 2.

Industrial character.

1. The words «susceptible of industrial application» shall be understood in the widest sense.

2. Nevertheless, the Contracting States shall not be bound to provide for the grant of patents in respect of plant or animal varieties or of essentially biological processes for the production of plants or animals.

Article 3.

Novelty.

1. An invention shall be considered to be new if it does not form part of the state of the art.

2. Subject to the provisions of paragraph 4 of this Article, the state of the art shall be held to comprise everything made available to the public by means of a written or oral description, by use, or in any other way, before the date of the patent application or of a foreign application the priority of which is accorded.

3. (a) Additionally, the claims in a patent granted, in the country concerned, for an invention of earlier priority date shall be com-

prised in the state of the art even if not made available to the public at the date of filing of the application under consideration.

(b) Any Contracting State or group of Contracting States may consider the whole content of patent applications published or patents granted, in the country or any of the countries concerned on or after the date referred to in paragraph 2 of this Article, to be comprised in the state of the art, provided that such applications, or such patents, have an earlier priority date.

4. (a) A patent shall not be refused or held invalid in any Contracting State by virtue only of the fact that the invention was made public in one of the Contracting States, within 6 months preceding the filing of the application, if the disclosure was due to or in consequence of:

- (i) an evident abuse in relation to the applicant or his legal predecessor, or
- (ii) the fact that the applicant or his legal predecessor has displayed the invention at official, or officially recognised, international exhibitions falling within the terms of the Convention regarding international exhibitions signed in Paris on 22nd November 1928 and revised in 1948.

(b) Any Contracting State may, in the case of (a) (ii) above, instead of applying the provisions of (a) above, allow the priority of a patent application to date from the date of display of the invention at one of the said exhibitions. In that case, the national administration of the State may require the applicant to produce, within six months of filing the patent application, documents demonstrating the identity of the goods displayed and the fact and date of this display.

(c) Any Contracting State may, without imposing similar obligations on any other Contracting State:

- (i) allow the priority of a patent application to date from the date of display of the invention at an exhibition, other than those referred to at (a) (ii) above, officially recognised by the competent authorities of the State concerned;
- (ii) grant valid patents for inventions disclosed, within the 6 months preceding the filing of the application, either, apart from the case referred to at (a) (ii) above, by the inventor himself or, apart from the case referred to at (a) (i) above, by a third party as a result of information derived from the inventor.

Article 4.

Inventive step.

Even when an invention is new, a patent shall not be validly granted in respect of it if it is obvious having regard to the state of the art.

Article 5.

Claims.

1. The patent application must contain, in addition to the description and any drawings

necessary, one or more claims defining the protection applied for.

2. The extent of the protection conferred by the patent shall be determined by the terms of the claims. Nevertheless, the description and drawings shall be used to interpret the claims.

Article 6.

Reservations.

1. Notwithstanding the provisions of Article 2, any Contracting State may, at the time of signature of this Convention, or of deposit of its instrument of ratification or accession, temporarily reserve the right not to provide for the grant of patents in respect of pharmaceutical products, as such, and agricultural or horticultural processes, other than those mentioned in paragraph 2 of Article 2.

2. Any Contracting State which makes a reservation under the preceding paragraph shall withdraw the said reservation as soon as circumstances permit. Such withdrawal shall be made by notification addressed to the Secretary-General of the Council of Europe and shall take effect one month from the date of receipt of such notification.

Article 7 and following.

(final clauses).

¹⁾ Konventionsförslaget är, såsom framhållits i betänkandets «Inledande översikt», utarbetat inom Europarådets patentkommitté. Kommittéen uttalade redan 1955, att ett förenhetligande av patentlagstiftningen i vissa huvudfrågor måste anses vara en grundval för en mer långtgående patentgemenskap. Konventionsförslaget bygger på rapporter, som 1960–1961 framlagts av patentverkscheferna Finnis (Frankrike, allmän patenterbarhet), Kühnemann (Väst-Tyskland, uppfinningshöjd), Morf (Schweiz, patentanspråk) och v. Zweigbergk (Sverige, nyhet). Vid olika möten under 1961 (möte med kommitténs förstärkta presidium i mars, plenarmöten i maj och november) har man därefter kommit fram till den här återgivna texten, som även föreligger i en fransk version. Texten innehåller de materiella regler, som man på nuvarande stadium ansett skola ingå i konventionen; huruvida även andra materiella patentlagstiftningsfrågor skola medtagas, står ännu öppet. I varje fall skall texten på ett senare stadium kompletteras med bestämmelser om undertecknande, ratificering, andra länders anslutning, ändringar i konventionen o.s.v. Vad här återgivits är alltså icke något fullständigt konventionsförslag.

Den återgivna texten är ej heller ett slutgiltigt förslag från Europarådets patentkommitté. Kommittéen ansåg nämligen vid sitt möte i november 1961, att man borde låta internationella och nationella intressentorganisationer yttra sig om förslaget, innan Europarådskommittén tar slutlig ställning till frågan om detta skall föras vidare till Europarådets ministerkommitté med rekommendation att sluta en konvention i ämnet inom Europarådets ram. Patentkommitténs nästa möte är avsett att äga rum i juli 1962.

De nordiska patentkommittéerna har såväl i den inledande översikten som på åtskilliga ställen i specialmotiveringen åberopat konventionsförslaget. Kommittéerna har därför ansett det vara lämpligt att på detta sätt bifoga den engelska texten till förslaget. Därigenom underlättas granskningen av konventionsförslaget i relation till det nordiska lagförslaget. Avsikten är icke att för närvarande publicera det på annat sätt.

Draft
European Convention for Facilitating
the Filing of Applications for Patents in
respect of the Same Invention in Several
States and the Examination thereof¹⁾

Article 1

Throughout this Convention,

- (1) the term «first application» means a patent application whose priority is sought under this Convention on the basis of Article 4 of the Convention of Paris for the Protection of Industrial Property;
- (2) the term «second application» means any patent application for which the priority of a first application is sought;
- (3) the term «first Office» means the Patent Office with which a first application has been filed;
- (4) the term «second Office» means any Patent Office with which a second application has been filed;
- (5) the term «copy of the first application» means a copy of the documents (application form or petition, specification or specifications, drawings, etc.) making up the first application, the documents being marked with the reference number given by the first Office to that application;
- (6) the term «recognised search organisation» means a search organisation recognised in the manner set forth in Article 11.

Article 2

- (1) An applicant having regularly filed, in a Contracting State, a first application which is an application conveying a right of priority under Article 4 of the Convention of Paris for the Protection of Industrial Property and filing in any other Contracting State a second application in respect of the invention which is the subject of the first application, shall enjoy the priority of the first appli-

cation for the second application if he (a) files, in the other Contracting State, a preliminary second application, as defined in Article 3, within twelve months of the filing date of the first application,

- (b) files, in the said other Contracting State, a full second application, as defined in Article 4, within eighteen months of the filing date of the first application, and
 - (c) submits with the full second application either a statement, as defined in paragraph (1) of Article 5, from the first Office, or a novelty search report or an estimate, as defined in paragraph (5) of Article 5, from a recognised search organisation.
- (2) The first application may have been filed in any Contracting State provided, however, that, if the applicant is a national, or is domiciled or has a real and effective industrial or commercial establishment in the territory, of one or more of the Contracting States, the first application shall have been filed in that State, or in one of the said States.
 - (3) The priorities of two or more first applications originating in the same Contracting State may be claimed for one second application provided, however, that
 - (a) those first applications have been filed within nine months of the filing date of the earliest thereof;
 - (b) the periods mentioned in sub-paragraphs (1.a) and (1.b) of this Article shall run from that filing date,
 - (c) one of the documents mentioned in sub-paragraph (1.c) of this Article is

¹ Se s. 395.

submitted in respect of each of those first applications.

- (4) The priorities of two or more specifications filed in respect of one first application may be claimed for one second application provided, however, that those specifications have been filed within nine months of the filing date of the first application.
- (5) Where in respect of any one or more of the first applications mentioned in paragraph (3) of this Article there are filed two or more specifications, the priorities mentioned in that paragraph shall include the priorities of all those specifications, provided, however, that all those specifications have been filed within nine months of the filing date of the earliest first application.

Article 3

- 1) The preliminary second application shall be made on Form A set out in the Annex to this Convention, and be accompanied by
 - (a) the fee, if any, prescribed by the Contracting State in which it is filed;
 - (b) a copy of the first application, or applications, which need not be certified as correct by the first Office;
 - (c) where examination of patent applications for novelty is not mandatory on the first Office, or where it is dependent on a special request, or on an action involving the payment of a fee (other than the application fee itself), evidence showing that, no later than nine months after the filing date of the first application or of the earliest of such applications, either such request has been made or such action has been taken, or an order for a novelty search report has been placed with a recognised search organisation, in respect of each of the first applications.
- (2) The copy of the first application shall be acceptable in its original language, provided, however, that, if it is not in the English, French, or German language, or in an official language of the second

Office, a translation thereof may be required by the second Office to be filed within a time not to be shorter than two months from the date of the requirement, the translation to be, at the choice of the applicant, into one of those languages and to be verified in the manner prescribed in the requirement. Such requirement, however, may also be met by the filing, within that time, of the full second application.

- (3) The subject matter of the preliminary second application shall be determined solely by the documents making up the first application, or applications.
- (4) Whenever a preliminary second application has been filed the second Office shall issue to the applicant a receipt stating its filing date and reference number.
- (5) For the filing of the preliminary second application, neither the appointment of a representative, nor the designation of an address for service, in the territory of the Contracting State in which it is filed shall be required, nor shall such appointment or designation be required by the second Office before the filing of the full second application.

Article 4

- (1) The full second application shall comply in every respect with the laws, rules, and regulations, in force for patent applications in the Contracting State in which it is filed.
- (2) The sum of the fee for filing the full second application and the fee mentioned in subparagraph (1.a) of Article 3 shall not exceed the fee, or fees, normally payable on filing a patent application and its related specification or specifications in the said Contracting State.
- (3) In addition to one of the documents mentioned in subparagraph (1.c) of Article 2, the full second application shall be accompanied by
 - (a) a reference identifying the preliminary second application;
 - (b) a declaration that each first application was filed in accordance with

the terms of paragraph 2 of Article 2, such declaration stating the facts on which it is based;

- (c) a copy of the first application, or applications, certified as correct by the first Office, unless such certified copy has already been filed with the second Office.
- (4) The full second application shall be based on only one preliminary second application, and deemed to have been filed with the second Office at the time the preliminary second application was filed therewith.
- (5) If a Contracting State allows a full second application to contain claims for subject matter not in the documents making up the first application, or applications, it may prescribe that the priority of that subject matter shall date from the actual filing date of the full second application.
- (1) When requested by the applicant the first Office, if it be an Office which makes novelty searches, shall issue to him,
 - (a) where it has made a novelty search in respect of the invention which is the subject of the first application, a statement to that effect, said statement including a list of the references, if any, cited to the applicant;
 - (b) where it has not made such a search as yet, a statement to that effect, said statement including an estimate as to the time when it will issue the statement mentioned in subparagraph (1.a) of this Article, and specifying the name of the Patent Office for which it is intended.
- (2) If the applicant, by the time he makes the request mentioned in paragraph (1) of this Article, has not received a communication from the first Office indicating that a novelty search has been made, he shall, in the request, specify the Patent Office mentioned in subparagraph (1.b) of this Article and ask that, if that subparagraph should apply, a copy of the statement mentioned in subparagraph (1.a) of this Article be sent directly to said Office as well as to him.
- (3) In order to be valid for the purposes of this Convention, the statements men-

tioned in paragraph (1) of this Article shall have been dated by the first Office no earlier than three months before the filing date of the full second application.

- (4) For issuing the statements mentioned in paragraph (1) of this Article the Forms B and C set out in the Annex to this Convention shall be used.
- (5) If the applicant has placed, with a recognised search organisation, an order for a novelty search report in respect of the invention which is the subject of the first application, but has not received it by the time he despatches the full second application for filing he may submit in its stead an estimate from that organisation as to when it may be expected. The estimate, which shall specify the name of the Patent Office for which it is intended, is to be issued by that organisation to the applicant on his request, and the applicant shall ask in such request for a copy of the report to be sent directly to the said Office.

Article 6

The Contracting States shall inform the Secretary-General of the Council of Europe of the extent of the general field in which their Patent Offices make novelty searches, if any. The information shall include the names of the countries whose specifications of patents and published patent applications are normally searched as well as the dates of the earliest of the said specifications.

Article 7

- (1) Any Contracting State may waive, for the second applications filed with its Patent Office, any requirements called for by this Convention for obtaining the benefits thereof with the exception of the requirement set forth in the proviso to paragraph (2) of Article 2.
- (2) If a Contracting State waives the filing of the preliminary second application
 - (a) it may require the evidence mentioned in subparagraph (1.c) of Article 3 to be filed with the full second application, and

- (b) the provisions of paragraph (4) of Article 3, and of subparagraph (3.a) and paragraph (4) of Article 4, shall not apply.
- (3) Any Contracting State may give to the applicant the choice of submitting, instead of the statement mentioned in subparagraph (1.a) of Article 5, photocopies of the communications which he has received from the first Office in respect of the first application, or applications.

Article 8

- (1) Any two or more of the Contracting States may agree, either by treaty or by administrative agreement, that, after a full second application has been filed in one of their Patent Offices, and in addition to the case provided for in paragraph (2) of Article 5, the said Offices shall communicate regarding the result of the novelty searches made by them in respect of that second application and the first application, or applications, on which it is based.
- (2) An applicant filing a full second application shall be deemed to agree to the first and second Offices communicating as set forth in paragraph (1) of this Article.

Article 9

- (1) A Committee of Representatives of the Contracting States shall be set up to promote the implementation of this Convention, and to deal with the matters mentioned in Articles 10, 11, and 14.
- (2) Any member of the Council of Europe which is not a Contracting State of this Convention may be represented on that Committee, in a consultative capacity, by an observer.

Article 10

- (1) The Contracting States shall be notified of any proposed change in this Convention, or in the Annex thereto, approved by a three quarters majority

of the representatives of the Contracting States which are on the Committee set up under Article 9.

- (2) If all the Contracting States signify their agreement to a proposed change in the Convention, or in the Annex thereto, notified in accordance with paragraph (1) of this Article, that change shall constitute an agreed text which shall enter into force three months after all the Contracting States have ratified or approved or otherwise accepted it.

Article 11

- (1) The Institut International des Brevets at The Hague is a recognised search organisation.
- (2) Recognition of a search organisation other than the Institut International des Brevets shall be given on the proposal of a Contracting State by unanimous vote of the representatives of the Contracting States which are on the Committee set up under Article 9.
- (3) Withdrawal of the recognition mentioned in paragraph (2) of this Article shall be made by a simple majority of those representatives. That withdrawal shall be effective after such period as may be fixed by the Committee at the time it makes it.

Article 12

- (1) This Convention shall be open to the signature of the Members of the Council of Europe, which may become parties to it by
 - (a) signature without reservation in respect of ratification or approval, or
 - (b) signature with reservation in respect of ratification or approval, followed by ratification or approval.
- (2) The instruments of ratification or approval shall be deposited with the Secretary-General of the Council of Europe.

Article 13

- (1) This Convention shall enter into force three months after the date on which two Members of the Council of Europe

shall have signed it without reservation in respect of ratification or approval, or have deposited their instruments of ratification or approval.

- (2) For any Member of the Council of Europe which subsequently will sign this Convention without reservation in respect of ratification or approval, or which will ratify or approve it, this Convention shall enter into force three months after the date of such signature without reservation in respect of ratification or approval, or after the date of deposit of its instrument of ratification or approval with the Secretary-General of the Council of Europe.

Article 14

- (1) After the entry into force of this Convention, the Committee set up under Article 9 may decide by unanimous vote to invite any member of the International Union for the Protection of Industrial Property which is not a member of the Council of Europe to accede thereto. Such invitation shall be transmitted by the Government of the Swiss Confederation.
- (2) Thereafter, any such accession shall be effected by notifying the Government of the Swiss Confederation through diplomatic channels, in accordance with the corresponding Article of the Convention of Paris for the Protection of Industrial Property. That Government shall notify such accession to all other members of the International Union for the Protection of Industrial Property and to the Secretary-General of the Council of Europe. Accession shall take effect three months after the date of the notification by that Government.

Article 15

- (1) Each Contracting State shall declare
 - (a) whether it prescribes, in accordance with subparagraph (1.a) of Article 3, that a fee accompany the preliminary second application and, if it does so prescribe, what the amount is of that fee;

- (b) whether it allows a full second application to contain claims for subject matter not in the documents making up the first application, or applications, and whether, if it does so allow, it prescribes, in accordance with paragraph (5) of Article 4, that the priority of that subject matter shall date from the actual filing date of the full second application;
 - (c) whether it waives, in accordance with paragraph (1) of Article 7, for the second applications filed with its Patent Office, a requirement, or requirements, called for by this Convention for obtaining the benefits thereof;
 - (d) whether, if it waives the filing of the preliminary second application in accordance with paragraph (1) of Article 7, it requires, in accordance with subparagraph (2.a) of that Article, the evidence mentioned in subparagraph (1.c) of Article 3 to be filed with the full second application;
 - (e) whether it gives to the applicant the choice specified in paragraph (3) of Article 7.
- (2) The declarations provided for by paragraph (1) of this Article shall be notified to the Secretary-General of the Council of Europe:
 - (a) either on signing this Convention without reservation in respect of ratification or approval, or on ratifying or approving it, or on acceding to it, in which cases they shall take effect at the time this Convention enters into force for the Contracting State which makes them,
 - (b) or at any other time afterwards, in which case they shall take effect at the time stated by the Contracting State in that notification.
- (3) Any of the declarations provided for by paragraph (1), and notified in accordance with paragraph (2), of this Article may be changed or revoked by giving notice to this effect to the Secretary-General, said change or revocation to take effect not less than three months after he has received that notice.

Article 16

A Contracting State shall signify its agreement to a proposed change in this Convention, or in the Annex thereto, in accordance with paragraph (2) of Article 10 by means of a notification addressed to the Secretary-General of the Council of Europe.

Article 17

- (1) This Convention shall remain in force for an indefinite time.
- (2) Any Contracting State which is a Member of the Council of Europe may denounce this Convention in so far as it is concerned, by giving one year's notice to this effect to the Secretary-General of the Council of Europe.
- (3) Any Contracting State which is not a Member of the Council of Europe may denounce this Convention in so far as it is concerned, by giving one year's notice to this effect to the Government of the Swiss Confederation through diplomatic channels, in accordance with the corresponding Article of the Convention of Paris for the Protection of Industrial Property. That Government shall notify such denunciation to all Members of the International Union for the Protection of Industrial Property and to the Secretary-General of the Council of Europe.

Article 18

- (1) The Secretary-General of the Council of Europe shall notify the Members of the Council, the Government of any State which has acceded to this Convention, and the Director of the International Bureau for the Protection of Industrial Property of:
 - (a) the date of entry into force of this Convention and the names of the Members of the Council which have signed it without reservation in re-

spect of ratification or approval, or have ratified or approved it;

- (b) any notification he has received in accordance with paragraphs (2) of Articles 15 and 17, respectively, and Article 16, and any notice he has received in accordance with paragraph (3) of Article 15;
 - (c) any change in this Convention, or in the Annex thereto, which has entered into force in accordance with paragraph (2) of Article 10;
 - (d) any recognition given in accordance with paragraph (2) of Article 11, and any withdrawal of such recognition made in accordance with paragraph (3) of that Article.
- (2) He shall inform the Members of the Council of Europe who are not Members of the International Union for the Protection of Industrial Property of each accession notified pursuant to paragraph (2) of Article 14, and of any notice of denunciation given in accordance with paragraph (3) of Article 17.
 - (3) He shall notify the Contracting States of:
 - (a) any proposed change in this Convention, or in the Annex thereto, which has been approved in the manner specified in paragraph (1) of Article 10;
 - (b) any information he has received in accordance with Article 6.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Convention.

Done at this day of
in the English and French languages,
both texts being equally authoritative, in
a single copy which shall remain deposited
in the archives of the Council of Europe and
of which the Secretary-General shall send
certified copies to each of the signatory and
acceding Governments and to the Director
of the International Bureau for the Protec-
tion of Industrial Property.

A N N E X

Form A

(to be in English, French and German)

PRELIMINARY SECOND APPLICATION FOR A PATENT UNDER THE EUROPEAN CONVENTION FOR FACILITATING THE FILING OF APPLICATIONS FOR PATENTS IN RESPECT OF THE SAME INVENTION IN SEVERAL STATES AND THE EXAMINATION THEREOF

(1) I/We (a)

hereby declare that a patent application(s) has/have been first made in (b)

on (c)

and has/have received the reference number(s) (d)

the title(s) being (e)

(2) I/We hereby make a preliminary second application for a patent for the subject matter of the application(s) mentioned in (1) above.

(3) I/We attach hereto a copy of the documents (application form or petition, specification or specifications, drawings, etc.) making up the application(s) mentioned in (1) above, the documents being marked with the appropriate reference number [see (1) (d) above]

(4) (f) I/We attach hereto evidence that, within nine months of the earliest date specified at (1) (c) above, I/We have, in respect of each of the applications mentioned in (1) above, properly

(i) made the request on which the novelty search by the Patent Office of the State specified at (1) (b) above depends

(ii) taken the action on which the novelty search by the Patent Office of the State specified at (1) (b) above depends

(a) Insert applicant's full name and address

(b) Insert the State in which the application(s) mentioned has/have been filed

(c) Insert the filing date(s) [if more than one, in chronological order]

(d) Insert the reference number(s) given by the Patent Office of the State specified at (b) [if more than one application is mentioned, the reference numbers should be inserted in the same order as the filing dates inserted in (c)]

(e) Insert the title(s) as given in the application(s) mentioned [if more than one application is mentioned, the titles should be inserted in the same order as the filing dates inserted in (c)]

(f) This section to be deleted wholly or in part as appropriate. Information relating to it will be found in the pamphlet «Information for applicants for patents under the European Convention for Facilitating the Filing of Applications for Patents in respect of the same Invention in several States and the Examination thereof».

(iii) ordered a novelty search report from (g)

(g) Insert the name of the recognised search organisation.

(5) (h) I. We understand that, in order to be complete, this application must be accompanied by the prescribed fee of

(h) Information relating to the fee, if any, and the appropriate way of paying it, will be found in the pamphlet mentioned in (f).

[Signature of applicant or agent (j)]

(j) Note: Agents cannot apply in certain countries.

(date)

To the (k)

(k) Insert the name and address of the Patent Office of the State in which the preliminary second application is to be filed. Both will be found in the pamphlet mentioned in (f).

Form B

(to be in English, French and German)

Name of Patent Office

Patent Application No.

(1) A novelty search has been made in respect of the above application.

(2) The following references have been cited by the Office to the applicant:

A. *Patent specifications (Patents, and patent applications laid open to public inspection)*

(1) French specifications

(2) German specifications

(3) United Kingdom specifications

(4) USA specifications

(5) Other specifications

(6) Utility models (Gebrauchsmuster)

B. *Periodicals*

C. *Books*

D. *Other publications*

E. *Other references*

F. *Remarks*

.....
(Official Stamp and/or signature)

(date)

Form C.

(to be in English, French and German)

Name of Patent Office

Patent Application No.

(1) A novelty search has not yet been made in
respect of the above application.

(2) A statement including a list of the references,

if any, cited to the applicant will be sent to
the Patent Office in
on or

about

.....
(Official Stamp and/or signature)

.....
(date)

¹⁾ Konventionsförslaget är, såsom framhållits i betänkandets «Inledande översikt», huvudsakligen utarbetat inom den s.k. Wiengemenskapen. Denna har i stort sett varit en arbetsgemenskap mellan patentverkschefer och andra tjänstmän vid patentmyndigheter i västeuropeiska länder med administrativ förprövning. Den här återgivna texten har i huvudsak tillkommit vid möten inom Wiengemenskapen i januari och juni 1961. Redan vid januarimötet beslöts, att man efter junimötet skulle hänskjuta frågan till Europarådets patentkommitté, så att en konvention i ämnet skulle kunna slutas inom Europarådets ram. Texten har också undergått slutlig överarbetning vid ett möte i början av november 1961 med en subkommitté inom Europarådets patentkommitté, varvid subkommittén i stort sett utgjordes av samma personer som deltagit i Wiengemenskapens arbete. Den här återgivna texten är den, som subkommittén nått fram till och underställt Europarådets patentkommitté vid dess plenarmöte i november 1961. Sistnämnda kommitté beslöt att icke på nuvarande stadium taga närmare ställning till konventionsförslaget men uttalade, att man borde låta internationella och nationella intressentorganisationer yttra sig om förslaget, innan Europarådskommittén tar slutlig ställning till frågan, om förslaget skall föras vidare till Europarådets ministerkommitté med rekommendation att sluta en konvention i ämnet, vilken fråga avses skola upptagas vid Europarådskommitténs nästa möte i juli 1962.

Läget är alltså likartat med det som föreligger ifråga om det i bilaga 3 återgivna konventionsförslaget, och de nordiska patentkommittéerna ha därför ansett lämpligt att foga även detta konventionsförslag som bilaga till betänkandet.

Avsikten med konventionsförslaget är att åstadkomma ett samarbete mellan europeiska patentverk till undvikande av dubbelarbete, och att göra detta i sådana former, att samarbetet skulle kunna igångsättas utan att särskild lagstiftning i de olika länderna skulle krävas eller, i den mån sådan lagstiftning i vissa länder behövs, denna skulle kunna starkt begränsas. Förslaget är därför av alla som deltagit i utarbetandet av detsamma betraktat blott som något temporärt, i avvaktan på en mer intim patentgemenskap. Om tidpunkten, då en sådan kan förväntas, råder olika åsikter.